OCAK 2021

Yüksek Lisans - Mimarlık

İCLAL ÖZGE SATIL

T.C.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OSMANİYE'DE BULUNAN GELENEKSEL ÜÇ EVİN RESTORASYON VE ÇEVRE DÜZENLEME ÖNERİSİ

MİMARLIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İCLAL ÖZGE SATIL

OCAK 2021

Osmaniye'de Bulunan Geleneksel Üç Evin Restorasyon ve Çevre Düzenleme Önerisi

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Mimarlık

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Aydanur YENEL

İclal Özge Satıl

Ocak 2021

© 2021 [İCLAL ÖZGE SATIL]

İlgili tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek ilgili tezde yer aldığını beyan ederim.

İclal Özge SATIL

ÖZET

OSMANİYE'DE BULUNAN GELENEKSEL ÜÇ EVİN RESTORASYON VE ÇEVRE DÜZENLEME ÖNERİSİ

SATIL, İclal Özge

Yüksek Lisans Tezi, Mimarlık

Tez Yöneticisi: Dr. Aydanur YENEL

Ocak 2021

385 sayfa

Ülkemiz, taşınmaz kültür varlıkları bakımından dünyada önemli bir yer edinmiştir. Bu kültür varlıkları içerisinde belirli işlev ve donatılarını kaybederek de olsa günümüze kadar ulaşan örneklerini görmek mümkündür. Ancak koruma bilinci ve koruma kültürünün eksikliği, restorasyon kararları ile onarımların yanlış uygulanması, plan kararlarının doğru verilmemesinden dolayı taşınmaz kültür varlıkları zaman içerisinde yok olmaktadır. Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Osmaniye, toplumumuzda yer edinen ve kültürel mimari miras içerisinde yapıları ile önemli bir yere sahiptir. Bununla beraber geleneksel Osmaniye Evleri'nde de gerekli koruma önlemleri alınmamış ve bu yapıların çoğu, değerini kaybedip, özgün karakterini gün geçtikçe yitirip, kullanım dışı kalıp günümüze aktarılamamıştır.

Tez çalışması kapsamında; Osmaniye'de bulunan geleneksel üç ev, özgün niteliklerini koruyarak günümüze ulaşan az sayıdaki geleneksel evlerdendir. Görünümleri kadar tarihi dokularıyla da önem kazanan bu evlerin, inşa edildikleri dönemin sosyal, kültürel, ekonomik, mimari özellikleri ve atıl kalma nedenleri; uyarlanabilir yeniden kullanım olasılıklarının tartışılması irdelenen diğer konulardır.

Bu bağlamda, mimari miras, yeniden kullanım kuramları ve üç adet ev için restorasyon önerisi sunarak çevreyle uyumlu dönüşüm olasılıkları geliştirmek esas hedef olmuştur. Ayrıca, belge niteliği taşıyan çizimlerin ilgili kurumlarda bulunmamasının eksikliğinden dolayı ve gelecekte proje oluşturulması halinde yol gösterici bir çalışma olması ve koruma bilincine de katkıda bulunularak bilimsel bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uyarlanabilir Yeniden Kullanım, Kültürel Mimari Miras, Geleneksel Osmaniye Evleri, Sürdürülebilirlik, Koruma, Turizm

ABSTRACT

THE ENVIRONMENTAL REGULATION AND RESTORATION PROPOSAL OF THREE TRADITIONAL HOUSES IN OSMANIYE

SATIL, İclal Özge

M.Sc.in Architecture

Supervisor: Dr. Aydanur YENEL

January 2021

385 pages

Our country has gained an important place in the world in terms of immovable cultural assets. It is possible to see the examples that have survived until today by losing certain functions and accessories within these cultural assets. However, due to lack of conservation awareness and conservation culture, restoration decisions and improper application of repairs, and plan decisions are not made correctly, immovable cultural assets disappear over time. Osmaniye, which has hosted many civilizations in history, has an important place with its structures in the cultural architectural heritage that takes place in our society. However, the necessary protection measures were not taken in the traditional Osmaniye Houses, and most of these structures lost their value and lost their original character day by day, and could not be transferred to the present day.

Within the scope of the thesis work; The three traditional houses in Osmaniye are among the few traditional houses that have survived to the present day, while preserving their original features. Social, cultural, economic, architectural features and reasons of being idle of these houses, which have gained importance with their historical texture as well as their appearance; discussing adaptive reuse possibilities are other issues under consideration.

In this context, it has been the main target to develop environmentally compatible transformation possibilities by offering architectural heritage, reuse theories and restoration proposals for three houses. In addition, a scientific study was carried out by contributing to the awareness of conservation and a guiding work in case the project is created in the future and due to the lack of document-bearing drawings in the relevant institutions.

Keywords: Adaptable Reuse, Cultural Architectural Heritage, Traditional Osmaniye Houses, Sustainability, Conservation, Tourism

Çok kıymetli aileme…

TEŞEKKÜR

Bu çalışma süresince tüm bilgilerini benimle paylaşmaktan kaçınmayan, her türlü konuda desteğini benden esirgemeyen ve tezimde büyük emeği olan, aynı zamanda kişilik olarak da bana çok şey katan Hasan Kalyoncu Üniversitesi öğretim üyelerinden danışman hocam, Sayın Aydanur YENEL'e sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Rölöve çalışmalarında ölçü alırken emeği geçen ve çalışma boyunca her aşamada desteğini benden esirgemeyen yol arkadaşım Kağan KURT'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm eğitim hayatım boyunca beni destekleyen, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve bana ilham olan canım aileme sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca üniversitedeki eğitim hayatım boyunca ikinci ailem olan ve ellerini hep üzerimde hissettiğim canım anneannem ve dedeme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET v

ABSTRACT vi

TEŞEKKÜR viii

İÇİNDEKİLER ix

TABLOLAR LİSTESİ xix

ŞEKİLLER LİSTESİ xx

SEMBOLLER LİSTESİ xxxiv

BÖLÜM 1 1

1. GİRİŞ 1

1.1. Problemin Durumu 2

1.2. Araştırmanın Amacı 2

1.3. Araştırmanın Önemi 3

1.4. Araştırmanın Varsayımları 4

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları 4

1.6. Araştırmanın Yöntemi 4

BÖLÜM 2 6

2. OSMANİYE İLİ TARİHİ SÜREÇ İÇİNDEKİ DEĞİŞİM VE GELİŞMENİN 6

NEDEN-SONUÇ İLİŞKİSİ YÖNÜNDEN İRDELENMESİ 6

2.1. Osmaniye İl'inin Tarihsel Gelişimi 6

2.1.1. Cumhuriyet öncesi tarihi 6

2.1.2. Cumhuriyet sonrası gelişim 13

2.1.3. Osmaniye İli ve çevresindeki anıtlar yapılar 17

2.2. Osmaniye'nin Genel Analizi 24

2.2.1. Konumu 24

2.2.2. Nüfus 25

2.2.3. Çalışma alanının fiziksel, mimari ve sosyal analizi 27
2.2.3.1.Çalışma alanı sınırları 27
2.2.3.2. Genel karakteristikleri ve özellikleri 29
2.2.3.2.1. Topoğrafya 29
2.2.3.2.2. Arazi kullanım özellikleri 30
2.2.3.2.3. Altyapı ve hizmetler 32
2.2.3.3. Çevresel özellikler 32
2.2.3.3.1. Genel yerleşim 32
2.2.3.3.2. Çalışma alanında ulaşım, dolaşım ve sokak özellikleri 37
2.2.3.4. Mimari analizler 39
2.2.3.4.1. Çalışma alanındaki yapı çeşitleri 39
2.2.3.4.2. Geleneksel Osmaniye Evleri'nin mimari karakteristikleri 40
2.2.3.4.2.1. Geleneksel yapı malzemeleri ve yapım teknikleri 45
2.2.3.4.2.2. Yapı yükseklikleri 48
2.2.3.4.3. Çağdaş yapıların genel özellikleri 51
2.2.3.4.4. Mimari özellikleri ile ilgili değişiklik sorunları 52
2.2.3.4.5. Yapı sistemi ve malzemeler 55
2.2.3.4.5.1. Yapı sistemi koşulları 55
2.2.3.4.5.1.1. Yapı sistemi ile ilgili sorunlar 56
2.2.3.4.5.2. Geleneksel malzemelerde değişiklikler 56
2.2.3.4.5.2.1. Malzemelerin sorunları 58
2.2.3.4.6. Nem sorunları 61
2.2.3.4.7. Sıhhi koşulları 61
2.2.3.5. Sosyal ve ekonomik özellikler 63
BÖLÜM 3 64
3. EVLERİN MEVCUT DURUMLARINI BELGELEME 64
3.1. Ev No.1 Tanımlama: 57 Ada 27 Parsel 64
3.1.1. Rölöve çizimleri 64
3.1.2. Genel tanımlama 75
3.1.3. Dış tanımlama 76

3.1.3.1. Kuzeydoğu cephesi 76
3.1.3.2. Kuzeybatı cephesi 77
3.1.3.3. Güneybatı cephesi 78
3.1.3.4. Güneydoğu cephesi 79
3.1.4. İç tanımlama 80
3.1.4.1. Zemin kat 80
3.1.4.1.1. Mekân Z – 01 80
3.1.4.1.2. Mekân Z – 02 81
3.1.4.1.3. Mekân Z – 03 82
3.1.4.1.4. Mekân Z – 04 83
3.1.4.1.5. Mekân Z – 05 84
3.1.4.2. Birinci kat 85
3.1.4.2.1. Mekân B – 01 85
3.1.4.2.2. Mekân B – 02 86
3.1.4.2.3. Mekân B – 03 87
3.1.4.2.4. Mekân B – 04 88
3.1.4.2.5. Mekân B – 05 89
3.1.4.2.6. Mekân B – 06 90
3.1.4.2.7. Mekân B – 07 91
3.1.5. Değişim ve bozulmalar 93
3.2. Ev No.2 Tanımlama: 258 Ada 84 Parsel 104
3.2.1. Rölöve çizimleri 104
3.2.2. Genel tanımlama 116
3.2.3. Dış tanımlama 116
3.2.3.1. Kuzeydoğu cephesi 116
3.2.3.2. Kuzeybatı cephesi 117
3.2.3.3. Güneybatı cephesi 118
3.2.3.4. Güneydoğu cephesi 119
3.2.4. İç tanımlama 120
3.2.4.1. Zemin kat 120

3.2.4.1.1. Mekân Z – 01 120
3.2.4.1.2. Mekân Z – 02 121
3.2.4.1.3. Mekân Z – 03 122
3.2.4.1.4. Mekân Z – 04 123
3.2.4.1.5. Mekân Z – 05 124
3.2.4.1.6. Mekân Z – 06 125
3.2.4.2. Birinci kat 126
3.2.4.2.1. Mekân B – 01 126
3.2.4.2.2. Mekân B – 02 128
3.2.4.2.3. Mekân B – 03 129
3.2.4.2.4. Mekân B – 04 130
3.2.4.2.5. Mekân B – 05 131
3.2.4.2.6. Mekân B – 06 132
3.2.4.2.7. Mekân B – 07 133
3.2.4.2.8. Mekân B – 08 134
3.2.5. Değişim ve bozulmalar 135
3.3. Ev No.3 Tanımlama: 323 Ada 46 Parsel 146
3.3.1. Rölöve çizimleri 146
3.3.2. Genel tanımlama 158
3.3.3. Dış tanımlama 158
3.3.3.1. Güneydoğu cephesi 158
3.3.3.2. Güneybatı cephesi 159
3.3.3.3. Kuzeybatı cephesi 160
3.3.3.4. Kuzeydoğu cephesi 161
3.3.4. İç tanımlama 162
3.3.4.1. Zemin kat 162
3.3.4.1.1. Mekân Z – 01 162
3.3.4.1.2. Mekân Z – 02 164
3.3.4.1.3. Mekân Z – 03 165
3.3.4.1.4. Mekân Z – 04 165

3.3.4.1.5. Mekân Z – 05 166
3.3.4.2. Birinci Kat 167
3.3.4.2.1. Mekân B – 01 168
3.3.4.2.2. Mekân B – 02 169
3.3.4.2.3. Mekân B – 03 170
3.3.4.2.4. Mekân B – 04 171
3.3.4.2.5. Mekân B – 05 172
3.3.5. Değişim ve bozulmalar 174
BÖLÜM 4 185
4. RESTİTÜSYON 185
4.1. Restitüsyon Kavramı 185
4.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı 185
4.2.1. Ev no.1: 57 ada 27 parsel restitüsyonunda kaynak kullanımı 186
4.2.2. Ev no.2: 258 ada 84 parsel restitüsyonunda kaynak kullanımı 198
4.2.3. Ev no.3: 323 Ada 46 parsel restitüsyonunda kaynak kullanımı 210
4.3. Restitüsyon Sorunları 222
4.3.1. Evlerin restitüsyon tespitleri 222
4.3.1.1. Ev no.1: 57 ada 27 parsel restitüsyon tespitleri 222
4.3.1.1.1. Vaziyet planı ölçeğinde sorunlar 222
4.3.1.1.2. Dış tanımlama ölçeğinde sorunlar 222
4.3.1.1.2.1. Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar 222
4.3.1.1.2.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar 223
4.3.1.1.3. İç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar 223
4.3.1.1.3.1. Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar 224
4.3.1.1.3.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar 224
4.3.1.2. Ev no.2: 258 ada 84 parsel restitüsyon tespitleri 225
4.3.1.2.1. Vaziyet planı ölçeğinde sorunlar 225
4.3.1.2.2. Dış tanımlama ölçeğinde sorunlar 225
4.3.1.2.2.1. Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar 225

4.3.1.2.2.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar 225
4.3.1.2.3. İç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar 226
4.3.1.2.3.1.Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar 226
4.3.1.2.3.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar 227
4.3.1.3. Ev no.3: 323 ada 46 parsel restitüsyon tespitleri 227
4.3.1.3.1. Vaziyet planı ölçeğinde sorunlar 227
4.3.1.3.2. Dış tanımlama ölçeğinde sorunlar 227
4.3.1.3.2.1.Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar 227
4.3.1.3.2.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar 228
4.3.1.3.3. İç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar 228
4.3.1.3.3.1.Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar 228
4.3.1.3.3.2.Yapı malzemelerine bağlı sorunlar 228
4.4. Restitüsyon Önerisi 229
4.4.1. Evlerin restitüsyonu 229
4.4.1.1. Ev no.1: 57 ada 27 parsel restitüsyonu 230
4.4.1.1.1. Vaziyet planı 241
4.4.1.1.2. Dış tanımlama restitüsyon önerisi 241
4.4.1.1.2.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi 241
4.4.1.1.2.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi 241
4.4.1.1.3. İç tanımlama mekânsal kurguya ilişkin restitüsyon önerisi 242
4.4.1.1.3.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi 242
4.4.1.1.3.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi 242
4.4.1.2. Ev no.2: 258 ada 84 parsel restitüsyonu 243
4.4.1.2.1. Vaziyet planı 254
4.4.1.2.2. Dış tanımlama restitüsyon önerisi 254
4.4.1.2.2.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi 254
4.4.1.2.2.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi 254
4.4.1.2.3. İç tanımlama mekânsal kurguya ilişkin restitüsyon önerisi 255
4.4.1.2.3.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi 255
4.4.1.2.3.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi 255
4.4.1.3. Ev no.3: 323 ada 46 parsel restitüsyonu 256
4.4.1.3.1. Vaziyet planı 267

4.4.1.3.2. Dış tanımlama restitüsyon önerisi 267
4.4.1.3.2.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi 267
4.4.1.3.2.2.Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi 267
4.4.1.3.3. İç tanımlama mekânsal kurguya ilişkin restitüsyon önerisi 267
4.4.1.3.3.1.Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi 268
4.4.1.3.3.2.Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi 268
BÖLÜM 5 269
5. GENEL DEĞERLENDİRME, KARARLAR, ÖNERİLER VE MÜDAHALELER 269
5.1. Osmaniye'nin Gelecekteki Gelişimi ve Çalışma Alanının Sorunları 269
5.1.1. Şehrin gelişimi olarak çalışma alanının geliştirilmesi 269
5.1.2. Çevresel ölçekte sorunlar 270
5.1.2.1. Taşıma 270
5.1.2.2. Yapıların kullanımına bağlı sorunlar 270
5.1.2.3. Mimari uyumsuzluk 271
5.1.2.4. Çağdaş sokak elemanları ölçeğine ilişkin sorunlar 271
5.1.3. Fiziksel ve sosyal yapının değerlendirilmesi 271
5.1.4. Mimari ölçekte sorunlar 272
5.1.4.1. Yapı sistemi ve malzeme sorunları 272
5.1.4.2. Değişmişlik sorunları 272
5.1.4.3. Islak hacim sorunları 272
5.1.4.4. Mülkiyet 273
5.2. Çalışma Alanının Potansiyelleri 273
5.2.1. Çevresel ölçekte potansiyeller 273
5.2.2. Mimari ölçekte potansiyeller 274
5.3. Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi 274
5.3.1. Dış değerlendirme 274
5.3.2. İç değerlendirme 275
5.3.3. Final değerlendirme 276

5.3.4. Geleneksel yapıların sorunlarını ve müdahalelerin aciliyetini dikkate alarak değerlendirme 276
5.4. Osmaniye ile İlgili Kararlar 277
5.5. Çalışma Alanı İçin Kararlar ve Öneriler 278
5.5.1. Osmaniye ile ilgili genel ilkeler ve kararlar 278
5.5.2. Yapı ölçeğinde restorasyon ve sağlıklaştırma ile ilgili kararlar 279
5.5.2.1. 1. grup yapılar için restorasyon kararları 279
5.5.2.2. 2. grup yapılar için restorasyon kararları 280
5.5.2.3. 3. grup yapılar için restorasyon kararları 285
5.5.2.4. 4. grup yapılar için restorasyon kararları 286
BÖLÜM 6 287
6. RESTORASYON YAKLAŞIMI 287
6.1. 1, 2 ve 3 Numaralı Evlerin Restorasyonu 287
6.1.1. Dış elemanlar 288
6.1.2. İç elemanlar 290
6.2. Yeni İşlev 292
6.3. Program 293
6.4. Restorasyon Faaliyetlerinin Organizasyonu 335
6.4.1. Çalışma 335
6.4.2. Planlama, organizasyon ve uygulama 336
6.4.2.1. Kaynakların yetersizliği 336
6.4.2.2. Müdahale öncelikleri 337
6.4.2.3. Pilot örnek uygulama gerekliliği 337
YEDİNCİ BÖLÜM 339
7. SONUÇ 339
KAYNAKLAR 341
EKLER 345

Ek 1. Osmaniye İli, Planlama Alanı İçerisinde, Tescile Önerilen Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Listesi 345

Ek 2. 57 Ada 27 Parseldeki Evin Tescil Fişi 347

Ek 3. 258 Ada 84 Parseldeki Evin Yeni Yapılaşması İle İlgili Kararlar 348

Ek 4. 258 Ada 84 Parseldeki Evin Tescil Fişi 350

Ek 5. 323 Ada 46 Parseldeki Evin Tescil Fişi 351

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: 1881/1882 Nüfus sayımına göre Cebel – i Bereket nüfusu.....26
Tablo 2.2: 1891/1892 tarihli Salname bilgilerine göre Cebel – i Bereket nüfusu.....26
Tablo 2.3: Osmaniye'nin sayım dönemlerine göre nüfusu (1927-2016) 26
Tablo 2.4: Osmaniye Evleri Plan Tipolojisi.....42
Tablo 2.5: Osmaniye Evleri Cephe Tipolojisi.....43
Tablo 2.6: Osmaniye'de (Duvar) taşıyıcı sistem, kullanılan yapı malzemesi cinsi ve bitiş yılına göre bina sayısı.....47
Tablo 2.7: Yıllara Göre Tespit Edilmiş Bina Sayıları ve Kat Sayıları.....51
Tablo 6.1: 1. Ev Mekan Kullanımı.....295
Tablo 6.1: 2. Ev Mekan Kullanımı (devamı).....296
Tablo 6.2: 2. Ev Mekan Kullanımı.....309
Tablo 6.2: 2. Ev Mekan Kullanımı (devamı).....310
Tablo 6.3: 3. Ev Mekan Kullanımı.....323

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Çadır örneği (Osmaniye Kent Müzesi Arşivi, 2019) 8

Şekil 2.2: 16.yüzyılda Kınık, Berendi Kazaları ve Üzeyr Sancağı (Terzi ve Ergün, 2017: 40) 9

Şekil 2.3: 18. Ve 19. yüzyılda Osmaniye Yöresi (Karaboran, 1995: 674) 10

Şekil 2.4: 1910 yılında Cebel-i Bereket Sancağı (Terzi ve Ergün 2017: 69) 11

Şekil 2.5: Huğ evi (Akçaözoğlu, 2018: 169), Tek katlı ev tipi (Osmaniye Kent Müzesi Arşivi, 2019) 12

Şekil 2.6: Hacı Hüseyin Efendi'nin Konağı, Sıra Konaklar (Osmaniye Kent Müzesi Arşivi, 2019) 12

Şekil 2.7: Soldaki tarihi yapı ve sağdaki çok katlı yapı (Binici, Temiz vd., 2005: 7) 13

Şekil 2.8: 1929 yılı Cebel-i Bereket Vilayeti il sınırları (Arı, 2010: 289) 14

Şekil 2.9: 1930'lu yıllarda Osmaniye'den bir görünüm (Arı, 2010: 275) 14

Şekil 2.10: Osmaniye Özel Lisesi binasının yapıldığı ilk yıl görünümü (Arı, 2010: 227) 15

Şekil 2.11: Osmaniye Belediye Dairesi (Arı, 2010: 305) 15

Şekil 2.12: Osmaniye Merkez İlçenin 1950'li yıllarından bir görünüm (Akçaözoğlu, 2018: 49) ve Osmaniye İl'inin genel görünümü (Sarpkaya, 2011: 35) 16

Şekil 2.13: Sütunlu Yol ve Antik Tiyatro (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 18

Şekil 2.14: Karatepe – Aslantaş Arkeolojik Açık hava müzesinden bir görünüm (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 18

Şekil 2.15: Toprakkale Kalesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 19

Şekil 2.16: Enver-ül Hamit Camii (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 20

Şekil 2.17: Sağlık Meslek Lisesi (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri: 52) 21

Şekil 2.18: Yediocak İlkokulu (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 21

Şekil 2.19: Cebel-i bereket Hükümet Konağı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 22

Şekil 2.20: Osmaniye İstasyon Binası (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....23

Şekil 2.21: Osmaniye'de bulunan geleneksel ev örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 24

Şekil 2.22: Osmaniye İli haritası (URL – 4).....25

Şekil 2.23: Yakın çevre vaziyet planı (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi).....28

Şekil 2.24: 57 Ada 27 nolu parsel 1.Ev (Başlamış, 2003: 56).....29

Şekil 2.25: 258 Ada 84 nolu parsel 2.Ev (Başlamış, 2003: 57).....29

Şekil 2.26: 323 Ada 46 nolu parsel 3.Ev (Başlamış, 2003: 57).....29

Şekil 2.27: Yakın çevre arazi kullanım analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi) 31

Şekil 2.28: Geleneksel yapıların yapısal durum analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi) 33

Şekil 2.29: Akyar Caddesi üzerinde bulunan harap tescilli ev (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 34

Şekil 2.30: Eski – yeni yapı analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi).....35

Şekil 2.31: Geleneksel yapıların değer analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi) 36

Şekil 2.32: Çalışma alanında bulunan ticari alanlar, Atatürk Caddesi üzerinde yer alan geleneksel ev (Konut + İşyeri) (Özge Satıl Arşivi, 2019).....37

Şekil 2.33: Yakın Çevre Ulaşım Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi).....38

Şekil 2.34: Yakın Çevre Yapı Çeşitleri Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi) 40

Şekil 2.35: Dr. Ahmet Alkan ve Atatürk Caddesi üzerinde yer alan cumba örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....42

Şekil 2.36: Atatürk Caddesi üzerinde yer alan geleneksel evdeki pencere sayısı örneği (ön ve arka cephe) (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....44

Şekil 2.37: Geleneksel evlere ait giriş kapısı örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).45

Şekil 2.38: Pencere form örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....45

Şekil 2.39: Yakın Çevre Yapı Sistemleri Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi) 46

Şekil 2.40: Ahşap hatıllı kerpiç bloklar, Taş malzemeli duvar (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 47

Şekil 2.41: Ahşap Çatkı İskelet Sistemi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....48

Şekil 2.42: Yakın Çevre Yapı Yüksekliği Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi) 50

Şekil 2.43: Çalışma alanında bulunan çağdaş yapılar (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)...52

Şekil 2.44: Atatürk Caddesi Mehmet Eminler Konağı cephesi/ mutfak eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....53

Şekil 2.45: Çalışma konusu 2.Ev'e müştemilat eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 53

Şekil 2.46: Atatürk Caddesi üzerinde bulunan tescilli yapıya briket duvar eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....54

Şekil 2.47: Çalışma konusu 3. Ev'e ait wc duvarı eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 54

Şekil 2.48: Briket kullanılan duvar ile pvc pencere örneği ve özgün olmayan pvc kapı örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....57

Şekil 2.49: Akyar Caddesi üzerindeki geleneksel ev (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)....59

Şekil 2.50: Dik yönde oluşan sıva çatlakları ve cumbası açıkta kalan geleneksel ev örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 60

Şekil 2.51: 57 Ada 27 parseldeki mutfak örneği, 258 Ada 84 parseldeki mutfak örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 61

Şekil 2.52: 57 Ada 27 parseldeki mutfağın içinde yer alan banyo 62

Şekil 2.53: 258 Ada 84 Parsel ve 323 Ada 46 Parseldeki mutfak mekânından giriş yapılan banyo 62

Şekil 2.54: 258 Ada 84 parseldeki wc örneği, 323 Ada 46 parseldeki wc örneği 63

(İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 63

Şekil 3.1: 1. ev rölöve vaziyet planı 65

Şekil 3.2: 1. ev rölöve zemin kat planı 66

Şekil 3.3: 1. ev rölöve birinci kat planı 67

Şekil 3.4: 1. ev rölöve zemin kat tavan planı 68

Şekil 3.5: 1. ev rölöve birinci kat tavan planı 69

Şekil 3.6: 1. ev rölöve a – a kesiti 70

Şekil 3.7: 1. ev rölöve b – b kesiti 71

Şekil 3.8: 1. ev rölöve kuzeydoğu cephesi 72

Şekil 3.9: 1. ev rölöve kuzeybatı cephesi 73

Şekil 3.10: 1. ev rölöve güneybatı cephesi 74

Şekil 3.11: 1. ev rölöve güneydoğu cephesi 75

Şekil 3.12: 1.ev kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 77

Şekil 3.13: 1.ev kuzeybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 78

Şekil 3.14: 1.ev güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 79

Şekil 3.15: 1.ev güneydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 80

Şekil 3.16: 1.ev Z – 01 mekânı, Z – 01 tavanı, K-Z-1 kapısı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 81

Şekil 3.17: 1.ev Z – 02 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 02 kuzeydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 82

Şekil 3.18: 1.ev Z – 02 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 82

Şekil 3.19: 1.ev Z – 03 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 03 güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 83

Şekil 3.20: 1. ev Z – 04 mekânı kuzeybatı duvarı, Z – 04 kuzeydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 84

Şekil 3.21: 1.ev Z – 05 mekânı kuzeybatı duvarı, Z – 05 güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 85

Şekil 3.22: 1.ev B – 01 mekânı, B – 01 P.1.15 penceresi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 86

Şekil 3.23: 1.ev B– 02 mekânı, B – 02 ocaklık detayı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) .. 87

Şekil 3.24: 1.ev B – 03 mekânı, B – 03 kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 88

Şekil 3.25: B – 03 mekânı, kuzeydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 88

Şekil 3.26: 1.ev B – 04 mekânı, B – 04 mekânına girişi sağlayan K.1.4 kapısı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 89

Şekil 3.27: 1.ev B – 05 mekânı, B – 05 mekânına girişi sağlayan K.1.5 kapısı, B – 05 kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 90

Şekil 3.28: 1.ev B – 06 mekânı, B – 06 mekânı güneybatı duvarı, (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 91

Şekil 3.29: 1.ev B – 06 mekânı kuzeybatı duvarı, B – 06 mekânı güneydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019 91

Şekil 3.30: 1.ev B – 07 balkon mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019 92

Şekil 3.31: 1.ev vaziyet planı (değişim ve bozulmalar) 93

Şekil 3.32: 1.ev zemin kat planı (değişim ve bozulmalar) 94

Şekil 3.33: 1.ev birinci kat planı (değişim ve bozulmalar) 95

Şekil 3.34: 1.ev zemin kat tavan planı (değişim ve bozulmalar) 96

Şekil 3.35: 1.ev birinci kat tavan planı (değişim ve bozulmalar) 97

Şekil 3.36: 1.ev a – a kesiti (değişim ve bozulmalar) 98

Şekil 3.37: 1.ev b – b kesiti (değişim ve bozulmalar) 99

Şekil 3.38: 1.ev kuzeydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar) 100

Şekil 3.39: 1.ev kuzeybatı cephesi (değişim ve bozulmalar).....101

Şekil 3.40: 1.ev güneybatı cephesi (değişim ve bozulmalar) 102

Şekil 3.41: 1.ev güneydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar) 103

Şekil 3.42: 2.ev rölöve vaziyet planı 105

Şekil 3.43: 2.ev rölöve zemin kat planı 106

Şekil 3.44: 2.ev rölöve 1. kat planı 107

Şekil 3.45: 2.ev rölöve zemin kat tavan planı.....108

Şekil 3.46: 2.ev rölöve 1.kat tavan planı 109

Şekil 3.47: 2. ev rölöve a – a kesiti.....110

Şekil 3.48: 2. ev rölöve b – b kesiti 111

Şekil 3.49: 2. ev rölöve kuzeydoğu cephesi 112

Şekil 3.50: 2. ev rölöve kuzeybatı cephesi 113

Şekil 3.51: 2. ev rölöve güneybatı cephesi 114

Şekil 3.52: 2. ev rölöve güneydoğu cephesi 115

Şekil 3.53: 2. ev kuzeydoğu cephesi, kuzeydoğu ve kuzeybatı cephesi perspektifi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....117

Şekil 3.54: 2. ev kuzeybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 118

Şekil 3.55: 2. ev güneybatı cephesi,2.ev güneybatı cephesi perspektifi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....119

Şekil 3.56: 2. ev güneydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....120

Şekil 3.57: 2.ev Z - 01 mekânı güneybatı duvarı, Z – 01 mekânı güneydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....121

Şekil 3.58: 2.ev Z – 01 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 01 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....121

Şekil 3.59: 2.ev Z – 02 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 02 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....122

Şekil 3.60: 2.ev Z – 02 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 02 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....122

Şekil 3.61: 2.ev Z – 03 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 03 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....123

Şekil 3.62: 2.ev Z – 03 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 03 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....123

Şekil 3.63: 2.ev Z – 04 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 04 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....124

Şekil 3.64: 2.ev Z – 04 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 04 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....124

Şekil 3.65: 2.ev Z – 05 mekânı kuzeybatı duvarı, Z – 05 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....125

Şekil 3.66: 2.ev Z – 06 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 06 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....126

Şekil 3.67: 2.ev Z – 06 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 06 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....126

Şekil 3.68: 2.ev B – 01 mekânı kuzeydoğu duvarı, B– 01 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....127

Şekil 3.69: 2.ev B – 01 mekânı güneydoğu duvarı, B – 01 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....127

Şekil 3.70: 2.ev B – 02 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 02 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....128

Şekil 3.71: 2.ev B – 02 mekânı güneydoğu duvarı, B – 02 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....128

Şekil 3.72: 2.ev B – 03 mekânı kuzeydoğu duvarı, B– 03 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....129

Şekil 3.73: 2.ev B – 03 mekânı güneydoğu duvarı, B – 03 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....130

Şekil 3.74: 2.ev B – 04 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 04 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....131

Şekil 3.75: 2.ev B – 04 mekânı güneydoğu duvarı, B – 04 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....131

Şekil 3.76: 2.ev B – 05 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 05 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....132

Şekil 3.77: 2.ev B – 05 mekânı güneydoğu duvarı, B – 05 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....132

Şekil 3.78: 2.ev B – 06 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 06 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....133

Şekil 3.79: 2.ev B – 06 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 06 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019).....133

Şekil 3.80: 2.ev B – 07 wc mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 134

Şekil 3.81: 2.ev B – 08 balkon mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 134

Şekil 3.82: 2.ev vaziyet planı (değişim ve bozulmalar).....135

Şekil 3.83: 2.ev zemin kat planı (değişim ve bozulmalar) 136

Şekil 3.84: 2.ev 1. kat planı (değişim ve bozulmalar) 137

Şekil 3.85: 2.ev zemin kat tavan planı (değişim ve bozulmalar).....138

Şekil 3.86: 2.ev 1. kat tavan planı (değişim ve bozulmalar).....139

Şekil 3.87: 2.ev a – a kesiti (değişim ve bozulmalar).....140

Şekil 3.88: 2.ev b – b kesiti (değişim ve bozulmalar) 141

Şekil 3.89: 2.ev kuzeydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar).....142

Şekil 3.90: 2.ev kuzeybatı cephesi (değişim ve bozulmalar).....143

Şekil 3.91: 2.ev güneybatı cephesi (değişim ve bozulmalar) 144

Şekil 3.92: 2.ev güneydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar) 145

Şekil 3.93: 3.ev rölöve vaziyet planı 147

Şekil 3.94: 3.ev rölöve zemin kat planı 148

Şekil 3.95: 3.ev rölöve 1. kat planı 149

Şekil 3.96: 3.ev rölöve zemin kat tavan planı 150

Şekil 3.97: 3.ev rölöve 1. kat tavan planı 151

Şekil 3.98: 3.ev rölöve a – a kesiti 152

Şekil 3.99: 3.ev rölöve b – b kesiti 153

Şekil 3.100: 3.ev rölöve güneydoğu cephesi 154

Şekil 3.101: 3.ev rölöve güneybatı cephesi 155

Şekil 3.102: 3.ev rölöve kuzeybatı cephesi 156

Şekil 3.103: 3.ev rölöve kuzeydoğu cephesi 157

Şekil 3.104: 3.ev güneydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 159

Şekil 3.105: 3.ev güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 160

Şekil 3.106: 3.ev kuzeybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 161

Şekil 3.107: 3.ev kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 162

Şekil 3.108: 3.ev Z – 01 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 01 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 163

Şekil 3.109: 3.ev Z – 01 mekânı kuzeybatı cephesi, Z – 01 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 163

Şekil 3.110: 3.ev Z – 02 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 02 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 164

Şekil 3.111: 3.ev Z – 02 mekânı kuzeybatı cephesi, Z – 02 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 164

Şekil 3.112: 3.ev Z – 03 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 165

Şekil 3.113: 3.ev Z - 04 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 04 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 166

Şekil 3.114: 3.ev Z – 04 mekânı; kuzeybatı cephesi, Z – 04 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 166

Şekil 3.115: 3.ev Z – 05 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 05 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 167

Şekil 3.116: 3.ev Z – 05 mekânı kuzeybatı cephesi, Z – 05 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 167

Şekil 3.117: 3.ev B – 01 mekânı güneydoğu cephesi, B – 01 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 168

Şekil 3.118: 3.ev B – 01 mekânı kuzeybatı cephesi, B – 01 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 169

Şekil 3.119: 3.ev B – 02 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 170

Şekil 3.120: 3.ev B – 02 mekânı kuzeybatı cephesi, B – 02 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 170

Şekil 3.121: 3.ev B – 03 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 171

Şekil 3.122: 3.ev B – 04 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 172

Şekil 3.123: 3.ev B – 05 mekânı güneydoğu cephesi, B – 05 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 173

Şekil 3.124: 3.ev B – 05 mekânı kuzeybatı cephesi, B – 05 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019) 173

Şekil 3.125: 3.ev vaziyet planı (değişim ve bozulmalar) 174

Şekil 3.126: 3.ev zemin kat planı (değişim ve bozulmalar) 175

Şekil 3.127: 3.ev 1.kat planı (değişim ve bozulmalar) 176

Şekil 3.128: 3.ev zemin kat tavan planı (değişim ve bozulmalar) 177

Şekil 3.129: 3.ev 1. kat tavan planı (değişim ve bozulmalar) 178

Şekil 3.130: 3.ev a – a kesiti (değişim ve bozulmalar) 179

Şekil 3.131: 3.ev b – b kesiti (değişim ve bozulmalar) 180

Şekil 3.132: 3.ev güneydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar) 181

Şekil 3.133: 3.ev güneybatı cephesi (değişim ve bozulmalar) 182

Şekil 3.134: 3.ev kuzeybatı cephesi (değişim ve bozulmalar) 183

Şekil 3.135: 3.ev kuzeydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar).....184

Şekil 4.1: 1.ev vaziyet planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 187

Şekil 4.2: 1.ev zemin kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 188

Şekil 4.3: 1.ev 1. kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 189

Şekil 4.4: 1.ev zemin kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı).....190

Şekil 4.5: 1.ev 1. kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı).....191

Şekil 4.6: 1.ev a – a kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı).....192

Şekil 4.7: 1.ev b – b kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı) 193

Şekil 4.8: 1.ev kuzeydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı).....194

Şekil 4.9: 1.ev kuzeybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı).....195

Şekil 4.10: 1.ev güneybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı) 196

Şekil 4.11: 1.ev güneydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı) 197

Şekil 4.12: 2.ev vaziyet planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 199

Şekil 4.13: 2.ev zemin kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 200

Şekil 4.14: 2.ev 1. kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 201

Şekil 4.15: 2.ev zemin kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı).....202

Şekil 4.16: 2.ev 1.kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı).....203

Şekil 4.17: 2.ev a – a kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı).....204

Şekil 4.18: 2.ev b – b kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı) 205

Şekil 4.19: 2.ev kuzeydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı).....206

Şekil 4.20: 2.ev kuzeybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı).....207

Şekil 4.21: 2.ev güneybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı) 208

Şekil 4.22: 2.ev güneydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı) 209

Şekil 4.23: 3.ev vaziyet planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 211

Şekil 4.24: 3.ev zemin kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 212

Şekil 4.25: 3.ev 1. kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı) 213

Şekil 4.26: 3.ev zemin kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı).....214
Şekil 4.27: 3.ev 1. kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı).....215
Şekil 4.28: 3.ev a – a kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı).....216
Şekil 4.29: 3.ev b – b kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı) 217
Şekil 4.30: 3.ev güneydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı) 218
Şekil 4.31: 3.ev güneybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı) 219
Şekil 4.32: 3.ev kuzeybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı).....220
Şekil 4.33: 3.ev kuzeydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı).....221
Şekil 4.34: 1.ev restitüsyon vaziyet planı 230
Şekil 4.35: 1.ev restitüsyon zemin kat planı 231
Şekil 4.36: 1.ev restitüsyon 1. kat planı.....232
Şekil 4.37: 1.ev restitüsyon zemin kat tavan planı 233
Şekil 4.38: 1.ev restitüsyon 1. kat tavan planı 234
Şekil 4.39: 1.ev restitüsyon a – a kesiti 235
Şekil 4.40: 1.ev restitüsyon b – b kesiti.....236
Şekil 4.41: 1.ev restitüsyon kuzeydoğu cephesi 237
Şekil 4.42: 1.ev restitüsyon kuzeybatı cephesi 238
Şekil 4.43: 1.ev restitüsyon güneybatı cephesi.....239
Şekil 4.44: 1.ev restitüsyon güneydoğu cephesi.....240
Şekil 4.45: 2.ev restitüsyon vaziyet planı 243
Şekil 4.46: 2.ev restitüsyon zemin kat planı 244
Şekil 4.47: 2.ev restitüsyon birinci kat planı 245
Şekil 4.48: 2.ev restitüsyon zemin kat tavan planı 246
Şekil 4.49: 2.ev restitüsyon birinci kat tavan planı.....247
Şekil 4.50: 2.ev restitüsyon a – a kesiti 248
Şekil 4.51: 2.ev restitüsyon b– b kesiti.....249

Şekil 4.52: 2.ev restitüsyon kuzeydoğu cephesi 250
Şekil 4.53: 2.ev restitüsyon kuzeybatı cephesi 251
Şekil 4.54: 2.ev restitüsyon güneybatı cephesi 252
Şekil 4.55: 2.ev restitüsyon güneydoğu cephesi 253
Şekil 4.56: 3.ev restitüsyon vaziyet planı 256
Şekil 4.57: 3.ev restitüsyon zemin kat planı 257
Şekil 4.58: 3.ev restitüsyon birinci kat planı 258
Şekil 4.59: 3.ev restitüsyon zemin kat tavan planı 259
Şekil 4.60: 3.ev restitüsyon birinci kat tavan planı 260
Şekil 4.61: 3.ev restitüsyon a – a kesiti 261
Şekil 4.62: 3.ev restitüsyon b – b kesiti 262
Şekil 4.63: 3.ev restitüsyon güneydoğu cephesi 263
Şekil 4.64: 3.ev restitüsyon güneybatı cephesi 264
Şekil 4.65: 3.ev restitüsyon kuzeybatı cephesi 265
Şekil 4.66: 3.ev restitüsyon kuzeydoğu cephesi 266
Şekil 6.1: 1.ev restorasyon vaziyet planı 297
Şekil 6.2: 1.ev restorasyon zemin kat planı 298
Şekil 6.3: 1.ev restorasyon 1. kat planı 299
Şekil 6.4: 1.ev restorasyon zemin kat tavan planı 300
Şekil 6.5: 1.ev restorasyon 1. kat tavan planı 301
Şekil 6.6: 1.ev restorasyon a – a kesiti 302
Şekil 6.7: 1.ev restorasyon b – b kesiti 303
Şekil 6.8: 1.ev restorasyon kuzeydoğu cephesi 304
Şekil 6.9: 1.ev restorasyon kuzeybatı cephesi 305
Şekil 6.10: 1.ev restorasyon güneybatı cephesi 306
Şekil 6.11: 1.ev restorasyon güneydoğu cephesi 307

Şekil 6.12: 2.ev restorasyon vaziyet planı 311
Şekil 6.13: 2.ev restorasyon zemin kat planı 312
Şekil 6.14: 2.ev restorasyon 1. kat planı 313
Şekil 6.15: 2.ev restorasyon zemin kat tavan planı 314
Şekil 6.16: 2.ev restorasyon 1. kat tavan planı 315
Şekil 6.17: 2.ev restorasyon a – a kesiti.....316
Şekil 6.18: 2.ev restorasyon b– b kesiti 317
Şekil 6.19: 2.ev restorasyon kuzeydoğu cephesi 318
Şekil 6.20: 2.ev restorasyon kuzeybatı cephesi 319
Şekil 6.21: 2.ev restorasyon güneybatı cephesi 320
Şekil 6.22: 2.ev restorasyon güneydoğu cephesi 321
Şekil 6.23: 3.ev restorasyon vaziyet planı 324
Şekil 6.24: 3.ev restorasyon zemin kat planı 325
Şekil 6.25: 3.ev restorasyon 1. kat planı 326
Şekil 6.26: 3.ev restorasyon zemin kat tavan planı 327
Şekil 6.27: 3.ev restorasyon 1. kat tavan planı 328
Şekil 6.28: 3.ev restorasyon a – a kesiti.....329
Şekil 6.29: 3.ev restorasyon b – b kesiti 330
Şekil 6.30: 3.ev restorasyon güneydoğu cephesi 331
Şekil 6.31: 3.ev restorasyon güneybatı cephesi 332
Şekil 6.32: 3.ev restorasyon kuzeybatı cephesi 333
Şekil 6.33: 3.ev restorasyon kuzeydoğu cephesi 334

SEMBOLLER LİSTESİ

MÖ : Milattan Önce

MS : Milattan Sonra

yy : yüzyıl

vd : ve diğerleri

m. : metre

m² : metrekare

vb. : ve benzeri

cm : santimetre

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Ülkemizin her bölgesinde yöreye özgü inşa edilen, yaşama gereksinimlerinin ihtiyacından ortaya çıkan ve bu nedene bağlı olarak tasarlanan geleneksel Türk evleri vardır. Bu evler, Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde yerleşmiş ve 20.yüzyıla kadar tutunmuş, kendi nitelikleriyle belirginleşmiş ev tipidir (Eldem, 1954: 10).

Geçmişten günümüze kültürel miras sayılabilecek evler, kent kimliğinin bir parçasıdır. Özgün mimari yapısıyla bulunduğu kentler ile bütünleşen, gerek yapıldığı dönemin özelliklerini taşıyan gerekse yapıldığı döneme ait malzemeler kullanılarak inşa edilen bu evler, toplum kültürünün izlerini taşıması ve kuşaklar arası aktarılan geleneğin bir parçası olduğundan büyük öneme sahiptir.

Geleneksel evler, Anadolu'nun tarih boyunca her bölgesinde günümüze ulaştığı kadarıyla var olmuştur. Çukurova Bölgesi'nde bulunan Osmaniye ilinde yaşama alanları çadır, huğ evi gibi ilkel bir karakter özelliği taşımıştır (Terzi ve Ergün, 2017: 76). 1865 – 1930 yıllarını kapsayan dönemde ise genellikle iki kattan yapılma geleneksel evler mevuttur. Konak olarak nitelediğimiz bu evler, Türk evi plan tipleriyle benzer özelliklere sahiptir (Akçaözoğlu, 2018: 174).

Osmaniye'nin tarihi ve geleneksel yapılarında gerekli koruma önlemleri alınmamış ve bu yapıların çoğu günümüze aktarılamamıştır. Osmaniye'de az sayıda evler tarihi dokusunu koruyabilmiştir. Günümüze aktarılan bu evler, son yıllardaki tahrip, terk ve yanlış kullanım sonrası oluşan etkenlerden dolayı evler kullanılamaz hale gelmiş ve gün geçtikçe daha çok özgünlüklerini kaybetmiştir. Bu kapsamda Osmaniye'de bulunan özgün niteliklerini koruyarak günümüze ulaşan az sayıdaki geleneksel evlerden olan üç evin, koruma ve yöntemine uygun yeniden kullanımı ya da yeni işlevlerle dönüştürülmesi gündeme gelmektedir. Tez çalışması, Osmaniye Evleri örneği özelinde geleneksel yapıların uyarlanabilir yeniden kullanım olasılıklarını tartışmayı amaçlamaktadır.

1.1. Problemin Durumu

Tarih boyunca Çukurova Bölgesi önemli ticaret yollarını bünyesinde barındırmış olup M.Ö üç bin yılından itibaren birçok medeniyete, kavimlere ve aşiretlere ev sahipliği yapmıştır. Osmaniye, Çukurova Bölgesi'nde bulunmaktadır. Çukurova'nın toprakları ve kıtaları birbirine bağlayan yollar üzerinde bulunmasından dolayı bölge, tarih boyunca birçok devletin uğrak noktası olmasına yol açmıştır (Falay, 1995: 19).

Konargöçer yaşam biçiminden yerleşik hayata geçildikten sonra, yaşama gereksinimlerinin sağlaması ve kalıcı bir ortama ihtiyaç duyulmasından dolayı belirli teknikler kullanarak evler inşa edilmiştir. Osmaniye'de bulunan geleneksel konut mimarisinin ana malzemesi kerpiç olarak bilinmektedir. Eski dönemlerden günümüze varlığını sürdüren az sayıda geleneksel ev kalmıştır (İpek, 1995: 106). Yapılan araştırmalar sonucunda, Osmaniye'nin mimari mirasının korunması konusunda çalışmaların yetersiz oluşu, geleneksel Osmaniye evleri ile ilgili yapılmış mimari araştırmaların yok denecek kadar az olmasıdır. Günümüzde birkaçı sivil mimarlık örneği altında tescilli kültür varlıkları olarak kaynaklarda yerini almıştır.

Osmaniye ilinin geleneksel evleri hakkında yeteri kadar çalışma bulunmamaktadır. Bu bağlamda örnek olması açısından üç evin yeniden kullanım olasılıklarını tartışmak; ekonomik, ekolojik ve sosyo – kültürel sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Mimari özelliklerinin – karakteristiklerinin yanı sıra kentsel dinamiklerin değişimini değerlendirerek çalışma konusu olarak belirlenmesi, gelecek nesillere tarihi bir kaynak olarak aktarılmasının sağlanması ile bu eksikliğin giderilmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Tarihi geleneksel evler, birçok kültürel mirası bünyesinde bulunduran ve bu konuda oldukça zenginlik gösteren Anadolu coğrafyası için önemlidir. Çünkü yerleşik hayata geçilen bu coğrafyada konut oldukça ihtiyaç duyulan bir kavramdır. Kentin kültürünü, yaşayış tarzını, değerlerini ve şehir dokusunu oluşturan kültürel mimari mirasın bir parçasıdır. Toplumumuzda yer edinen tarihi evler, değerini kaybedip yitirilmeye bırakılmak yerine özgün mimari karakterleri korunarak yenilenmesi, topluma kazandırılması ve gelecek nesillere ulaştırılması açısından büyük önem taşır.

Bu çalışmanın amacı, antik çağlardan beri önemli yerleşim merkezi olan Osmaniye'nin geleneksel kent dokusuyla ilgili kapsamlı bir çalışma yapılmamış, bunun yanında, son yıllarda kentin tarihi dokusu dikkate alınmadan uygulanan imar planları ile çoğu tarihi yapı yok edilmiştir. Osmaniye'deki özgün konut mimarisi ile ilgili çalışma yapma ihtiyacı, araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Tek yapı ölçeğinde yapılan restorasyon çalışmalarında restorasyon yöntem ve tekniklerine uyulmaması, geleneksel konut dokusunu oluşturan üç adet ev için restorasyon önerisi sunarak gerekli veriler sonucunda yenileme çalışması geliştirilerek, bu çalışmanın yapılmasını gerekli hale getirmiştir. Söz konusu geleneksel evlerin kentin gelişimi ve çevresinin kentle kurduğu ve değişen bağlamı, çevre – kimlik üzerindeki etkileri irdelenerek kullanım dönüşümü olasılıkları tartışılması sonucu; yapıların bütünlüğü kaybedilmeden yeni müdahaleler belirlenerek bu evlerde yaşayacak olan yeni nesiller için gelenek içinde gelecek yaşamaları hedeflenmiştir. Evlerin gerekli rölöve çalışmaları ile belgelenmesi, restitüsyon çizimlerinin hazırlanması ve geliştirilen restorasyon önerisiyle daha uzun süre kullanılabilmesi, kentin estetik, ekonomik, ekolojik, sosyo – kültürelliğine katkı sunması ve kent kimliğini sürdürmesi, toplum perspektifinden kamusal belleğin korunması, aidiyet duygusunun var olması gibi özellikler, sürdürülebilirlik kavramı ve uyarlanabilir yeniden kullanım yaklaşımıyla gelecek kuşaklara katkı sağlayacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Taşınmaz kültür ve doğa varlıkları, anıtlar ve kentsel dokuyu kapsayacak şekilde genişletilen, sit olarak nitelendirilen kavramlar, günümüzde korunması gereken kültür varlıklarımızdandır. Belli başlı özelliklerini koruyabilmiş kentsel sit grubu içerisinde yer alan yerleşim alanları ve bu alanlarda konumlanan taşınmaz kültür varlıklarının değerlendirilmesinde 2.grup yapılar içerisinde yer alan yapılar, günümüze kadar ulaşan, yeniden kullanıma uyarlanabilecek nitelikte donatılardır (Ahunbay,2016: 22 – 34).

Kentsel çevreye karakter veren yapılar, görünümleri kadar kendine özgü tarihi dokularıyla da yaşatılmalıdır. Ne yazık ki restore edilmeyen tescilli yapıların ve belge niteliği taşıyan çizimlerin (rölöve, restitüsyon, restorasyon), ilgili kurumlarda belgelenme açısından kayıtları bulunmamaktadır. Bu nedenle kurumlar tarafından

gelecekte restorasyon projesi oluşturulması halinde yararlanabilecekleri, yol gösterici bir çalışma olacağından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Osmaniye ilinde yapılacak olan bu çalışma ve buna bağlı getirilen öneriler ile Çukurova Bölge'sindeki kentlerde konumlanan sivil mimarlık örneği yapıların gelecekte uyarlanabilir yeniden kullanıma dönüştürülmesi tahmin edilmektedir. Bu çalışmalarla beraber konu ile ilgili zemin oluşturularak yenilenmeye ihtiyacı olan yapılar için belge niteliği taşıyabileceği varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, Osmaniye İl'inde bulunan geleneksel üç evin restorasyon ve çevre düzenleme öneri çalışması ile sınırlandırılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Yöntemi

Tez kapsamında, Osmaniye'nin tarihsel gelişim süreci araştırılarak, kentin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı incelenmiştir. Yapının bulunduğu çevresi, konut yapıları, plan elemanları, yapı elemanları, yapı malzemeleri ve yapım teknikleri araştırılmıştır. Literatür incelemesini kapsayan içerikler; kaynak kitaplar, tezler, makaleler, fotoğraflardır. Tez çalışması aşamasında çalışmayla ilgili gerekli kurum ve kuruluşlardan alınan belge ve dokümanlar kullanılmıştır.

Çalışmada izlenen yöntem, Osmaniye İl'inde bulunan geleneksel evlerin mimari ve yapısal analizlerini oluşturarak bu analizler doğrultusunda ortaya çıkan tespitleri doküman halinde incelemektir. Analizler ve tespitler, Osmaniye'nin kent arşivinde bulunan evraklarla belgelenerek evlerin ilk kullanımından restorasyon öneri sürecine kadar tarihi dokuyu koruyacak önlemler için yazılı ve görsel kaynaklarla öneriler geliştirilmiştir.

Osmaniye'de üç evin mevcut durumunu belgelemek amacıyla ilk aşamada alanda lazer ölçüm cihazı ile ölçümleri yapılmış, mevcut durumları çizim ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Dijital ortama aktarılan ölçümler üzerinden bilgisayar programlarıyla evlerin plan, kesit ve görünüşleri çizilmiştir. Sonraki aşamada evlerin malzeme, hasar, restitüsyon analizleri yapılmış ve restorasyon müdahale kararları belirlenmiştir.

Restitüsyon projelerine kaynaklık etmesi açısından evlerdeki mevcut izler üzerinden çalışmalar yapılmıştır. Son olarak restorasyon projeleri çizilerek temizleme, sağlamlaştırma, bütünleme, yenileme, çağdaş ek ve yeni işlev verilmesi konularında öneriler geliştirilmiştir.

Sonuç olarak restorasyon projeleri hazırlanırken, evlerin özgün plan şemasına sadık kalınmaya çalışılmıştır. Osmaniye'de üç evin korunup tarihi bir belge olarak gelecek kuşaklara aktarılması, geleneksel konutların korumasına örnek oluşturması ve kamusal amaca hizmet etmesi amacıyla; Gastronomi Mekânı, Kitap Cafe, Kent Arşivi olarak çevre düzenleme öneri çalışmaları ile yeniden işlevlendirilmesine karar verilmiştir.

BÖLÜM 2

2. OSMANİYE İLİ TARİHİ SÜREÇ İÇİNDEKİ DEĞİŞİM VE GELİŞMENİN NEDEN-SONUÇ İLİŞKİSİ YÖNÜNDEN İRDELENMESİ

2.1. Osmaniye İl'inin Tarihsel Gelişimi

2.1.1. Cumhuriyet öncesi tarihi

Türk hâkimiyeti altına girmeden önce MÖ 17.yy'da Kizzuwatna olarak bilinen Çukurova Bölgesi, coğrafi şartların yanı sıra sosyal ve idari nedenlerden dolayı elverişli bir odak merkezi haline gelmiştir. Birçok kavim (Akad, Mısır, Mitanni, Hurri, Babil, Hitit, Pers, Grek, Roma) ve devletlerin (Bizans, Ermeni, Arap, Moğol, Memluk) yaşadığı, mücadele edip hâkimiyet kurduğu yerleşim merkezleri Neolitik çağa kadar (MÖ 7.000 – 5.000) varlığını sürdürmüştür (Terzi ve Ergün, 2017: 23 – 24).

Domuztepe Bölgesi'nin yamaçlarında eski çağlara ait (Neolitik, Kalkolitik, Tunç ve Demir) yerleşmeler bulunmuştur. Mezopotamya kaynaklarında 'Amanum', Hitit İmparatorluğu tabletlerinde 'Amana', Asur yazıtlarında 'Hamanu' diye söz edilen Amanos ya da Gavur Dağları denilen bölge; klasik çağlarda 'Maurun Oros', haçlılarda 'Montana Migra' ve İslam kaynaklarında 'Cebel'ül lukkam' olarak bilinmektedir. MÖ 2340'da Akad kralları Sargon ve MÖ 2260'da Naramsin'in yazıtlarında, bu bölgeye geldiklerinden ve askeri seferler düzenlediklerinden bahsetmektedir. Hitit yazılı kaynaklarında, kalelerde bulunan belirli figürler Hitit kral kabartmalarına benzetilmekte ve bölge halkından söz edilmektedir (URL – 1).

Çukurova'nın önemli bir bölümünü oluşturan ve bölgenin doğusunda kalan Osmaniye, tarihi ve arkeolojik kalıntılar yönüyle oldukça zengin bir yerleşim bölgesidir. Osmaniye ilinin en eski yerleşim yerleri MÖ I. bin yılları olarak bilinmektedir. Bu yerleşmeler içerisinde yer alan, Geç Hitit yerleşmelerinden olan Karatepe ve Domuztepe bölgesi de Osmaniye sınırları içerisinde tespit edilen merkezler arasındadır (Ceylan vd., 2016: 63 – 65).

Geç Hitit kralı olan Asativata MÖ 8.yy'da Karatepe'de sınır kalesi kurmuştur. MÖ 333'de, Büyük İskender IV. Darius'u bu bölgede yenmiştir. Helenistik dönemde de, yerleşim izlerine rastlanmaktadır. Kaya mezarları, nekropol alanlar, kalelerde duvar işçiliği ve temellerdeki taş malzeme gibi mimari ögeler bu durumun göstergesi olarak sayılmaktadır. MÖ 39 – 31 yıllarında kral seçilen Tarkandimotos kurmuş olduğu Hierapolis – Kastabala ve Flaviopolis kentleri Roma dönemi eserleri olarak bilinmektedir (URL – 1).

Çukurova Bölgesi'nin, eski çağda yerleşik düzene geçme zamanı MÖ. 1 yy – MS 1. yy olarak nitelendirilmektedir. MÖ 1.yy sonlarına kadar yerleşmeler deniz ve nehir ulaşımının kolaylığından dolayı kıyı bölgelere yakın yerlerde yoğunlaşırken, MS. 3. yy başlarında, iç bölgelerdeki şehirlerin imarı kıyı bölgelerinin önüne geçmiştir. MS. 72 yılı itibariyle iç bölgelerde yeni yerleşmeler ortaya çıkmıştır. İç bölgelere yerleşim nedeni Çukurova Bölgesi'nin Roma İmparatorluğa ait eyaleti olarak gösterilmiştir. (Sayar, 2016: 27).

MS 260 yılında bölge Sasani Kralı I. Şapur'un eline geçmiş, MS 380 yılında Isaurialı Balbinos'un kontrolünde devam etmiştir. 574 yılında meydana gelen Çukurova Bölgesinde bulunan kentler yıkıma uğramıştır. Bununla beraber kentlerde can kayıpları meydana gelmiştir (URL – 1).

Çukurova, önceki dönemlerde Kilikya olarak adlandırılmıştır. Yörede bulunan Türk ve İslam topluluklarının iskâna açılması Abbasiler döneminde olmuştur. Abbasi döneminin halifesi olan, Harun Reşit zamanında bu bölgeye Orta Asya'dan birçok Türk getirilerek Tarsus, Adana gibi mevkilere yerleştirip Tarsus'u 788 yılında yeniden restore ettikten sonra kendi adıyla Haruniye'yi kurmuştur ve Türk - İslam unsurlarını yerleştirmiştir. (Terzi ve Ergün, 2017: 24 – 25).

1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Oğuz boyları (Türkmenler) Anadolu'ya gelmeye başlamışlardır ve göçebe hayatın ortaya çıkması bu boyların belirli aralıklarla devam eden göçleri sonucunda gerçekleşmiştir (Doğaner, 2016: 475). Ayrıca Torosların eteğine kadar uzanan ovaya Kilikya yerine Çukurova demişlerdir.

Malazgirt Zaferi'nden sonra başlayan 1097 Haçlı Seferlerinden dolayı Türkmen öncüleri bölgeyi terk etmek zorunda kalmıştır ve bu seferlerden Ermenilerde

faydalanmıştır. Ayrıca bu dönemde Şam Türkmenleri diye anılan Boz-ok ve Üç-oklar Çukurova ve Amik Ovası'nı ele geçirip yeniden Türkleşmesini sağlamıştır. Üçoklardan sonra Yüreğir, Kınık, Bayındır, Salur ve Eymir boyları Çukurova'da yaşamaya başlamıştır ve bu bölgeye sevk edilerek iskân edilmişlerdir. Ancak eski gelenekleri olan konargöçer yaşamı sürdürmeye devam etmişlerdir (Sansar, 2006: 3 – 14).

Konargöçerlik yerleşik hayata geçilmeden, sürekli çadır hayatı yaşayan ve belirli bir konuta sabit kalmadan geçim kaynaklarının hayvancılık olduğu toplulukların yaşama şeklidir. Konargöçerlere Osmanlı döneminde Türkmen ve Yörük denmektedir. Yörükler, göçebe olarak adlandırılırken, Türkmenler ise yaylak ve kışlak arasında hareket edip hayvancılık ile uğraşan kişilere söylenmiştir. Bu dönemde en önemli mekân unsurlarından bir tanesi çadırdır (Şekil 2.1). Çadırlar yaşam tarzına göre kurulup kaldırılır şekilde olmuştur. Bu çadırlar; kara çadırlar, müdevver/derimevi çadırlar ve keçi çadırlar olmak üzere üç tip şeklinde tanımlanmıştır (Şenesen, 2011: 267 – 270).

Şekil 2.1: Çadır örneği (Osmaniye Kent Müzesi Arşivi, 2019)

1516 yılında Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sırasında Çukurova, Osmanlı topraklarına katılmış olup üç sancak (Adana, Tarsus, Sis) halinde düzenlenmiştir. Ayrıca Kilikya adıyla anılan bölgeye Çukurova adının verilmesine kaynaklarda 15.yy'da rastlanmaktadır. Konargöçer bir yaşam süren Üç-ok boyuna bağlı ve

Selçuklu Devleti'ne mensup Kınıklar ise, Memlukler ile Çukurova'yı fethedip Kınık boyu olarak Çukurova'da iskân olunmuştur. Ayrıca bulundukları çevreye Kınık adını vermişlerdir (Şekil 2.2). 1521 yılında Kınık Nahiyesi olarak kayıtlara geçmiştir (Terzi ve Ergün, 2017: 24 – 32).

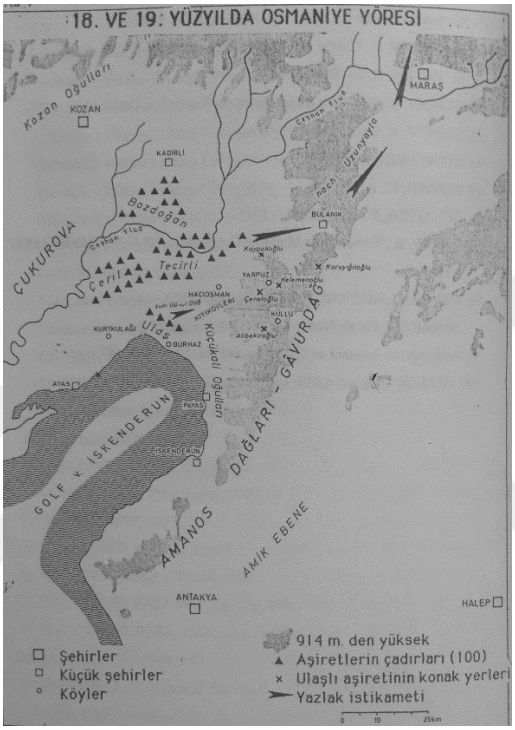
Çukurova Bölgesi 1590 yıllarda çıkan Celali isyanlardan etkilenen bölgelerden biri olmuştur (Terzi ve Ergün, 2017: 34). İsyancılar ve konargöçer yaşam süren aşiretler birbirleriyle zıt düşmüşlerdir. Celali isyanlar sonucu ulaşılamayan yerlerde bulunan yerleşim yerlerinde konargöçerlerin iskân edilmek istenmesi ve aşiretlerin bu duruma alışkın olmadıkları için direnmelerinden dolayı sürecin uygulanması zaman almıştır (Şenesen, 2011: 270). Bu durum 1700'lü yıllara kadar devam etmiştir. Bu olaylar sonucu Kınık boşalmıştır. Fakat iskâna açılma süreçleri yeniden başlamıştır (Terzi ve Ergün, 2017: 34).

Şekil 2.2: 16.yüzyılda Kınık, Berendi Kazaları ve Üzeyr Sancağı (Terzi ve Ergün, 2017: 40)

17. ve 18. Yüzyıllarda iskân açısından Çukurova Bölgesi önemli bir yere sahip olmuştur. Tanzimat Fermanı ile iskânlaştırma hareketi daha özenli bir şekilde yürütülmüştür (Sansar, 2006: 22). Konargöçer halde yaşayan aşiretlere 1865 yılında af çıkarılmıştır (Şenesen, 2017: 270). Bu sayede aşiretlerin, Celali isyanlar nedeniyle çevreye verdiği olumsuzluklardan dolayı yaylak ve kışlaklarına iskân edilmiştir (Doğaner, 2016: 478) (Şekil 2.3).

İskân durumları için, 1630'lu yıllarda başlayıp 18.yüzyıl'da da devam eden 'Fırka-i İslahiye' adında bir süreç başlatılmıştır. Bu sürecin amacı, hem asker ihtiyacını karşılamak hem de iskân yaparak bölge güvenliği sağlamaktır (Terzi ve Ergün, 2017: 52). Fırka-i İslahiye ile birlikte aşiretleri iskân etme olayı başlatılmıştır. Bunun sonucunda yirmi altı tane aşiretin iskânı oluşturulmuştur. Yeni köyler, kasabalar ve idari birimler kurulmuştur (Şenesen, 2017: 271).

Şekil 2.3: 18. Ve 19. yüzyılda Osmaniye Yöresi (Karaboran, 1995: 674)

Yeni oluşturulan yerleşim birimlerinin beş tanesi önem arz etmektedir. Osmaniye, İslahiye, Kadirli, Hassa ve Reyhaniye kurulan kazalardan (o zamanda kasaba) yalnızca birkaçıdır. Bu kasabalar önemli yol güzergahları üzerine kurulduğu için kasabalar yerini zamanla büyük şehirlere bırakmıştır. Osmaniye Kazası diye adlandırılan kasaba, ismini kurulduğu Hacı Osmanlı Köyü'nden almıştır (Sansar, 2006: 132 – 133). Ayrıca Osmaniye Kazası Kınık Nahiyesinin kurulduğu yer olarak bilinmektedir.

1864 – 1867 yılları arasında yapılan ve günümüze kadar devam eden vilayet sistemine geçiş yapılmıştır. Osmaniye Kazasının 2 Ekim 1865'de kurulup Payas Sancağına bağlanmasının ardından hükümet konağı, dükkân, ev gibi binaların yapımıyla imar girişimleri başlamıştır. Ayrıca idari teşkilatlanmaya geçilmiştir. (Terzi ve Ergün, 2017: 59 – 60). 1866 yılında Fırka-i İslahiye sonuç vermeye başlamış ve Payas Sancağında

yer alan aşiretler toprağa bağlanmıştır. 1867 – 1868 yılları arasında Osmaniye Kazasında, 5 mahalle ve iki nahiyeye bağlı 24 köy bulunmaktadır. 1868 – 1869 yıllarında ise nahiye sayısı dörde yükselmiştir. 1869 – 1870 salname bilgilerine göre ise, Osmaniye Kazasınında içinde bulunduğu Payas Sancağı Adana Vilayeti 'ne bağlanmıştır. (Terzi ve Ergün, 2017: 61 – 64). 1878 – 1879 yıllarında Payas Sancağı, Kozan Sancağında çıkan isyan nedeniyle kaldırılmıştır. İdari merkezi Yarpuz olan Cebel-i Bereket sancağı kurulmuş olup beş kazadan oluşmaktadır (Şekil 2.4). Bu kazalar; Osmaniye, Payas, Hassa, İslâhiye, Bulanık (Bahçe) dır. Merkezi Yarpuz seçilen sancak 1906'da Erzin'e taşınmış ardından 1909'da Osmaniye sancak merkezi olmuştur (Arı, 2010: 32 – 33).

Şekil 2.4: 1910 yılında Cebel-i Bereket Sancağı (Terzi ve Ergün 2017: 69)

Belediyelerin kurulmaya başlamasıyla Osmaniye 1914 yılında teftiş geçirmiş olup 1916 yılındaki hali teftiş raporunda sunulmuştur. Bu raporda Osmaniye; plan ve haritanın haricinde barınacak bir damı olmayan, dört yüz adet ev içerisinde yalnızca üç yüz elli adedinde kamış ve ottan yapılmış 'huğ' adında evler vardır. Üçok koluna bağlı ve Salur boyunun bir kolu olan, Ulaşlı aşireti de kışları 'huğ' adı verilen evlerde kalmasıyla birlikte bu durum yaygınlaşmıştır (Arı, 2010: 15 – 20). Türkmenlerin yaşamını sürdürdüğü çadırlar zamanla yerini huğ evlere bırakmıştır. Çatısı çinko ile kaplanan huğ evi, mertekleri dik şekilde yerleştirilip sarmaşıktan örgü yapılarak inşa edilmiştir (Akçaözoğlu, 2018: 169) (Resim 5). Geri kalan elli tanesi ise, merdivenleri dışarda ve genellikle tek kattan yapılmış evler olarak nitelendirilmiştir (Terzi ve Ergün, 2017: 76) (Şekil 2.5).

Şekil 2.5: Huğ evi (Akçaözoğlu, 2018: 169), Tek katlı ev tipi (Osmaniye Kent Müzesi Arşivi, 2019)

Osmaniye'de, 1900'lü yıllar ve son Osmanlı döneminde konak yapılarında artış gözlenmektedir. Osmaniye'de ilk konak olma özelliğini Palalıların Konağı üstlenmiştir. Hacı Hüseyin Efendi Konağı da ilk inşa edilen konaklar arasında yer almaktadır (Şekil 2.6). O zamanların en gözde yapısı sayılan 'sıra konaklar' da 1918 yılında Arabacı İsmail adında bir usta tarafından yapılmıştır (Resim 8). Bu konaklar askeri ve siyasi açıdan önemli kişilere ev sahipliği yapmıştır (Arı, 2010: 53,283).

Konaklar, 2 – 3 katlı yapılmıştır. Duvarları kerpiç veya tuğladan örülmüş, zemin katta taş duvar ve köşe taşları kullanılmıştır. Yapının üzerine çatı eklenmiştir. Çatının üzerine çinko veya kiremit kaplanmıştır (Arı, 2010: 262 – 263).

Şekil 2.6: Hacı Hüseyin Efendi'nin Konağı, Sıra Konaklar (Osmaniye Kent Müzesi Arşivi, 2019)

Çağdaş Türk Mimarlığı, toplumun düzensiz hızlı gelişiminden ve kültürel çözülmeden olumsuz etkilenmiştir. Buna ek olarak, hızlı nüfus artışı, düzensiz, plansız ve yoğun kentleşme ile toplumsal sıçramalar olmuştur. Ortaya çıkan konut açığı, yapsat düzeni vb. nedenlerden dolayı anonim mimarlık ortaya çıkmıştır (Dönmez, 2006: 135).

Yapsat sisteminin sonucu olan konutlar şehirlerimizin büyük bir bölümünü kapsamaktadır. Bu sistemle konutlar, bilinçsiz olarak tasarlanmakta ve ağaçsız alanlar

ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yık – yap sistemi de yaygınlaşmış ve tarihi yapılar yıkılmıştır. Osmaniye İl'inde de portakal bahçeleri ve tarihi yapılar yok edilip (örneğin sıra konaklar) (Resim 6) yerine çok katlı binalar inşa edilmiştir (Binici, Temiz vd., 2003: 7) (Şekil 2.7).

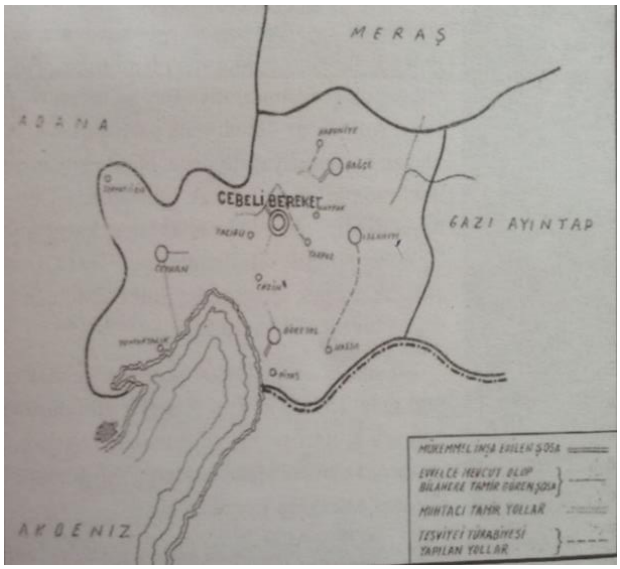

Şekil 2.7: Soldaki tarihi yapı ve sağdaki çok katlı yapı (Binici, Temiz vd., 2005: 7)

Çukurova Bölgesi; stratejik konumundan dolayı geçmişte batılıların ele geçirmek istedikleri alan olmuştur. 1914 yılında Osmanlı Devleti dış borçlara sahip olmuş ve bu borçların bir kısmını Fransa'dan almıştır. Fransa'da bu durumu güney vilayetlerinin işgaline bir sebep olarak gösterirken, bölgeyi işgal ettikten sonra Bağdat demiryolları kontrolününde kendilerine geçeceklerini düşünmüşlerdir. Mondros Ateşkes Antlaşma'sıyla beraber Fransız askerler Osmaniye'yi işgal etmişlerdir. Fransa, Türkiye ile 20 Ekim 1921'de Ankara Barış Antlaşması'nı imzaladıktan sonra bölge işgalden kurtarılmış ve bölgeyi terk etmeye başlamışlardır. 7 Ocak 1921 yılında Fransız askerleri Osmaniye'den çekilmişlerdir (Terzi ve Ergün, 2017: 95 – 117). Bu sebeple her yıl 7 Ocak günü Osmaniye'nin Kurtuluş Günü olarak kutlanmaktadır.

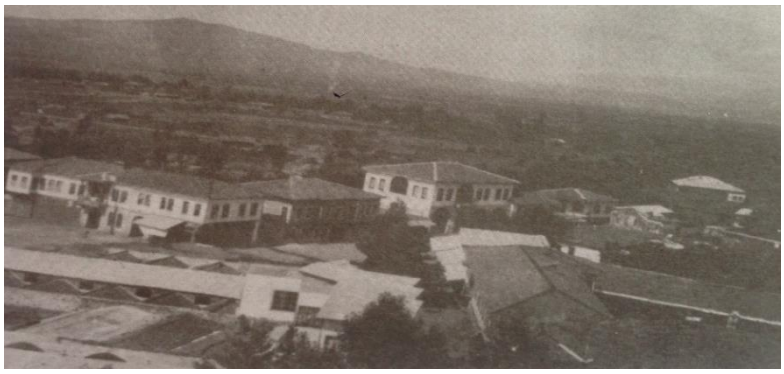
2.1.2. Cumhuriyet sonrası gelişim

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Cebel-i Bereket, 1923 yılında vilayete dönüştürülmüş ve vilayetin merkezi Osmaniye seçilmiştir (Şekil 2.8). 1933 yılına kadar vilayet unvanını sürdürmüştür. Ancak bölgenin ekonomik açıdan gelişmeye elverişli olmaması, coğrafi alan küçüklüğü ve genel gelirin az olması gibi nedenlerden dolayı tekrar ilçe yapılmış ve Osmaniye adı ile Seyhan iline bağlanmıştır (Terzi ve Ergün, 2017: 117).

Şekil 2.8: 1929 yılı Cebel-i Bereket Vilayeti il sınırları (Arı, 2010: 289)

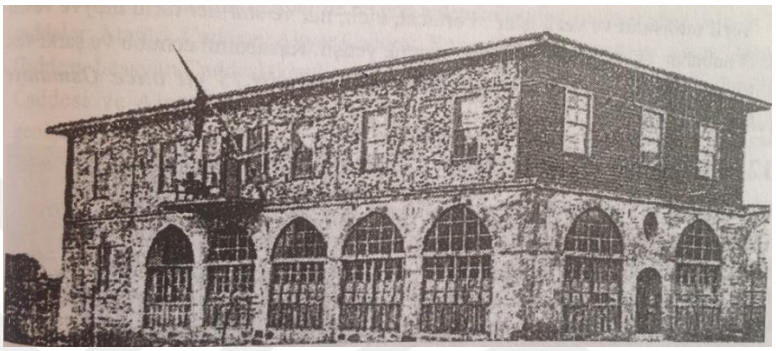
Osmaniye'de Cumhuriyet'in ilanından sonra konak yapılarında artış gözlenmiştir (Şekil 2.9). Vilayet Konağı ve ardından yeni konaklar yapılmıştır (Arı, 2010: 53). Cumhuriyet'in ilk yılları itibariyle eğitim yapılarının inşası 1926 yılında Ortaokul (İkmal Mektebi) ile başlarken, 1960 yılında ise lise ve enstitü yapımı ile devam etmiştir (Şekil 2.10). Ayrıca belediye hizmet binaları gibi yapılar da görülmeye başlanmıştır (Şekil 2.11). 1908 yılından itibaren Osmaniye çarşı konusunda zenginlik göstermiştir. Semerciler, demirciler gibi ticarethaneler dikkat çekmiştir. Halk arasında sanat çok fazla gelişme göstermezken o dönemde, Ermeniler gibi bakır ve kalaycılık ile uğraşanlar dışında bu mesleği yapacak kimsenin olmadığı bilinmektedir. 1950 yılı itibariyle Çukurova Bölgesi ticarethanelerin yanısıra tarım ve sanayi alanında da gelişmeler göstermiştir (Arı, 2010: 270 – 280).

Şekil 2.9: 1930'lu yıllarda Osmaniye'den bir görünüm (Arı, 2010: 275)

Şekil 2.10: Osmaniye Özel Lisesi binasının yapıldığı ilk yıl görünümü (Arı, 2010: 227)

Şekil 2.11: Osmaniye Belediye Dairesi (Arı, 2010: 305)

1933 yılında Osmaniye kazası; 11356 nüfuslu ve 2000 haneli, yolları 12 caddeye ayrılmış, fener ve lambalarla aydınlatılan bi yerdir. Ayrıca o yıllarda kazada bulunanlar; 1 orta mektep, 4 ilk mektep, 2 hamam, 1 hapishane, 3 otel, 4 han, 1 eczane, 15 mağaza, 250 dükkan, 5 lokanta, 1 hastane, 1 pamuk fabrikası ve 18 tane su ile çalışan un değirmenidir (Arı, 2010: 305 – 306).

Dr.Ahmet Alkan Osmaniye'de ilk belediye başkanlığı yaptığı sıralarda değişiklikler yaparak o dönemde halkın yol kavramınından haberi yokken çeşitli caddeler yaptırmıştır. Ayrıca kazada, bir park yapmayı tasarlamış ve günümüzde Karaoğlanoğlu Parkı ve çevresini şehir parkı olarak ayırmıştır. Alkan'dan sonra başkanlık yapan Ali Çamur (Arguvanlı) ise, 1963 yılında kaymakamlık ve belediye başkanlığı görevleri sürecinde yeni bir bulvar yaptırarak bütün yolların yeni yapılan bulvara bağlanması ve tüm şehrin bu yol etrafında toplanıp daha çok modernleşmesini sağlamıştır (Arı, 2010: 307 – 314).

Osmaniye, bulunduğu coğrafi nedenlerden dolayı (iklim, yeryüzü şekilleri, toprak ve su kaynakları) yerleşme ve bölgenin nüfuslanması için elverişli şartlara sahip olmuştur (Akçaözoğlu, 2018: 44). 1964 yılında kent yayılma alanı D – 400 karayolu Musa Şahin

Bulvarı ve demiryolu arasında kaymış, ulaşım ağı genişlemiştir. Ayrıca kent gelişme göstermeye başlamıştır. Bunun nedeni olarak Bağdat Demiryolu Hattı'nın Osmaniye üzerinden geçmesi kaynaklarda gösterilmiştir (Başlamış, 2003: 25).

Şekil 2.12: Osmaniye Merkez İlçenin 1950'li yıllarından bir görünüm (Akçaözoğlu, 2018: 49) ve Osmaniye İl'inin genel görünümü (Sarpkaya, 2011: 35)

Osmaniye, 24.10.1996 yılında tekrar il olma özelliğine kavuşmuştur (Terzi ve Ergün, 2017: 117). Kentleşme sürecine, 1865 yılında yapılan iskânlaşma süreci ile girmiş ve 1940'lı yıllara kadar kimlik kazanmıştır. Kâgir yapılar yerine betonarmenin inşaatlarda kullanılmaya başlandığı bir dönem olmuştur (Şekil 2.12). İl olma özelliğiyle birlikte şehirdeki nüfus ve yapılaşmalarda artış söz konusu olmuştur. Ancak hızlı nüfus artışı; konut, enerji, haberleşme, ulaşım vb. alanlardaki ihtiyaçları arttırmakla birlikte kentleşme üzerinde de olumsuz etkilere neden olmuştur (Nacar ve Sağır, 2008: 31).

Günümüzde Osmaniye ilinde yaşanan olumsuz örneklerin yanısıra olumlu örnekler de vardır. Osmaniye'nin gelişiminde katkısı olan örnekler şu şekildedir:

• Osmaniye merkez sanayi bölgesinde 10 dönümlük alan üzerine merkez sanayi parkı kurulmuştur.

• Mahalle aralarında kullanılmayan alanlar için 6 adet cep parkı yeni oyun alanları olarak tahsis edilmiştir.

• Kapalı semt pazarı 4000 m² alan üzerine kurulmuştur.

• Eski Zafer Sineması restore edilerek 800 kişilik çok amaçlı kültür merkezine dönüştürülmüştür.

• Evlendirme memurluğuna modern nikâh salonu yapılmıştır.

• Osmaniye merkezinde dinlenme yeri olarak tahsis edilen kent meydanı yapılmıştır.

• Yeni otogar inşaatı tamamlanmıştır.

• Osmaniye kuzey çevre yolu tamamlanmıştır.

• Dr. Devlet Bahçeli Bulvarı açılmıştır (Sarpkaya, 2011: 36).

2.1.3. Osmaniye İli ve çevresindeki anıtlar yapılar

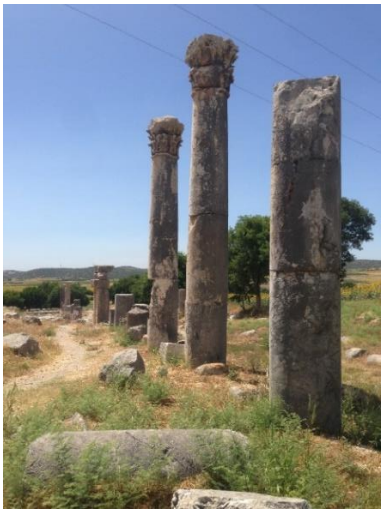
Osmaniye çevresi, tarihi ve arkeolojik anıtlar yönünden oldukça zengin verileri bulunan bölge haline gelmiştir. Bu tarihi ve arkeolojik anıtlar kentin tarihi ve yerleşimi hakkında bilgiler vermektedir. Osmaniye ili ve çevresindeki anıtlar; antik yerleşim ve ören yerleri, nekropoller, höyükler, arkeolojik alanlar, kalıntılar, kaleler, önem arz eden dini ve eğitim yapıları, idari yapılar, sivil mimarlık örneği olan konutlar olarak sınıflandırılmaktadır. Osmaniye çevresindeki arkeolojik değerler ve kentte bulunan anıtsal yapılar bu sınıflandırma dâhilinde incelenecektir.

Tarihi olarak Osmaniye'nin hala var olan ve eski kimliğin anımsatan örnekleri; Büyük Camii, Yediocak İlkokulu binası, İstasyon binası ve birkaç kerpiç evdir (İpek, 1995: 96) (Ek. 1).

Hierapolis – Kastabala Antik Kenti

Kastabala, Osmaniye'ye 15 km uzaklıkta olup Kesmeburun, Bahçe ve Kazmaca köylerinin kesiştiği yerde konumlanmaktadır (Ceylan vd., 2016: 66). Kastabala 'da bulunan tapınak nedeniyle Kent, Hierapolis (Tapınak kenti, Kutsal Kent) olarak da adlandırılmaktadır. Ayrıca Kastabala'ya Tapınak Düzlüğü de denmektedir (Umar, 1993: 401).

Hierapolis – Kastabala Antik Kenti'ndeki kalıntılar arasında önemli sayılan ve günümüze kadar ulaşan Sütunlu Yol ve Antik Tiyatrodur (Şekil 2.13). Antik kent, Osmaniye ve Çukurova Bölgesinin önemli ören yerlerindendir (İpek, 1995: 98). Ören yeri, I. ve III. Arkeolojik sit alanı içerisinde bulunup, 08.11.1984 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 77).

Şekil 2.13: Sütunlu Yol ve Antik Tiyatro (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Karatepe – Aslantaş Arkeolojik Sit Alanı

Karatepe – Aslantaş, Osmaniye'ye 33 km ve Kadirli ilçesine 22 km uzaklıkta olup Türkiye'nin en büyük ilk açık hava müzesi olma özelliğine sahiptir (Akçaözoğlu, 2018: 134) (Şekil 2.14). Açık hava müzesi, I. derecede Arkeolojik sit alanı içerisinde bulunup, müze için 16.09. 1997 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 174).

Şekil 2.14: Karatepe – Aslantaş Arkeolojik Açık hava müzesinden bir görünüm (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Kaleler

Yukarı Çukurova olarak adlandırılan Osmaniye, stratejik bir bölgede konumlanmıştır. Bölgenin dağlık ve ovalık coğrafi yapısı mevcuttur. Geçiş güzergâhı üzerinde bulunan bölgelerin emniyeti için çeşitli tarihlerde ve birçok yerde kaleler inşa edilmiştir. Osmaniye bölgesinde 26 tane kale bulunmaktadır. Bu yüzden Osmaniye ve çevresi Kaleler şehri olarak da anılmaktadır (Terzi ve Ergün, 2017: 22 – 24). Bölgede ortaçağ kaleleri mevcuttur. Ortaçağ kalelerine; Toprakkale, Çardak Kalesi, Hemite Kalesi ve Savranda Kalesi örnek olarak verilebilir (Ceylan vd., 2016: 65) (Şekil 2.15).

Şekil 2.15: Toprakkale Kalesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Dini Yapılar

Dini yapılar olarak camileri görmek mümkündür. Genellikle halkın buluşma noktası sayılan camiler çarşı gibi kalabalık meydanların çevresine yapılarak ulaşım yönünde de kolaylık sağlamaktadır. Enver-ül Hamit Camii (Büyük Camii), Osmaniye'de bilinen en eski örneklerdendir.

Enver – ül Hamit Camii (Büyük Camii)

Camii, 1890 yılında Hacı Hüseyin Efendi ve Hacı Bicik Efendi tarafından yaptırılmış olup 3000 kişilik kapasiteye sahiptir (Keleş, 2009: 29) (Şekil 2.16). Camii planı enine dikdörtgen şeklinde yapılmış ve son cemaat cephesinde sekiz tane sütun mevcuttur. Ayrıca sütunları birbirine bağlayan yedi tane kemer bulunmaktadır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 38). Camiinin üst tarafı içeri kısımda kubbe ile örtülü, dış kısımda ise kırma çatılı ve Marsilya kiremiti ile kaplıdır (İpek, 1995: 104). Enver-ül Hamit Camii için 20.08.1991 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 38).

Şekil 2.16: Enver-ül Hamit Camii (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Eğitim Yapıları

Osmaniye Türkiye Cumhuriyeti'nin vilayeti olmasıyla birlikte kuruluşundan itibaren eğitim faaliyetlerinin olduğu bilinmektedir. Tahminler doğrultusunda aşiretlerin Çukurova Bölgesi'ne iskânlarıyla birlikte faaliyetlerin başladığı düşünülmektedir (Arı, 2010: 211). Osmaniye'de en eski bilinen ve tescil kararı ile korunan okullar Sağlık Meslek Lisesi ve Yediocak İlkokulu olarak bilinmektedir.

Sağlık Meslek Lisesi

Alibeyli Mahallesi'nde bulunan ve 1900'lü yıllarda Alman yapım tekniği ile yapılan Sağlık Meslek Lisesi dikdörtgen planlı olarak tasarlanmıştır. Ana duvarlarında kesme taş kullanılan yapının bölücü duvarlarında kerpiç ve ince tuğla kullanılmıştır. Tek katlı yapı kırma çatı özelliğine sahipken kaplama olarak ise Marsilya Kiremiti kullanılmıştır. Cephe özelliklerinde, kapılarda ve pencerelerde form olarak sivri kemer kullanılmıştır (Şekil 2.17). Lise fonksiyon olarak özelliğini kaybetmiştir. Ancak plan olarak farklılık göstermemektedir. Yapı için 27.02.2011 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 52).

Şekil 2.17: Sağlık Meslek Lisesi (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri: 52)

Yedi Ocak İlkokulu (Yedi Kanun-i Sani İptidai Mektebi)

Akyar Caddesi üzerinde bulunan yapı 1910 yılında inşa edilmiştir. İkinci katı ise 1973 – 1974 tarihleri arasında yapılmıştır. Okulun avlusuna yeni yapılar 1990 yılında eklenmiştir. Dikdörtgen plana sahip olan yapının zemin kat malzemesi kesme taş iken ikinci kat betonarmedir. Cephedeki pencereler sade basık kemerli ve sövelidir (Şekil 2.18). Üst örtü kırma çatı olup malzeme olarak Marsilya kiremiti kullanılmıştır. Yapı için 27.02.2001 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 60).

Şekil 2.18: Yediocak İlkokulu (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

İdari Yapılar

Osmaniye, Cebel-i Bereket sancağına bağlı kaza iken sancak merkezi Yarpuz seçilmiş ve Cebel-i Bereket Hükümet Konağı kurulmuştur. Daha sonra Osmaniye İstasyon Binası yapılmıştır.

Cebel-i Bereket Hükümet Konağı

Yarpuz köyünde bulunan yapı, 1878 yılında yığma yapım tekniği uygulanarak ve moloz taş malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Giriş kapısının olduğu bölüm çıkmalı, revaklı ve sivri kemerli yapılmış ve giriş kısmının üzerine sonradan tek mekândan oluşan bir kat eklenmiştir (Şekil 2.19). Yapının üst örtüsü kırma çatı olup çinko ile kaplanmıştır. Yapı için 16.04.2004 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 34).

Şekil 2.19: Cebel-i bereket Hükümet Konağı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Osmaniye İstasyon Binası

İstasyon Binası, 1908 yılında Almanlar tarafından yapılmıştır. İki katlı olan yapının girişinde sahip olduğu revaklar, kapı ve pencereler sivri kemer formuna sahiptir (İpek, 1995: 106) (Şekil 2.20). Yığma yapım tekniğiyle yapılan yapının çatısı kırma çatılı ve Marsilya kiremiti ile kaplıdır. Yapı için 27.02. 2001 tarihinde tescil kararı alınmıştır (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 51).

Şekil 2.20: Osmaniye İstasyon Binası (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Konutlar

Yerleşmelerin yapısını oluşturan konutlar, Osmaniye'de en ilkel yöntemlerle yapılan huğ evlerinin yerini bıraktığı iki katlı taş evleri, 1900'lü yıllarda kendini gösteren konakları ve günümüzde yükselen çok katlı apartman ve gökdelen tiplerini içinde barındırır.

Osmaniye'de bulunan geleneksel konut mimarisi, Türk evi plan tiplerine benzer şekildedir. Kentte çok fazla örneği kalmamakla birlikte geleneksel konutlar iki katlı ve çıkmaya (cumba) sahip olup dikdörtgen pencereli ve kırma çatılıdır (İpek, 1995: 105) (Şekil 2.21).

Şekil 2.21: Osmaniye'de bulunan geleneksel ev örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

2.2. Osmaniye'nin Genel Analizi

2.2.1. Konumu

Akdeniz Bölgesi'nde yer alan, Adana ve çevresi olarak da bilinen Çukurova, Osmaniye, Mersin, Adana ve Antakya'nın bir kısmını kapsamaktadır. Çukurova, bölgenin önemli akarsularından(Seyhan, Ceyhan, Tarsus Çayı ve Silifke) geçerek Akdeniz'e kadar ulaşan, Göksu Irmağı'nın taşıdığı alüvyonlarla oluşan delta ovasıdır (URL – 2).

Ovanın içinde konumlanan Osmaniye'nin yüz ölçümü 3222 iken deniz seviyesi yüksekliği 121 m'dir. Akdeniz'e olan mesafesi 20 km'dir (URL – 3). Doğuda Gaziantep, batıda Adana, kuzeyde K. Maraş ve güneyde Hatay illeri ile çevrilidir. 37° 00' – 37° 08' kuzey paralelleri ve 36° 13' – 36° 20' doğu meridyenleri arasında yer alır. Osmaniye İli, Adana'ya D – 400 karayoluyla bağlanıp çift şeritlidir. Karayolu ve demir yolu açısından ülkenin güneydoğusu ve batısı arasında geçit durumundadır. İl'in deniz ile sınırı yoktur. Ancak Mersin Limanı'na 220 km, İskenderun Limanı'na 60 km mesafededir (URL – 4).

Osmaniye'nin arazi olarak yükselmesi güneyden, kuzeye – doğuya şeklindedir. Kuzeyde Orta Toroslar bulunurken güney yönünden doğuya doğru Amanos (Gâvur) Dağları uzanır. Ceyhan Nehri İl'in önemli akarsu havzasıdır. Birçok akarsu kaynağı olarak ise Berke, Kesiksuyu, Aslantaş ve Kalecik barajlarına ait baraj gölleri örnek verilebilir (URL – 4).

Osmaniye; Türkiye'nin 80. İli olarak kaynaklarda yer alırken; Merkez, Toprakkale, Düziçi, Kadirli, Hasanbeyli, Sumbas ve Bahçe olmak üzere yedi ilçeden oluşmaktadır (Koç, 2008: 4) (Şekil 2.22).

Şekil 2.22: Osmaniye İli haritası (URL – 4)

2.2.2. Nüfus

Osmanlı Devleti elinde olan topraklar için nüfus ve arazi sayımı yapmış ve bu sayımları Mufassal Tahrir Defteri adında defterlere yazmışlardır (Kurt, 1995: 6). Çukurova Bölgesi'nde ilk tahrir 1518 yılında yapılmıştır.

Osmanlı'da ilk genel nüfus 1830 yılı ortalarında yapılırken, Osmaniye kurulmadan önce Adana eyaletinde 1848 – 1849 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Osmaniye 1865 yılında kaza olduktan sonra; 1868 – 1869 yılında 2041 hane, 1872 – 1873 yılında 10 köy ve 405 hane, 1894 – 1895 yılında 9816 ve 1900 – 1901 yılında toplam 5602 nüfusa sahip olmuştur (Terzi ve Ergün, 2017: 67 – 74). Osmaniye Kazası, Cebel – i Bereket sancağına bağlandıktan sonraki nüfus bilgileri tabloda verilmiştir (Tablo 2.1), (Tablo 2.2) (Terzi ve Ergün, 2017: 87 – 88).

Cumhuriyet döneminde ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. Osmaniye'de ise 1927 yılında nüfus 18.246 olmuştur (Akçaözoğlu, 2018: 53). 1960 yılında Osmaniye Merkez İlçe iken % 46 olan şehirleşme oranı, 2000 yılında % 83'e ulaşmıştır. Bu yükseliş, köyden kente göç durumunun devam ettiğinin göstergesidir (Koç, 2008: 42).

Tablo 2.1: 1881/1882 Nüfus sayımına göre Cebel – i Bereket nüfusu (Terzi ve Ergün, 2017: 87)

Kaza	Müslim (K)	Müslim (E)	Gayrimüslim (K)				Gayrimüslim (E)				Toplam (K)	Toplam (E)
			Ermeni	Rum	Katolik	Protestan	Ermeni	Rum	Katolik	Protestan		
Yarpuz	1432	1588	147				210				1579	1798
Hassa	2923	4157	136	14	69		154	11			3142	4322
İslahiye	3819	4536	118				175				3937	4711
Bulanık (Bahçe)	4251	4496	911			140	1122			114	5302	5732
Osmaniye	3634	4129	39				61				3673	4190
Payas	6266	6941	1655	55		198	1843	70		216	8174	9070
Toplam	22325	25847	3006	69	69	338	3565	81		330	25807	29823

Tablo 2.2: 1891/1892 tarihli Salname bilgilerine göre Cebel – i Bereket nüfusu (Terzi ve Ergün, 2017: 88)

Kaza	Müslim	Gayrimüslim	Toplam
Osmaniye	7794	100	7894
Yarpuz	3025	355	3380
Hassa	7080	597	7677
İslahiye	8355	293	8648
Bulanık	8447	2317	10764
Payas	13207	3623	16830
TOPLAM	47908	7285	55193

Tablo 2.3: Osmaniye'nin sayım dönemlerine göre nüfusu (1927-2016) (Akçaözoğlu, 2018: 54)

Yıllar	Osmaniye		Toplam Nüfus	Yıllık artış Azalış Oranı %
	Köy	Şehir		
1927	13.278	4.968	18.246	-
1935	15.535	8.584	24.119	32.19
1940	15.790	8.988	24.778	2.73
1945	18.556	10.498	29.054	17.26
1950	21.657	13.004	34.661	19.3
1955	28.562	19.108	47.670	37.53
1960	32.108	27.451	59.559	24.94
1965	37.633	34.027	71.660	20.32
1970	36.333	46.355	82.688	15.39
1975	38.739	61.581	100.320	21.32
1980	43.746	84.212	127.958	27.55
1985	50.805	103.824	154.629	20.84
1990	52.568	122.307	174.875	13.09
1997	-	-	-	-
2000	146.788	311.994	458.782	-
2007	129.344	323.536	452.880	-1.29
2008	132.310	332.394	464.704	2.61
2009	132.245	339.559	471.804	1.53
2010	132.514	346.707	479.221	1.57
2011	131.303	354.054	485.357	1.28
2012	129.068	363.067	492.135	1.4
2013	124.114	374.867	498.981	1.39
2014	127.154	379.653	506.807	1.57
2015	124.715	388.158	512.873	1.2
2016	124.231	397.944	522.175	1.81

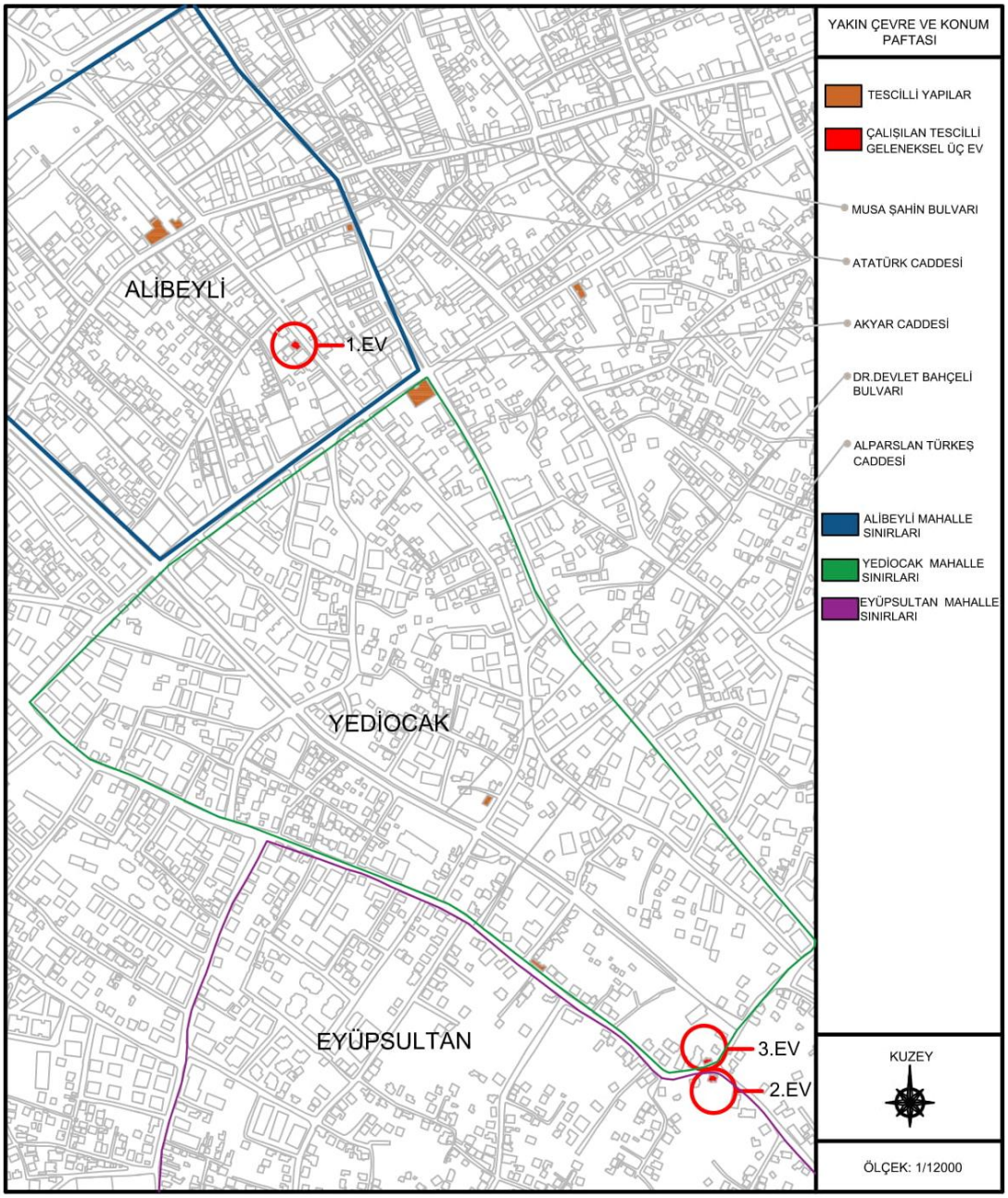
Osmaniye, Adana'ya bağlı ilçe iken 1996 yılında il olmuştur. Bu durum 2000 yılında yapılan nüfus sayımı için önem arz etmektedir (Tablo 2.3) (Akçaözoğlu, 2018: 54).

Çünkü il olduktan sonra yapılan ilk sayım olma özelliğine sahiptir. (Akçaözoğlu, 2018: 52 – 53).

2.2.3. Çalışma alanının fiziksel, mimari ve sosyal analizi

2.2.3.1.Çalışma alanı sınırları

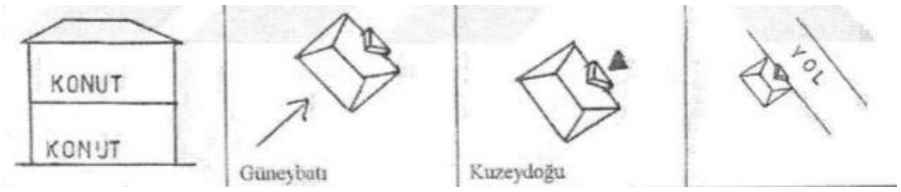
Çalışma alanı sınırları tez kapsamında yer alan üç evin konumuna göre belirlenmiştir. Çalışma alanı sınırları; vaziyet planı içerisinde kuzeybatı yönünde olan Musa Şahin Bulvarı (D – 400 Karayolu) ile başlayıp kuzeydoğu - kuzeybatı aksı boyunca devam eden Atatürk ve Akyar Caddelerini kapsayarak, güneydoğu yönünde bulunan Alparslan Türkeş Caddesi ile sınırlandırılmıştır (Şekil 2.23).

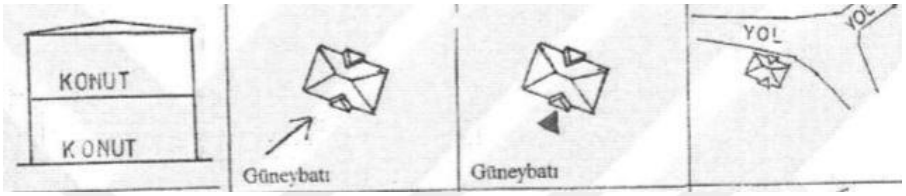
Şekil 2.23: Yakın çevre vaziyet planı (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Çalışma alanındaki üç ev, Osmaniye'nin ana arterlerinden D – 400 yolu olan Musa Şahin Bulvarı'nın kuzey ve kuzeydoğusunda yer almaktadır. Üç ev, ayrı ada ve parselde bulunup farklı mahallelerde konumlanmaktadır. Şekil 1'de görüldüğü gibi çalışma parseli 1. Ev; kuzeydoğu – kuzeybatı aksı boyunca devam eden ve kentin işlek caddelerinden biri olan Atatürk Caddesi'nin güneyinde yer alan Alibeyli Mahallesi'nde, Dr. Ahmet Alkan caddesi üzerinde bulunmakta olup 57 Ada 27 parseldedir (Şekil 2.24). 258 Ada 84 parsel de bulunan 2. Ev (Şekil 2.25) ve 323 Ada

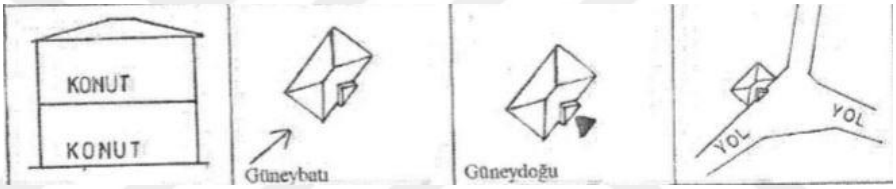
46 nolu parselde bulunan 3. ev; Musa Şahin Bulvarı'na bağlanan ve vaziyet planında güneydoğu aksında yer alan Dr. Devlet Bahçeli Bulvarı'nın güneyinde, Alparslan Türkeş Caddesi üzerinde yer almaktadır (Şekil 2.26) (Osmaniye Belediyesi Arşivi).

Şekil 2.24: 57 Ada 27 nolu parsel 1.Ev (Başlamış, 2003: 56)

Şekil 2.25: 258 Ada 84 nolu parsel 2.Ev (Başlamış, 2003: 57)

Şekil 2.26: 323 Ada 46 nolu parsel 3.Ev (Başlamış, 2003: 57)

Çalışmada belirtilen ada ve parsel numaraları Osmaniye Müze Müdürlüğü arşivinde yer alan belgelerde farklı parsel numaraları ile belirtilmiş olsa da güncel hali Osmaniye Belediyesi arşivlerindeki gibidir.

2.2.3.2. Genel karakteristikleri ve özellikleri

2.2.3.2.1. Topoğrafya

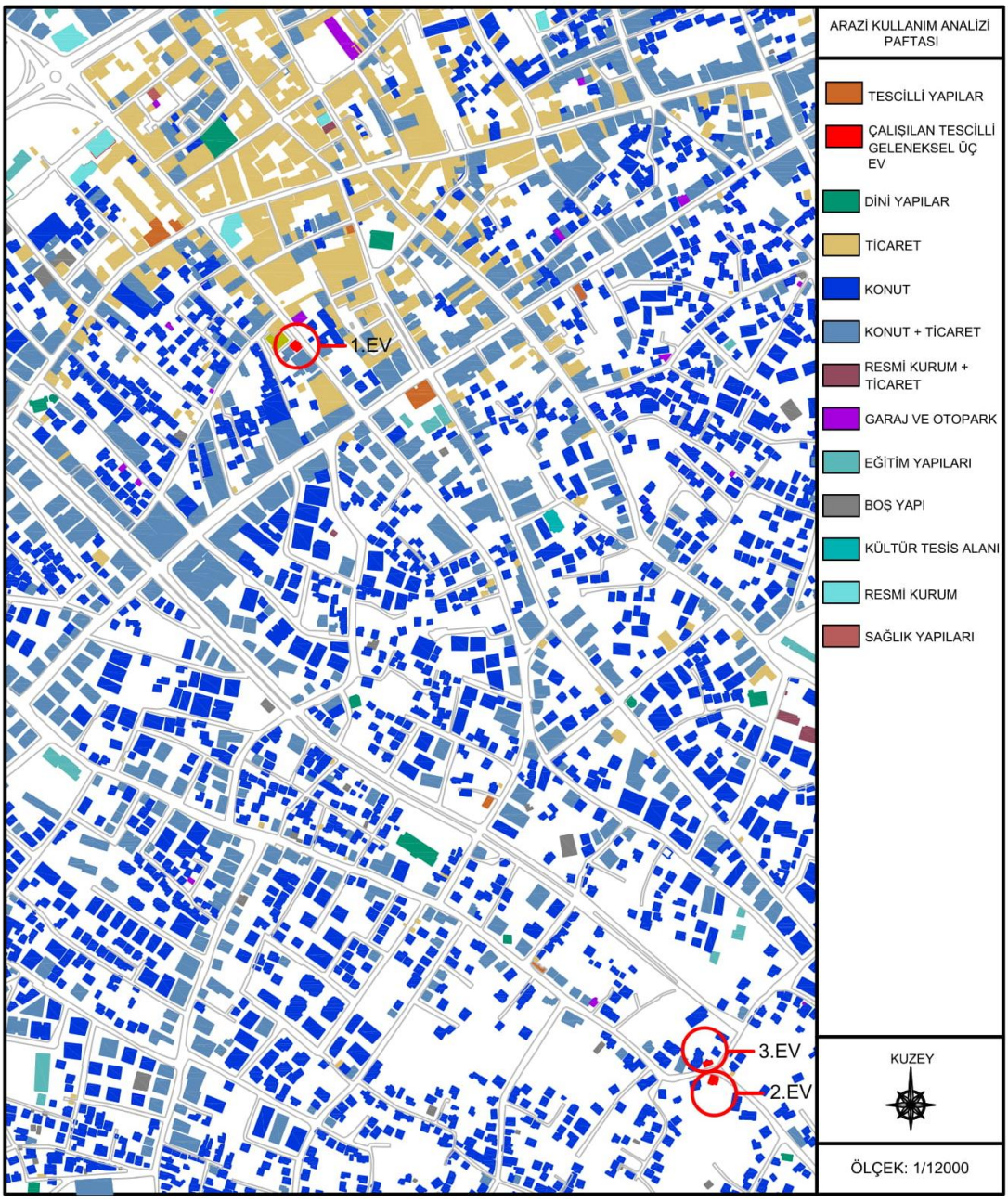
Osmaniye, % 0 – 60 eğimli alan içerisinde yer almaktadır. Kentin güney ve doğusunda yer alan % 40 – 60 eğim yerleşilemez nitelik göstermiş olup %30 ve üzeri olan eğim bölgelerini ise ormanlık alanlar oluşturmaktadır (Osmaniye İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu: 132). Kent geneliyle birlikte çalışma alanı içerisinde yer alan bölgenin eğim aralığı % 0 – 15 arasındadır. Eğim, kentin ana arter yolu sayılan Musa Şahin Bulvarı'ndan çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan ve güneydoğu yönünde uzanan evlere doğru düzleşerek topoğrafyasını tamamlamaktadır. Çalışma

alanı sınırları içerisinde düzleşen alanlar mevcut olduğundan alan içerisinde eğimli yollar, sokaklar ve çıkmazlar bulunmamaktadır (Osmaniye Belediyesi Arşivi).

2.2.3.2.2. Arazi kullanım özellikleri

Alibeyli, Yediocak ve Eyüpsultan Mahallelerini kapsayan çalışma alanında toplam 5718 adet yapı bulunmaktadır. 3369 tane konut, 10 tane tescilli yapı, 22 dini yapı, 980 ticari yapı, 1184 tane konut ve ticari alanının birlikte kullanıldığı yapılar, 12 tane resmi kurum – ticari yapı, 32 tane otopark – garaj, 26 tane eğitim yapısı, 68 tane kullanılmayan boş yapı, 4 tane kültür tesisi alanı, 9 tane resmi kurum ve 2 tane sağlık yapısı yer almaktadır (Osmaniye Belediyesi) (Şekil 2.27).

Çalışma alanı yakın çevresinde arazi kullanımı, ticari alanların da yoğun olarak bulunduğu kent merkezinden güneydoğu aksı doğrultusunda ilerleme göstermiştir. Güney – doğu – batı aksları boyunca yoğun olarak konut alanları mevcuttur. Kuzey aks doğrultusunu genellikle ticari alanlar oluşturmuştur (Şekil 2.28).

Şekil 2.27: Yakın çevre arazi kullanım analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Dr. Ahmet Alkan Caddesi'nde yer alan 57 Ada 27 nolu parseldeki 1.ev kentin işlek caddeleri arasında gösterilen Atatürk Caddesi ile kesişmektedir. Atatürk Caddesi'nin eve yakın yerde bulunması yapı çevresindeki ticari dokuyu yoğun bir şekilde arttırmışken Alparslan Türkeş Caddesi üzerinde yer alan 258 ada 84 nolu parseldeki 2.ev ve 323 ada 46 nolu parseldeki 3.ev'lerin bulunduğu çevre içindeki ticari alanlar azalmış ve yerini konut yapılarına bırakmıştır.

2.2.3.2.3. Altyapı ve hizmetler

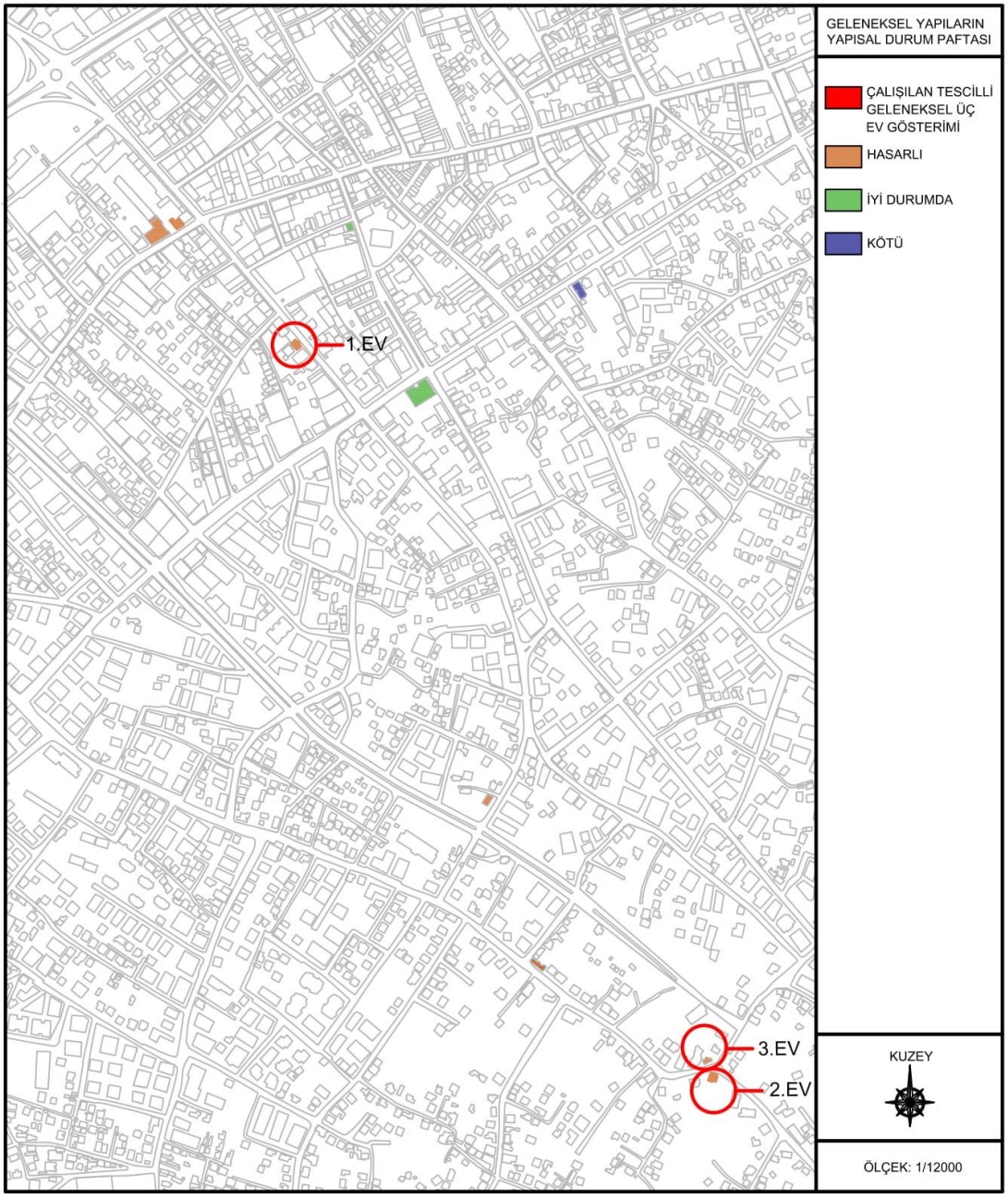
Osmaniye İl'inde olduğu gibi çalışma alanı sınırları içerisinde de kullanılan her yapıya elektrik ve su hizmeti verilmektedir. Isınma olarak ise, çalışma alanının kuzey, doğu ve batı aksında genel olarak doğalgaz ısınma sistemi mevcutken, güney aksına gidildikçe sistemde sayı olarak azalma görülmektedir. Kurulan baz istasyonları ile cep telefonu hizmeti verilmekte olup Türk Telekom, Turkcell gibi operatörlerden çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan yapılar faydalanmaktadır. Ayrıca Osmaniye'de kanalizasyon sistemi mevcuttur.

2.2.3.3. Çevresel özellikler

2.2.3.3.1. Genel yerleşim

Osmaniye'de çalışma alanı yakın çevre sınırları içerisinde bulunan tescilli yapılar, alana dağılmış şekilde olup günümüze kadar varlığını korumuştur. Ancak yapılar, doğal çevre şartları ve bakımsızlık gibi birçok nedenden dolayı yok olma kaygısı taşımaktadır.

Osmaniye'de tespit edilen ve çalışma alanı sınırları içerisinde bulunan geleneksel evlerin yerleşimi, D – 400 Karayolu'nun (Musa Şahin Bulvarı) kuzey ve kuzeydoğu yönünde bulunmaktadır. Alan içinde 10 adet tescilli yapı metrekare olarak az yer kaplamakta olup çevrelerinde yükselen konutların arasında kalmışlardır. Sınırlar içerisinde bulunan tescilli yapılar ise alana dağılmış durumdadır (Şekil 2.28).

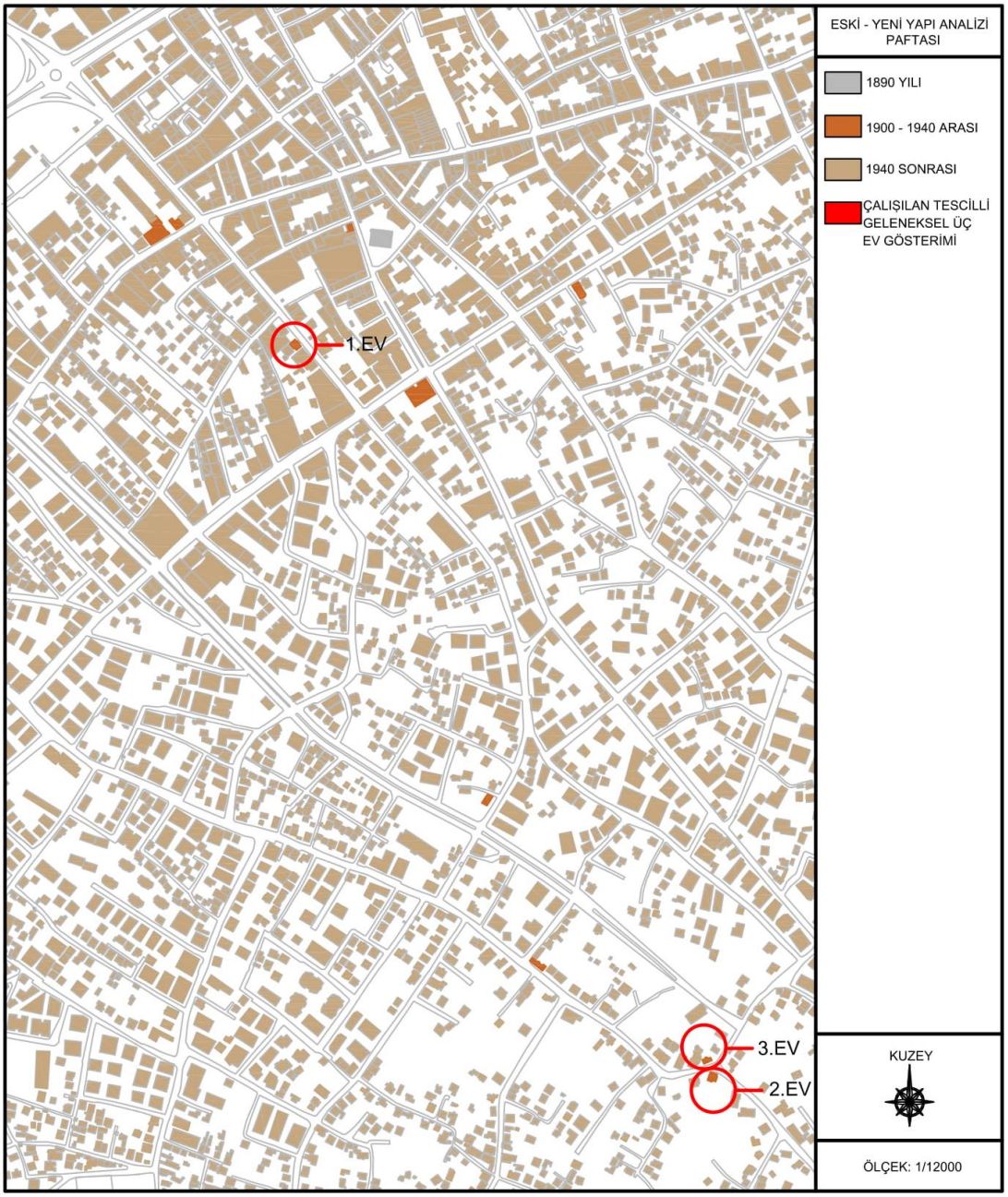
Şekil 2.28: Geleneksel yapıların yapısal durum analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Yapıların bazı onarımlara ihtiyacı vardır. Akyar Caddesi üzerinde bulunan tescilli ev, harap durumda olup bir bölümü yıkılmış haldedir (Şekil 2.29).

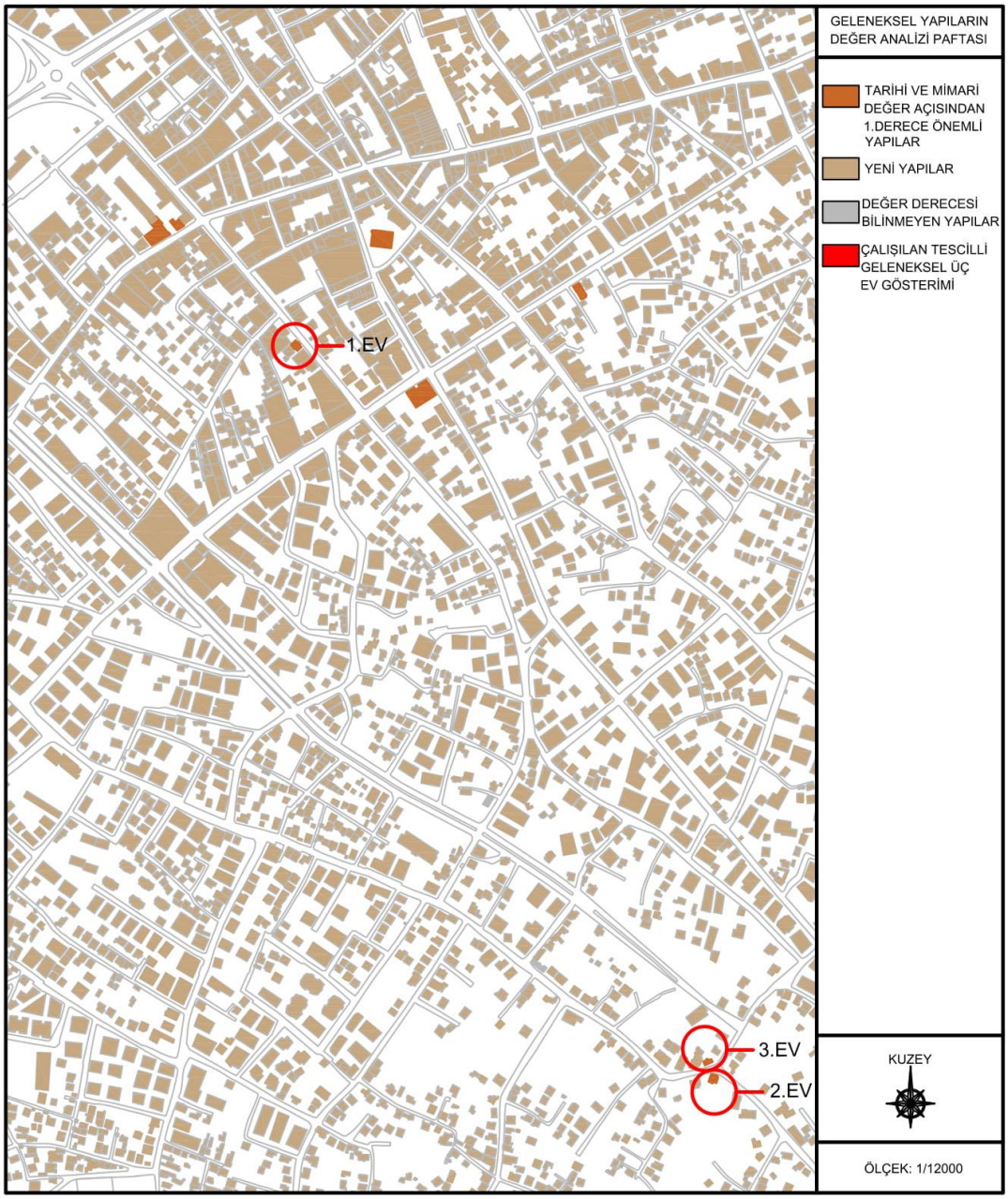

Şekil 2.29: Akyar Caddesi üzerinde bulunan harap tescilli ev (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Osmaniye'de 1900 – 1940'lı yıllar arası geleneksel evlerin yapımının sürdüğü yıllar olarak bilinmektedir (Şekil 2.30). Geleneksel evlerin koruma derecesi anıtsal nitelik kategorisinde olup puanlama yönünden 3 üzerinden 1'dir (Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, 2014: 38, 44, 45, 46, 49, 50, 53, 60) (Şekil 2.32).

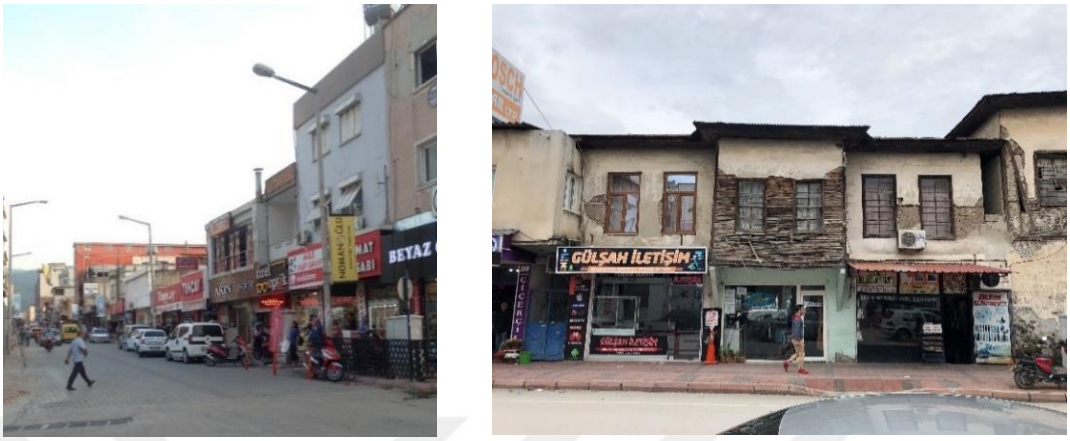
Şekil 2.30: Eski – yeni yapı analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Şekil 2.31: Geleneksel yapıların değer analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Osmaniye genelinde ve çalışma alanı yakın çevresinde yer alan geleneksel evlerin genel yerleşimini; yapı kullanım niteliği, hakim rüzgar, giriş yönlenmesi ve kentsel planlama etkisi gibi faktörler belirlemektedir. Yapı kullanım niteliğine bağlı olarak ticari alana yakın konumlanan evler genellikle konut + depo veya konut + işyeri olarak kullanılmaktadır (Başlamış, 2003: 54) (Şekil 2.32). Geleneksel evler genellikle cephesi yola bakacak şekilde konumlandırılmıştır. Yola cepheli ana giriş kapıları ve yaşama mekânlarına sahip olan bu evler sokak oluşumunu etkilemiştir (Başlamış,

2003: 29) (Şekil 2.32). Evlerin yola cepheli olarak konumlanması kentsel planlama etkisi olarak kabul edilirken, evlerin cephelere göre ön yan ve arka kısımlarından girişleri ise giriş yönlenmesini belirlemektedir (Başlamış, 2003: 54 – 55).

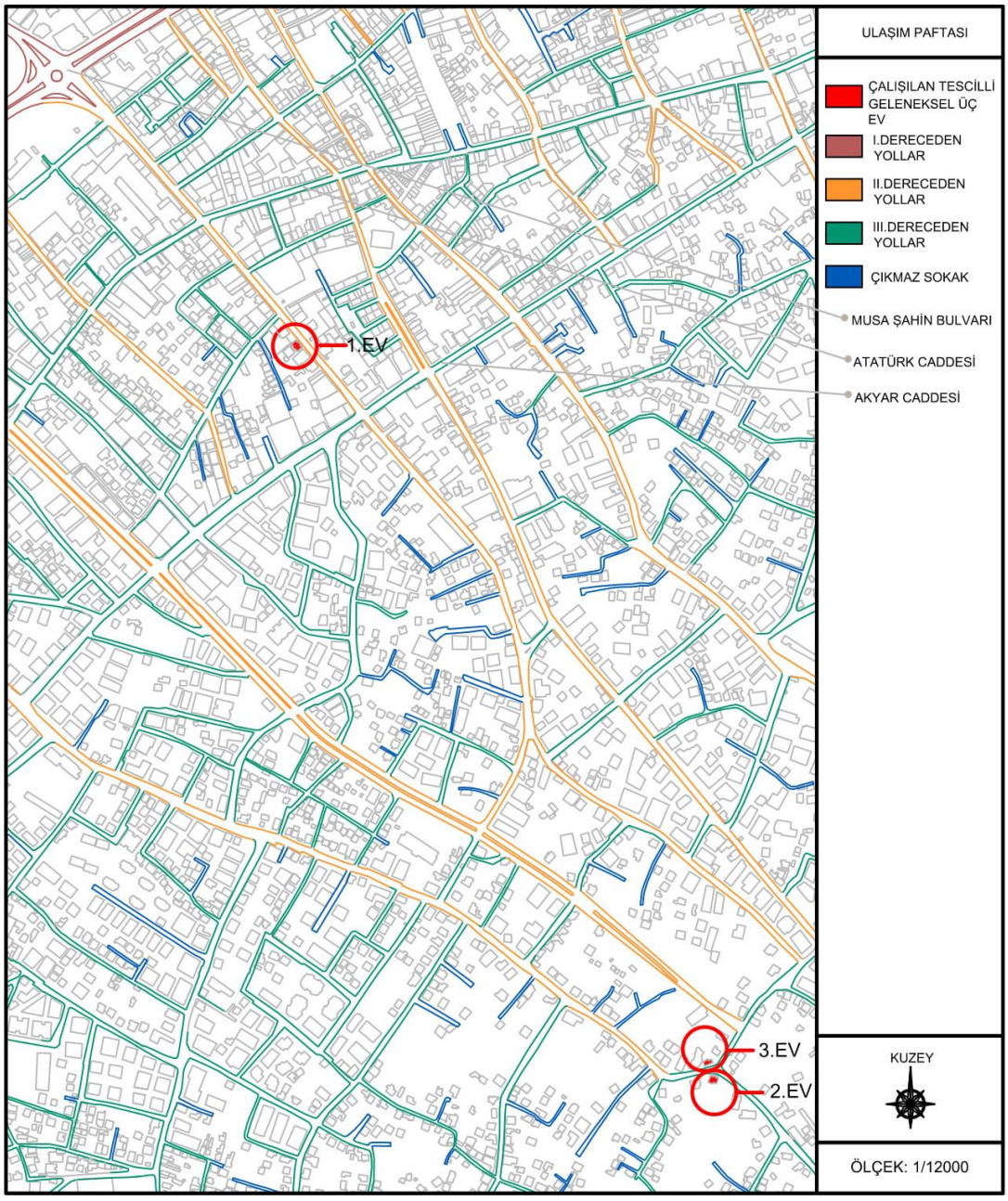
Şekil 2.32: Çalışma alanında bulunan ticari alanlar, Atatürk Caddesi üzerinde yer alan geleneksel ev (Konut + İşyeri) (Özge Satıl Arşivi, 2019)

2.2.3.3.2. Çalışma alanında ulaşım, dolaşım ve sokak özellikleri

Çalışma alanı sınırları içinde yer alan bölgenin kuzeydoğusunda, en yoğun trafiğe sahip olduğu yol güzergâhı kentin de ana arterlerinden birisi olan Musa Şahin Bulvarı'nın olduğu çevredir. Ana ulaşım arterinin şehir merkezinden güneydoğu aksı boyunca devam eden yollarla birleşmesi trafik akışını belirlemiştir. Ticari alanlarında konum olarak ana ulaşım arterine yakınlığı araç trafik yoğunluğunun fazla olmasını da belirleyen bir etken olmuştur.

Alan içerisindeki kuzeydoğu – güneydoğu aksında oluşan ulaşım aksı, yolların derecelerine ayrılması ve çıkmaz sokaklar alanı çevrelemiştir. Çevrelenen alan içerisindeki caddeler yer yer geniş ve düzdür. Kuzeydoğu – kuzeybatı yönünde ise Atatürk Caddesi ve Akyar Caddesi mevcuttur. Kent içi ulaşımda etkin rol oynayan bu caddeler ana ulaşım arterdeki yoğunluğa yardımcı niteliktedir (Şekil 2.33).

Çalışma alanı yüksek eğim bölgesi üzerinde bulunmadığı için sokak dokusu organik yerine lineer şekilde oluşmuştur. Ayrıca sokak genişlikleri araç girişlerine engel olmamaktadır. Sokak aksları, araç trafiği azaldığından dolayı yaya yollarına uygun hale gelmiştir. Ancak bazı ulaşım yollarında bulunan kesişim noktaları trafiği yavaşlatmakta ve çeşitli kazalara neden olmaktadır.

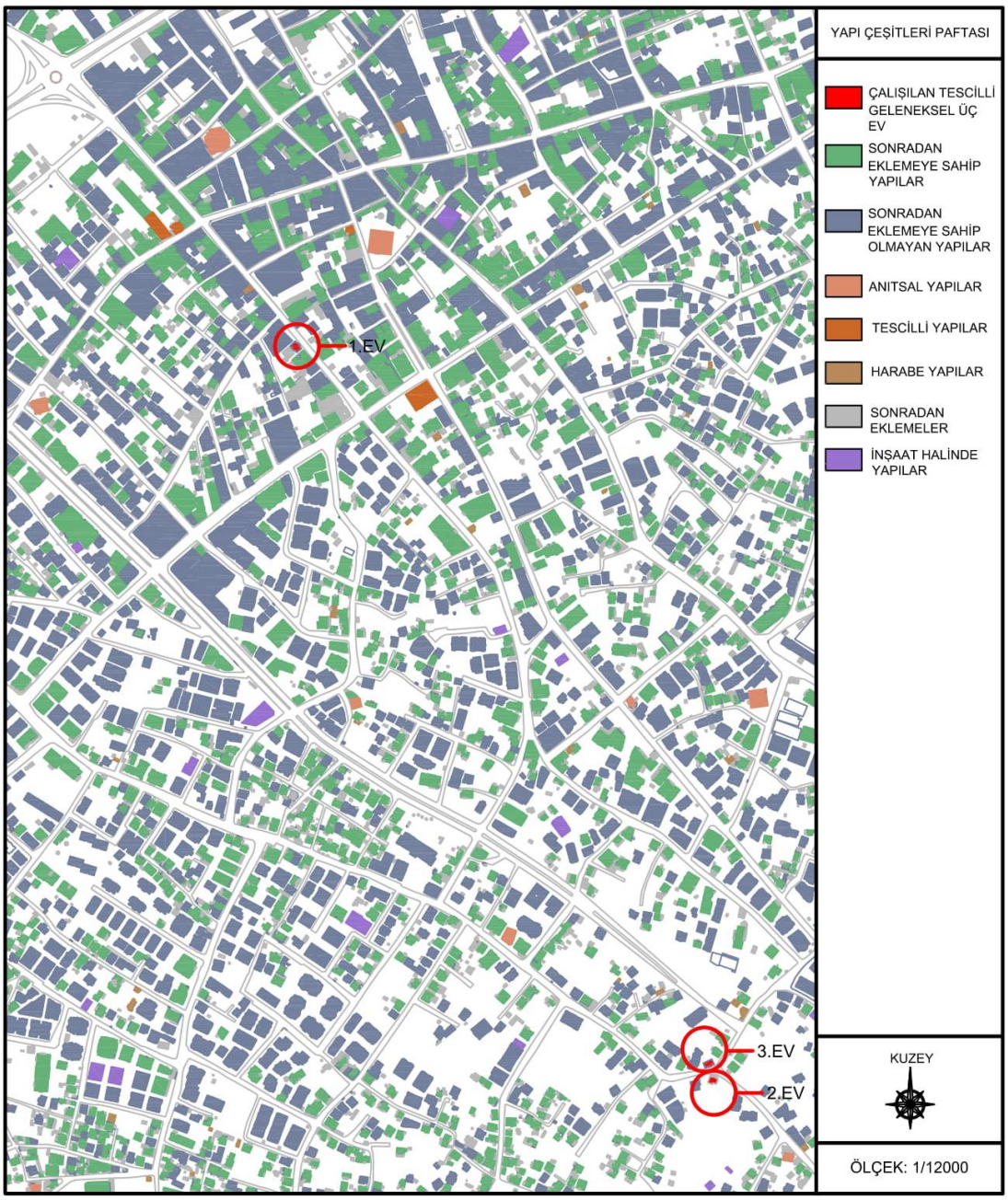
Şekil 2.33: Yakın Çevre Ulaşım Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

2.2.3.4. Mimari analizler

2.2.3.4.1. Çalışma alanındaki yapı çeşitleri

Çalışma alanı sınırları içerisinde bulunan yapılar çeşitlilik göstermektedir. Bunlar; yapılara sonradan eklenenler ve eklemelere sahip olmayan yapılar, anıtsal yapılar, tescilli yapılar, harabe yapılar, sonradan eklemeler ve inşaat halinde yapılar olmak üzere 7 gruba ayrılmıştır (Şekil 2.34). Yapı çeşitleri arasında geleneksel yapılar ve çağdaş yapılarda bulunmaktadır. Geleneksel yapılar Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte artış gösterirken, kâgir yapılar yerine betonarme yapılar görülmeye başlandığında çağdaş yapıların varlığı ortaya çıkmıştır.

Yapı çeşitleri paftasında (Şekil 2.34) sayısal olarak çalışma alanı yakın çevre sınırları içerisindeki dağılımı belirtilmiştir. Sonradan eklemelere sahip yapı sayısı 1484 adettir. Kullanıcıların ihtiyaçlarından kaynaklı yapılan sonradan eklenilenlerin adedi ise 2969'tur. Ayrıca depo olarak kullanılan sonradan eklemelere sahip olmayan yapılarda mevcuttur. Bu yapıların sayısı 1893'tür. Çalışma alanı sınırları içerisinde 10 adet tescilli yapı bulunurken harabe yapılar da mevcut olup 36 adettir. Yapım aşamasını tamamlayan yapılar haricinde çalışma alanında henüz inşaat halinde olan 18 adet yapı bulunmaktadır (Osmaniye Belediyesi).

Şekil 2.34: Yakın Çevre Yapı Çeşitleri Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

2.2.3.4.2. Geleneksel Osmaniye Evleri'nin mimari karakteristikleri

Bu başlıkta, çalışma alanı sınırları içinde yer alan geleneksel Osmaniye Evleri'nin mimari karakteristikleri; plan tipleri, cephe tipleri ve mimari elemanları incelenmiştir.

Geleneksel yapılar; plan tipleri, malzeme, iklim ve yöre açısından değişiklik göstermesine rağmen Türk evi planlamasına uygunluk göstermektedir. Akdeniz evlerinde bahçe kavramı önemli bir unsurdur. Osmaniye'de bulunan geleneksel

evlerdeki bahçeler bu evlerin arka ya da yan tarafında konumlanmıştır (Başlamış, 2003: 28).

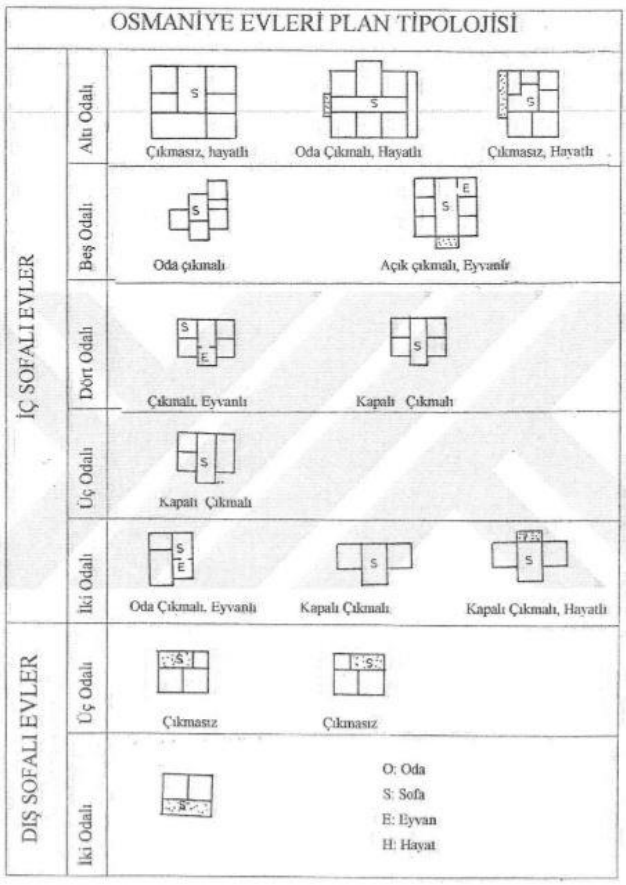
Sofa geleneksel Türk evlerinde önemli bir unsurdur. Evlerde, oda kapılarının açıldığı hol olarak tanımlanırken bir diğer deyişle geniş, yarı açık mekâna verilen addır (Hasol, 2016: 187). Geleneksel Osmaniye evlerinde plan tipleri, dış sofalı ve iç sofalı plan tiplerine uygunluk göstermektedir. Çalışılan geleneksel üç evde iç sofalı plan tipi görülürken Osmaniye'de bulunan geleneksel evlerde genel olarak iki plan tipi mevcuttur (Tablo 2.4) (Başlamış, 2003: 31).

Osmaniye'de Akdeniz iklimi hâkim olduğundan dolayı dış sofalı plan tipiyle karşılaşmak mümkündür (Tablo 2.4). Osmaniye'de dış sofalı plan tipleri Bulgar göçmenleri tarafından yaygın hale gelmiş ve göçmenler bu tip evlerde oturmuşlardır. Sofa, bahçe ve rüzgâr yönüne doğru tasarlanırken odalar "L" ya da düz bir şekilde dış sofa plan tipine göre konumlandırılmıştır. Ayrıca dış sofa hol görevi görürken yazın gölgelik alanlar sağlamaktadır. Eğer dış sofa yetersiz kalırsa tek katlı yapılarda "taht" iki katlı yapılarda ise "çardak" olarak adlandırılan açık oturma alanları oluşturulmaktadır (Başlamış, 2003: 29 – 32).

Dış sofalı plan tiplerinden sonra yaygın olarak görülen bir diğer plan tipi ise iç sofalı olanlardır. İç sofa sayesinde evin diğer yaşama alanlarına geçilmektedir. Ayrıca iç sofanın sokak ile ilişkisi vardır. Yani sofa genellikle sokağa dik şekilde yerleştirilmiştir. Sofanın bir ucu sokağa cepheliyken diğer ucu ise bahçe ile ilişkilenmiştir. Sofanın genellikle sokağa bakan cephesinde dikdörtgen bir çıkıntı sayesinde kapalı çıkmalar oluşmaktadır. Bu kapalı çıkmalar "cumba" olarak adlandırılmaktadır (Şekil 2.35). Cumba ev içerisinde hava sirkülasyonu sağlarken bir yandan da yapı cephesinde görsellik oluşturmaktadır (Başlamış, 2003: 33).

Plan tipolojileri kadar geleneksel evlerde cephe tipolojileri de önem arz etmektedir (Tablo 2.5) (Başlamış, 2003: 39).

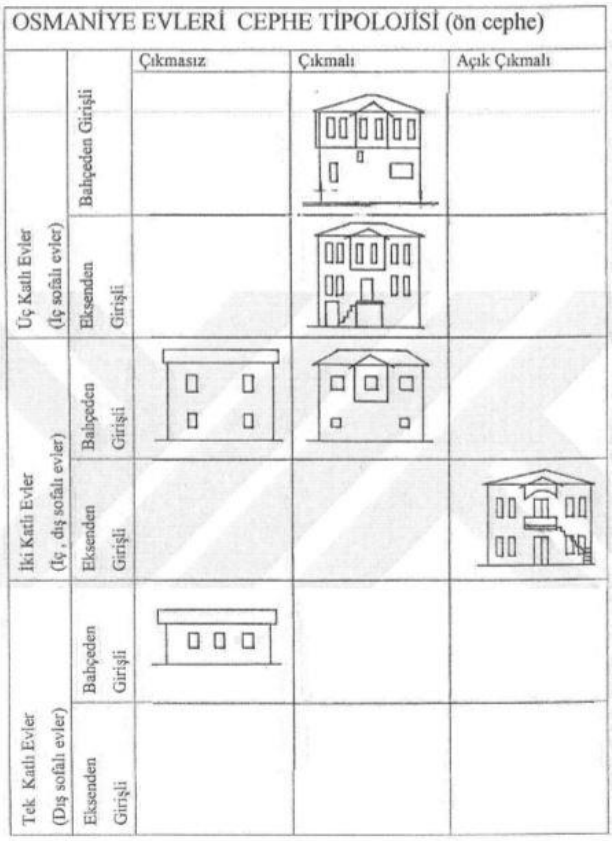
Tablo 2.4: Osmaniye Evleri Plan Tipolojisi (Başlamış, 2003: 31)

Şekil 2.35: Dr. Ahmet Alkan ve Atatürk Caddesi üzerinde yer alan cumba örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Tablo 2.5: Osmaniye Evleri Cephe Tipolojisi (Başlamış, 2003: 39)

Evlerin girişleri genellikle yola bakan cephelerdedir. Merdivenler eğer iç mekânda yer almıyorsa evlerin bahçe kısmının bulunduğu arka veya yan cephede konumlanmaktadır. Pencere ölçüleri de her katta farklılık gösterebilmektedir. Bazı evlerde zemin katta az miktarda pencere yer alırken üst katlara çıkıldıkça pencere sayılarında ve ebatlarında artış görülmektedir (Şekil 2.36). Bu duruma neden olarak yaşama alanlarının üst katlarda olması, güneşe ve aydınlık bir ortama ihtiyaç duyulması gösterilebilir (Başlamış, 2003: 38).

Cepheye katkıda bulunan ve hareketlendiren mimari ögelerde mevcuttur. Bu ögelere; çıkmalar ve payandalar, balkonlar, giriş kapıları, pencereler, bezemeler ve süslemeler, ahşap panjurlar, kat silmeleri ve pervazlar örnek verilebilir.

Çalışma konusunu belirleyen evler ile genel olarak Osmaniye'de bulunan geleneksel evlerde cumba adı verilen kapalı çıkma mevcuttur. Cumbalar, geleneksel Türk evlerinin özgün bir ögesi olup zemin katın üzerinde bulunan üst kattan konsol çıkması

ile oluşmaktadır (Altıner ve Budak, 1997: 38). Cumbalar ahşap payandalar ile desteklenmektedir. Payandalar cephelere hareket kazandırır. Cephelerdeki estetik bütünlüğü tamamlar niteliktedir (Adana Kentsel Kültür Envanteri, 2006: 43).

Şekil 2.36: Atatürk Caddesi üzerinde yer alan geleneksel evdeki pencere sayısı örneği (ön ve arka cephe) (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Cephede bulunan bir diğer mimari öge ise giriş kapılarıdır. Sokaktan yapıya genellikle iki kanatlı kapı ile girilmektedir. Ahşap malzemeli olan kapıların gerektiğinde iki kanadı açılmaktadır. Kapı girişlerinin bazıları sokaktan yapıya açılırken bazıları ise avluya açılmaktadır. Kapıların bir diğer ortak özelliği ise üst kısımlarıdır (Şekil 2.37). Aydınlık sağlaması için yapılan bu kısımlar genellikle kemerden yapılma olup demir profillere sahiptir (Başlamış, 2003: 40 – 41).

Genel olarak evlerin yola bakan cephelerinde pencere sayısı fazladır. Bu duruma neden olarak sofanın yola bakan cephesinde konumlanması gösterilebilir. Çıkmalara yerleştirilen pencereler dikdörtgen ve giyotin formda olup bazı evlerde bu form sivri kemerli olabilmektedir (Şekil 2.38). Ayrıca pencereler demir parmaklıklara sahiptir. Zemin kattaki parmaklık aralıkları güvenlik nedeniyle daha sık iken üst kattaki parmaklık aralıkları daha açıktır (Şekil 2.38). Pencerelerde bulunan ahşap panjurlar ise güneşten korunmak ve mahremiyeti sağlamak için kullanılmıştır. Geleneksel evlerdeki bir diğer mimari öge ise cephelerdeki kat silmeleridir. Orta ya da ara katlarda döşeme kirişlerinin görünmemesi için yapılan bu silmeler, tahtalar ile oluşturulmuştur. Tahta ebatları 2,5 – 3 cm kalınlığında ve 20 cm enindedir (Başlamış, 2003: 42 – 44).

Şekil 2.37: Geleneksel evlere ait giriş kapısı örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

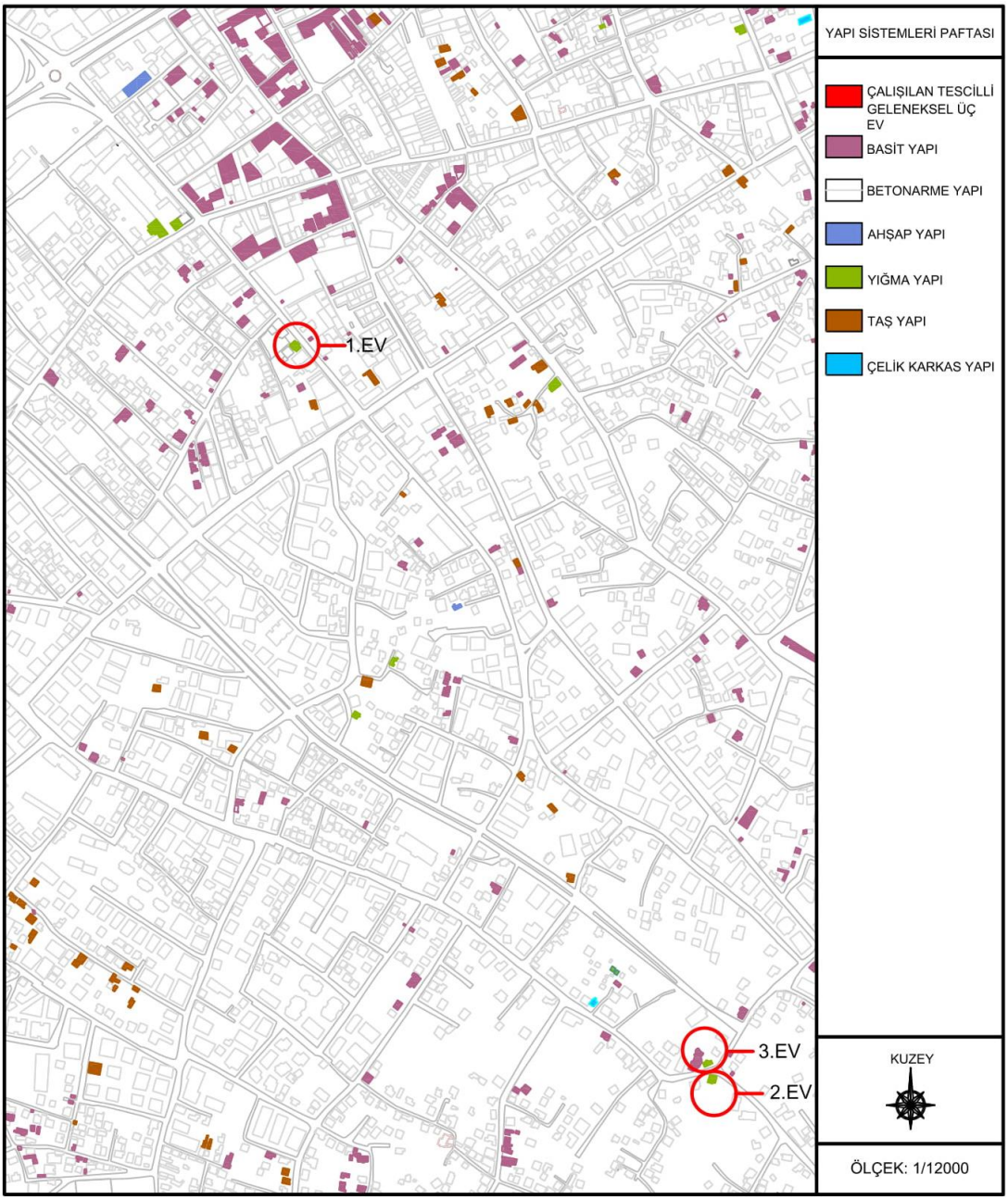
Mimari ögelere örnek verilen pencereler ebatlarından dolayı bazı evlerin üst katlara göre zemin katlarında düzensiz bir biçim oluştururken, bu durum daha orantılı ve biçimli bir hal almıştır. Yaşama alanlarında kullanılan pencerelerin geneli, eni boyuna ½ oranında iken diğer katlarda bu ölçüler değişiklik göstermektedir.

Şekil 2.38: Pencere form örnekleri (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

2.2.3.4.2.1. Geleneksel yapı malzemeleri ve yapım teknikleri

Çalışma sınırları içerisinde yer alan yapıların yapım teknikleri; basit yapı, betonarme yapı, ahşap yapı, yığma yapı, taş yapı ve çelik karkas yapı şeklindedir (Şekil 2.39). Yapı sistemleri paftasında çalışma alanı sınırları içerisinde betonarme yapılar alana sayıca daha fazla yayılmıştır. Ahşap yapı adedi 2, genellikle tescilli yapıları kapsayan yığma yapılar ise 13 adettir. Taş yapılar ahşap, yığma ve çelik yapılara oranla sayıca fazla ve 50 adet olup çelik karkas yapı adedi ise 2'dir (Osmaniye Belediyesi).

Şekil 2.39: Yakın Çevre Yapı Sistemleri Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Bazı geleneksel evlerde zemin katta yığma yapım tekniği uygulanırken üst katta bağdadi yapım sistemi görülmektedir. Yani zemin kat uygulamalarında duvarlar taştan yapılırken üst kat ahşap karkas arası tuğla dolgu ile inşa edilmiştir. Ayrıca evlerde malzeme olarak kerpiç, tuğla, taş ve ahşap çatkı kullanılmıştır (Tablo 2.6) (Başlamış, 2003: 46). Çalışılan üç geleneksel ev yığma yapı özelliği göstermektedir.

Tablo 2.6: Osmaniye'de (Duvar) taşıyıcı sistem, kullanılan yapı malzemesi cinsi ve bitiş yılına göre bina sayısı (Başlamış, 2003: 46)

Binanın bitiş yılı	Briket	Tuğla	Ahşap	Taş	Kerpiç	Diğer
-1929	6	4	13	33	26	4
1930-1939	15	5	51	35	74	12
1940-1949	75	22	68	234	235	28
1950-1959	346	92	229	518	666	37
1960-1969	15247	241	359	628	976	18
1970-1979	4361	310	398	584	425	10
1980-1989	5328	349	338	314	112	1
1990-2000	6920	784	405	165	37	9
Bilinmeyen	198	9	14	17	3	3

Geleneksel Osmaniye evlerinde kerpiç, az maliyetli ve ısı yönünden tutucu özellik göstermesinden dolayı tercih edilen bir malzemedir. Çalışılan üç geleneksel evde de bulunan kerpiç malzemeden yapılma duvarlar, taşıyıcı eleman olarak ahşap hatıllarla desteklenmiştir. Ayrıca duvar sistemi kerpiç blokların örülmesiyle oluşmuştur (Şekil 2.40). Genelde zemin katta görülen kerpiç blokların uzunluğu genellikle 30 – 40 cm, eni, 20 – 40 cm ve kalınlık olarak ise 8 – 15 cm'dir. Evlerdeki duvar kalınlıkları yerleştirilen kerpiç blokların boyutuna göre değişiklik göstermekte olup kalınlık ölçüleri 50 – 60 cm arasındadır (Başlamış, 2003: 46 – 47).

Taş, insanlar tarafından kaba haliyle kullanılan ve doğada bulunan bir malzemedir. Taşıyıcı gücünün fazlalığı ve hava koşullarına karşı dayanıklı olan taş malzeme mimarlık alanında en bilinenidir (Kuban, 2002: 28 – 29). Osmaniye'de ve çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan evlerde genelde oturmanın sağlam olması için taş malzeme, 1,5 – 2 m derinliğinde temel olarak ve evlerin zemin katında kullanılmaktadır (Şekil 2.40). Kireçli harç dolgu ya da kesme taştan yapılan taş duvarlar 50 – 80 cm kalınlığındadır. Taşların arasına desteklemek için ahşap hatıllar konurken sıva olarak ise samanlı çamur kullanılmıştır (Başlamış, 2003: 48).

Şekil 2.40: Ahşap hatıllı kerpiç bloklar, Taş malzemeli duvar (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 2.41: Ahşap Çatkı İskelet Sistemi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Osmaniye'de ve çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan geleneksel evlerde ahşap malzeme de kullanılmıştır. Ahşap yani ağaç, doğada bulunan haline en yakın malzemedir. Taş kadar dayanıklı ve uzun ömürlü değildir. Hava şartlarından etkilenen bir malzemedir. Bu yüzden uzun ömürlü sayılmamaktadır. Kolay elde edilip işlenebilmekte olan bu malzeme hafif olup çekme ve eğilmeye karşı dayanıklıdır. Bu özelliğinden dolayı bağlayıcı hatıl olarak ahşap kullanılmaktadır (Kuban, 2002: 33 – 34). Geleneksel Osmaniye evlerinde genellikle zemin katta malzeme kerpiç ya da taş iken üst katta ahşap malzeme kullanılmaktadır. Ahşap kirişlerle oluşturulan iskelet sistemi duvar üzerine yerleştirilmekte olup duvar kalınlıkları 20 – 25 cm'dir. Oluşturulan dikmeler ise pencere kenarları ve evin köşelerinden indirilmekte ve döşemeye bağlanmaktadır. Ahşap çatkının iskelet sistemi; yatay bağlantı, dikme ve ara makasların atılmasıyla oluşturulmaktadır (Başlamış, 2003: 48) (Şekil 2.41).

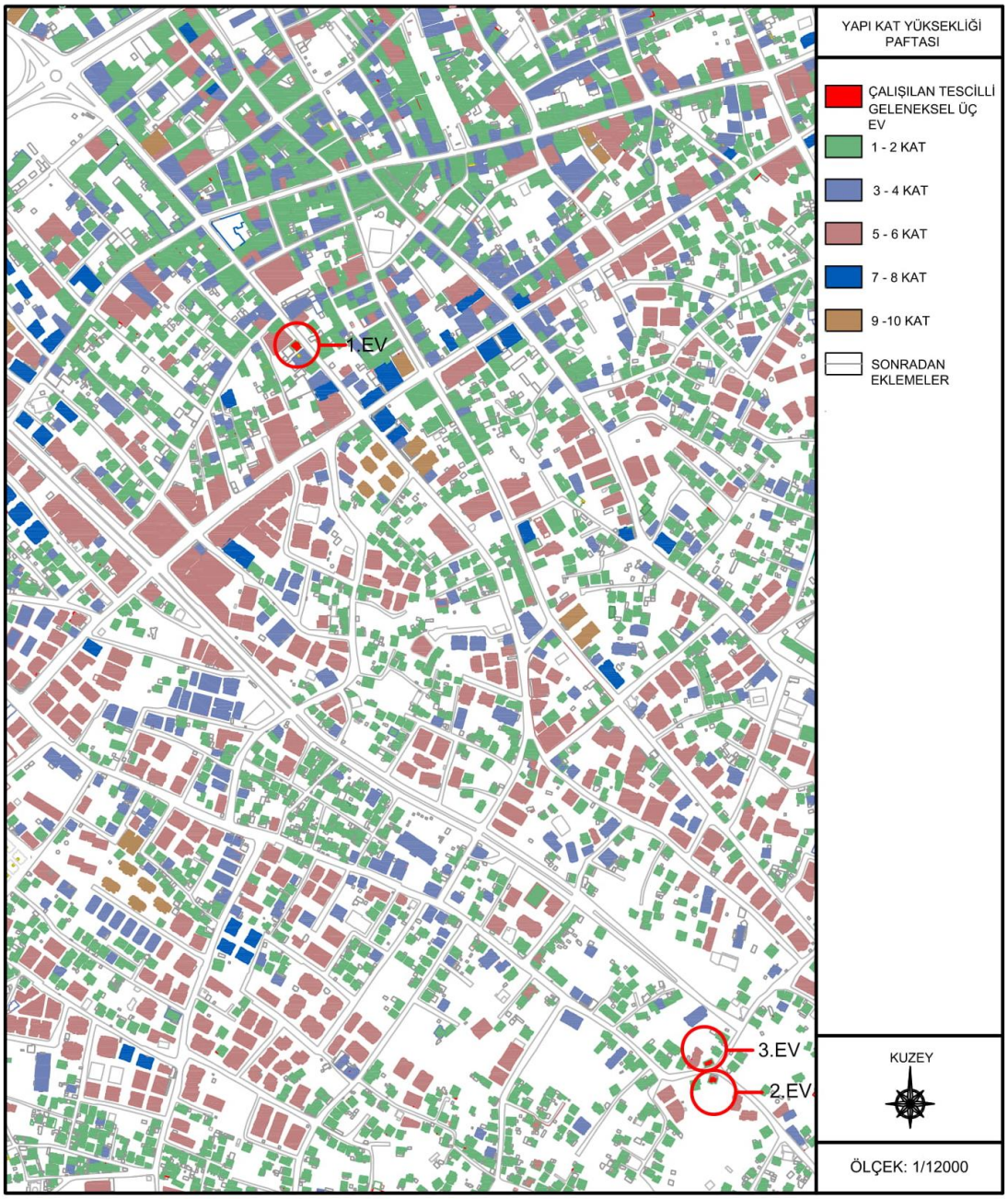
Evlerin üst örtüsü kırma çatı olup üzeri alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Çatı eğimi %33 – 40 arasında iken cumbanın olduğu bölüm ya yapının çatısıyla örtülmekte ya da ayrı bir çatı sistemi kurulmaktadır (Başlamış, 2003: 53).

2.2.3.4.2.2. Yapı yükseklikleri

Çalışma alan içerisinde kalan yapılar 3 – 4, 5 – 6, 7 – 8 ve 9 – 10 katlıdır (Şekil 2.42). Yapıların geneli konut olmakla birlikte çarşı merkezine yakın olan yerler genellikle ticari alanlardır. Ticari alanlar 1 – 2 katlı yapılar içerisindedir. Geri kalan yapılar konut şeklindedir. İçlerinde sonradan ekleme olan yapılar da mevcuttur. Çalışma alanı sınırları içerisinde kalan evler genellikle 1 – 2 katlıdır. Ancak bazı tescilli geleneksel

konutlar zemin kat + ara kat ve normal kattan oluşmaktadır. Çalışılan üç geleneksel ev ise 2 katlıdır.

Osmaniye'de 19.yy da yapılan evler genel olarak tek kattan yapılmıştır. Ancak bu durum yıllar geçtikçe değişkenlik göstermiştir (Tablo 2.7). Ataerkil yaşam biçimi, artan nüfus ve halkın gelir seviyesiyle birlikte kat sayılarında artış yaşanmaya başlamıştır. İki katlı yapılan evlerde ise bağımsız katlar olduğu gibi içten merdivene sahip olan tek bir aileye ait yapılarda bulunmaktadır (Başlamış, 2003: 34 – 35).

Şekil 2.42: Yakın Çevre Yapı Yüksekliği Analizi (Osmaniye Belediyesi tarafından hazırlanan plan üzerinden çalışılmıştır) (Osmaniye Belediyesi)

Tablo 2.7: Yıllara Göre Tespit Edilmiş Bina Sayıları ve Kat Sayıları (Başlamış, 2003: 34).

Binanın kat sayısı	-1929	1930-1939	1940-1949	1950-1959	1960-1969	1970-1979
1	64	113	476	1320	3396	7782
2	50	96	290	876	1770	4249
3	1	-	13	20	166	486
4	1	-	3	1	38	99
5	-	-	-	1	11	27
6	-	-	-	-	-	1
7-9	-	-	-	-	2	2
10+	-	-	-	-	-	1
Bilinmeyen	1	-	-	5	12	15

2.2.3.4.3. Çağdaş yapıların genel özellikleri

Osmaniye kentinde nüfus artışı 1864 yılında artmaya başlarken bu artış, kentin 1996 yılında il olma özelliğiyle birlikte daha hızlı bir süreç haline gelmiştir. Sosyo – ekonomik gelişmeler doğrultusunda hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir (Tıraş, 2008: 268). Kentleşme; dar anlamda kent sayısı ve kent nüfusunun artması yani şehirleşme anlamına gelmektedir (Hasol, 2016: 112). Kentleşmenin getirdiği birtakım sonuçlar olarak gösterilen hızlı konut ihtiyacından dolayı yeni konut alanları oluşturulmaktadır (Sarpkaya, 2011: 34).

Osmaniye genelinde ve çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan çağdaş yapılar yerleşim olarak geleneksel yapıların aksine dikey bir yönde büyüme göstermektedir (Şekil 2.42). Bu durum kentte artan nüfustan kaynaklı ihtiyacı karşılamaya yönelik bir neden olarak gösterilmektedir (Akçaözoğlu, 2018: 184). Osmaniye'nin il olma özelliğiyle artan nüfusun olumsuz etkileri de mevcuttur. Yapılar çok katlı olarak nitelenmeye başlayıp sayıca artış gösterirken bitişik nizamda bina yapımı da görülmeye başlanmıştır. Çok katlı olan yapıların zemin katlarında ticari alanlar görmek mümkündür (Nacar ve Sağır, 2008: 40). Ayrıca caddelerin hâkim rüzgâr yönü dikkate alınmadan yapılması ve buna bağlı planlama hataları ile hava akımının önüne geçilerek çevre kirliliği de artmaktadır (Tıraş, 2008: 274 – 275).

Çukurova Bölgesi'nde iklimden dolayı evlerin balkonu geniştir. Ayrıca yeterince gün ışığı almak için pencerelere sahiptir. Osmaniye genelinde belediye ve valilik sınırları

içerisinde yer alan parsellere 14000 çağdaş yapı inşa edilmiştir (Sarpkaya, 2011: 37). Bu çağdaş yapıların kat yüksekliği çalışma alanı sınırları içerisindeki yapılarda dâhil 10 kata kadar çıkarken son yıllardaki kararla birlikte 5 kat olarak bilinmektedir (Şekil 2.42). Çağdaş yapıların yüksekliklerinden dolayı çalışma alanı içerisinde yer alan geleneksel konutlar özgün çevrelerini yitirmeye başlayıp çok katlı yapılar arasında fark edilmemeye başlamıştır (Şekil 2.43).

Şekil 2.43: Çalışma alanında bulunan çağdaş yapılar (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

2.2.3.4.4. Mimari özellikleri ile ilgili değişiklik sorunları

Gelişen sosyo – ekonomik nedenler ve teknolojiye ayak uydurma isteğiyle beraber yapılarda birtakım değişiklikler söz konusudur. Evlerin asıl sahipleri tarafından satılması ya da kullanıcı değişikliği göstermesi, yapılarda kuşaktan kuşağa bir yaşamın söz konusu olması gibi nedenler değişikliğe yol açmıştır. Bu değişiklikler, dış değişiklik ve iç değişiklik olarak iki bölümde incelenmektedir. Çalışma sınırları içerisinde yer alan çağdaş yapılarda bu durum iç mekân yerine genelde cephelerde dış değişiklik geçirerek kendini göstermektedir. Özellikle iklimden dolayı balkona sahip olan yapılara kullanım ihtiyacından dolayı pencereler eklenmekte ve ayrı bir oda olarak kullanılmaktadır. Ayrıca yapılara sonradan eklenerek değişikliğe sebep olan ve depo bir diğer adıyla müştemilat olarak kullanılan alanlarda örnek olarak verilebilir.

Geleneksel yapılardaki değişiklikler çağdaş yapılara göre farklılık göstermektedir. Değişiklikler; eklemeler, yapı elemanlarındaki ölçü değişikliği, malzeme değişikliği ve bölünmeler olarak alt başlık altında incelenmektedir (Oğuz, 2002: 79).

Yapılarda gözlemlenen dış değişikliklerde konut sahipleri ya da geleneksel yapılarda yaşayan başka kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda sonradan yapılan eklemeler ve

yıkılmış olan özgün yerlerin izleri mevcuttur. Eklemeler genellikle mutfak, wc, müştemilat şeklindedir. Çalışma alanı içerisinde yer alan birkaç geleneksel yapıda da eklemeler söz konusudur. Bu eklemelere örnek olarak, Atatürk Caddesi üzerinde bulunan ve Mehmet Eminler Konağı olarak bilinen tescilli yapıdaki mutfak eklentisi (Şekil 2.44) ve çalışma konusunu belirleyen 258 Ada 84 parselde bulunan 2. Evde 'ki müştemilat verilebilir (Şekil 2.45). Ayrıca alt ve üst katın kullanıcıları ayrı olduğunda değişiklik nedeni sayılan, bölünme gibi faktörler ortaya çıkmaktadır. Çalışma alanındaki geleneksel yapılar için dış değişikliğe, bölünmelerden kaynaklı ihtiyaç olarak kullanılan merdivenlerin yapıya eklenmesi örnek olarak verilebilir.

Şekil 2.44: Atatürk Caddesi Mehmet Eminler Konağı cephesi/ mutfak eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 2.45: Çalışma konusu 2.Ev'e müştemilat eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Geleneksel yapılarda yapı malzemesi genellikle kerpiç, ahşap, taş ve tuğladır. Sonradan eklenen malzeme ise brikettir. Alan içindeki bazı yapılarda sonradan eklenen briket duvarlar görmek mümkündür. Atatürk Caddesi üzerinde bulunan tescilli yapının bazı duvarları (Şekil 2.46) ve 323 Ada 46 parseldeki 3. Evin sonradan eklenen wc'ye ait duvarı örnek olarak verilebilir (Şekil 2.47).

Şekil 2.46: Atatürk Caddesi üzerinde bulunan tescilli yapıya briket duvar eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 2.47: Çalışma konusu 3. Ev'e ait wc duvarı eklentisi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Ayrıca sonradan yapılan ve iki yapıyı birbirine bağlayan geçişlerde söz konusudur. Sonradan eklenen bu elemanlar cephede değişikliğe neden olmaktadır. Cephede değişikliğe neden olan diğer mimari ögeler ise pencere ve kapılardır. Çalışma alanındaki geleneksel yapıların birkaçında bazı pencereler pvc ye bazı kapılarda metal

ya da demir malzeme ile değiştirilmiştir. Ayrıca pencere açıklıkları olan yerler briket taş ya da tuğla örülerek doldurulurken bazıları ise malzeme kaybına uğramıştır.

İç değişiklik geçiren ve çalışma alanında bulunan geleneksel yapılarda, ihtiyaçları karşılamak adına ve yeni mekânlar elde etmek için sonradan eklenen duvarlar mevcuttur. Plan düzenini değiştiren bu etken, yapı elemanlarında ve buna bağlı olarak pencere ya da kapı ebatlarında ölçü değişikliğine de neden olmaktadır. Ayrıca iç değişiklik olarak bölünmeler de söz konusu olabilmektedir. Alt ve üst kat kullanıcıların ayrı yaşam alanları oluşturmak adına düşey ve yatay bölünmeler meydana gelmektedir.

2.2.3.4.5. Yapı sistemi ve malzemeler

Tarih öncesi dönemlerden başlayarak mimariyi oluşturan malzemeler, doğal taş, pişmiş toprak, ahşap, doğal polimer ve kerpiç gibi kompozitlerden meydana gelmiştir. Yapım, malzeme doğasına, kıstaslarına göre şekillenmektedir. Geleneksel yapımda kullanılan yerel malzemeler, usta-çırak ilişkisi içerisinde aktarılan bilgi ve becerilere dayanır. Malzemelerin elde edildiği kaynak, yapımın gerçekleştiği 'yer' ve ulaşılabilen yakın çevredir. Yaygın bulunabilme, kolay ulaşılabilirlik malzeme seçiminde önemli etkendir (Baş, 2010; 13,14).

Baş (2010; 22), başlıca yapı sistemini belirleyen ögelerin; taşıyıcı sistem elemanları, temeller, cephe, kabuk, örtü, döşemeler, düşey ve yatay bölücüler, sirkülasyon araçları, iç mekân kaplama – bitirme ve donatı – tefriş elemanları gibi yapı mekanizmalarını çalıştıran sistemleri belirlediğini belirtmiştir.

2.2.3.4.5.1. Yapı sistemi koşulları

Çalışma alanı içerisinde yer alan çağdaş ve geleneksel yapılarda yapı sistemi ve malzemeler farklılık göstermektedir. Çağdaş yapılar günümüz yapıları olduğundan dolayı daha çok betonarme yapım sistemi ve fabrikasyon malzemeler kullanılırken geleneksel yapılar ahşap, kerpiç, tuğla ya da taş malzemeden yapılmıştır (Şekil 2.41).

Çalışma alanında yer alan geleneksel tescilli konutların yapım tekniklerinde yığma yapım tekniği ve üst katlarda ise bağdadi yapım tekniği uygulamaları mevcuttur. Ancak yapım tekniklerine ve malzemelere bağlı yapı sistemi ile ilgili birtakım sorunlar olabilmektedir. Yapısal durumu oluşturan bu sorunlar; yapı sistemi ile ilgili sorunlar

ve geleneksel malzemelerde değişime neden olan malzeme sorunları başlıkları altında incelenmiştir.

2.2.3.4.5.1.1. Yapı sistemi ile ilgili sorunlar

Osmaniye'de bulunan ve çalışma alanı içerisinde yer alan geleneksel yapıların yapım tekniği yığma yapım tekniğiyle yapılmış kerpiç, taş ve tuğla duvarlar ile döşemede kullanılan ahşap kirişlerdir.

Taşıyıcı sistem elemanı olan yapının dış duvarları, dış çevre etkilerinin getirdiği sorunlardan dolayı çürüme ve yıkılmalara maruz kalmaktadır. Duvarların hava şartlarından kaynaklı nem alması, kullanıcıların yapıda sıva, boya vb. gibi malzemeler kullanmaları birtakım sorunlara yol açmıştır. Sıva dökülmelerinin malzemeyi ortaya çıkarması duvarların dış etkenlere maruz kalmasına neden olmuştur. Taş ya da tuğla malzemede bağlayıcı özelliğe sahip harçların dayanıklılığını kaybetmesi de yapı sisteminde oluşan sorunlar arasında yer almaktadır.

Bir diğer taşıyıcı sistem elemanı olan döşemelerde ve ahşap karkas sistemde zamana bağlı yapı sistemi ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ahşap hatıllarda ve döşeme sistemini oluşturan ahşap kirişlerde meydana gelen çürümeler mevcuttur.

Yapıların üst örtüsü olan çatıların zamanla aşınmaya uğraması ve yalıtım malzemelerinin yenilenmemesinden dolayı ahşap elemanlar sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmektedir. Zorlu hava koşulları da bu duruma neden olan etkenler arasındadır.

2.2.3.4.5.2. Geleneksel malzemelerde değişiklikler

Değişim, bir sistemin belirli değişkenler ile bir halden başka bir hale geçmesi olarak tanımlanmaktadır. Tarihi kent dokusu, bulunduğu zamanı, yaşam biçimini ve o dönemin kültürünü fiziksel mekâna ait olduğu çevrede kullanıcıların sosyal, ekonomik, kültürel vs. anlamda uyum içinde mekânsal boyutlara yansıtılmaktadır. Fakat bu uyum günümüz teknolojisi ile yaşam çevrelerine yansıtılamamaktadır. Değişen bu süreç içinde kentler ve buna bağlı olarak konut alanları geleneksel dokudan uzaklaşmakta olup gelişen kentler ile mevcut konut alanları ihtiyaca cevap veremeyerek değişime uğramaktadır. (Atik, 2011: 34).

Farklı kültür ve yaşayışlara sahip kullanıcılar, alışkanlıklar geleneksel yapılar üzerine bazı çözümler başarısız hal almakta, içinde yer aldığı yapıları iyileştirememesinden kaynaklanan memnuniyetsizlikten dolayı yapıları terk etmektedirler (Atik, 2011: 51 – 52). Çalışma alanı yakın çevresinde bulunan geleneksel yapıların genelinde taşıyıcı duvarlara strüktürü olumsuz yönde etkileyecek bir müdahale ve değişim söz konusu olmamıştır. Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan geleneksel evlerde ise gerek yapı sisteminde gerek yapıyı oluşturan malzemelerde ve cephelerde değişiklikler söz konusu olabilmektedir. Geleneksel yapıların bazı taşıyıcı duvarlarında özgün olmayan malzemeler görmek mümkündür. Tamamlanması gereken duvarı kerpiç ya da tuğlayla örmek yerine günümüz malzemesi briket ile örmek değişikliğe örnek olarak verilebilir (Şekil 2.46). Alanda bulunan geleneksel yapılardaki malzeme değişimlerine bir diğer örnek ise ıslak hacimlerde kullanılan malzemelerdir. Özgün malzeme yerine daha çok günümüz malzemelerinin kullanılması değişim sebebi sayılmaktadır. Ayrıca bazı evlerde tavan döşemesinde ahşap malzeme yerine kontrplak kullanılması da değişikliğe örnek verilebilir. Cephelerde de malzeme değişiklikleri görmek mümkündür. Taşıyıcı duvarlarda görülen bu değişimler kapı ve pencerelerde de olabilmektedir. Özgün ahşap malzeme yerine, demir ya da pvc kapı, pencere kullanılması malzeme değişikliğine neden olmaktadır (Şekil 2.48).

Şekil 2.48: Briket kullanılan duvar ile pvc pencere örneği ve özgün olmayan pvc kapı örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Bu değişimler arasında yer alan geleneksel malzemelerde değişime neden olan malzeme sorunları ayrı başlık altında incelenmiştir.

2.2.3.4.5.2.1. Malzemelerin sorunları

Malzemelerin bozulmasında etkili olan faktörler; nem, yangın, bakımsızlık, deprem ve hatalı onarımlardır (Oğuz, 2002: 81). Yapılarda kullanılan malzemelere bağlı bozulmalar vardır. Bunlar genellikle taşıyıcı duvarlar (kerpiç, tuğla ve taş), çatı, döşemede yer alan kirişler ve cephelerde kullanılan ahşap malzemelerdir (Gül, 2005: 162).

Ahşap elemanlar ve taşıyıcı duvarların bozulmalar yaşayıp malzeme kayıplarına uğraması yapı sistemini de etkilemektedir. Osmaniye'de bulunan ve çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan geleneksel yapılarda da bu durum söz konusudur. Gerekli onarımlar ve bakımlar yapılmadığından ve yapılar terk edildiğinden dolayı zamana bağlı malzeme bozulmaları meydana gelmektedir. Malzemelerde yıpranmalar, çürümeler ve kopmalar görülmektedir.

Çalışma alanındaki geleneksel evler yapısal durumlarına göre iyi, hasarlı ve kötü durumda olarak sınıflandırılmıştır. İyi durumda olan yenileme yapılmış Kültür Konağı diğeri ise Yedi Ocak İlkokulu'dur. Bu yapılarda sürekli olarak yaşam ve hareket söz konusudur. Hasarlı olan yapılar ise;

- Strüktür açısından çok kötü durumda değildir.
- Ahşap malzemelerde hasar söz konusudur.
- Taş, tuğla ve kerpiç malzemelerde de hasarlar mevcuttur. Ancak ahşaba göre daha iyi durumdadır.
- Sıvada çatlaklar ve dökülen kısımlar vardır.

Kötü durumda bir yapı vardır. Bu yapı kullanılmamaktadır (Şekil 2.49).

- Yapıda ciddi strüktür problemleri görülmekte olup yapının yarısı çökmüştür.
- Malzemelerde genel olarak bozulmalar ve çürümeler mevcuttur.
- Çatısı sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmiş ve çökmüştür.
- Dolgu malzemeleri kötü durumdadır.
- Sıvalarda genel olarak dökülmeler var olup yapının özgün duvarları görülmektedir.

Şekil 2.49: Akyar Caddesi üzerindeki geleneksel ev (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan 3 geleneksel ev için ise durum şu şekildedir:

- Yapısal durum olarak hasarlıdır.
- Strüktür açısından çok kötü durumda değildir. Üç yapıda da günümüz durumu için tehlike oluşturmayan çatlaklar söz konusudur.
- Üç evde de ahşap malzemede hasarlar söz konusudur.
- Sıvada çatlaklar ve dökülen kısımlar vardır.

Ahşap malzemede görülen bozulmalar, geleneksel evlerdeki ahşap tavan, pencere, kapı, merdiven, cumbaları destekleyen payandalar ve bağdadi yapım tekniğinde kullanılan ahşap çubuklarda görülmektedir. Çalışma alanında bulunan evlerin çoğunda bu tür bozulmalar mevcuttur. Genellikle evlerin ahşap tavanlarında kopma, çürüme ve eskimeler vardır. Dış hava şartları ve zamana bağlı oluşan aşınma ve kopma gibi bozulmalara örnek olarak evlerin pencereleri ve ahşap malzemeden yapılma kapıları verilebilir. Ayrıca çalışma konusu evlerin üçünde de bağdadi teknikle yapılan cumbalarında genelde sıvada dökülmeler mevcut olup buna bağlı ahşap çubuklar açıkta kalmakta ve hava şartlarına maruz kalarak bozulmaya uğramıştır. Çalışma alanındaki geleneksel evlerin bazılarında dik yönde çatlamalar görmek mümkündür. Bu çatlaklar, yapılardaki taşıyıcı sistemi oluşturan duvarlara buna bağlı olarak da malzemelere hasar vermektedir (Şekil 2.50).

Şekil 2.50: Dik yönde oluşan sıva çatlakları ve cumbası açıkta kalan geleneksel ev örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Cephelerde genellikle malzeme bozulmalarının neden olarak gösterildiği sıva çatlamaları ve sıva dökülmeleri vardır. Geleneksel evlerin boya ve sıvalarında genellikle kirlenmeler mevcuttur. Çalışma alanı içinde bulunan Atatürk Caddesi üzerindeki Mehmet Eminler Konağı'nın 1. katındaki tuğla malzemelerde de bozulmalar görülmektedir. Yük binmesinden kaynaklı malzeme de meydana gelen oynamalar da söz konusu olup tuğla arası derzlerde boşluklar oluşmuştur.

Ayrıca zemin kat ve 1. kat tavan döşemelerindeki problemlere çözüm olarak döşemeleri desteklemek amacıyla yer yer ahşap dikmeler görmek mümkündür. Alanda strüktür açısından sağlam olmayan ve büyük bir bölümü yıkılan Akyar Caddesi üzerinde bulunan geleneksel tescilli ev de mevcuttur. Yıkılmayan birkaç duvar ve pencere vardır (Şekil 2.49).

Çatılarda da malzeme bozulmaları görmek mümkündür. Yalıtım yapılmaması ve kiremitlerin yenilenmemesi fiziksel açıdan bozulmalara neden olabilmektedir. Bu yüzden hem çatı formu bozulmakta hem de çatılar çökmelere maruz kalmaktadır (Gül, 2005: 162).

Evlerde en çok kullanılan yapı malzemeleri kerpiç, taş, tuğla ve ahşaptır. Buna bağlı olarak her ev ve her malzemenin kendine ait bozulmaları mevcuttur. Tuğla malzemedeki bozulmaların farklı türleri vardır. Örneğin, 258 Ada 84 parselde bulunan 2. Ev'de tuğla malzemeler açıkta bırakılmıştır. Üzerinde herhangi bir sıva işlemi bulunmadığından üzerinde bölgesel kirlenmeler ve aşınmalar oluşmuştur.

2.2.3.4.6. Nem sorunları

Nem, yapılarda olumsuz etki oluşturan bir unsurdur. Yağıştan kaynaklanan nemlerde olabilmektedir. Yağan yağmur sonucu yollarda biriken sular zemin katta bulunan taş, tuğla ya da kerpiç malzemelere temas edince malzeme mukavemetini kaybetmekte ve çürümeye maruz kalmaktadır. Çatıdan yağmur sızması ve drenaj sisteminin olmaması da nem sorunu sayılmaktadır.

Nem, çalışma alanı için problem teşkil etmemektedir. Sadece evlerin içindeki nem sorunu genellikle servis mekânları sayılan wc, banyo ve mutfaktan kaynaklanmaktadır. Evler kullanılmadığı için servis mekânlarında zamana bağlı drenaj sistemlerinde problemler oluşmuştur. Evlerin çatılarında su sistemi bulunmamaktadır. Yağmur suları oluk borularının aksine eğimli çatıların üzerinden zemine dökülmektedir.

2.2.3.4.7. Sıhhi koşulları

Mutfak Mekânları

Geleneksel evlerin çoğundaki mutfaklar özgün yapıda olup mevcut koşullarda hizmet verebilmek için kullanılmaktadır. Özgün olan mutfaklarda gözlemlendiği kadarıyla bir ocaklık mevcuttur. Ocaklığa sahip olmayanlar ise günümüz mutfak tarzındadır. Çalışma kapsamını belirleyen üç geleneksel ev için, 57 ada 27 parsel (Şekil 2.51) ile 323 ada 46 parselde bulunan evlerde ocaklık bulunmaktadır. 258 ada 84 parseldeki evde ise mutfak günümüz koşullarındadır (Şekil 2.51).

Şekil 2.51: 57 Ada 27 parseldeki mutfak örneği, 258 Ada 84 parseldeki mutfak örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Banyo Mekânları

Çalışma alanında bulunan geleneksel evlerde özgün halini koruyan az sayıda banyo günümüze kadar ulaşmıştır. Kimi evlerde ise banyo mutfak içinde yer almaktadır. Bu tip banyoya örnek olarak 57 Ada 27 parseldeki ev verilebilir (Şekil 2.52). Ayrıca banyo mekânlarına mutfaktan da giriş yapılabilmektedir. Bu duruma 258 ada 84 parsel ve 323 ada 46 parselde bulunan evlerdeki banyolar örnek olarak gösterilebilir (Şekil 2.53).

Şekil 2.52: 57 Ada 27 parseldeki mutfağın içinde yer alan banyo

Şekil 2.53: 258 Ada 84 Parsel ve 323 Ada 46 Parseldeki mutfak mekânından giriş yapılan banyo

Wc Mekânları

Wc mekânları genelde evlerin içinde konumlanmaktadır. Ancak bazı evlerde yapının bahçesinde ya da 1.katta bulunan balkon veya sofayla bağlantıları vardır. Genelde birbirleriyle benzer özellik göstermektedirler. Çalışma alanındaki geleneksel evlerdeki

banyolarda olduğu gibi bazı wc mekânlarına mutfaktan geçiş yapılmaktadır (Şekil 2.54).

Şekil 2.54: 258 Ada 84 parseldeki wc örneği, 323 Ada 46 parseldeki wc örneği (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

2.2.3.5. Sosyal ve ekonomik özellikler

Osmaniye İli ticaret, sanayi ve tarım sektörüne yönelmiş bir kenttir. Buna bağlı çalışma alanında bu tip meslekler görmek mümkündür. Kentte birçok ilkokul, ortaokul ve lise bulunduğundan dolayı eğitim gören, kentteki okulları tercih eden kişilerin başka il ya da ilçelere gitmesine gerek kalmamaktadır. Çalışma alanını da kapsayan bu okullarla birlikte şehir sakinleri eğitim yaklaşımına kısıtlama olmadan devam etmektedirler.

İl'de bir tane üniversite bulunmaktadır. Osmaniye'nin eğitim düzeyine katkı sağlayan üniversite, hem çalışma alanında bulunan genç nesiller hem de farklı illerden gelenler tercih etmektedirler.

BÖLÜM 3

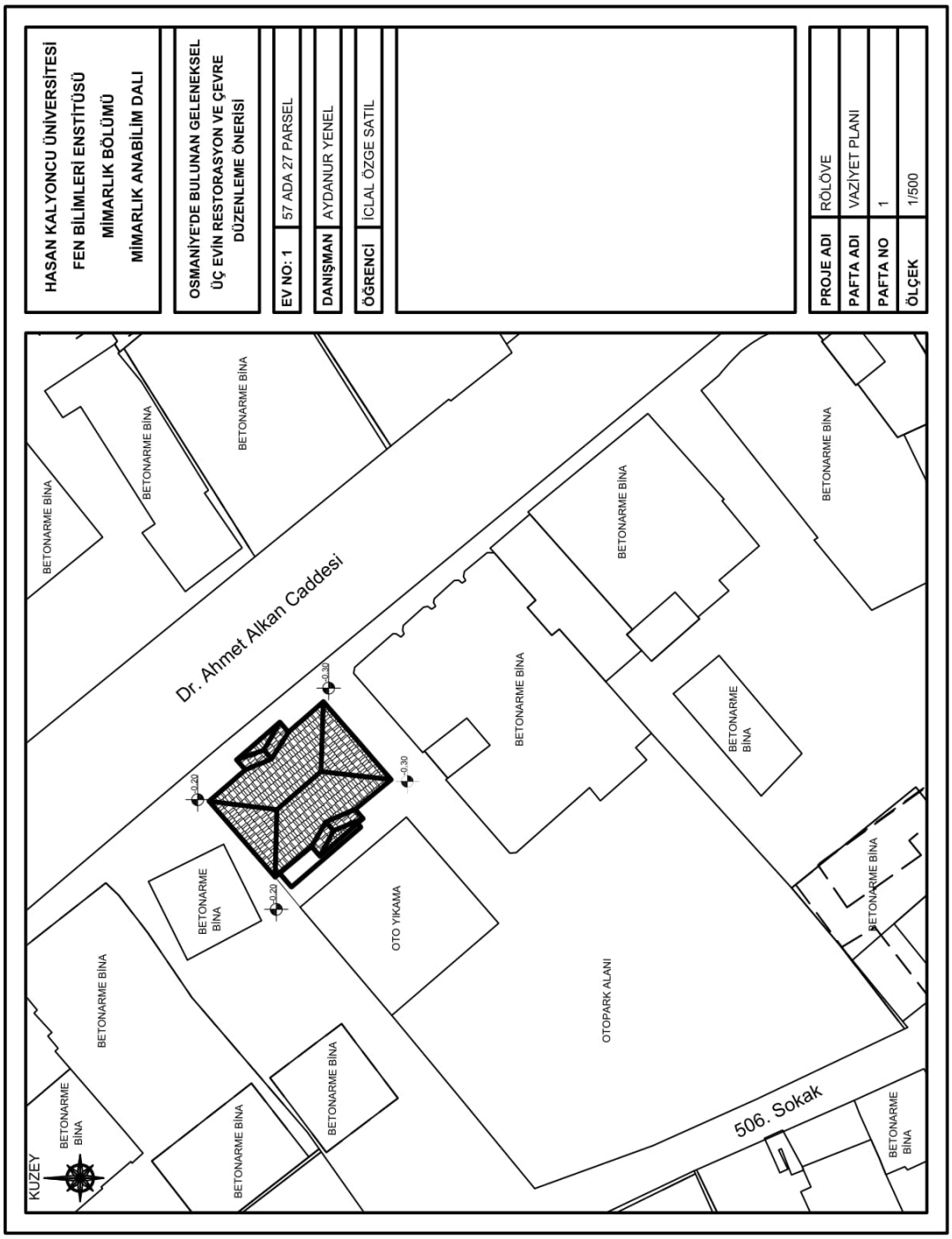
3. EVLERİN MEVCUT DURUMLARINI BELGELEME

3.1. Ev No.1 Tanımlama: 57 Ada 27 Parsel

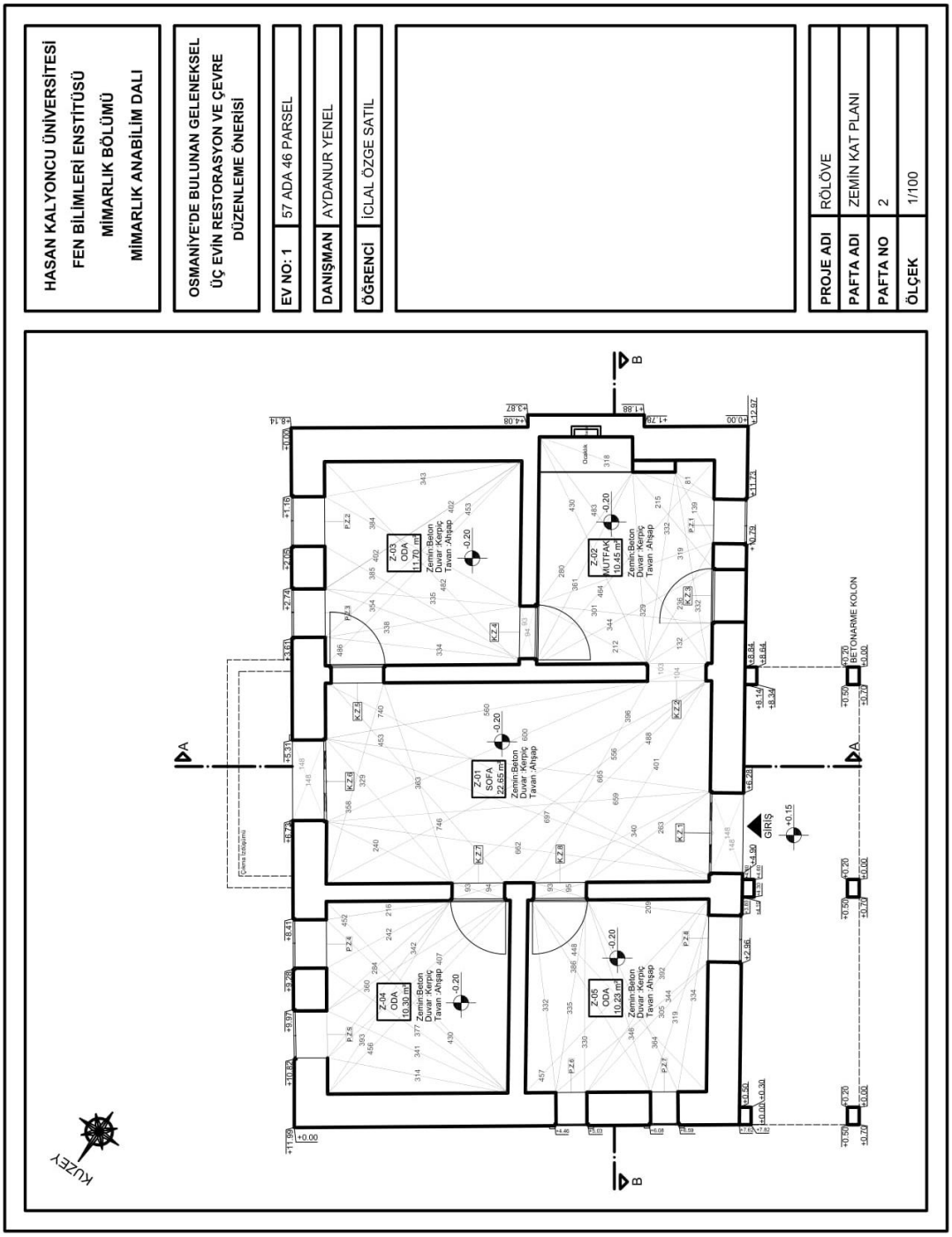
57 Ada 27 parselde konumlanan geleneksel tescilli yapı; Alibeyli Mahallesi'nde, Dr.Ahmet Alkan Caddesi üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.1). Tescil fişinde belirtildiği gibi yapının taşıyıcı yapısı, dış ve üst yapısı orta derece olarak sınıflandırılmıştır (Ek. 2).

3.1.1. Rölöve çizimleri

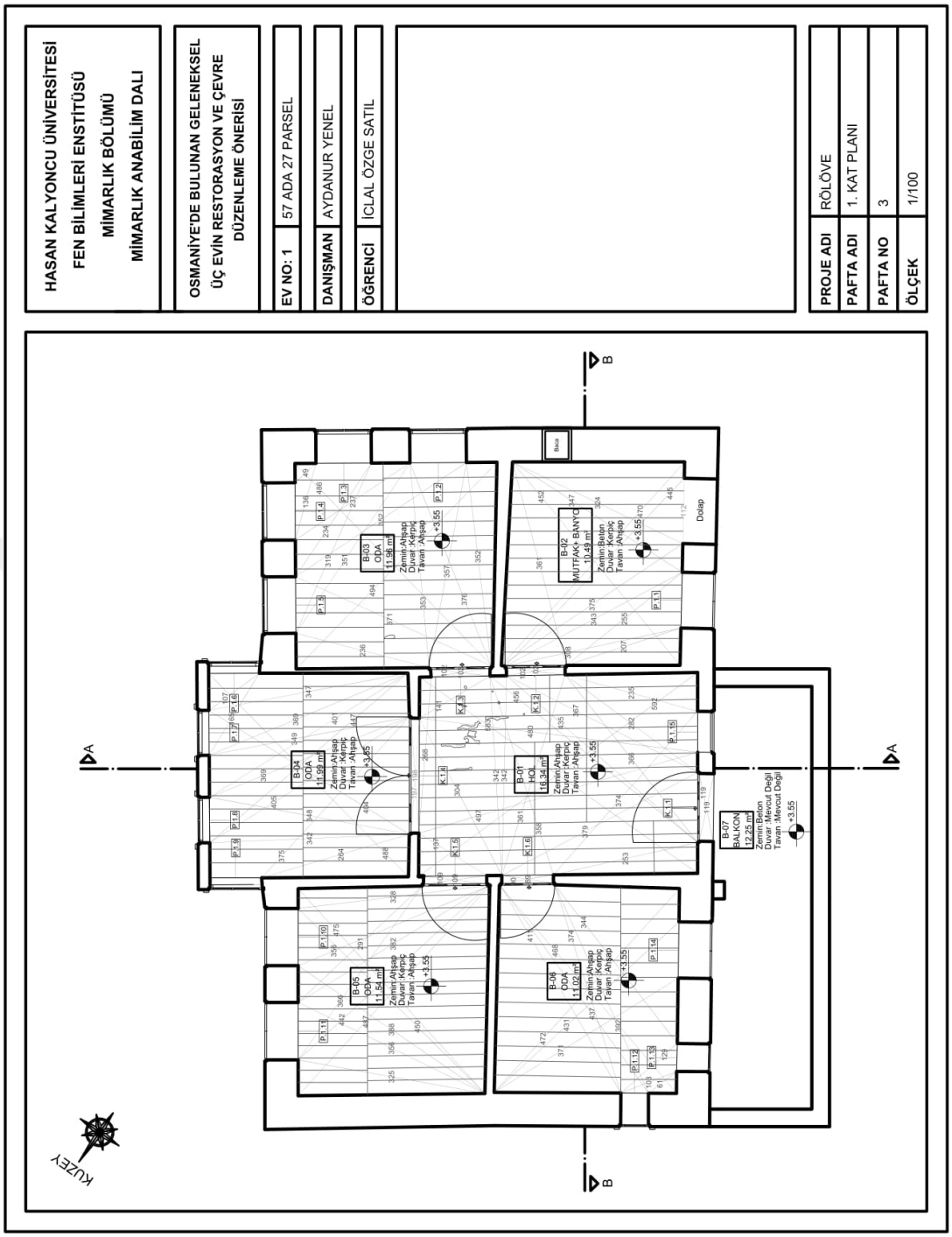
1.evin (57 Ada 27 Parsel) bugünkü durumunu gösteren vaziyet planı, kat planları (-0,20, +3.55), kesit ve cephe rölöve çizimleri Autocad 2016 çizim programı ile yapılmıştır (Şekil 3.1 – 3.11).

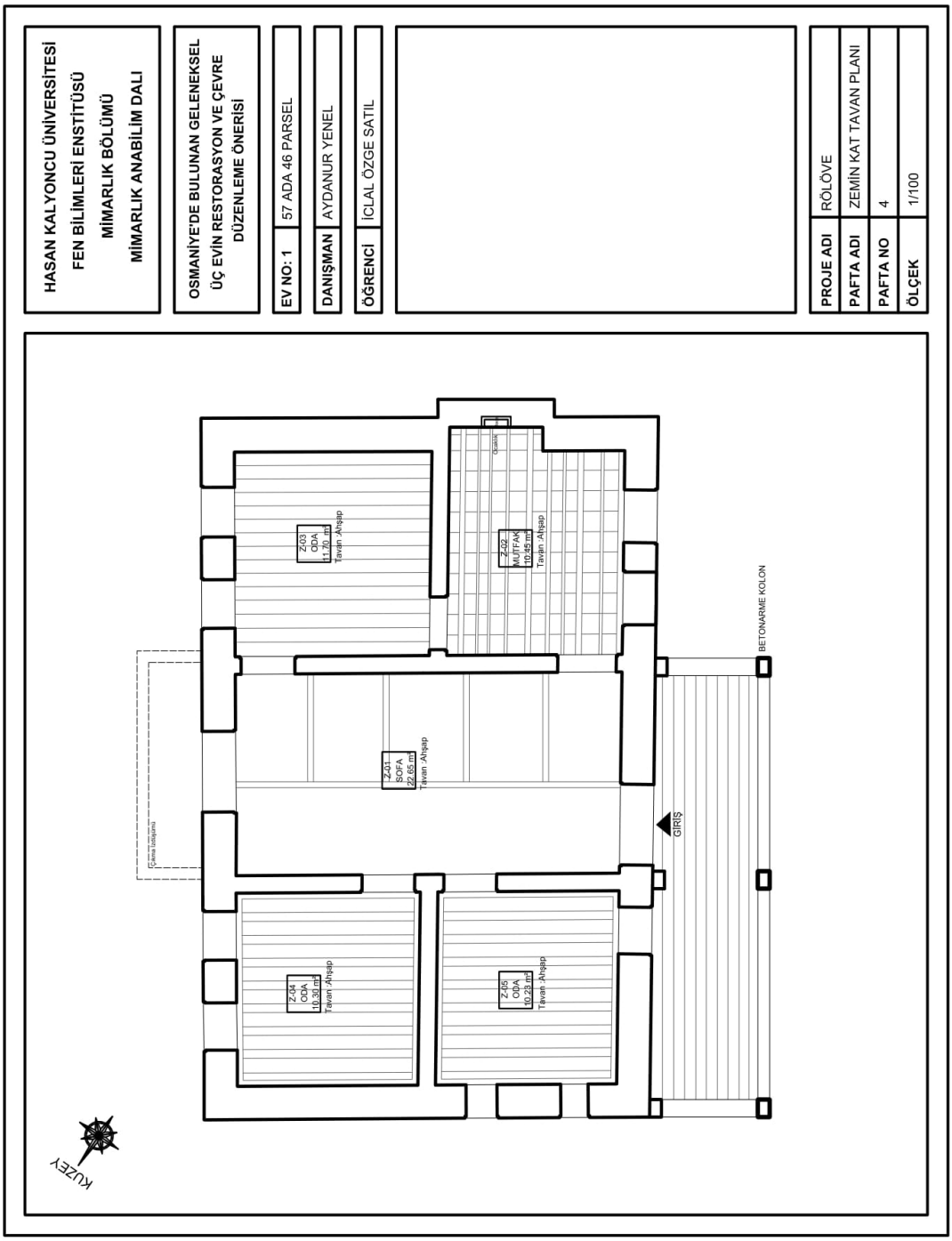
Şekil 3.1: 1. ev rölöve vaziyet planı

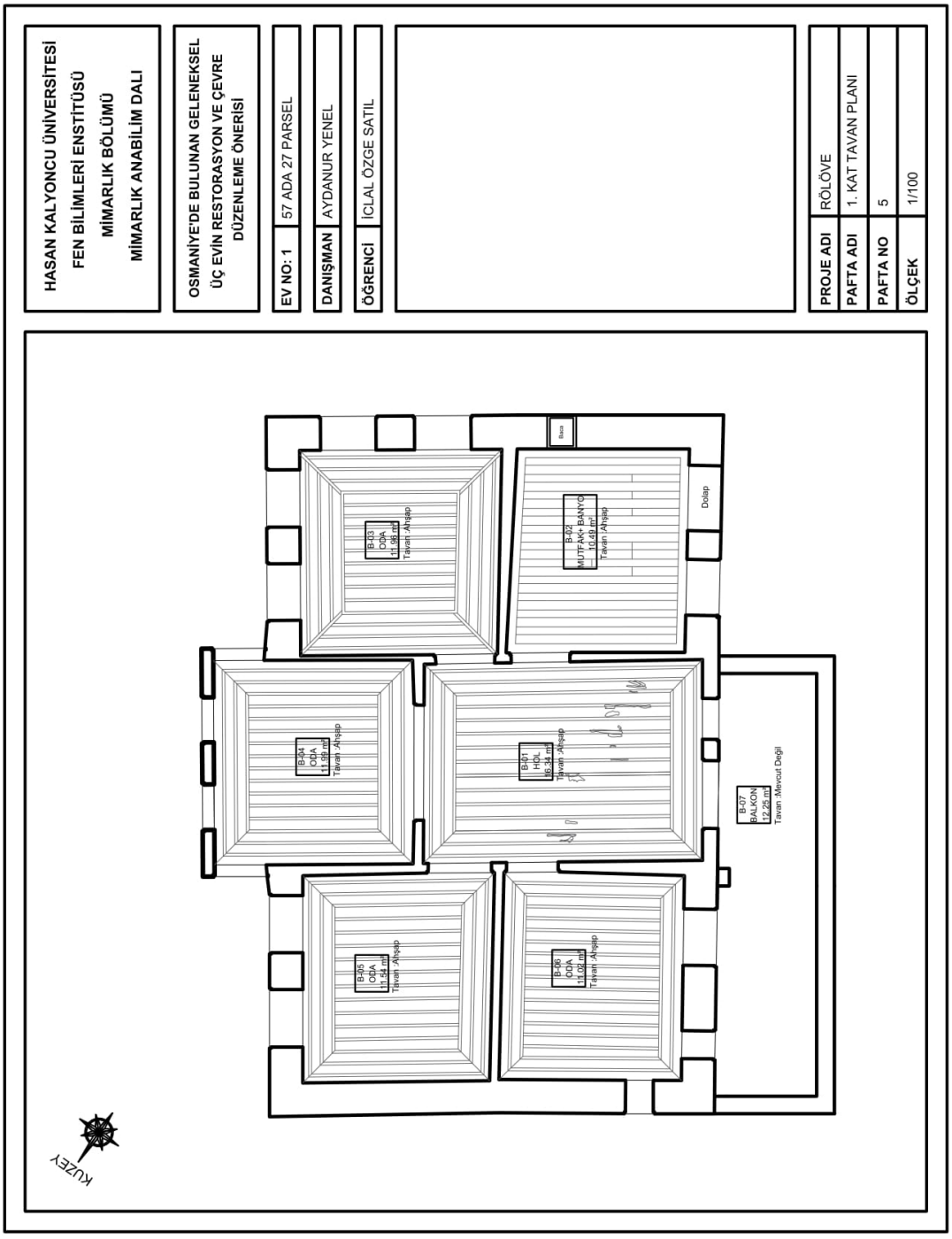
Şekil 3.2: 1. ev rölöve zemin kat planı

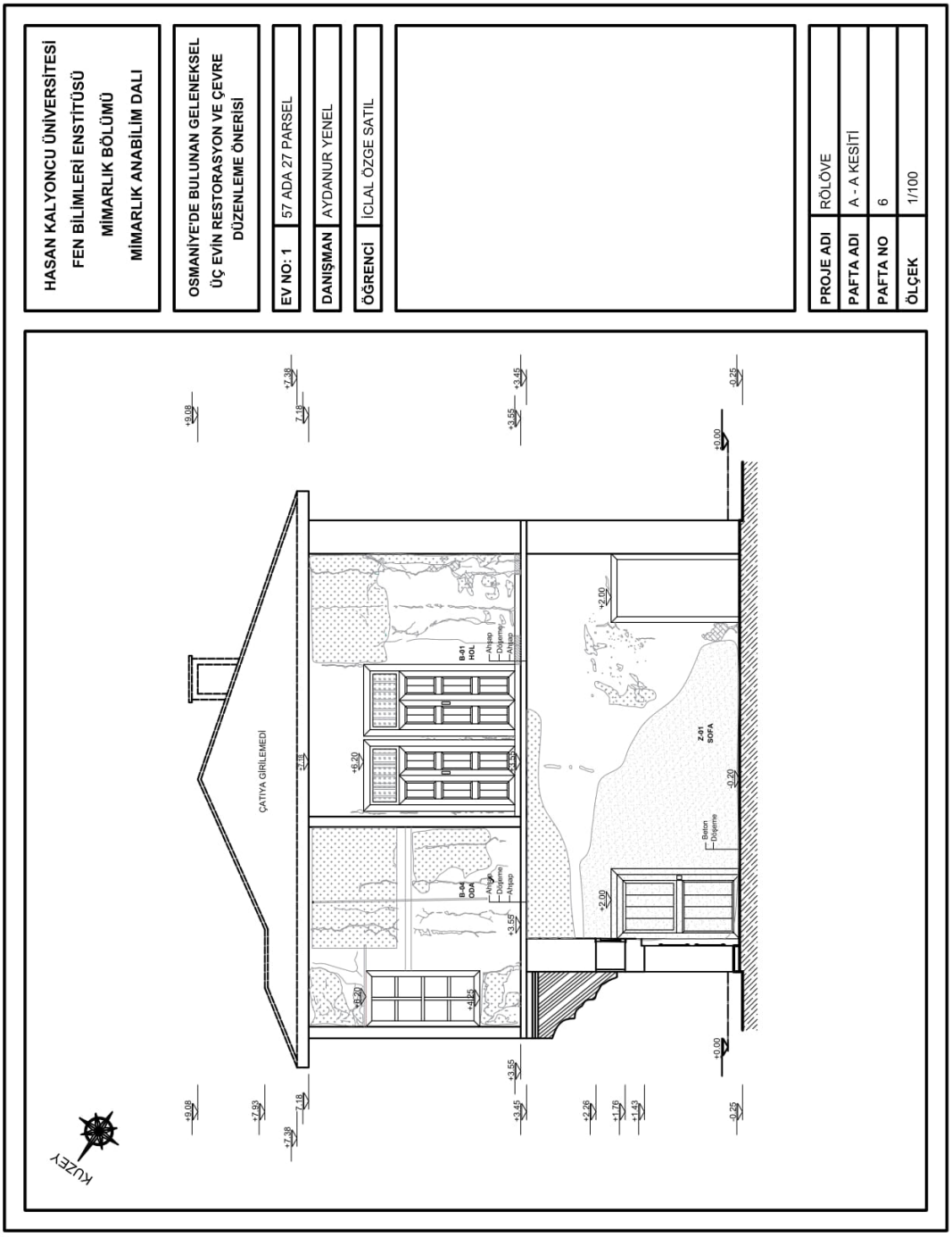
Şekil 3.3: 1. ev rölöve birinci kat planı

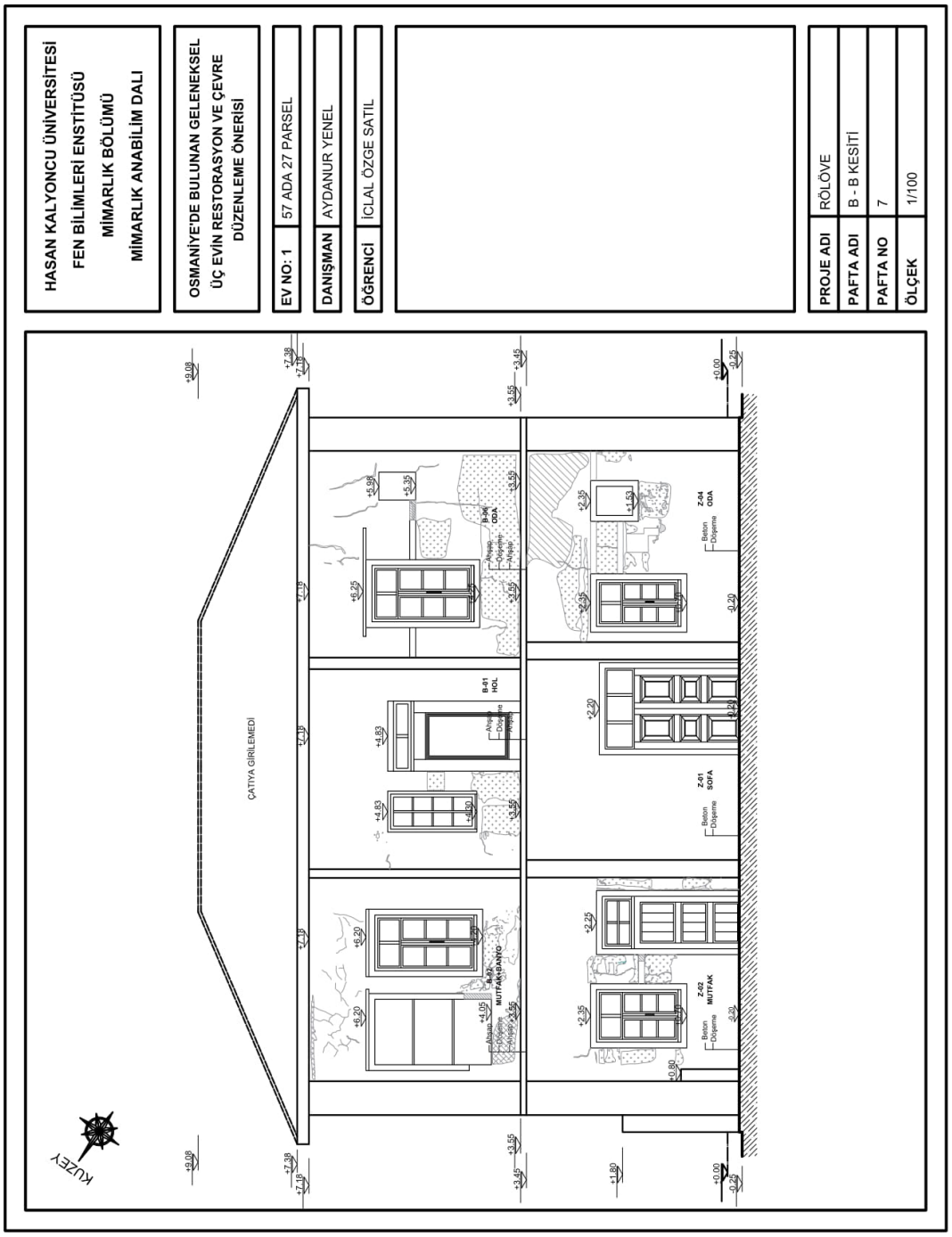
Şekil 3.4: 1. ev rölöve zemin kat tavan planı

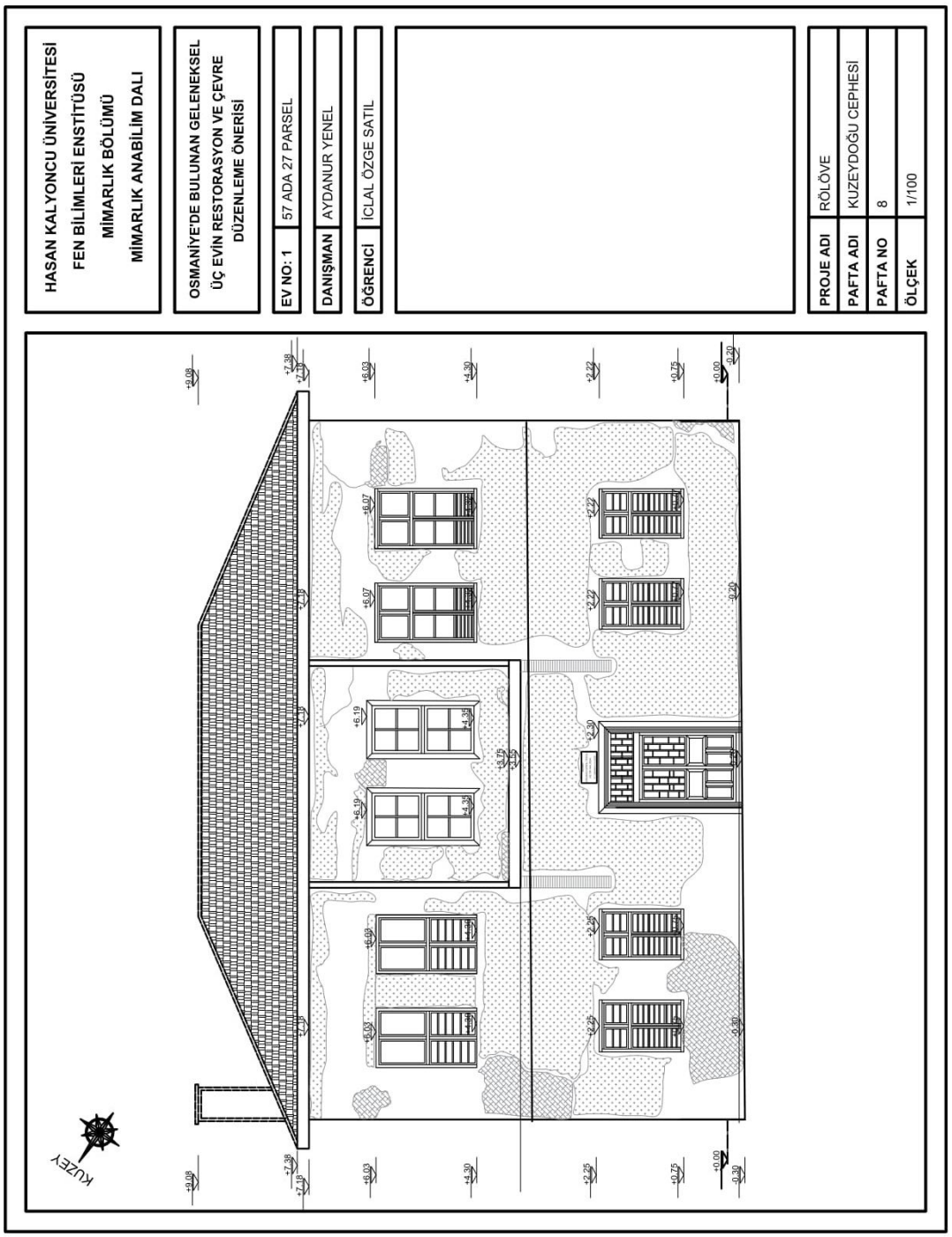
Şekil 3.5: 1. ev rölöve birinci kat tavan planı

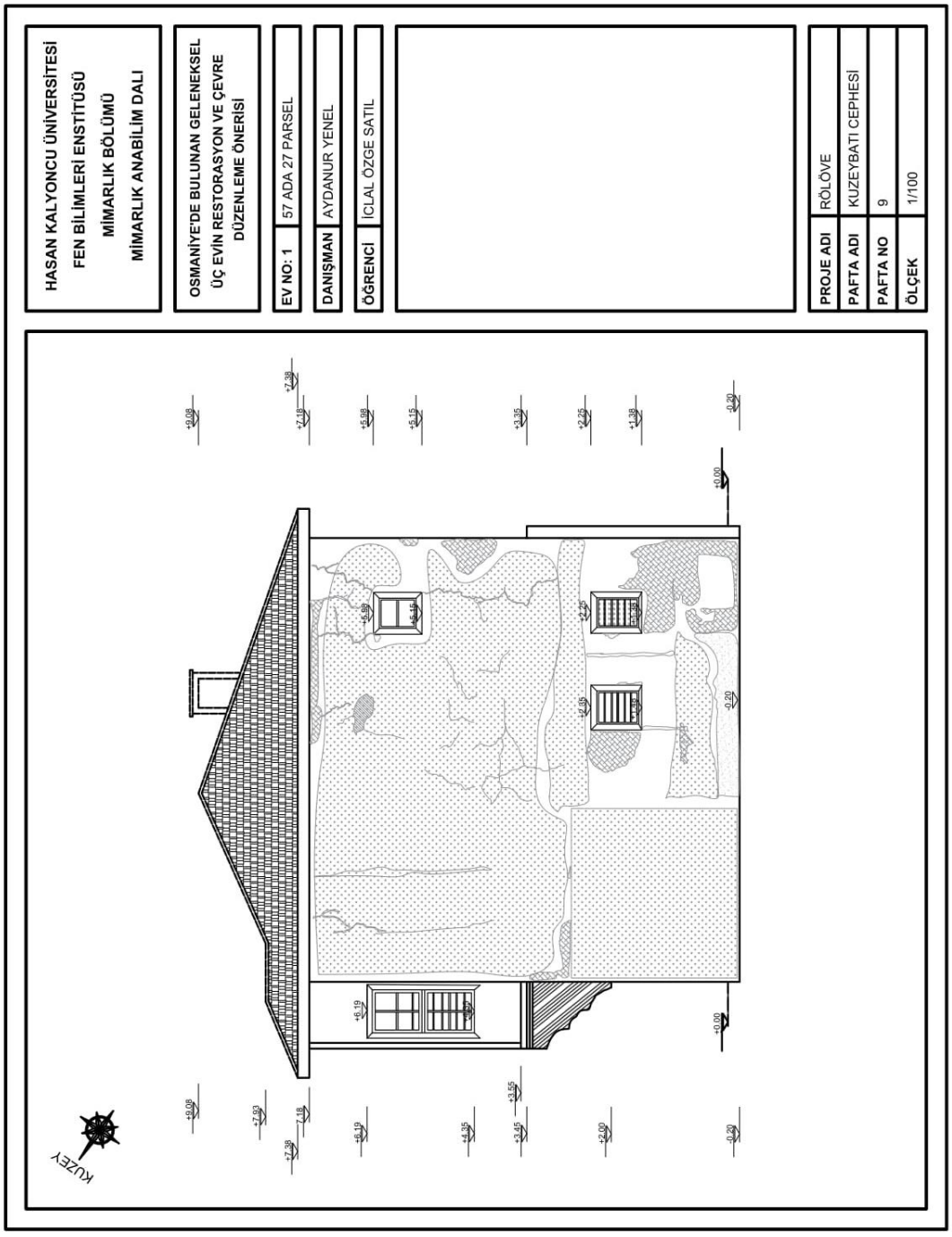
Şekil 3.6: 1. ev rölöve a – a kesiti

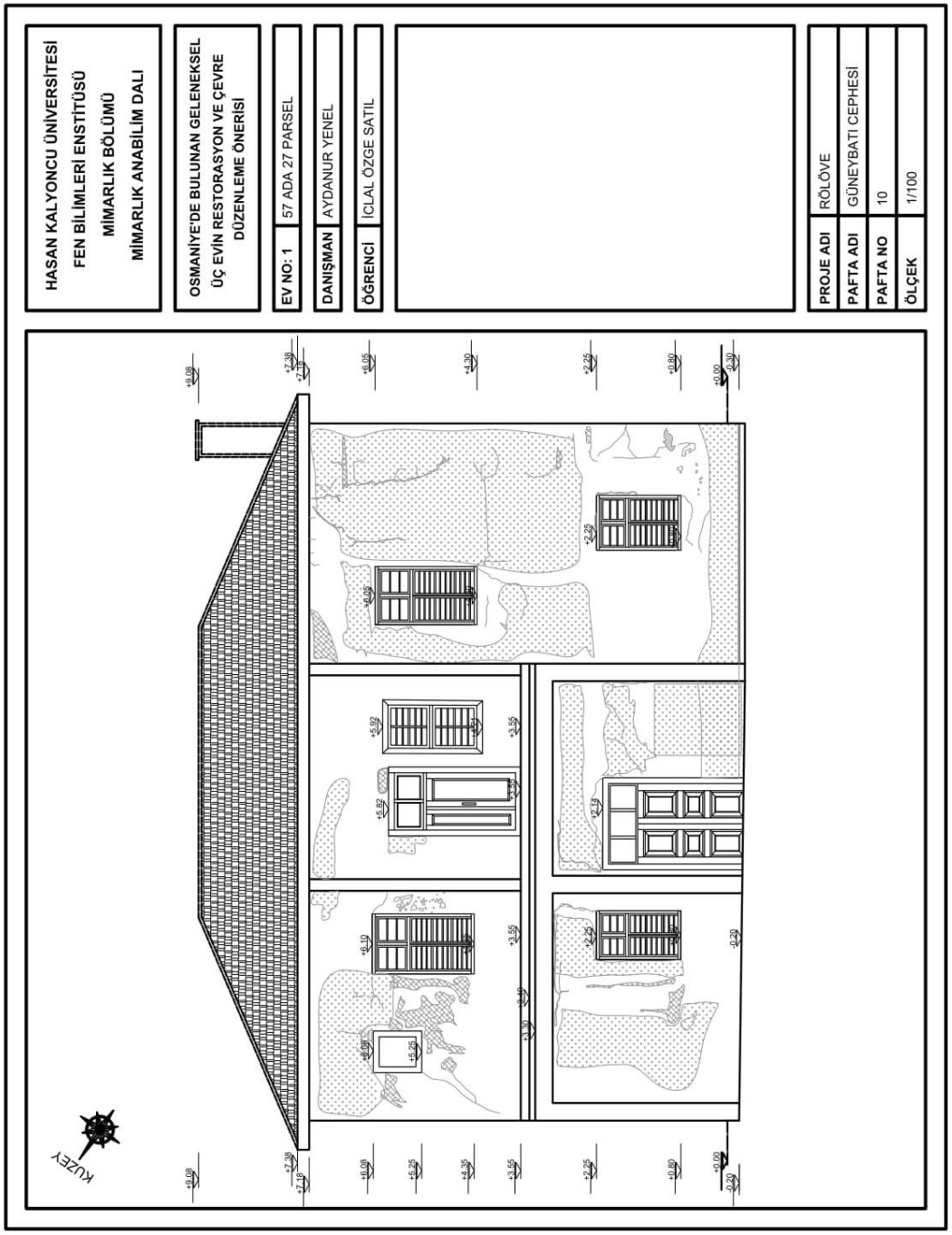
Şekil 3.7: 1. ev rölöve b – b kesiti

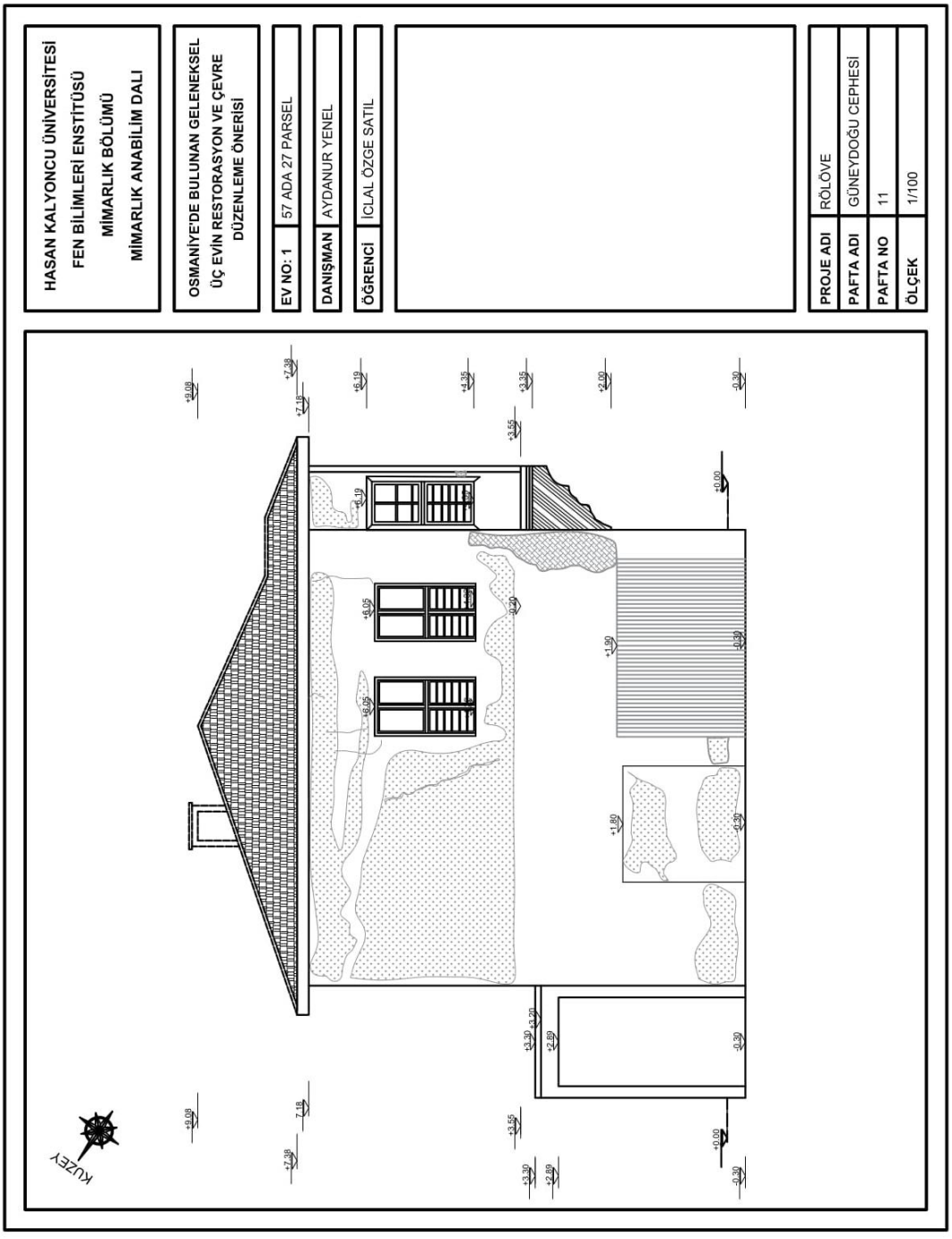
Şekil 3.8: 1. ev rölöve kuzeydoğu cephesi

Şekil 3.9: 1. ev rölöve kuzeybatı cephesi

Şekil 3.10: 1. ev rölöve güneybatı cephesi

Şekil 3.11: 1. ev rölöve güneydoğu cephesi

3.1.2. Genel tanımlama

Kuzeybatı – güneydoğu aksında uzunlamasına konumlanan yapının içinde yer aldığı parsel yaklaşık olarak 1619 m^2 dir. Yapının zemin katı 108 m^2, 1.katı 112 m^2 ve toplam inşaat alanı 220 m^2 dir. Parsel üzerinde iki ve üç katlı yapıyla birlikte otopark ve oto yıkamanın da yer aldığı bahçe mevcuttur (Şekil 3.1). Yapı kullanılmaması nedeniyle bakımsızdır. Yapıya güneybatı yönünde yer alan bahçeden ulaşılmaktadır. Güneybatı

yönünde bulunan betonarme çıkma dışında dış cephe özelliğini korumuştur. Yapının ön cephesinde simetri hâkimdir. Çıkma ve çıkma altı payandalar yapıya estetik değer katmıştır. Kuzeydoğu cephesi caddeye, güneydoğu ve kuzeybatı cephesi evin çevresinde bulunan yan yapılara ve güneybatı cephesi ise parselde yer alan oto yıkama ve otopark alanına bakmaktadır.

Yapı zemin + 1 kattan oluşmaktadır. Zemin kat ve 1.katın cumba olmayan yerleri ahşap karkas arası kerpiç dolgu, 1. katta bulunan cumba ise bağdadi yapım tekniğiyle inşa edilmiştir. Cepheler beyaz sıva ile kaplanmış olup üzerine derzler çizilerek taş süsü verilmiştir. Her iki katta düzenli plan şemasına sahiptir. Zemin ve 1.kat bulunan odalar orta kısımda yer alan mekâna açılmaktadır. Yapı hala ayakta olup özellikle 1.katında birtakım değişiklikler geçirmiştir. Ancak bu değişiklikleri mevcut izleri değerlendirerek özgün halini tespit etmek mümkündür.

3.1.3. Dış tanımlama

Dış tanımlamada; yapının sırasıyla kuzeydoğu, kuzeybatı, güneybatı, güneydoğu cephelerinin özellikleri, cephe elemanlarının mimari boyutları, malzemeleri ve değişmişlik durumları ele alınmıştır.

3.1.3.1. Kuzeydoğu cephesi

Uzunluğu 11,99 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Sol köşedeki saçak yüksekliği 7,48 m. sağ köşenin saçak yüksekliği ise 7,38 metredir. Simetrik düzene sahip olan cephenin ortasında 3,90 m. genişliğinde bir çıkma (cumba) vardır. Cumbada çatkı üzeri bağdadi çıta kaplama görülmektedir. Çıkma cephe bağlantılarında payanda vardır. Payandaların cephe ile ara yüzlerinin sandıklama şeklinde ince tahta kaplama ile kapatıldığı ve kaplama eklenmelerinin çıta bastırma olduğu izlenmektedir (Baş, 2010: 151). Çıkma üzerinde iki adet demir korkuluklu ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Çıkmanın doğu yönündeki cephe genişliği 4,11 m. batı yönündeki genişliği ise 3,97 metredir. Çatısı Alaturka kiremit kaplı kırma çatıdır. Çatı saçağının altı tahta kaplamadır (Baş: 2010, 151). 1.katta bulunan pencerelerin özgünü çıkmadaki demir korkuluklu ahşaptan yapılma giyotin pencere iken, çıkmanın doğu cephesinde bulunan pencereler farklı tipte sonradan değiştirilmiştir. Zemin katta dört adet çift kanatlı ahşap malzemeli ve demir korkuluklu aynı tip pencere bulunmaktadır. Çıkma altı hizasında bir kapı mevcuttur. Yapının asıl giriş kapısıdır. Ancak

kullanılmamaktadır. Ahşap malzemeden yapılmış olan bu kapı iki kanatlı olup demir korkuluklara sahiptir. Sıvada çatlaklar, kirlenmeler ve dökülmeler görülmektedir (Şekil 3.12) (Şekil 3.8).

Şekil 3.12: 1.ev kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.3.2. Kuzeybatı cephesi

Uzunluğu 10,82 m. saçak yüksekliği ise 7,38 metredir. Cephenin batı yönünde çıkma vardır. Bu çıkma uzunluğu 1,10 m. olup ahşap payandalarla desteklenmiştir. Zemin katta aynı tip iki adet 1.katta ise bir adet ahşap ve demir korkuluklara sahip pencere bulunmaktadır. Pencere boyutları zeminde ve 1.katta değişkenlik göstermektedir. Cephe beyaz sıvalıdır. Dökülen sıvanın altında kerpiç bloklar izlenmektedir. Cephede kirlenmeler, sıva çatlakları ve sıva dökülmeleri mevcuttur (Resim Şekil 3.13) (Şekil 3.9).

Şekil 3.13: 1.ev kuzeybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.3.3. Güneybatı cephesi

Uzunluğu 11,97 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Sol köşedeki saçak yüksekliği 7,48 m. iken sağ köşedeki saçak yüksekliği 7,38 metredir. 1.kat ile bağlantılı betonarme çıkma vardır. Bu çıkmaya daha önce betonarme merdivenle ulaşım sağlanırken, mevcut durumda merdiven yok olmuştur. Ayrıca yapının kuzeydoğu cephesinde bulunan çıkmanın simetrik düzenine sahip ikinci bir çıkma günümüz koşullarında yok olmuştur. Ancak cephede izleri mevcuttur. Betonarme çıkmanın alt hizasında ahşap malzemeli, iki kanatlı ve demir korkuluklu kapı bulunmaktadır. Bu kapı yapıya girişi sağlamakta olup sonradan eklenmiştir. Kapının sağ ve sol yanında aynı tip demir korkuluklu pencere bulunmaktadır. 1. katta ise ahşap kapı üst kata ulaşımı sağlamakta olup yapıya sonradan eklenmiştir. Ayrıca ahşap malzemeli ve demir korkuluklu pencereler de yapıya sonradan eklenmiştir (Şekil 3.14) (Şekil 3.10).

Şekil 3.14: 1.ev güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.3.4. Güneydoğu cephesi

Uzunluğu 10,84 m. saçak yüksekliği ise 7,48 metredir. Cephenin doğu yönünde çıkma vardır. Bu çıkma uzunluğu 1,10 m. olup ahşap payandalarla desteklenmiştir. Zemin katta pencere bulunmamaktadır. Ancak güneybatı cephesindeki otopark ve oto yıkama alanına geçişi sağlayan demir bir kapı vardır. Ayrıca zemin katta mutfak bölümünde bulunan ocaklık kısmı dışa doğru 20 cm çıkıntı oluşturmuştur. 1.kattaki pencereler aynı tip ahşap giyotin pencere olup demir korkuluklara sahiptir. Beyaz sıva ile kaplı cephede; kirlenmeler, sıva dökülmeleri ve sıva çatlakları vardır (Şekil 3.15) (Şekil 3.11).

Şekil 3.15: 1.ev güneydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4. İç tanımlama

Yapı, Türk Evi plan tipolojisine uygunluk göstermekte olup karnıyarık tipi iç sofalı plan tipindedir (Şekil 3.2, 3.3). Zemin + 1.kattan oluşmaktadır. İç tanımlamada sırasıyla, zemin kat ve 1.kat plan özellikleri ile planda yer alan mekân ve boyutları ele alınmıştır.

3.1.4.1. Zemin kat

Zemin kata giriş döşemesi topraktır. Toprak alan ile yapı girişi arasında 5 cm kot farkı bulunmaktadır. Yapının zemin katında sofa dâhil beş adet oda bulunmaktadır. Tüm odalar sofa etrafında sıralanmış olup sofa ortak bir mekândır. Yapının özgününde üst kata ulaşımı sağlayan merdiven sofada bulunmaktadır. Ancak günümüz koşullarında bu merdiven yok olmuştur. Zemin kat yüksekliği yaklaşık olarak 3,65 metredir. Zemin kat duvarları kerpiç malzemeden yapılmıştır.

3.1.4.1.1. Mekân Z – 01

Zemin katın merkezi alanlarından biridir. Mekânda altı tane ahşap kapı bulunmaktadır. Sofa olarak adlandırılan bu mekâna iki kanatlı K.Z.1 kapısıyla güneybatı cephesinden girilmektedir. Yapının diğer ana giriş kapısı K.Z.6 olup kuzeydoğu yönündedir. K.Z.1 ve K.Z.6 kapısı 1,38 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğindedir. Z – 02, Z – 03, Z –

04, Z – 05 mekânları Z – 01 sofa mekânına açılmaktadır. Mekânın ölçüleri; 6.61 x 3.43 metredir. Tavan yüksekliği 3,65 metredir. Kuzeydoğu ve güneybatı duvarı 3,44 metredir. Kuzeybatı duvarı 6,56 m. güneydoğu duvarı ise 6,62 metredir. Bu iki duvar ayrı ayrı iki ahşap kapıya sahiptir. Bu kapılar 0,90 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğindedir. Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler vardır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşap kaplamadır (Şekil 3.2). Mekânın içinde çalılar kirlenmeye yol açmıştır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları ve dökülmeleri vardır. Giriş kapısında ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi mevcuttur (Şekil 3.16).

Şekil 3.16: 1.ev Z – 01 mekânı, Z – 01 tavanı, K-Z-1 kapısı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.1.2. Mekân Z – 02

Zemin katın mutfak bölümüdür. Mekânda üç tane ahşap kapı, bir tane demir korkuluklu ahşap pencere ve ocaklık bulunmaktadır. Mekâna K.Z.2 ahşap kapısıyla girilir. Kapı genişliği 1 m. ve yüksekliği 2,20 metredir. Ancak kapının kanatları yok olmuş olup yapıya sonradan eklenmiştir. Mekânın ölçüleri; 3,48 x 3,00 metredir. Tavan yüksekliği 3,65 metredir. Yapının kuzeybatı ve güneydoğu duvarı 3,00 m. olup mekâna giriş kapısı kuzeybatı duvarındadır. Güneydoğu duvarında 1,60 m. genişliğinde ve 0,90 m. yüksekliğinde ocaklık bulunmaktadır. Kuzeydoğu ve güneybatı duvarları 3,48 m. uzunluğundadır. Kuzeydoğu duvarında Z – 03 mekânına girişi sağlayan 0,90 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğinde ahşap K.Z.4 kapısı bulunmakla birlikte mutfak araç gereçlerini koymak için raf mevcuttur. Güneybatı duvarında ise 0,90 m. genişliğinde ve 1,45 m. yüksekliğinde demir korkuluklu yerden

yüksekliği 0,90 m. ahşap P.Z.1 penceresi vardır. Bu pencere özgünüyle değiştirilmiştir. Ayrıca bu duvarda mekânın içinde görünen ancak dış duvarda kapanan 0,90 m. genişliğinde 2,45 m. yüksekliğinde sonradan eklenen ahşap K.Z.3 kapısı mevcuttur. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır (Şekil 3.2). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmış olup duvarlarda kirlenme görülmektedir. Kapılarda ve tavanda ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.17, 3.18).

Şekil 3.17: 1.ev Z – 02 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 02 kuzeydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.18: 1.ev Z – 02 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.1.3. Mekân Z – 03

Bu mekâna; hem Z – 01 mekânında bulunan K.Z.5 kapısı hem de Z – 02 mekânında bulunan K.Z.4 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Bu kapılar; 0, 90 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğindedir. Ayrıca kuzeydoğu cephesine bakan ve özgünüyle değiştirilen iki tane demir korkuluklu ahşap pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 3,49 x 3,35

metredir. Tavan yüksekliği 3,65 metredir. Yapının kuzeydoğu ve güneybatı duvarları 3,50 metredir. Mekânda bulunan P.Z.2 ve P.Z.3 pencereleri kuzeydoğu duvarında bulunurken, genişliği 0,85 m. yüksekliği 1,45 m. yerden yüksekliği 1,04 metredir. Güneybatı duvarında ise Z – 02 mekânına geçişi sağlayan K.Z.4 kapısı vardır. Kuzeybatı duvarında ise Z – 01 mekânından girilen K.Z.5 kapısı bulunmakta olup duvar uzunluğu 3,32 metredir. Güneydoğu duvarının uzunluğu ise 3,38 m. olup herhangi bir kapı ve pencere bulunmamaktadır (Şekil 3.2). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Döşemesi beton olan mekânın tavanında kuzeybatı – güneydoğu yönünde ahşap tavan kirişleri vardır. Kirişlerle beraber duvarlar da bozulmaya uğramıştır. Sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavanda ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.19).

Şekil 3.19: 1.ev Z – 03 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 03 güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.1.4. Mekân Z – 04

Bu mekâna; Z – 01 mekânında bulunan 0, 90 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğinde K.Z.7 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Ayrıca mekânda kuzeydoğu cephesine bakan iki tane demir korkuluklu ahşap pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 3,30 x 3,12 metredir. Tavan yüksekliği 3,65 metredir. Yapının kuzeydoğu ve güneybatı duvarları 3,30 metredir. Mekânda bulunan yerden yüksekliği 0,97 m. olan 0,83 m. genişliğinde ve 1,45 m. yüksekliğinde özgünüyle değiştirilen P.Z.4 ve P.Z.5 pencereleri kuzeydoğu duvarında bulunmaktadır. Güneydoğu duvarında ise Z – 01 mekânından girilen K.Z.7 kapısı bulunmakta olup duvar uzunluğu 3,15 metredir. Kuzeybatı duvarının uzunluğu ise 3,09 m. olup herhangi bir kapı ve pencere bulunmamaktadır (Şekil 11). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler

vardır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavanda ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.20).

Şekil 3.20: 1. ev Z – 04 mekânı kuzeybatı duvarı, Z – 04 kuzeydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.1.5. Mekân Z – 05

Bu mekâna; Z – 01 mekânında bulunan 0, 90 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğinde K.Z.8 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Ayrıca mekânda kuzeybatı cephesine bakan ve yapıya sonradan eklenen iki tane, güneybatı cephesine bakan bir tane demir korkuluklu ahşap pencere vardır. Mekânın ölçüleri 3,30 x 3,10 metredir. Tavan yüksekliği 3,65 metredir. Yapının kuzeybatı ve güneydoğu duvarı 3,10 metredir. Mekânda bulunan ve sonradan eklenen sırasıyla 0,53 m. – 0,47 m. genişliğinde ve 0,87 m. yüksekliğinde P.Z.6 ve P.Z.7 penceresi kuzeybatı duvarında bulunmaktadır. Güneydoğu duvarında ise Z – 01 mekânından girilen K.Z.8 kapısı bulunmaktadır. Kuzeydoğu ve güneybatı duvarının uzunluğu ise 3,30 metredir. Kuzeydoğu duvarında herhangi bir kapı ya da pencere bulunmamakla beraber güneybatı duvarında yerden yüksekliği 1,05 m. olan ve özgünüyle değiştirilen P.Z.8 penceresi vardır. 0,80 m. genişliğinde ve 1,45 m. yüksekliğinde olan pencere demir korkuluklu olup ahşap malzemelidir (Şekil 3.2). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler vardır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavanda ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.21).

Şekil 3.21: 1.ev Z – 05 mekânı kuzeybatı duvarı, Z – 05 güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.2. Birinci kat

Yapının 1.katı ana şemayı yansıtmaktadır. Mekanlar sofanın (B – 01) etrafında sıralanmıştır. Sofaya giriş yapıya sonradan eklenen betonarme çıkma ile sağlanmaktadır. Giriş kapısı K.1.1 ve P.1.15 penceresi sonradan eklenmiştir. Yapının 1.katında sofa dahil altı adet oda bulunmaktadır. Tüm odalar sofa etrafında sıralanmış olup sofa ortak bir mekândır. Sofaya özgün kullanımı dışında bölücü duvar eklenmiş olup ayrı bir oda (B – 04) olarak kullanılmaktadır. 1.kat tavan yüksekliği yaklaşık olarak 3,63 metredir. Birinci kat duvarları kerpiç malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.3).

3.1.4.2.1. Mekân B – 01

Birinci katın merkezi alanlarından biridir. Mekânda altı tane ahşap kapı ve bir tane ahşap demir korkuluklu pencere bulunmaktadır. Sofa olarak adlandırılan bu mekâna iki kanatlı sonradan eklenen K.1.1 kapısıyla güneybatı cephesinden girilmektedir. Bu kapının genişliği 1,16 m. yüksekliği ise 2,28 metredir. P.1.15 penceresinin genişliği 0,70 m. yüksekliği ise 1,53 m. yerden yüksekliği 0,75 metredir. 1 – 02, 1 – 03, 1 – 04, 1 – 05 mekânları 1 – 01 mekânına açılmaktadır. Mekânın ölçüleri; 4,78 x 3.41 metredir. Tavan yüksekliği 3,63 metredir. Kuzeydoğu duvarı 3,41 m. kuzeybatı ve güneydoğu duvarı 4,78 m. güneybatı duvarı 3,44 metredir (Şekil 3.3). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Döşemesi ahşap olan mekânın tavanı da ahşap malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapılarda, pencere, tavan, zeminde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.22).

Şekil 3.22: 1.ev B – 01 mekânı, B – 01 P.1.15 penceresi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.2.2. Mekân B – 02

1. katın mutfak ve banyo bölümüdür. Mekânda bir tane çift kanatlı ahşap kapı, özgünüyle değiştirilen demir korkuluklu ahşap pencere, duvarda monte edilen ve raf ve ocaklık bulunmaktadır. Raf yerinde daha önce pencere bulunmakta olup kapatılmıştır. Mekâna kuzeybatı duvarında bulunan K.1.2 kapısıyla girilir. Bu kapı; 1,01 m. genişliğinde ve 2,58 m. yüksekliğinde çift kanatlıdır. Mekânın ölçüleri; 3,49 x 3,00 metredir. Tavan yüksekliği 3,63 metredir. Yapının kuzeydoğu ve güneybatı duvarı 3,49 m. kuzeybatı duvarı 3,06 m. ve güneydoğu duvarı 2,95 metredir. Güneybatı duvarında pencere ve mutfak araç gereçlerini koymak için raf bulunmaktadır. Yerden yüksekliği 0,65 m. olan P.1.1 penceresi ahşap malzemeli ve demir korkuluklu olup 0,96 m. genişliğinde ve 1,53 m. yüksekliğindedir. Raf ise üç bölmeli olup 1,12 m. genişliğinde 2,10 m. yüksekliğindedir. Güneydoğu duvarında ise 1,60 m. genişliğinde ve 0,90 m. yüksekliğinde ocaklık bulunmaktadır. Kuzeydoğu duvarında herhangi bir kapı ve pencere bulunmamaktadır (Şekil 3.3). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.3). Duvarlarda kirlenme, sıva dökülmeleri ve çatlakları görülmektedir. Ayrıca kapı, pencere, tavanda ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.23).

Şekil 3.23: 1.ev B– 02 mekânı, B – 02 ocaklık detayı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.2.3. Mekân B – 03

Bu mekâna; B – 01 mekânında bulunan 1,01 m. genişliğinde ve 2,58 m. yüksekliğinde kuzeybatı duvarında bulunan ahşap K.1.3 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapıyla birlikte mekânda P.1.2, P.1.3, P.1.4, P.1.5 ahşap giyotin pencereleri bulunmaktadır. Bu pencerelerin genişlikleri 0,97 m. yükseklikleri 1,73 m. yerden yükseklikleri ise 0,75 metredir. Mekânın ölçüleri 3,52 x 3,39 metredir. Tavan yüksekliği 3,63 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,52 m. kuzeybatı duvarı 3, 37 m. güneybatı duvarı 3,50 m. ve güneydoğu duvarı 3,46 metredir. Ahşap giyotin pencereler kuzeydoğu ve güneydoğu duvarlarında bulunmaktadır. Güneybatı duvarında ise herhangi bir kapı ve pencere bulunmamaktadır (Şekil 3.3). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler vardır. Zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.3). Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavan, zeminde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.24, 3.25).

Şekil 3.24: 1.ev B – 03 mekânı, B – 03 kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.25: B – 03 mekânı, kuzeydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.2.4. Mekân B – 04

Bu mekâna; B – 01 mekânında bulunan 1,97 m. genişliğinde 2,58 m. yüksekliğinde güneybatı duvarında bulunan ahşap K.1.4 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Bu mekân ahşap payandalarla desteklenen çıkmanın olduğu odadır. Kuzeydoğu duvarına bakan iki, kuzeybatı ve güneydoğu duvarına bakan birer pencereyle birlikte toplamda dört adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Bu pencereler; P.1.6, P.1.7, P.1.8 ve P.1.9'dur. Kuzeydoğu duvarında yer alan P.1.7 ve P.1.8 pencereleri, 0,77 m. P.1.6 ve P.1.9 pencereleri ise 0,89 m. genişliğindedir. Yükseklikleri 1, 75 m. yerden yükseklikleri ise 0,80 metredir. Mekânın ölçüleri 3,49 x 3,43 metredir. Tavan yüksekliği 3,63 metredir. Yapının kuzeydoğu ve güneybatı duvar uzunluğu 3,49 m. kuzeybatı duvarı 3,42 m. güneydoğu duvarı ise 3,40 metredir (Şekil 3.3). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler vardır. Zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda sıva

çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavan, zeminde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.26).

Şekil 3.26: 1.ev B – 04 mekânı, B – 04 mekânına girişi sağlayan K.1.4 kapısı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.2.5. Mekân B – 05

Bu mekâna B – 01 mekânında bulunan 1,08 m. genişliğinde ve 2, 58 m. yüksekliğinde güneydoğu duvarında bulunan ahşap K.1.5 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapıyla birlikte mekânda iki tane demir korkuluklu ahşap pencere bulunmaktadır. P.1.10 ve P.1.11 pencerelerinin genişlikleri 0,89 m. yükseklikleri 1, 75 m. yerden yükseklikleri ise 0,75 metredir. Bu pencereler özgünüyle değiştirilmiştir. Mekânın ölçüleri 3,57 x 3,23 metredir. Tavan yüksekliği 3,63 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,55 m. kuzeybatı duvarı 3, 20 m. güneybatı duvarı 3,57 m. ve güneydoğu duvarı 3,28 metredir. Ahşap giyotin pencereler kuzeydoğu duvarında bulunmaktadır. Kuzeybatı ve güneybatı duvarlarında ise herhangi bir kapı ve pencere bulunmamaktadır (Şekil 3.3). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler vardır. Zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavan, zeminde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.27).

Şekil 3.27: 1.ev B – 05 mekânı, B – 05 mekânına girişi sağlayan K.1.5 kapısı, B – 05 kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.1.4.2.6. Mekân B – 06

Bu mekâna B – 01 mekânında bulunan 0,89 m. genişliğinde ve 2, 58 m. yüksekliğinde güneydoğu duvarında bulunan ahşap K.1.6 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapıyla birlikte mekânda üç tane demir korkuluklu ahşap pencere bulunmaktadır. Kuzeybatı duvarında bulunan ahşap P.1.12 ve güneybatı duvarında bulunan ahşap P.1.13 pencerelerinin genişlikleri 0,48 m. yükseklikleri 0,63 m. olup yerden yükseklikleri 1,80 metredir. Bu pencereler özgünüyle değiştirilmiştir. Aynı duvarda bulunan ahşap P.1.14 penceresinin genişliği 0,97 m. yüksekliği ise 1,75 m. yerden yüksekliği 0,80 metredir. P.1.12 penceresi yapıya sonradan eklenmiştir. Yapının kuzeydoğu duvarında ise herhangi bir kapı ve pencere bulunmamaktadır. Mekânın ölçüleri 3,55 x 3,10 metredir. Tavan yüksekliği 3,63 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,55 m. kuzeybatı duvarı 3, 12 m. güneybatı duvarı 3,51 m. ve güneydoğu duvarı 3,09 metredir (Şekil 3.3). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler vardır. Zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görmek mümkündür. Ayrıca kapı, pencere, tavan, zeminde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.28, 3.29).

Şekil 3.28: 1.ev B – 06 mekânı, B – 06 mekânı güneybatı duvarı, (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.29: 1.ev B – 06 mekânı kuzeybatı duvarı, B – 06 mekânı güneydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019

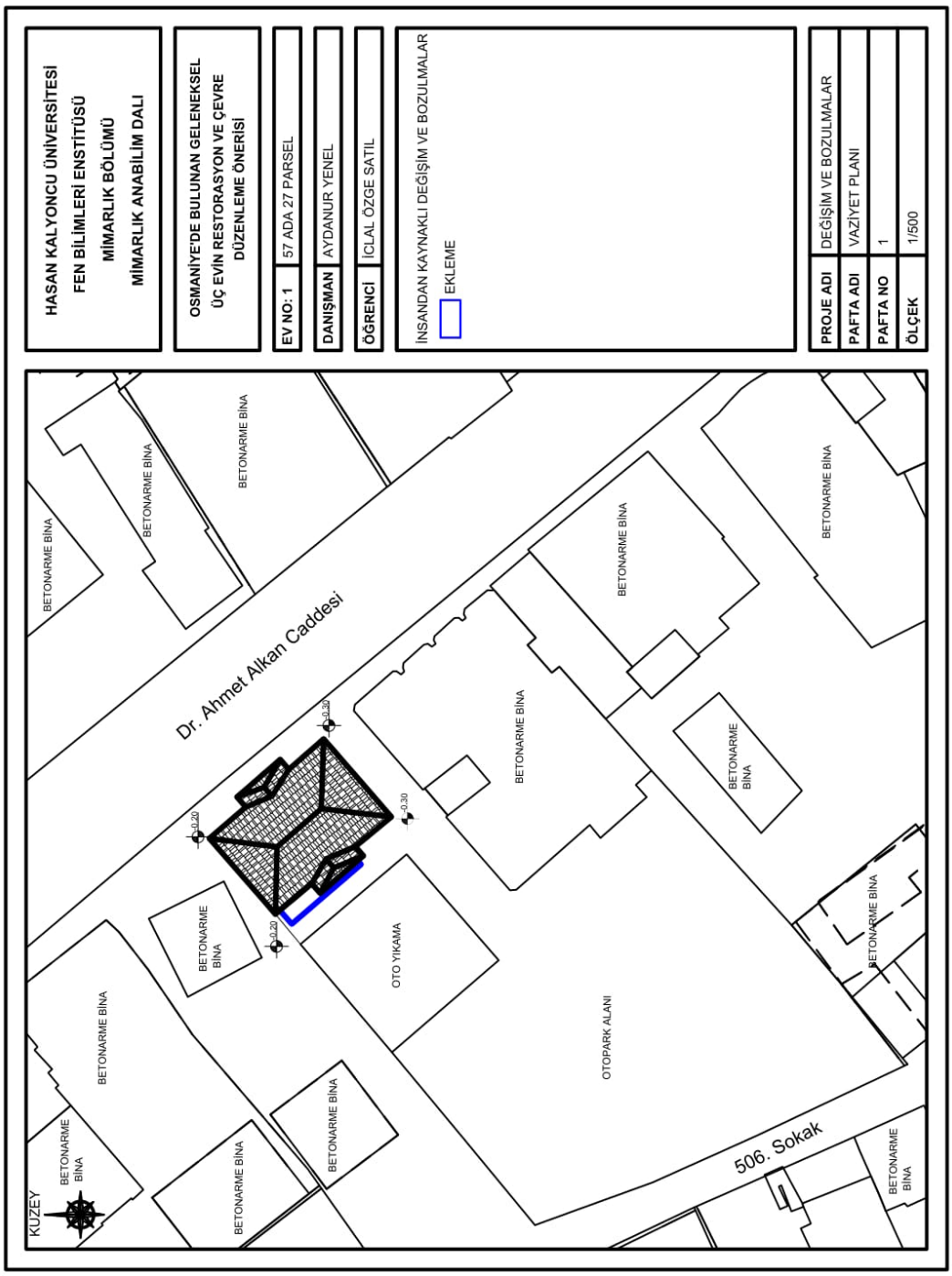
3.1.4.2.7. Mekân B – 07

Bu mekân yapıya sonradan eklenen balkondur. K.1.1. kapısı balkon ile B – 01 mekânına geçiş kapısıdır. Bu kapının genişliği 1,16 m. yüksekliği ise 2,28 metredir. Mekânın ölçüleri 7,24 x 1,75 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarında P.1.13, P.1.14, P.1.15 pencereleri bulunmaktadır. Mekân B – 01 ve Mekân B – 06 da bu pencerelerin ebat bilgileri mevcuttur. Kuzeydoğu duvarının uzunluğu 7,24 metredir. Kuzeybatı duvarı 1,75 m. güneybatı duvarı 7,24 m. ve güneydoğu duvarı 1,67 metredir. Duvar ve tavan yıkılmıştır. Zemin döşemesi betondur (Şekil 3.3). Balkon mekânı yapıya sonradan eklenmiştir. Zemin kattan 1.kata ulaşım daha önce merdiven ile sağlanmaktaydı. Ancak günümüzde merdiven yıkılmış haldedir. Güneybatı cephesindeki duvarda izlerini görmek mümkündür (Şekil 3.30).

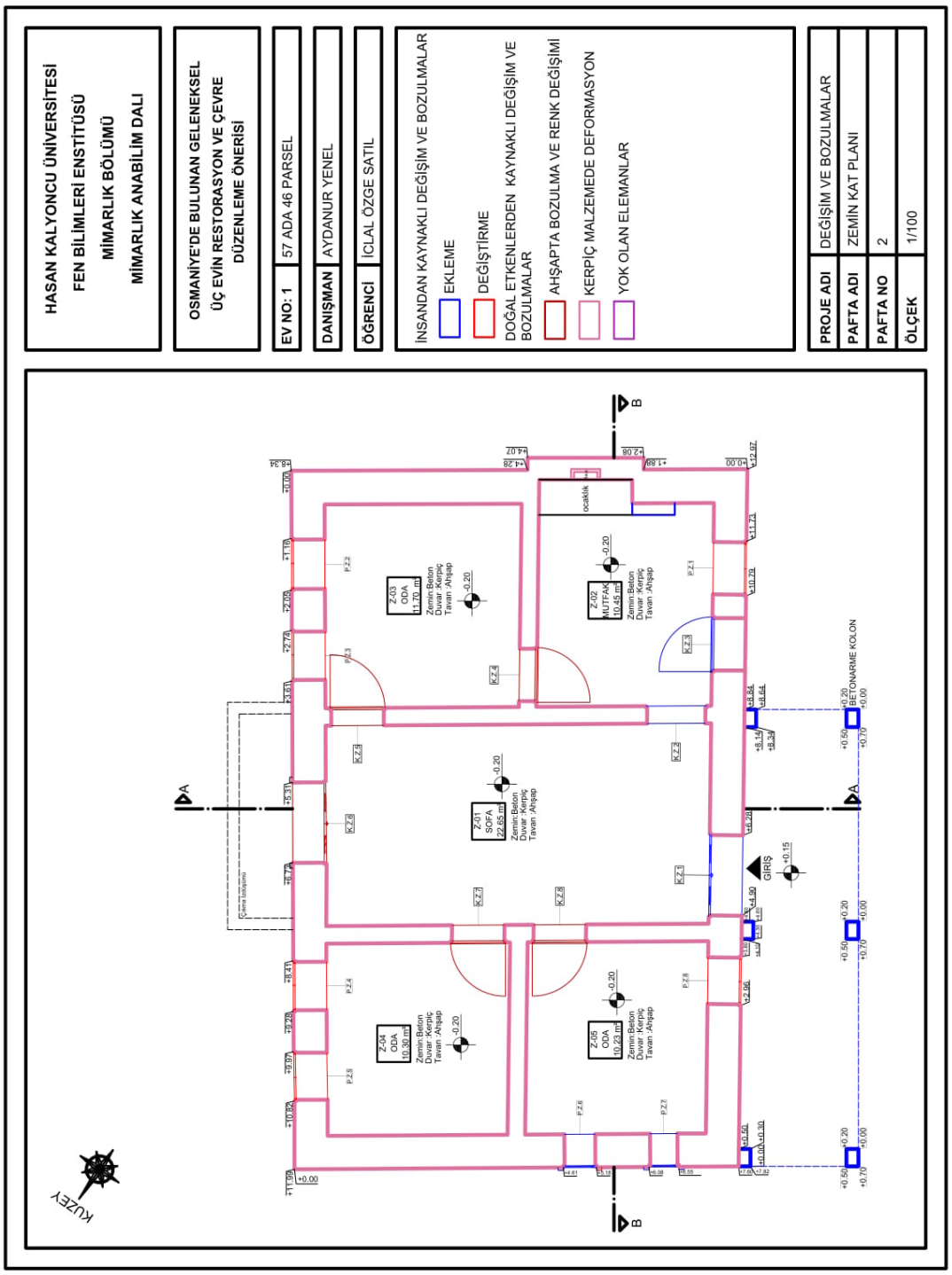

Şekil 3.30: 1.ev B – 07 balkon mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019

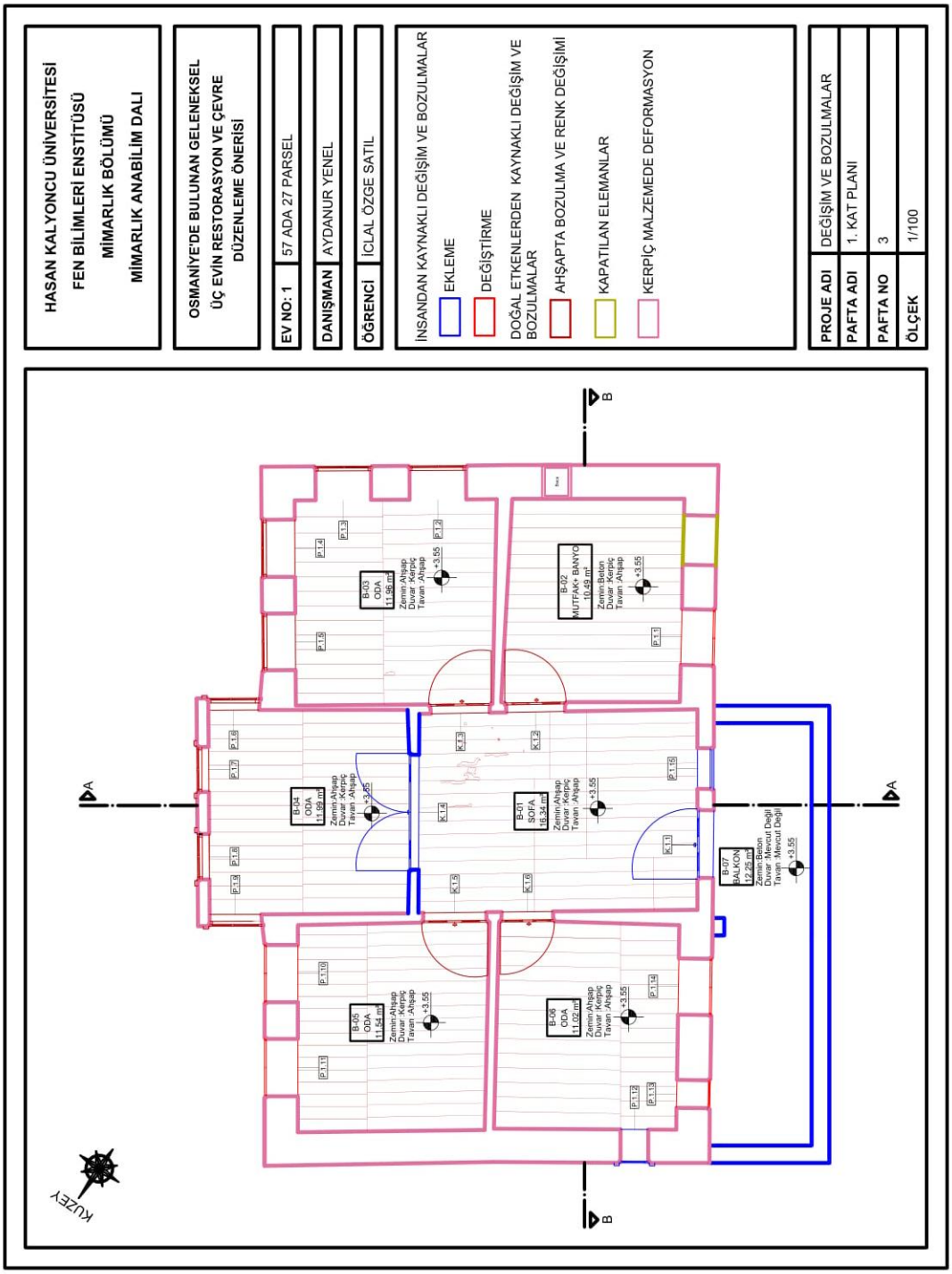
3.1.5. Değişim ve bozulmalar

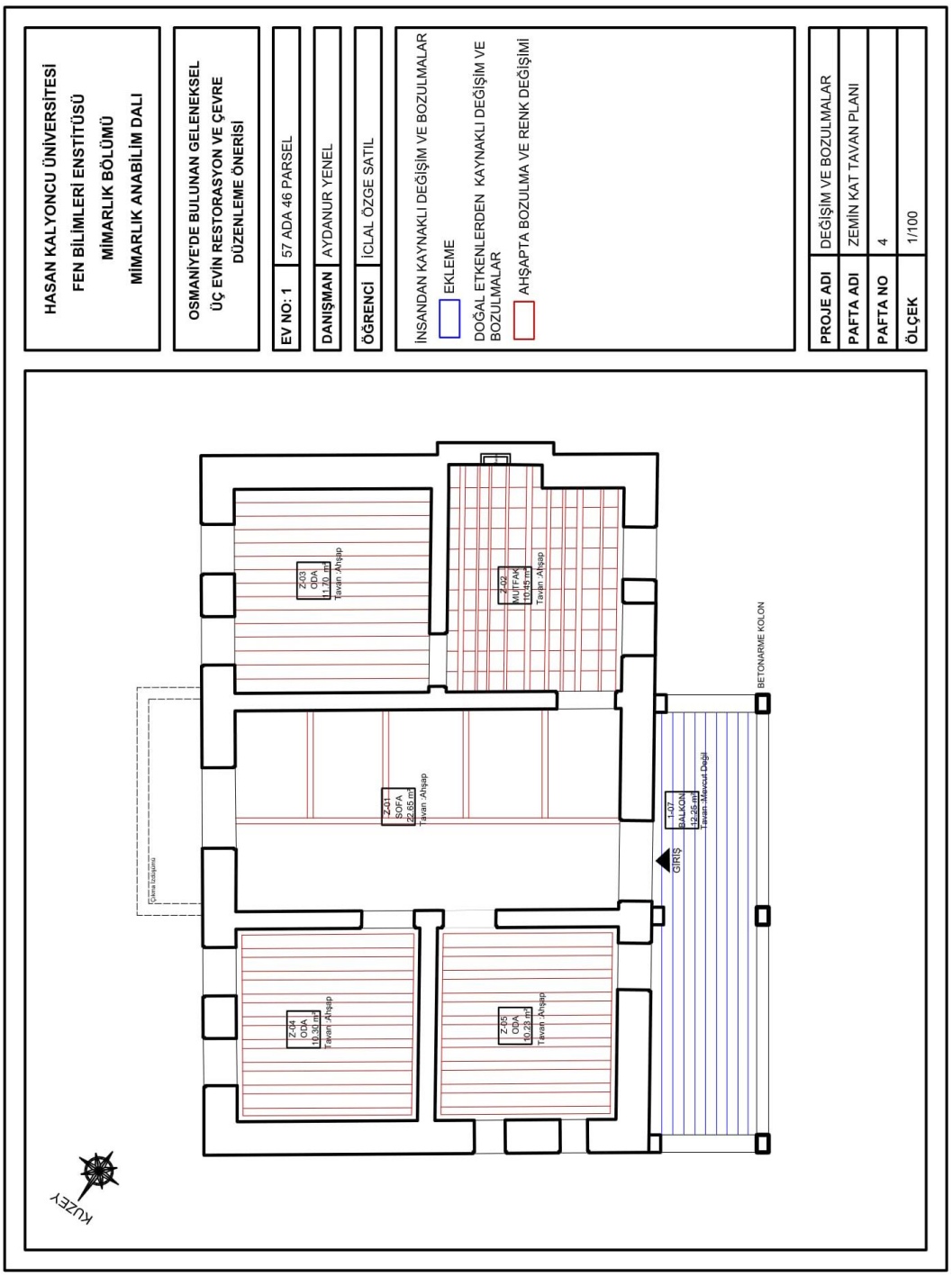
Şekil 3.31: 1.ev vaziyet planı (değişim ve bozulmalar)

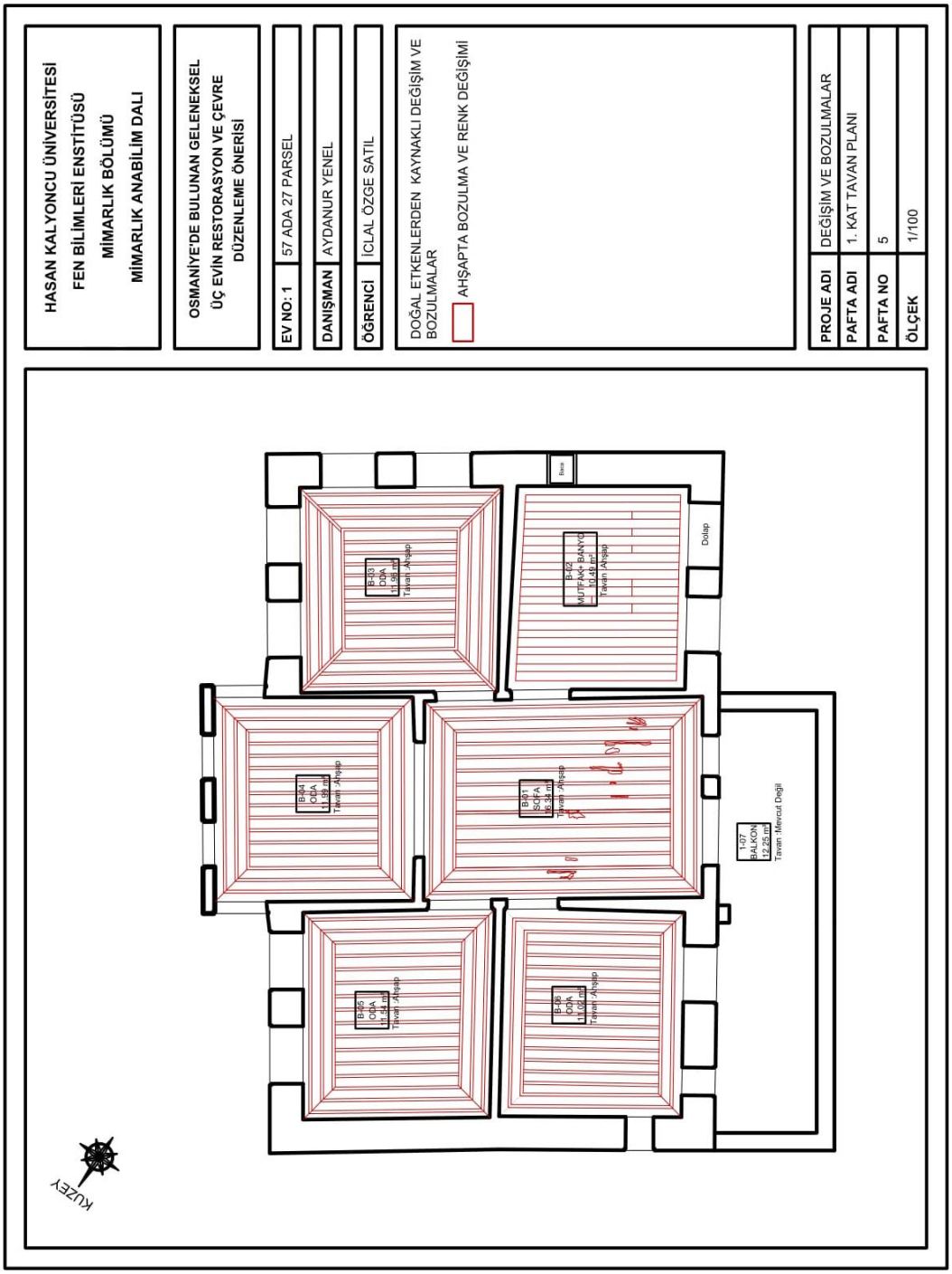
Şekil 3.32: 1.ev zemin kat planı (değişim ve bozulmalar)

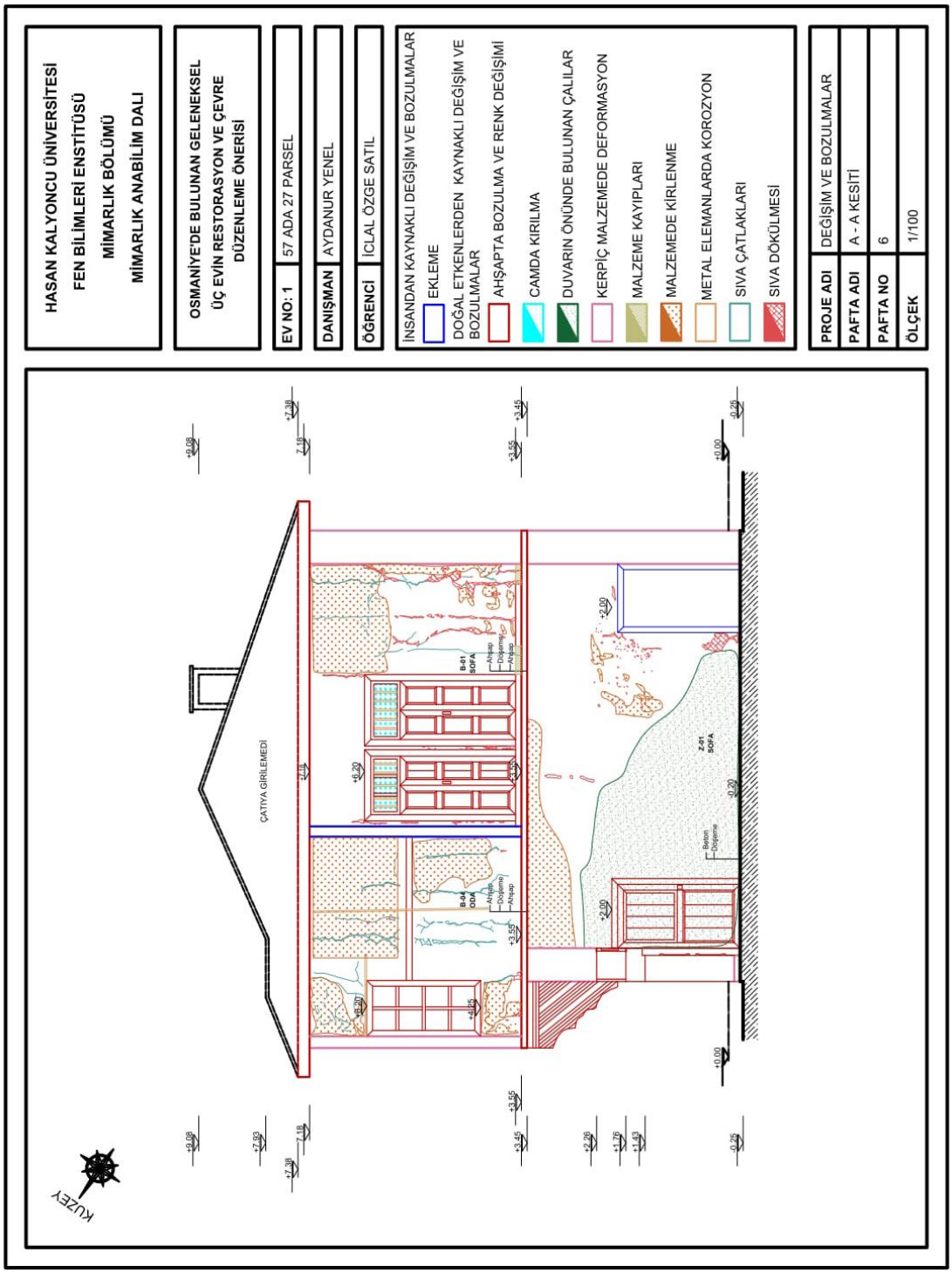
Şekil 3.33: 1.ev birinci kat planı (değişim ve bozulmalar)

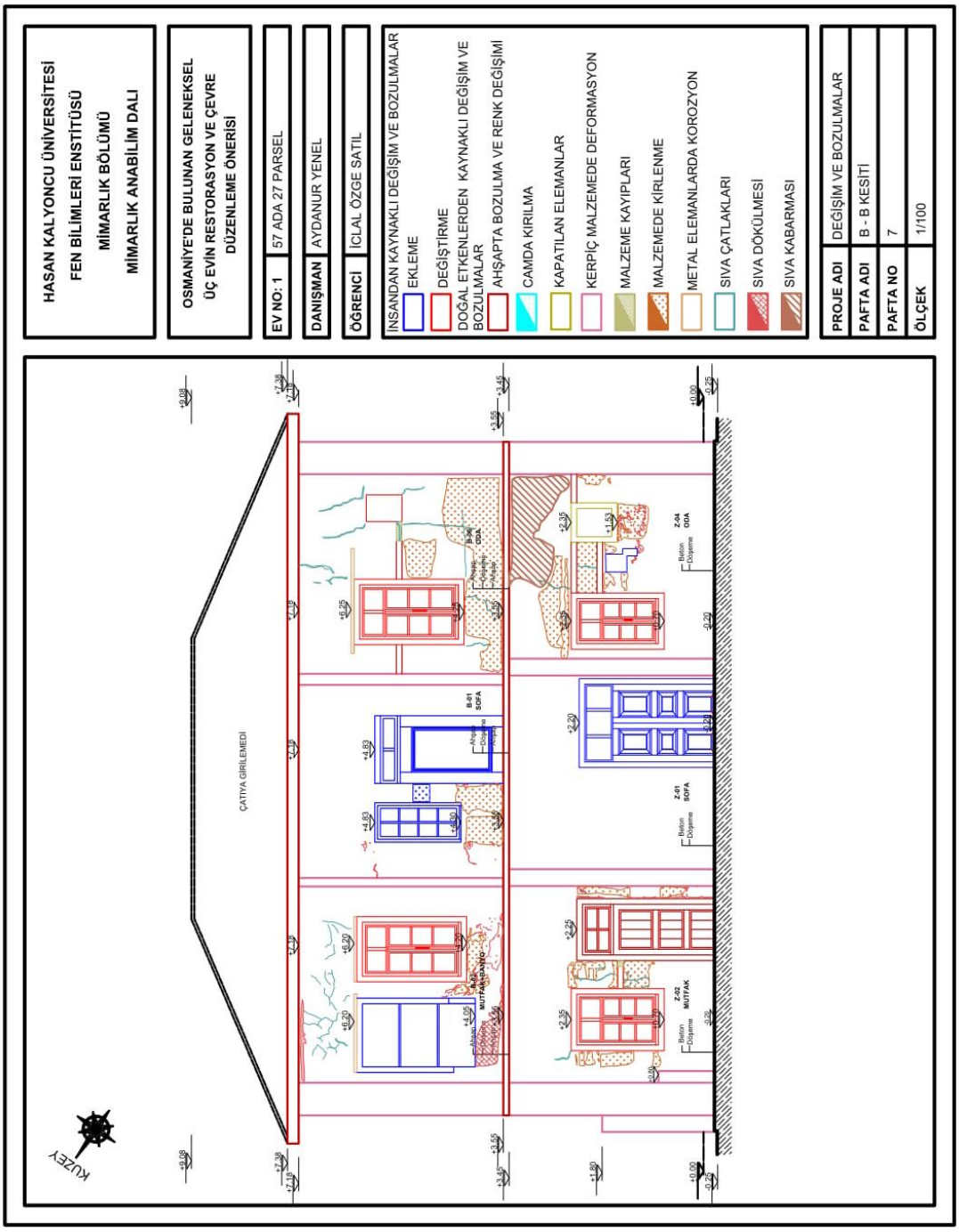
Şekil 3.34: 1.ev zemin kat tavan planı (değişim ve bozulmalar)

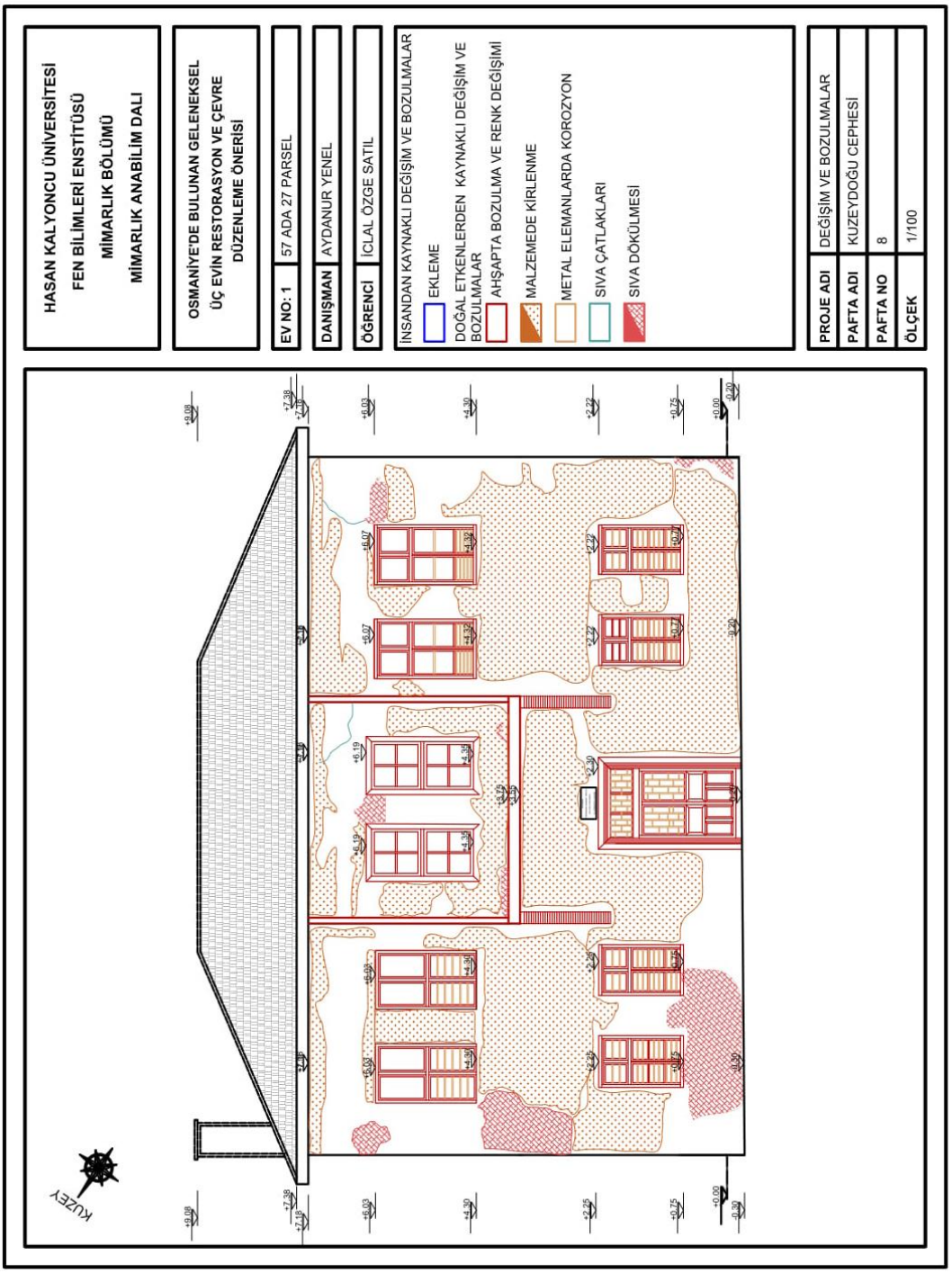
Şekil 3.35: 1.ev birinci kat tavan planı (değişim ve bozulmalar)

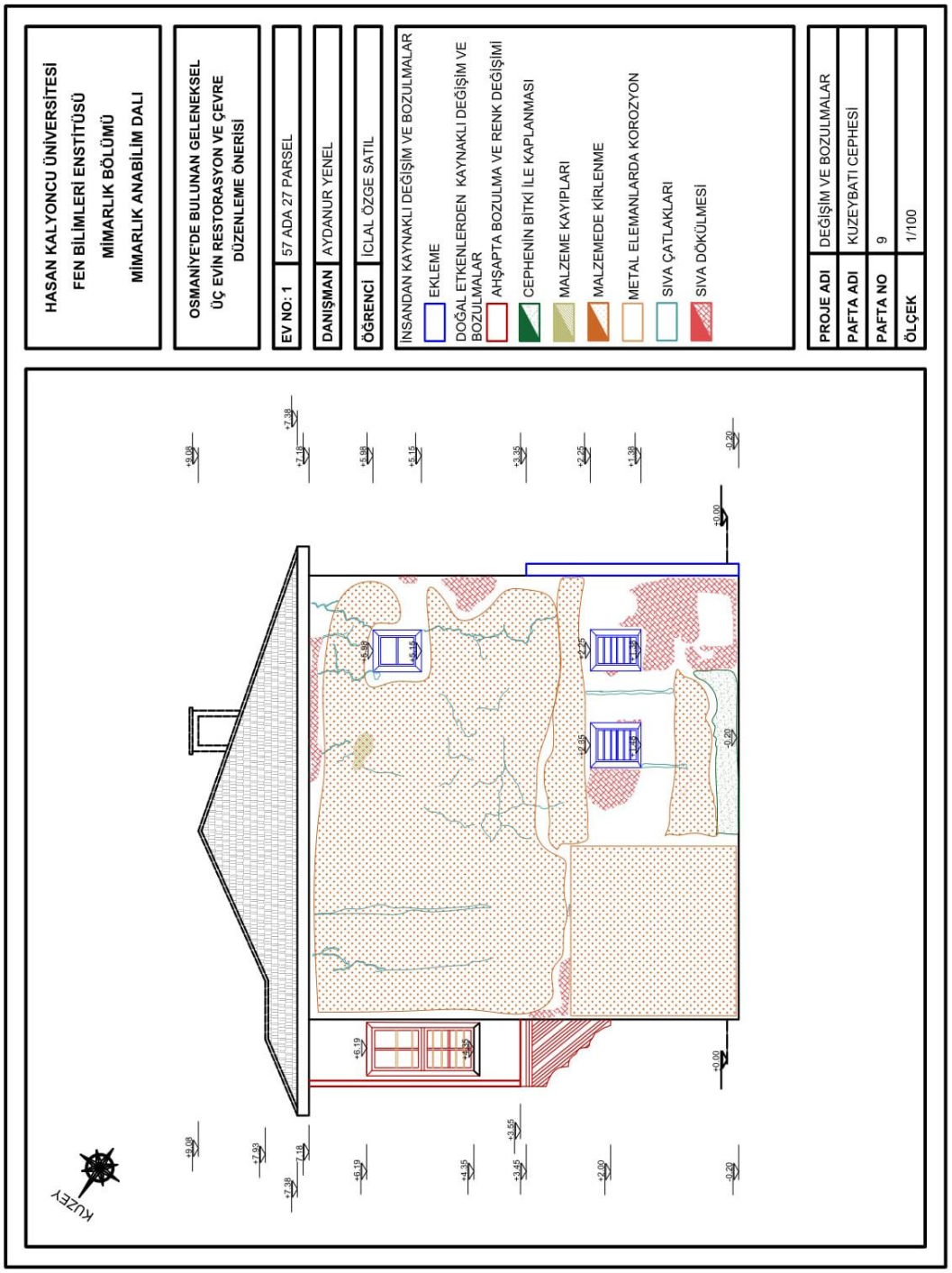
Şekil 3.36: 1.ev a – a kesiti (değişim ve bozulmalar)

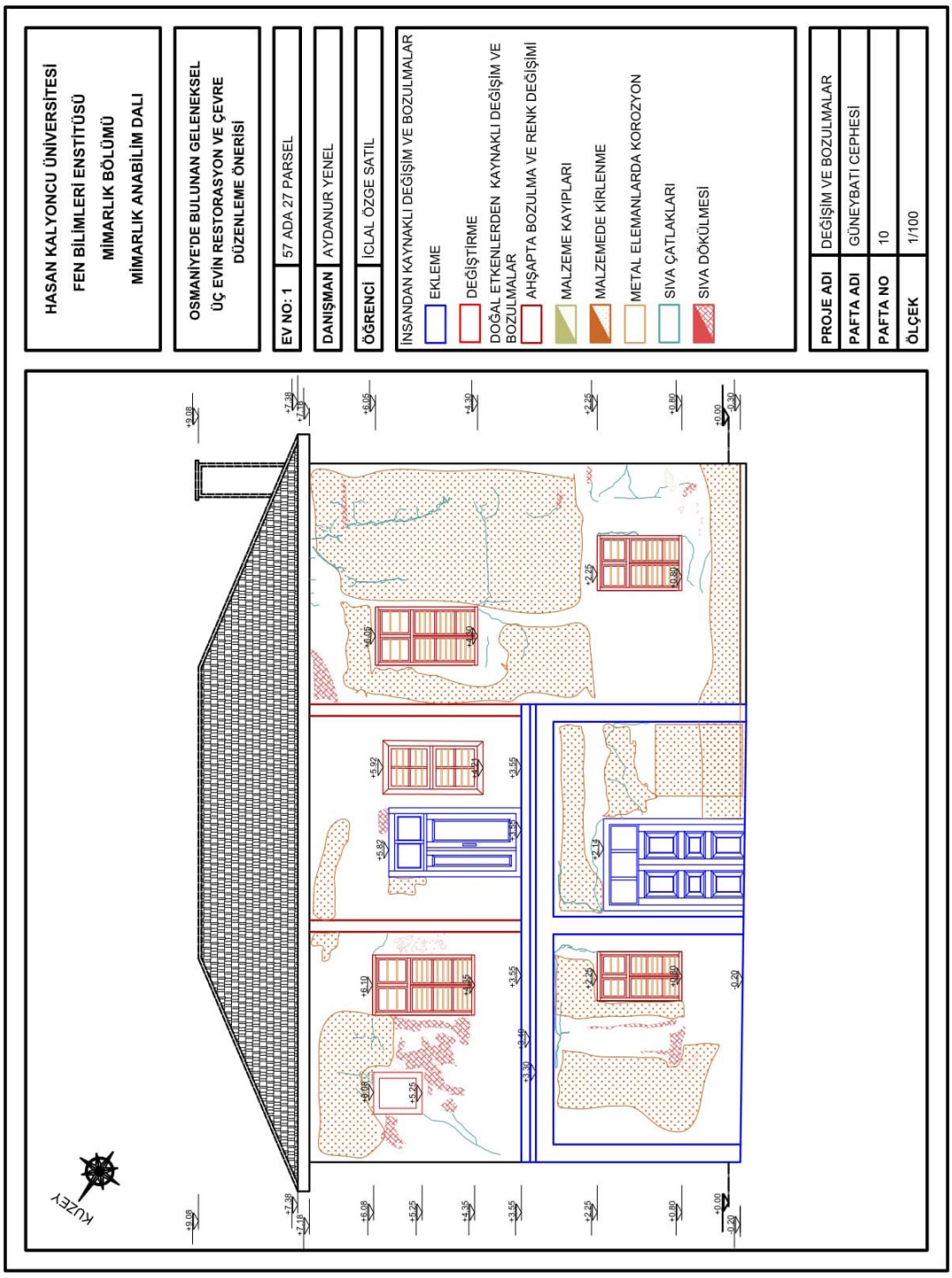
Şekil 3.37: 1.ev b – b kesiti (değişim ve bozulmalar)

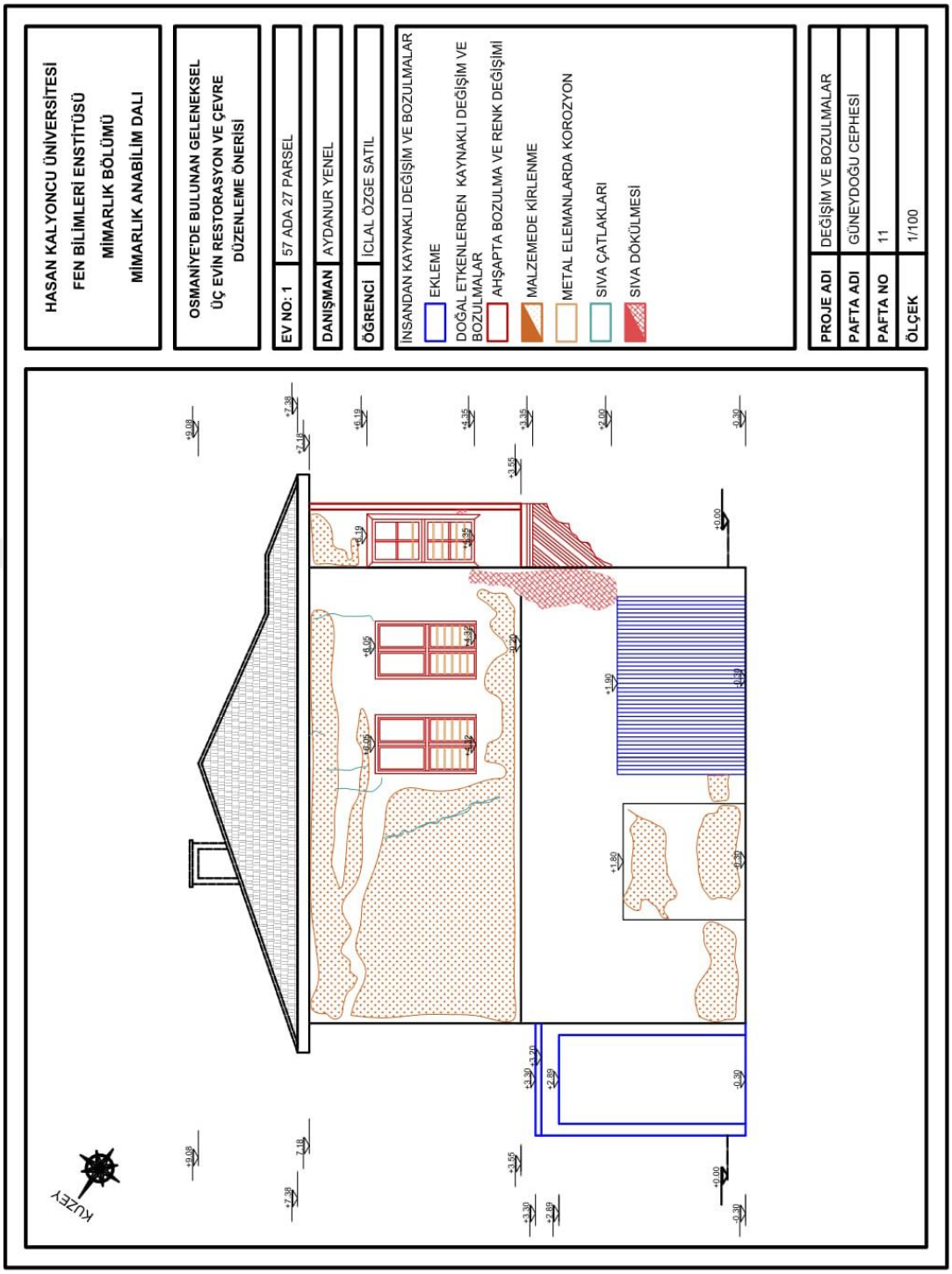
Şekil 3.38: 1.ev kuzeydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.39: 1.ev kuzeybatı cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.40: 1.ev güneybatı cephesi (değişim ve bozulmalar)

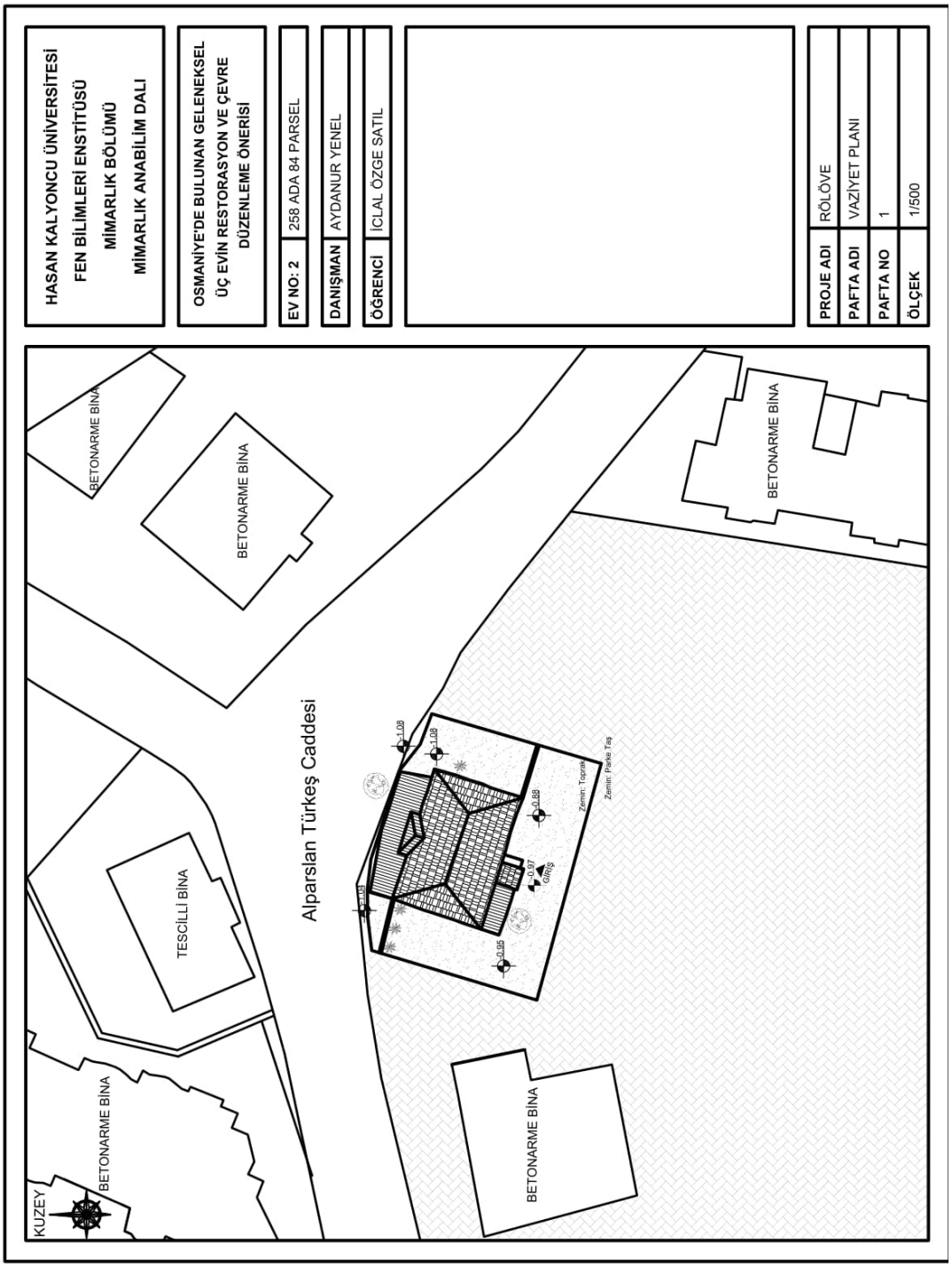
Şekil 3.41: 1.ev güneydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar)

3.2. Ev No.2 Tanımlama: 258 Ada 84 Parsel

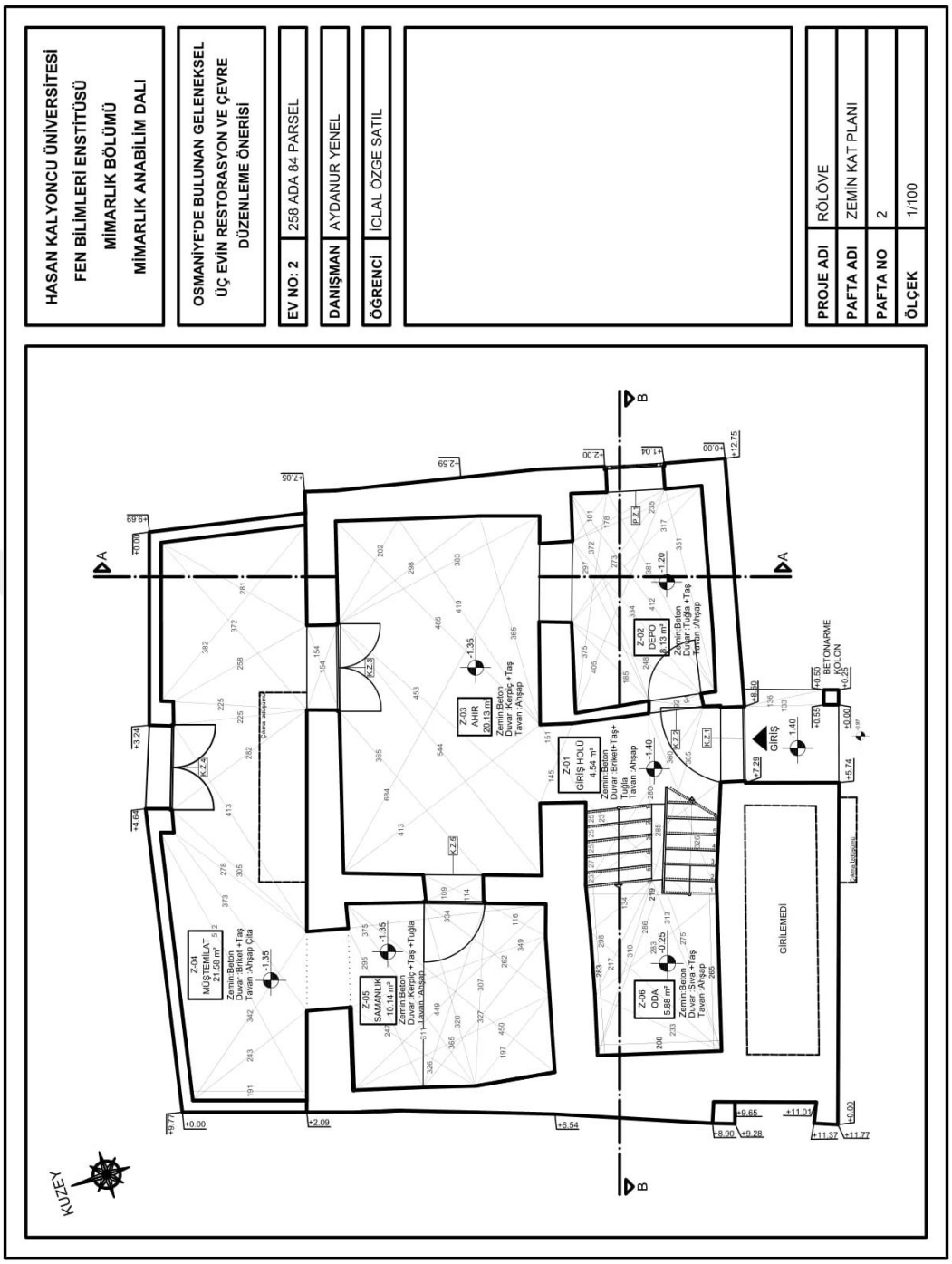
258 Ada 84 parselde konumlanan geleneksel tescilli yapı; Eyüp Sultan Mahallesi'nde, Alparslan Türkeş Caddesi üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.42). Yapıya yapılaşma talebinde bulunulmuştur. Ancak gerekli şartlar sağlanmadığı için belirlenen düzenlemeler yapıldıktan sonra karar verilmesine ait belgeler mevcuttur (Ek. 4). Tescil fişinde belirtildiği gibi yapının taşıyıcı yapısı, dış ve üst yapısı orta derece olarak sınıflandırılmıştır (Ek. 4).

3.2.1. Rölöve çizimleri

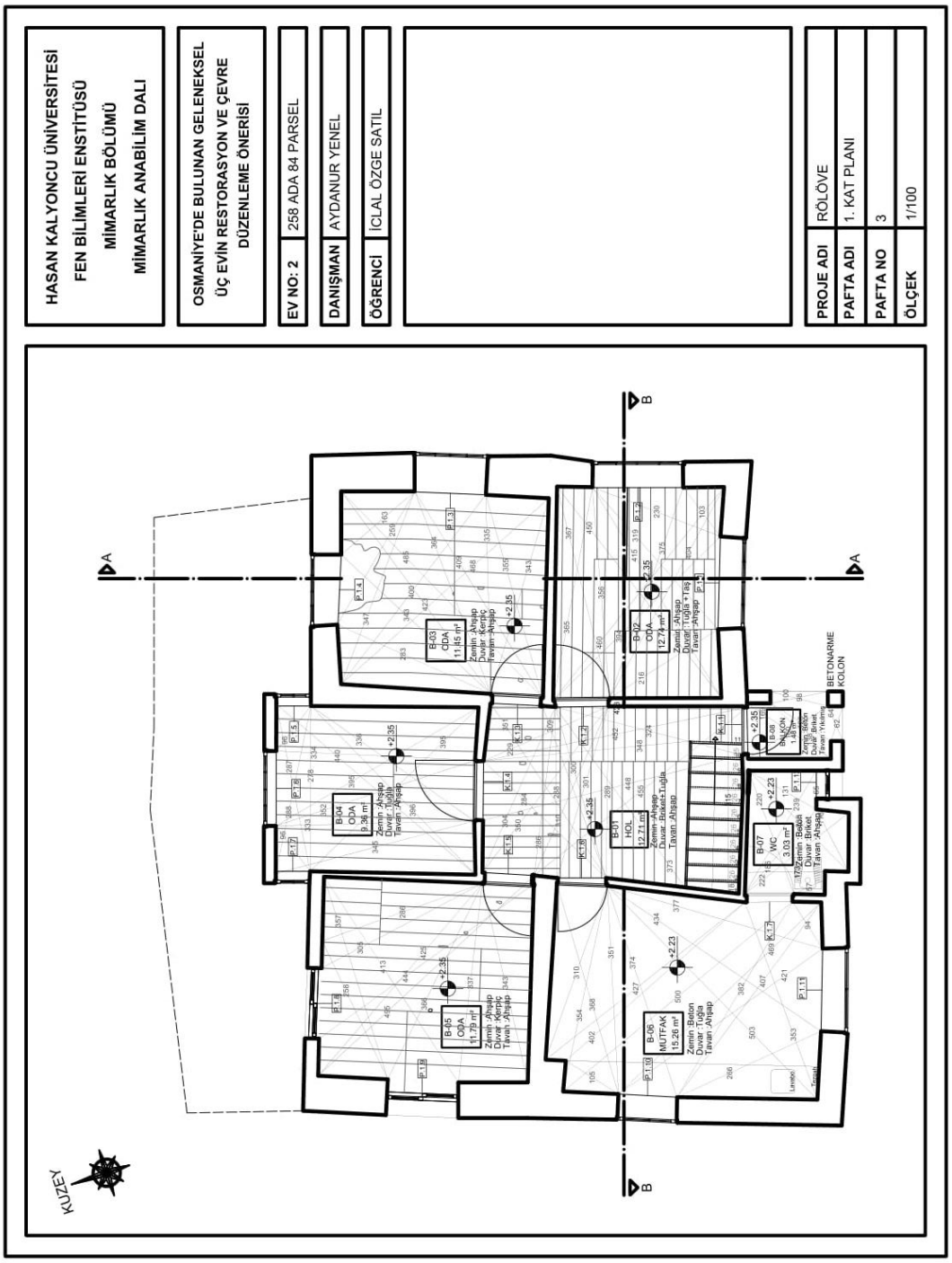
2.evin (258 Ada 84 Parsel) bugünkü durumunu gösteren vaziyet planı, kat planları (-1,40, -1.20, -1.35, +2.35), kesit ve cephe rölöve çizimleri Autocad 2016 çizim programı ile yapılmıştır (Şekil 3.42 – 3.52).

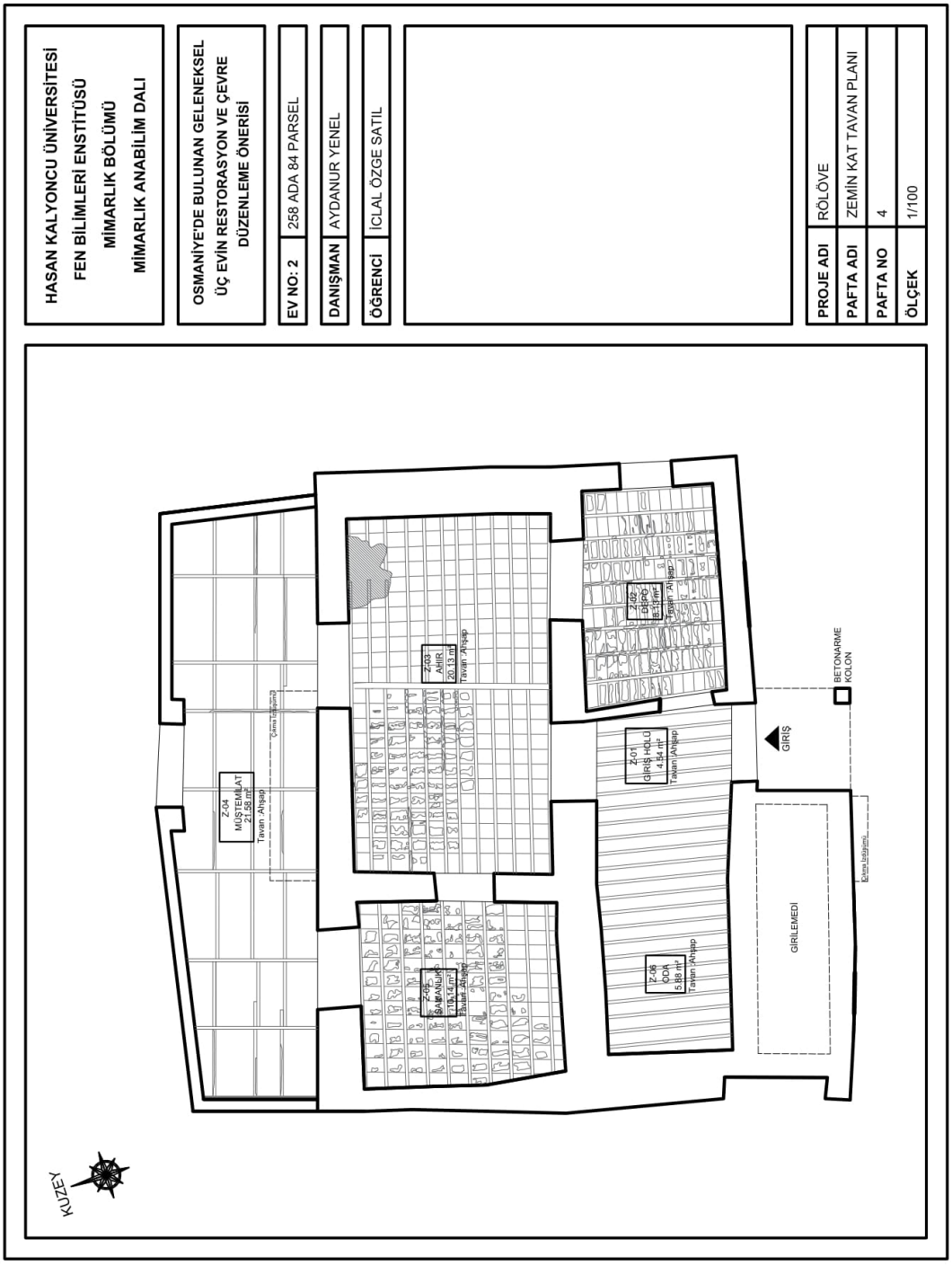
Şekil 3.42: 2.ev rölöve vaziyet planı

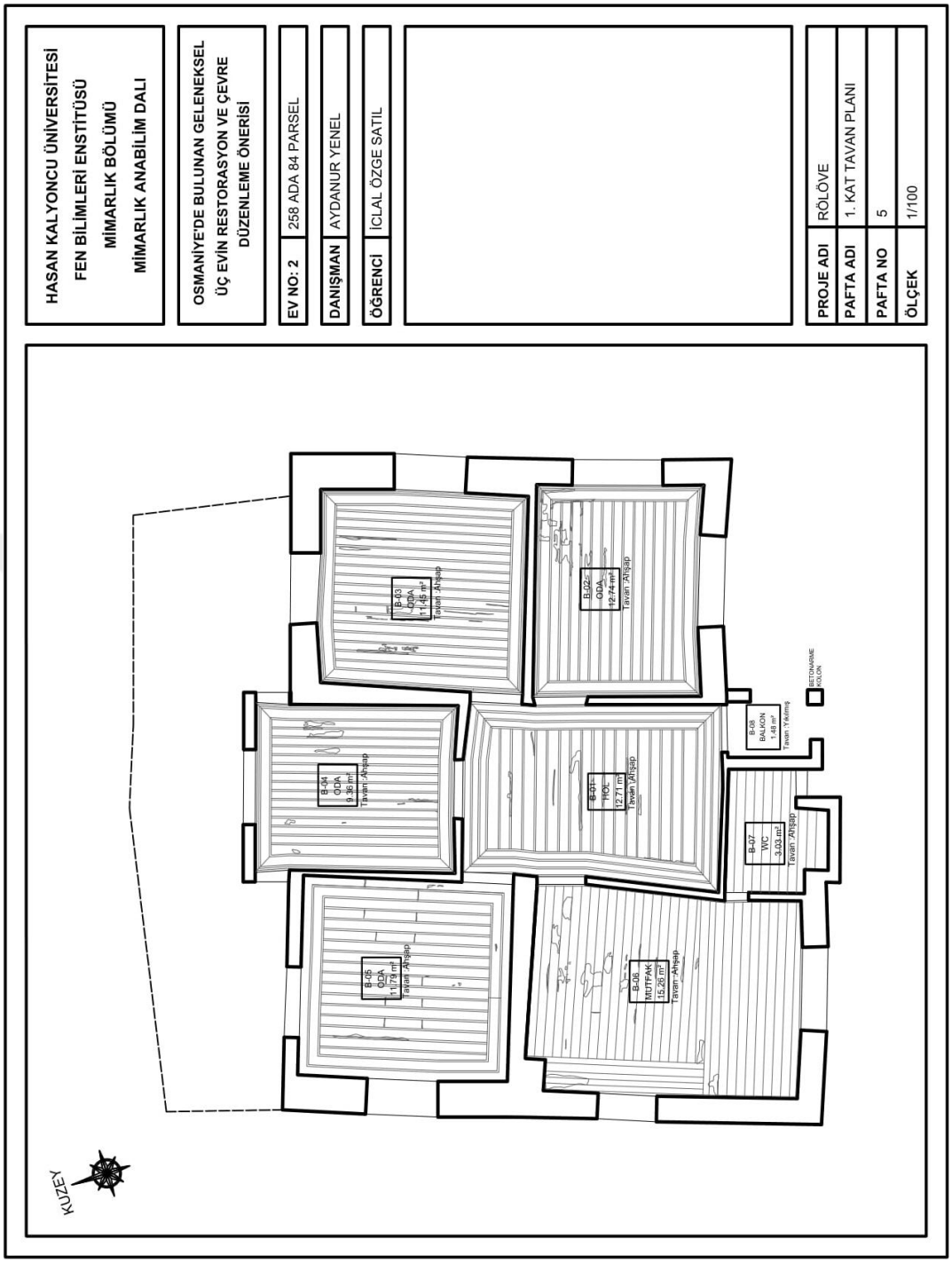
Şekil 3.43: 2.ev rölöve zemin kat planı

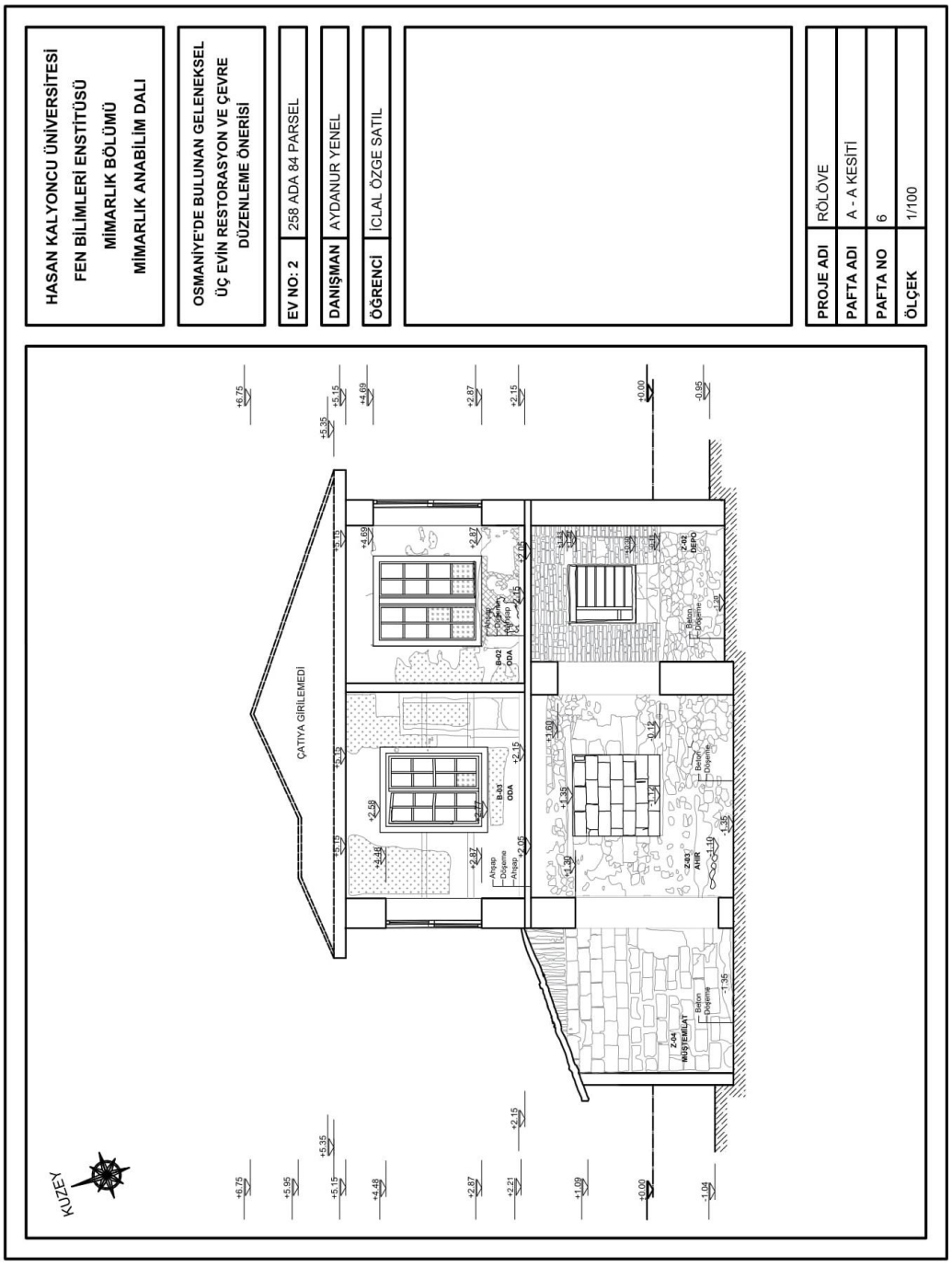
Şekil 3.44: 2.ev rölöve 1. kat planı

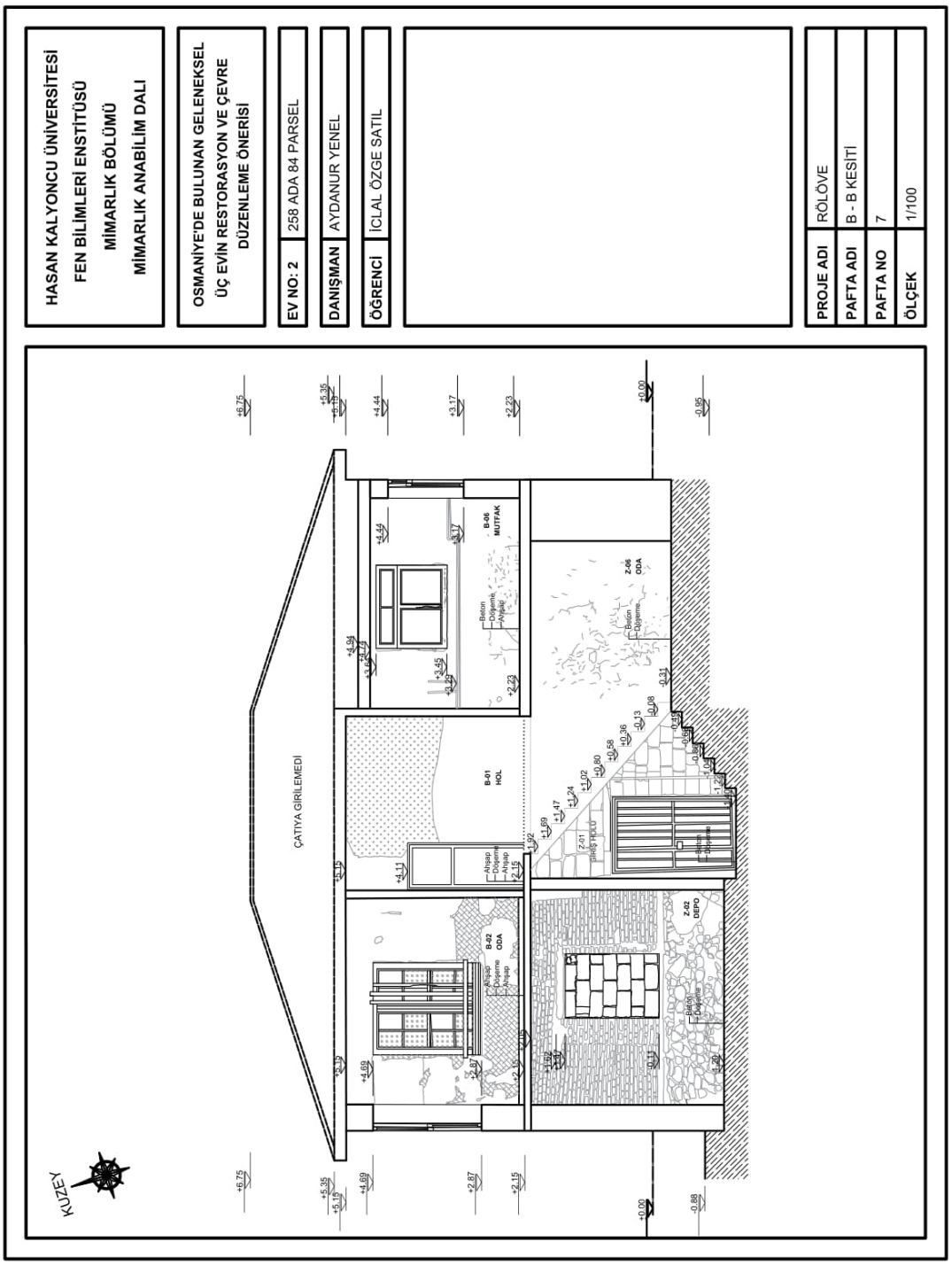
Şekil 3.45: 2.ev rölöve zemin kat tavan planı

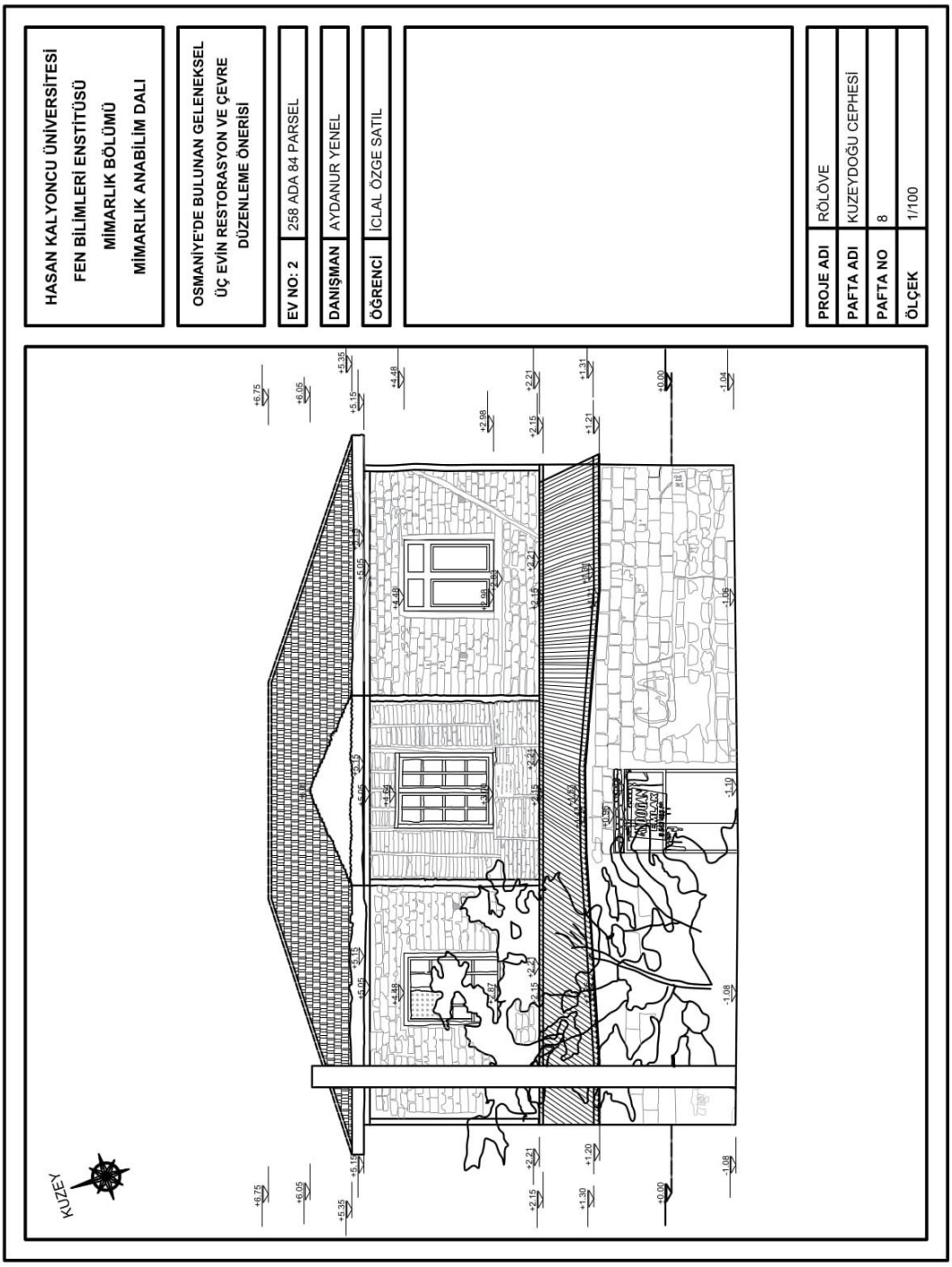
Şekil 3.46: 2.ev rölöve 1.kat tavan planı

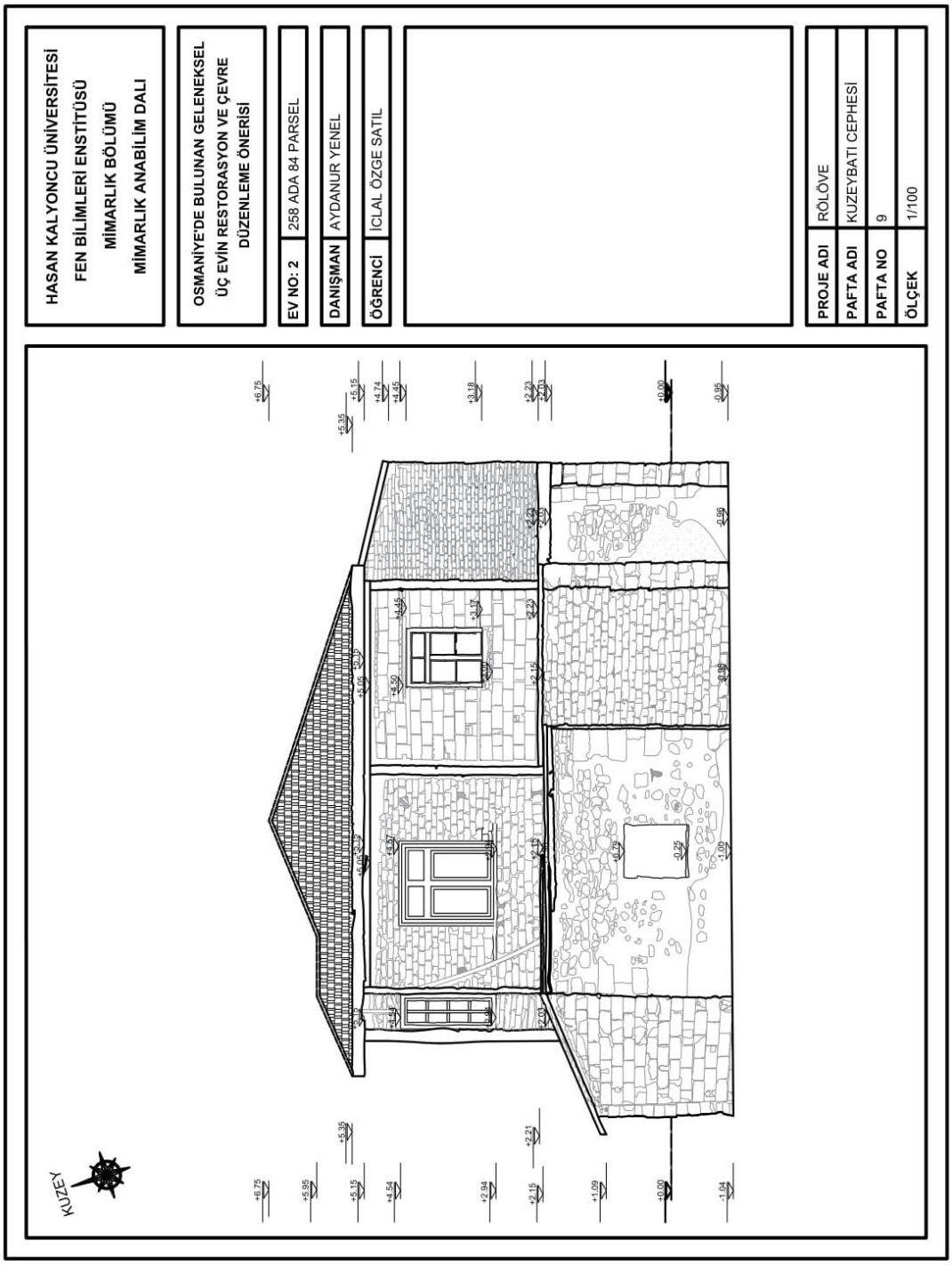
Şekil 3.47: 2. ev rölöve a – a kesiti

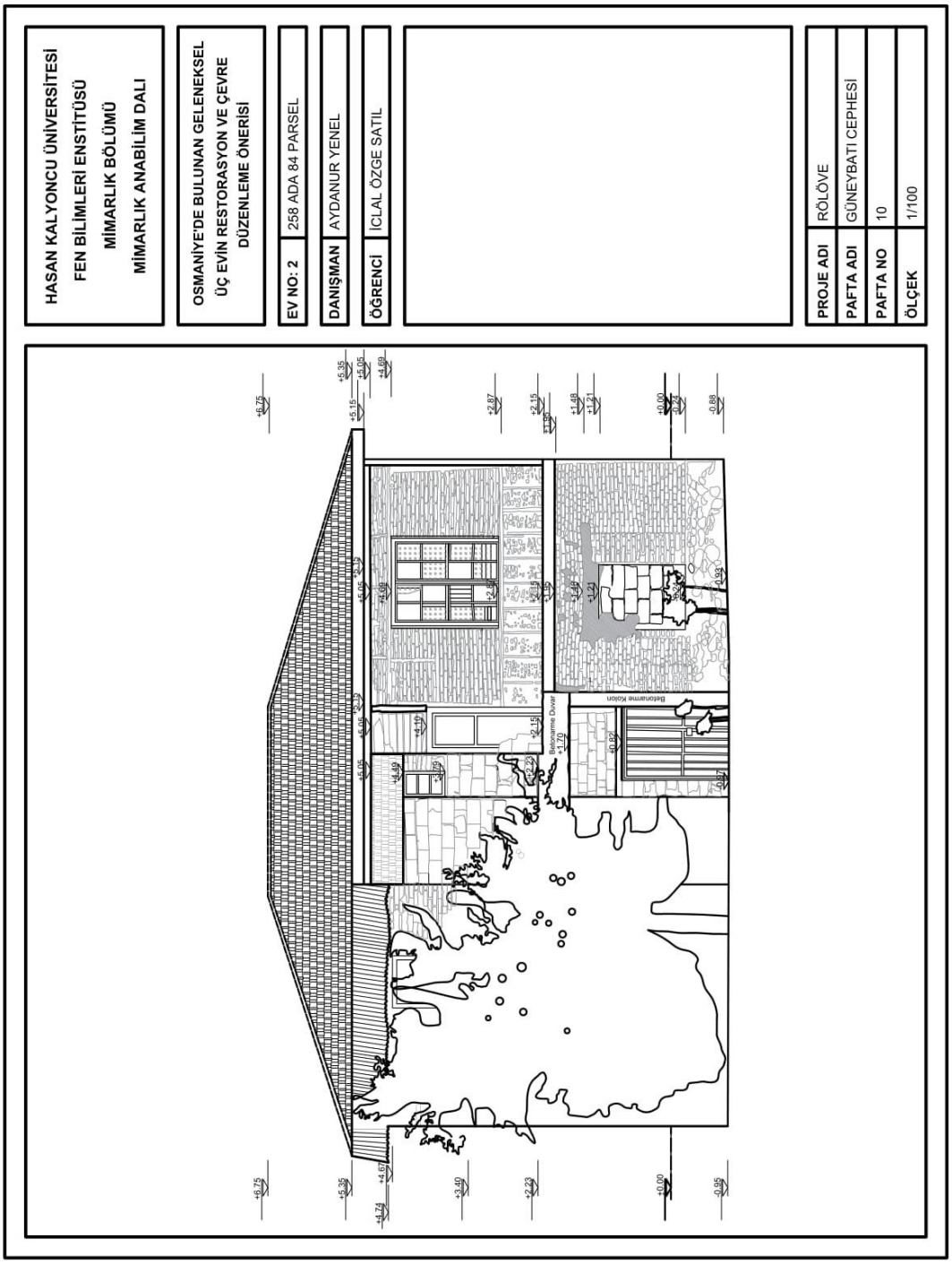
Şekil 3.48: 2. ev rölöve b – b kesiti

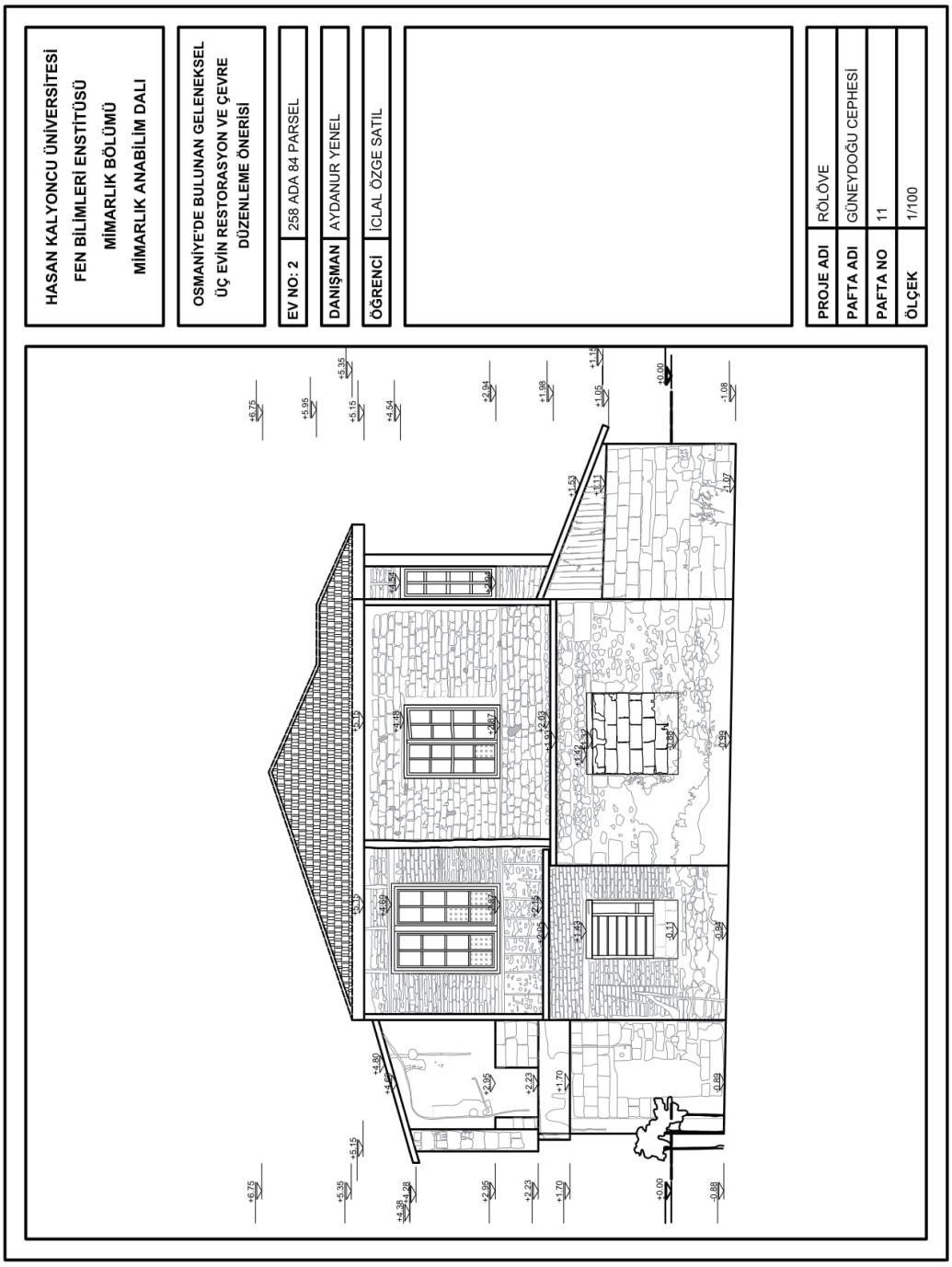
Şekil 3.49: 2. ev rölöve kuzeydoğu cephesi

Şekil 3.50: 2. ev rölöve kuzeybatı cephesi

Şekil 3.51: 2. ev rölöve güneybatı cephesi

Şekil 3.52: 2. ev rölöve güneydoğu cephesi

3.2.2. Genel tanımlama

Yapının içinde yer aldığı parsel yaklaşık olarak 302 m^2 dir. Yapının bahçe sınırları toprak zemin üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.42). Yapının zemin katı 111 m^2, 1.katı 96 m^2 ve toplam inşaat alanı 207 m^2 dir. Yapı kullanılmaması nedeniyle bakımsızdır. Yapının girişi güneybatı cephesine bakan bahçededir. Ancak asıl giriş yapının kuzeydoğusunda yer alan Alparslan Türkeş Caddesi'ndedir. Bu giriş sonradan ekleme bir müştemilatla giriş kapatılmıştır. Yapının kuzeydoğu cephesi Alparslan Türkeş Caddesi'ne, güneydoğu, güneybatı ve kuzeybatı cepheleri ise yapının bahçesine bakmaktadır. Yapının ön cephesinde simetri hâkimdir.

Yapı zemin + 1 kattan oluşmaktadır. Yapıda blok – dere taşı ve kerpiç örgü yığma sistem görülmektedir (Baş; 2010: 159). Yapıda bir adet cumba bulunmaktadır. Cumba ahşap arası ince tuğla ile doldurulmuştur. Pencere açıklık – cephe bitiş aralarında köşe dikmesi ve taban kirişe bindirme çapraz çatkılar görülmektedir (Baş; 2010: 159). Buradaki duvarlar kerpiçle doldurulmuştur. Yapı hala ayakta olup zemin ve 1.katında birtakım değişiklikler geçirmiştir. Özgün formda cephe elemanları yerine kapı ve pencerelerde günümüz malzemeleri kullanılmıştır. Ayrıca üst örtü ahşap oturma kırma çatılı olup üzeri alaturka kiremiti ile kaplıdır. Günümüz koşullarında yapı kullanılmamaktadır.

3.2.3. Dış tanımlama

Dış tanımlamada; yapının sırasıyla kuzeydoğu, kuzeybatı, güneybatı, güneydoğu cephelerinin özellikleri, cephe elemanlarının mimari boyutları, malzemeleri ve değişmişlik durumları ele alınmıştır.

3.2.3.1. Kuzeydoğu cephesi

Kuzeydoğu Cephesi, Alparslan Türkeş Caddesi'ne bakan cephedir. Cephe uzunluğu 9,77 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Saçak yüksekliği 5,15 metredir. Zemin katta sonradan eklenen tek katlı müştemilat bulunmaktadır. 1,43 m. genişliğinde K.Z.4 kapısı müştemilata giriş kapısıdır. Demir malzemeden yapılma bu kapıda zamana bağlı korozyon görülmektedir. Duvarları da briketten yapılma olup çatısı çinko ile kaplanmıştır. 1.katta ise bağdadi yapım tekniğiyle yapılmış çıkma vardır. Bu çıkmanın genişliği 3,18 metredir. Çıkma üzerinde bir adet demir korkuluklu ahşap giyotin

pencere bulunmaktadır. Çıkmanın doğu yönündeki cephe genişliği 3,82 m. batı yönündeki genişliği ise 4,00 metredir. Çatısı Alaturka kiremitle kaplı kırma çatıdır. Simetrik düzendeki cephede çıkmada bulunan pencere dışında iki tane daha pencere bulunmaktadır. Cephenin doğu tarafında kalan P.1.8 penceresi pvc malzemeden yapılma olup sonradan eklenmiştir. Cephenin batısında kalan P.1.4 penceresi özgündür. Ahşap giyotin pencere olup camları kırılmıştır. Cephedeki malzemeler; briket, kerpiç ve ince tuğladır. Malzemelerde birtakım değişmeler söz konusudur. Ahşap malzemelerde renk değişimi görülmekte, kerpiç tuğla ve briket malzemelerde ise malzeme kayıpları ve deformasyonlar mevcuttur (Şekil 3.53) (Şekil 3.49).

Şekil 3.53: 2. ev kuzeydoğu cephesi, kuzeydoğu ve kuzeybatı cephesi perspektifi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.3.2. Kuzeybatı cephesi

Kuzeybatı cephesi hem yola hem de yapının bahçe tarafına bakmaktadır. Cephe uzunluğu 11,00 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Saçak yüksekliği 5,15 metredir. Cephenin taşıyıcı elemanlarında farklı duvar malzemeleri görmek mümkündür. Cephenin zemin katında müştemilata ait briket duvar görülürken taş malzeme duvarda ise sonradan kapatılan pencere izi mevcut olup taş malzeme ile doldurulmuştur. Kerpiç malzemeli duvarda bozulmalar mevcutken yapıya sonradan eklenen müştemilat duvarı haricinde briket duvar görmek mümkündür. Zemin kat ve 1.kat, ahşaptan yapılma kat silmeleri ile ayrılmıştır. Yapının 1.katında ahşap dikme vardır. Bu dikme kuzeydoğu cephesine doğru konumlandırılmıştır. Cephede iki adet pencere bulunmaktadır. Pencerelerden P.1.9 pvc malzemeden P.1.10 penceresi ahşap malzemeden yapılmıştır. Zemin katın ahşap kat silmelere kadar olan yüksekliği 3.20 m. 1.kat yüksekliği ise 3,00

metredir. Cephede malzeme kayıpları, renk değişimleri ve deformasyonlar görülmektedir (Şekil 3.54) (Şekil 3.50).

Şekil 3.54: 2. ev kuzeybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.3.3. Güneybatı cephesi

Güneybatı cephesi yapının girişine sahip olan cephedir. Cephe uzunluğu 11,18 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Saçak yüksekliği 5,15 metredir. Yapının çatısı Alaturka kiremit kaplı kırma çatıdır. Cephenin taşıyıcı elemanlarında beş farklı malzeme görülmektedir. Bunlar; tuğla, ahşap, kerpiç, taş ve brikettir. Cephenin zemin katına K.Z.1 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Bu kapı yapıya sonradan eklenmiştir. Girişi 1.katta bulunan ve sonradan eklenen balkon sınırları ile tanımlamaktadır. Zemin kata tuğla duvar olan bölümde sonradan briket malzemeyle kapatılan bir pencere vardır. Ayrıca ağacın bulunduğu ve arkasını kapattığı bölümde ise yapıya yine sonradan eklenen bir wc bölümü bulunmaktadır. Duvarda wc giriş kapısı izi görmek mümkündür. Ayrıca briket ile kapatılan pencere de bulunmaktadır. 1.katta ise yapıya sonradan eklenen briket malzemeden yapılma bir adet wc, çıkma adı verilen bir balkon ve balkona geçişi sağlayan bir pvc malzemeli K.1.1. kapısı bulunmaktadır. Balkon olarak tanımlanan mekânda parapet duvarların bir kısmı yıkılmıştır. Wc bölümünün duvarında ise bir pencere bulunmakta olup Alaturka kiremiti ile kaplanmış bir çatı eklenmiştir. Malzemelerde birtakım değişmeler söz konusudur. Ahşap malzemelerde

renk değişimi, kerpiç tuğla ve briket malzemede ise malzeme kayıpları ve deformasyonları mevcuttur (Şekil 3.55) (Şekil 3.51).

Şekil 3.55: 2. ev güneybatı cephesi,2.ev güneybatı cephesi perspektifi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.3.4. Güneydoğu cephesi

Cephe yapının bahçesine ve kısmen de yola bakmaktadır. Cephe uzunluğu 11,58 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Saçak yüksekliği 5,15 metredir. Cephenin taşıyıcı elemanlarında beş farklı malzeme görülmektedir. Bunlar; tuğla, ahşap, kerpiç, taş ve brikettir. Zemin katta tuğla malzemeli duvarda camları kırılmış pencere mevcuttur. Taş malzemeli duvar üzerinde ise pencere izi ve yeri görülmektedir. Ancak briket ile kapatılmıştır. Ayrıca zemin katta bulunan müştemilat duvarının 2,62 m. uzunluğundaki kısmı da bu cephede yer almaktadır. Cephe de bulunan pencere ebatları farklılık göstermektedir. Tuğla ve kerpiç duvar üzerinde bulunan iki tane özgün ahşap giyotin pencere vardır. Camların bir kısmı kırılmıştır. Ayrıca cephede kat silmeleri ve köşe pervazları mevcuttur. Malzeme olarak ahşaptır. Cephede 0,78 m. genişliğinde çıkma bulunmaktadır. Çıkma üzerinde ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Malzemelerde birtakım değişmeler söz konusudur. Ahşap malzemelerde renk değişimi, kerpiç tuğla ve briket malzemede ise malzeme kayıpları ve deformasyonları mevcuttur (Şekil 3.56) (Şekil 3.52).

Şekil 3.56: 2. ev güneydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4. İç tanımlama

Yapı, Türk Evi plan tipolojisine uygunluk göstermekte olup iç sofalı plan tipindedir (Şekil Şekil 3.43, 3.44). Zemin + 1.kattan oluşmaktadır. İç tanımlamada sırasıyla, zemin kat ve 1.kat plan özellikleri ile planda yer alan mekân ve boyutları ele alınmıştır.

3.2.4.1. Zemin kat

Zemin kata giriş döşemesi topraktır. Toprak alan ile giriş arasında 43 cm kot farkı bulunmaktadır. Yapının zemin katında altı mahal bulunmaktadır. Bunlar; giriş holü ve 1.kata çıkmayı sağlayan merdiven, depo, ahır, müştemilat, samanlık ve bir odadır. Yaşam alanları bu katta yer almamaktadır. Zemin kat tavan yüksekliği ahır bölümünde yaklaşık 3,40 metredir. Ancak bu yükseklik diğer odalarda değişkenlik göstermektedir. Depo alanında 3,24 m. oda alanında 2,36 m. ve müştemilatta kat yüksekliği uzun kenarında 3,51 m. kısa kenarında 2,60 metredir. Zemin kat duvarları; briket, kerpiç, taş ve tuğladan yapılmıştır (Şekil 3.43).

3.2.4.1.1. Mekân Z – 01

Yapının giriş holüdür. Güneybatı yönünde bulunan 1,25 m. genişliğinde K.Z.1 giriş kapısı ile girilmektedir. Bu kapı metal malzemeden yapılmış olup yapıya sonradan eklenmiştir. Mekânın ölçüleri 3,04 x 1,49 metredir. Tavan yüksekliği 3,45 metredir. Yapının 1,51 m. genişliğindeki kuzeydoğu duvarında Z – 03 mekânına geçiş için ayrılmış kapı boşluğu genişliğinde bir alan vardır. 2,25 m. genişliğinde olan kuzeybatı duvarında ise 1.kata ulaşımı sağlayan merdiven bulunmaktadır. Güneydoğu duvarında ise Z – 02 mekânına girişi sağlayan yok olmuş kapı boşluğu bulunmaktadır.

Kuzeydoğu, kuzeybatı ve güneydoğu duvarları taş malzeme, 1,87 m. genişliğindeki güneybatı duvarı briket malzeme ile yapılmıştır. Beyaz boya ile boyanmıştır. Mekânın tavanı ahşap, zemini ise betondur (Şekil 33). Duvarlarda malzeme deformasyonları ve malzeme kayıpları görmek mümkündür. Metal kapıda korozyon mevcutken tavanda ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi görülmektedir (Şekil 3.57, 3.58).

Şekil 3.57: 2.ev Z - 01 mekânı güneybatı duvarı, Z – 01 mekânı güneydoğu duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.58: 2.ev Z – 01 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 01 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.1.2. Mekân Z – 02

Zemin katın depo alanıdır. Kuzeybatı yönünde bulunan 0,90 m. genişliğinde K.Z.2 kapı boşluğundan giriş yapılmaktadır. Mekânın ölçüleri 3,69 x 2,20 metredir. Tavan yüksekliği 3,25 metredir. Kuzeydoğu duvarı 3,69 metredir. Bu duvarda Z – 03 mekânına açılan 1,36 m. genişliğinde, 1,71 m. yüksekliğinde pencere boşluğu vardır. Duvar malzemesi taştır. Kuzeybatı duvarında, Z – 01 mekânına geçişi sağlayan kapı boşluğu bulunmaktadır. Duvar, 2,38 metre uzunluğundadır. Taş ve tuğlanın bir arada kullanıldığını görmek mümkündür. Güneydoğu duvarı 2,19 metre olup 0,97 m. genişliğinde ve 1,13 m. yüksekliğinde P.Z.1 penceresi bulunmaktadır. Bu pencerenin altına ise sonradan değiştirilen 0,40 m. yüksekliğinde briket konulmuştur. Tuğla ve taş

malzeme bir arada kullanılmıştır. Mekânın güneybatı duvarında ise briket ile kapatılan 1,08 m. genişliğinde, 1,45 m. yüksekliğinde bir pencere vardır. Duvar uzunluğu 3,46 metredir. Briket, taş ve tuğla malzeme kullanılmıştır (Şekil 33). Tavanı ahşap, zemini ise betondur. Duvarlarda malzeme deformasyonları, tavanda ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.59, 3.60).

Şekil 3.59: 2.ev Z – 02 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 02 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.60: 2.ev Z – 02 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 02 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.1.3. Mekân Z – 03

Zemin katın ahır bölümüdür. Z – 01 mekânında bulunan 1, 32 m. genişliğindeki kapı boşluğu kadar bırakılan alandan giriş yapılmaktadır. Mekânın ölçüleri 6,04 x 3,33 metre olup tavan yüksekliği 3,40 metredir. Mekânın kuzeydoğu duvarı 5,91 metredir. Z – 04 mekânına geçişi sağlayan K.Z.3 ahşap kapısı 1,42 m. genişliğinde ve 2,40 m. yüksekliğinde bu duvarda yer almaktadır. Duvar taş malzeme ile örülmüştür. Kuzeybatı duvarında ise Z – 05 mekânına giriş yapılan ahşap K.Z.5 vardır. Bu kapının genişliği 0,10 m. yüksekliği ise 2,40 metredir. Duvar uzunluğu 3,33 m. olup kerpiç malzeme ile örülmüştür. Güneydoğu duvarı 3,42 metre olup 1,36 m. genişliğinde ve 1,46 m. yüksekliğinde briket malzeme ile kapatılan pencere vardır. Bunun dışında

duvarda kullanılan malzeme taştır. Güneybatı duvarında ise mekâna girişi sağlayan alanın duvarı ise taş malzemeden örülmüştür (Şekil 3.43). Yer yer beyaz boya izleri görmek mümkündür. Mekânın tavanı ahşap, zemini ise betondur. Duvarlarında malzeme deformasyonları vardır. Kapılar ve tavanda ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi mevcuttur (Şekil 3.61, 3.62).

Şekil 3.61: 2.ev Z – 03 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 03 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.62: 2.ev Z – 03 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 03 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.1.4. Mekân Z – 04

Zemin katın müştemilat bölümüdür. Yapıya sonradan eklenmiştir. Mekâna ahşap K.Z.3 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Mekânın ölçüleri 9,66 x 2,23 metredir. Tavan yüksekliği; uzun kenarı 3,50 kısa kenarı 2,60 metredir. Kuzeydoğu duvarı 9,38 metredir. Müştemilata caddeden giriş kapısı bu duvarda bulunmaktadır. K.Z.4 olarak tanımlanan metal kapının genişliği 1,40 m. yüksekliği ise 2,06 metredir. Kuzeybatı ve güneydoğu duvarında ise herhangi bir kapı veya pencere bulunmamaktadır. Güneybatı duvarında ise Z – 03 mekânına girişi de sağlayan ahşap kapı vardır. Ayrıca yok olan bir pencere boşluğu görmek mümkündür. Kapı ebatları Z – 03 mekân tanımlamasında detaylı olarak belirtilmiştir. Yapının kuzeydoğu, kuzeybatı ve güneydoğu duvarları briket ile örülmüşken güneybatı duvarı taş malzeme ile örülmüştür. Tavanı ahşap çita

üzeri çinko, zemini ise betondur (Şekil 3.43). Mekânın duvarlarında malzeme deformasyonları mevcutken K.Z.4 kapısında metal malzemede korozyon bulunurken, K.Z.3 kapısında ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.63, 3.64).

Şekil 3.63: 2.ev Z – 04 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 04 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.64: 2.ev Z – 04 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 04 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.1.5. Mekân Z – 05

Zemin katın samanlık bölümüdür. Mekâna ahşap K.Z.5 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Mekânın ölçüleri 3,39 x 3,00 metredir. Tavan yüksekliği 3,40 metredir. Mekânın kuzeydoğu duvarında Z – 04 mekânına bakan ancak yok olan pencere boşluğu vardır. Duvar uzunluğu 3,13 m. olup taş malzemeden yapılmıştır. Kuzeybatı duvarı taş malzeme ile kapatılıp ahşap malzeme ile hizası belirlenen bir pencereye sahiptir. Kapatılan pencerenin genişliği 0,88 m. yüksekliği ise 1,04 metredir. Duvar uzunluğu 3,39 m. olup taş malzeme ile örülmüştür. Güneydoğu duvarı 3,35 metredir. Bu mekâna giriş kapısı K.Z.5 güneydoğu duvarındadır. Bu kapının ebatları Z – 03 mekânında

belirtilmiştir. Güneybatı duvarında ise tuğla malzeme ile örülmüş pencere vardır. Bu pencerenin genişliği 0, 99 metredir (Şekil 3.43). Mekânın duvarı taş malzemedir. Tavanı ahşap zemini betondur. Mekânın duvarlarında malzeme deformasyonları, giriş kapısında ve tavanda ahşap malzemede renk değişimi ve bozulma vardır (Şekil 3.65).

Şekil 3.65: 2.ev Z – 05 mekânı kuzeybatı duvarı, Z – 05 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.1.6. Mekân Z – 06

Zemin kattan 1.kata çıkmayı sağlayan mekândır. Birinci kata bağlı olarak altı basamaklı merdiven ile çıkılmaktadır. Mekânın ölçüleri 2,83 x 2,08 metredir. Tavan yüksekliği 2,36 metredir. Mekânın kuzeydoğu duvarı 2,86 metredir. Tuğla malzeme ile kapatılan bir pencere vardır. Pencere ebatı Z-05 mekânında belirtilmiştir. Duvarın geri kalan kısmı taş malzeme ile örülmüştür. Kuzeybatı duvarı da taş malzeme ile örülmüştür. Ancak üzeri beyaz renk boya ile boyanmıştır. Duvarın uzunluğu 2,08 metredir. Güneydoğu duvarında ise zemin kata inmeyi ve birinci kata çıkmayı sağlayan 11 basamaklı merdiven bulunmaktadır. Güneybatı duvarı da kuzeybatı duvarıyla aynı özellikleri göstermektedir. Duvar uzunluğu 3,92 metredir. (Şekil 3.43). Tavanı ahşap zemin betondur. Mekânın duvarlarında malzeme deformasyonları

bulunmakla beraber kuzeybatı ve güneybatı duvarında sıva çatlakları görülmektedir. Ayrıca tavanda ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.66, 3.67).

Şekil 3.66: 2.ev Z – 06 mekânı kuzeydoğu duvarı, Z – 06 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.67: 2.ev Z – 06 mekânı güneydoğu duvarı, Z – 06 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2. Birinci kat

Yapının 1. katında 8 mahal bulunmaktadır. Bunlar; hol, 4 tane oda, mutfak, wc, balkondur. Wc, balkon ve mutfağın bir bölümü yapıya sonradan eklenmiştir. Yaşam alanları bu katta yer almaktadır. 1. kat tavan yüksekliği 3,00 metredir. Mekânlar holün (B – 02) etrafında sıralanmıştır. 1.katın duvarları briket, kerpiç, taş ve tuğla yapılmıştır (Şekil 3.44).

3.2.4.2.1. Mekân B – 01

Birinci katın merkezi alanlarından biridir. Tüm odalar hol etrafında sıralanmıştır. Birinci kata ulaşımın sağlandığı yer olan holdür. Daha önce sofa olarak kullanılan bu mekâna bölücü duvar eklenerek B – 01 mekânı tanımlanmıştır. Bu mekâna giriş yapının ana merdivenlerinden sağlanmaktadır. Bu merdivenin genişliği 0,92 m.

uzunluğu ise 2,65 metredir. Mekânda altı tane kapı bulunmaktadır. Bunlardan beş kapı ahşap malzemeli diğeri ise yapıya sonradan eklenen pvc kapıdır. Mekânın ölçüleri 4,32 x 2,94 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Mekânın kuzeydoğu duvarı 3,05 metredir. Bu duvarda B – 04 mekânına giriş kapısı bulunmaktadır. Mekânın kuzeybatı duvarı ise 4,28 metredir. Bu duvarda iki tane ahşap kapı bulunmaktadır. Bu kapılar farklı tiptedir. Ancak malzeme olarak aynı özellikleri taşımakta olup ahşaptır. Ayrıca merdivenin çıkış yönü bu duvar üzerindedir. Mekânın güneydoğu duvarı 4,31 metredir. Bu kapıların en ve boyları aynı ölçüde olup ahşap malzemelidir. Bu en ve boylar diğer mekânlarda belirtilmiştir. Güneybatı duvarı 3,15 metredir. Yapıya sonradan eklenen K.1.1 yapısı bu duvarda bulunmaktadır. Pvc malzemeli olan kapı; 0,80 m. genişliğinde 1,95 m. yüksekliğindedir (Şekil 3.44). Bu mekânın dört duvarı da boyalıdır. Tavan ve zemin döşemesi ahşaptır. Duvarlarda kirlenme mevcutken kapılar, tavan ve zeminde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır. (Şekil 3.68, 3.69).

Şekil 3.68: 2.ev B – 01 mekânı kuzeydoğu duvarı, B– 01 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.69: 2.ev B – 01 mekânı güneydoğu duvarı, B – 01 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2.2. Mekân B – 02

Birinci katta bulunan odalardan bir tanesidir. Mekâna ahşap K.1.2 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapı ölçüleri; 0,90 m. genişliğinde ve 2,80 m. yüksekliğindedir. Kapıyla beraber odada iki tane ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 4,32 x 2,98 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,60 metredir. Bu duvarda herhangi bir kapı ya da pencere bulunmamaktadır. Kuzeybatı duvarı, 2,82 metre olup mekâna giriş kapısı bu duvar üzerindedir. Güneydoğu duvarında ahşap giyotin P.1.2 penceresi bulunmakta olup uzunluğu 2,81 metredir. Pencerenin genişliği 1,52 m. yüksekliği 1,82 m. yerden yüksekliği 0,72 metredir. Güneybatı duvarı ise 3,55 metredir. Bu duvarda ahşap giyotin P.1.1 penceresi bulunmaktadır. Pencerenin genişliği 1,53 m. yüksekliği ise 1,82 m. yerden yüksekliği ise 0,72 metredir (Şekil 3.44). İç duvarlar sıva üzeri boya olup kerpiç malzemeden yapılmıştır. Tavan ve zemin döşemesi ahşaptır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeleri görülmektedir. Kapı, pencere, zemin, tavanda ahşapta bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.70, 3.71).

Şekil 3.70: 2.ev B – 02 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 02 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.71: 2.ev B – 02 mekânı güneydoğu duvarı, B – 02 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2.3. Mekân B – 03

Birinci katta bulunan odalardan bir tanesidir. Mekâna ahşap K.1.3 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapı ölçüleri; 0,80 m. genişliğinde ve 2,80 m. yüksekliğindedir. Kapıyla beraber odada iki tane ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 3,39 x 3,37 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,24 metredir. Bu duvarda ahşap giyotin P.1.4 penceresi bulunmaktadır. Pencerenin genişliği 1,18 m. yüksekliği 1,61 m. yerden yüksekliği 0,72 metredir. Kuzeybatı duvarı 3,39 metre olup mekâna giriş kapısı bu duvar üzerindedir. Güneydoğu duvarında ahşap giyotin P.1.3 penceresi bulunmakta olup uzunluğu 3,49 metredir. Pencerenin genişliği 1,20 m. yüksekliği 1,61 m. yerden yüksekliği ise 0,72 metredir. Güneybatı duvarı ise 3,36 metredir. Bu duvarda herhangi bir kapı veya pencere bulunmamaktadır. (Şekil 3.44). Duvarlar sıva üzeri mavi boya ile kaplıdır. Ayrıca dört duvarda 10 cm yüksekliğinde ahşap silmeler görülmektedir. Tavan ve zemin döşemesi ahşaptır. Zemin döşemesinin bir kısmında dış kullanıcılar tarafından yakılan maddeler olmuştur. Buna bağlı zemin döşemesi ve kuzeydoğu duvarının bir kısmında duman lekeleri ve kirlenmeler oluşmuştur. Ayrıca sıvada dökülmeleri görülmektedir. Kapı, pencere, zemin, tavanda ahşapta bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.72, 3.73).

Şekil 3.72: 2.ev B – 03 mekânı kuzeydoğu duvarı, B– 03 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.73: 2.ev B – 03 mekânı güneydoğu duvarı, B – 03 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2.4. Mekân B – 04

Birinci kattaki odalardan birtanesidir. Mekâna ahşap K.1.4 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapı ölçüleri; 1,00 m. genişliğinde ve 2,80 m. yüksekliğindedir. Kapıyla beraber odada üç tane ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 3,39 x 2,78 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 2,78 metredir. Bu duvarda ahşap giyotin P.1.6 penceresi bulunmaktadır. Pencerenin genişliği 1,26 m. yüksekliği ise 1,64 metredir. Kuzeybatı duvarı 3,34 metre olup P.1.7 penceresi bu duvarda bulunmaktadır. Genişliği 0,57 m. yüksekliği 1,60 metredir. Güneydoğu duvarında ahşap giyotin P.1.5 penceresi bulunmakta olup uzunluğu 3,39 metredir. Pencerenin genişliği 0,57 m. yüksekliği ise 1,60 metredir. Üç pencerenin de yerden yüksekliği 0,84 metredir. Güneybatı duvarı ise 2,82 metredir. Bu duvarda mekâna giriş kapısı bulunmaktadır (Şekil 3.43). Duvarlar sıva üzeri yeşil boya ile kaplıdır. Kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarında 10 cm yüksekliğinde ahşap silme izleri görülmektedir. Tavan ve zemin döşemesi ahşaptır. Duvarlarda kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görülmektedir. Kapı, pencere, zemin, tavanda ahşapta bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.74, 3.75).

Şekil 3.74: 2.ev B – 04 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 04 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.75: 2.ev B – 04 mekânı güneydoğu duvarı, B – 04 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2.5. Mekân B – 05

Birinci katta bulunan odalardan bir tanesidir. Mekâna ahşap K.1.5 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapı ölçüleri; 0,80 m. genişliğinde ve 2,80 m. yüksekliğindedir. Kapıyla beraber odada iki tane pvc pencere bulunmaktadır. Bu pencereler ahşap giyotin pencereyle değiştirilmiştir. Mekânın ölçüleri 3,52 x 3,35 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,35 metredir. Bu duvarda pvc P.1.8 penceresi bulunmaktadır. Pencerenin genişliği 1,18 m. yüksekliği ise 1,50 metredir. Kuzeybatı duvarı 3,52 metre olup pvc P.1.9 penceresi bu duvarda bulunmaktadır. Genişliği 1,18 m. yüksekliği 1,50 metredir. İki pencerenin yerden yüksekliği 0,83 metredir. Güneydoğu duvarı uzunluğu 3,52 metredir. Güneybatı duvarı ise 3,33 metredir. Bu duvarda herhangi bir kapı veya pencere bulunmamaktadır (Şekil 3.44). Duvarlar sıva üzeri mavi boya ile kaplıdır. Odanın duvarlarında 10 cm yüksekliğinde ahşap silme izleri görülmektedir. Tavan ve zemin döşemesi ahşaptır.

Duvarlarda kirlenmeler görülmektedir. Kapı, pencere, zemin, tavanda ahşapta bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.76, 3.77).

Şekil 3.76: 2.ev B – 05 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 05 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.77: 2.ev B – 05 mekânı güneydoğu duvarı, B – 05 mekânı güneybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2.6. Mekân B – 06

Birinci katın mutfak bölümüdür. Mekâna ahşap K.1.6 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapı ölçüleri; 0,80 m. genişliğinde ve 2,20 m. yüksekliğindedir. Kapıyla beraber mutfakta iki tane ahşap pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 4,46 x 3,47 metredir. Tavan yüksekliği giriş kapısı tarafında 2,92 m. wc kapısı tarafında da 2,50 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 3,47 metredir. Bu duvarda herhangi bir pencere ya da kapı bulunmamaktadır. Kuzeybatı duvarı 4,59 metre olup ahşap P.1.10 penceresi bu duvarda bulunmaktadır. Genişliği 1,00 m. yüksekliği 1,27 metredir. Bu duvarda 4,25 m. uzunluğunda tezgâh ve tezgâh üzerinde lavabo vardır. Tezgâh altındaki dolap kapakları zaman içerisinde yok olmuştur. Güneydoğu duvarının uzunluğu 4,46 metre olup ahşap K.1.7 kapısı ile wc mekânına girilmektedir. Güneybatı duvarı ise 3,32 metredir. Bu duvarda ahşap P.1.11 penceresi bulunmaktadır. Mutfağın güneybatı

yönüne wc mekânı 1,87 m. uzunluğu ile sonradan eklenmiştir (Şekil 3.44). Duvarlar sıva üzeri beyaz boya ile kaplıdır. Mutfağın tavanı ahşap zemini ise betondur. Duvarlarda sıva çatlakları, sıva dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir. Kapı, pencere, tavanda ahşapta bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.78, 3.79).

Şekil 3.78: 2.ev B – 06 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 06 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.79: 2.ev B – 06 mekânı kuzeydoğu duvarı, B – 06 mekânı kuzeybatı duvarı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.2.4.2.7. Mekân B – 07

Birinci katın wc bölümüdür. Mekâna ahşap K.1.7 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Kapı ölçüleri; 0,77 m. genişliğinde ve 1,95 m. yüksekliğindedir. Wc mekânında bir adet ahşap pencere bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri 2,09 x 1,73 metredir. Tavan yüksekliği 2,50 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 2,10 m. güneydoğu duvarı ise 1,14 metredir. İki duvarda herhangi bir pencere ya da kapı bulunmamaktadır. Kuzeybatı duvarı 1,73 metre olup ahşap K.1.7 giriş kapısı bu duvarda bulunmaktadır. Güneybatı duvarı ise 2,09 metredir. Bu duvarda ahşap P.1.12 penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.44). Wc yapıya sonradan eklenmiştir. Dış duvarlar briket malzeme ile örülürken iç duvarlarda beyaz boya kaplıdır. Ayrıca tesisat borularını duvarlarda görmek mümkündür. Zeminde bir adet tuvalet taşı bulunmaktadır. Tavanı ahşap

zemini ise betondur. Duvarlarda sıva dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir. Kapı, pencere, tavanda ahşapta bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.80).

Şekil 3.80: 2.ev B – 07 wc mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

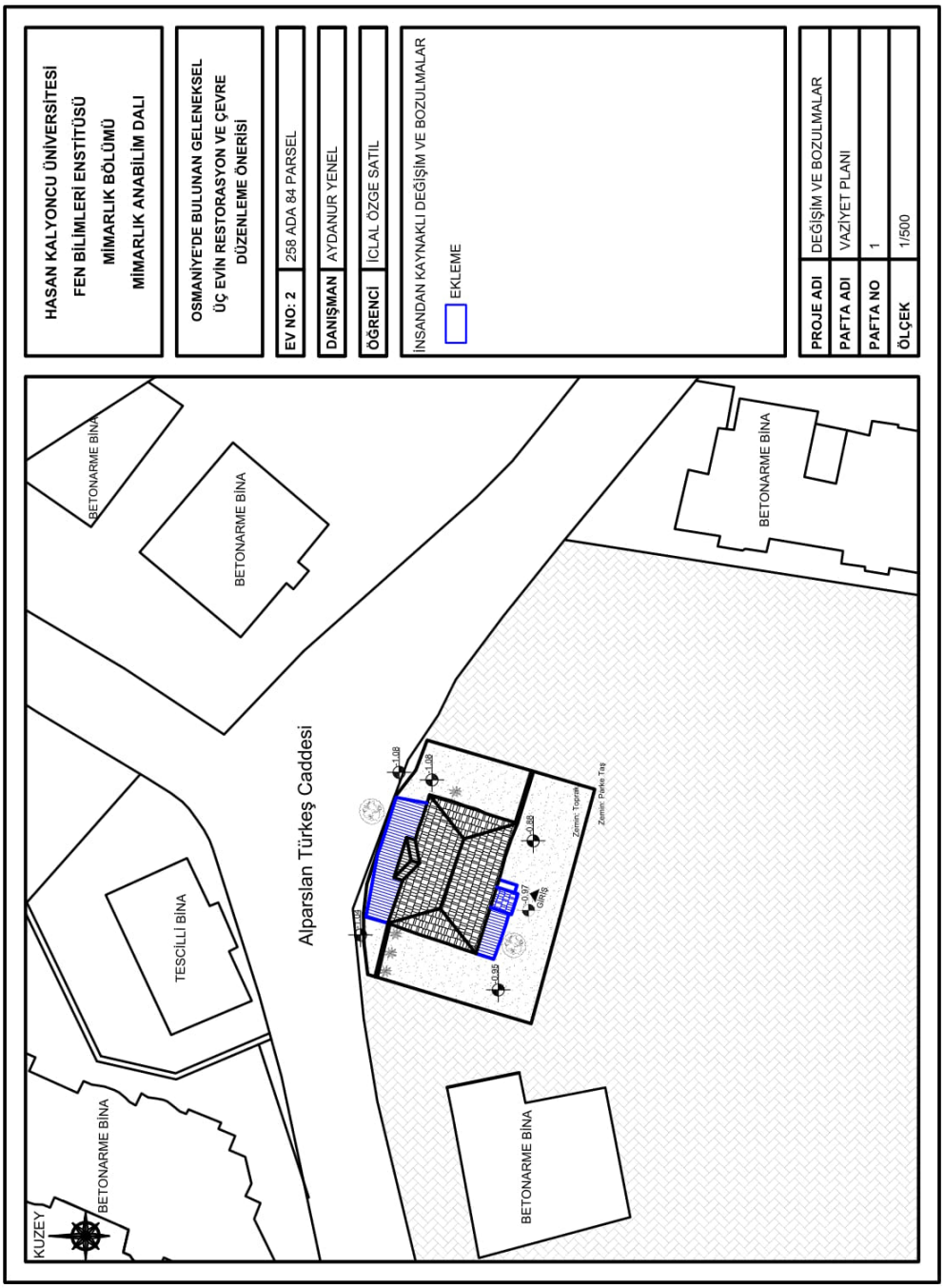
3.2.4.2.8. Mekân B – 08

Birinci katın balkon bölümüdür. Pvc malzemeden yapılma K.1.1 kapısıyla giriş yapılmakta olup 0,80 m. genişliğinde 1,95 m. yüksekliğindedir. Mekânın ölçüleri 1,39 x 1,13 metredir. Yapının kuzeydoğu duvarı 0,93 metredir. Balkona giriş kapısı bu duvarda bulunmaktadır. Kuzeybatı duvarı 1,39 metredir. Bu duvarda herhangi bir kapı ya da pencere bulunmamaktadır. Güneydoğu duvarı 1,36 m. güneybatı duvarı ise 1,13 metredir (Şekil 3.44). İki duvarın bir kısmı yıkık haldedir. Balkon yapıya sonradan eklenmiştir. Duvarlar briket malzeme ile örülmüştür. Balkonun zemini betondur. Tavanı ise yıkılmıştır. Duvarlarda sıva dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir (Şekil 3.81).

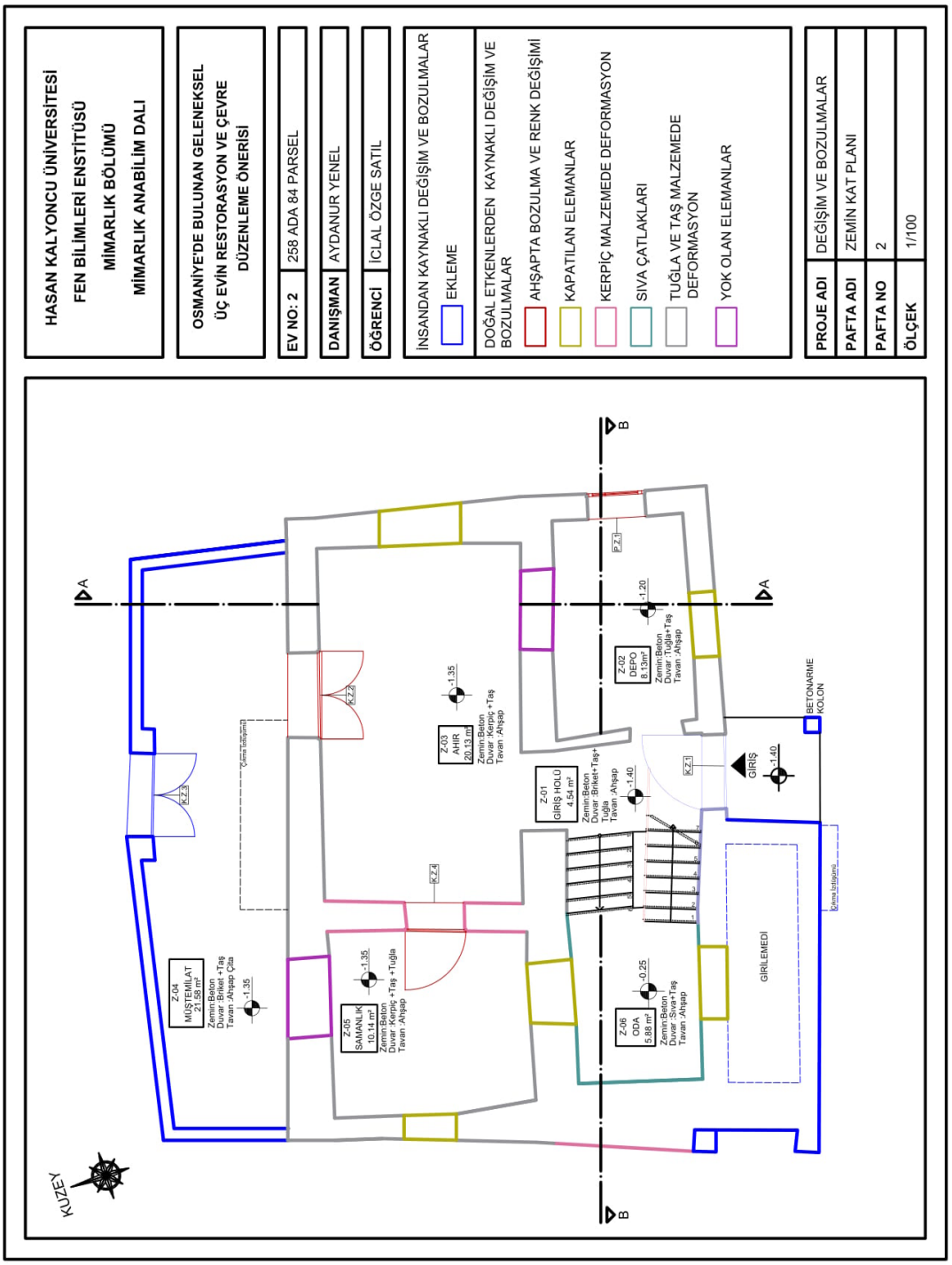

Şekil 3.81: 2.ev B – 08 balkon mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

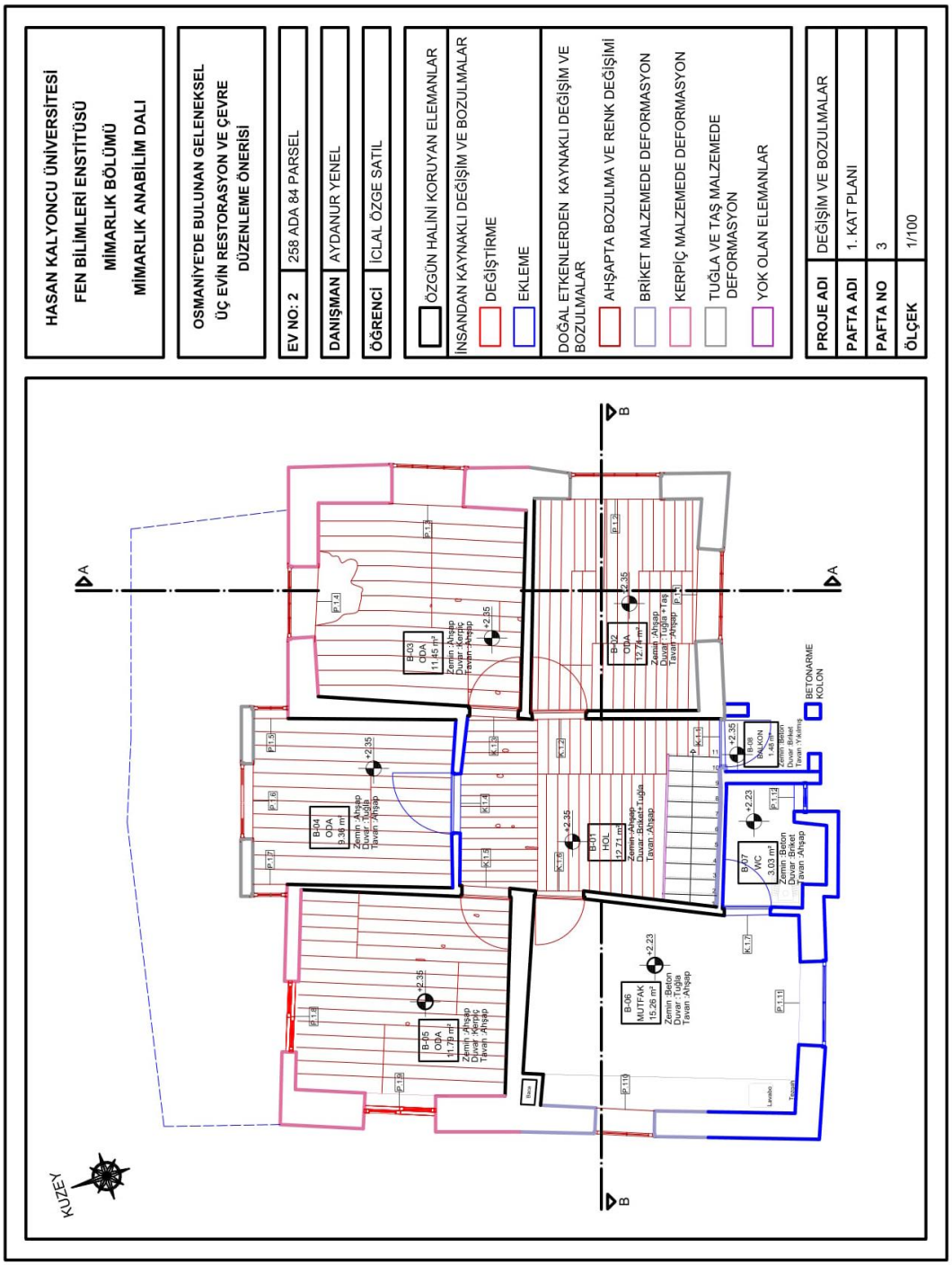
3.2.5. Değişim ve bozulmalar

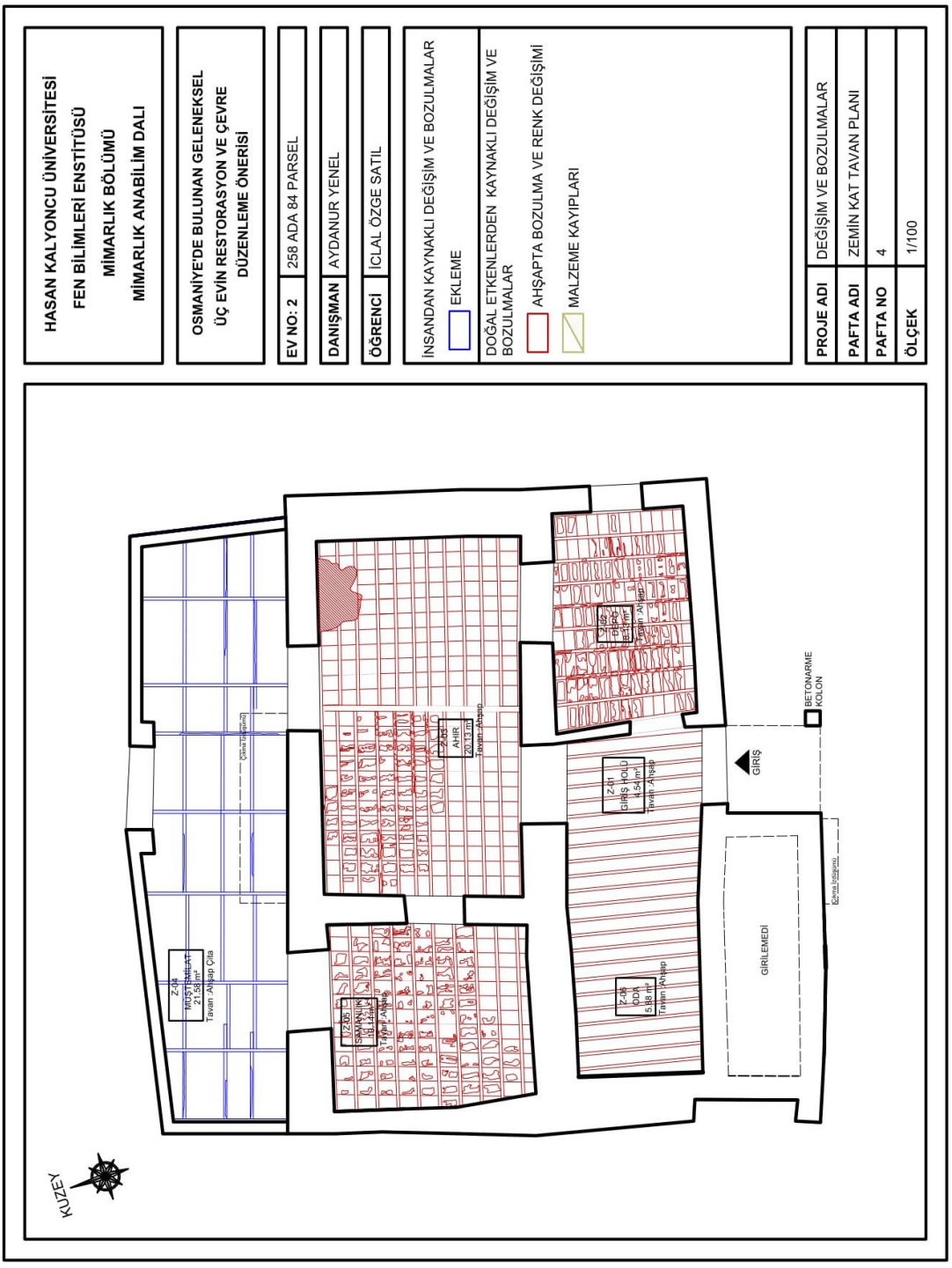
Şekil 3.82: 2.ev vaziyet planı (değişim ve bozulmalar)

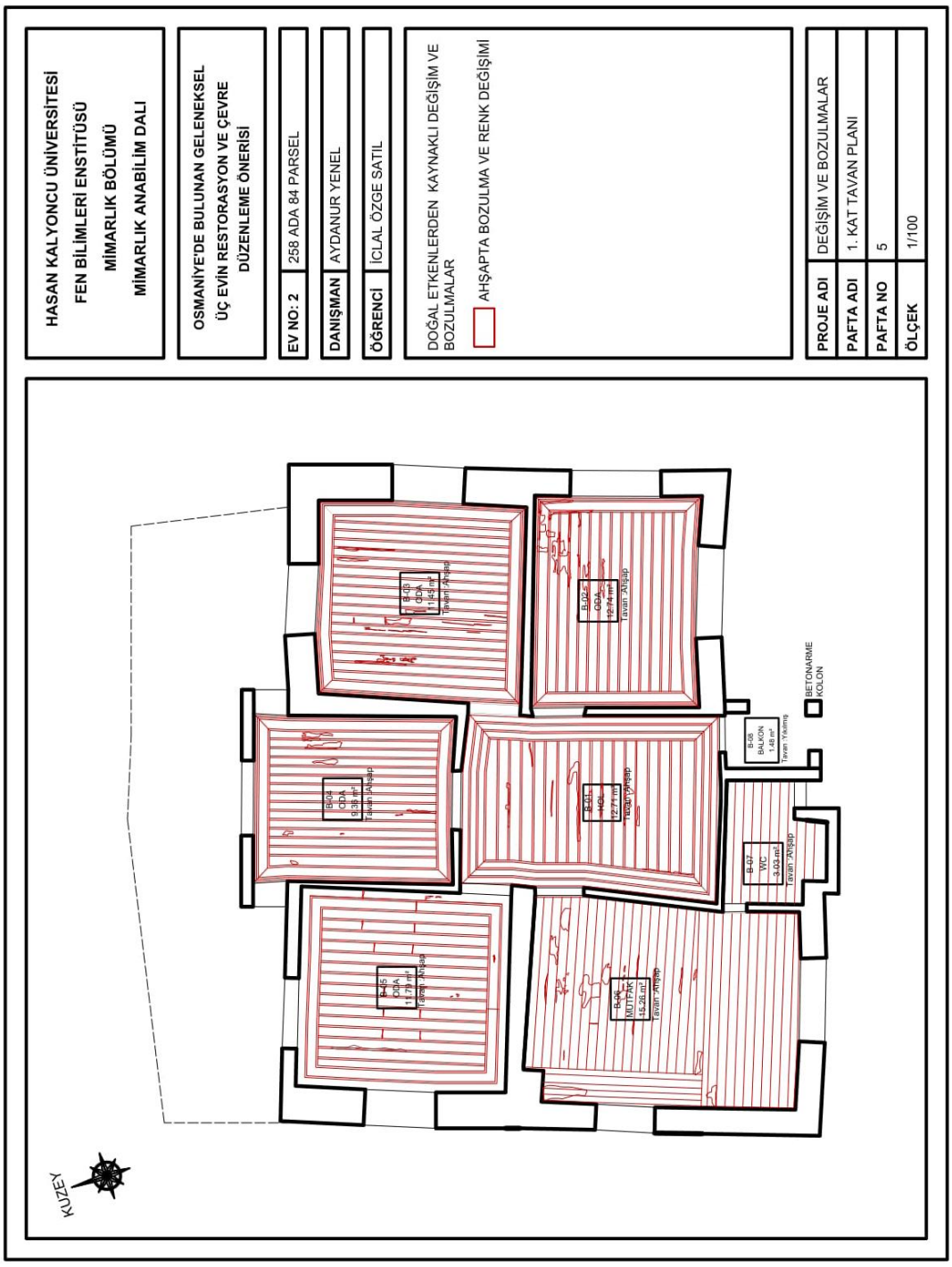
Şekil 3.83: 2.ev zemin kat planı (değişim ve bozulmalar)

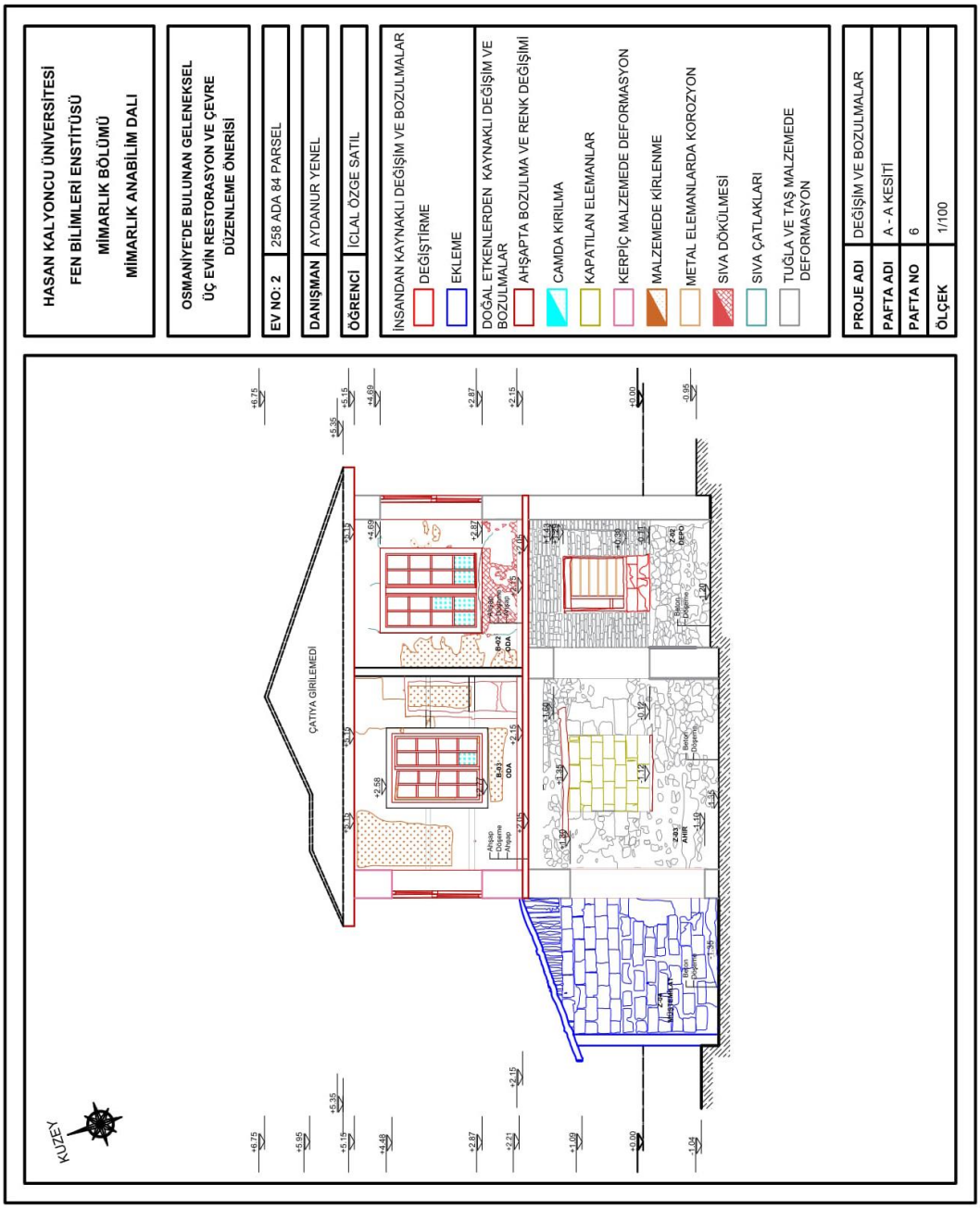
Şekil 3.84: 2.ev 1. kat planı (değişim ve bozulmalar)

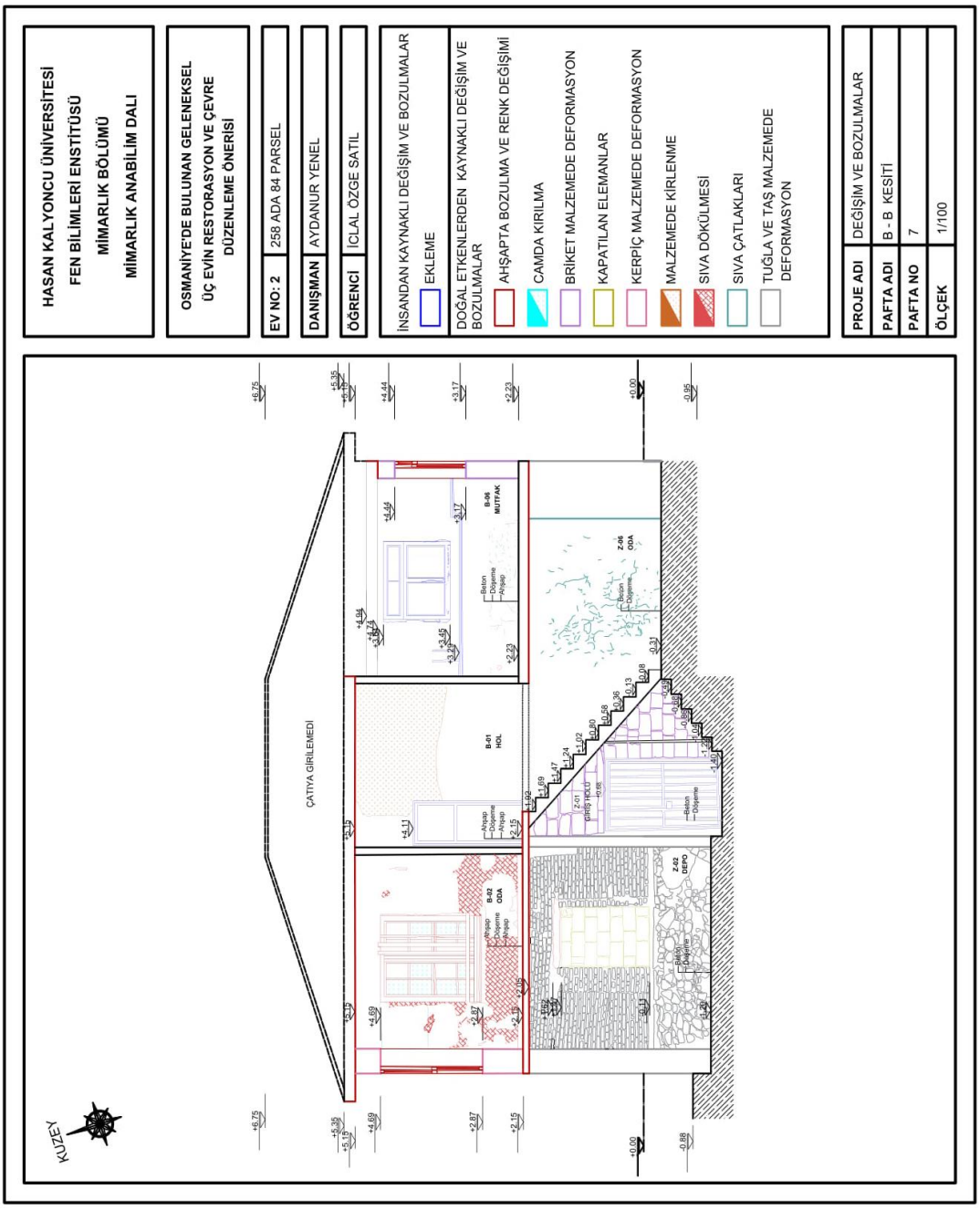
Şekil 3.85: 2.ev zemin kat tavan planı (değişim ve bozulmalar)

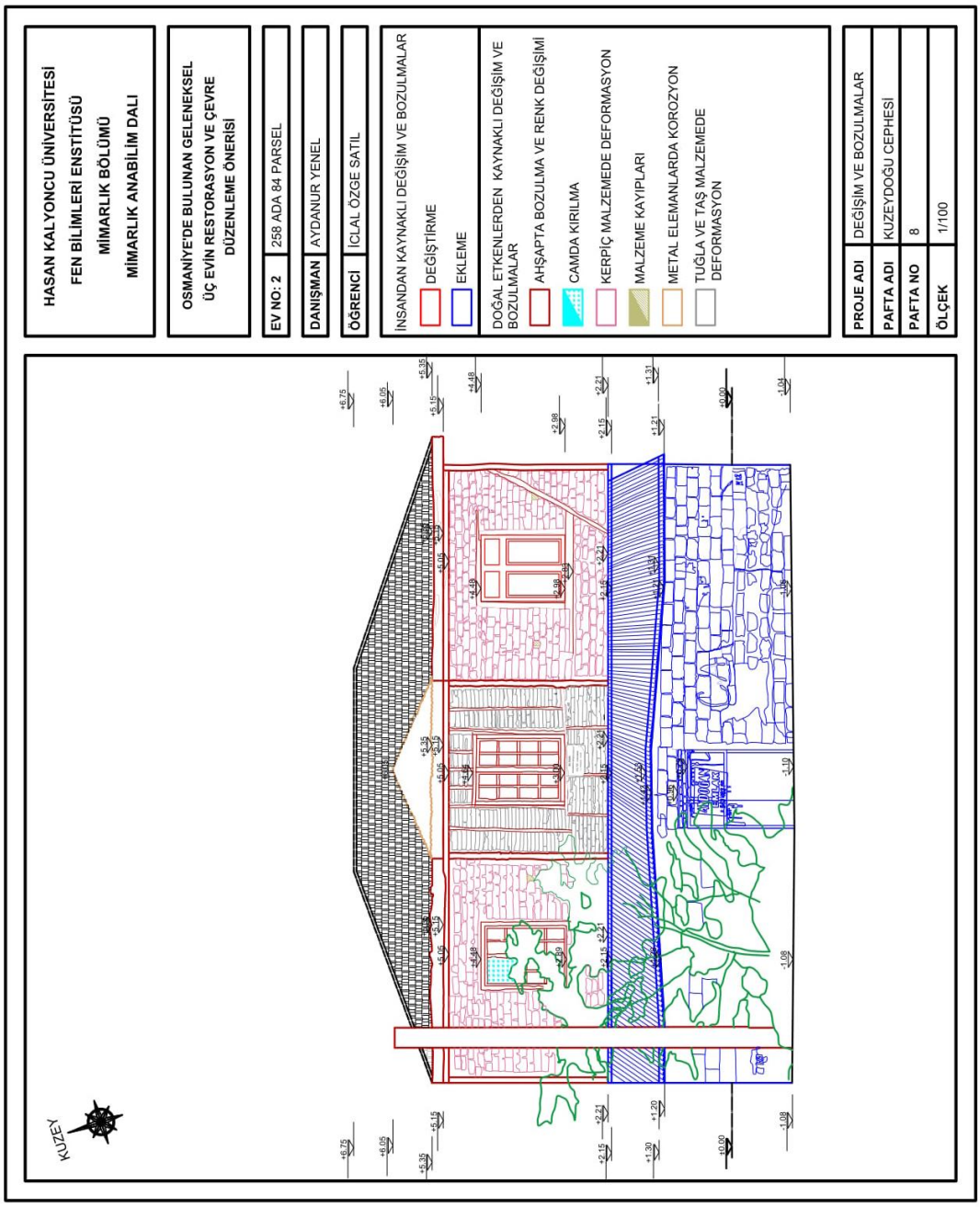
Şekil 3.86: 2.ev 1. kat tavan planı (değişim ve bozulmalar)

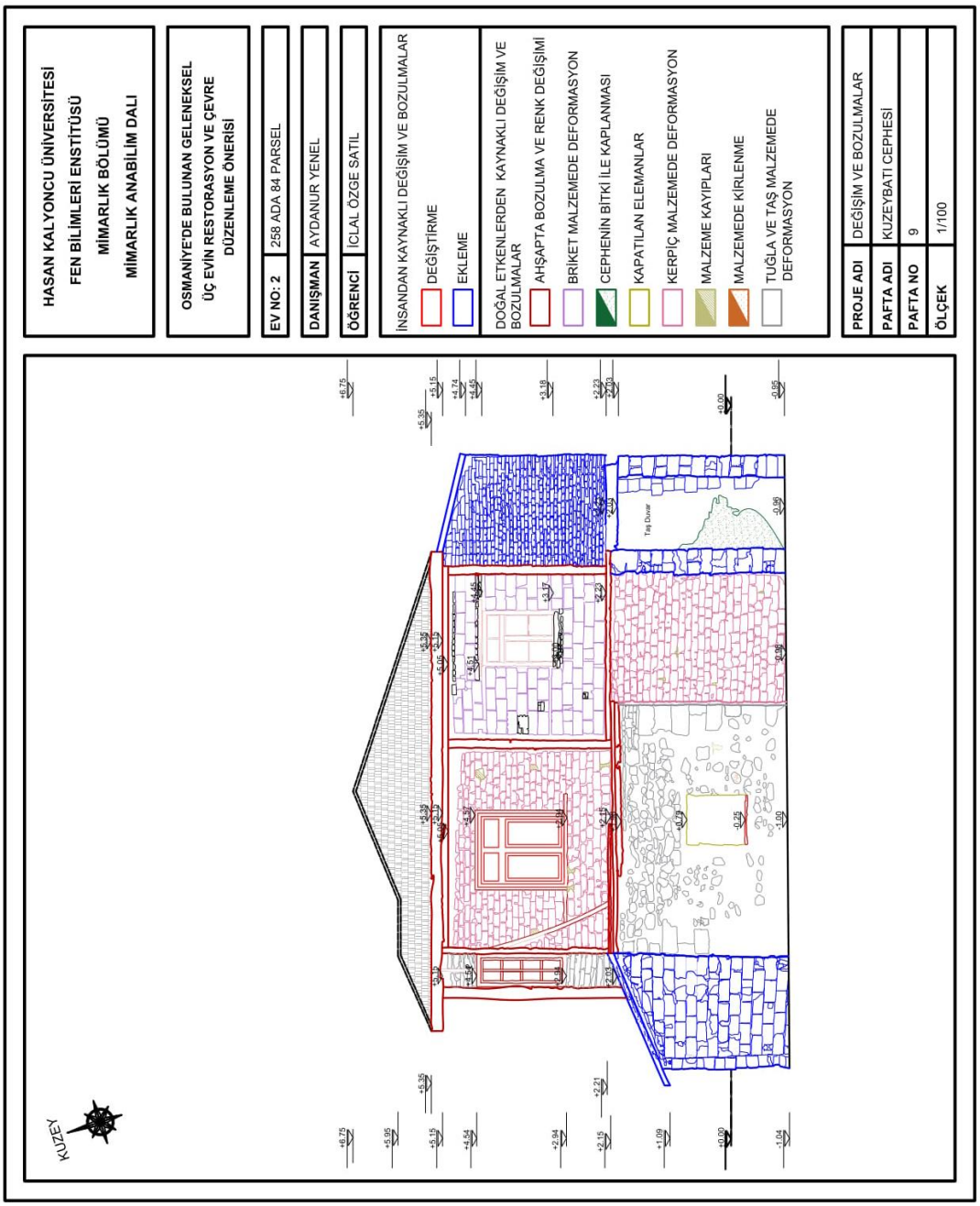
Şekil 3.87: 2.ev a – a kesiti (değişim ve bozulmalar)

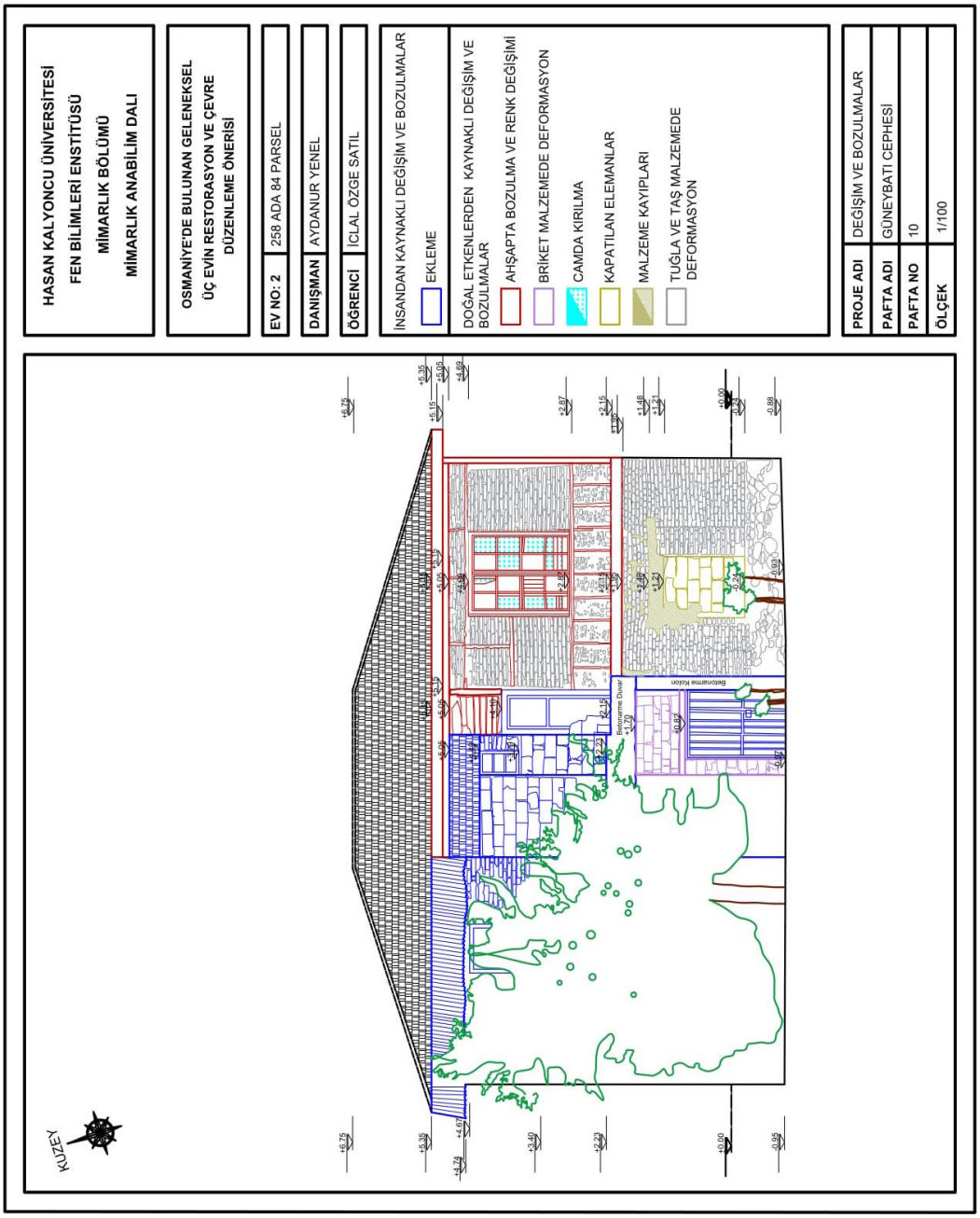
Şekil 3.88: 2.ev b – b kesiti (değişim ve bozulmalar)

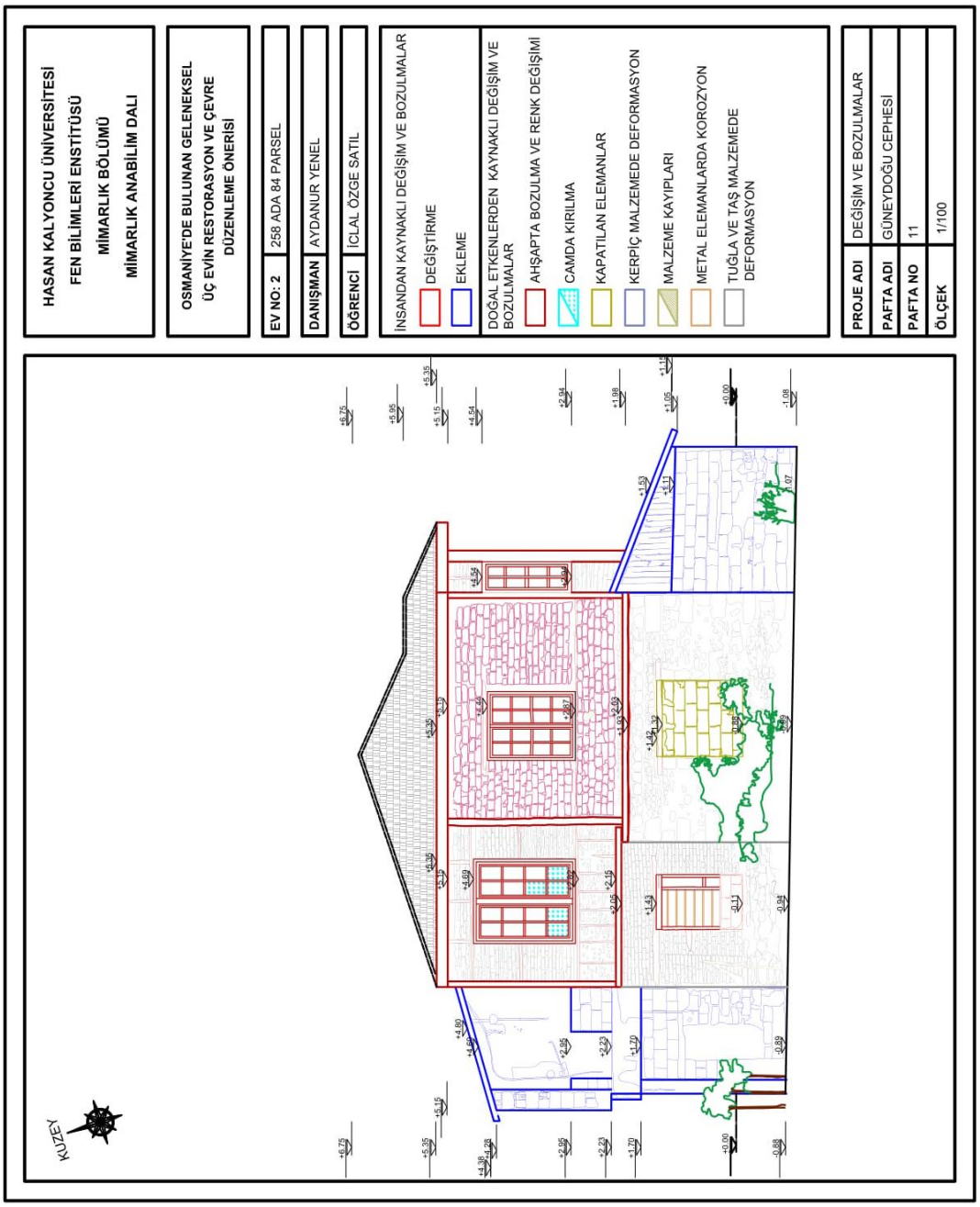
Şekil 3.89: 2.ev kuzeydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.90: 2.ev kuzeybatı cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.91: 2.ev güneybatı cephesi (değişim ve bozulmalar)

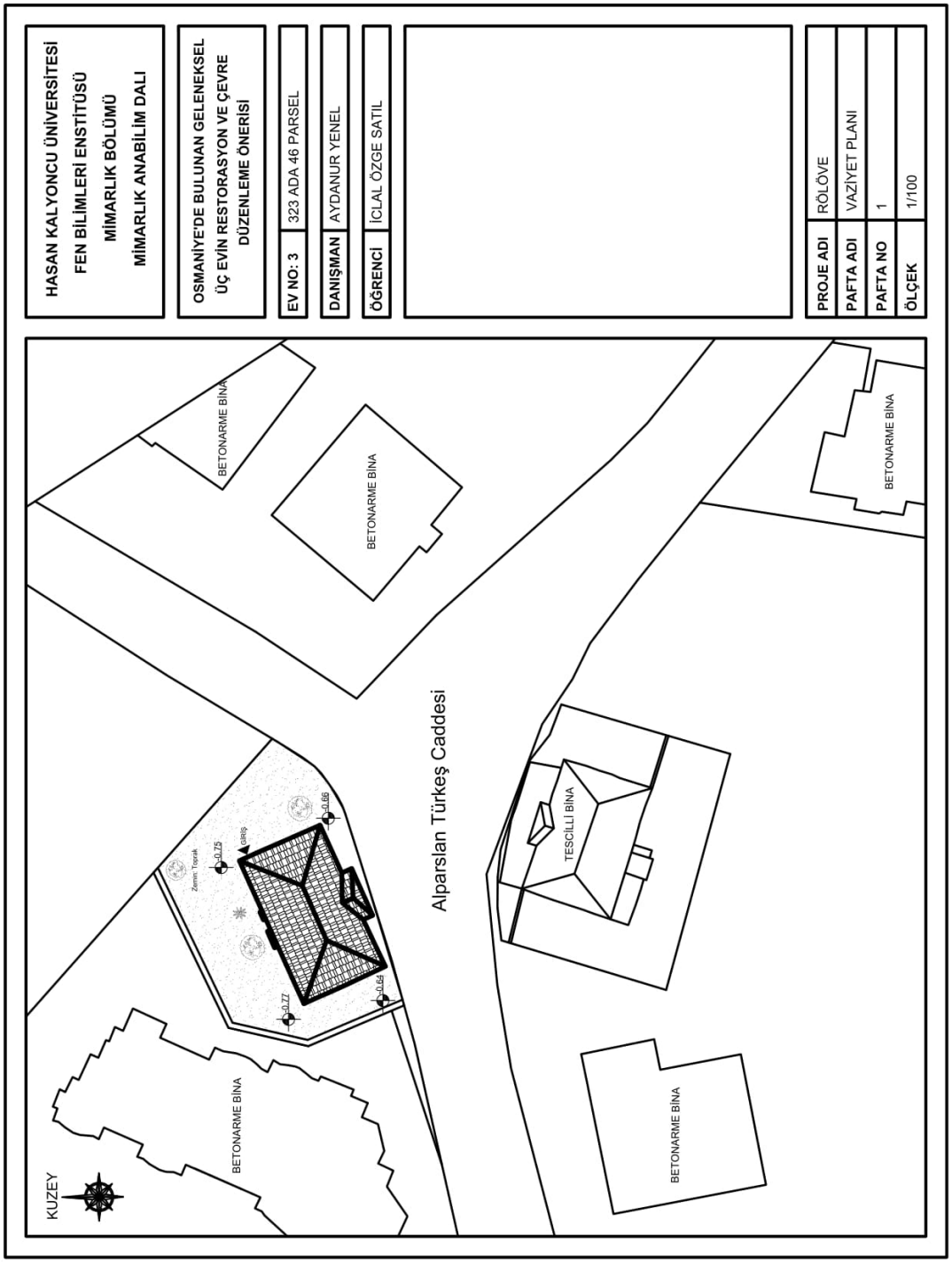
Şekil 3.92: 2.ev güneydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar)

3.3. Ev No.3 Tanımlama: 323 Ada 46 Parsel

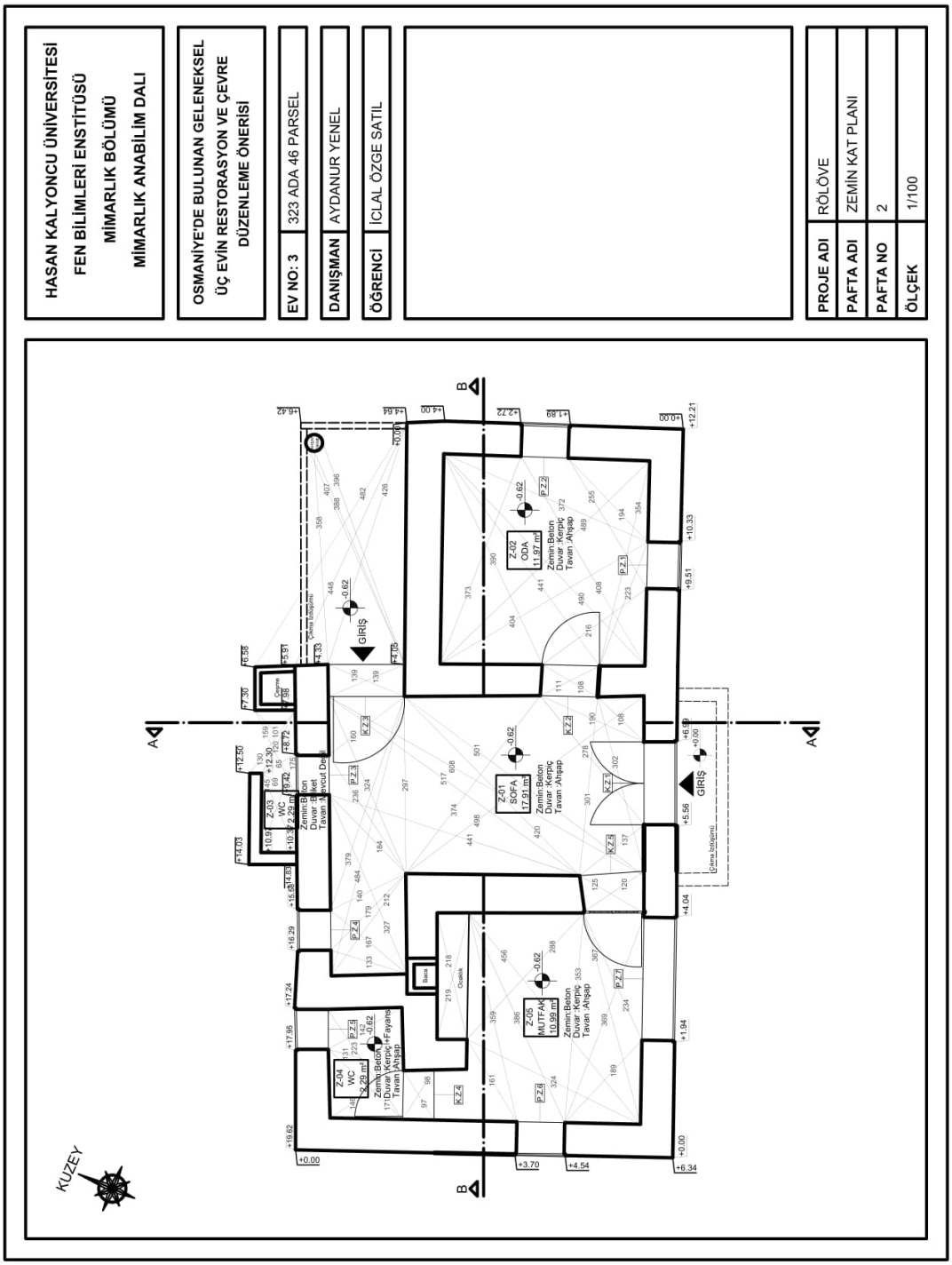
323 Ada 46 parselde yer alan geleneksel tescilli yapı; Yediocak Mahallesi'nde, Alparslan Türkeş Caddesi üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.93). Tescil fişinde belirtildiği gibi yapının taşıyıcı yapısı, dış ve üst yapısı orta derece olarak sınıflandırılmıştır (Ek. 5).

3.3.1. Rölöve çizimleri

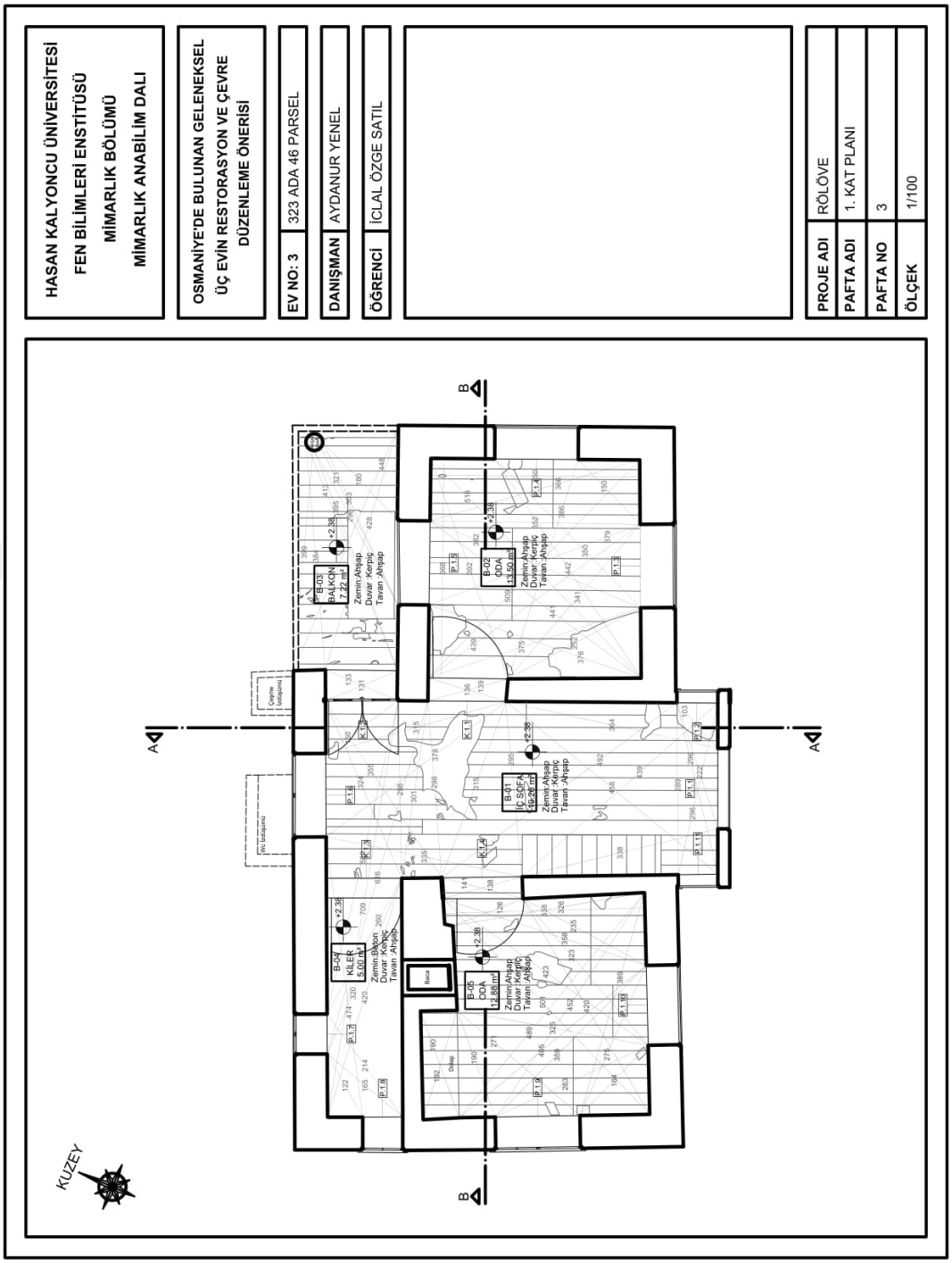
3.evin (323 Ada 46 Parsel) bugünkü durumunu gösteren vaziyet planı, kat planları (-0,62, +2,38), kesit ve cephe rölöve çizimleri Autocad 2016 çizim programı ile yapılmıştır (Şekil 3.93 – 3.103).

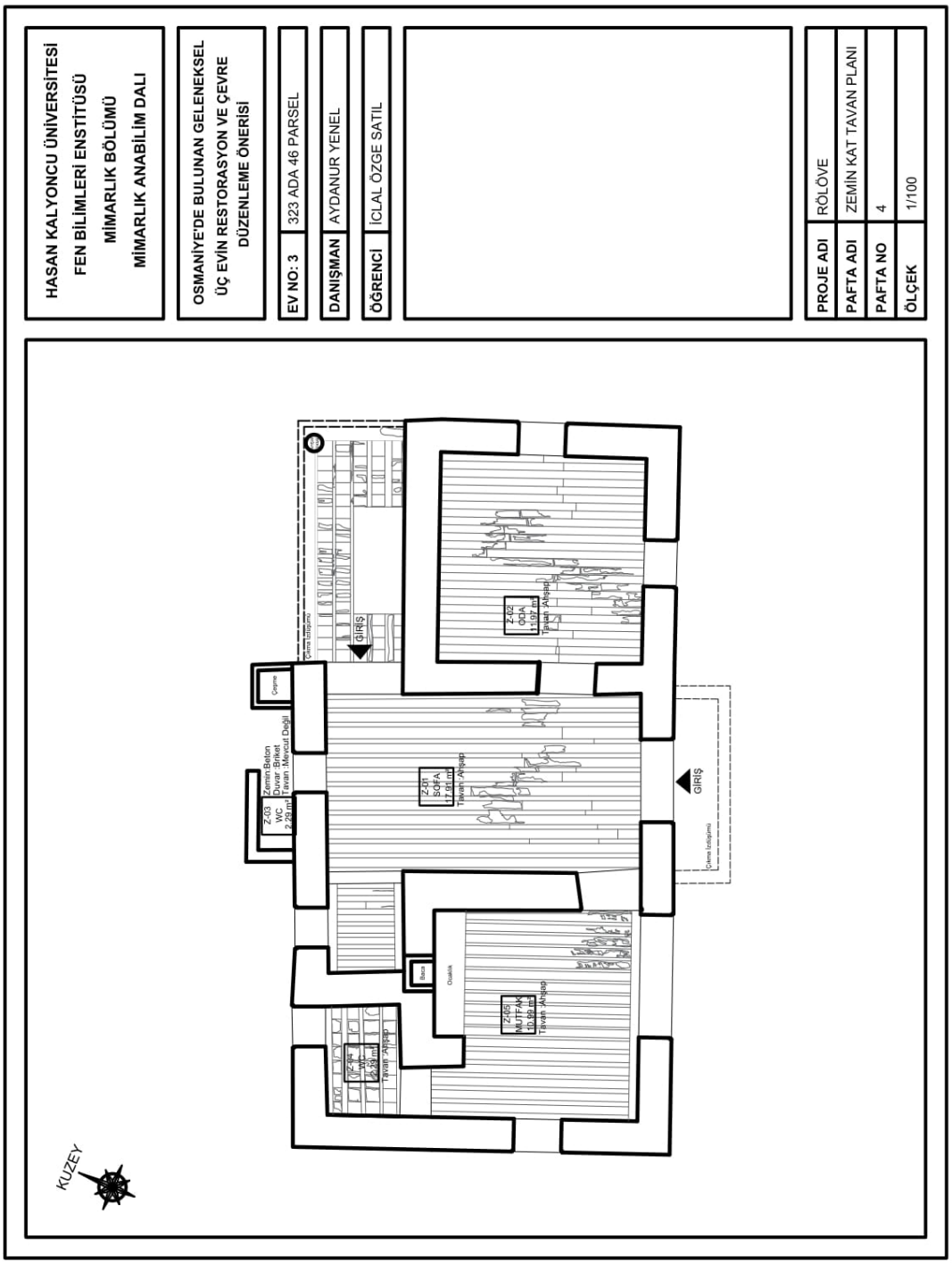
Şekil 3.93: 3.ev rölöve vaziyet planı

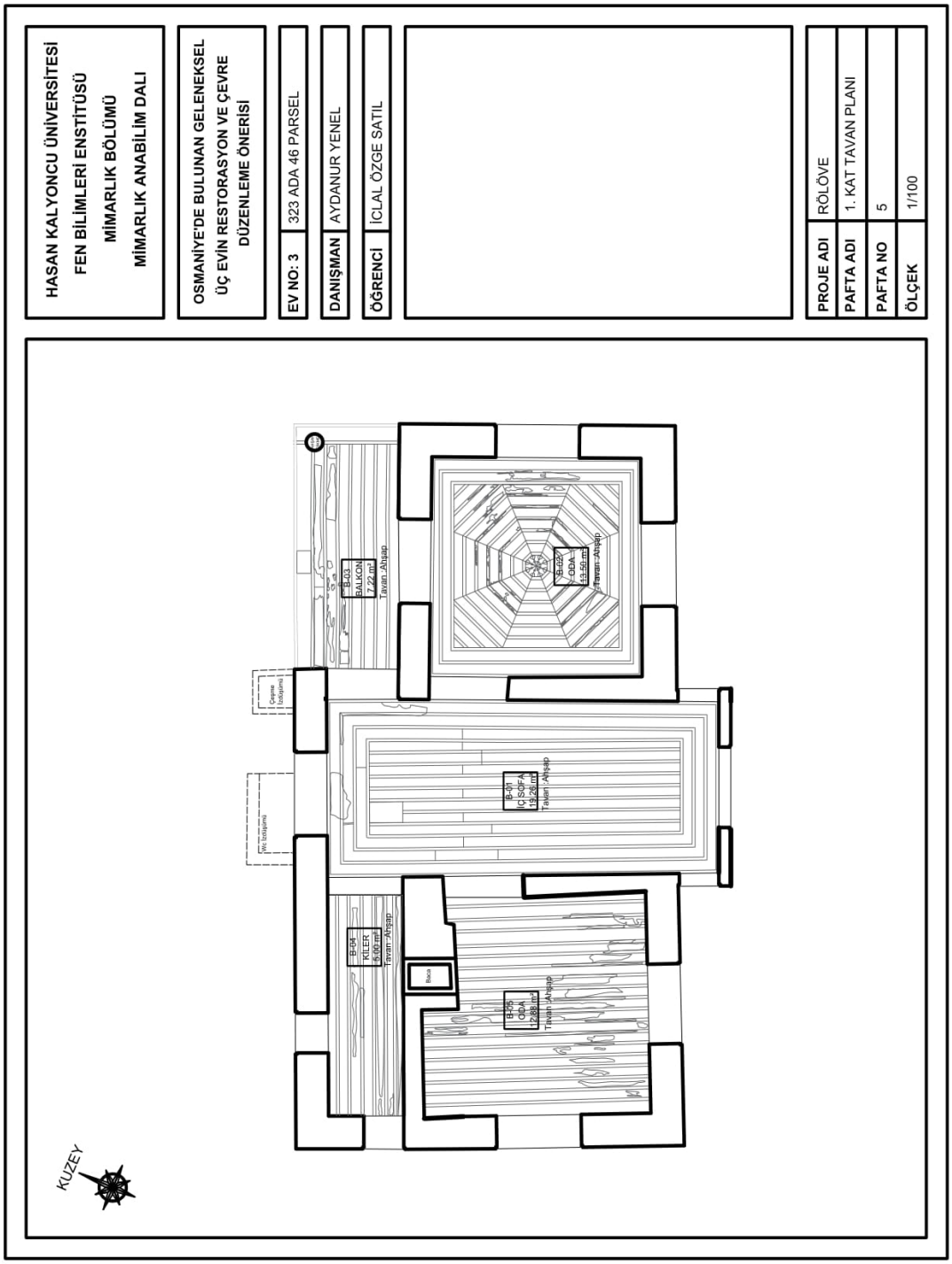
Şekil 3.94: 3.ev rölöve zemin kat planı

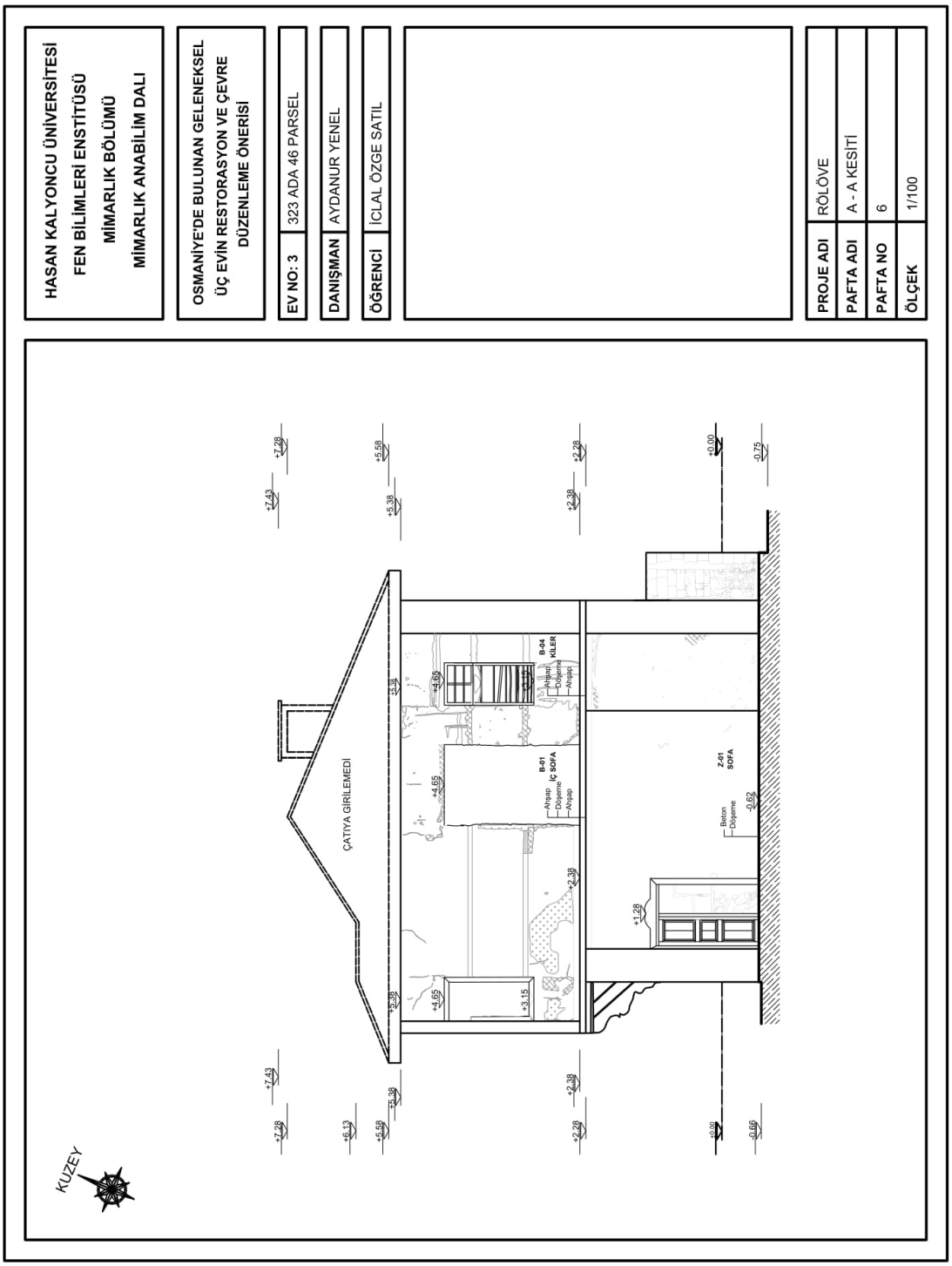
Şekil 3.95: 3.ev rölöve 1. kat planı

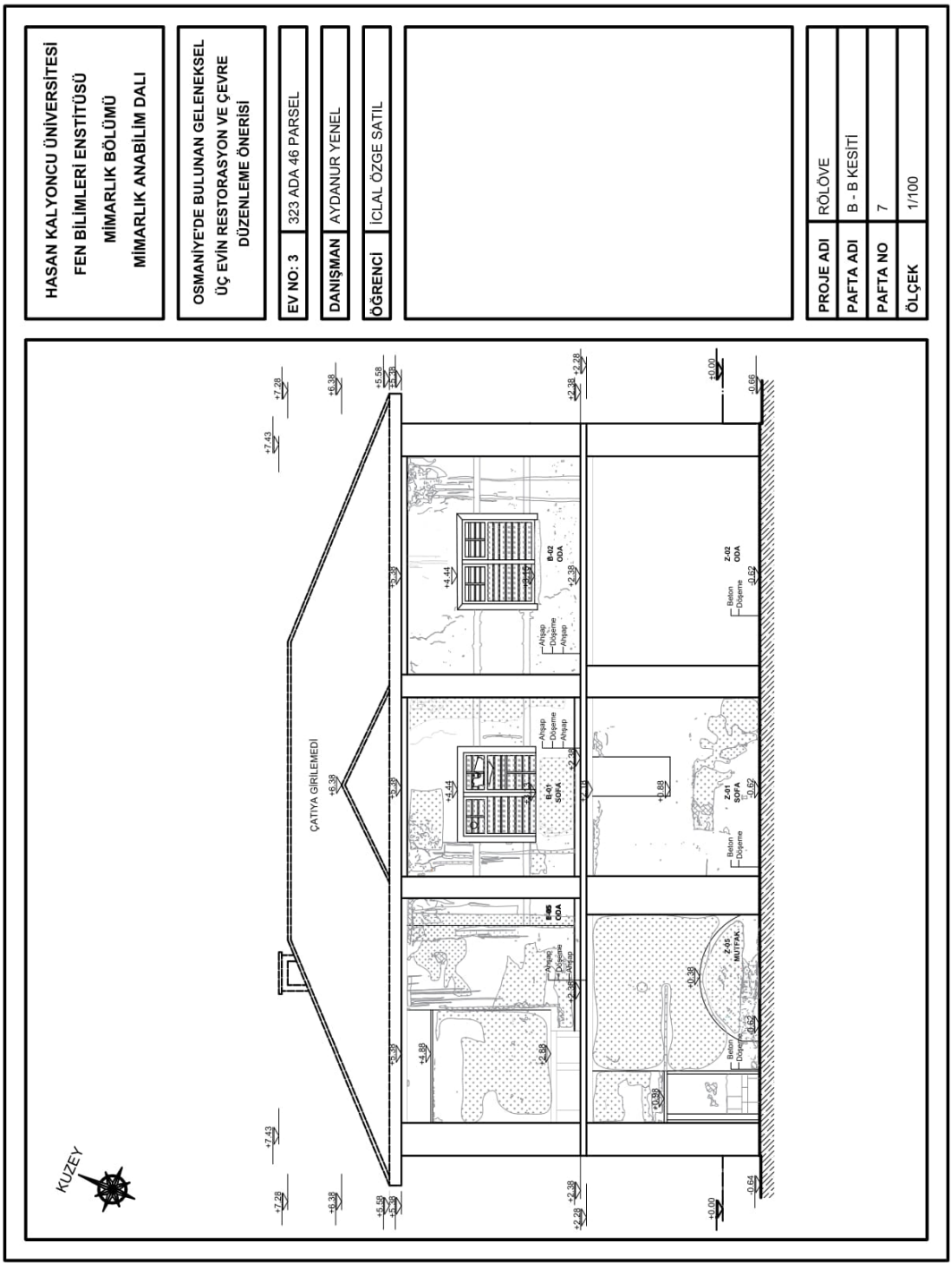
Şekil 3.96: 3.ev rölöve zemin kat tavan planı

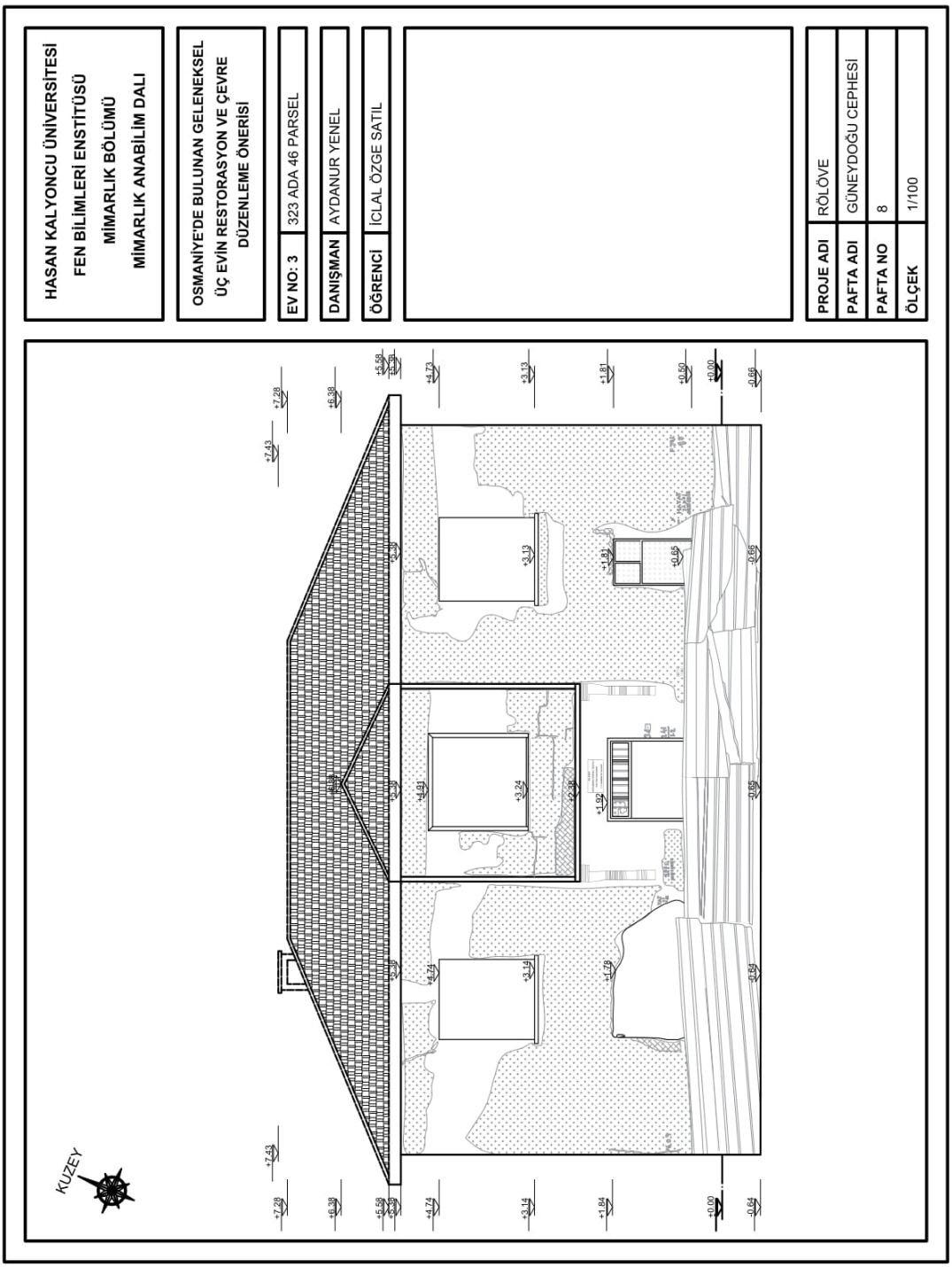
Şekil 3.97: 3.ev rölöve 1. kat tavan planı

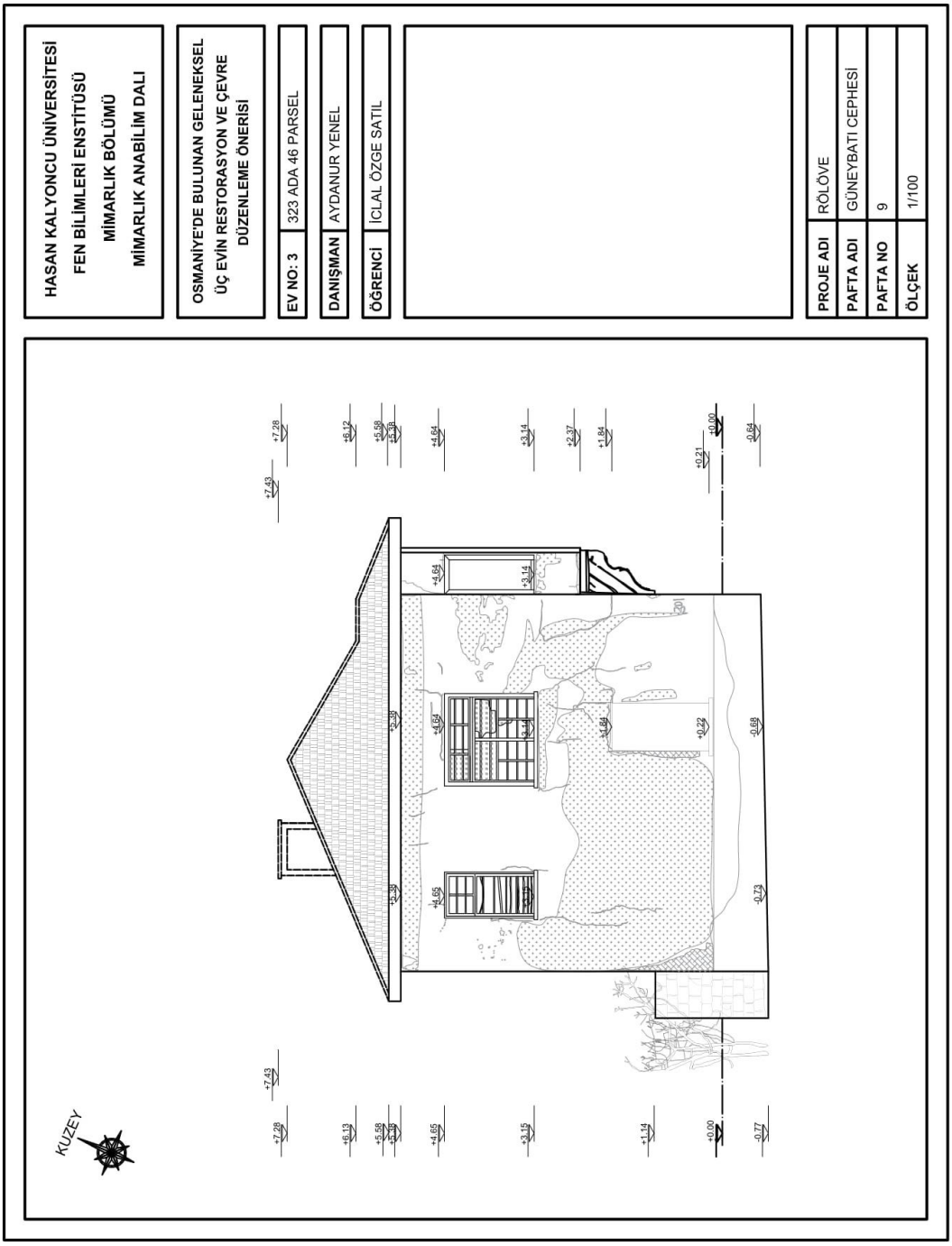
Şekil 3.98: 3.ev rölöve a – a kesiti

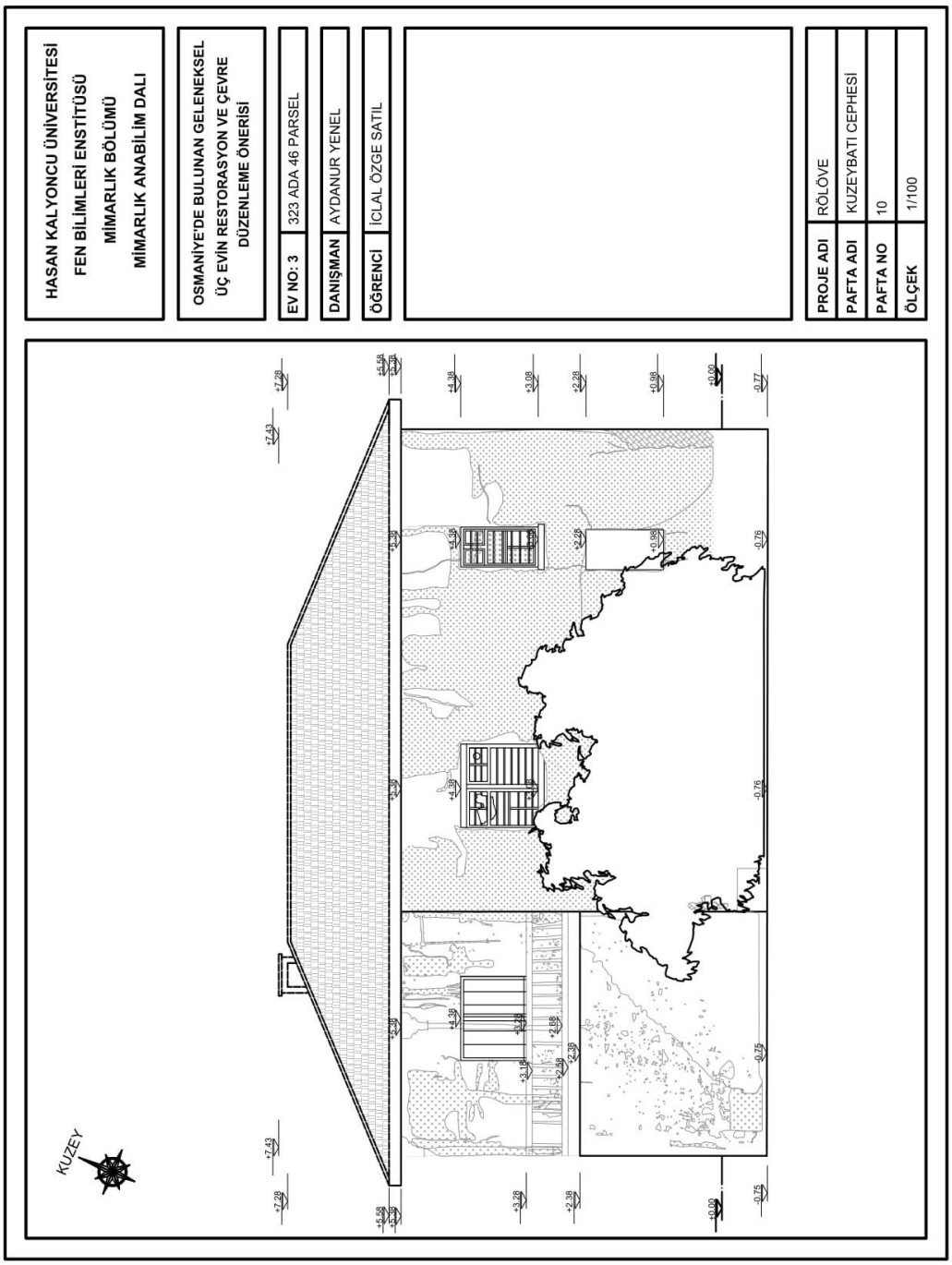
Şekil 3.99: 3.ev rölöve b – b kesiti

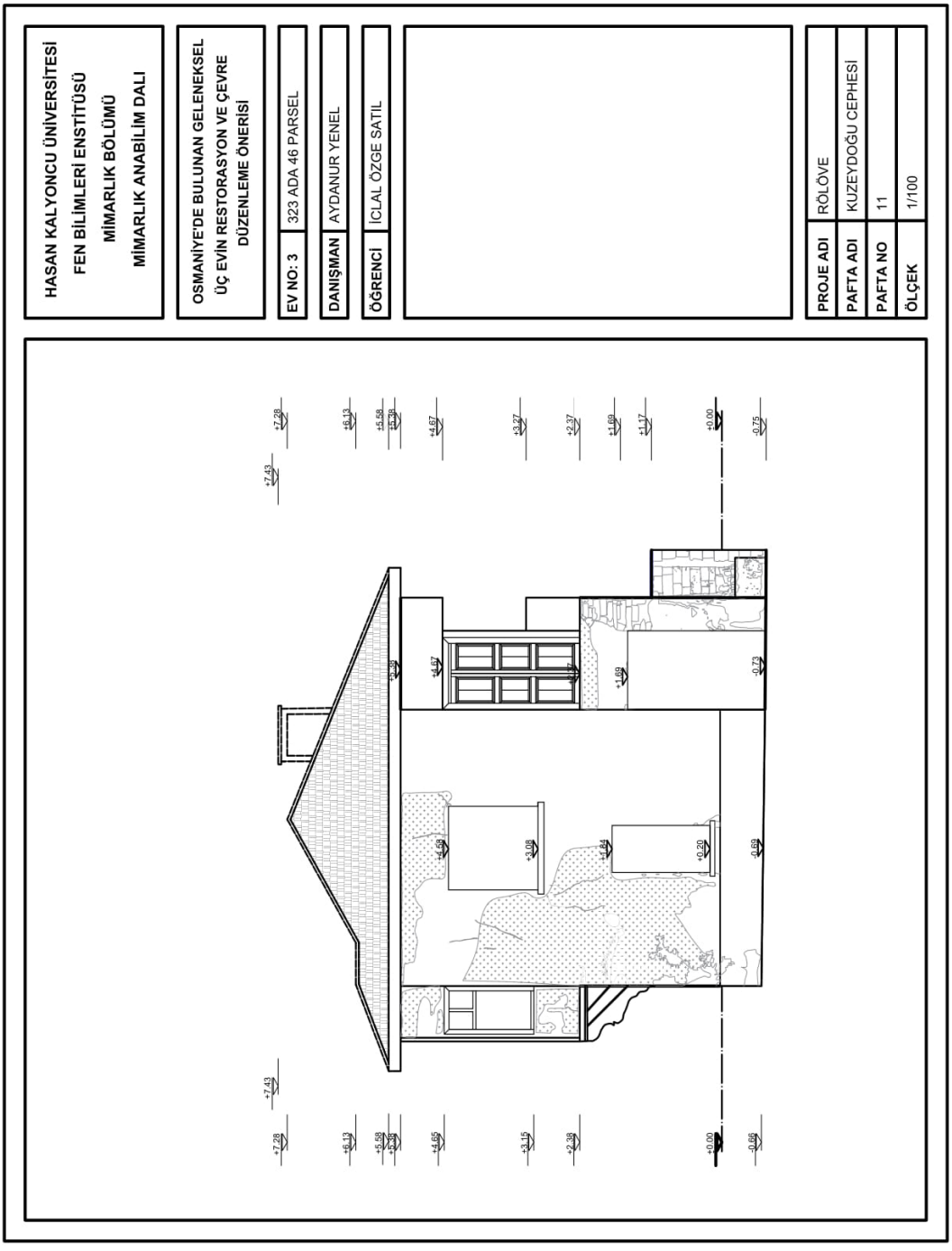
Şekil 3.100: 3.ev rölöve güneydoğu cephesi

Şekil 3.101: 3.ev rölöve güneybatı cephesi

Şekil 3.102: 3.ev rölöve kuzeybatı cephesi

Şekil 3.103: 3.ev rölöve kuzeydoğu cephesi

3.3.2. Genel tanımlama

Kuzeydoğu – güneybatı aksında uzunlamasına konumlanan yapının içinde yer aldığı parsel yaklaşık olarak 331 m^2 dir (Şekil 3.93). Yapının zemin katı 72,50 m^2, 1.katı 81,10 m^2 ve toplam inşaat alanı 153,60 m^2 dir. Parsel toprak zemine sahiptir. Yapının bahçesi niteliğindedir. Yapı kullanılmaması nedeniyle bakımsızdır. Yapının iki girişi bulunmaktadır. Ana girişi şu anda kullanılmamaktadır. Yapıya giriş kuzeydoğu cephesindeki bahçeden yapılmaktadır. Kuzeybatı yönünde bulunan eklenti wc ve buna bağlı çeşme dışında yapı dış cephe özelliğini korumuştur. Yapının ön cephesinde simetri hâkimdir. Çıkma ve çıkma altı ahşap payandalar yapıya estetik değer katmıştır. Güneydoğu cephesi caddeye, güneybatı, kuzeybatı ve kuzeydoğu cephesi bahçeye bakmaktadır. Üst örtü, kırma çatı üzeri alaturka kiremit kaplamalıdır.

Yapı zemin + 1 kattan oluşmaktadır. Yapının karakteristik öge yapı bağlantıları izlenememekte ancak cephe açıklıkları düzenine göre yığma sistem özellikleri tanımlanabilmektedir (Baş:2010; 158). Yapı malzemesi kerpiç olup yapı elemanları ahşaptır. Yapının tamamı sarı boya ile kaplıdır. Her iki katta düzenli plan şemasına sahiptir. Zemin ve 1.kat bulunan odalar orta kısımda yer alan sofaya açılmaktadır. Yapı hala ayaktadır.

3.3.3. Dış tanımlama

Dış tanımlamada; yapının sırasıyla kuzeydoğu, kuzeybatı, güneybatı, güneydoğu cephelerinin özellikleri, cephe elemanlarının mimari boyutları, malzemeleri ve değişmişlik durumları ele alınmıştır.

3.3.3.1. Güneydoğu cephesi

Uzunluğu 12,21 metredir. Zemin sağ köşeye eğimlidir. Sol köşedeki saçak yüksekliği 5,92 m. sağ köşenin saçak yüksekliği ise 6,03 metredir. Simetrik düzene sahip olan cephenin ortasında 3,31 m. genişliğinde bir çıkma (cumba) vardır. Çıkma sandıklama şeklinde ince tahta kaplama ile kapatılan iki payanda ile desteklenmektedir. Çıkma üzerindeki pencerenin sadece ahşap çerçevesi kalmıştır. Çıkmanın doğu yönündeki cephe genişliği 4,33 m. batı yönündeki genişliği ise 4,57 metredir. Çatısı alaturka kiremit kaplı kırma çatıdır. Cephe üzerindeki pencereler ve kapı özgün yapıdadır. Ancak pencereler yok olmuştur. Zemin katta iki adet ahşap giyotin pencere

bulunmaktadır. Cumbanın sağ cephesinde kalan pencerenin kasası mevcut olup camları kırılmıştır. Cumbanın sol cephesinde kalan pencerenin bir kısmı yıkılmıştır. Çıkma altı hizasında bir kapı mevcuttur. Ahşap malzemeden yapılmış olan bu kapı iki kanatlı olup camlı bölmesi demir korkuluklara sahiptir. Yapının asıl giriş kapısıdır. Ancak önündeki metal bariyerlerden dolayı kullanılmamaktadır (Şekil 3.100). Sıvada; çatlaklar, dökülmeler, boya üzerinde ise kirlenmeler görülmektedir. Ahşap malzemelerde ise bozulmalar ve renk değişimleri vardır (Şekil 3.104).

Şekil 3.104: 3.ev güneydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.3.2. Güneybatı cephesi

Uzunluğu 7,88 metredir. Zemin sol köşeye eğimlidir. Sol köşedeki saçak yüksekliği 6,09 m. sağ köşenin saçak yüksekliği ise 6,14 metredir. Cephenin zemin katında mutfak bölümüne ait olan bir ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Ancak günümüz koşullarında bu pencerenin sadece pencere boşluğu görünmektedir. Ayrıca yapıya sonradan eklenen ve briket malzemeden örülen bir wc vardır. 1.katında ise iki adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Pencereler demir korkuluklara sahiptir. Ahşap kasaları olan bu pencerelerin önlerinde denizlik olup camlarında kırılmalar mevcuttur. 1.katta cephenin doğu yönünde çıkma vardır. Bu çıkma uzunluğu 0,78 m. olup ahşap payandalarla desteklenmiştir (Şekil 3.101). Sıvada; çatlaklar, dökülmeler, boya üzerinde ise kirlenmeler görülmektedir. Ahşap malzemelerde ise bozulmalar ve renk değişimleri vardır (Şekil 3.105).

Şekil 3.105: 3.ev güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.3.3. Kuzeybatı cephesi

Uzunluğu 12,19 metredir. Zemin sağ köşeye eğimlidir. Sağ köşedeki saçak yüksekliği 6,15 m. sol köşenin saçak yüksekliği ise 6,13 metredir. Zemin katta iki adet pencere boşluğu bulunmaktadır. Pencerelerin kasa ve camları yok olmuştur. Ayrıca yapıya sonradan eklenen briket malzemeli wc ve beton malzemeden yapılma çeşme de zemin katta bulunmaktadır. Yapının 1.katına çıkışı sağlayan merdiven yok olmuştur. İzlerini balkon mekânının altındaki duvarda görmek mümkündür. İki bağımsız bölüm kullanımı için bu merdiven sonradan eklenmiştir. Ancak özgününde merdiven yapının içinde yer almaktadır. 1.kata giriş ise, ahşap korkulukları olan balkon mekânında yapılmaktadır. 1.katta üç adet ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Balkon mekânının arka kısmında yer alan pencere dış etkenlerden dolayı yok olmuştur. Diğer pencerelerin camlarında kırılmalar vardır (Şekil 3.102). Sıvada; çatlaklar, dökülmeler, boya üzerinde ise kirlenmeler görülmektedir. Ahşap malzemelerde ise bozulmalar ve renk değişimleri mevcuttur (Şekil 3.106).

Şekil 3.106: 3.ev kuzeybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.3.4. Kuzeydoğu cephesi

Uzunluğu 8,23 metredir. Zemin sağ köşeye eğimlidir. Sağ köşedeki saçak yüksekliği 6,12 m. sol köşenin saçak yüksekliği ise 6,24 metredir. Yapıya giriş bu cepheden yapılmaktadır. Cephede iki tane pencere vardır. Ancak bu pencerelerin kasa ve camları yok olmuş geriye sadece pencere boşlukları kalmıştır. Mekâna giriş zemin katta bulunan kapı ile yapılmaktadır. Ancak kapı yok olmuş ve pencerelerdeki gibi boşluk vardır. Ayrıca sonradan eklenen çeşme ve wcnin yıkılan duvarı bu cepheden görülmektedir. 1.kata giriş ise balkondan açılan ahşap kapı ile yapılmaktadır. İki pencereden biri bu katta olup pencere boşluğu şeklindedir (Şekil 3.103). Sıvada; çatlaklar, dökülmeler, boya üzerinde ise kirlenmeler görülmektedir. Ahşap malzemelerde ise bozulmalar ve renk değişimleri vardır (Şekil 3.107).

Şekil 3.107: 3.ev kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4. İç tanımlama

Yapı, Türk Evi plan tipolojisine uygunluk göstermekte olup iç sofalı plan tipindedir (Şekil 3.94, 3.95). Zemin + 1.kattan oluşmaktadır. İç tanımlamada sırasıyla, zemin kat ve 1.kat plan özellikleri ile planda yer alan mekân ve boyutları ele alınmıştır.

3.3.4.1. Zemin kat

Yapının içinde bulunduğu parsel zemini topraktır. Ancak yapıya giriş alanının bulunduğu bölüm beton malzeme ile kaplanmıştır. Yapının zemin katında sofa dâhil dört adet mekân bulunmaktadır. Mekânın içindeki wc duvarı, giriş kapısı ve briketten yapılma wc sonradan eklenmiştir. Tüm odalar sofa etrafında sıralanmış olup sofa ortak bir mekândır. Ancak wc mekânı sofaya ortak olmayıp mutfağa bağlıdır. Yapının özgününde üst kata ulaşımı sağlayan merdiven sofada bulunmaktadır. Ancak günümüz koşullarında bu merdiven yok olmuştur. Duvarda izleri bellidir. Zemin kat yüksekliği yaklaşık olarak 2,90 metredir. Zemin kat duvarları kerpiç malzemeden yapılmıştır. Kerpiç malzemenin üzeri sıva kaplıdır. Sıva üzeri ise sarı boyalıdır.

3.3.4.1.1. Mekân Z – 01

Zemin katın merkezi alanlarından biridir. Mekânda; iki kapı boşluğu ve iki ahşap kapı olmak üzere toplamda dört tane kapı bulunmaktadır. Sofa olarak adlandırılan bu mekâna asıl giriş güneybatı cephesinden iki kanatlı K.Z.1 kapısıdır. Ancak şuan yapıya giriş yapıya sonradan eklenen K.Z.3 kapı boşluğundan sağlanmaktadır. Z – 02, Z – 05, mekânları Z – 01 mekânına açılmaktadır. Mekânın ölçüleri; 5,29 x 3,38 metredir. Tavan yüksekliği 2,90 metredir. Güneydoğu duvarı 4,65 metredir. Bu duvarda K.Z.1 ahşap malzemeden yapılma giriş kapısı bulunmaktadır. Kapının genişliği 1,38 m.

yüksekliği ise 2,57 metredir. Güneybatı duvarı 5,26 metredir. Bu duvarda K.Z.2 ve K.Z.3 kapı boşlukları vardır. K.Z.2 boşluğunun genişliği 0,96 m. yüksekliği 1,92 metredir. K.Z.3 kapı boşluğunun genişliği ise 1,28 m. yüksekliği 2,30 metredir. Kuzeybatı duvarında iki tane pencere boşluğu vardır. Bu pencerelerin genişliği 0, 66 m. yüksekliği ise 1,30 metredir. Duvar uzunluğu ise 6,68 metredir. Kuzeydoğu duvarında ise mutfak mekânına giriş kapısı K.Z.5 olup 5,29 metredir. K.Z.5 kapısının bir bölümü kopmuştur (Şekil 3.94). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler vardır. Giriş kapısı K.Z.1 ve K.Z.5 kapısında ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi mevcuttur (Şekil 3.108, 3.109).

Şekil 3.108: 3.ev Z – 01 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 01 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.109: 3.ev Z – 01 mekânı kuzeybatı cephesi, Z – 01 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.1.2. Mekân Z – 02

Zemin katta bulunan odalardan biridir. Mekânda; iki pencere ve bir kapı bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri; 3,52 x 3,43 metredir. Tavan yüksekliği 2,90 metredir. Güneydoğu duvarı 3,44 metredir. Bu duvarda P.Z.1 penceresi vardır. Pencerenin genişliği 0,78 m. yüksekliği 1,64 metredir. Pencere malzeme kaybına uğramış olup camları kırıktır. Güneybatı duvarı 3,43 metredir. Mekâna giriş kapısı bu duvardadır. Ancak kapı yok olmuş yerini kapı boşluğuna bırakmıştır. Kapı boşluğunun ebat bilgileri Z – 01 mekânında verilmiştir. Kuzeybatı duvarında herhangi bir kapı veya pencere bulunmamaktadır. Duvar uzunluğu ise 3,52 metredir. Kuzeydoğu duvarında ise P.Z.2 penceresi vardır. Pencerenin genişliği 0,79 m. yüksekliği ise 1,64 metredir. Pencerenin kasası, korkulukları ve camı yok olmuştur. Buna bağlı yerini pencere boşluğuna bırakmış olup uzunluğu 3,45 metredir (Şekil 3.94). Odanın duvarlarında 10 cm yüksekliğinde ahşap silme izleri görülmektedir. Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler vardır (Şekil 3.110, 3.111).

Şekil 3.110: 3.ev Z – 02 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 02 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.111: 3.ev Z – 02 mekânı kuzeybatı cephesi, Z – 02 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.1.3. Mekân Z – 03

Yapıya sonradan eklenen wc mekânıdır. Mekânın ölçüleri; 1,33 x 0,60 metredir. Mekânın tavanı yıkıldığı için tavan yüksekliği bilinmemektedir. Ancak yerinde alınan ölçülerle yaklaşık yükseklik 1,89 metredir. Wc duvarları güneydoğu duvarına bitişik örülmüştür. Bu duvarda yapıya ait pencere vardır. Güneybatı duvarı 0,60 m. kuzeybatı duvarı ise 1,33 metredir. Bu iki duvarda herhangi bir pencere ve kapı bulunmamaktadır (Şekil 3.94). Mekâna giriş duvarı olan kuzeydoğu duvarı yıkık durumdadır. Yıkılan parçaları zeminde görülmektedir. Duvarlar briket malzemeden yapılmıştır. (Şekil 3.112).

Şekil 3.112: 3.ev Z – 03 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.1.4. Mekân Z – 04

Zemin katta bulunan wc mekânıdır. Bu mekân özgününe göre küçültülmüştür. Mekânda bir pencere ve bir kapı bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri; 1,88 x 3,43 metredir. Tavan yüksekliği 2,90 metredir. Güneydoğu duvarı 1,88 metredir. Mekâna giriş kapısı K.Z.4 bu duvarda yer almaktadır. Kapının genişliği 0,83 m. yüksekliği 1,60 metredir. Ancak kapı kanadı olmayıp kapı boşluğu mevcuttur. Güneybatı ve kuzeydoğu duvarında herhangi bir pencere ya da kapı bulunmamaktadır. Güneybatı duvarı 1,21 m. kuzeydoğu duvarı ise 1,24 metredir. Kuzeybatı duvarı 1,82 metredir. Duvarda P.Z.5 penceresi vardır. Pencerenin genişliği 0,67 m. yüksekliği 1,30 metredir (Şekil 3.94). Pencerenin kasası, korkulukları ve camı olmayıp yerini pencere boşluğuna bırakmıştır. Duvarlar kerpiç malzemeyle örülmüş ve bir bölümü seramik ile

kaplanmıştır. Ancak seramiklerde malzeme kayıpları oluşmuştur. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler vardır (Şekil 3.113, 3.114).

Şekil 3.113: 3.ev Z - 04 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 04 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.114: 3.ev Z – 04 mekânı; kuzeybatı cephesi, Z – 04 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.1.5. Mekân Z – 05

Zemin katın mutfak bölümüdür. Mekânda; iki pencere ve bir kapı bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri; 3,54 x 3,44 metredir. Tavan yüksekliği 2,90 metredir. Güneydoğu duvarı 3,54 metredir. Bu duvarda P.Z.7 penceresi vardır. Pencerenin bir bölümü zemin döşemesine kadar yıkılmıştır. Pencerenin genişliği 2,06 m. yüksekliği ise 2,43 metredir. Ancak pencere kasası, kanatları ve korkulukları olmayıp camları kırılmış ve pencere boşluğu mevcuttur. Kuzeydoğu duvarı 3,47 metredir. K.Z.5 kapısı bu duvar

üzerindedir. Kapı ebatları Z – 04 mekânında belirtilmiştir. Bu duvarda ayrıca mutfak bölümüne ait ocaklık bulunmaktadır. Ocaklık genişliği 2,12 m. yerden yüksekliği ise 1,00 metredir. Ocaklık yemeklerin pişirildiği yerdir. Kuzeybatı duvarı 3,46 metredir. Mekâna giriş kapısı olan K.Z.4 ahşap kapısı bu duvar üzerinde yer almaktadır. Kapı genişliği 1,04 m. yüksekliği 1,90 metredir (Şekil 3.94). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Döşemesi beton olan mekânın tavanı ahşaptır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler vardır (Şekil 3.115, 3.116).

Şekil 3.115: 3.ev Z – 05 mekânı güneydoğu cephesi, Z – 05 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.116: 3.ev Z – 05 mekânı kuzeybatı cephesi, Z – 05 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.2. Birinci Kat

Yapının 1.katı ana şemayı yansıtmaktadır. Mekânlar sofanın (B – 01) etrafında sıralanmış olup sofa ortak bir mekândır. Sofaya giriş yapıya sonradan eklenen balkon ve buna bağlı K.1.2 kapısıyla sağlanmaktadır. Yapının 1.katında sofa dahil dört adet oda ve balkon bulunmaktadır. 1.kat yüksekliği yaklaşık olarak 3,00 metre olup duvarları kerpiç malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.95).

3.3.4.2.1. Mekân B – 01

Birinci katın merkezi alanlarından biridir. Mekânda dört tane ahşap kapı ve dört tane ahşap giyotin pencere bulunmaktadır. Sofa olarak adlandırılan bu mekâna iki kanatlı K.1.2 kapısıyla kuzeydoğu cephesinden girilmektedir. Bu kapının genişliği 1,20 m. yüksekliği ise 2,30 metredir. P.1.1, P.1.2, P.1.6 ve P.1.11 pencereleri bu mekâna aittir. Bu dört pencerenin yerden yükseklikleri 0,75 metredir. 1 – 03, 1 – 04, 1 – 05, mekânları B – 01 mekânına açılmaktadır. Mekânın ölçüleri; 6,58 x 2,87 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Güneydoğu duvarı 2,87 metredir. P.1.1 penceresi bu duvar üzerindedir. Genişliği 1,35 m. yüksekliği 1,57 metredir. Ancak pencere kasası, kanatları ve korkulukları yok olmuş, camları kırılmış pencere boşluğu oluşmuştur. Güneybatı duvarı 6,56 metredir. K.1.3 ve K.1.4 kapısı ve P.1.11 penceresi bu duvar üzerindedir. P.1.11 penceresinin genişliği 0,69 m. yüksekliği ise 1,37 metredir. Bu pencerenin camları ve korkulukları yok olmuş ancak kasası hala mevcuttur. Kuzeybatı duvarı 2,97 metredir. P.1.6 penceresi bu duvar üzerinde yer almaktadır. Pencerenin genişliği 1,40 m. yüksekliği ise 1,20 metredir. Kasa ve korkulukları yerinde mevcut olan pencerenin camları kırılmıştır. Kuzeydoğu duvarı 6,58 metredir. K.1.1 ve K.1.2 kapısı bu duvar üzerindedir. K.1.2 kapısı ahşap olup K.1.1 kapısının ise kasa ve kanatları yok olmuş sadece kapı boşluğu olarak mevcuttur (Şekil 55). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Döşemesi ahşap olan mekânın tavanı da ahşap malzemeden yapılmıştır. Duvarlarda sıva çatlakları, kirlenmeler ve sıvada dökülmeler görülmektedir. Ayrıca pencere, tavan, zemin döşemesinde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.117, 3.118).

Şekil 3.117: 3.ev B – 01 mekânı güneydoğu cephesi, B – 01 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

Şekil 3.118: 3.ev B – 01 mekânı kuzeybatı cephesi, B – 01 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.2.2. Mekân B – 02

Birinci katta bulunan odalardan biridir. Mekânda; üç adet pencere ve bir kapı bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri; 3,68 x 3,50 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Güneydoğu duvarı 3,66 metredir. Bu duvarda P.1.3 penceresi vardır. Pencerenin genişliği 1,40 m. yüksekliği ise 1,60 metredir. Ancak pencere kasası, kanatları ve korkulukları yok olmuş, camları kırılmış pencere boşluğu oluşmuştur. Güneybatı duvarı 3,57 metredir. K.1.1 kapısı bu duvar üzerinde olup mekana giriş kapısıdır. Ancak duvarda kapı boşluğu olarak yer almaktadır. Kapı genişliği 1,32 m. yüksekliği ise 2,30 metredir. Kuzeybatı duvarı 3,68 metredir. Bu duvarda P.1.5 ahşap penceresi vardır (Şekil 3.95). Bu pencerenin kasa kısmı mevcut olup camları kırılmıştır. Korkulukları hala mevcut olan pencerenin önü altı adet ahşap dikme ile kapatılmıştır. Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Mekânın zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir. Pencere, tavan, zemin döşemesinde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.119, 3.120).

Şekil 3.119: 3.ev B – 02 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

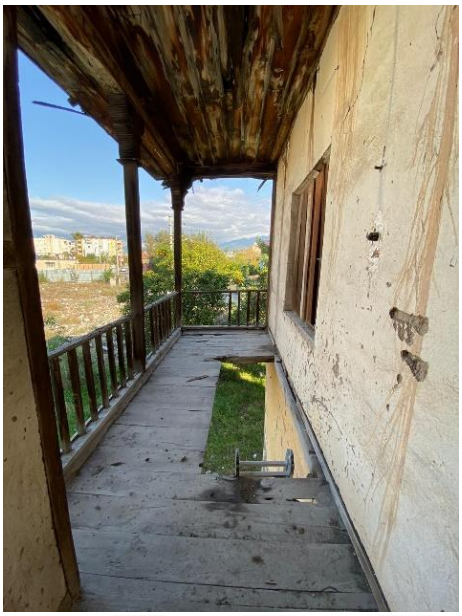

Şekil 3.120: 3.ev B – 02 mekânı kuzeybatı cephesi, B – 02 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.2.3. Mekân B – 03

Birinci katta bulunan balkon mekânıdır. Mekânın ölçüleri; 4,12 x 1,78 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Güneydoğu duvarı 4,12 metredir. Bu duvarda P.1.5 penceresi vardır. Pencere ile ilgili detaylı bilgiler mekân B – 02 de verilmiştir. Güneybatı duvarı 1,78 metredir. Sofaya giriş kapısı olan K.1.2 kapısı bu duvar üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.95). Kapı ebatları ve bilgileri mekân B – 01 de verilmiştir. Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Mekânın zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir. Kapı, pencere, tavan ve Zemin döşemesinde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.121).

Şekil 3.121: 3.ev B – 03 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.2.4. Mekân B – 04

Birinci katta bulunan kiler mekânıdır. Mekânda; iki adet pencere ve K.1.3 kapısı bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri; 4,01 x 1,26 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Güneydoğu ve kuzeybatı duvarı 4,01 metredir. Güneydoğu duvarında herhangi bir pencere ve kapı bulunmamaktadır. Kuzeybatı duvarında ise P.1.7 penceresi vardır. Kasa ve korkulukları var olan pencerede cam kırıkları mevcuttur. Güneybatı ve kuzeydoğu duvarı 1,26 metredir. P.1.8 penceresi güneybatı duvarı üzerinde yer almaktadır. K.1.3 kapı boşluğu ise kuzeydoğu duvarındadır (Şekil 3.95). Kasa ve korkuluklar var olan bu pencere de cam kırıkları mevcuttur. Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Mekânın zemin döşemesi beton olup tavan döşemesi ise ahşaptır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir. Pencere ve tavan döşemesinde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.122).

Şekil 3.122: 3.ev B – 04 mekânı (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

3.3.4.2.5. Mekân B – 05

Birinci katta bulunan odalardan biridir. Mekânda; iki adet pencere ve bir kapı bulunmaktadır. Mekânın ölçüleri; 3,80 x 3,38 metredir. Tavan yüksekliği 3,00 metredir. Güneydoğu duvarı 3,71 metredir. Bu duvarda P.1.10 penceresi vardır. Pencerenin genişliği 1,34 m. yüksekliği ise 1,60 metredir. Ancak pencere kasası, kanatları ve korkulukları yok olmuş, camları kırılmış pencere boşluğu oluşmuştur. Güneybatı duvarı 3,80 metredir. P.1.9 penceresi bu duvar üzerindedir. Ancak duvarda pencere boşluğu olarak yer almaktadır. Pencere genişliği 1,42 m. yüksekliği ise 1,50 metredir. Kuzeybatı duvarı 3,67 metredir. Bu duvarda 1,82 m. genişliğinde dolap vardır. Dolap çerçeveleri yerinde mevcut olmasına rağmen kapakları yok olmuştur. Kuzeydoğu duvarında ise K.1.4 kapısı bulunmaktadır. Ancak kapı yok olmuştur (Şekil 3.95). Duvarlar kerpiç malzemeden yapılmıştır. Mekânın zemin ve tavan döşemesi ahşap malzemeden yapılmıştır. Ayrıca duvarlarda sıva çatlakları, dökülmeleri ve kirlenmeler görülmektedir. Pencerelerde, tavan ve zemin döşemesinde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır (Şekil 3.123, 3.124).

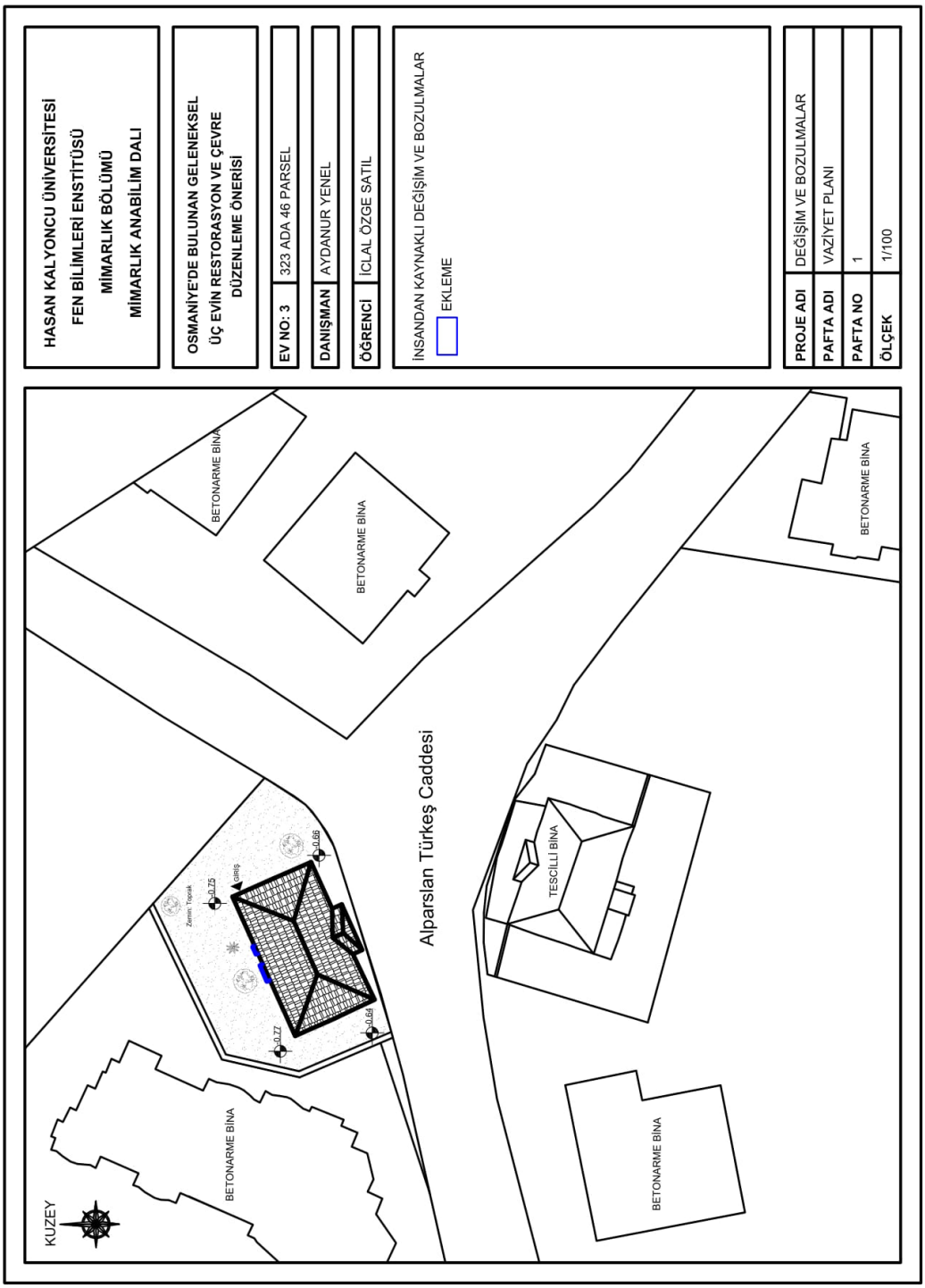

Şekil 3.123: 3.ev B – 05 mekânı güneydoğu cephesi, B – 05 güneybatı cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

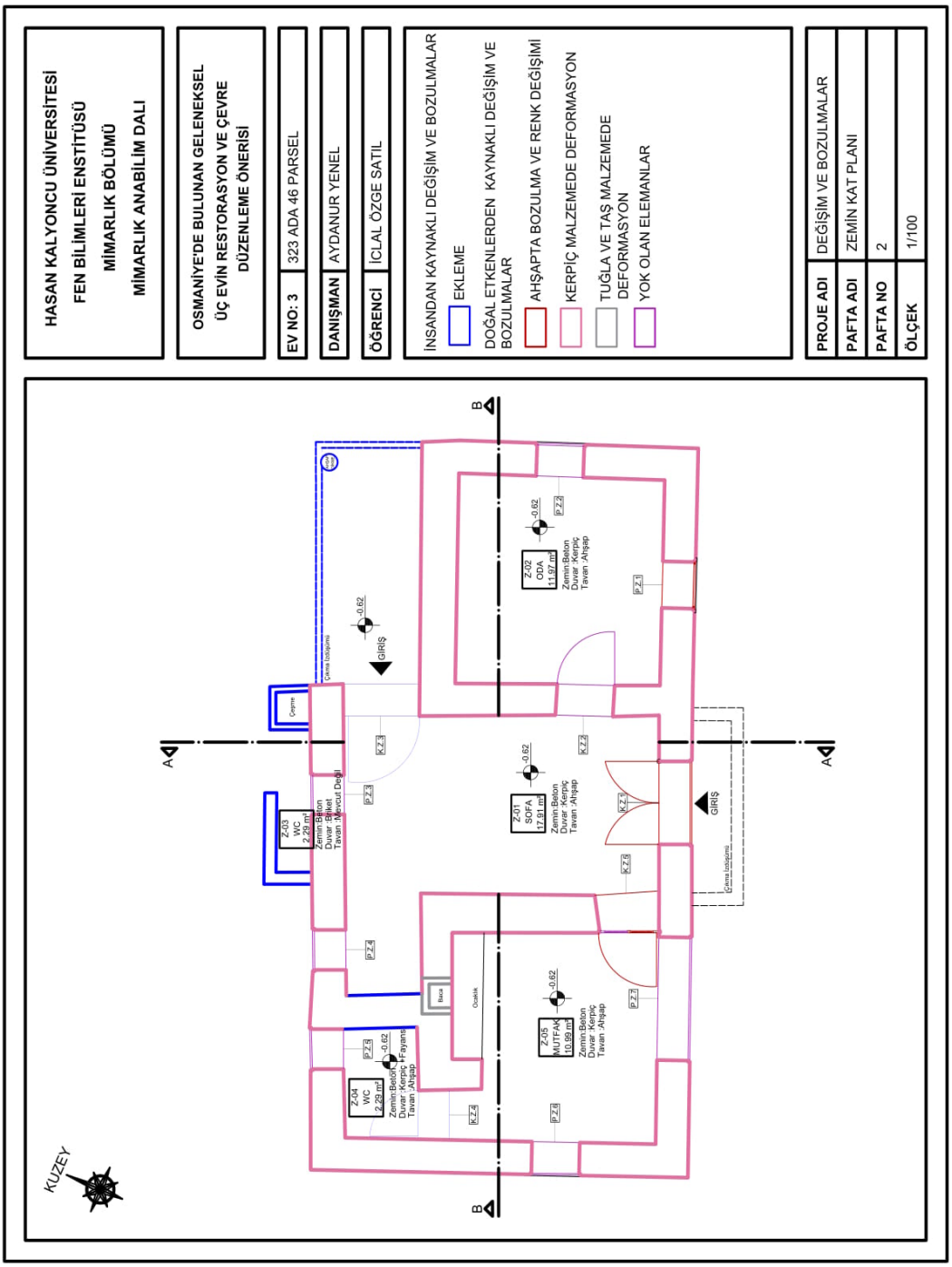

Şekil 3.124: 3.ev B – 05 mekânı kuzeybatı cephesi, B – 05 kuzeydoğu cephesi (İclal Özge Satıl Arşivi, 2019)

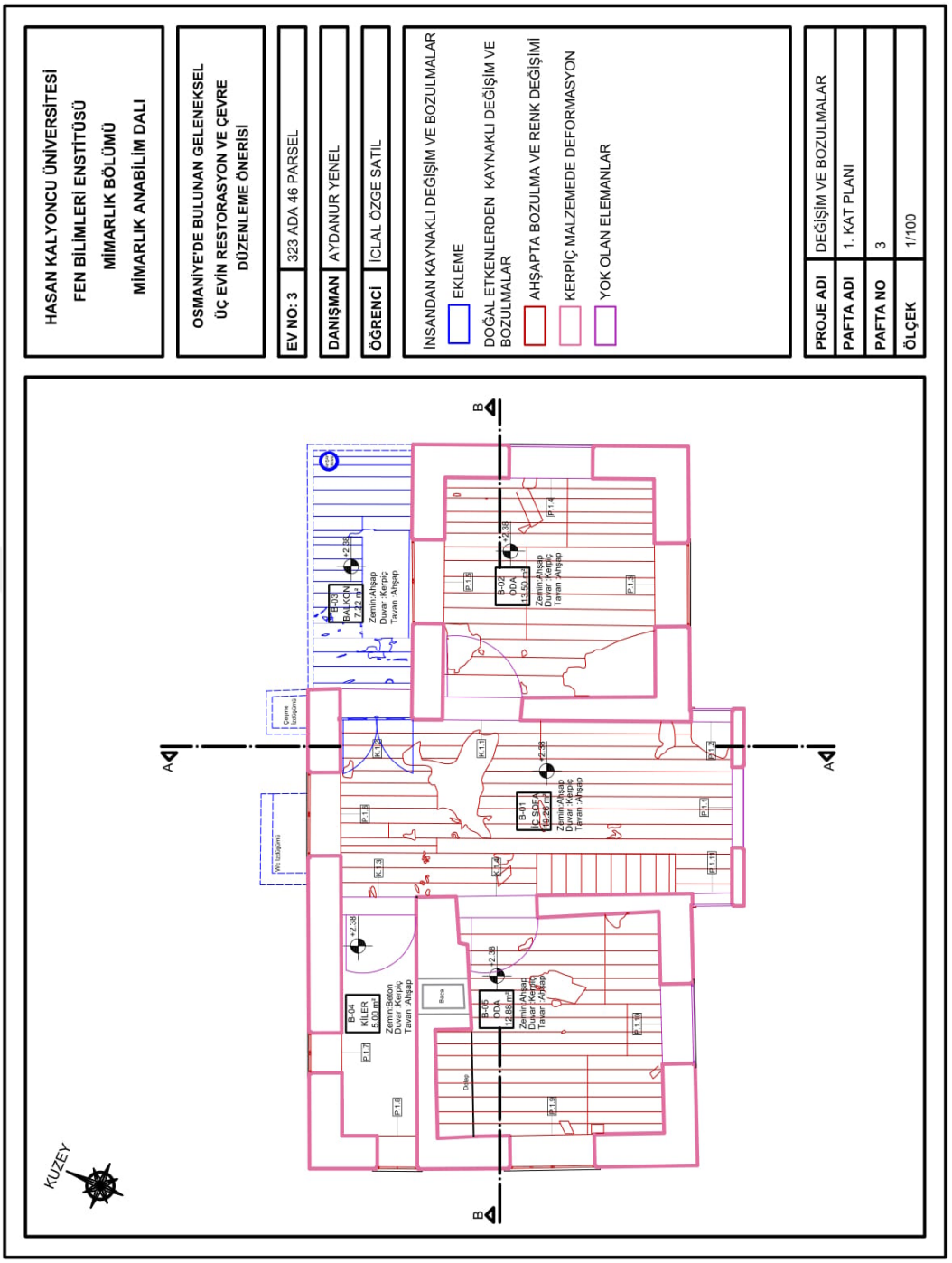
3.3.5. Değişim ve bozulmalar

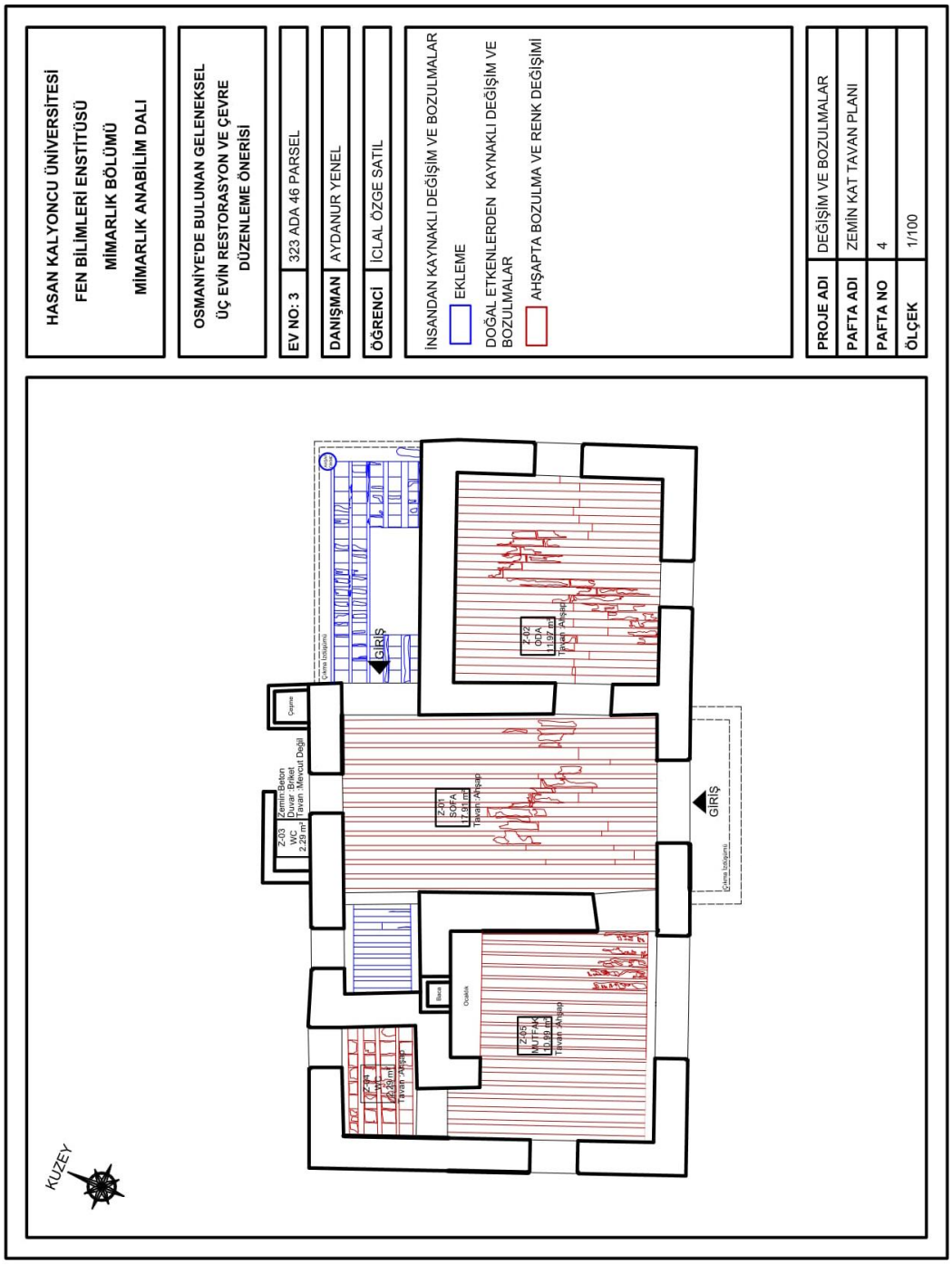
Şekil 3.125: 3.ev vaziyet planı (değişim ve bozulmalar)

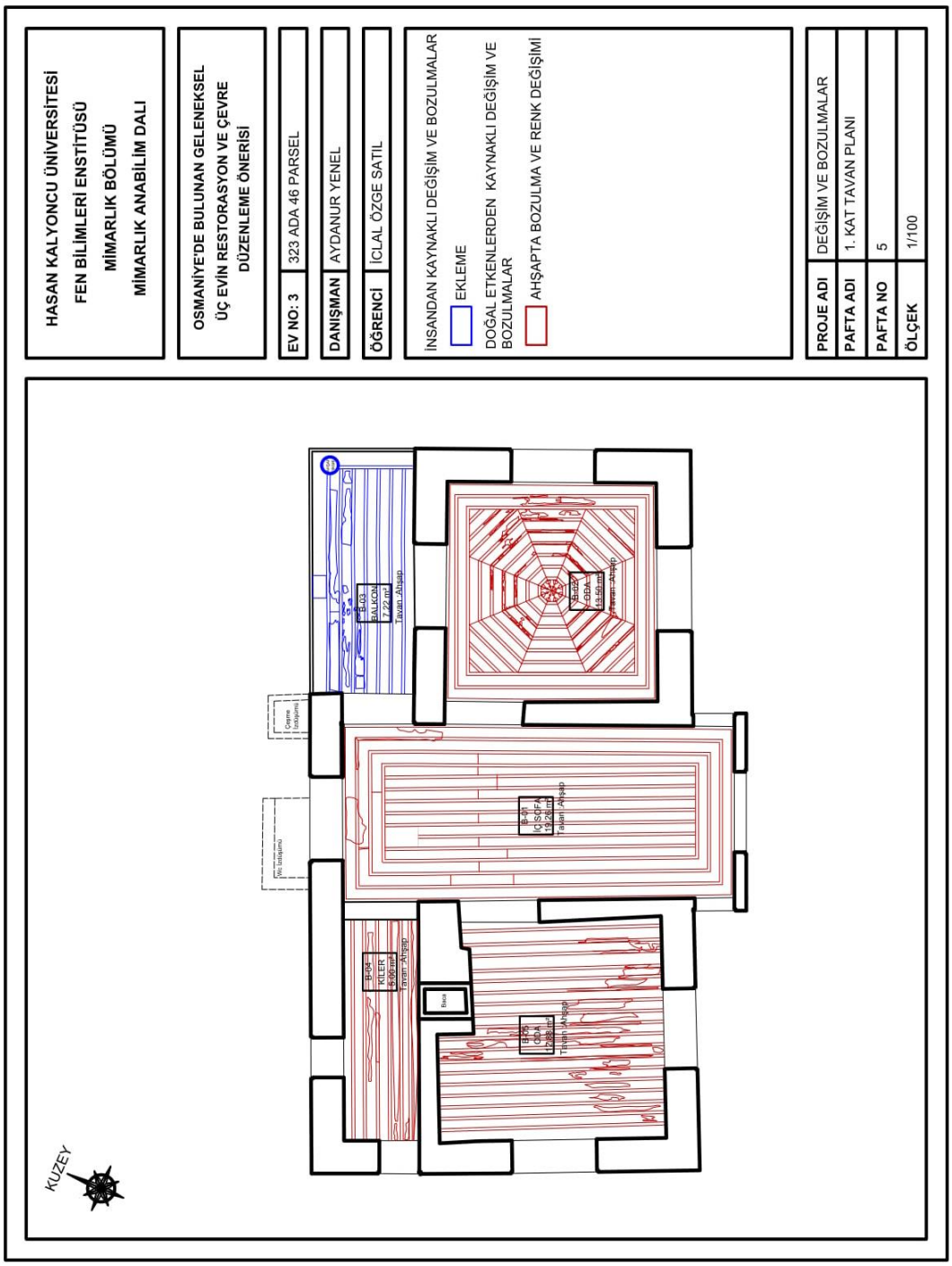
Şekil 3.126: 3.ev zemin kat planı (değişim ve bozulmalar)

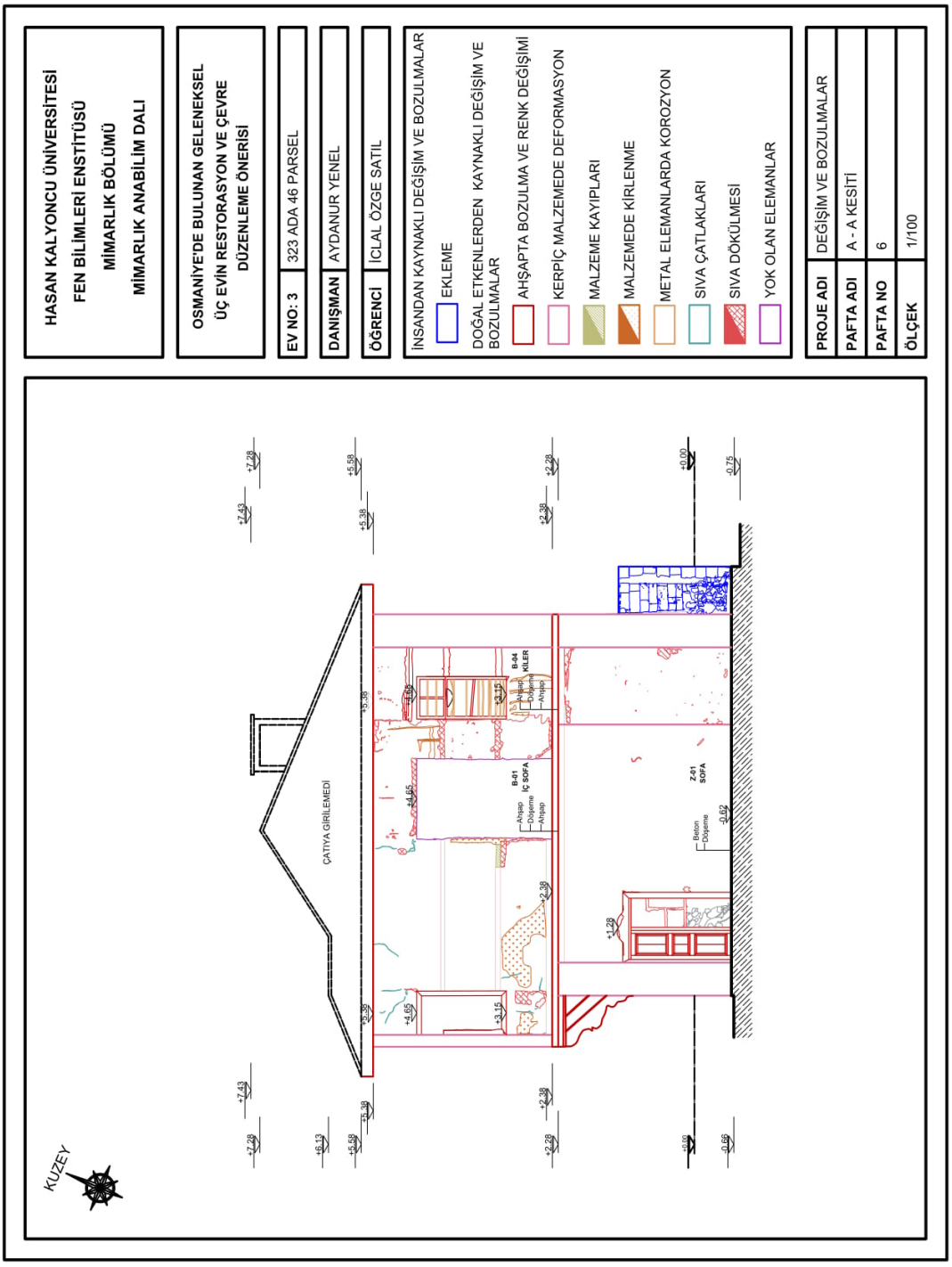
Şekil 3.127: 3.ev 1.kat planı (değişim ve bozulmalar)

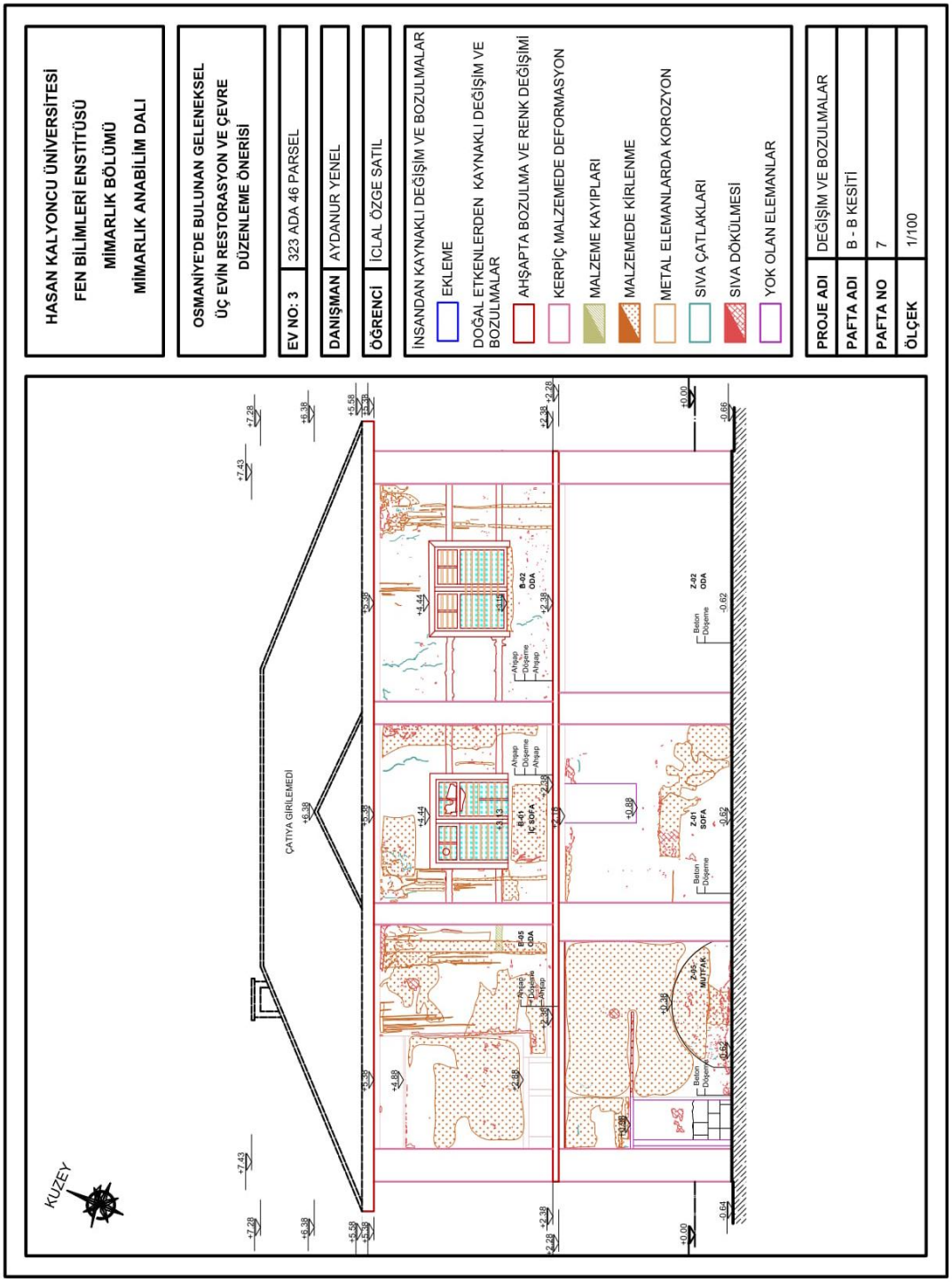
Şekil 3.128: 3.ev zemin kat tavan planı (değişim ve bozulmalar)

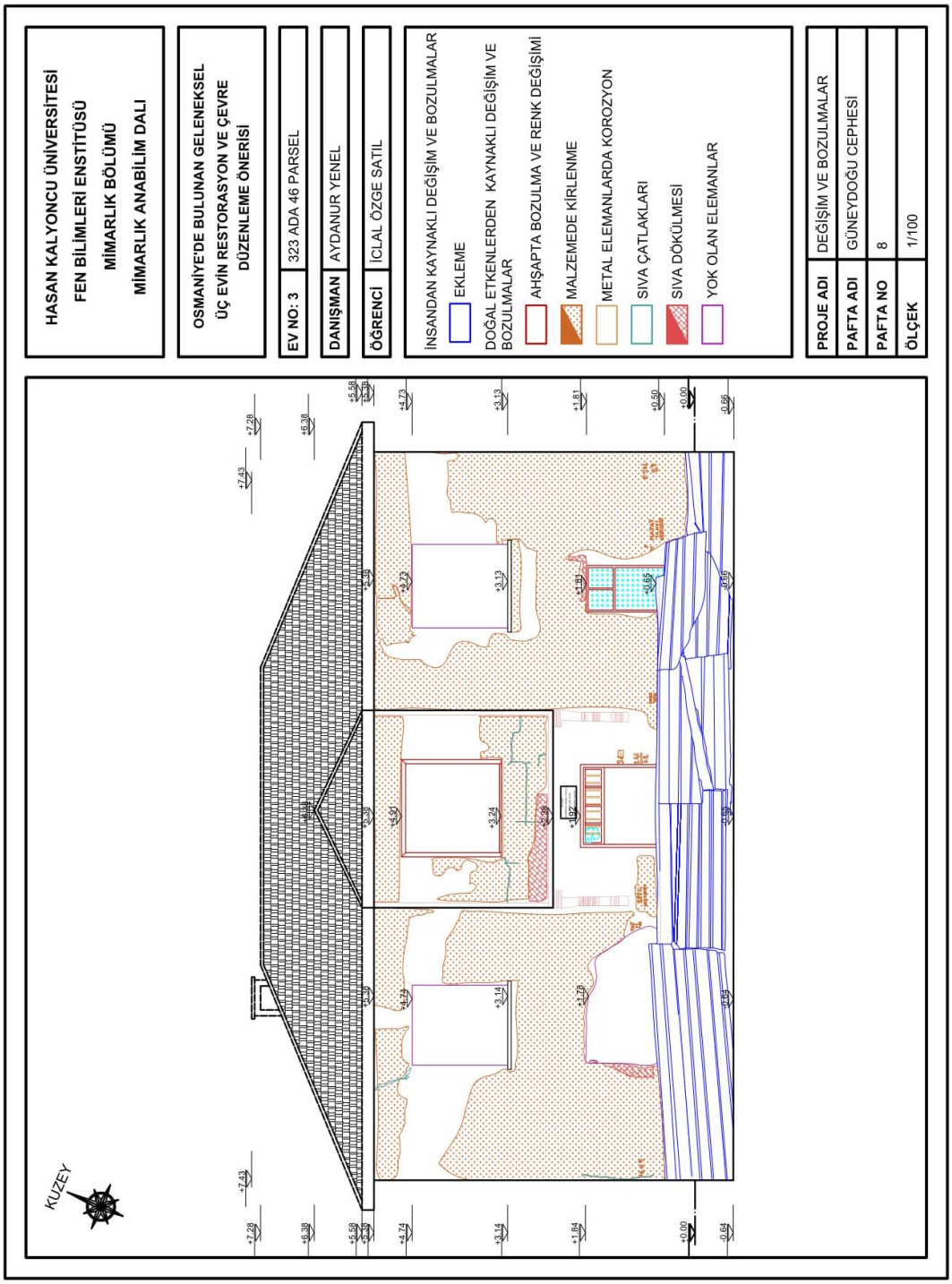
Şekil 3.129: 3.ev 1. kat tavan planı (değişim ve bozulmalar)

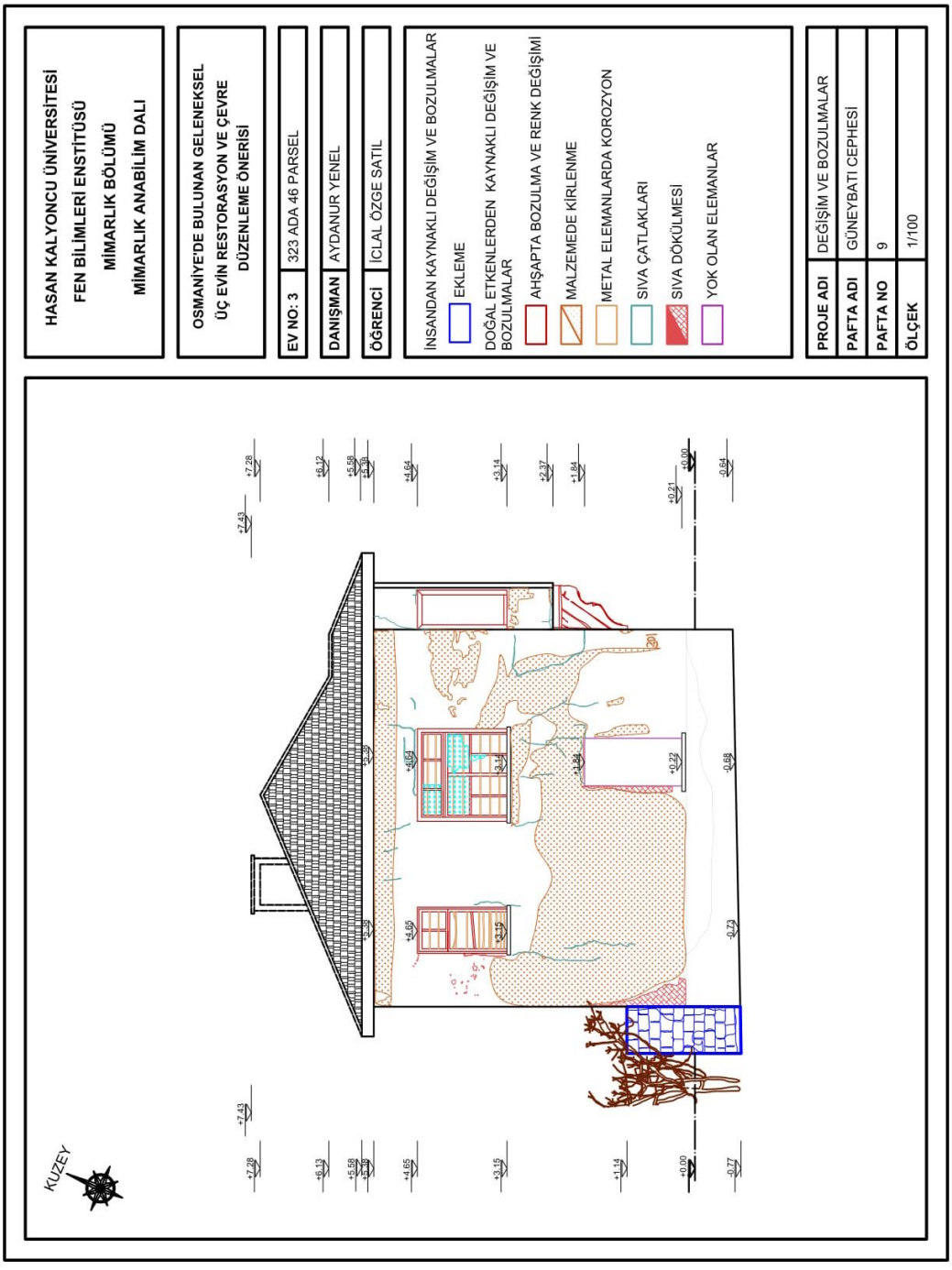
Şekil 3.130: 3.ev a – a kesiti (değişim ve bozulmalar)

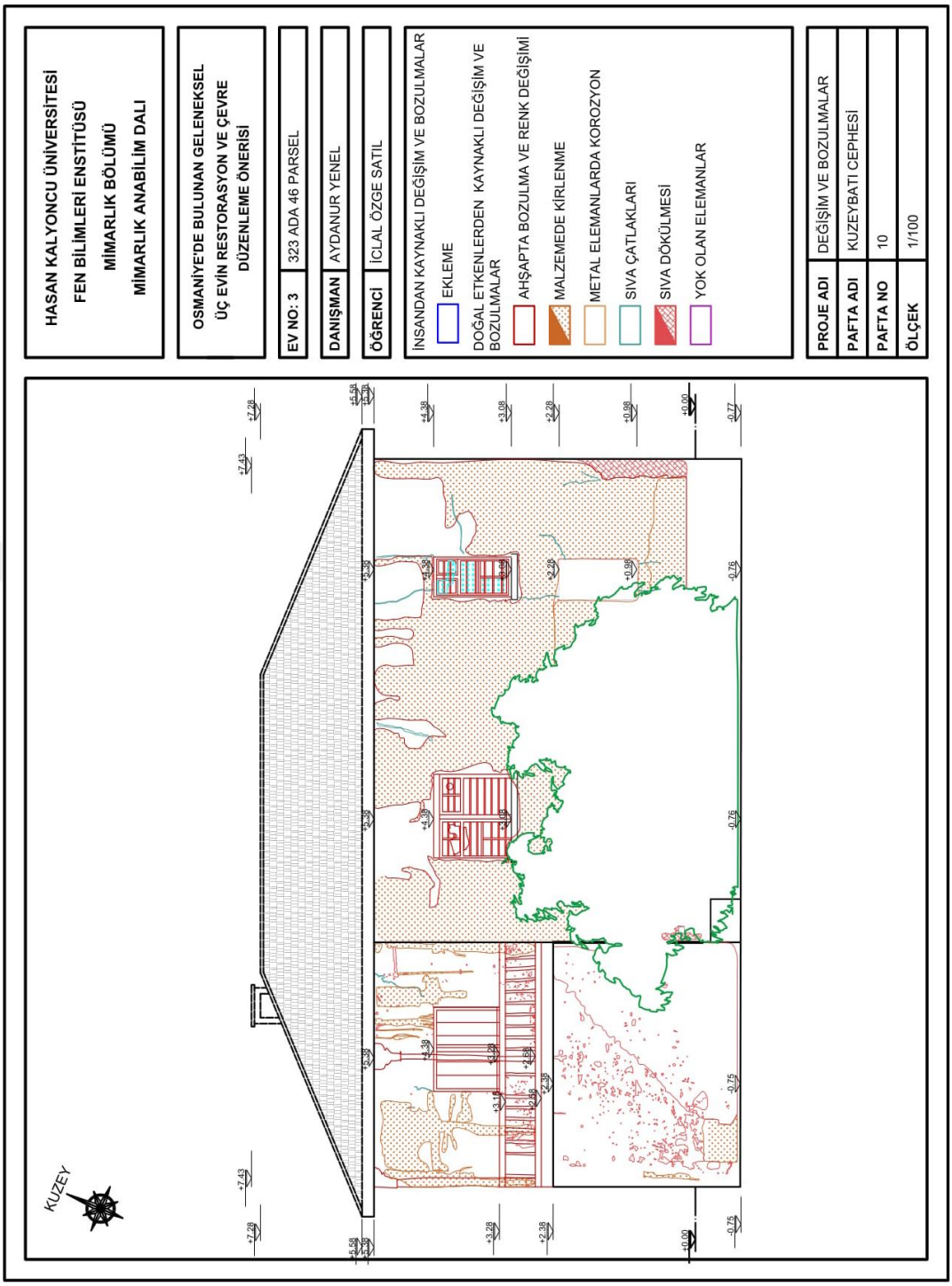
Şekil 3.131: 3.ev b – b kesiti (değişim ve bozulmalar)

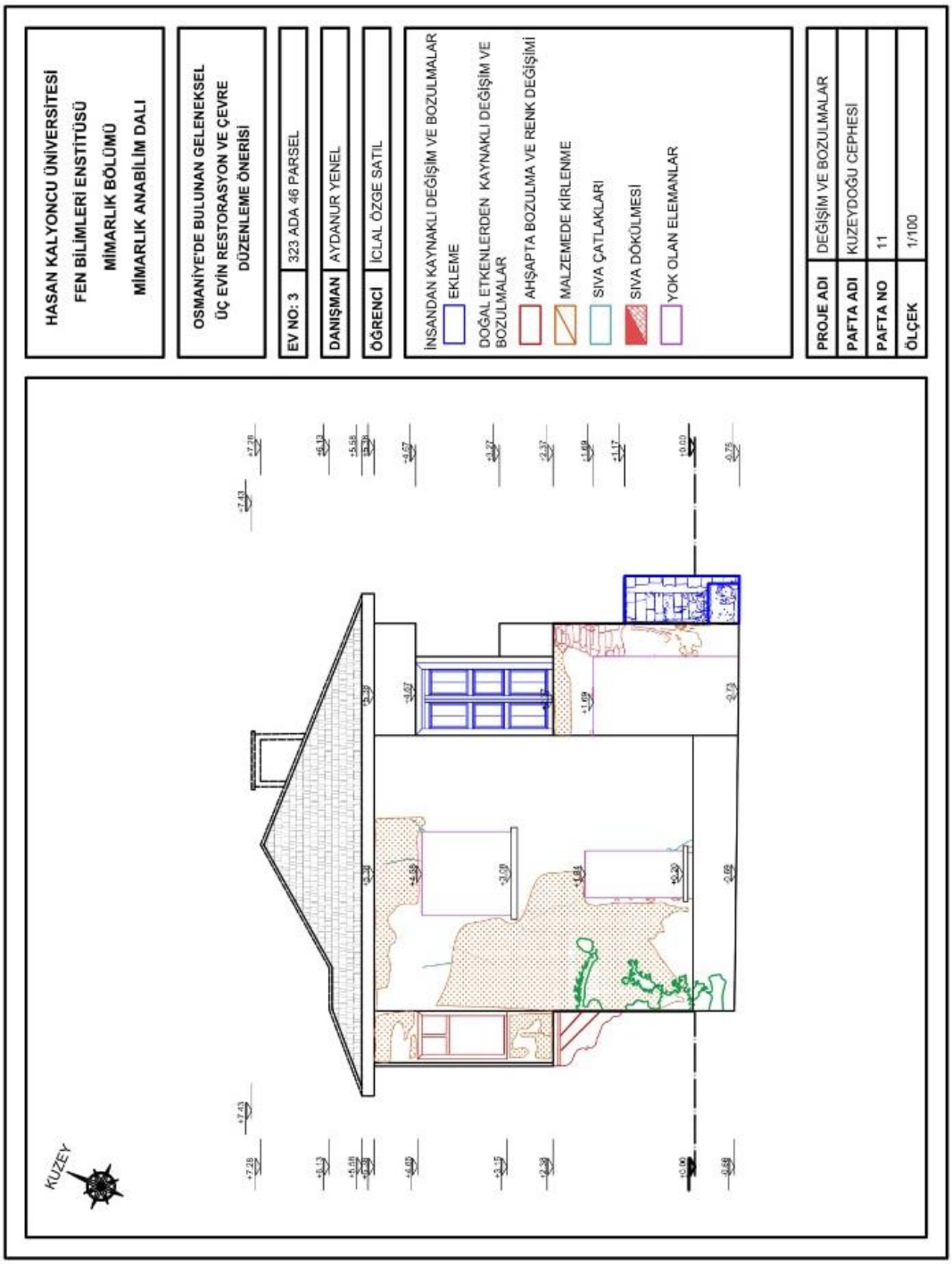
Şekil 3.132: 3.ev güneydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.133: 3.ev güneybatı cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.134: 3.ev kuzeybatı cephesi (değişim ve bozulmalar)

Şekil 3.135: 3.ev kuzeydoğu cephesi (değişim ve bozulmalar)

BÖLÜM 4

4. RESTİTÜSYON

4.1. Restitüsyon Kavramı

Restitüsyon, sonradan değişikliğe uğramış, kısmen yıkılmış veya yok olmuş ögelerin, yapıların ilk tasarımlarındaki durumlarının plan, kesit, görünüş gibi mimari çizim tekniği ile anlatımıdır. Arşiv kayıtları, yapı üzerindeki izler, yapıya ait çizim veya fotoğraf gibi belgeler restitüsyona yardımcı diğer ögelerdir (Ahunbay; 2016: 85).

Restitüsyon bir yapının ilk tasarlandığı dönemdeki hali hakkında bilgi vermek amacıyla yapılmaktadır. Restitüsyon çalışması sonucu özgün tasarımın elde edilmesini sağlayan veriler, restorasyon projelerine temel verilerin doğru şekilde aktarılarak müdahalelerin yapılmasını sağlayacaktır.

Çalışılan evlerin restitüsyonunda; günümüze kadar uğradığı değişimler tespit edilmiş olup sonradan eklenmiş, değiştirilmiş veya tamamen kaldırılmış mimari mekanların, yapı elemanlarının tespit edilerek, bilimsel verilere dayalı özgün hali ile ilgili çalışma yapılmış ve restitüsyon çizimleri ortaya çıkmıştır.

4.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Çalışılan üç geleneksel evin restitüsyon çalışmalarındaki amaç, günümüze kadar geçirdikleri süreçte kullanıcıları tarafından geçirdiği müdahalelere bağlı değişim ve bozulmalar olmuştur.

Bu değişikliklerin neler olduğunu bilmek ve evlerin özgün halinin nasıl olduğunu tespit etmek amacıyla restitüsyon bölümünde kaynak kullanım paftaları hazırlanarak analizler yapılmıştır.

Restitüsyon çalışması yapmak için yararlanılan kaynaklar aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

A – YAPI ÜZERİNDEKİ İZLER VE ÖRNEKLERDEN BİLİNEN

- Varlığı kesin olarak bilinen
- İzi olan ve varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinen
- İzi olmayan ve varlığı diğer örneklerden bilinen

B – ARŞİV KAYITLARI / SÖZLÜ KAYNAKLARDAN BİLİNEN

- Sözlü kaynak ile bilinen
- Yazılı kaynak ile bilinen

C – KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN BİLİNEN

- İzi olmayan ve karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler

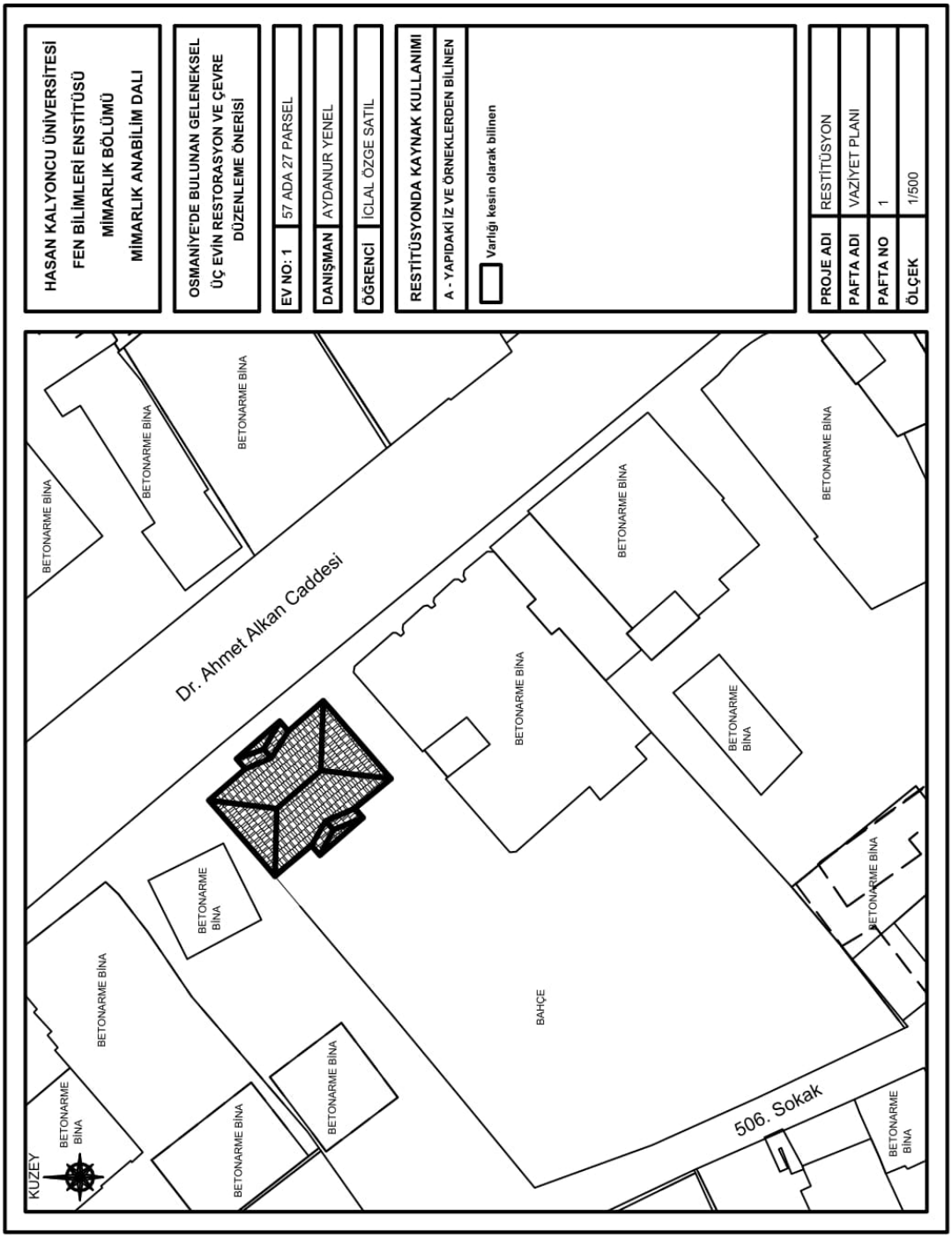
D – MİMARİ GEREKLİLİK

- Yapıda olmayan ancak mimari açıdan yapıda olması gereken ögeler

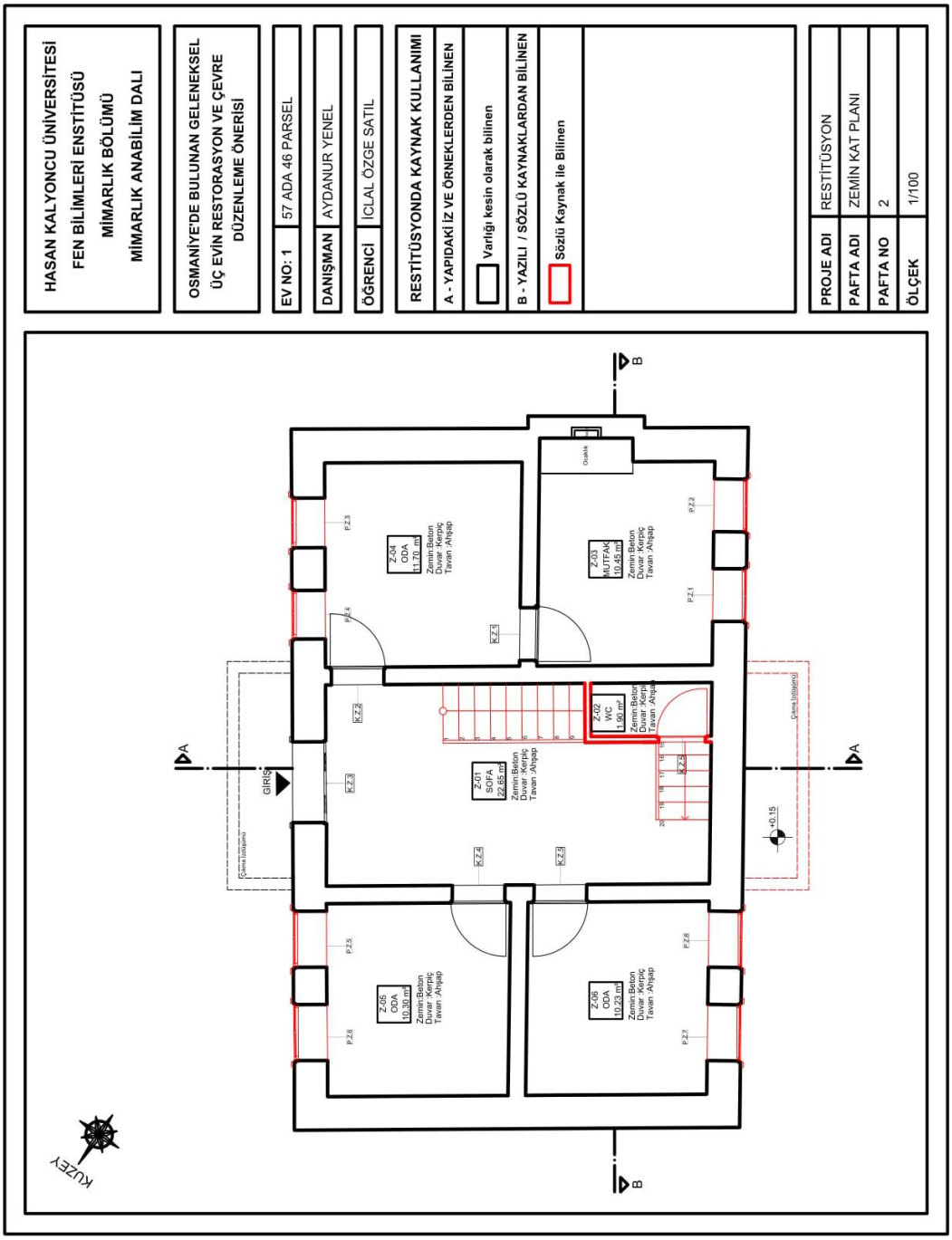
4.2.1. Ev no.1: 57 ada 27 parsel restitüsyonunda kaynak kullanımı

Ev, inşa edildiği 1930'lu yıllarda iki cumbaya sahip olup iki katlıdır. İki katı ortak kullanılan ev, 1967 yılında fonksiyon değişikliğine uğramış, iki bağımsız kullanıma dönüştürülmüştür. Zemin kata ulaşım K.Z.1 kapısıyla sağlanmakta olup 1.kata ulaşım için 2.cumba kaldırılmış, 20 -30 cm ebatlarında altı adet kolonla desteklenmiş ve B – 07 mekânı oluşturulmuştur. Ayrıca merdiven eklenmiştir. Günümüzde merdiven mevcut olmayıp izlerini güneydoğu cephesi duvarında görmek mümkündür.

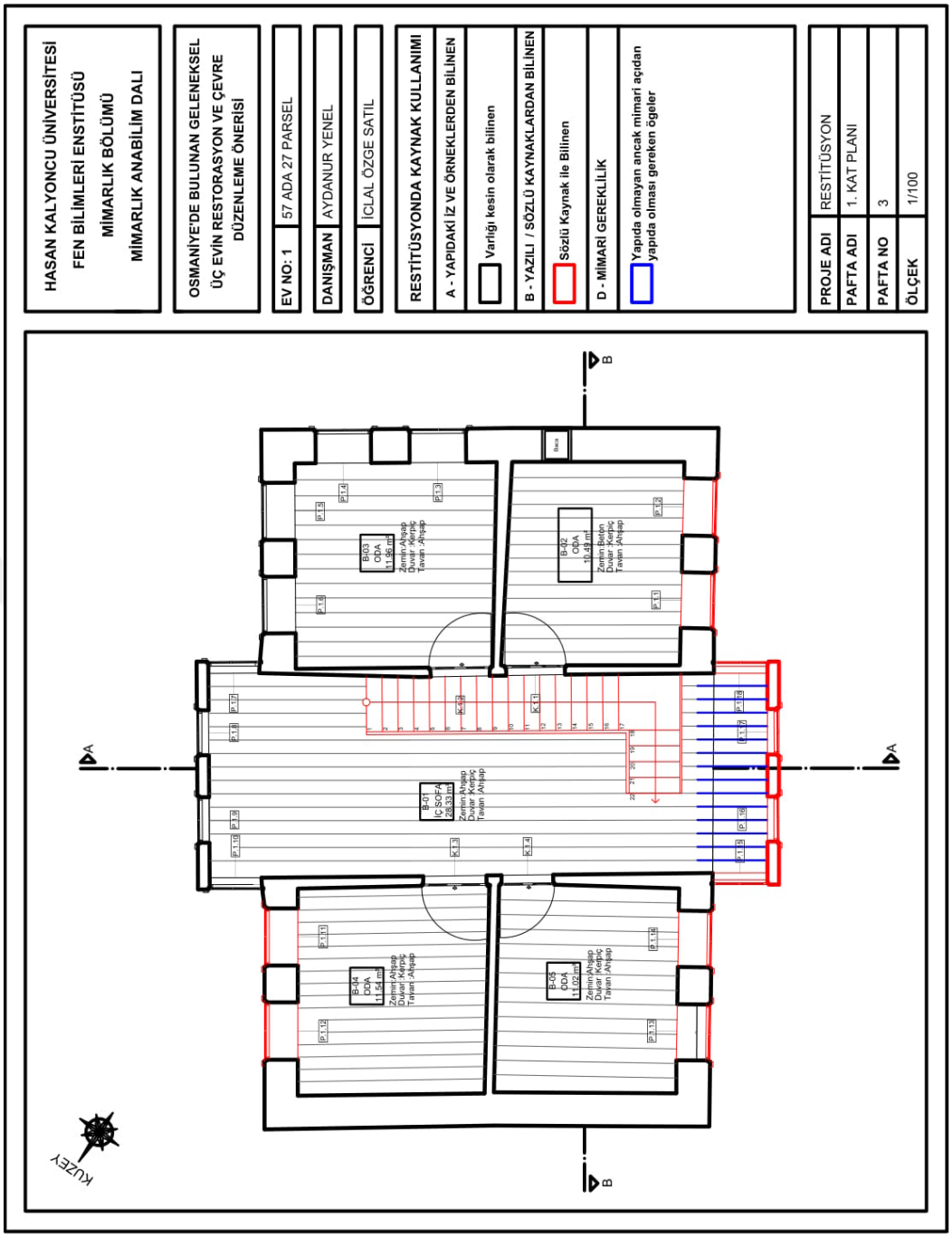
Evin ilk inşa edildiği zamanlarda B – 07 mekânı evin 2. cumbasına dâhil olduğunu söylemektedirler. Ayrıca, şuan ki kullanımında B – 01 ve B – 04 mekânı duvar ile bölünmüş ancak ev sahipleri bu duvarın özgün kullanımında mevcut olmadığı bilgisini vermektedirler (Şekil 4.1 – 4.11).

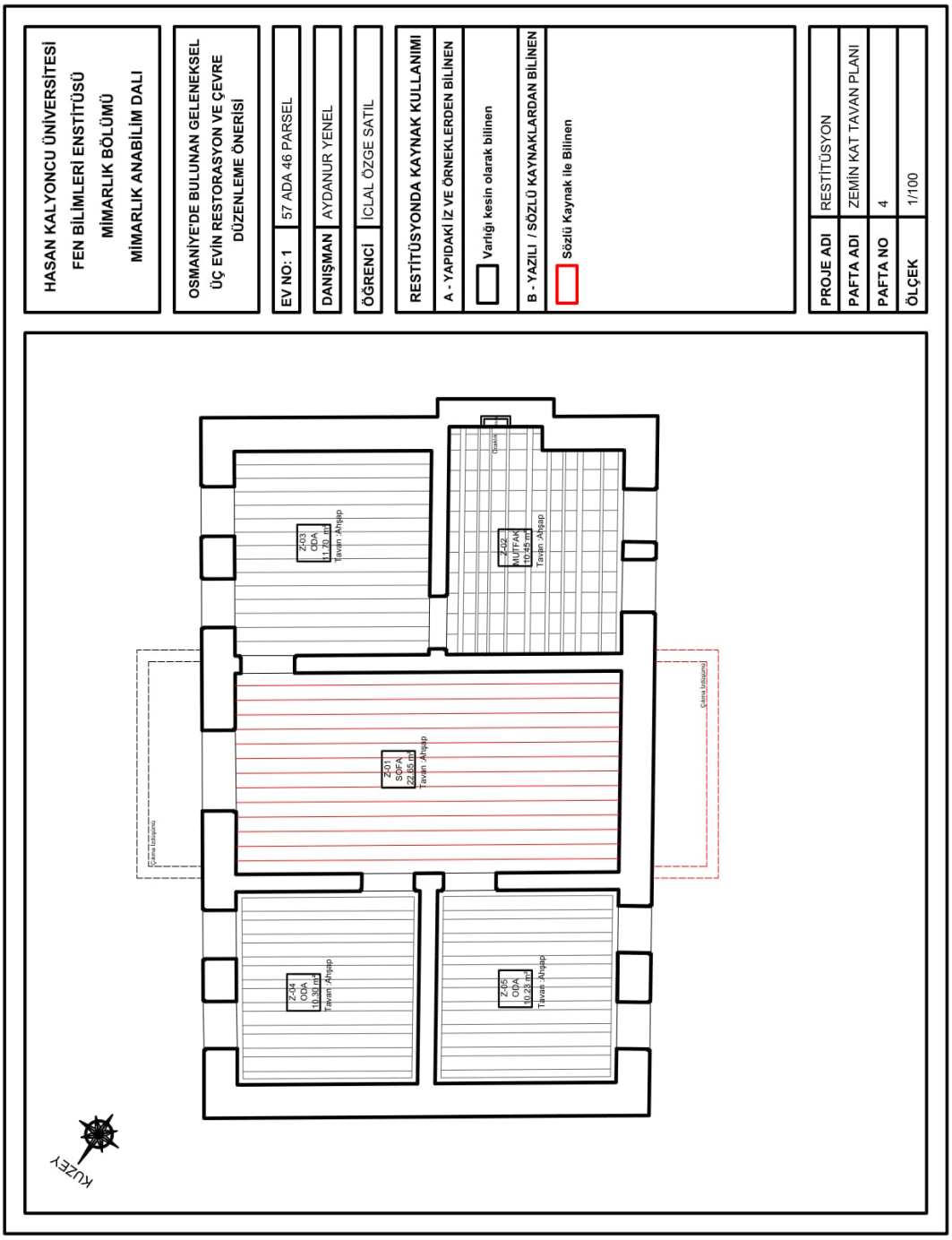
Şekil 4.1: 1.ev vaziyet planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

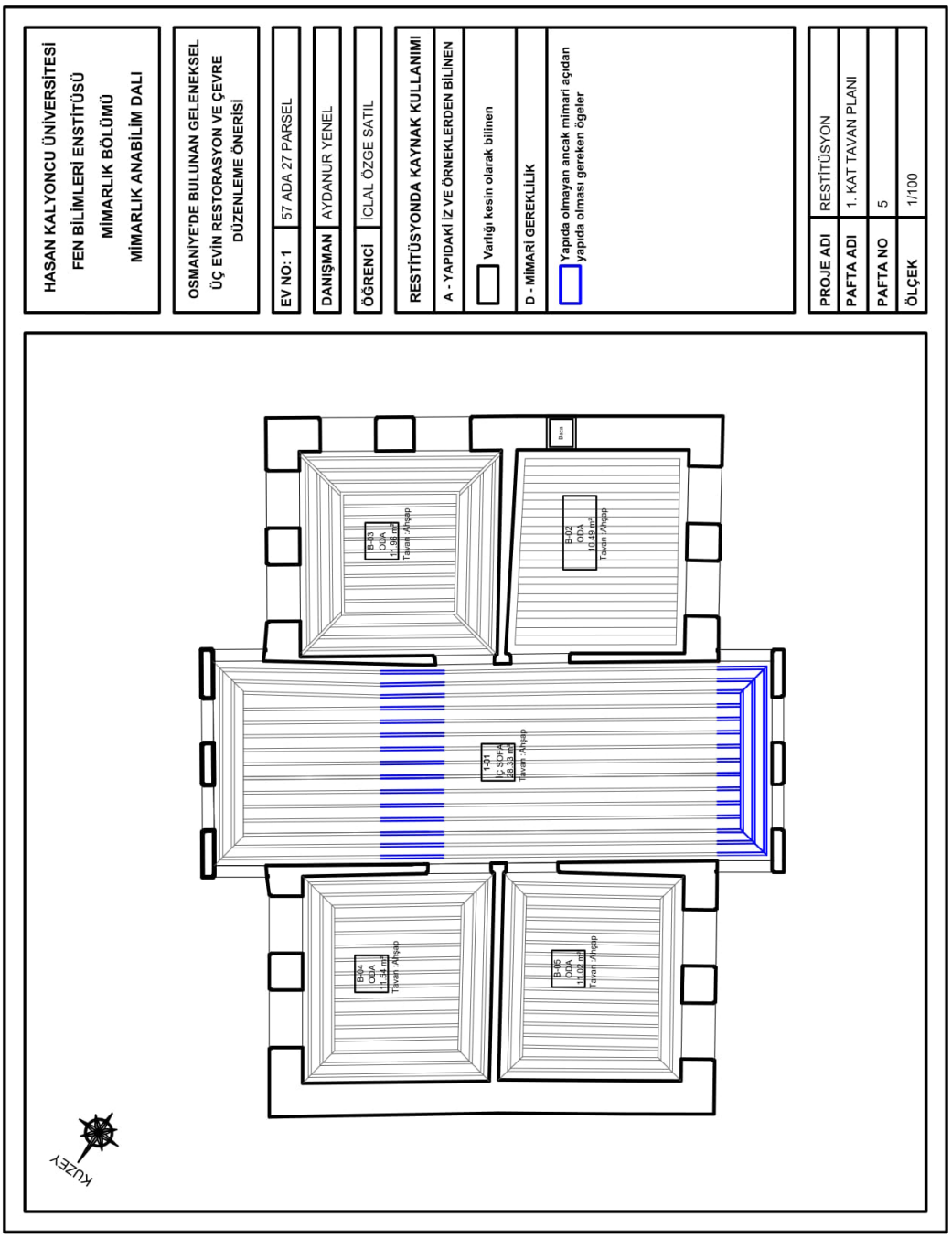
Şekil 4.2: 1.ev zemin kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

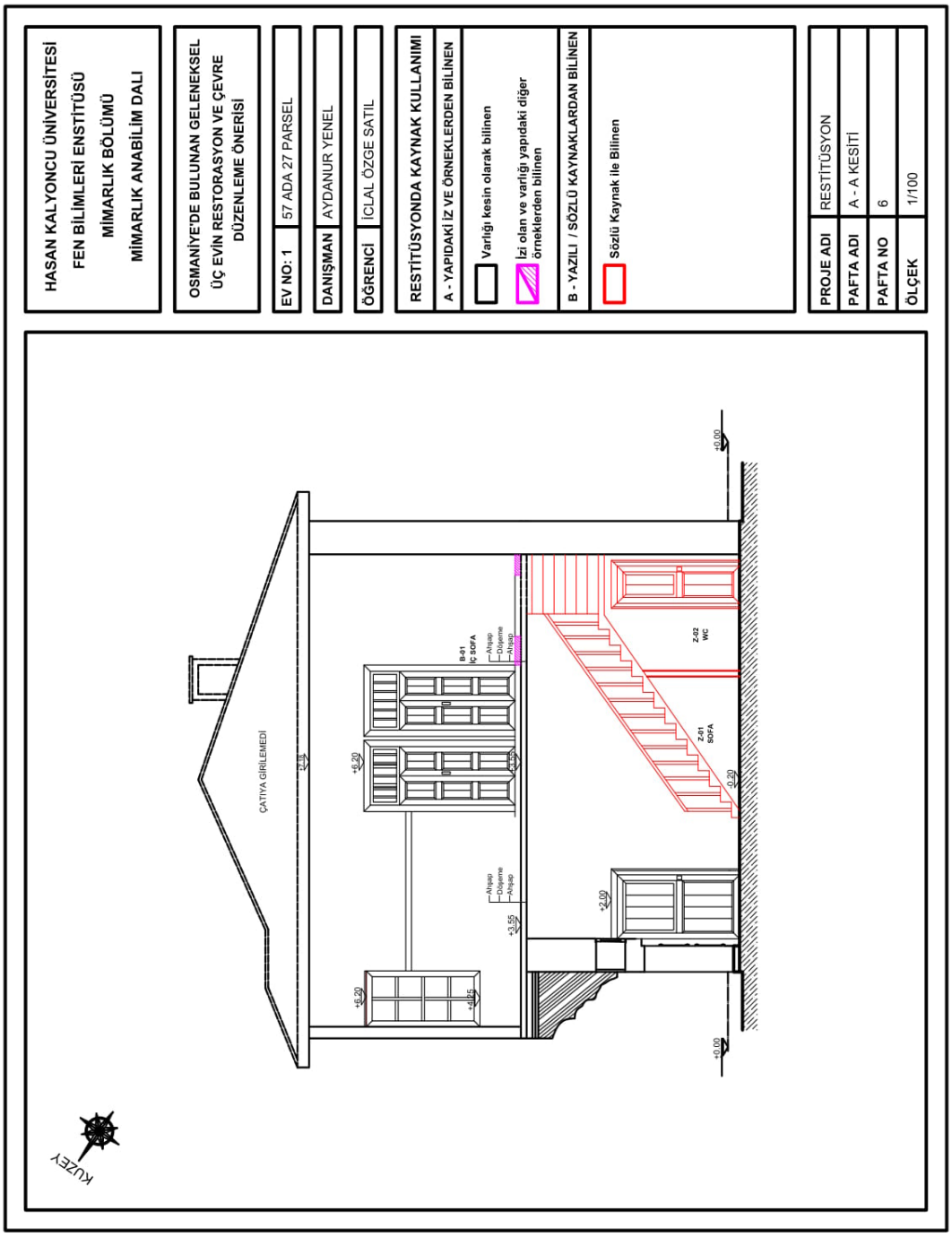
Şekil 4.3: 1.ev 1. kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

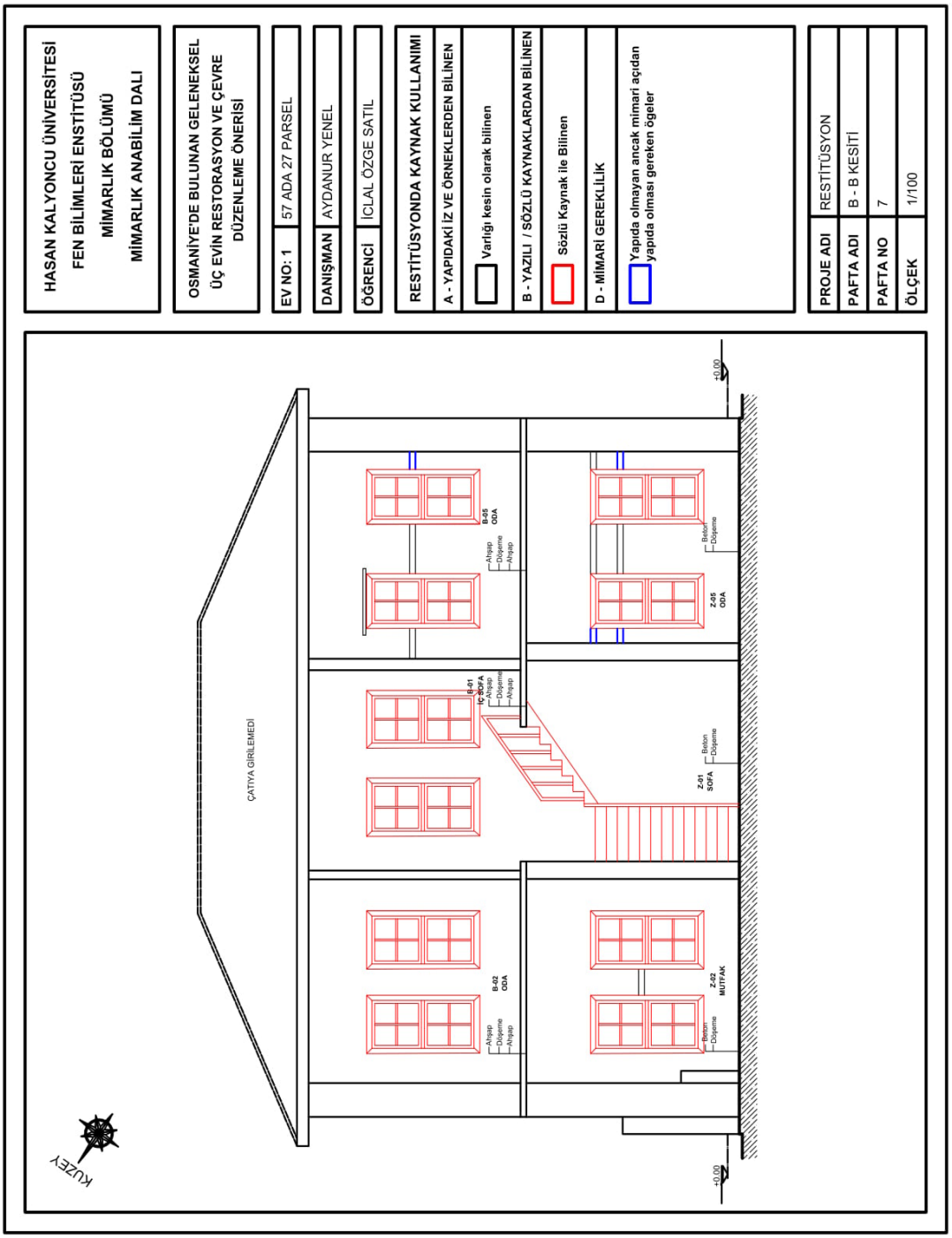
Şekil 4.4: 1.ev zemin kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

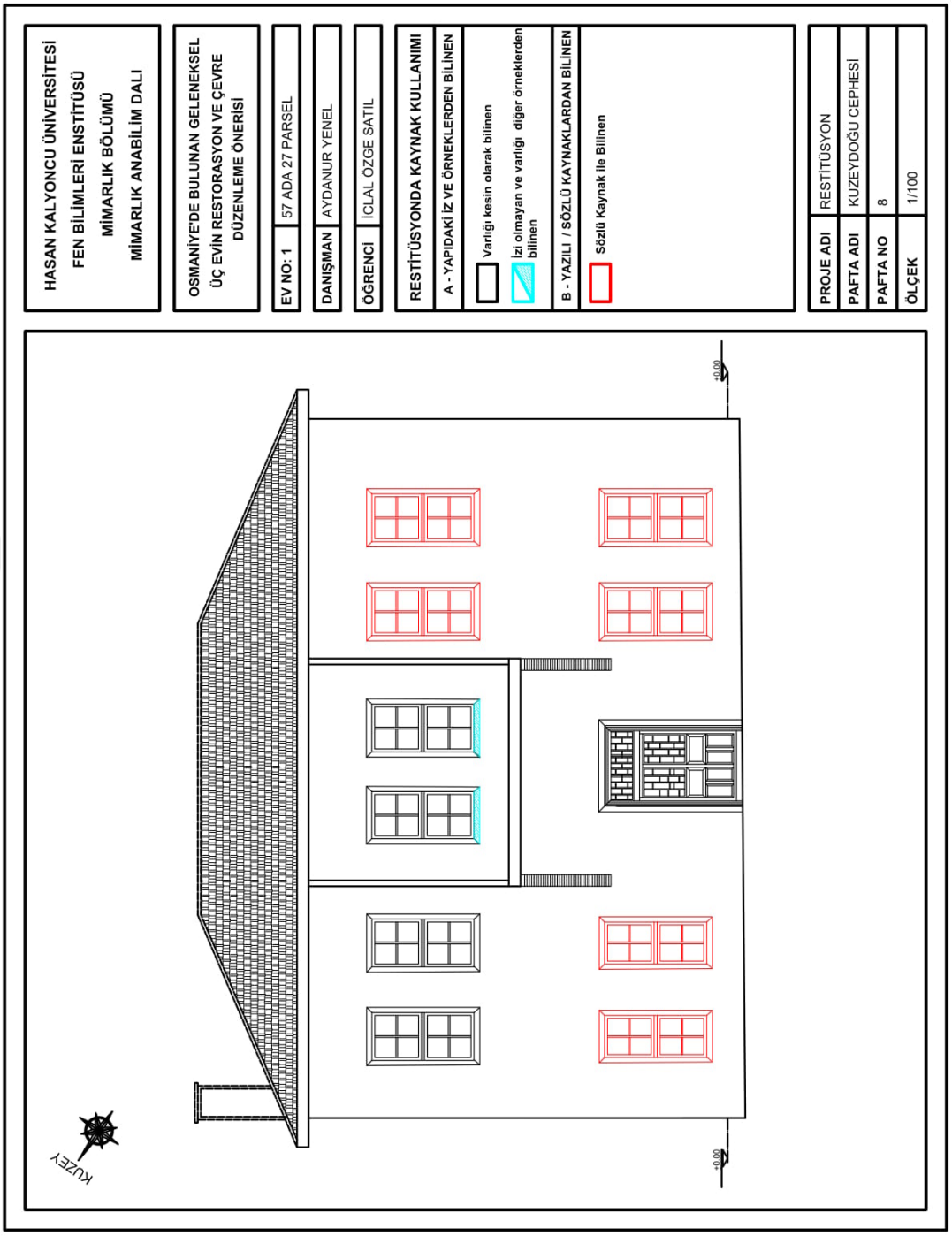
Şekil 4.5: 1.ev 1. kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

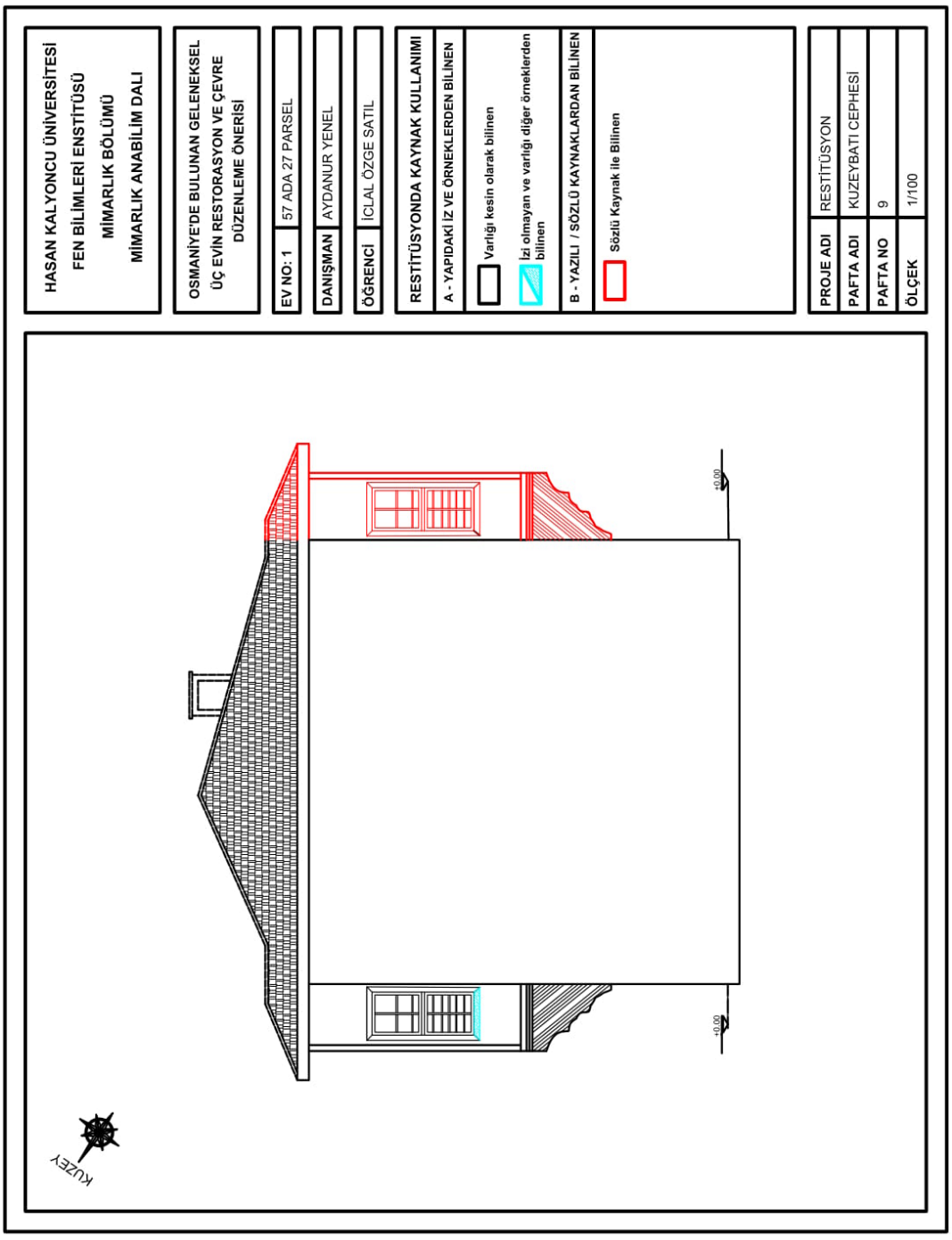
Şekil 4.6: 1.ev a – a kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı)

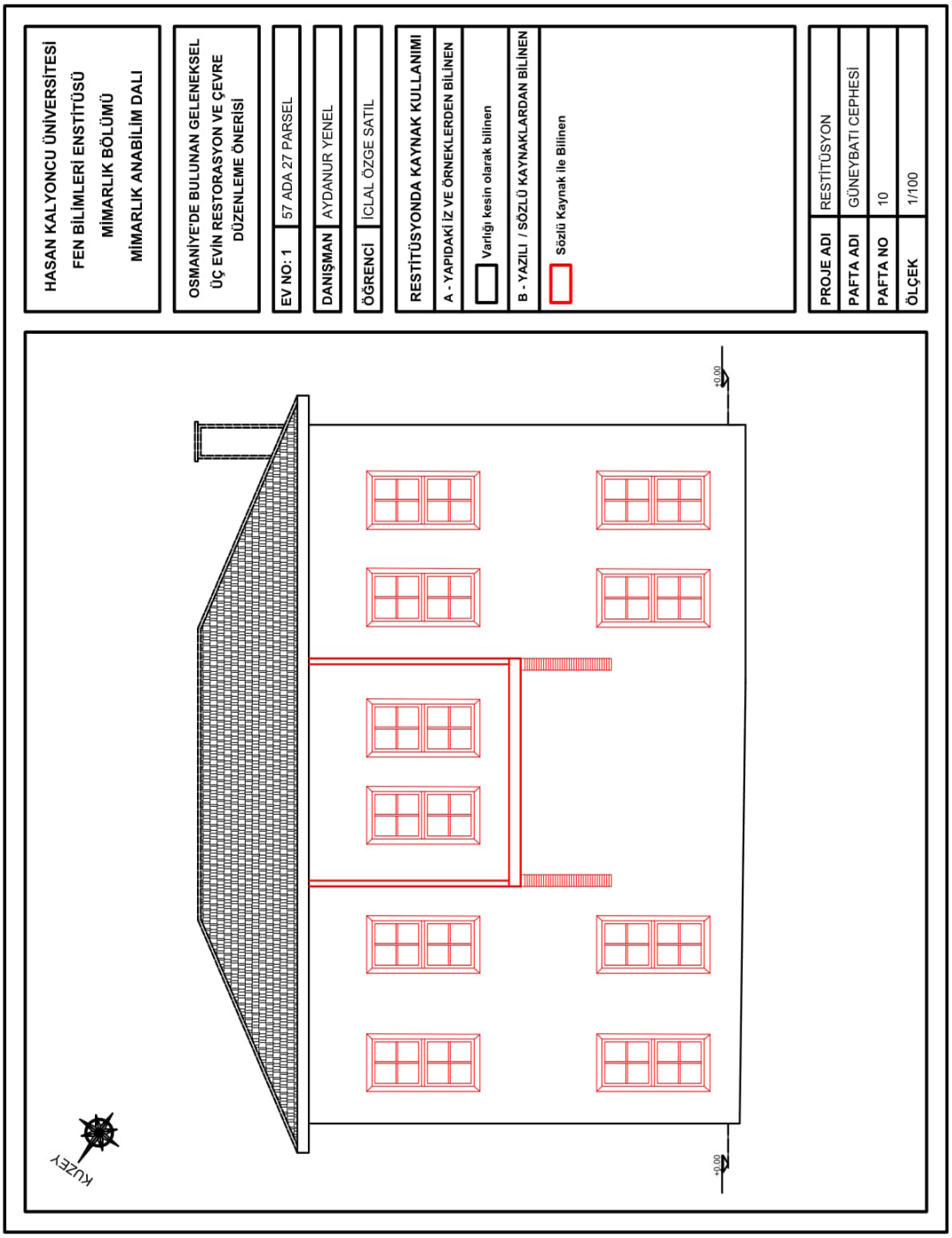
Şekil 4.7: 1.ev b – b kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı)

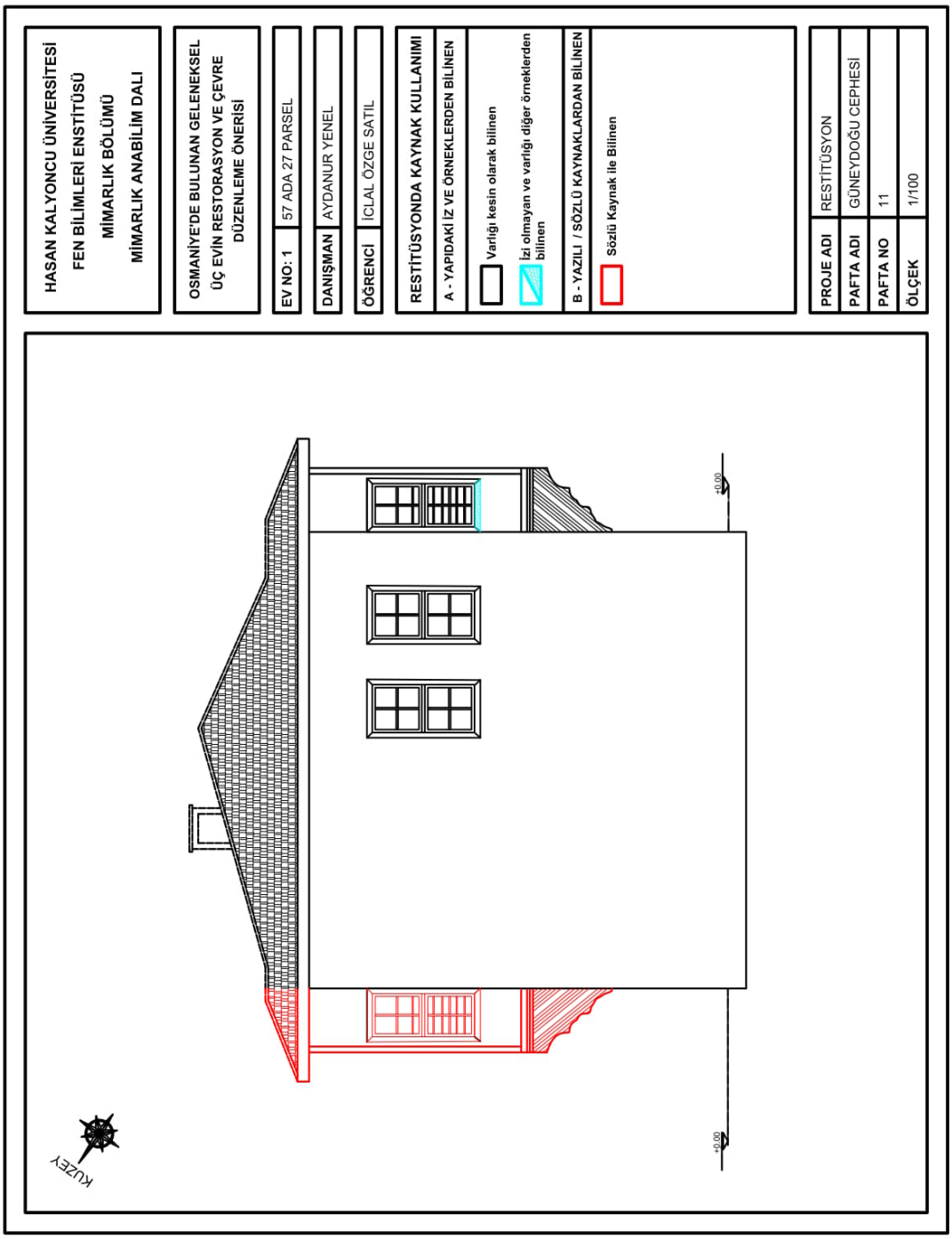
Şekil 4.8: 1.ev kuzeydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.9: 1.ev kuzeybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.10: 1.ev güneybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

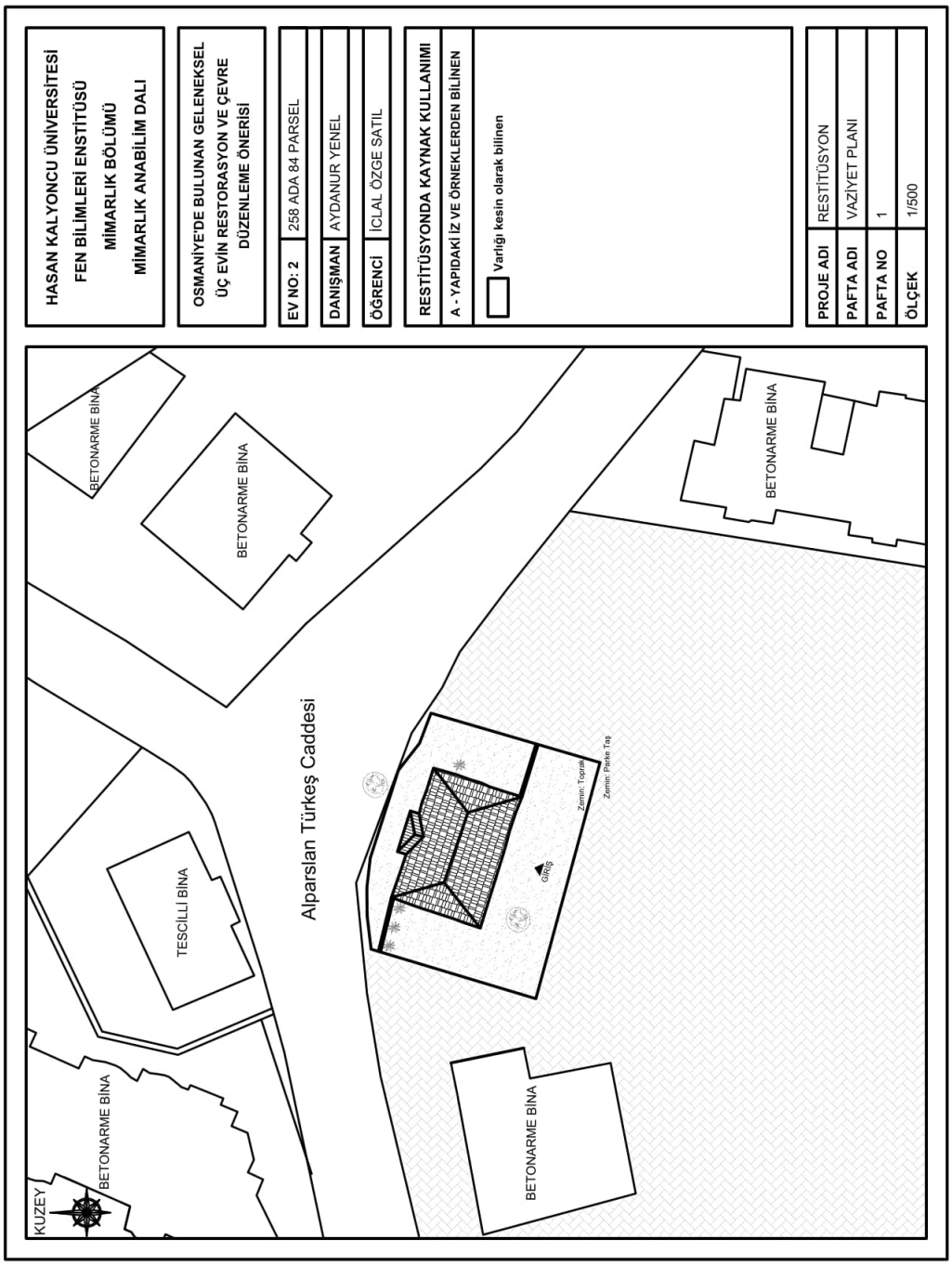
Şekil 4.11: 1.ev güneydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

4.2.2. Ev no.2: 258 ada 84 parsel restitüsyonunda kaynak kullanımı

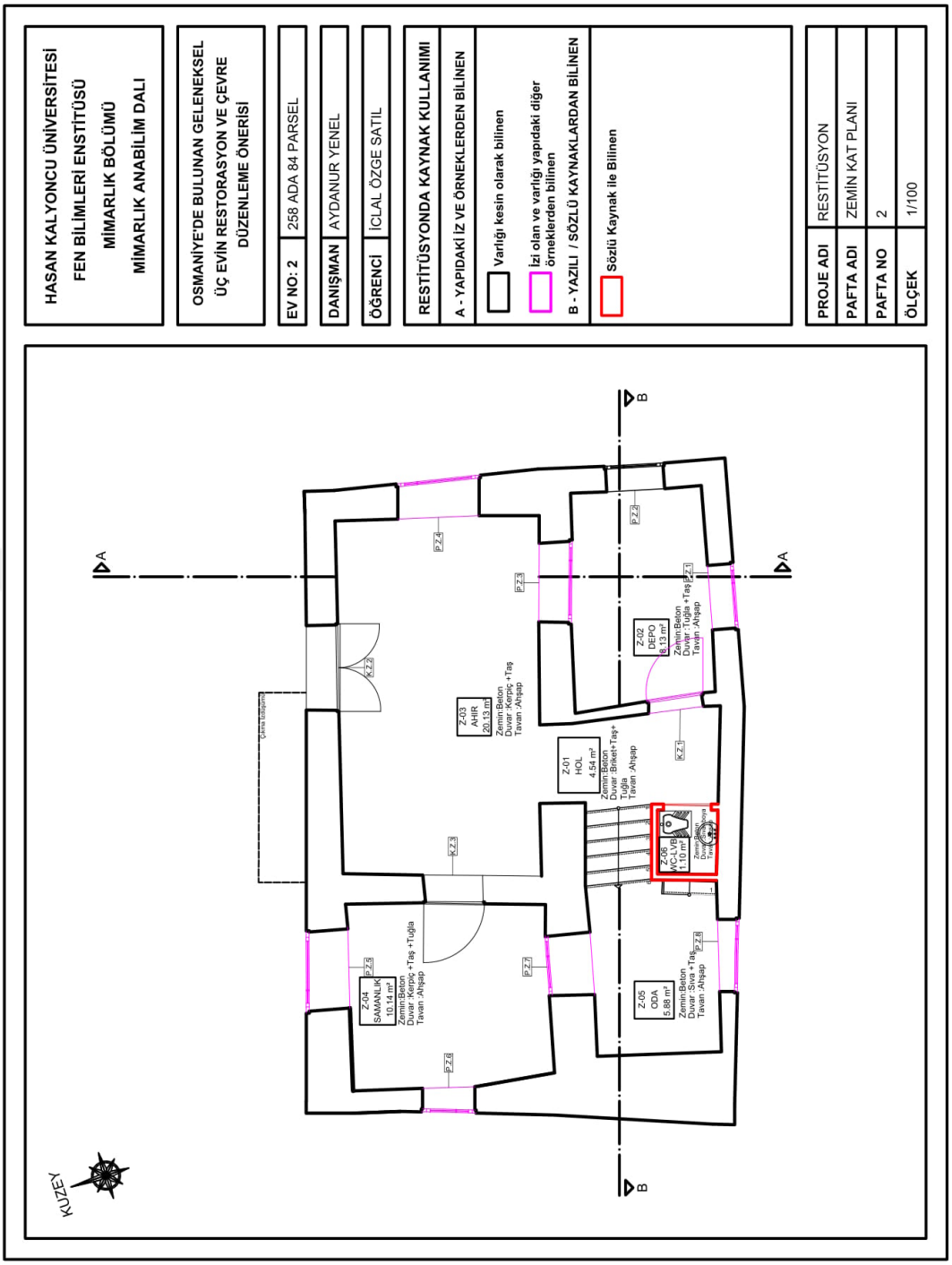
Ev sahiplerini sözlü anlatımına göre; 1930'lu yıllarda inşa edilen evin zemin katı hayvanların barındığı, yemlerin depolandığı alan, 1.katı ise konut olarak kullanılmakta olduğu bilgisi verilmiştir. Evin zemin kat pencere ve kapılarının bazıları kapatılmış veya yok olmuştur.

Evin 1930'lu yıllardaki özgün kullanımındaki konumu portakal bahçelerinin arasında olduğu ev sahipleri tarafından söylenmekte olup Z – 04 depo mekânı portakalların saklandığı alan olarak tanımlanmaktadır. Bu mekân yapıya sonradan eklenmiştir.

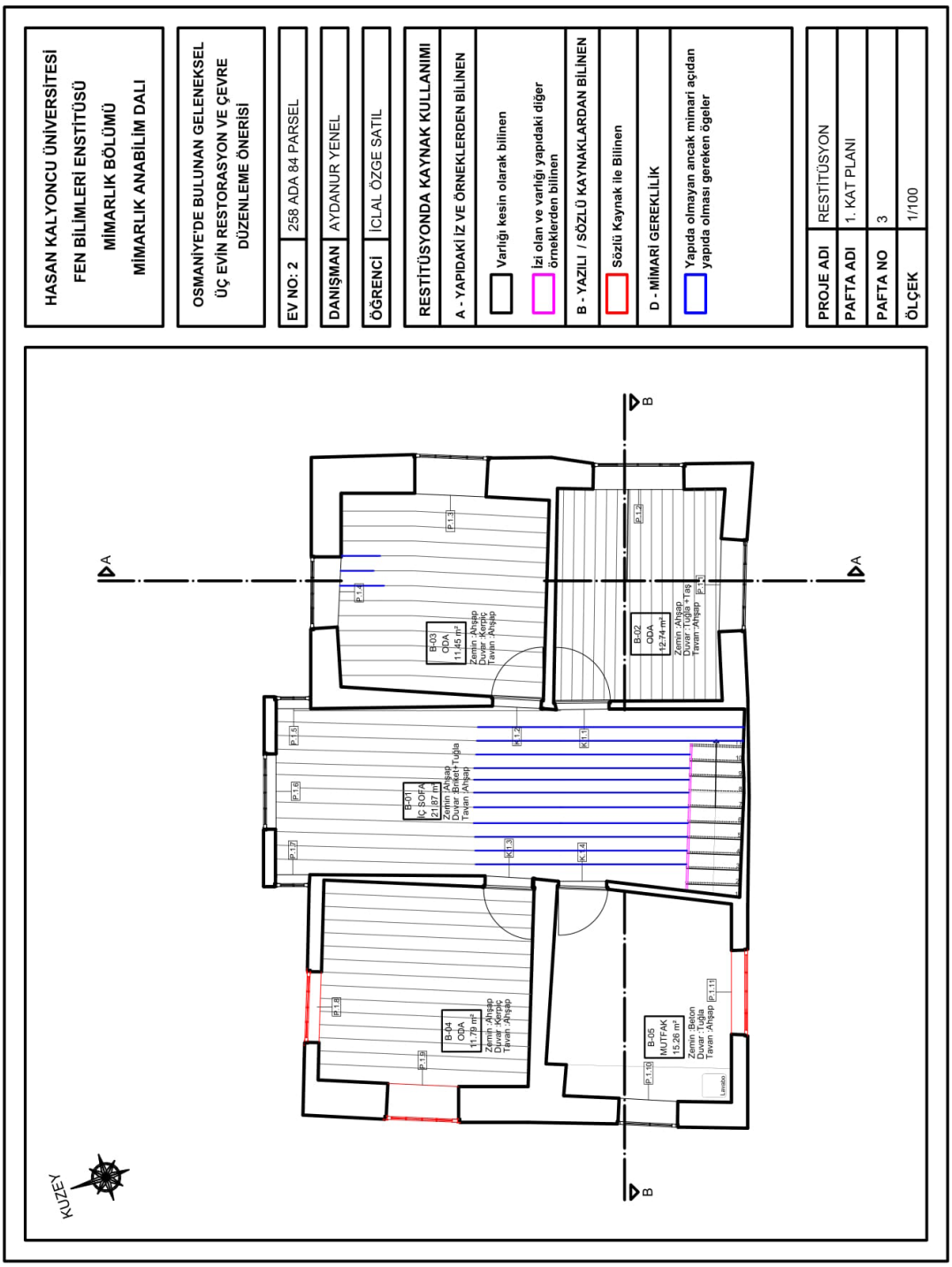
Ev sahipleri ile yapılan görüşmede B – 01 ve B – 04 mekânını bölen duvarın özgününde olmadığı ve iki oda birleşiminin sofa olarak kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır (Şekil 4.12 – 4.22).

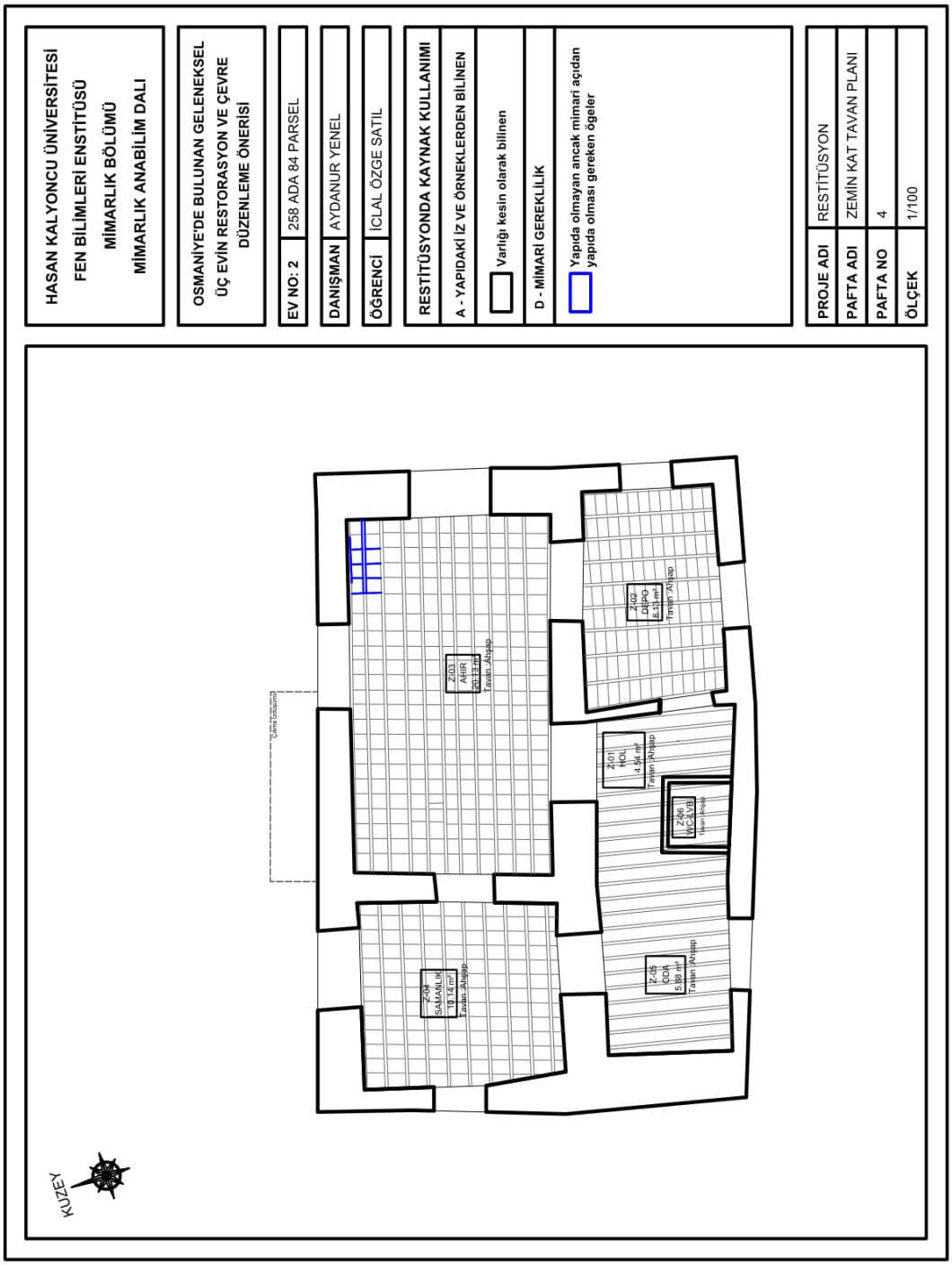
Şekil 4.12: 2.ev vaziyet planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

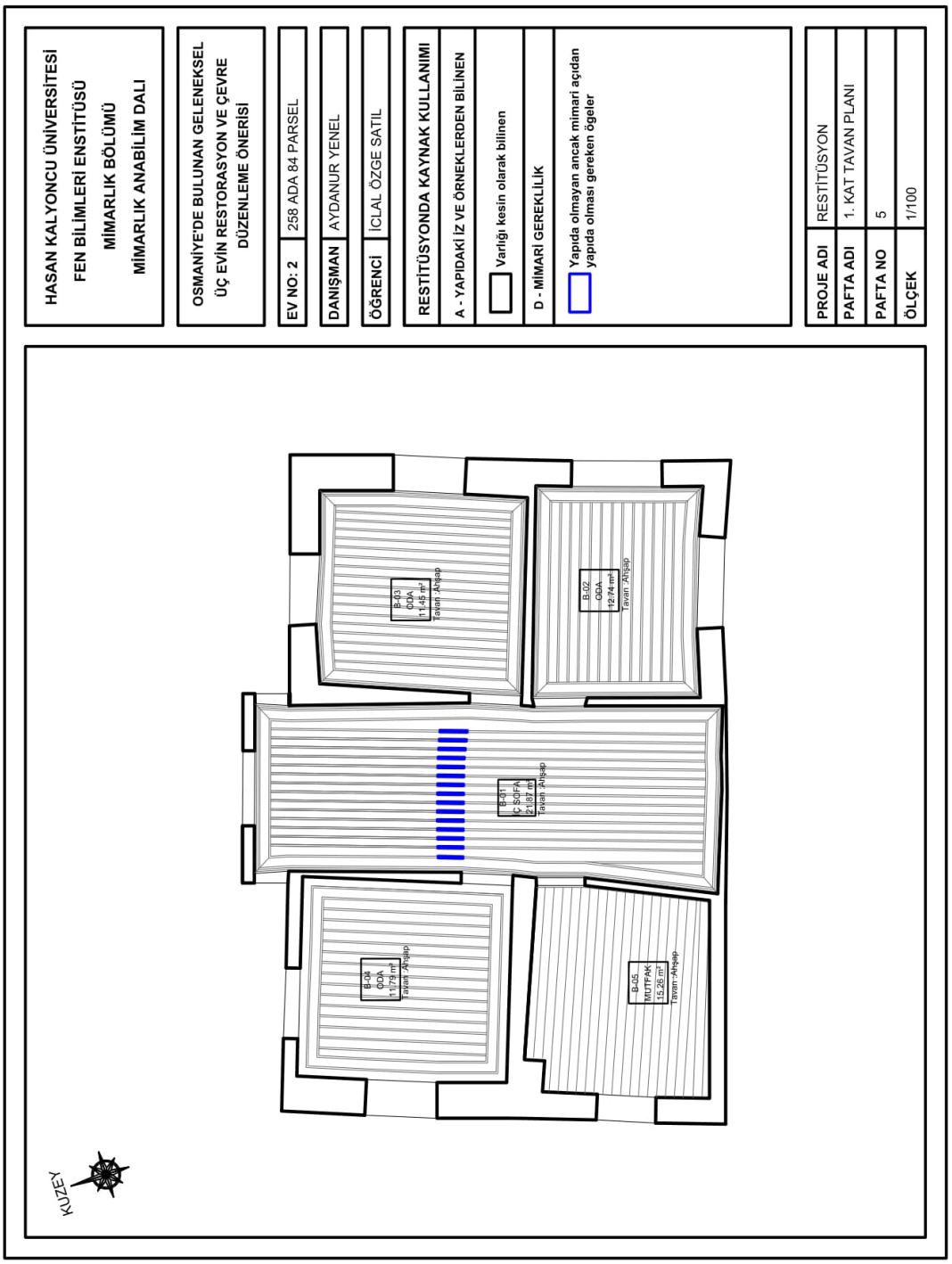
Şekil 4.13: 2.ev zemin kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

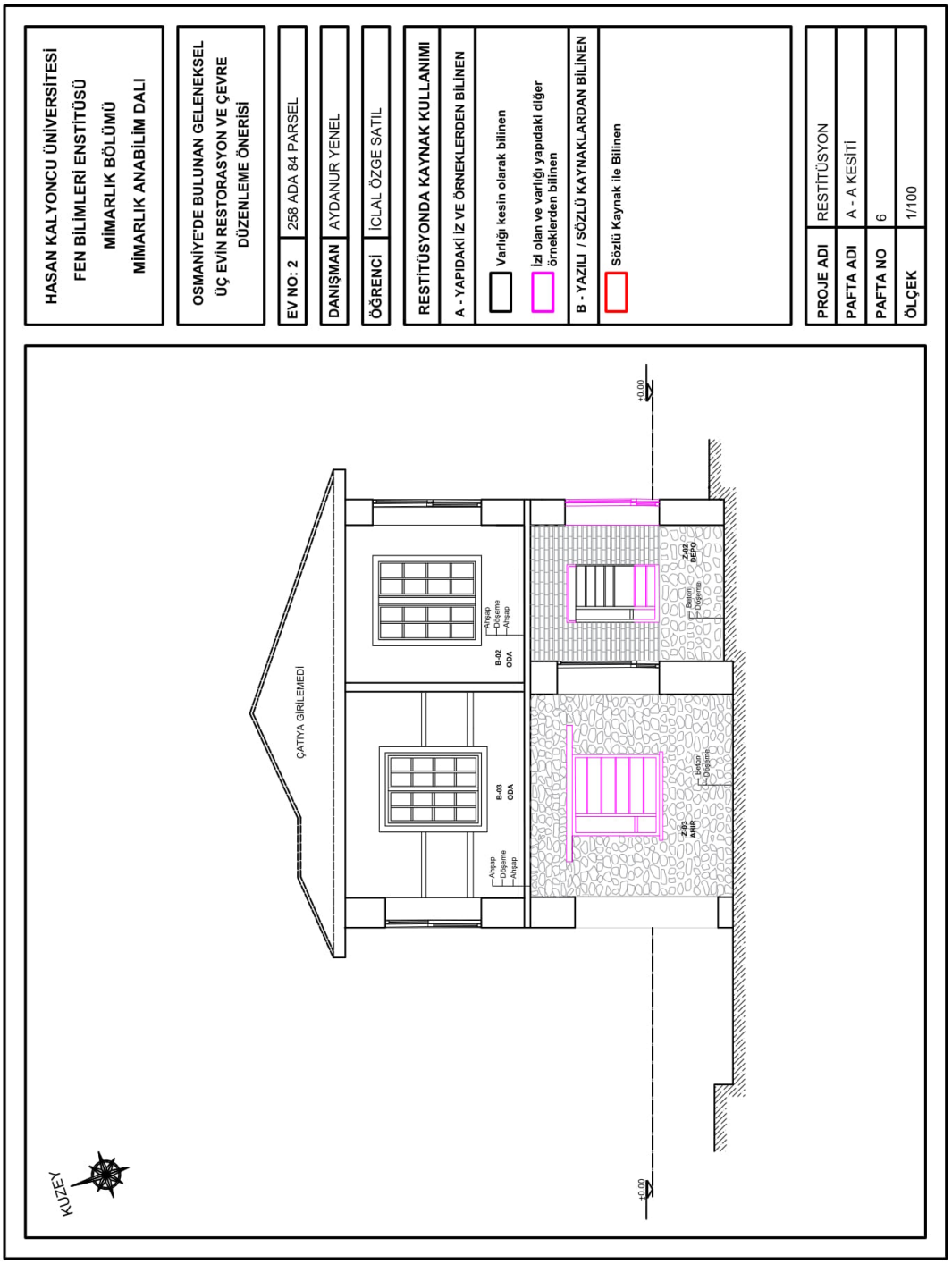
Şekil 4.14: 2.ev 1. kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

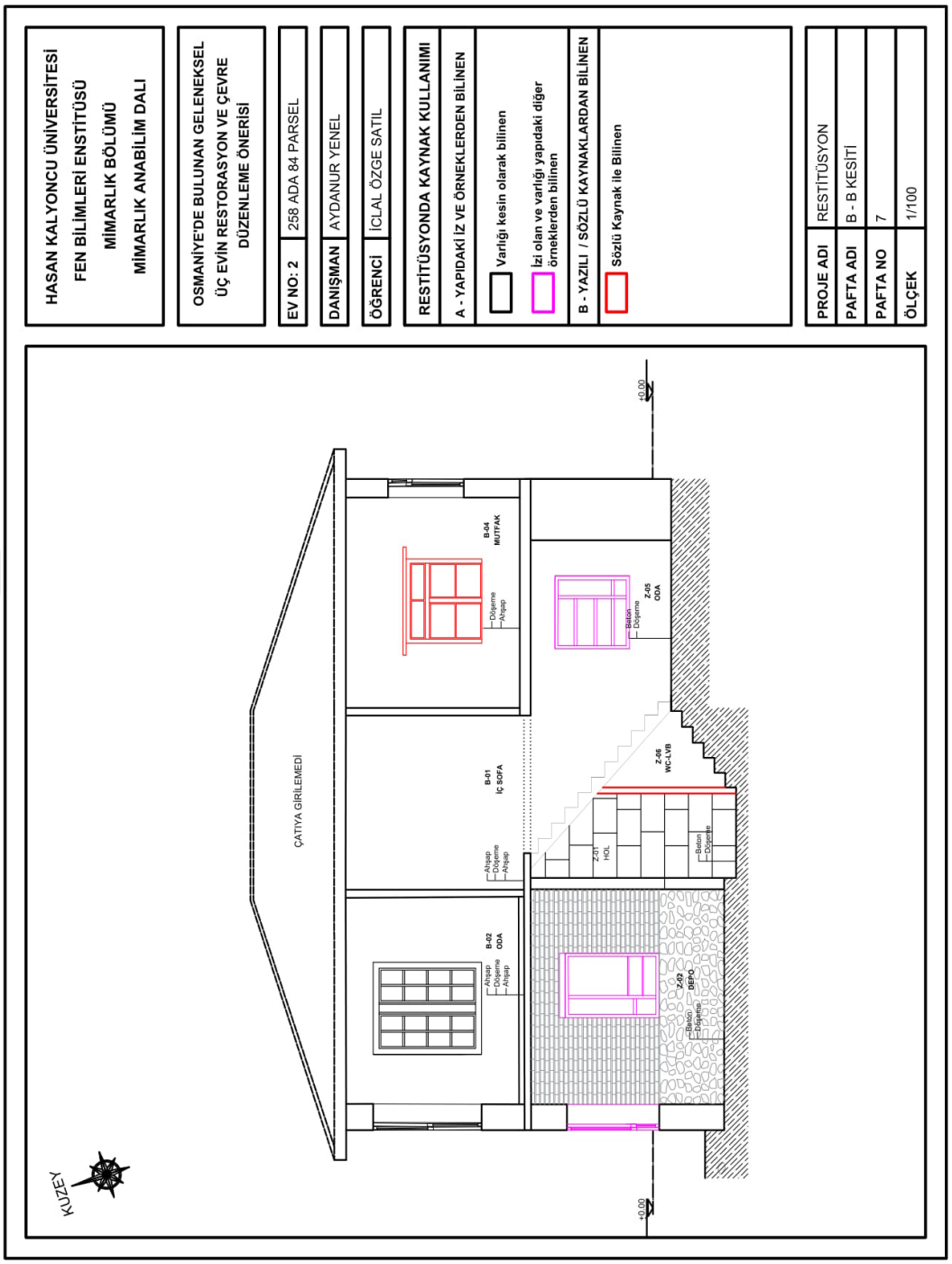
Şekil 4.15: 2.ev zemin kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

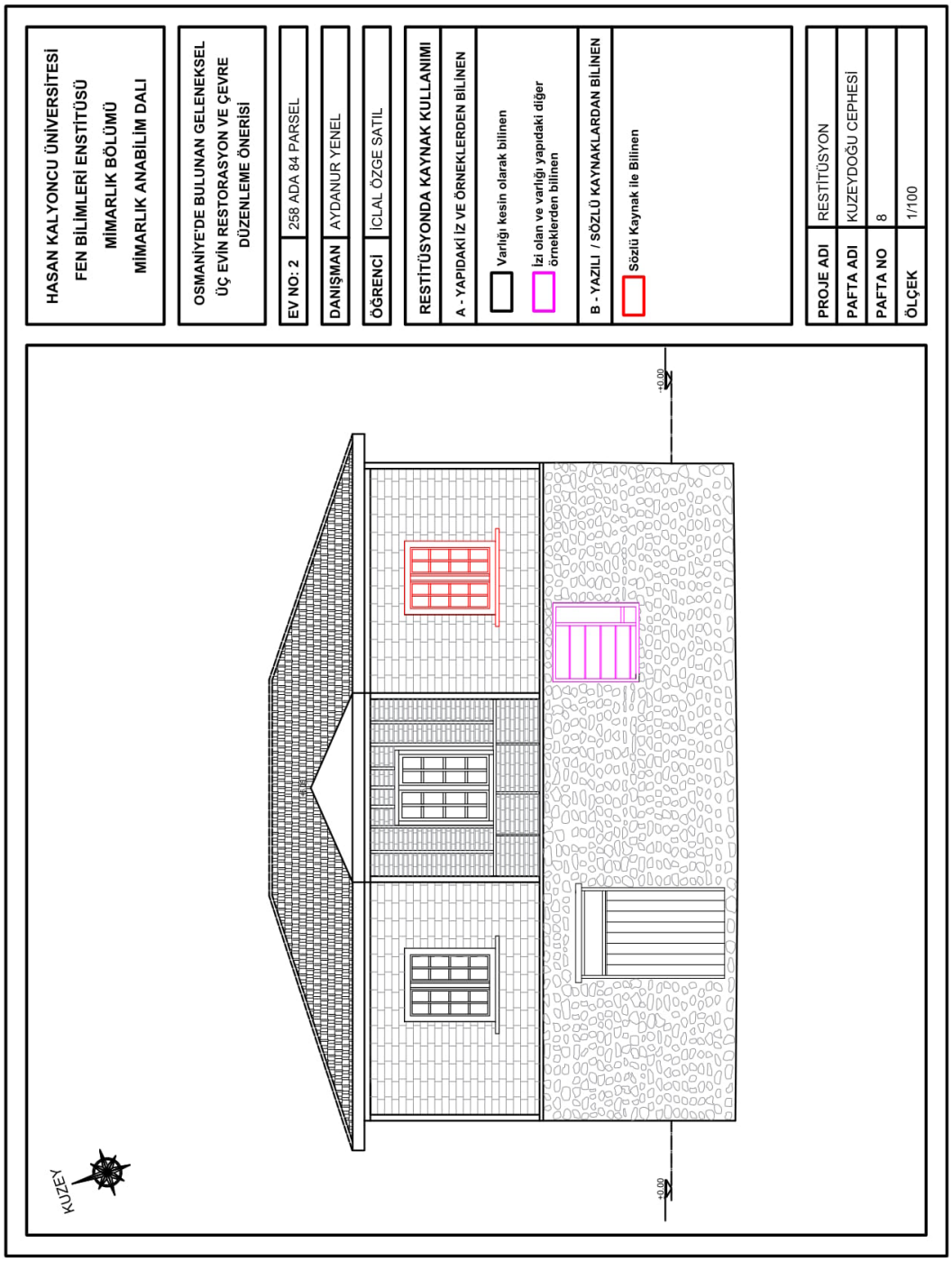
Şekil 4.16: 2.ev 1.kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

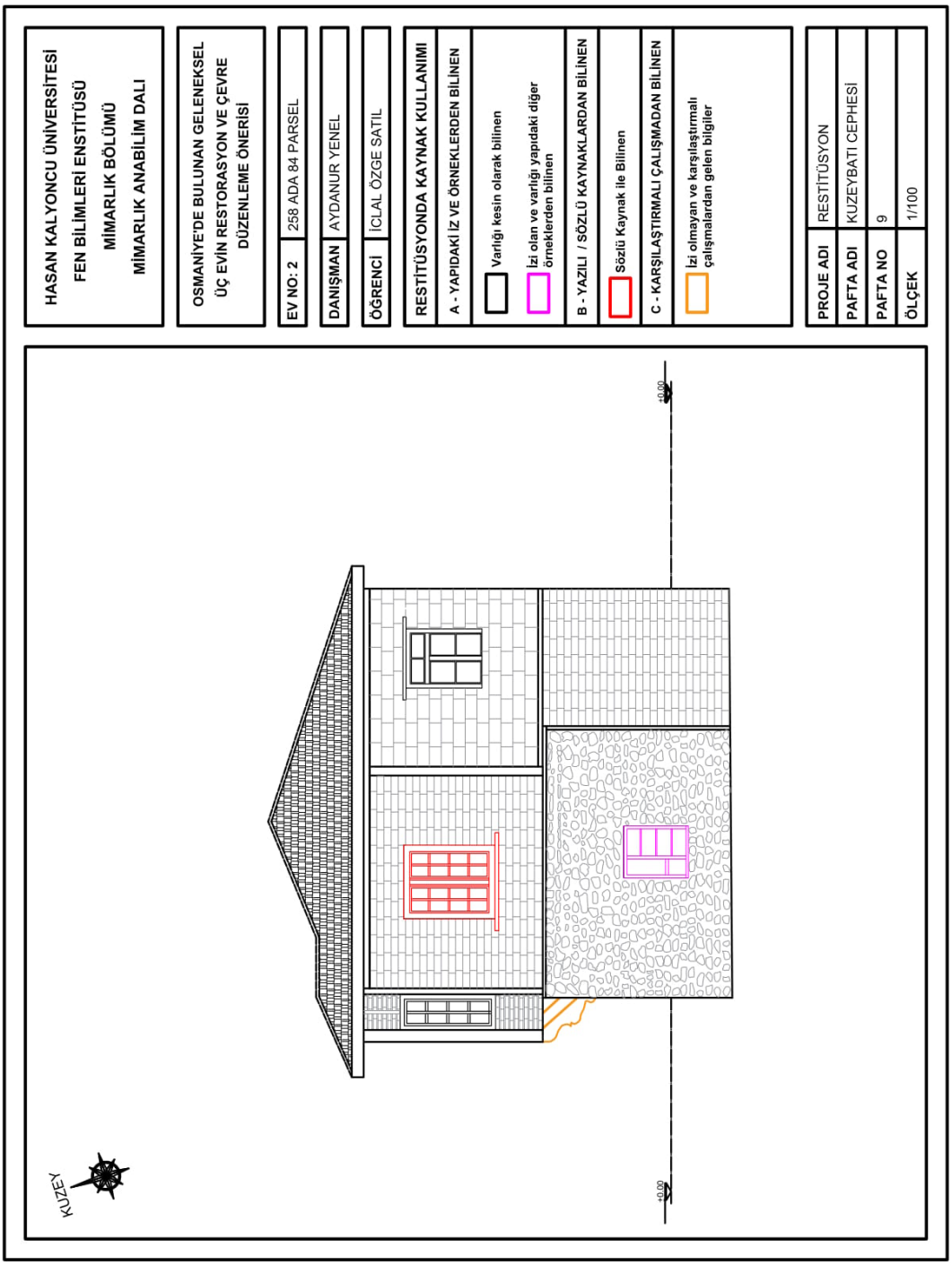
Şekil 4.17: 2.ev a – a kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı)

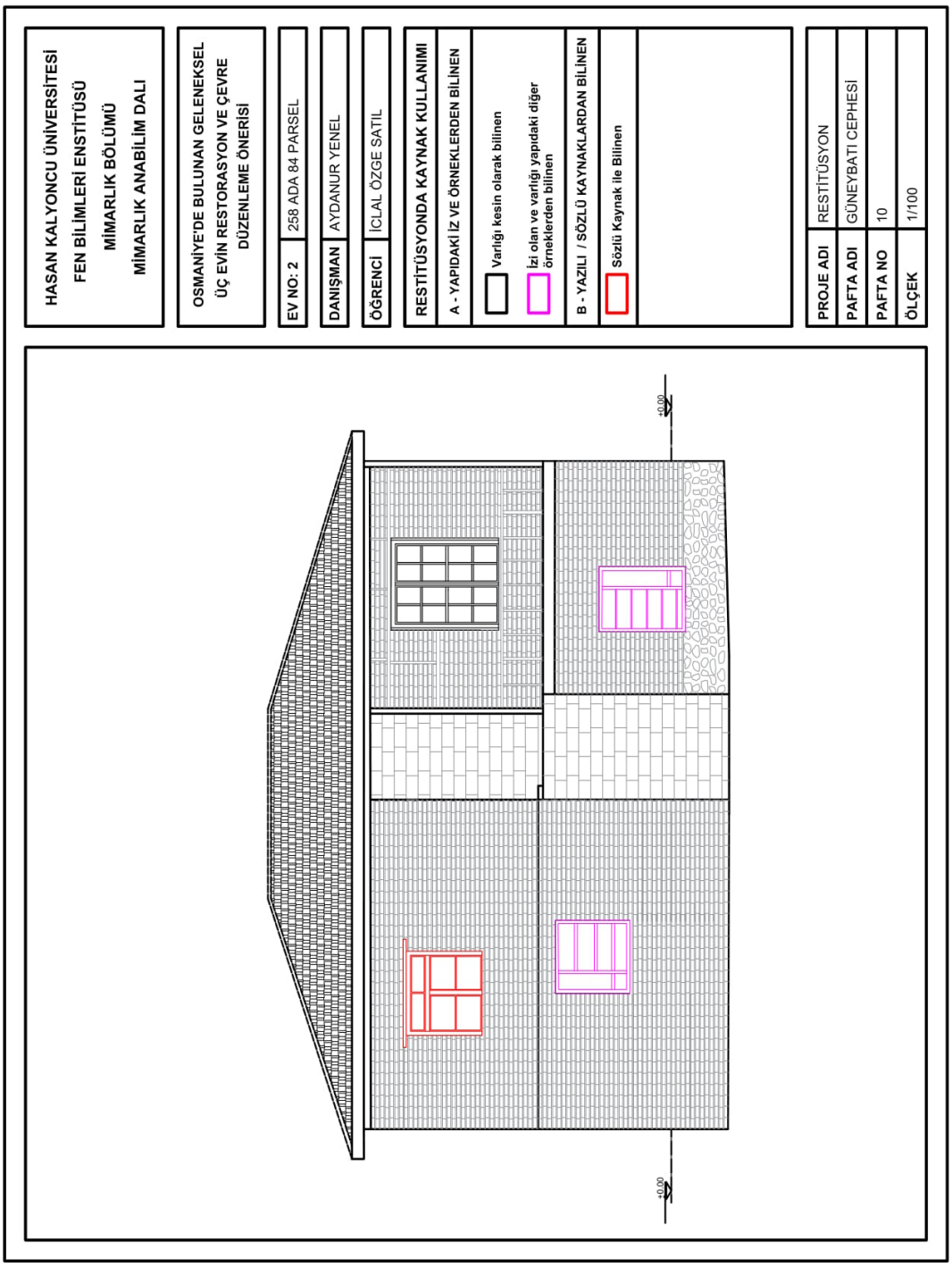
Şekil 4.18: 2.ev b – b kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı)

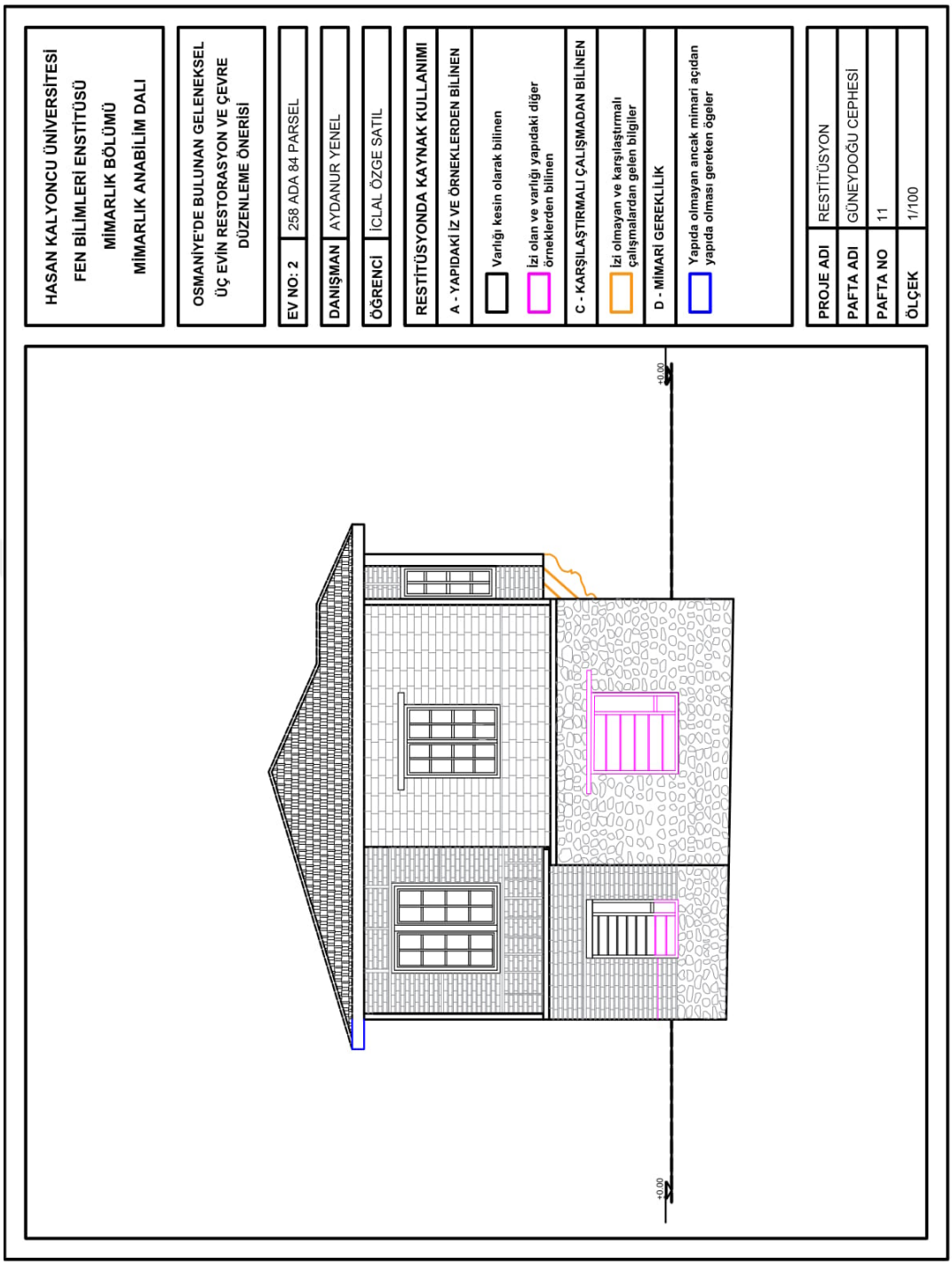
Şekil 4.19: 2.ev kuzeydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.20: 2.ev kuzeybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.21: 2.ev güneybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

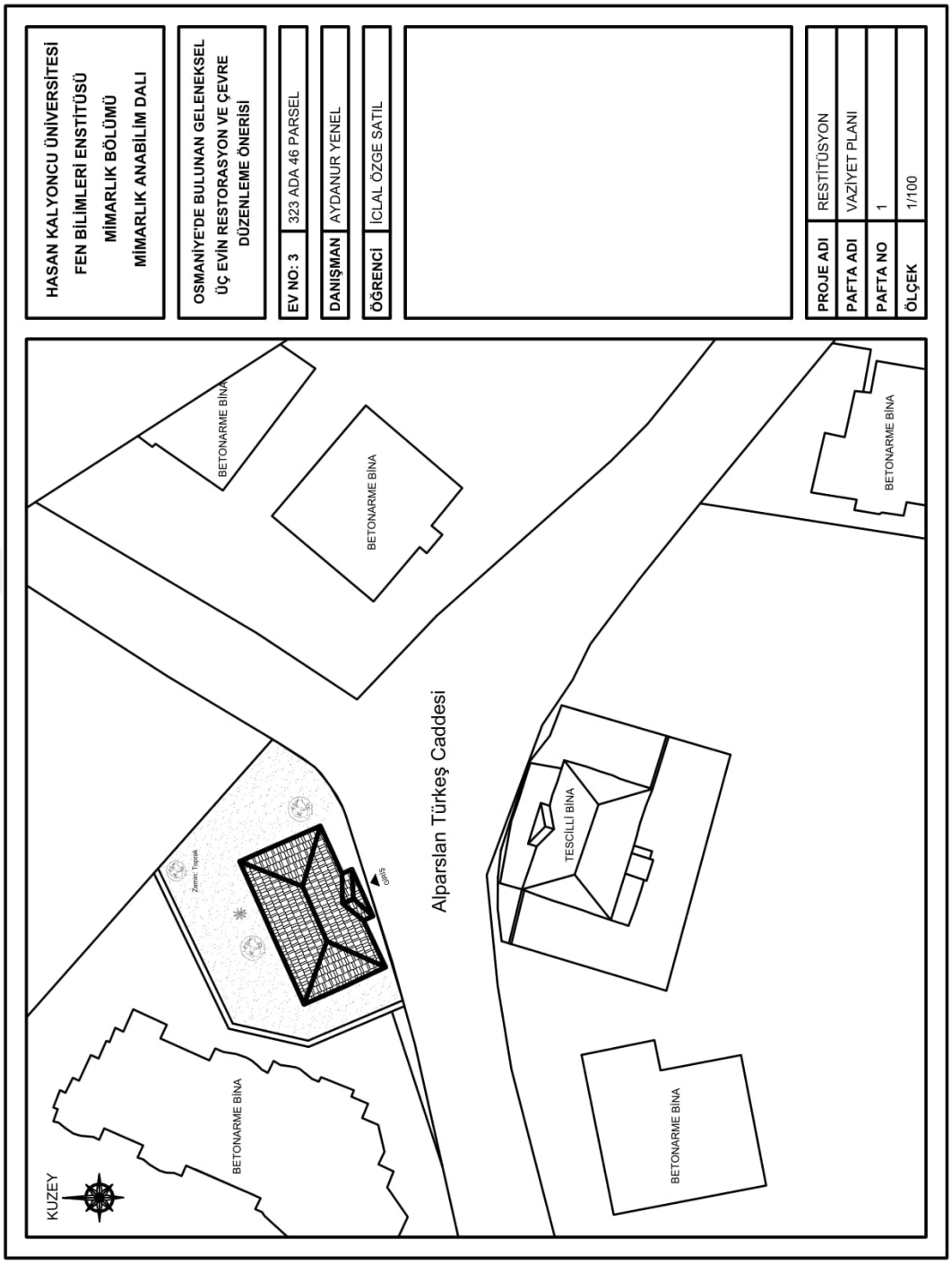

Şekil 4.22: 2.ev güneydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

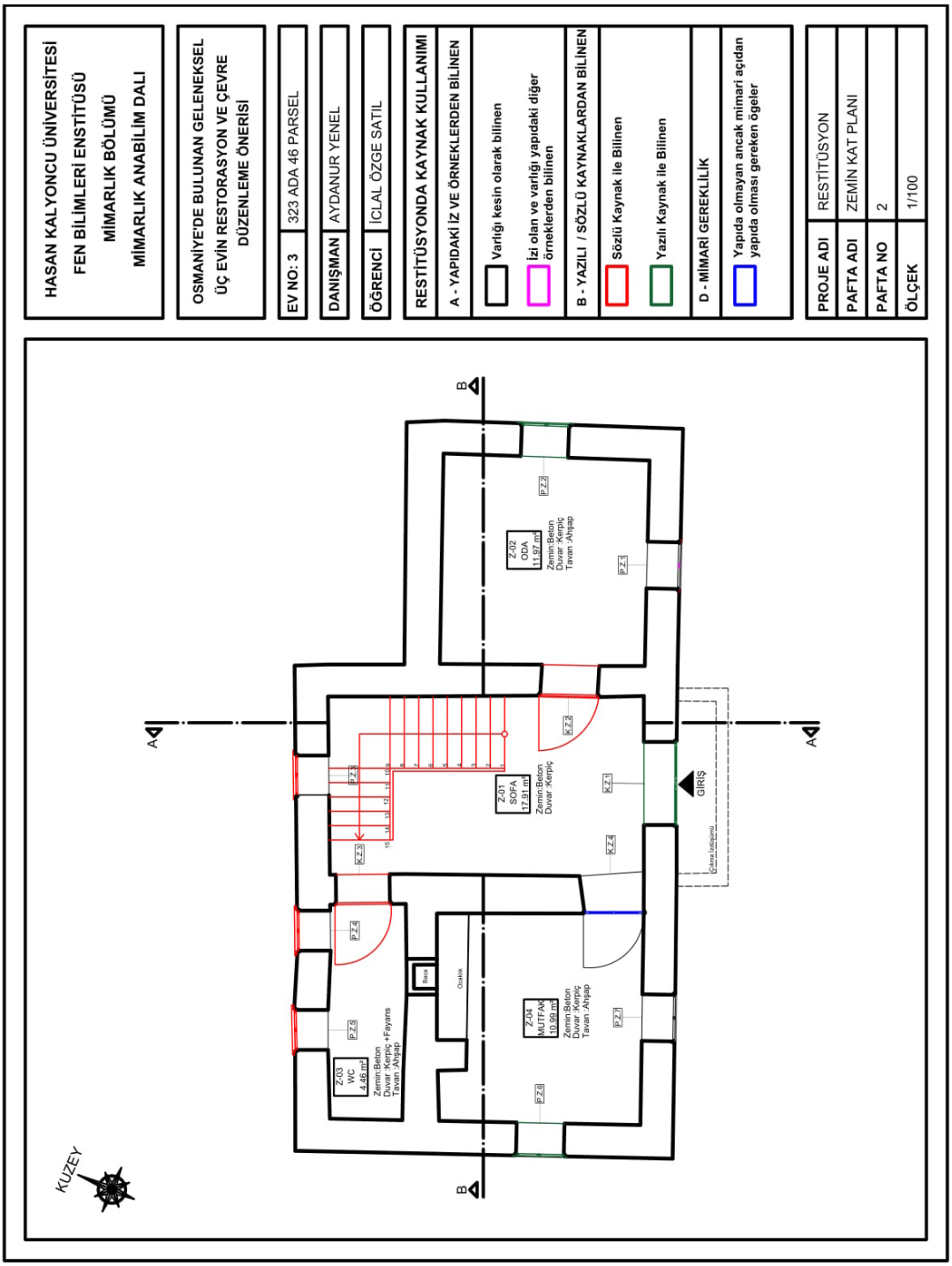
4.2.3. Ev no.3: 323 Ada 46 parsel restitüsyonunda kaynak kullanımı

Ev, inşa edildiği 1930'lu yıllarda cumbaya sahip olup iki katlıdır. İki katı ortak kullanılan ev daha sonra fonksiyon değişikliğine uğramış, iki bağımsız kullanıma dönüştürülmüştür. Bağımsız kullanımdan sonra 1.kata ulaşımı sağlayan merdiven yapılmış olup günümüzde kuzeybatı duvarında merdiven izlerini görmek mümkündür.

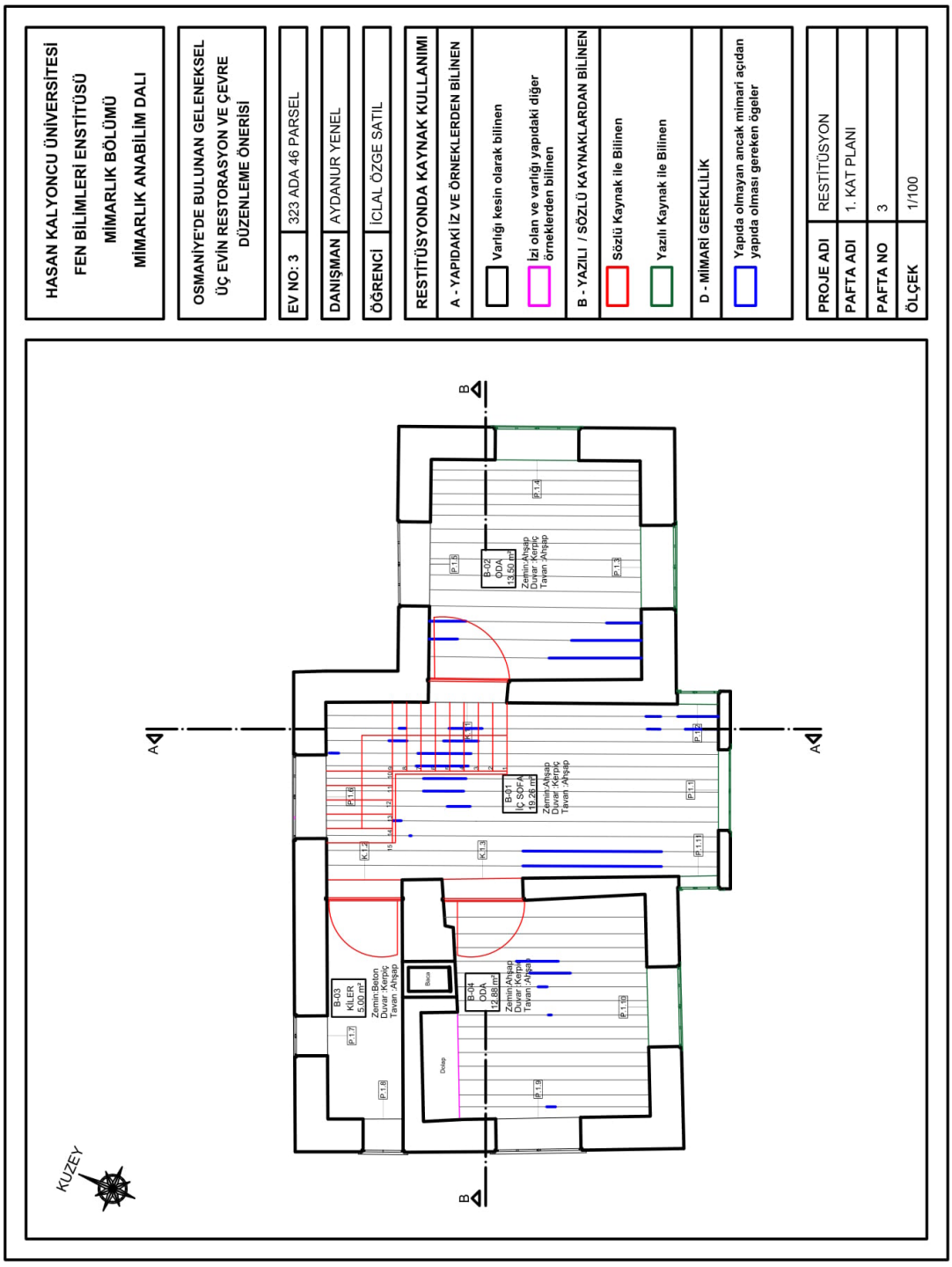
Çevre sakinleri ile yapılan görüşmede yapının özgün halini genel olarak koruduğu bilgisi alınmıştır. Yapıya ek olarak Z – 03 wc mekânı ve buna bağlı çeşme ile B – 03 balkon mekânı vardır (Şekil 4.23– 4.33).

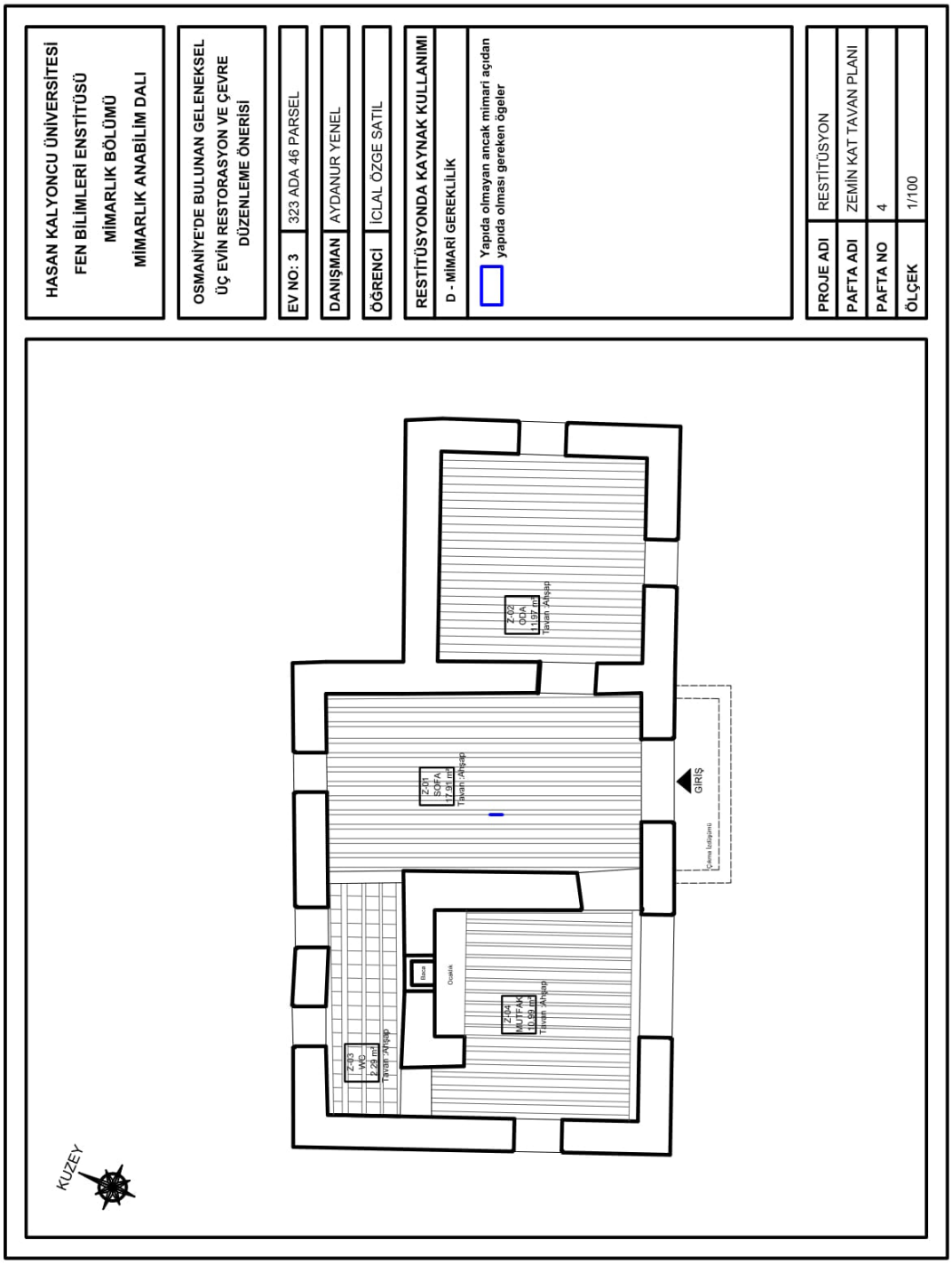
Şekil 4.23: 3.ev vaziyet planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

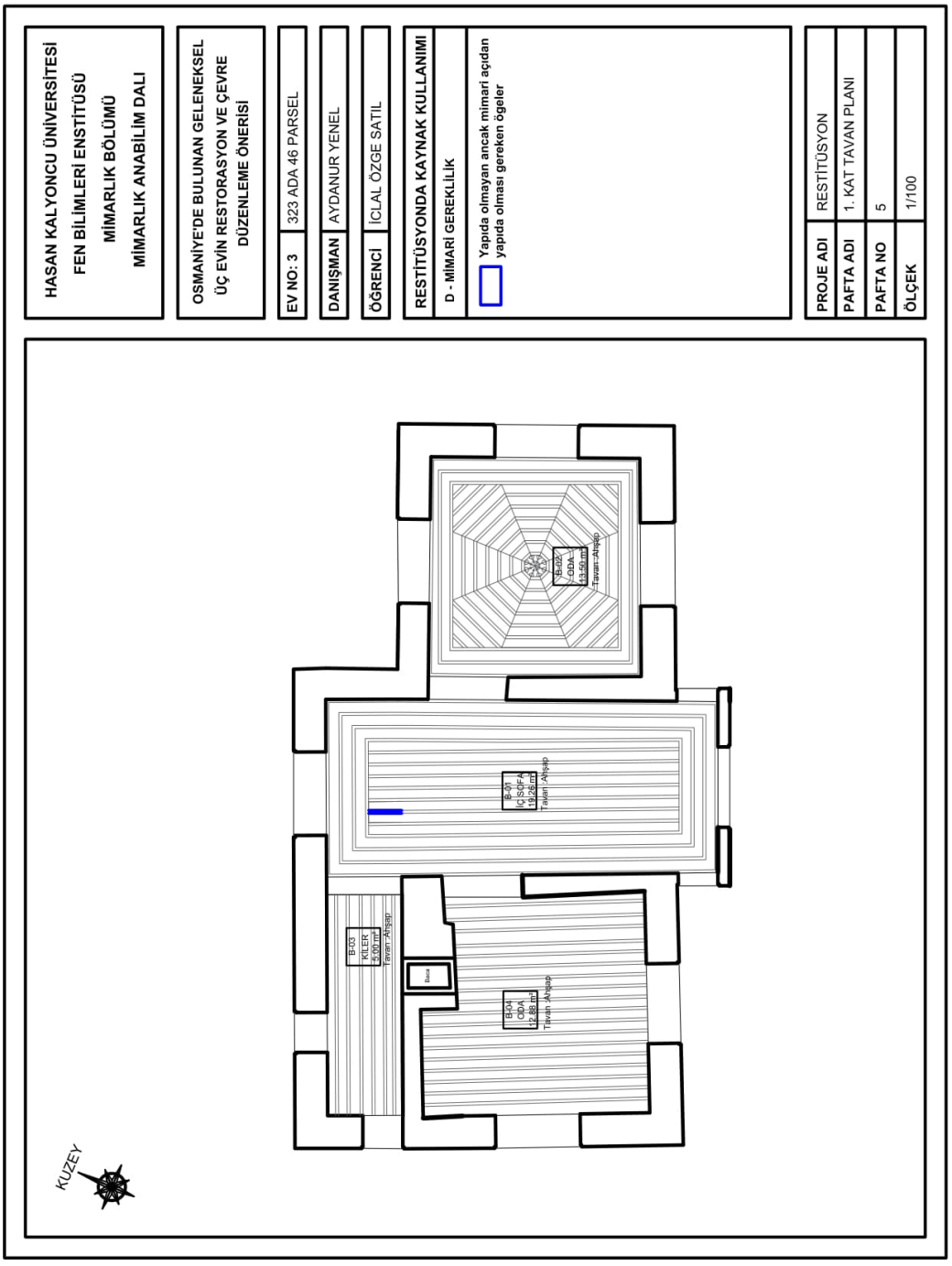
Şekil 4.24: 3.ev zemin kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

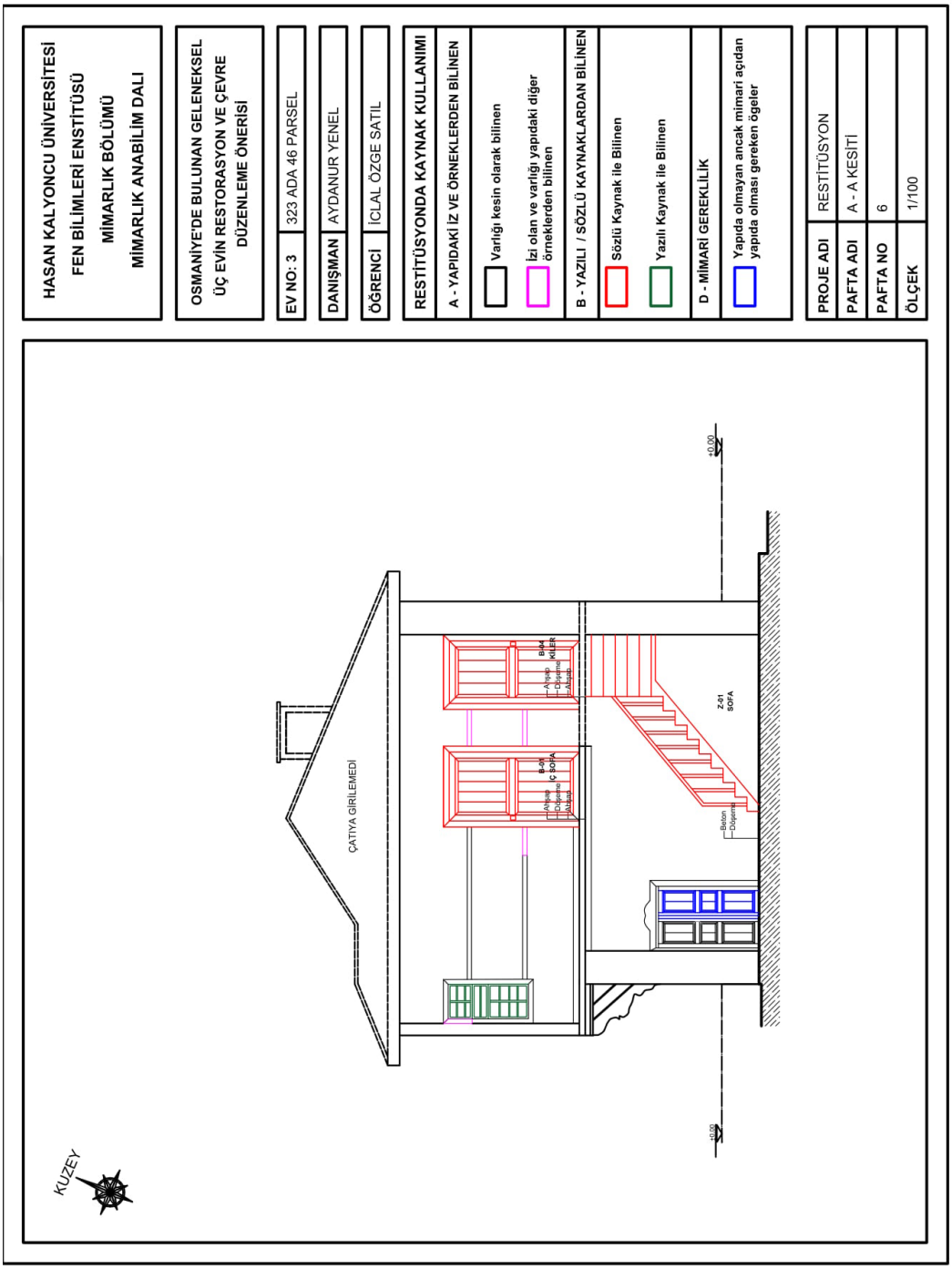
Şekil 4.25: 3.ev 1. kat planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

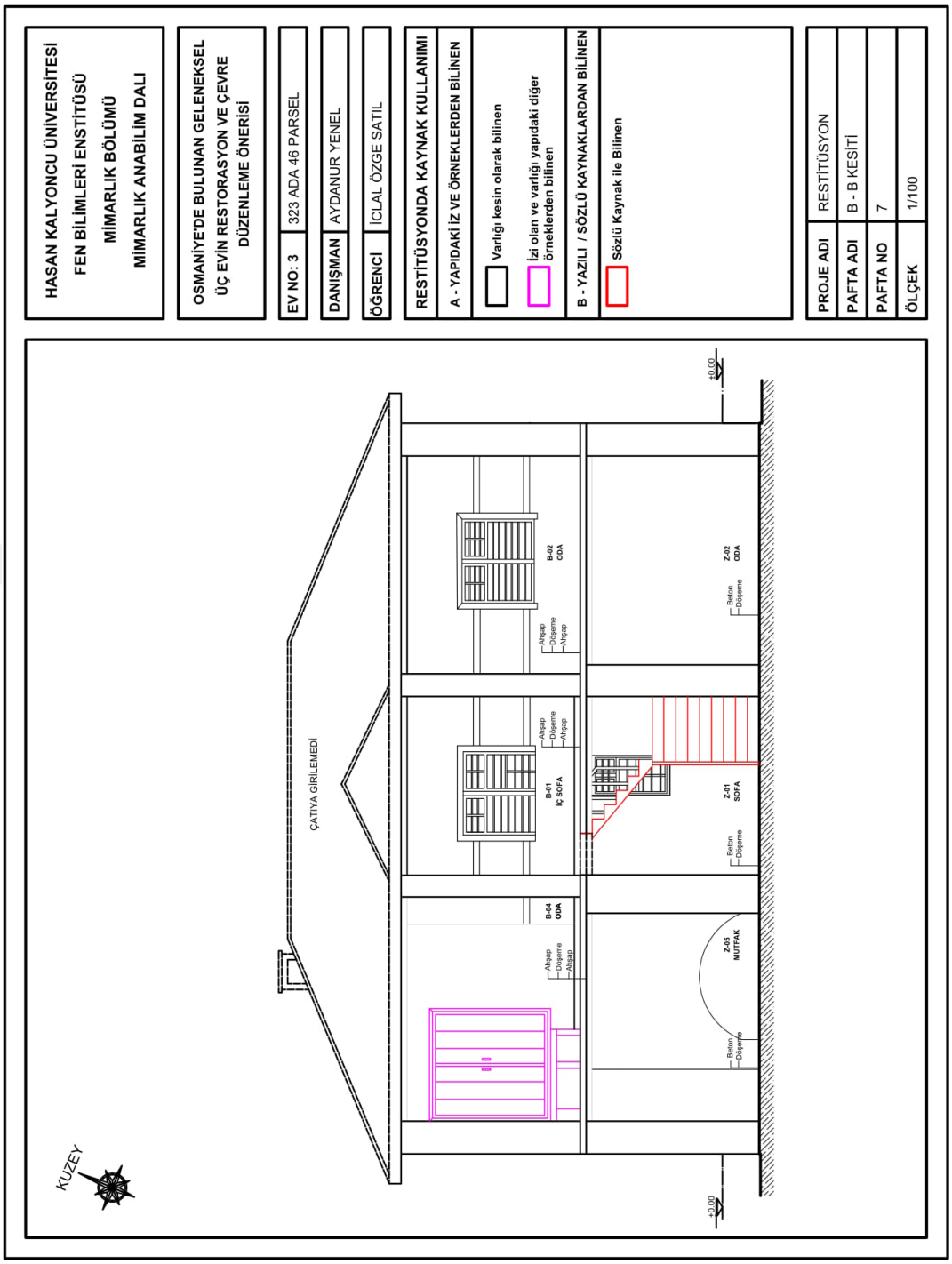
Şekil 4.26: 3.ev zemin kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

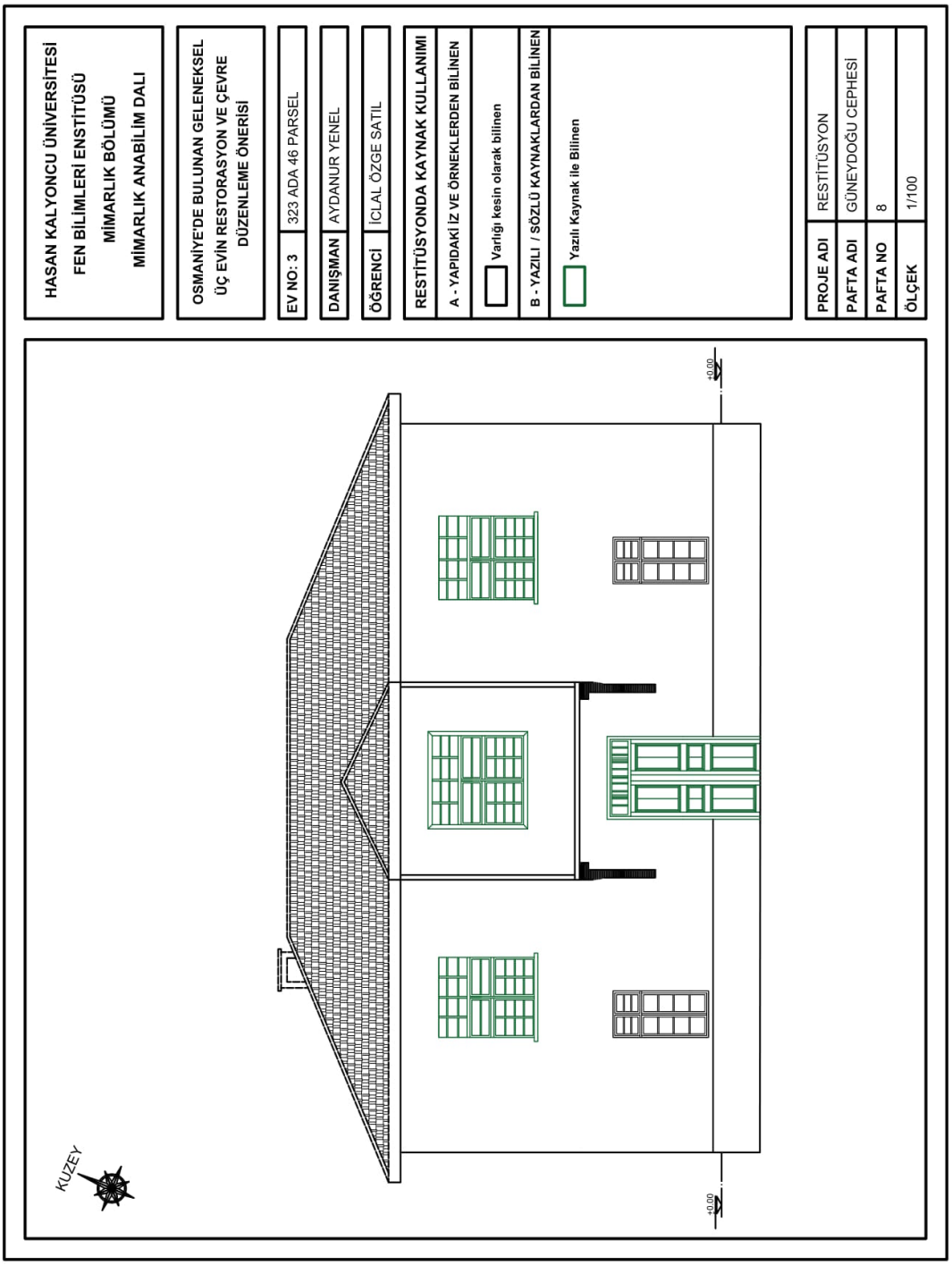
Şekil 4.27: 3.ev 1. kat tavan planı (restitüsyon kaynak kullanımı)

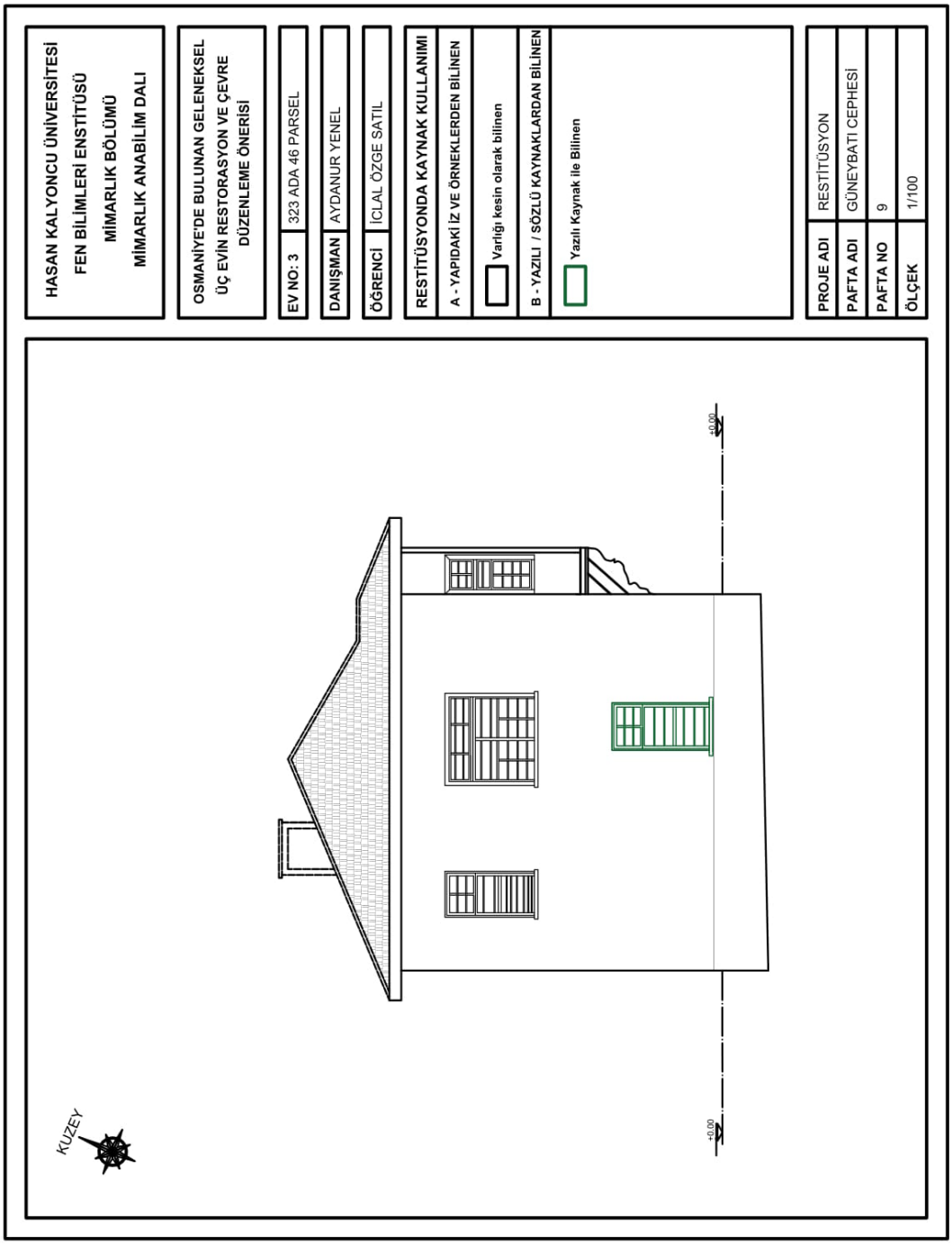
Şekil 4.28: 3.ev a – a kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı)

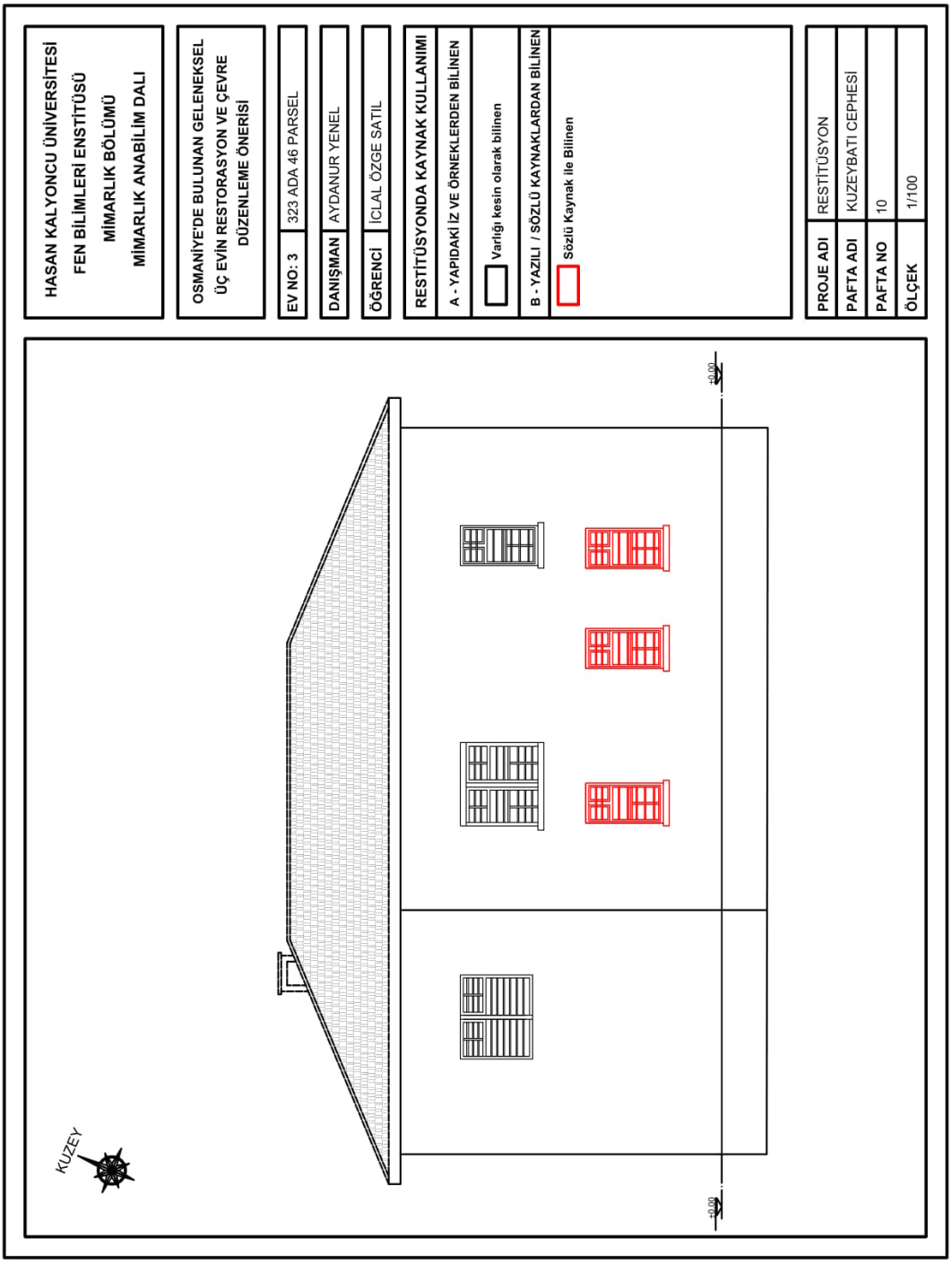
Şekil 4.29: 3.ev b – b kesiti (restitüsyon kaynak kullanımı)

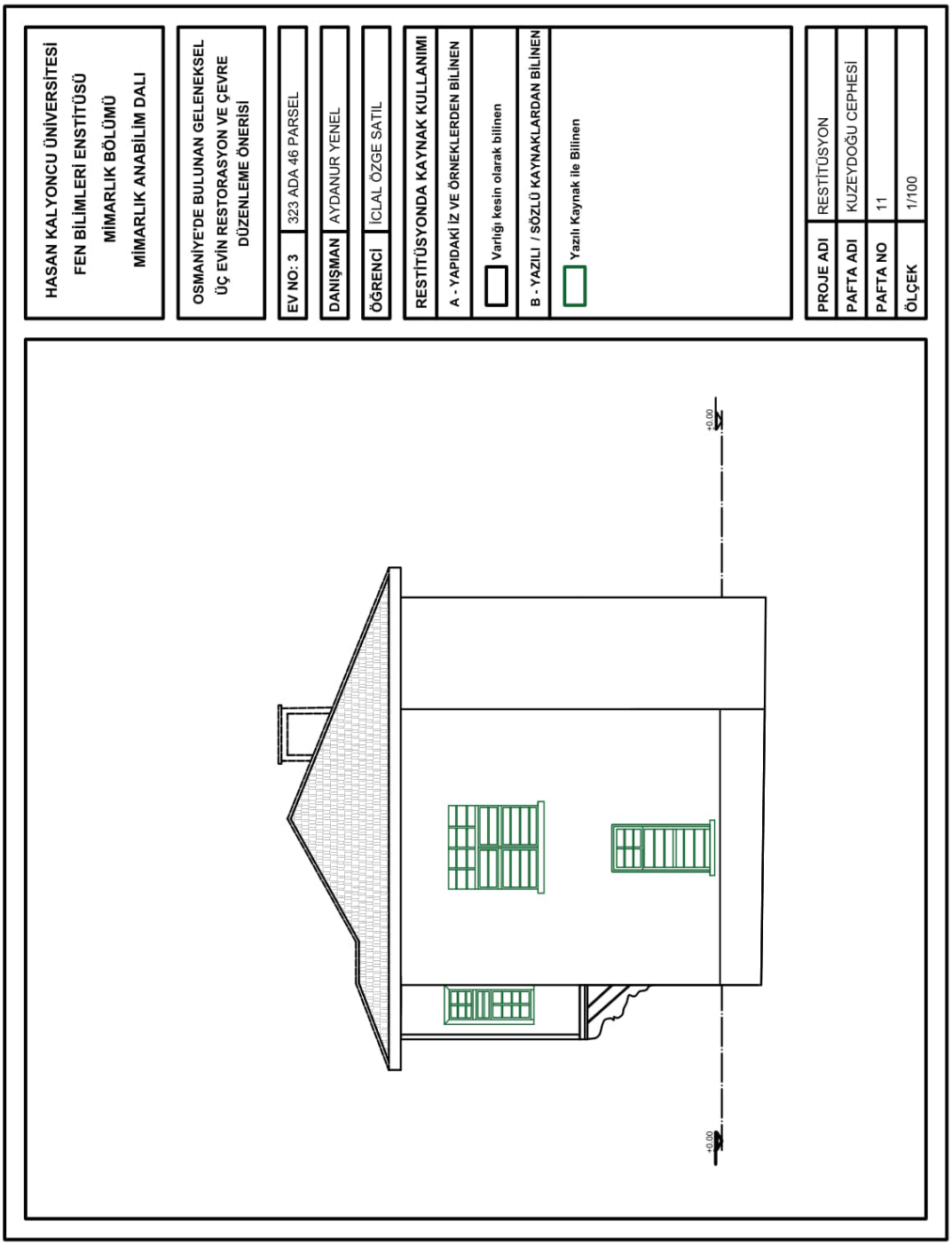
Şekil 4.30: 3.ev güneydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.31: 3.ev güneybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.32: 3.ev kuzeybatı cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

Şekil 4.33: 3.ev kuzeydoğu cephesi (restitüsyon kaynak kullanımı)

4.3. Restitüsyon Sorunları

4.3.1. Evlerin restitüsyon tespitleri

Bu başlık altında 57 Ada 27 Parsel, 258 Ada 84 Parsel ve 323 Ada 46 Parselde bulunan geleneksel üç evin özgün halinden önce geçirdiği değişim ve müdahalelerin oluşturduğu sorunlar incelenmiş olup özgün halleri için restitüsyon önerisi sunulmuştur.

4.3.1.1. Ev no.1: 57 ada 27 parsel restitüsyon tespitleri

Bu başlık altında; vaziyet planı ölçeğinde sorunlar, dış tanımlama ölçeğinde sorunlar ve iç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar incelenmiştir.

4.3.1.1.1. Vaziyet planı ölçeğinde sorunlar

57 ada 27 parseldeki ev özgünlüğünü büyük ölçüde korumuştur. Yapının özgününde güneybatı cephesine bakan bölümünde cumba vardır. Duvarda izleri görmek mümkündür. Ayrıca yapının bahçesinde günümüzde otopark ve oto yıkama alanı mevcuttur (Şekil 3.31). Ev günümüzde zemin +1 kattan oluşmuş olup ayrı kullanıma göre değişim geçirmiştir. Güneybatı cephesindeki merdiven izlerinden bu durumu kanıtlamak mümkündür.

4.3.1.1.2. Dış tanımlama ölçeğinde sorunlar

Dış tanımlama ölçeğinde karşılaşılan sorun, evin özgün cephelerine dair herhangi bir çizim ve fotoğrafların olmamasıdır.

4.3.1.1.2.1. Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar

Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar; ev sahiplerinin sözlü anlatımından, yapıdaki iz ve örneklerden bilinenlerden, mimari gereklilik maddelerinden tespit edilmiştir. Evin kuzeydoğu cephesinde bulunan P.Z.1, P.Z.2, P.Z.3, P.Z.4, P.Z.5, P.Z.8 ve P.1.10 pencereleri değişime uğramış olup uyumsuzluk göstermektedir. P.Z.6, P.Z.7 pencereleri sonradan eklenmiştir. Özgün giyotin pencereler yerine demir korkuluklu ahşap pencereler mevcuttur. Zemin katta bulunan kapılarda ahşap malzemesinde renk değişimleri ve bozulmalar mevcuttur. Yapıya sonradan eklenen K.Z.2 kapısının ise kanatları yok olmuştur (Şekil 3.32). 1.katta kuzeydoğu cephesine bakan cumba üzerinde bulunan P.1.7 ve P.1.8 penceresinin alt ahşap kasasında kopmalar meydana

gelmiş olup pencereler tamamlanmamış görünmektedir (Şekil 3.38). Kuzeybatı cephesinde zemin katta bulunan P.Z.7 penceresi ile 1.katta bulunan P.1.12 penceresi yapıya sonradan eklenmiştir. Betonarmeden yapılma balkonu taşıyan 20 – 30 cm ebatlarında kolon vardır. Yapının özgününde bulunan cumba yıkılmıştır (Şekil 3.39, 3.40). Güneybatı cephesinin zemin katında yer alan K.Z.3 kapısı evin Z – 02 mutfak bölümünden görünürken dış duvarda kerpiç bloklar ile kapatılıp üzeri beyaz sıva ile sıvandığından herhangi bir iz bulunamamıştır. Ayrıca bu kapıda sonradan eklenmiştir. K.Z.1 kapısı sonradan eklenmiş olup ahşap malzemesinde renk değişimi ve bozulmalar mevcuttur. P.Z.1 ve P.Z.8 pencereleri değişime uğramış olup uyumsuzluk göstermektedir. Cephenin 1.katında cumba ve duvarları kaldırılmış yerine B – 07 balkon mekânı ve ahşap K.1.1 kapısı eklenmiştir. Kaldırılan duvarların izlerini görmek mümkündür (Şekil 3.40, 3.41). Güneydoğu cephesi zemin katında bulunan yapı elemanları sorunları kuzeybatı cephesindekilerle aynıdır. Yapının özgününde bulunan cumba yıkılmış yerini duvarları olmayan betonarme balkona bırakmıştır (Şekil 3.41).

4.3.1.1.2.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar

Evin dört cephesinde de ortak sorunlar gözlenmektedir. İnsandan ve doğal etkenlerden kaynaklı bozulmalar ve değişimler tespit edilmiştir. Yapı duvarlarının çoğunluğunda zamana bağlı oluşan sıva üzerinde kirlenmeler meydana gelmiştir. Malzeme kirlenmelerinden sonra sıva çatlakları ve sıva dökülmeleri de evin her duvarında vardır. Dökülen sıvaların arkasında kerpiç malzeme görmek mümkündür. Evin dış cephelerinde yer alan tüm kapı ve pencere kasalarında bozulma ve renk değişimleri oluşmuştur. Cumba üzerinde bulunan pencereler hariç diğerlerinin demir korkuluklarında korozyon mevcuttur. Evin kuzeybatı cephesinde zemin kat duvarında dış hava şartlarına bağlı bitki oluşumu gözlemlenmiştir. Ayrıca kuzeybatı ve güneybatı duvarlarının belirli bir kısmında kerpiç malzemede kayıplar meydana gelmiştir.

4.3.1.1.3. İç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar

İç tanımlama ölçeğinde karşılaşılan sorunlar, evin özgün yapı elemanları ve iç mekân duvarlarına dair herhangi bir çizim ve fotoğrafların olmamasıdır.

4.3.1.1.3.1. Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar

Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar; ev sahiplerinin sözlü anlatımından, yapıdaki iz ve örneklerden bilinenlerden, mimari gereklilik maddelerinden tespit edilmiştir. Evin zemin katına girişi sağlayan K.Z.1 ahşap kapısı yapıya sonradan eklenmiştir (Şekil 3.32). Zemin katın tüm kapılarında (K.Z.1, K.Z.3, K.Z.4, K.Z.5, K.Z.6, K.Z.7 ve K.Z.8) ahşap malzemesinde bozulmalar ve renk değişimleri meydana gelmiştir (Şekil 3.32). Z – 01 sofa mekânının tavan döşemesi diğer mekânların döşemesinden farklı olarak özgün olmayan ahşap plaklardır. Özgününde var olan ahşap döşeme malzemesi plak aralarından görülmektedir. Zemin katın diğer ahşap döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar mevcuttur (Şekil 3.34). Evin 1.katında ahşap K.1.1 kapısı, P.1.15 penceresi, B – 01 sofa mekânı ile B – 04 oda mekânını ayıran duvar ve ahşap K.1.4 kapısı sonradan eklenmiştir. Ahşap zemin ve tavan döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar vardır (Şekil 3.33, 3.35). Yapı iki ayrı kullanıma ayrılmadan önce kullanılan merdiven yok olmuştur.

4.3.1.1.3.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar

Evin iç duvar malzemelerinde ortak sorunlar gözlenmektedir. İnsandan ve doğal etkenlerden kaynaklı bozulmalar ve değişimler tespit edilmiştir. Evin zemin katında güneydoğu duvarına doğru yığılmış çalı topluluğu vardır. Bu çalılardan dolayı evin içerisine girmek zor bir hal almaktadır. Zemin kat duvarların genelinde sıva malzemesi üzerinde kirlenmeler ve sıva dökülmeleri vardır. Z – 04 oda mekânı güneybatı duvarında rutubete bağlı sıva kabarmaları meydana gelmiştir. Evin 1.katında kapıların üst kısmındaki camlarda kırılmalar vardır. Duvarların genelinde sıva çatlakları, sıva dökülmeleri ve kirlenmeler vardır. B – 01 sofa mekânı güneydoğu duvarında süpürgeliklerin bazı bölümleri yok olmuştur. 1.kat pencerelerinin çoğunun kornişinde metal malzeme korozyonu oluşmuştur (Şekil 3.36, 3.37). Duvarlarda bulunan ahşap silmelerde bozulmalar ve renk değişimi vardır. B – 02 mutfak + banyo mekânında bulunan rafın zemine yakın yerindeki ahşap malzeme kaybına uğramıştır. B – 06 oda mekânında bulunan güneybatı duvarındaki ahşap silmenin bir kısmında malzeme kaybı yaşanmıştır (Şekil 3.37).

4.3.1.2. Ev no.2: 258 ada 84 parsel restitüsyon tespitleri

4.3.1.2.1. Vaziyet planı ölçeğinde sorunlar

258 ada 84 parseldeki ev dış ve iç mekânda değişikliğe uğramıştır. Müştemilat olarak kullanılan depo bölümü, güneybatı cephesinde girilemeyen alan, 1.kata, wc ve balkon mekânıyla birlikte genişletilen mutfak yapıya sonradan eklenmiştir. Daha önce portakal bahçelerinin arasında bulunan yapı günümüzde çağdaş betonarme yapıların arasında kalmıştır (ŞekiL 3.82).

4.3.1.2.2. Dış tanımlama ölçeğinde sorunlar

Dış tanımlama ölçeğinde karşılaşılan sorun, evin özgün cephelerine dair herhangi bir çizim ve fotoğrafların olmamasıdır.

4.3.1.2.2.1. Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar

Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar; ev sahiplerinin sözlü anlatımından, yapıdaki iz ve örneklerden bilinenlerden, karşılaştırmalı çalışmadan bilinenler ve mimari gereklilik maddelerinden tespit edilmiştir. Yapının güneybatı cephesinde bulunan ahşap K.Z.1 ve kuzeydoğu cephesinde bulunan metal K.Z.3 kapısı yapıya sonradan eklenmiştir. Ayrıca güneybatı cephesinde 1.katın balkonunu destekleyen 25 – 25 cm kolonda sonradan eklenmiştir (Şekil 3.83). Kuzeybatı, güneybatı ve güneydoğu cephelerindeki pencereler briket ve taş malzemeyle kapatılmıştır (Şekil 3.90, 3.91, 3.92). 1. Katta bulunan kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerindeki P.1.8 ve P.1.9 penceresi özgün olmayıp pvc malzeme ile değiştirilmiştir. Güneybatı cephesinde yer alan wc, balkon ve genişletilen mutfak yapıya sonradan eklenmiştir (Şekil 3.91). P.1.2 P.1.3 ve P.1.4 pencerelerinin camında kırılmalar mevcuttur.

4.3.1.2.2.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar

Evin dört cephesinde de ortak sorunlar gözlenmektedir. İnsandan ve doğal etkenlerden kaynaklı bozulmalar ve değişimler tespit edilmiştir. Yapı duvarlarının çoğunda kerpiç malzemeyle birlikte tuğla ve taş malzemede deformasyonlar görülmektedir. Ayrıca ahşap olan pencerelerde ise bozulma ve renk değişimi görülmektedir. Kuzeydoğu cephesinde kerpiç malzeme olan duvarlarda yer yer malzeme boşlukları vardır (Şekil 3.89). Kuzeybatı cephesindeki taş duvar bitki ile kaplanmıştır. Ayrıca kerpiç duvarlarda malzeme kayıpları vardır. Taş duvarda malzeme kirlenmeleri yer alırken

briket malzemede deformasyon vardır (Şekil 3.90). Güneybatı ve güneydoğu cephesinde briket malzemeyle birlikte taş ve tuğla malzemede deformasyonlar görülmektedir. Güneybatı cephesinde zemin katta tuğla duvarda kapatılan pencere çevresinde malzeme kayıpları vardır. Malzeme kayıpları güneydoğu cephesinde kerpiç duvarda da görülmektedir. İki cephede 1.katta ahşap çatkı arası taş ve tuğla dolgu olan yerlerde ise ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi vardır. Güneydoğu cephesinde zemin katta bulunan P.Z.1 penceresinin altında briket malzemeyle ekleme yapılmıştır (Şekil 3.91, 3.92).

4.3.1.2.3. İç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar

İç tanımlama ölçeğinde karşılaşılan sorunlar, evin özgün yapı elemanları ve iç mekân duvarlarına dair herhangi bir çizim ve fotoğrafların olmamasıdır.

4.3.1.2.3.1.Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar

Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar; ev sahiplerinin sözlü anlatımından, yapıdaki iz ve örneklerden bilinenlerden, karşılaştırmalı çalışmadan bilinenler ve mimari gereklilik maddelerinden tespit edilmiştir. Evin zemin katına girişi sağlayan metal K.Z.1 ve müştemilata girişi sağlayan K.Z.3 kapısı sonradan eklenmiştir. Z – 02 mekânına girişi sağlayan kapı yok olmuştur. Zemin katta bulunan K.Z.2 ve K.Z.4 ahşap kapıların malzemelerinde bozulmalar ve renk değişimi meydana gelmiştir. Zemin katta; Z – 02, Z – 03, Z – 05 ve Z – 06 mekânında bulunan pencereler kapatılmıştır. 1.kata ulaşımı sağlayan merdivenin korkulukları yok olmuştur (Şekil 3.83). Zemin katta bütün mekânların tavanında ahşap döşemelerde renk değişimi ve bozulmalar vardır. Bu bozulmalar doğal etkenlerden kaynaklı zaman içerisinde gözlemlenen bozulmalardır (Şekil 3.85). Evin 1.katında bulunan ve B – 08 balkon mekânına çıkışı sağlayan K.1. 1 kapısı, B – 07 wc mekânına girişi sağlayan K.1.7 kapısı, B – 01 sofa mekanı ile B – 04 oda mekânını ayıran duvar ve K.1.4 kapısı, P.1.11 ve P.1.12 penceresi sonradan eklenmiştir. 1.katın ahşap kapı ve ahşap pencerelerinde renk değişimi ve bozulmalar vardır. B – 05 mekânına ait P.1.8 ve P.1.9 pencereleri değişime uğramıştır (Şekil 3.84). Ahşap zemin ve tavan döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar vardır (Şekil 3.84, 3.86).

4.3.1.2.3.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar

Evin iç duvar malzemelerinde ortak sorunlar gözlenmektedir. İnsandan ve doğal etkenlerden kaynaklı bozulmalar ve değişimler tespit edilmiştir. Zemin kat iç duvarların genelinde taş ve tuğla malzemede deformasyonlar vardır. Z – 05 mekânı kuzeybatı duvarında ise kerpiç malzeme deformasyonu görülmektedir. Z – 06 mekânı üç duvarında sıva çatlakları vardır. Evin 1. katında B – 01, B – 04 ve B – 05 mekânındaki dört duvar sıva üzeri boyadır. Duvarlarda kirlenmeler dışında bir sorun görülmemektedir. B – 06 mutfak mekânında güneybatı duvarında sıva çatlakları vardır. B – 02 ve B – 03 mekân duvarlarında sıva dökülmesi ve kirlenmeler vardır (Şekil 3.87, 3.88).

4.3.1.3. Ev no.3: 323 ada 46 parsel restitüsyon tespitleri

4.3.1.3.1. Vaziyet planı ölçeğinde sorunlar

323 ada 46 parseldeki ev dış ve iç mekânda değişikliğe uğramıştır. Z – 03 wc ve B – 03 balkon mekânıyla beraber yapıya sonradan eklenmiştir. Bahçeye sahip olan yapı günümüzde çağdaş betonarme yapıların arasında kalmıştır (Şekil 3.125).

4.3.1.3.2. Dış tanımlama ölçeğinde sorunlar

Dış tanımlama ölçeğinde karşılaşılan sorun, evin özgün cephelerine dair herhangi bir çizim ve fotoğrafların olmamasıdır.

4.3.1.3.2.1.Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar

Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar; ev sahiplerinin sözlü ve yazılı anlatımından, yapıdaki iz ve örneklerden bilinenlerle mimari gereklilik maddelerinden tespit edilmiştir. Zemin katta kuzeybatı cephesinde bulunan Z – 03 wc mekânı ve çeşme yapıya sonradan eklenmiştir. P.Z.2, P.Z.3, P.Z.4, P.Z.5, P.Z.6 ve P.Z.7 pencereleri yok olmuştur. P.Z.1 penceresinin camları kırılmıştır. Ahşap K.Z.3 kapısı sonradan eklenmiştir. Evin asıl giriş kapısı K.Z.1 kapısının malzemesinde renk değişimi ve bozulma vardır (Şekil 3.126). Demir korkuluklarında korozyon olup kapının camlı bölümünde kırılmalar vardır (Şekil 3.132). Evin 1.katında B – 03 balkon mekânı ve K.1.2 kapısı sonradan eklenmiştir (Şekil 3.127). P.1.4 penceresinin tamamı P.1,1, P.1.2, P.1.10 pencerelerinin kasaları haricinde diğer bölümleri yok olmuştur. P.1.3, P.1.5, P.1.6, P.1.7, P.1.8, P.1.9 pencerelerinin ahşap malzemelerinde renk değişimi ve

deformasyon vardır. P.1.7 ve P.1.9 penceresinin camları kırılmıştır. Güneydoğu cephesinde evin giriş kapısı önüne metal bariyer eklenmiştir. Bu bariyer girişi kapatmak olmakla birlikte cephede görüntü kirliliğine neden olmuştur (Şekil 3.132).

4.3.1.3.2.2. Yapı malzemelerine bağlı sorunlar

Evin dört cephesinde de ortak sorunlar gözlenmektedir. İnsandan ve doğal etkenlerden kaynaklı bozulmalar ve değişimler tespit edilmiştir. Dört cephede genel olarak boya üzerinde kirlenmeler vardır. Güneydoğu cephesindeki kirlenmelerin bazıları duvar üzerine yazılan yazılardır. Cumba bölümünde sıva çatlakları ve sıva dökülmeleri vardır. Cumbayı destekleyen ahşap payandalarda renk değişimi ve bozulma vardır. Cephelerde kirlenmelerin yanı sıra sıva çatlakları vardır. Yer yer sıva dökülmeleri görülmektedir (Şekil 3.132, 3.134).

4.3.1.3.3. İç tanımlama ölçeğinde mekânsal sorunlar

İç tanımlama ölçeğinde karşılaşılan sorunlar, evin özgün yapı elemanları ve iç mekân duvarlarına dair herhangi bir çizim ve fotoğrafların olmamasıdır.

4.3.1.3.3.1.Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar

Yapı elemanları ölçeğinde sorunlar; ev sahiplerinin sözlü anlatımından, yapıdaki iz ve örneklerden bilinenlerle mimari gereklilik maddelerinden tespit edilmiştir. K.Z.2 kapısının tamamı K.Z.5 kapısının bir kanadı yok olmuştur (Şekil 3.126). K.Z.4 kapısı sonradan eklenmiştir. Duvarda kapının kasalarını görmek mümkündür. Ahşap tavan döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar vardır (Şekil 3.128). Evin 1.katında K.1.1, K.1.3 ve K.1.4 kapısı yok olmuştur (Şekil 3.127). Yapı iki ayrı kullanıma ayrılmadan önce kullanılan merdiven yok olmuştur. 1.katın ahşap zemin ve tavan döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar vardır (Şekil 3.127, 3.129).

4.3.1.3.3.2.Yapı malzemelerine bağlı sorunlar

Evin iç duvar malzemelerinde ortak sorunlar gözlenmektedir. İnsandan ve doğal etkenlerden kaynaklı bozulmalar ve değişimler tespit edilmiştir. Zemin kat duvarlarının genelinde kerpiç malzeme deformasyonu vardır. Evin iç duvarlarında genellikle sıva dökülmesi ve kirlenmeler görülmektedir. Z – 04 wc mekânında duvardaki seramiklerde kopmalar meydana gelmiştir. Yapıya sonradan eklenen duvarla bu mekân küçültülmüştür. 1.katta B – 01 sofa mekânında duvarlarda ahşap

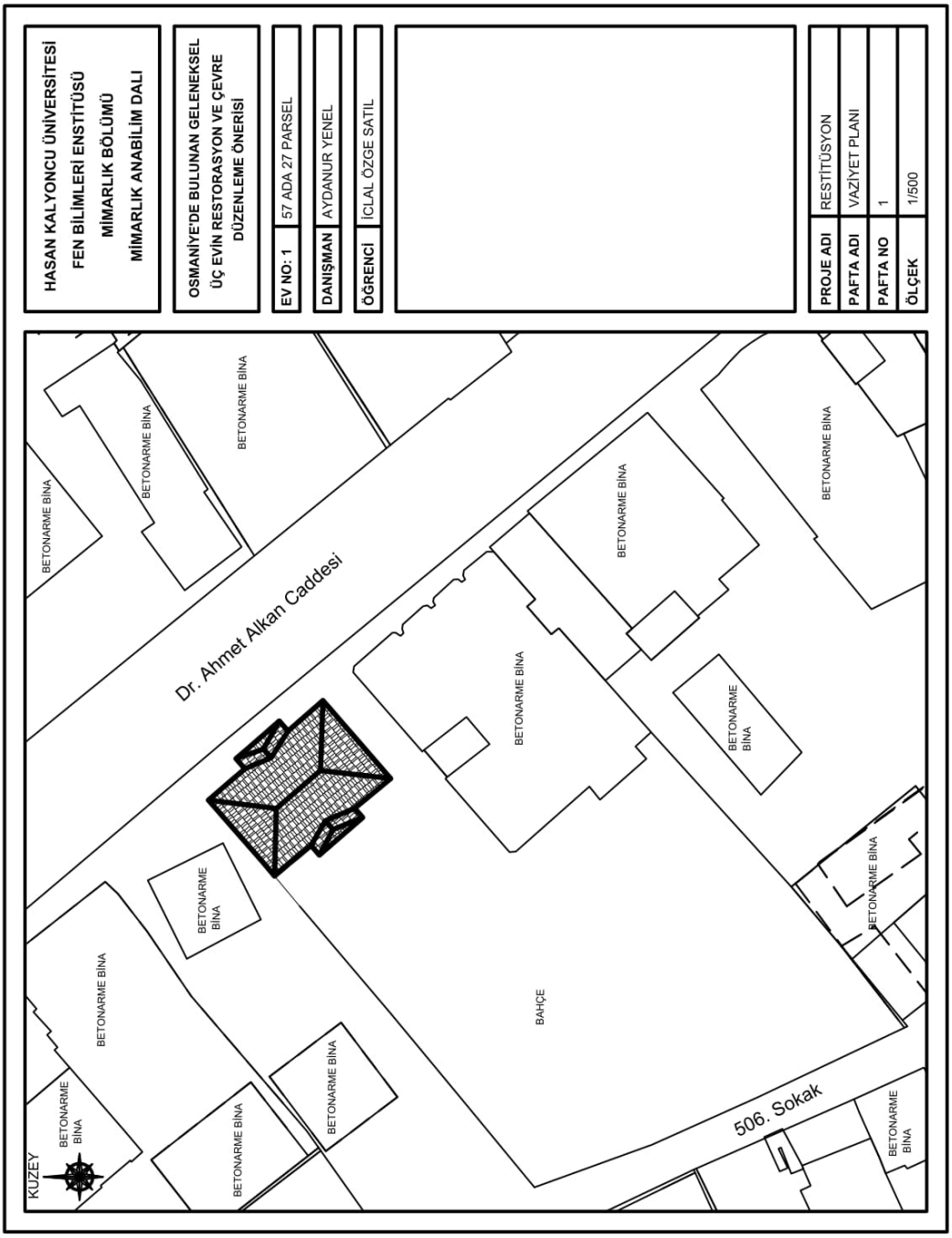
silmeler vardır. Bu silmelerin bazılarında malzeme kaybı görülürken bazılarında ise ahşap malzemesinde bozulmalar vardır. Ayrıca malzeme kaybı olan yerlerde sıva dökülmesi görülmektedir. 1.kat duvarlarında sıva çatlakları da vardır. B – 05 mekânında bulunan ahşap dolap kapakları da yok olmuştur (Şekil 3.131).

4.4. Restitüsyon Önerisi

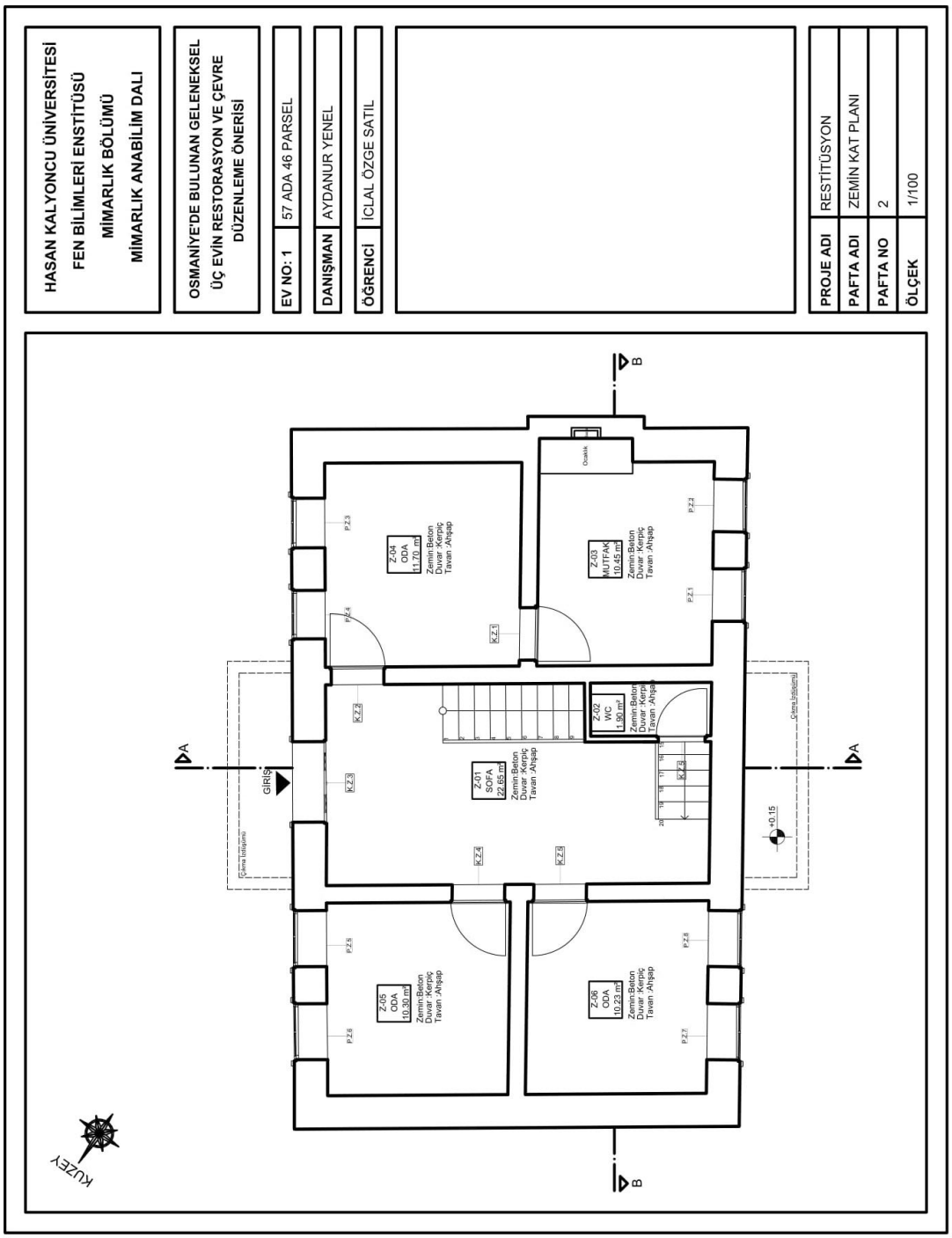
4.4.1. Evlerin restitüsyonu

57 Ada 27 Parsel, 258 Ada 84 Parsel ve 323 Ada 46 Parselde bulunan üç geleneksel evin dış ve iç mekanlarına ait yapı elemanlarına ve yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerileri bu başlık altında incelenmiştir.

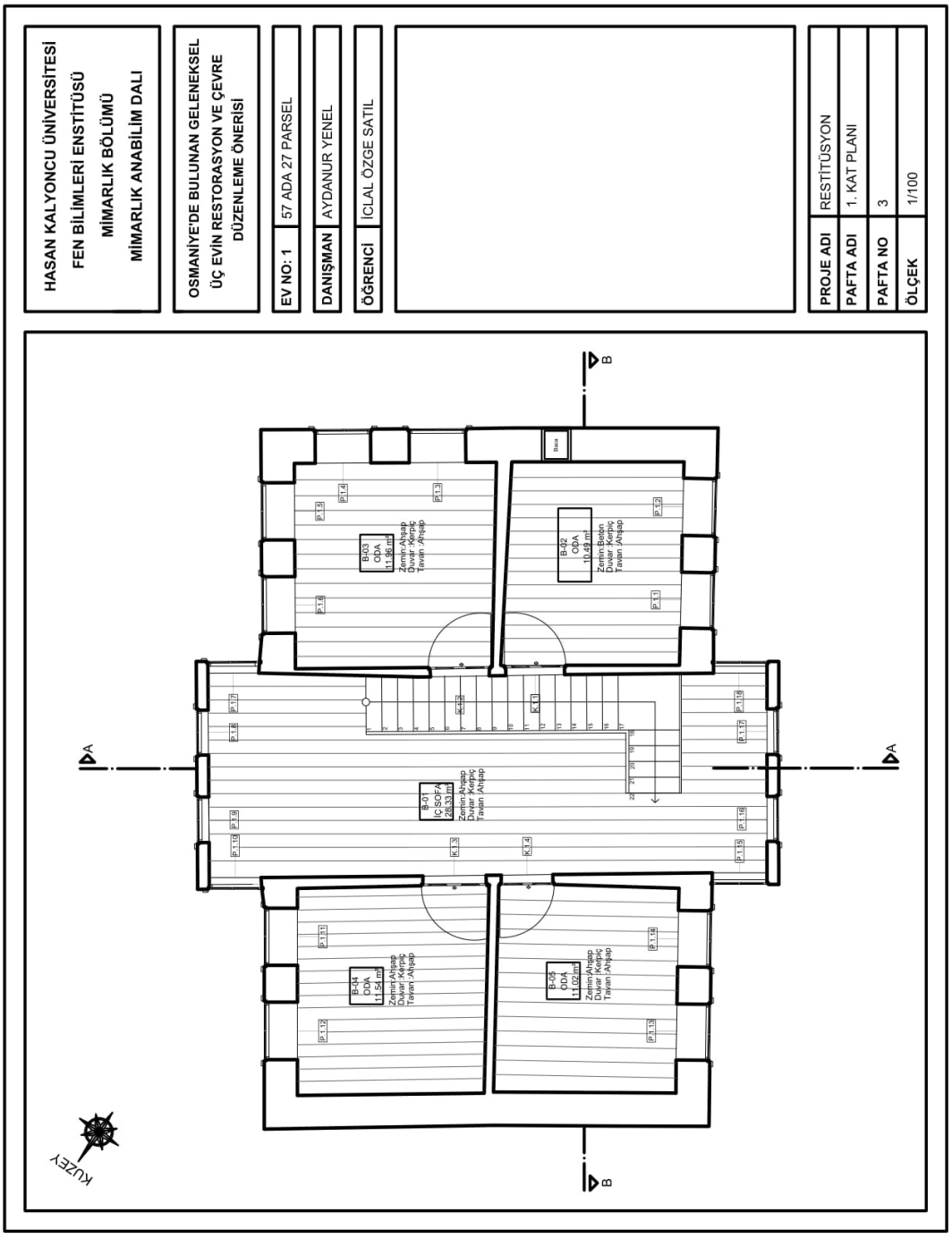
4.4.1.1. Ev no.1: 57 ada 27 parsel restitüsyonu

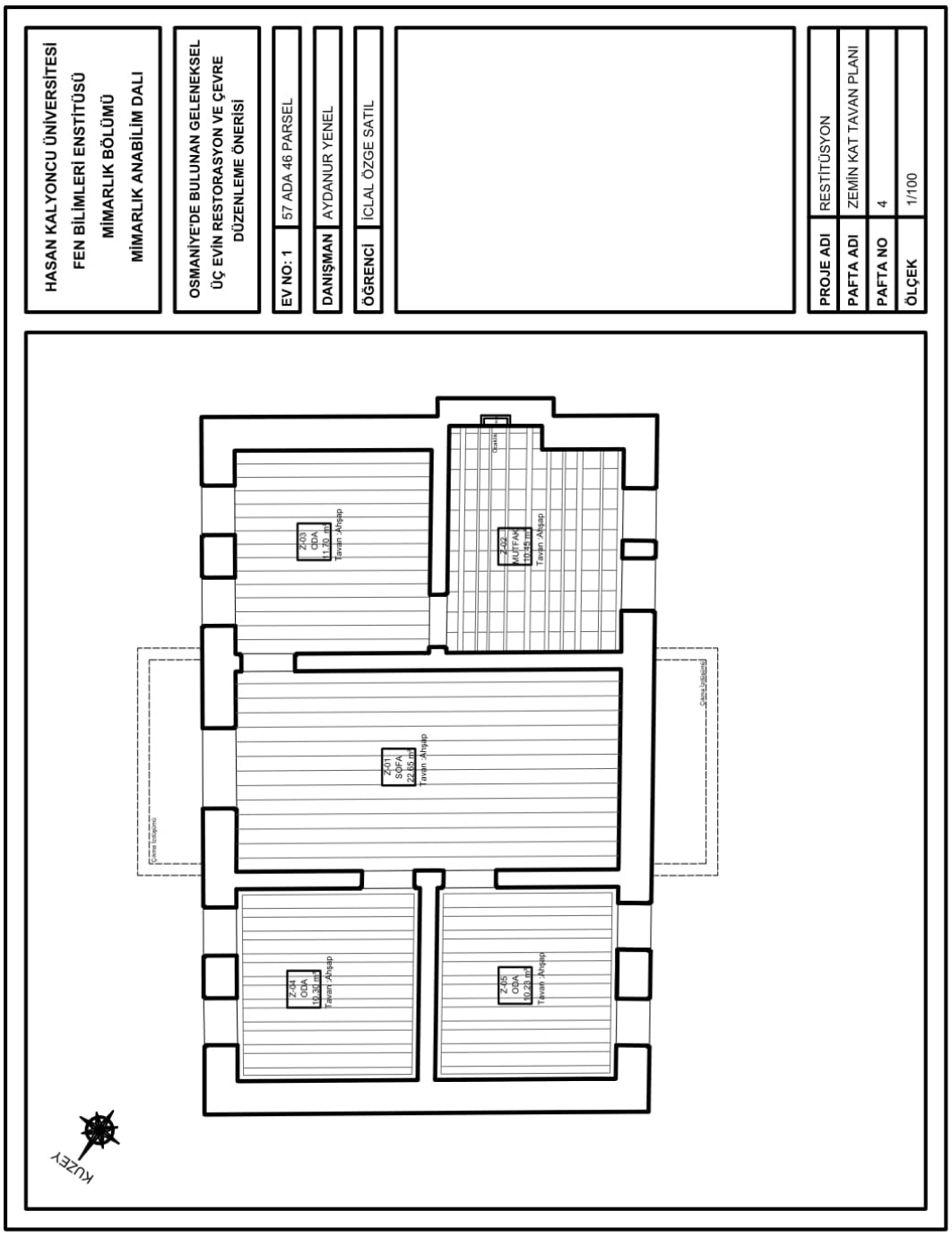
Şekil 4.34: 1.ev restitüsyon vaziyet planı

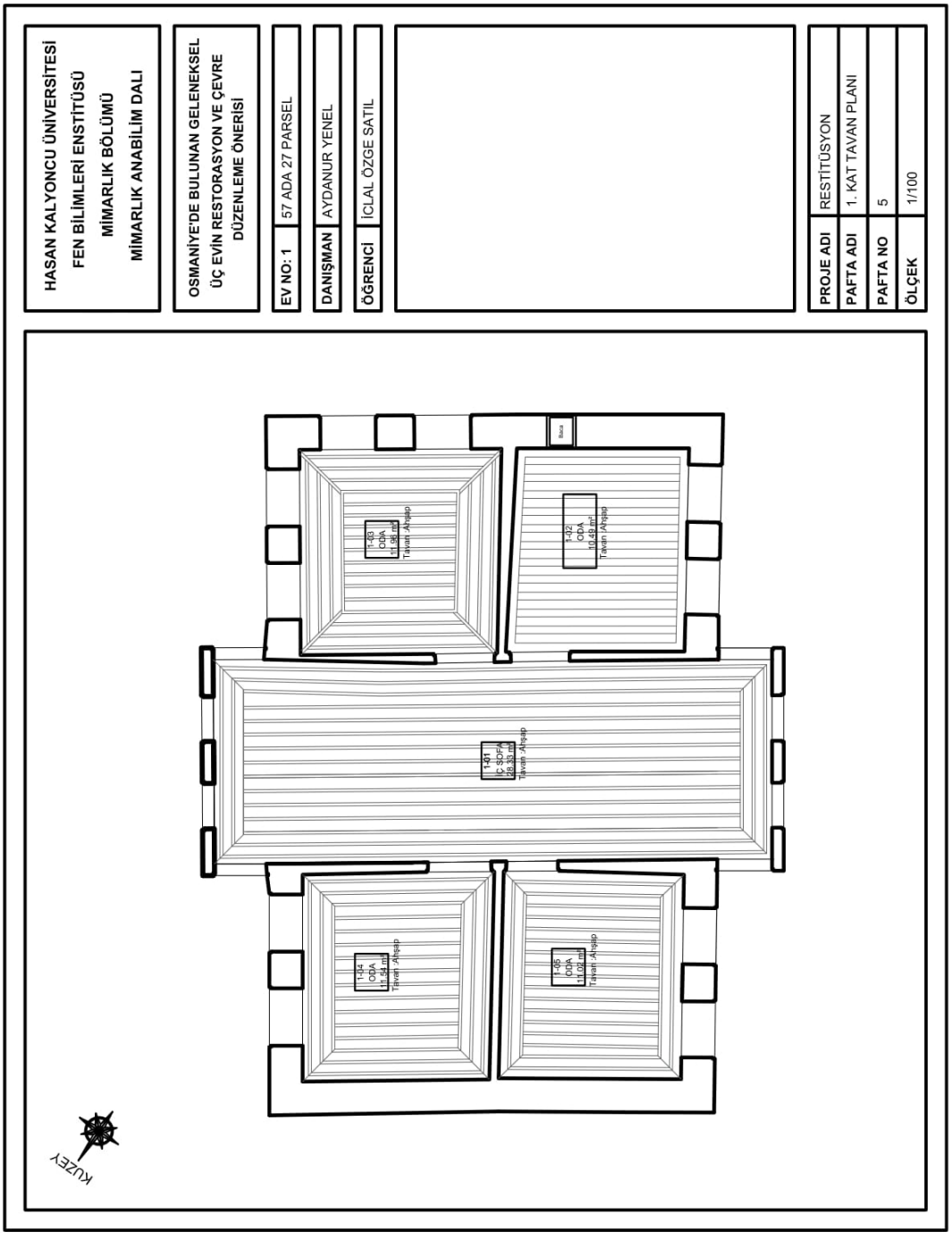
Şekil 4.35: 1.ev restitüsyon zemin kat planı

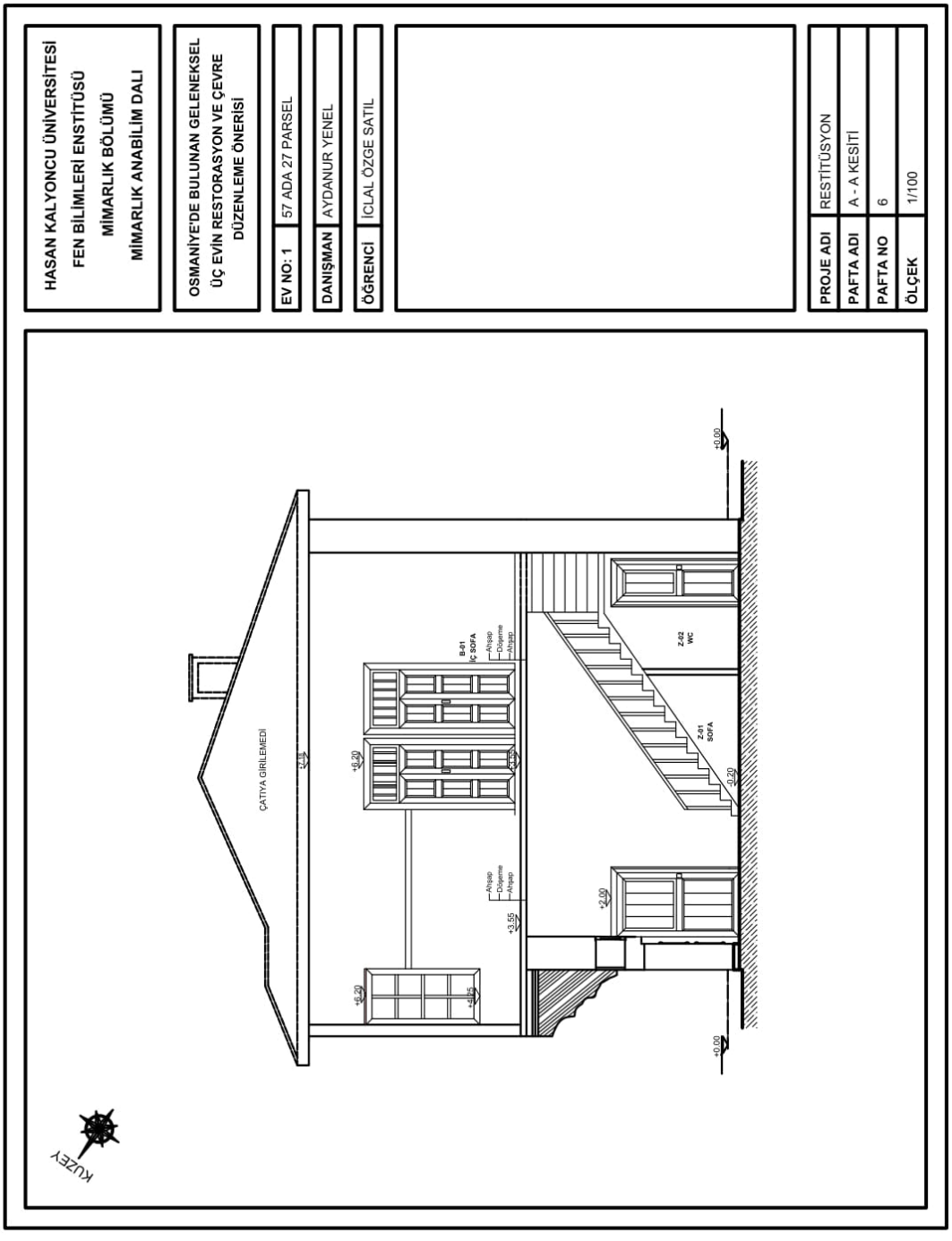
Şekil 4.36: 1.ev restitüsyon 1. kat planı

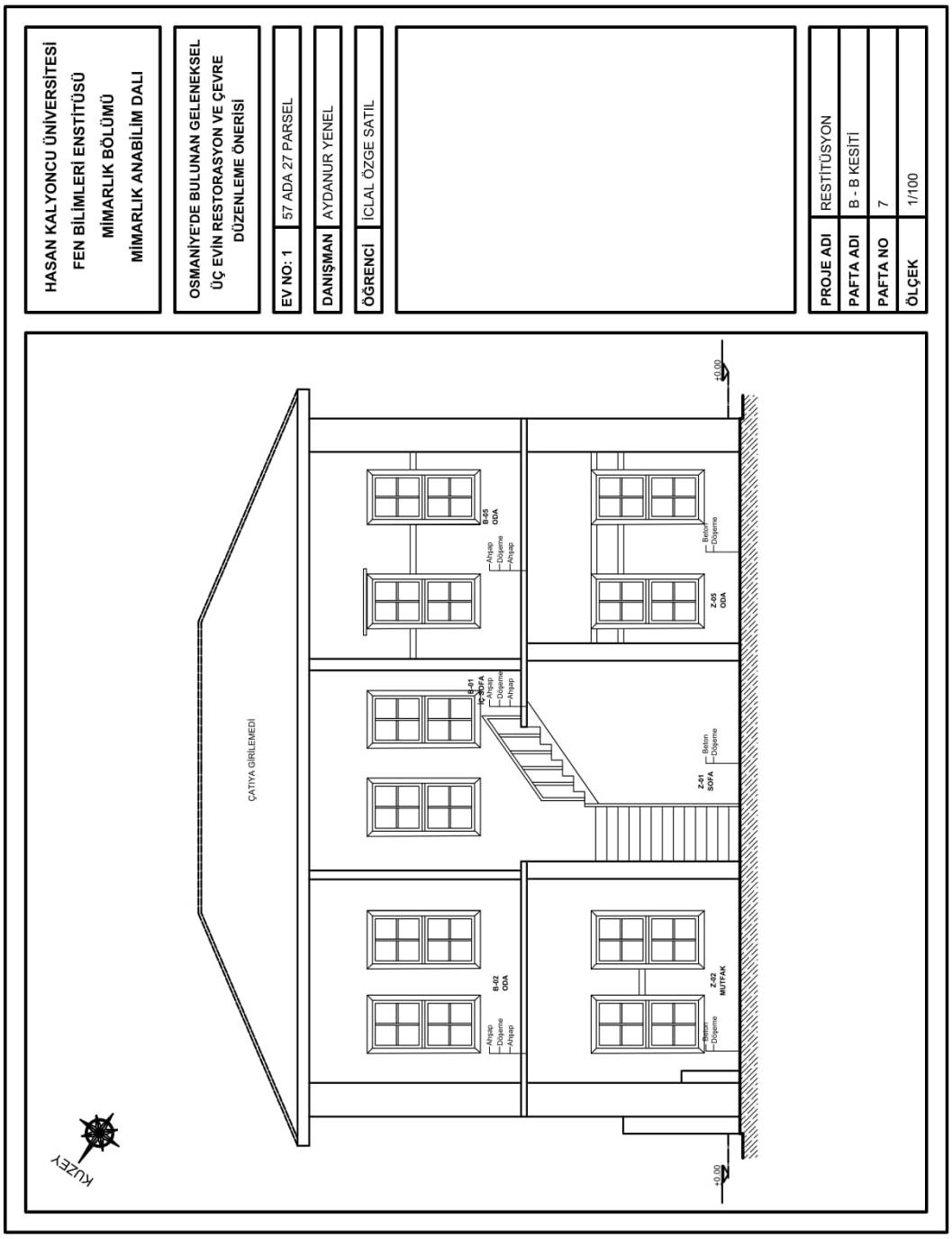
Şekil 4.37: 1.ev restitüsyon zemin kat tavan planı

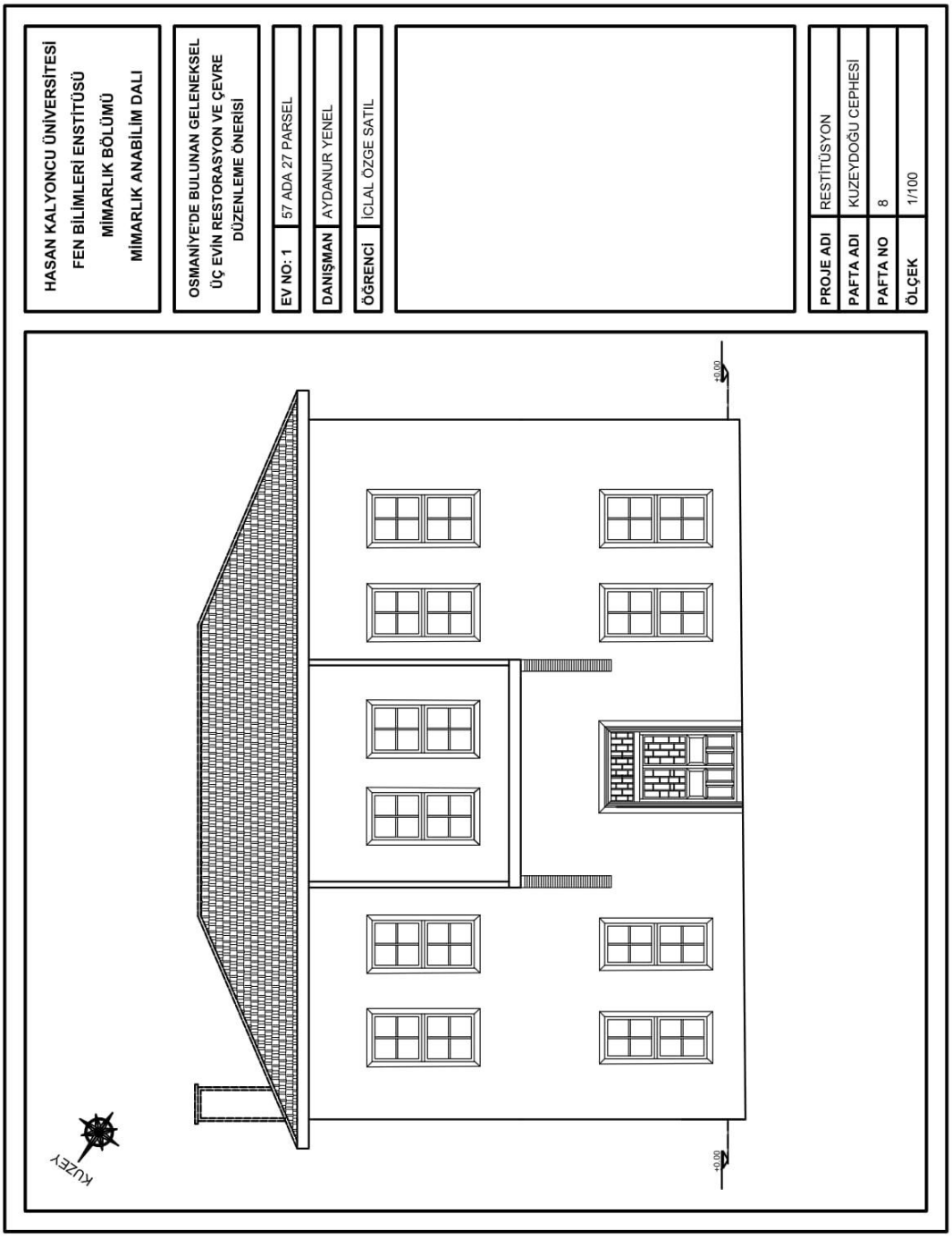
Şekil 4.38: 1.ev restitüsyon 1. kat tavan planı

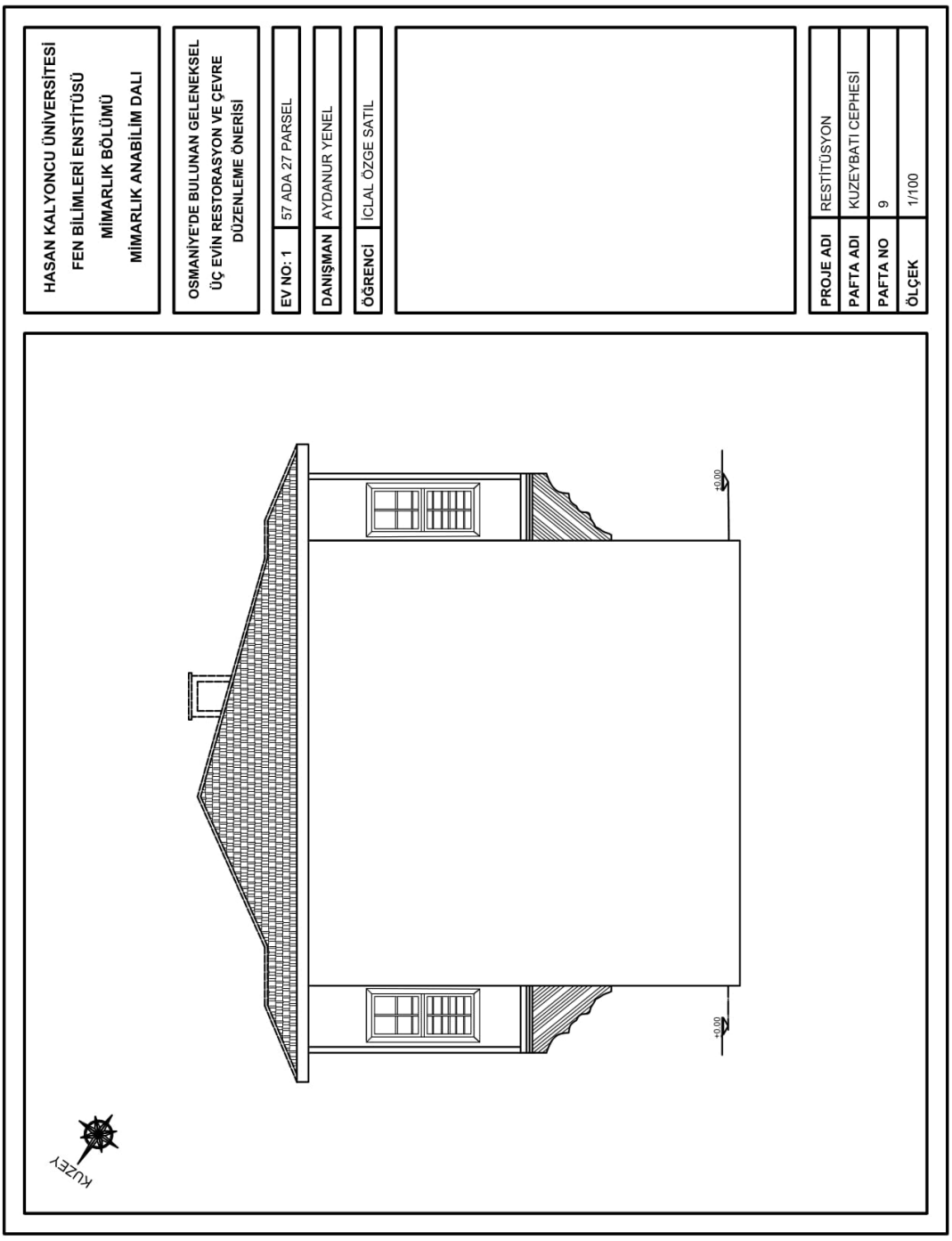
Şekil 4.39: 1.ev restitüsyon a – a kesiti

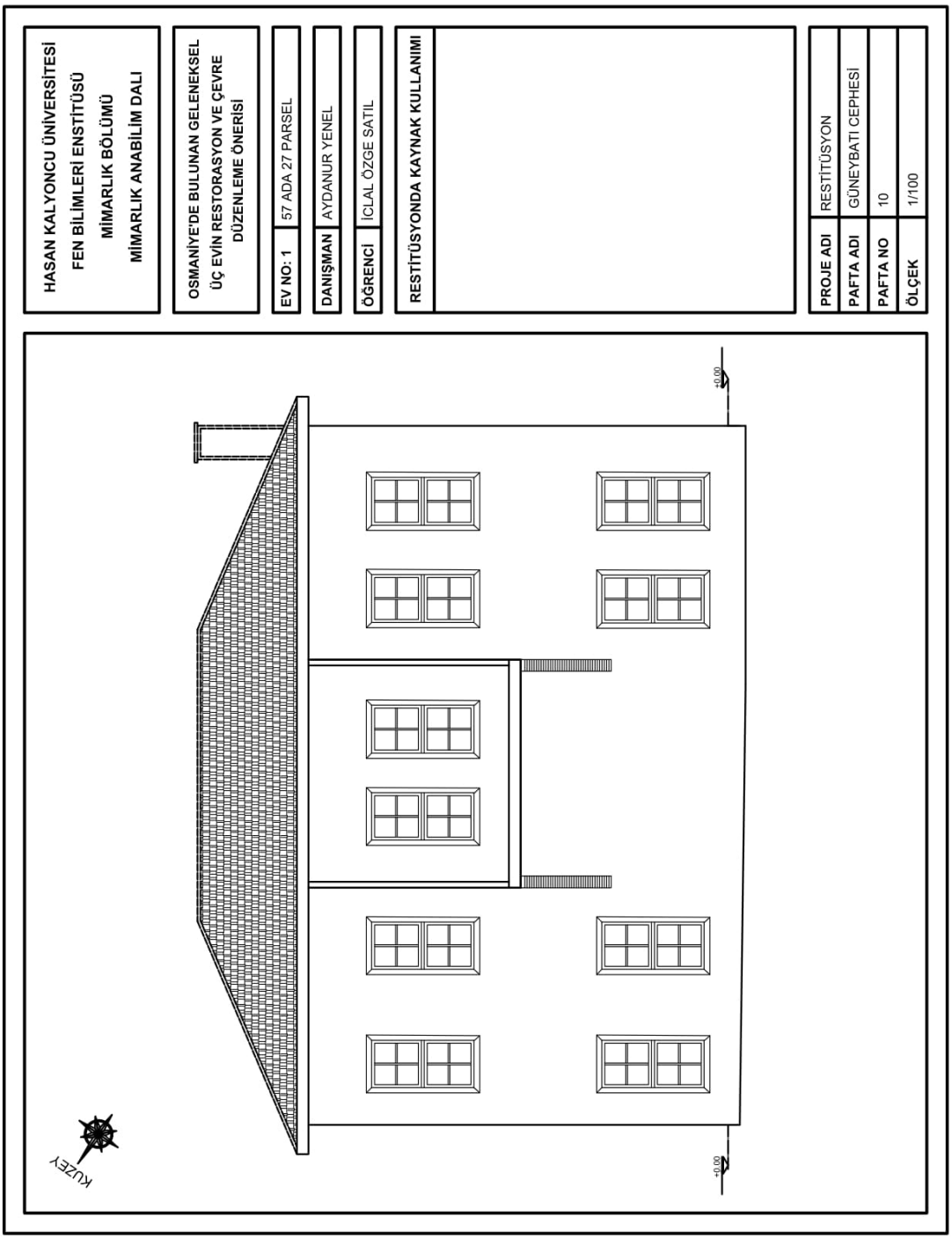
Şekil 4.40: 1.ev restitüsyon b – b kesiti

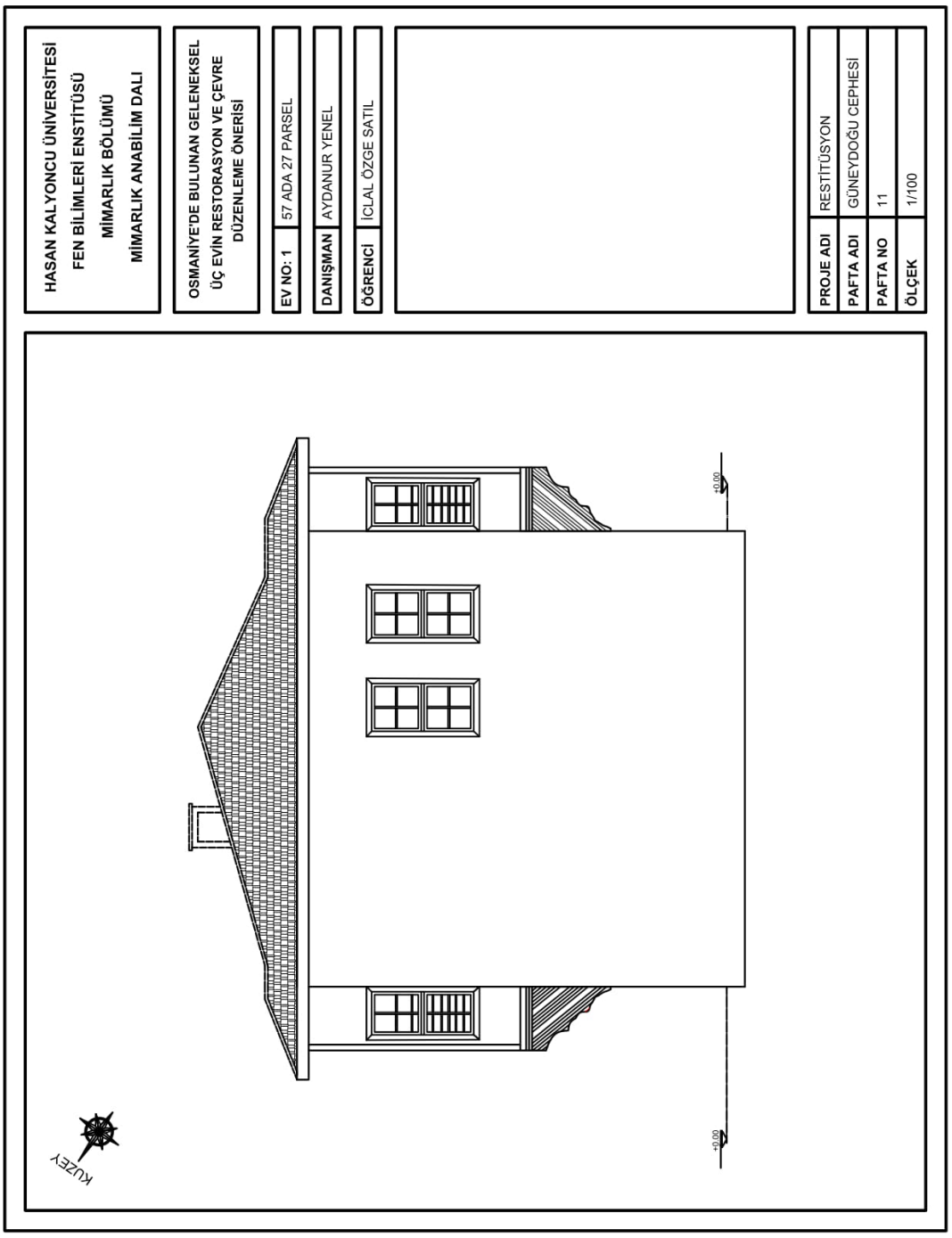
Şekil 4.41: 1.ev restitüsyon kuzeydoğu cephesi

Şekil 4.42: 1.ev restitüsyon kuzeybatı cephesi

Şekil 4.43: 1.ev restitüsyon güneybatı cephesi

Şekil 4.44: 1.ev restitüsyon güneydoğu cephesi

4.4.1.1.1. Vaziyet planı

Günümüzde evin bahçesi özgün kullanımı dışında otopark ve oto yıkama alanı olarak kullanılmaktadır. Ancak sözlü kaynaklar doğrultusunda bahçe olarak restitüsyon projesine yansıtılmıştır (Şekil 4.34).

4.4.1.1.2. Dış tanımlama restitüsyon önerisi

Dış tanımlama restitüsyon önerisinde, cephedeki yapı elemanları ve yapı malzemelerine bağlı öneriler sunulmuştur.

4.4.1.1.2.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi

Z – 03 mekânında kapı yerine özgününde pencere vardır. Bu pencere restitüsyonda eklenmiştir. (Şekil 4.35). P.Z.2, P.Z.3, P.Z.4, P.Z.5, P.Z.6, P.Z.8 pencereleri özgün giyotin pencere olarak restitüsyon çiziminde eklenmiştir (Şekil 4.41, 4.43). P.Z.7 penceresi ise özgününde var olup çizimde gösterilmiştir. 1.katta kuzeydoğu cephesine bakan cumba üzerindeki P.1.8, P.1.9 penceresi ile P.1.10 penceresinin alt ahşap kasasındaki kopan yerler restitüsyonda tamamlanmıştır (Şekil 4.35, 4.41). Kuzeybatı cephesinde zemin katta bulunan ve camı kırılan P.Z.6 ve P.Z.7 penceresi özgününde var olmayıp kaldırılmıştır. Betonarmeden yapılma balkonu taşıyan 20 – 30 cm ebatlarındaki kolonlar restitüsyonda kaldırılmıştır. Yapının özgününde bulunan cumba çizimde eklenmiştir. Sonradan eklenen K.Z.1 kapısı, B – 07 balkon mekânı ve K.1.1 kapısı kaldırılmıştır.

4.4.1.1.2.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi

Yapı duvarlarının çoğunluğunda zamana bağlı oluşan sıva üzerinde kirlenmeler, sıva çatlakları ve sıva dökülmeleri restitüsyon aşamasında ortadan kaldırılıp çizilmiştir. Dökülen sıvaların arkasında kerpiç malzeme görmek mümkündür. Restitüsyonda dökülen sıva yerleri tamamlanmıştır. Evin dış cephelerinde yer alan tüm kapı ve pencere kasalarında bozulma ve renk değişimleri ortadan kaldırılarak restitüsyon çizimi yapılmıştır. Cumba üzerinde bulunan pencereler hariç diğerlerinin demir korkuluklarında korozyon ve evin kuzeybatı cephesinde zemin kat duvarında dış hava şartlarına bağlı bitki oluşumu ortadan kaldırılarak çizim yapılmıştır. Kuzeybatı ve güneybatı duvarlarının belirli bir kısmında kerpiç malzemede kayıplar restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır.

4.4.1.1.3. İç tanımlama mekânsal kurguya ilişkin restitüsyon önerisi

İç tanımlama restitüsyon önerisinde, iç mekanda yapı elemanları ve yapı malzemelerine bağlı öneriler sunulmuştur.

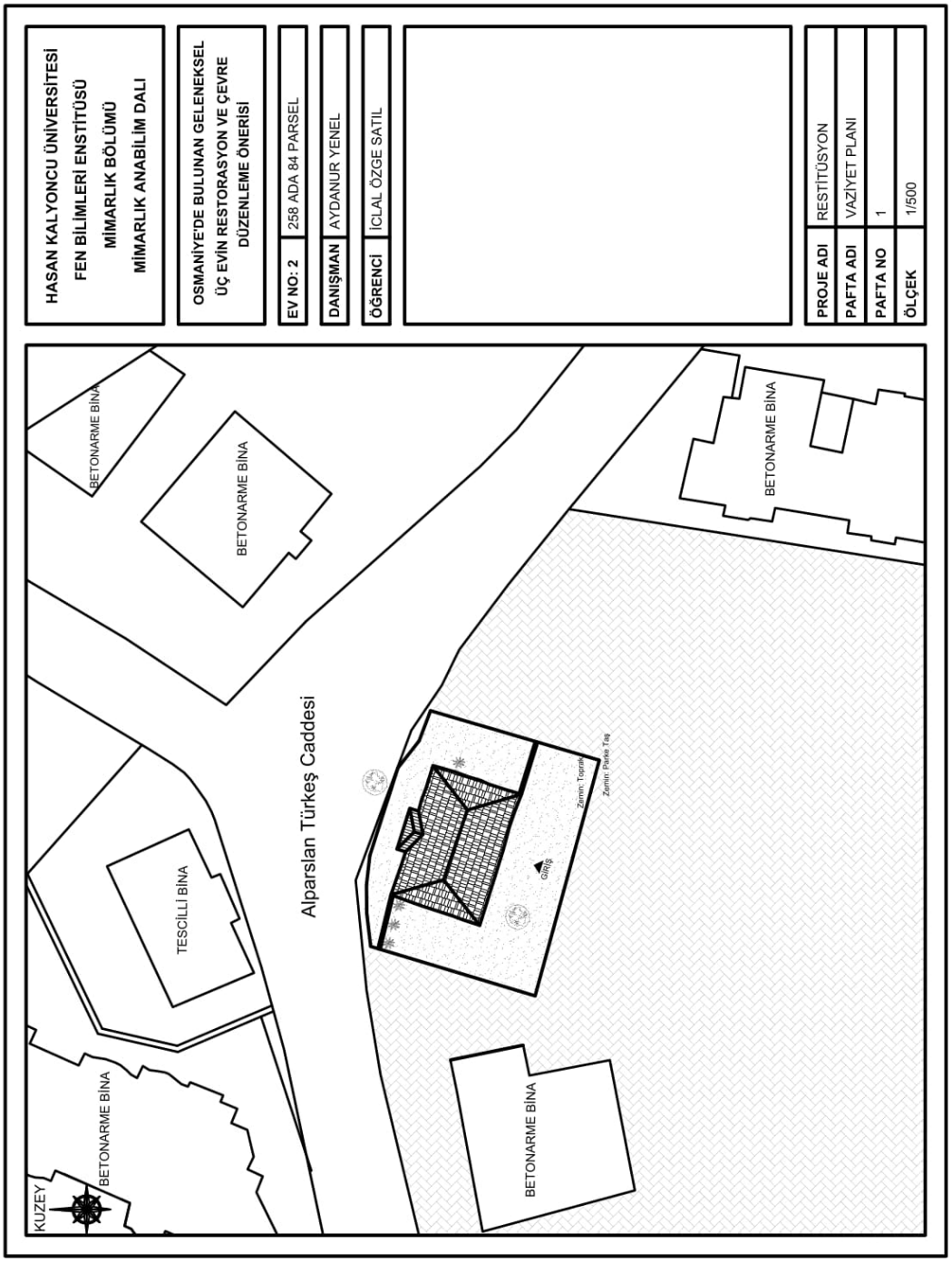
4.4.1.1.3.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi

Evin zemin katına girişi sağlayan K.Z.1 ahşap kapısı restitüsyon çiziminde kaldırılmıştır. Zemin katın tüm kapılarındaki (K.Z.1, K.Z.2, K.Z.3, K.Z.4, K.Z.5) ahşap malzemesinde bozulmalar ve renk değişimleri ortadan kaldırılarak çizim yapılmıştır. Yapının özgününde var olan wc mekânı eklenmiştir (Şekil 4.35). Z – 01 sofa mekânına ait özgün olmayan ahşap plaklar yerine ahşap tahtalar düşünülüp projeye yansıtılmıştır. Zemin katı ve 1.kattaki diğer ahşap döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar ortadan kaldırılmıştır (Şekil 4.37, 4.38). Evin 1.katına sonradan eklenen ahşap K.1.1 kapısı, P.1.15 penceresi, B – 01 sofa mekânı ile B – 04 oda mekânını ayıran duvar ve ahşap K.1.4 kapısı kaldırılmıştır. Yapı iki ayrı kullanıma ayrılmadan önce kullanılan ve yok olan merdiven restitüsyon çizimine eklenmiştir (Şekil 4.36).

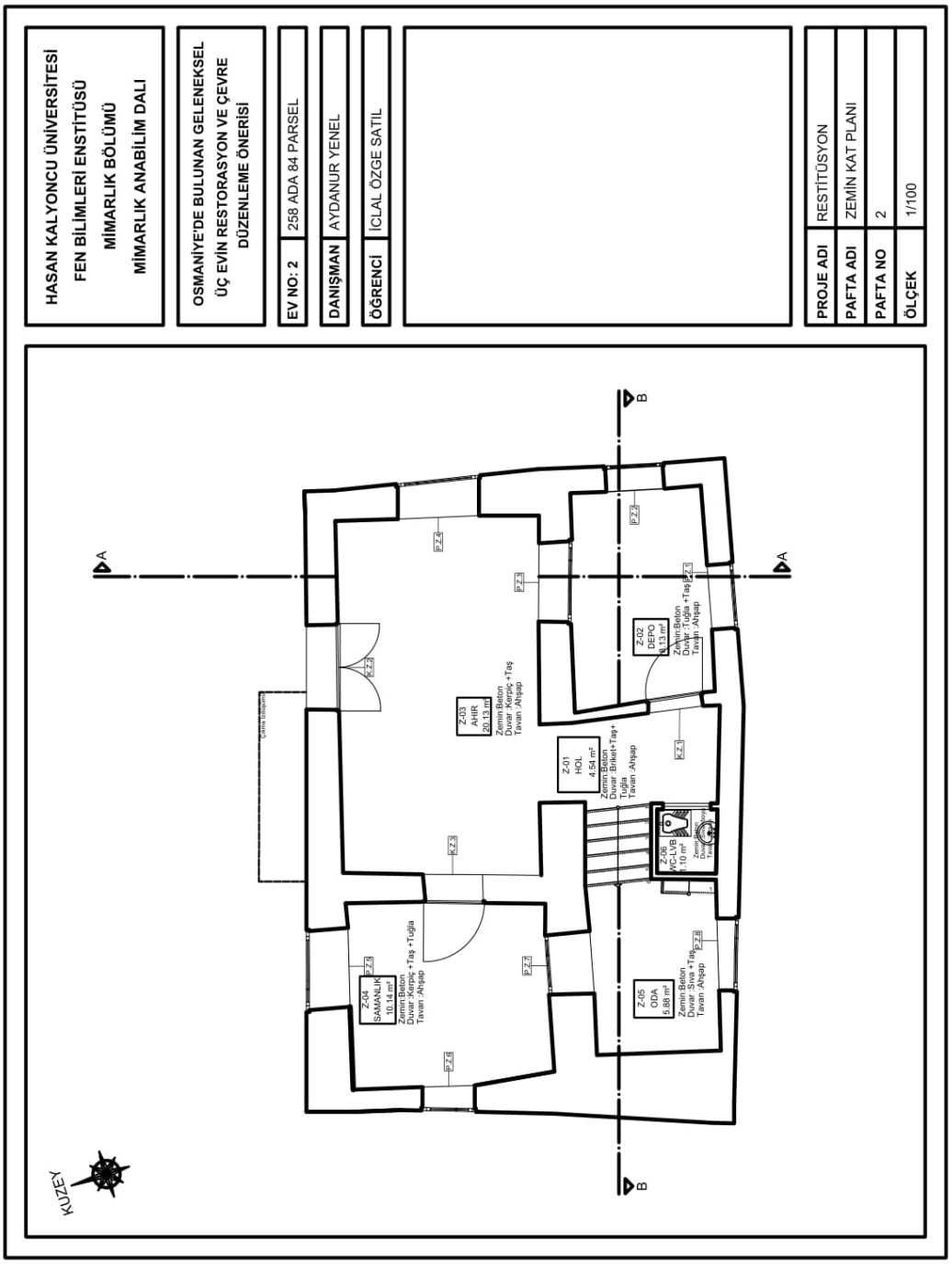
4.4.1.1.3.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi

Evin zemin katında güneydoğu duvarına doğru yığılmış çalı topluluğu ortadan kaldırılmıştır. Duvarların genelinde sıva malzemesi üzerinde kirlenmeler ve sıva dökülmeleri restitüsyonda tamamlanmıştır. Z – 04 oda mekânı güneybatı duvarında rutubete bağlı sıva kabarmaları çizimlerde ortadan kaldırılmıştır. Duvarların genelinde sıva çatlakları, sıva dökülmeleri ve kirlenmeler çizimde kaldırılmıştır. B – 01 sofa mekânı güneydoğu duvarında yok olan süpürgeliklerin bazı bölümleri, B – 02 oda mekânında bulunan rafın zemine yakın yerindeki malzeme kaybı olan ahşap ve B – 05 oda mekânında bulunan güneybatı duvarındaki ahşap silmenin malzeme kaybına uğramış kısmı restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır.

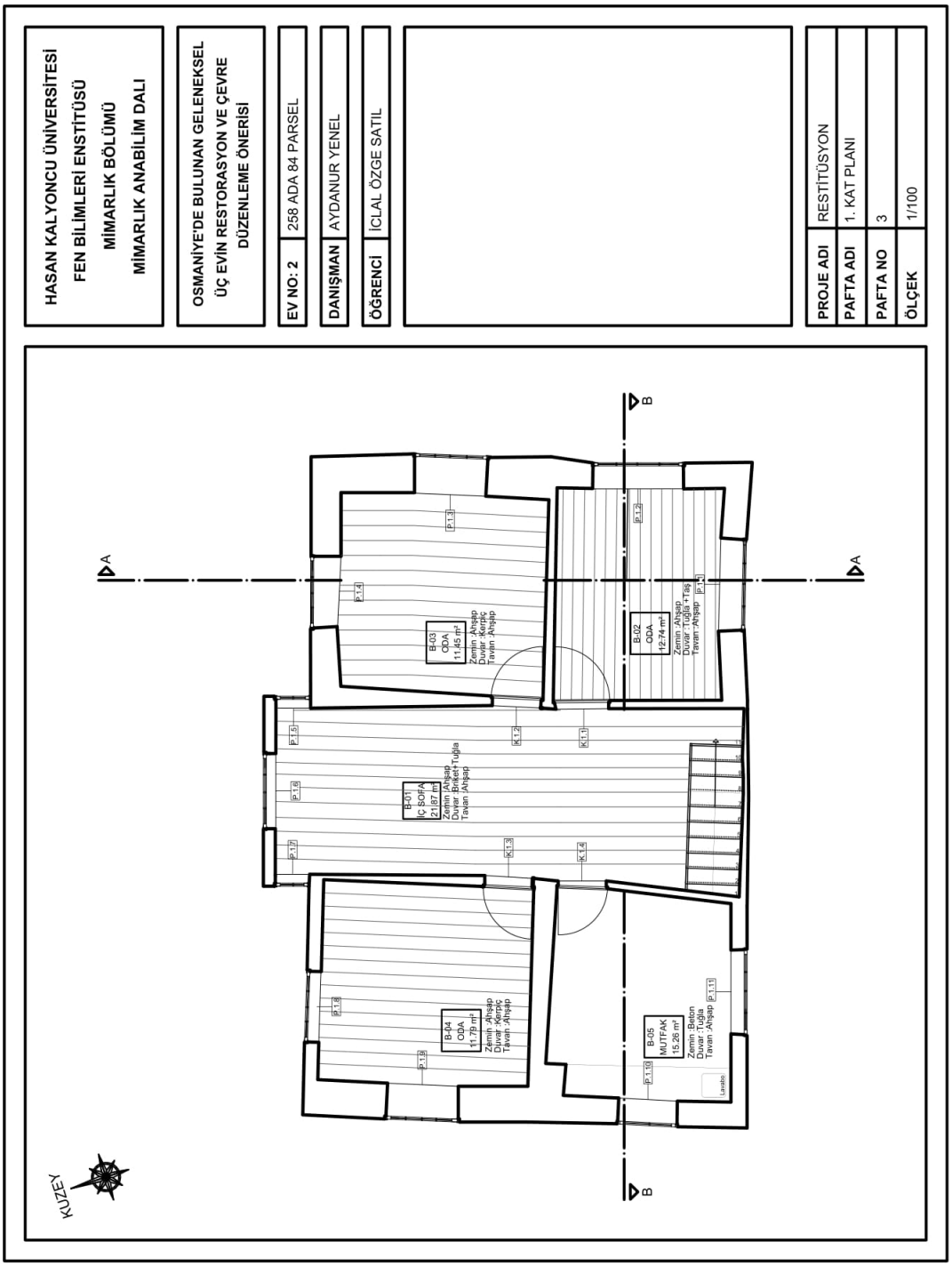
4.4.1.2. Ev no.2: 258 ada 84 parsel restitüsyonu

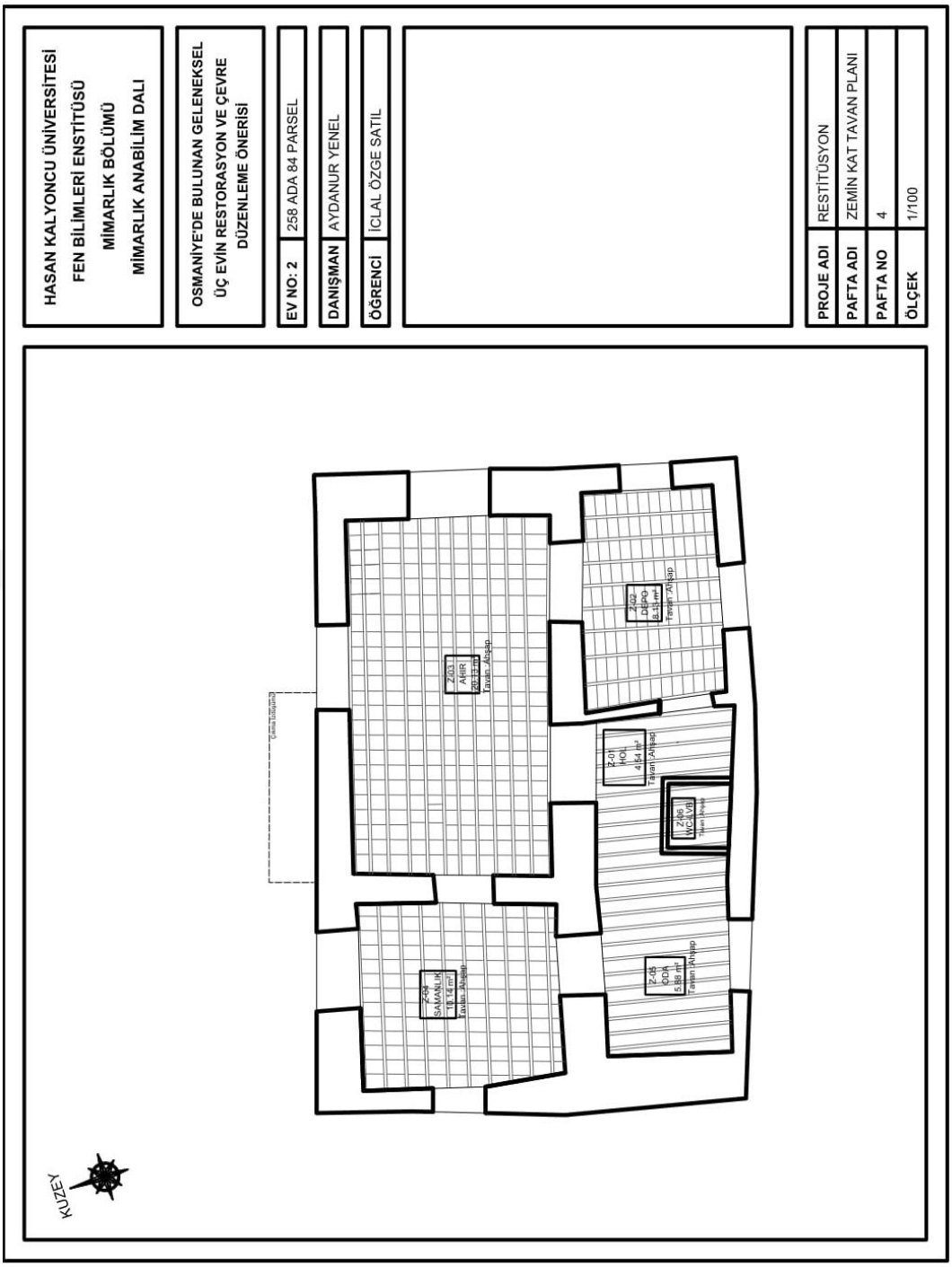
Şekil 4.45: 2.ev restitüsyon vaziyet planı

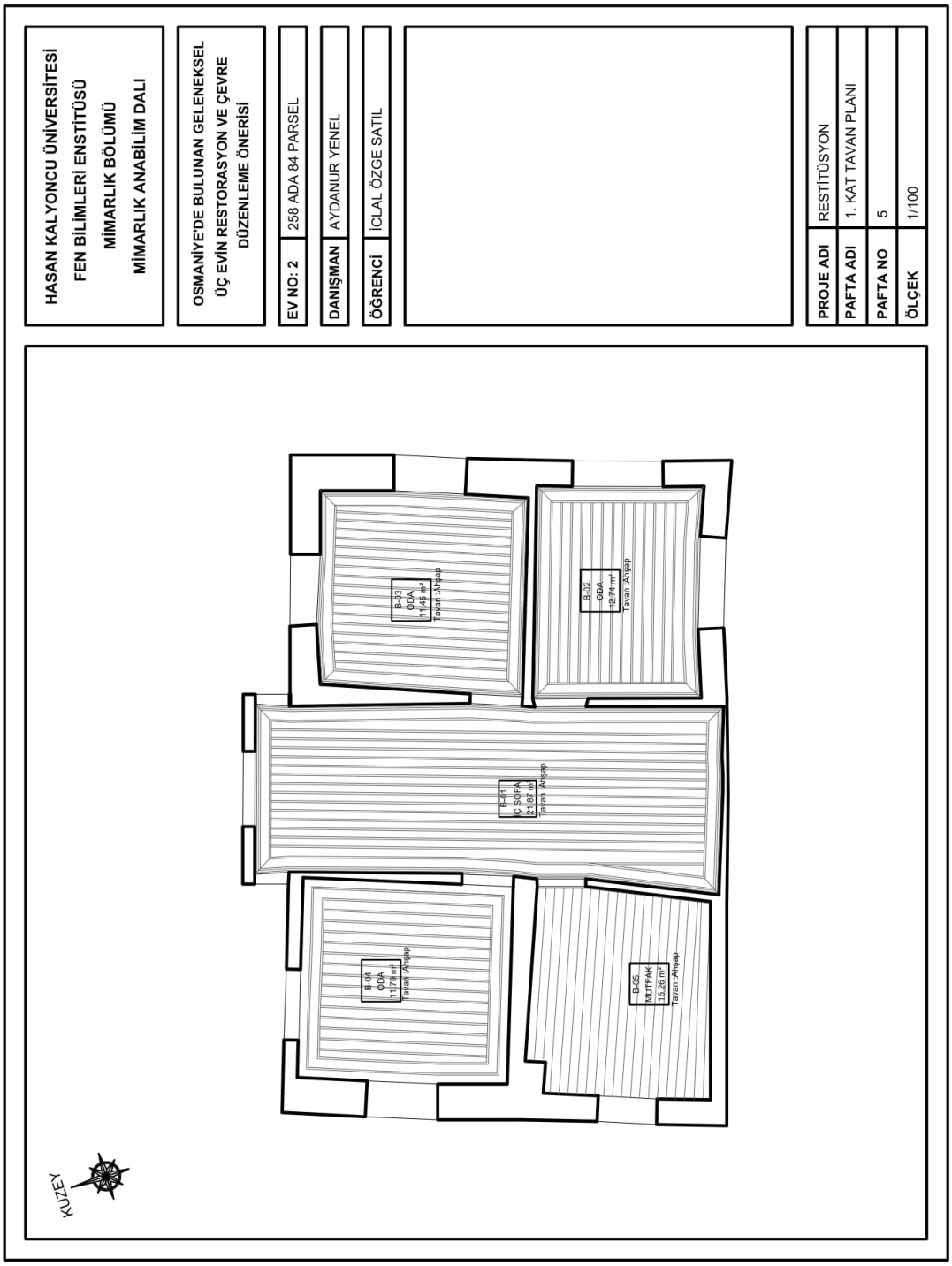
Şekil 4.46: 2.ev restitüsyon zemin kat planı

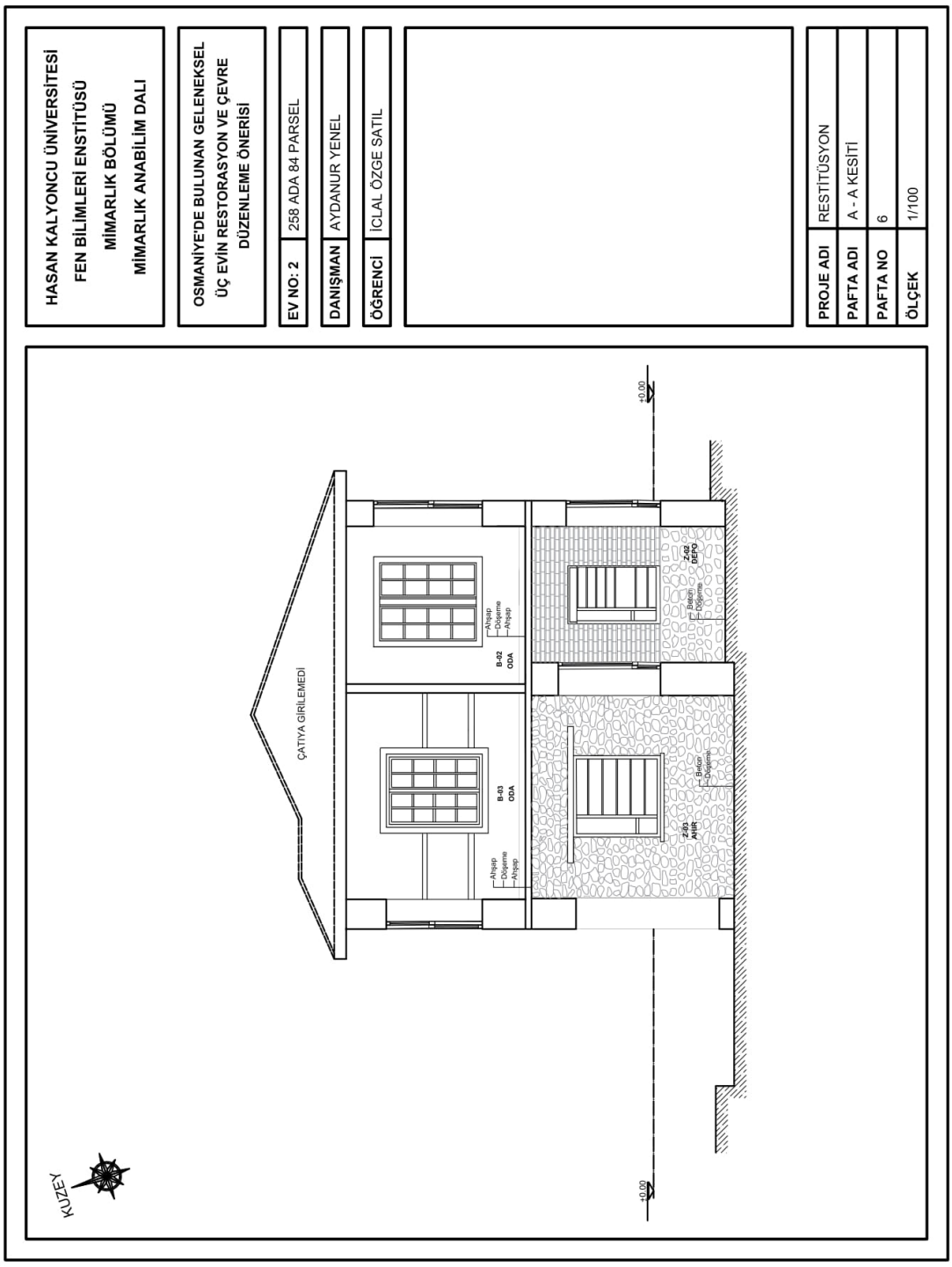
Şekil 4.47: 2.ev restitüsyon birinci kat planı

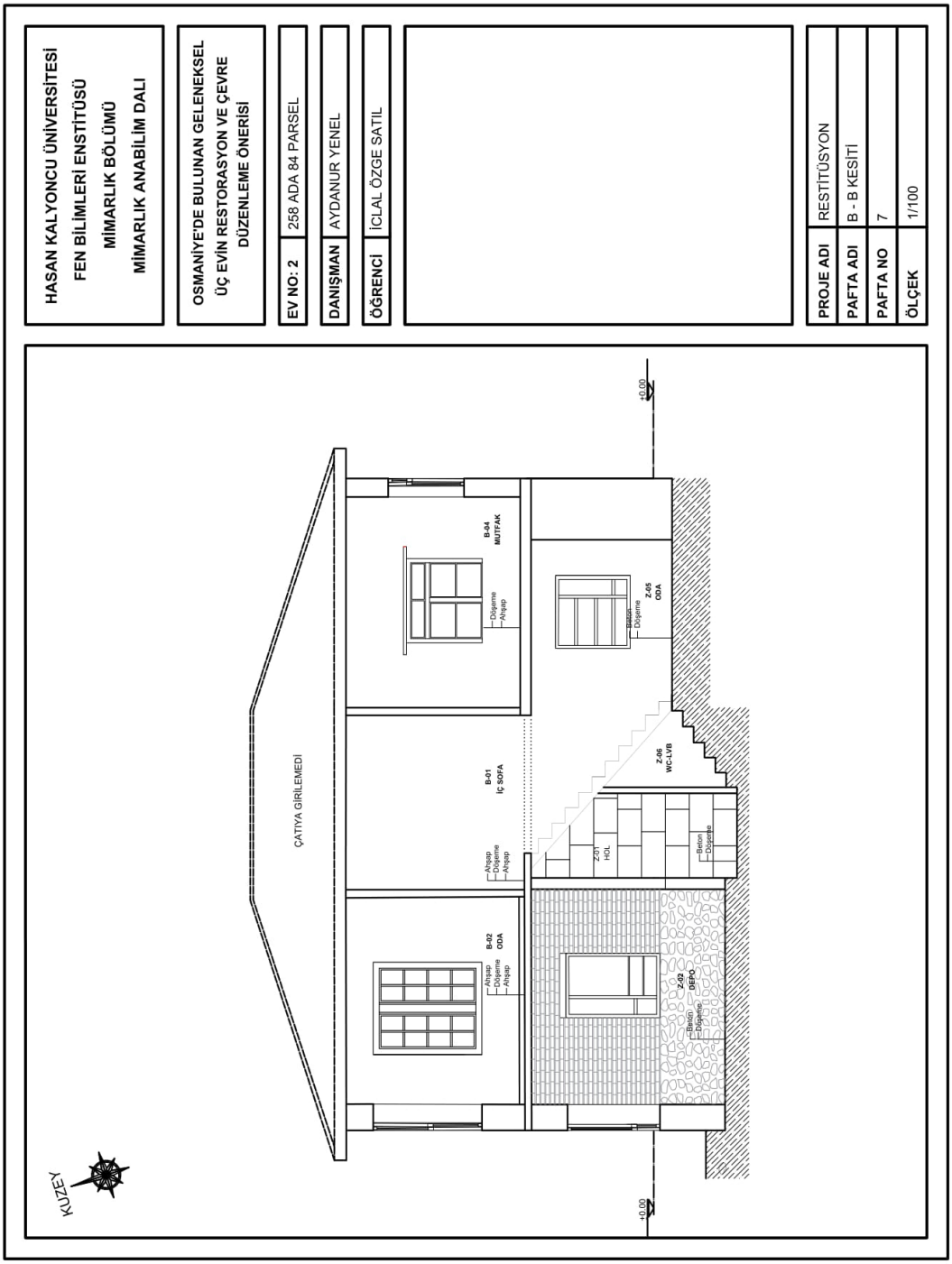
Şekil 4.48: 2.ev restitüsyon zemin kat tavan planı

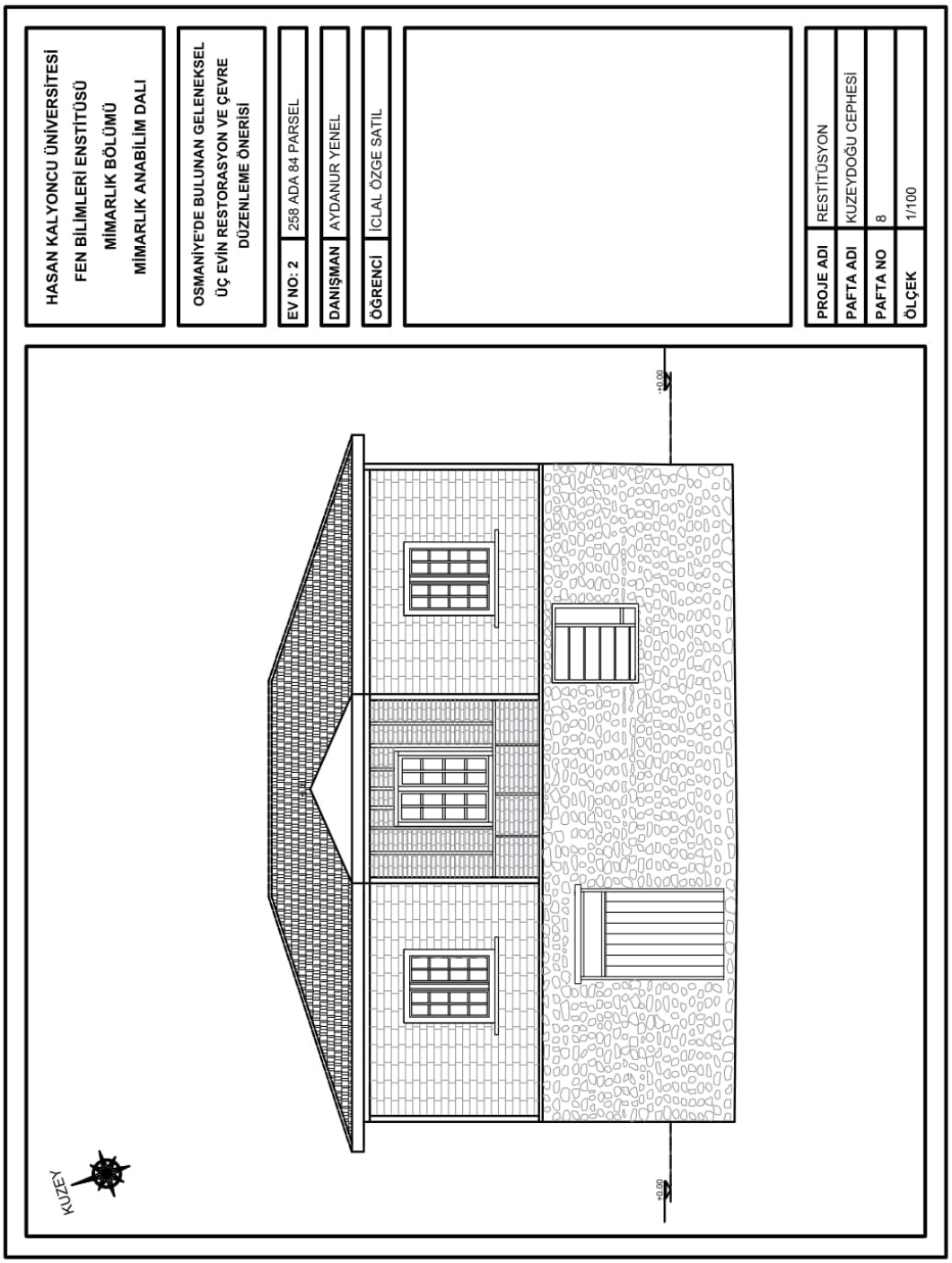
Şekil 4.49: 2.ev restitüsyon birinci kat tavan planı

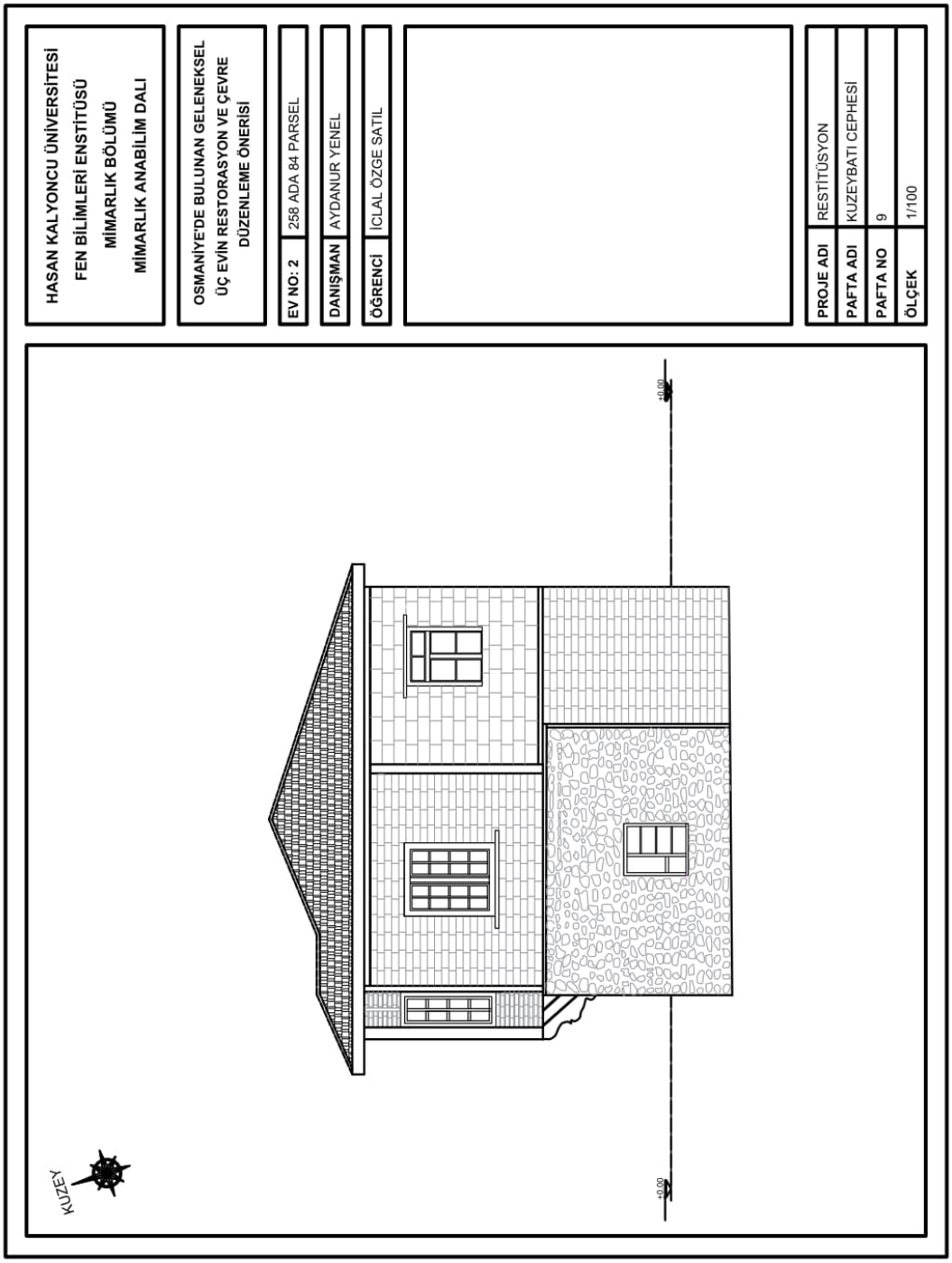
Şekil 4.50: 2.ev restitüsyon a – a kesiti

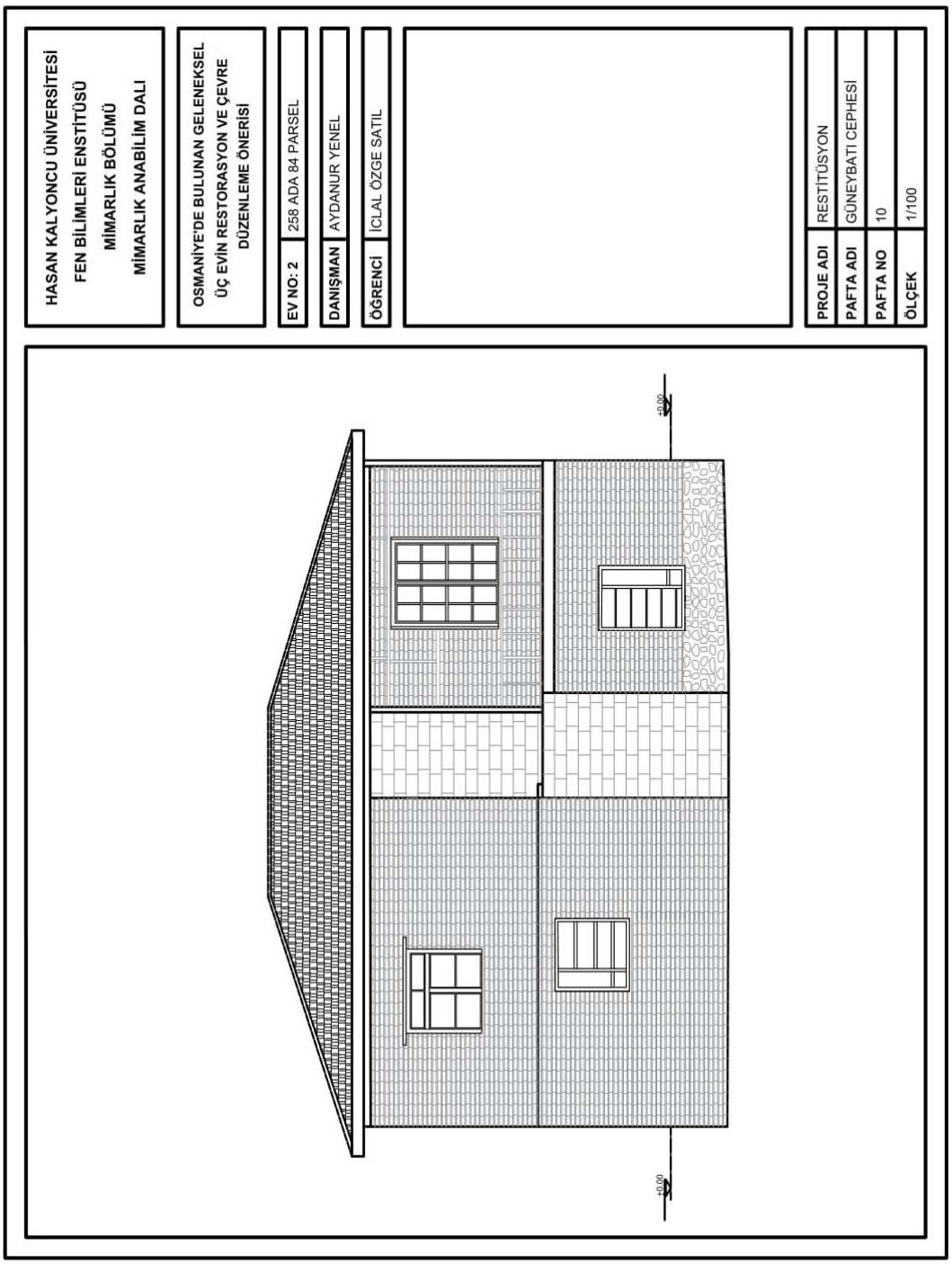
Şekil 4.51: 2.ev restitüsyon b– b kesiti

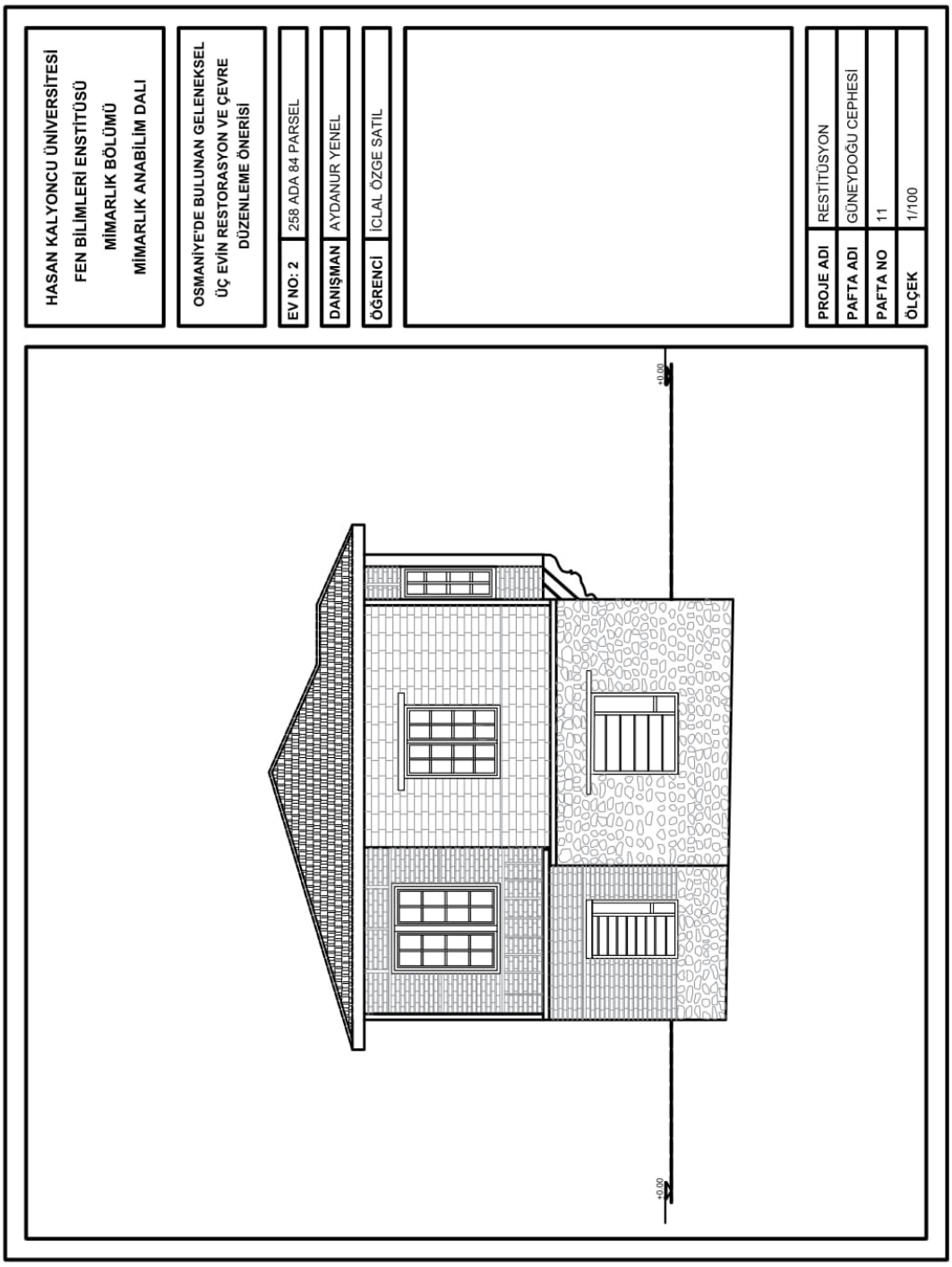
Şekil 4.52: 2.ev restitüsyon kuzeydoğu cephesi

Şekil 4.53: 2.ev restitüsyon kuzeybatı cephesi

Şekil 4.54: 2.ev restitüsyon güneybatı cephesi

Şekil 4.55: 2.ev restitüsyon güneydoğu cephesi

4.4.1.2.1. Vaziyet planı

Sonradan eklenen müştemilat olarak kullanılan depo bölümü, güneybatı cephesinde girilemeyen alan, 1.kata, wc ve balkon mekânıyla birlikte genişletilen mutfak restitüsyon projesinde ortadan kaldırılmıştır (Şekil 4.45).

4.4.1.2.2. Dış tanımlama restitüsyon önerisi

Dış tanımlama restitüsyon önerisinde, cephedeki yapı elemanları ve yapı malzemelerine bağlı öneriler sunulmuştur.

4.4.1.2.2.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi

Yapıya sonradan eklenen güneybatı cephesinde bulunan ahşap K.Z.1 ve kuzeydoğu cephesinde bulunan metal K.Z.3 kapısı restitüsyon çiziminde ortadan kaldırılıp çizilmiştir. Ayrıca güneybatı cephesinde 1.katın balkonunu destekleyen 25 – 25 cm ebatında sonradan eklenen kolonda çizimde kaldırılmıştır (Şekil 4.47). Kuzeybatı, güneybatı ve güneydoğu cephelerinde briket ve taş malzemeyle kapatılan pencereler restitüsyonda açılmıştır (Şekil 4.53, 4.54, 4.55). 1. Katta bulunan kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerindeki pvc malzemeli P.1.8 ve P.1.9 penceresi özgün haliyle değiştirilmiştir. P.1.2, P.1.3 ve P.1.4 pencerelerinin kırılan camları çizimde eklenmiştir (Şekil 4.52, 4.53).

4.4.1.2.2.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi

Yapı duvarlarının çoğunda görülen malzeme deformasyonları kaldırılıp özgün halindeki malzemeler çizime işlenmiştir. Ahşap olan pencerelerde bozulma ve renk değişimi ortadan kaldırılarak restitüsyon çizimi yapılmıştır. Kuzeydoğu cephesinde kerpiç malzeme olan duvarlardaki malzeme boşlukları tamamlanmıştır (Şekil 4.52). Kuzeybatı cephesindeki taş duvar üzerindeki bitkiler kaldırılmıştır. Tüm cephelerde görülen malzeme kayıpları restitüsyon çiziminde tamamlanırken taş duvarda malzeme kirlenmeleri ortadan kaldırılmıştır. İki cephede 1.katta ahşap çatkı arası taş ve tuğla dolgu olan yerlerde ahşap malzemede bozulma ve renk değişimi ortadan kaldırılarak restitüsyon çizimi yapılmıştır. Güneydoğu cephesinde zemin katta bulunan P.Z.1 penceresinin altında briket malzemeyle ekleme yapılan bölüm kaldırılmıştır (Şekil 4.55).

4.4.1.2.3. İç tanımlama mekânsal kurguya ilişkin restitüsyon önerisi

İç tanımlama restitüsyon önerisinde, iç mekanda yapı elemanları ve yapı malzemelerine bağlı öneriler sunulmuştur.

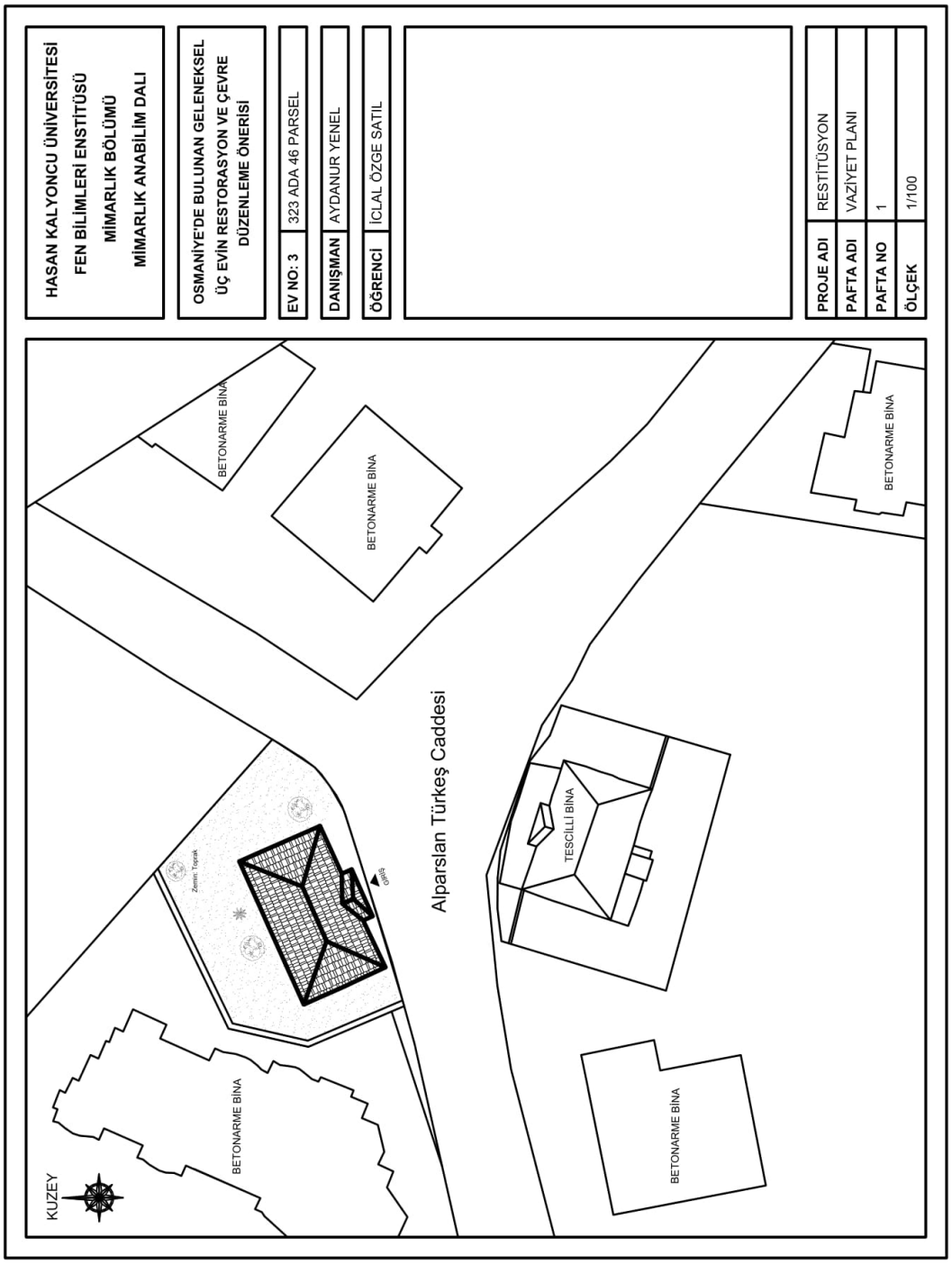
4.4.1.2.3.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi

Sonradan eklenen metal K.Z.1 ve müştemilata girişi sağlayan K.Z.3 kapısı restitüsyon çiziminde kaldırılmıştır. Özgün resitütüsyon çiziminde Z – 02 mekânına girişi sağlayan ve planlara eklenen K.Z.1 kapısı çizimde gösterilmiştir. Zemin katta bulunan K.Z.2 ve K.Z.3 ahşap kapılarla birlikte bütün mekânların tavanında ahşap döşemelerdeki bozulmalar ve renk değişimi ortadan kaldırılarak restitüsyon çizimi yapılmıştır. Zemin katta; Z – 02, Z – 03, Z – 04 ve Z – 05 mekânında kapatılan pencereler çizim aşamasında açılmıştır (Şekil 4.46). 1.kata ulaşımı sağlayan ancak yok olan merdivenin korkulukları eklenmiştir. Evin 1.katında bulunan ve yapıya sonradan eklenen B – 08 balkon mekânına çıkışı sağlayan kapısı, B – 07 wc mekânına girişi sağlayan kapısı, B – 01 sofa mekânı ile B – 04 oda mekânını ayıran duvar ve kapısı, P.1.11 ve P.1.12 penceresi restitüsyonda kaldırılmıştır. B – 05 mekânına ait P.1.8 ve P.1.9 pencereleri özgün haliyle değiştirilmiştir (Şekil 4.47).

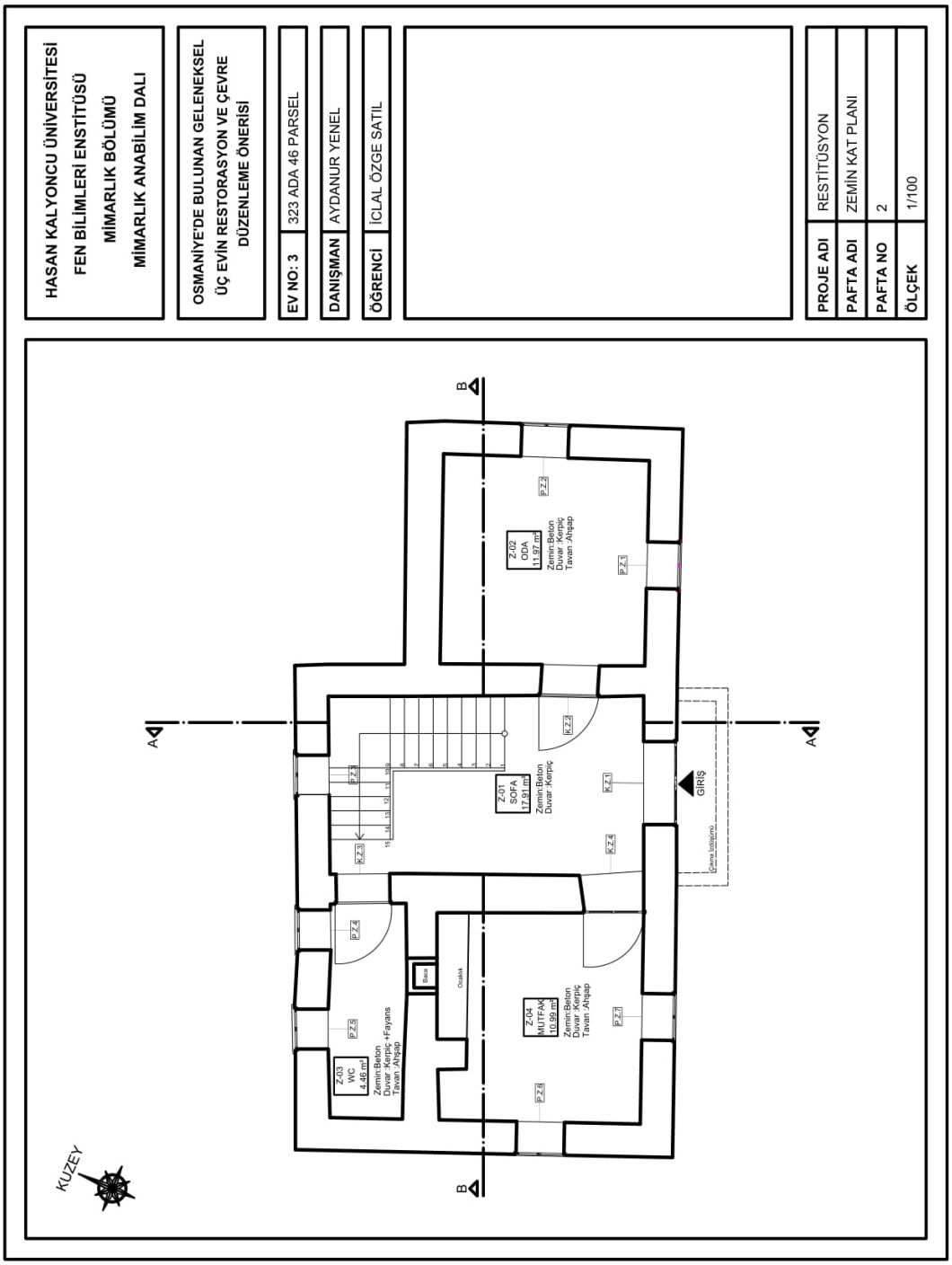
4.4.1.2.3.2. Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi

Yapı duvarlarının çoğunda görülen malzeme deformasyonları kaldırılıp özgün halindeki malzemeler çizime işlenmiştir. Z – 05 mekânının üç duvarındaki sıva çatlakları ile B – 04 mutfak mekânı güneybatı duvarındaki sıva çatlakları restitüsyon aşamasında kaldırılmıştır. Evin 1. katında B – 01 ve B – 05 mekânındaki dört duvarda kirlenmelerin kaldırılmış hali çizime işlenmiştir. B – 02 ve B – 03 mekân duvarlarında sıva dökülmesi ve kirlenmeler restitüsyon çiziminde kaldırılmıştır (Şekil 4.50, 4.51).

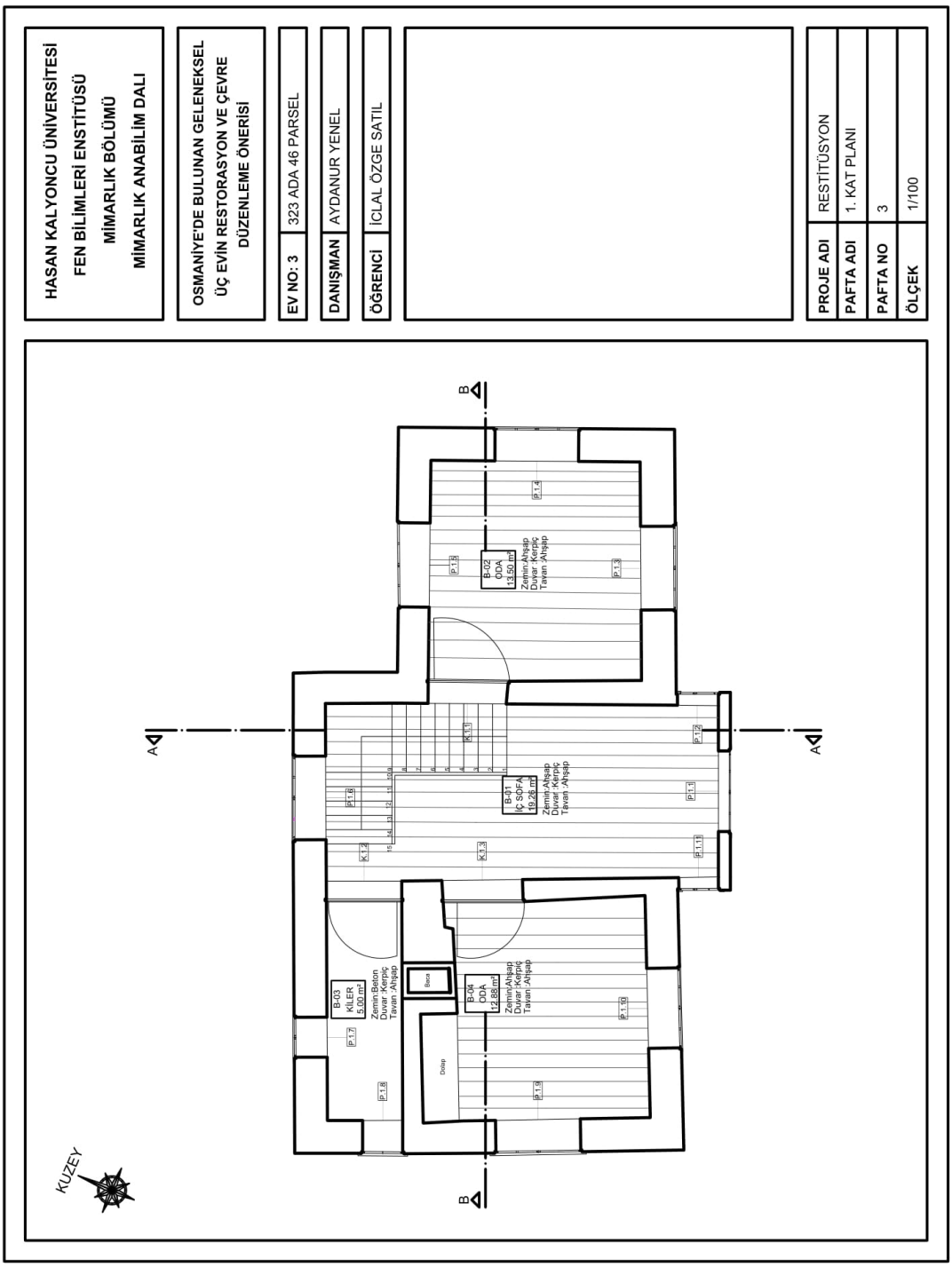
4.4.1.3. Ev no.3: 323 ada 46 parsel restitüsyonu

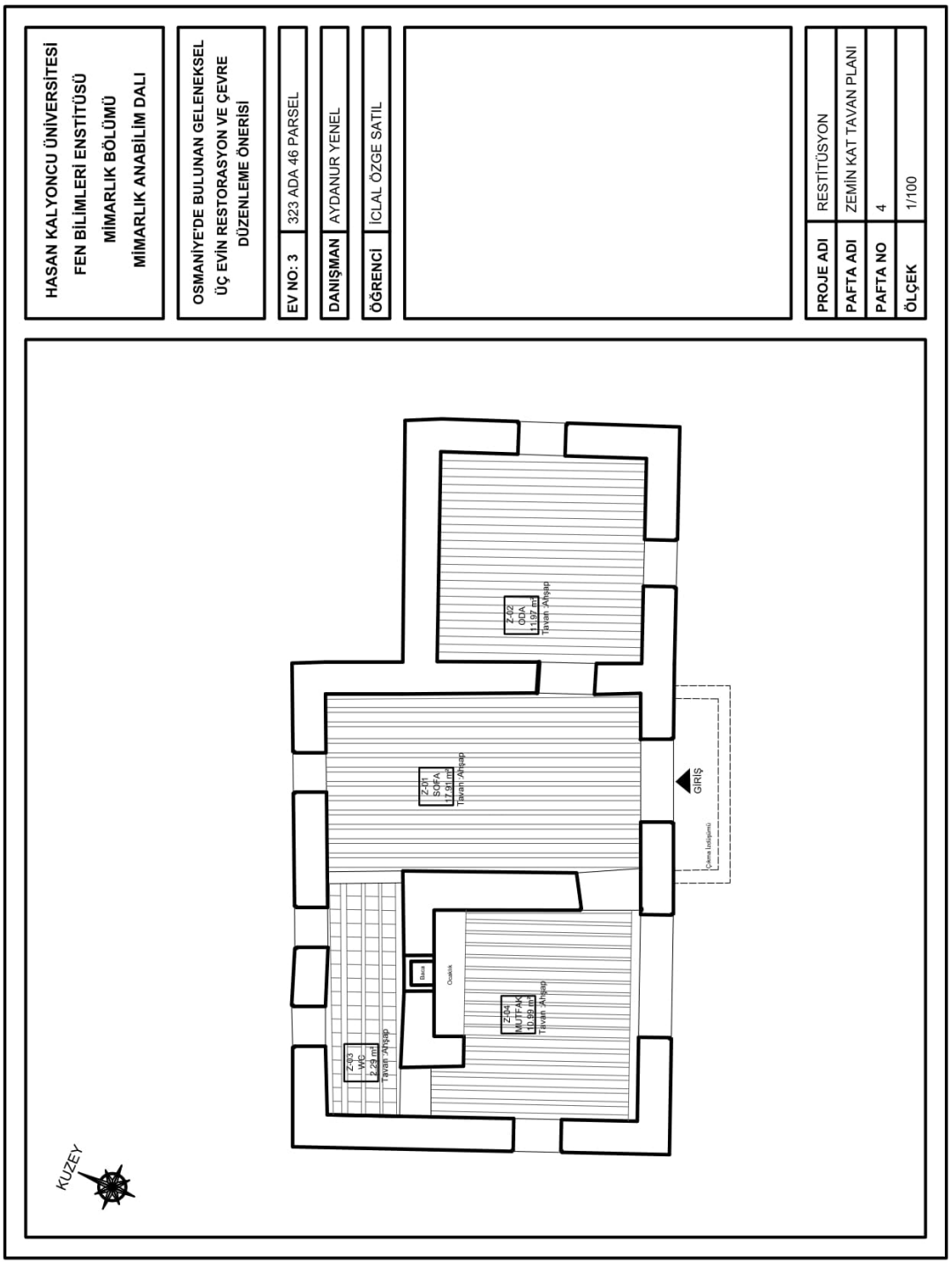
Şekil 4.56: 3.ev restitüsyon vaziyet planı

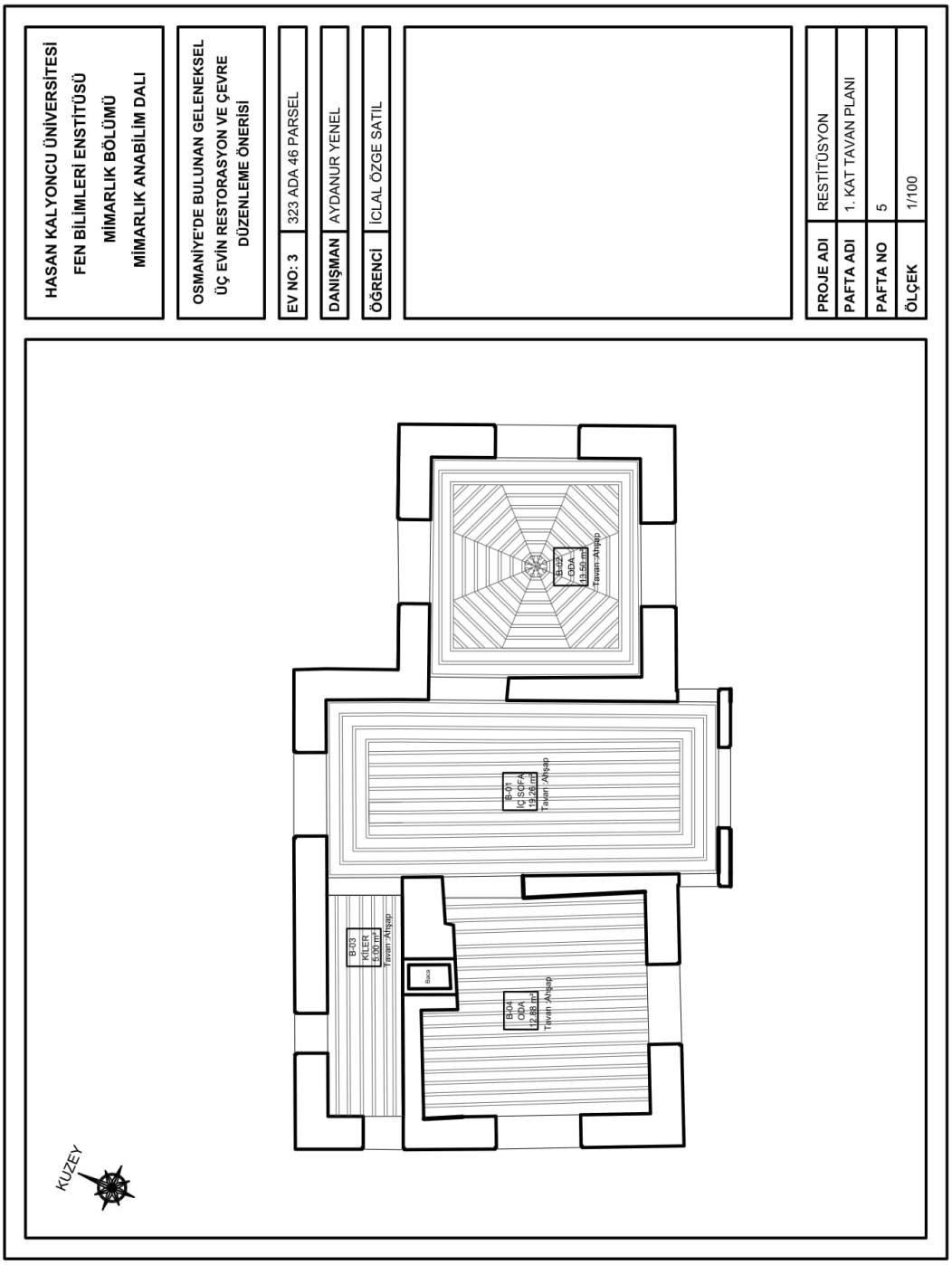
Şekil 4.57: 3.ev restitüsyon zemin kat planı

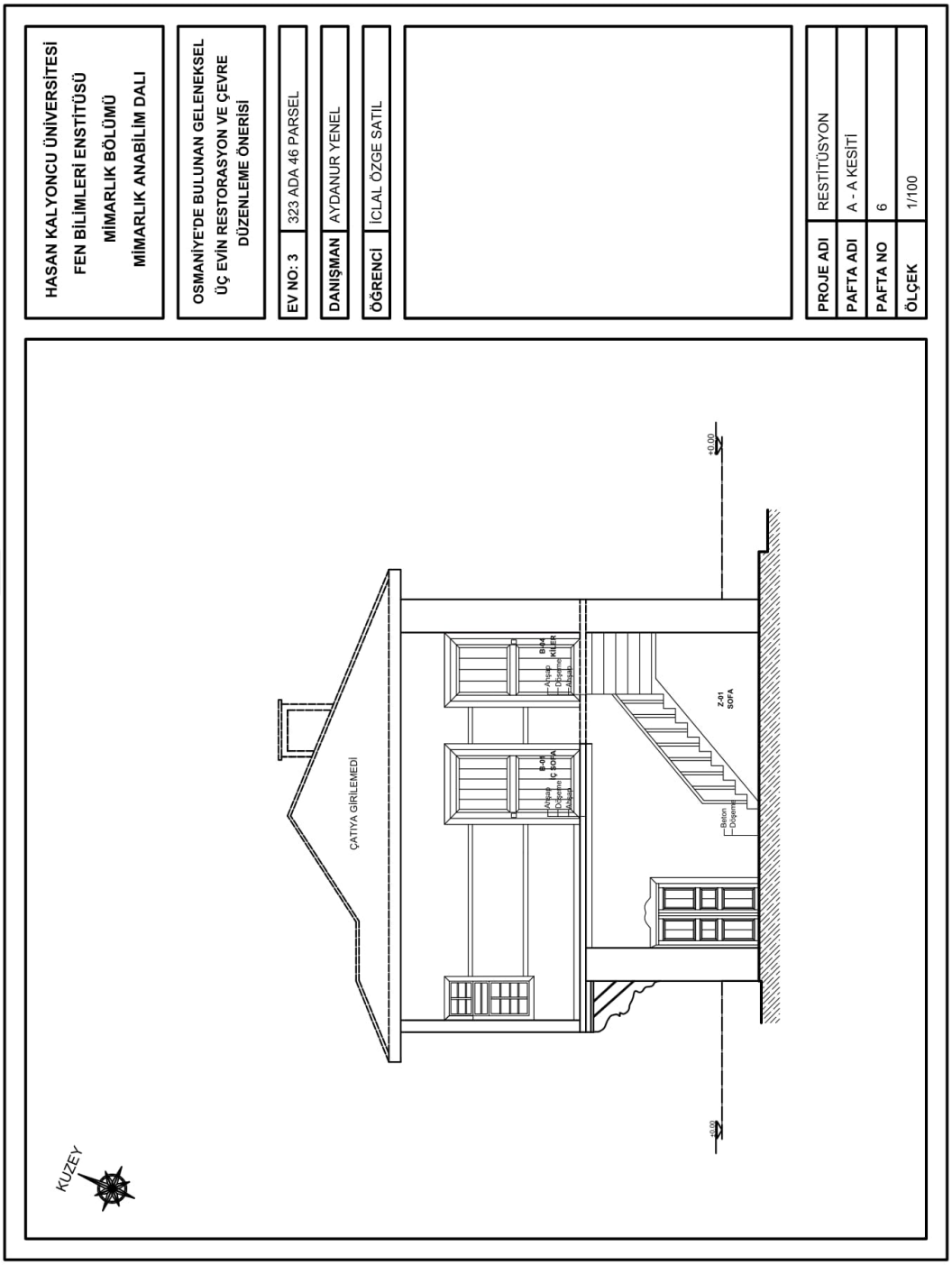
Şekil 4.58: 3.ev restitüsyon birinci kat planı

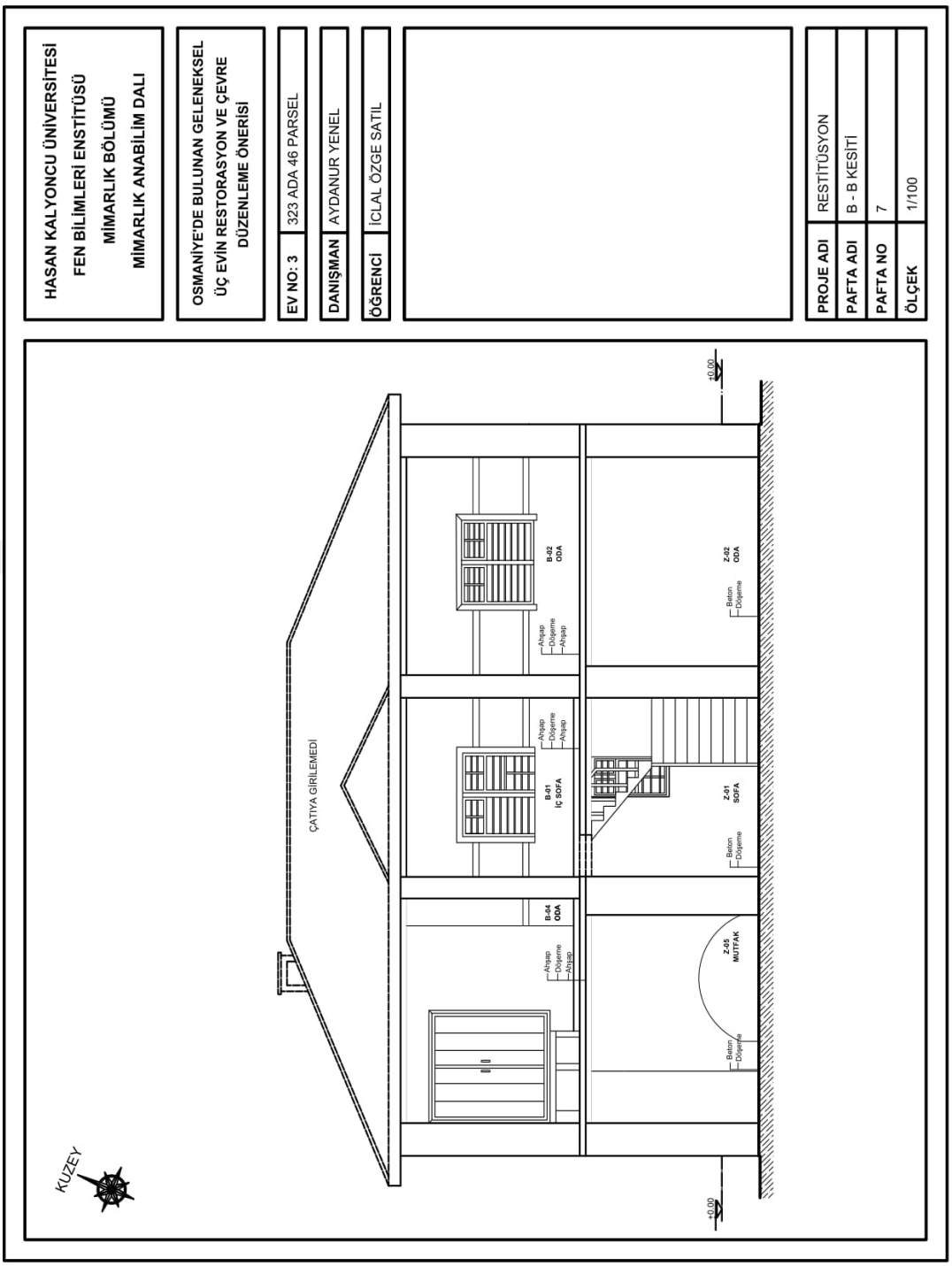
Şekil 4.59: 3.ev restitüsyon zemin kat tavan planı

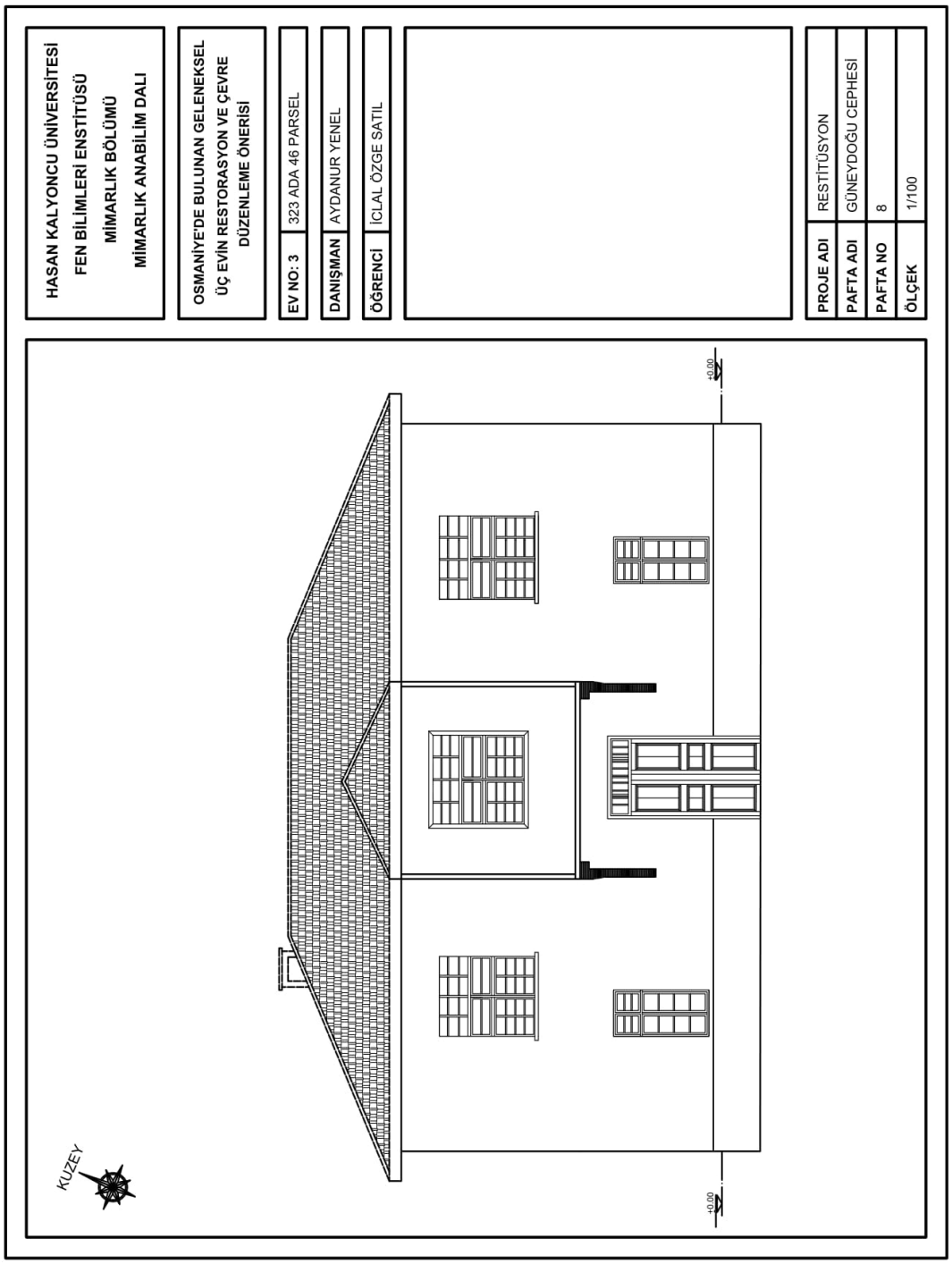
Şekil 4.60: 3.ev restitüsyon birinci kat tavan planı

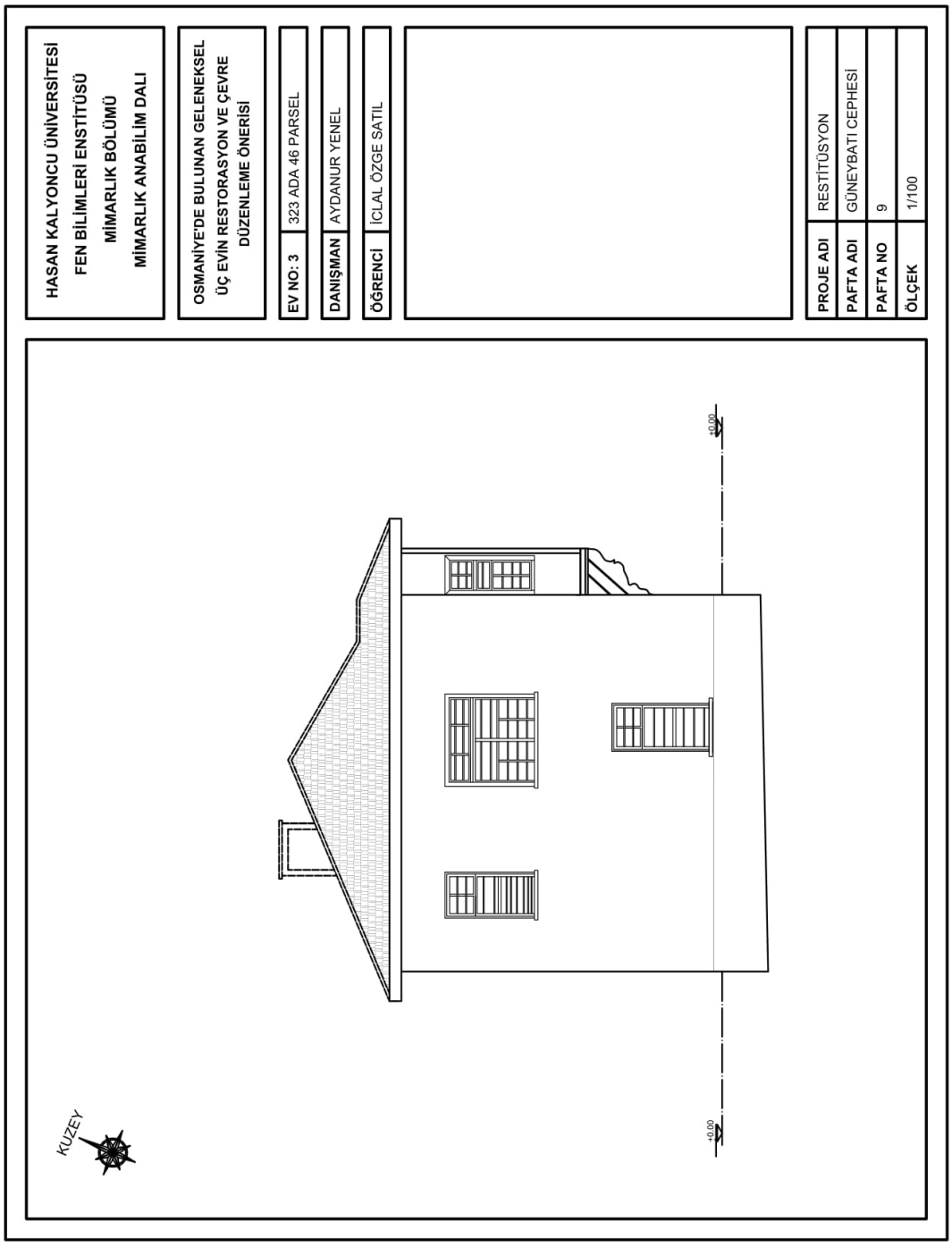
Şekil 4.61: 3.ev restitüsyon a – a kesiti

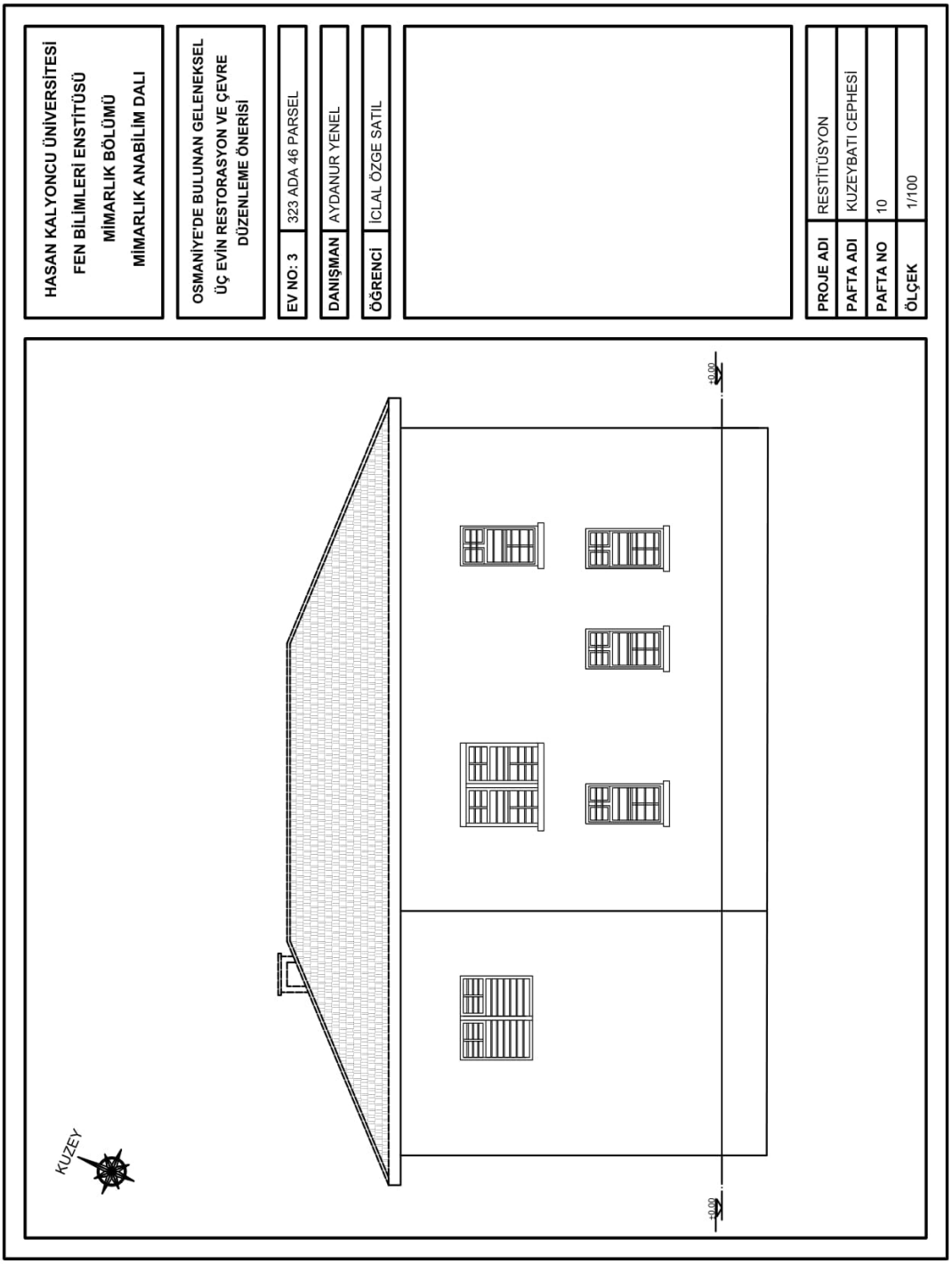
Şekil 4.62: 3.ev restitüsyon b – b kesiti

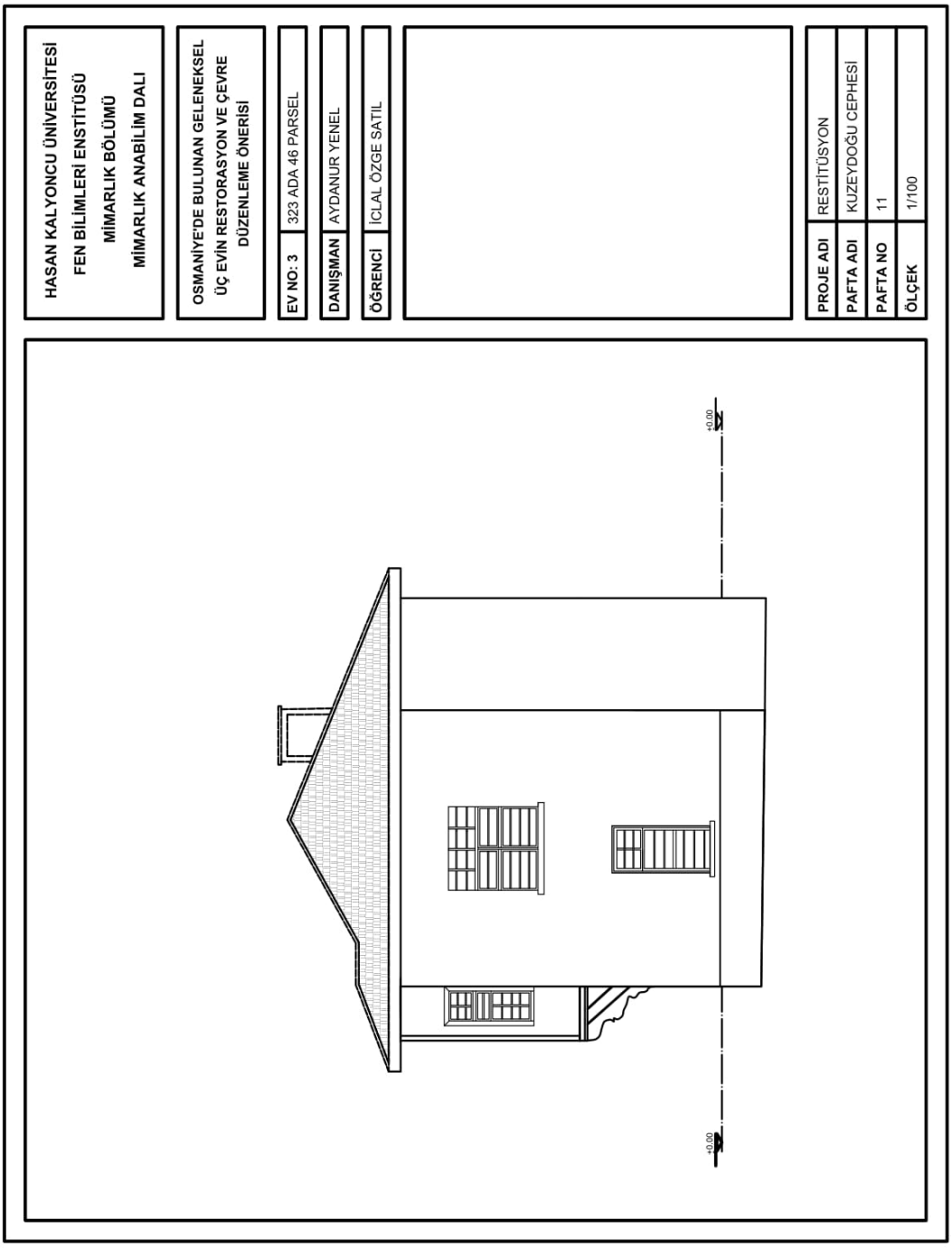
Şekil 4.63: 3.ev restitüsyon güneydoğu cephesi

Şekil 4.64: 3.ev restitüsyon güneybatı cephesi

Şekil 4.65: 3.ev restitüsyon kuzeybatı cephesi

Şekil 4.66: 3.ev restitüsyon kuzeydoğu cephesi

4.4.1.3.1. Vaziyet planı

Yapıya sonradan eklenen Z – 03 wc ve B – 03 balkon mekânı restitüsyon aşamasında kaldırılmıştır (Şekil 4.56).

4.4.1.3.2. Dış tanımlama restitüsyon önerisi

Dış tanımlama restitüsyon önerisinde, cephedeki yapı elemanları ve yapı malzemelerine bağlı öneriler sunulmuştur.

4.4.1.3.2.1. Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi

Yok olan P.Z.2, P.Z.3, P.Z.4, P.Z.5, P.Z.6 ve P.Z.7 pencereleri restitüsyon aşamasında özgününe uygun şekilde çizilmiştir. P.Z.1 penceresinin kırılan camları eklenmiş hali restitüsyona işlenmiştir. Sonradan eklenen K.Z.3 kapısı çizim aşamasında kaldırılmıştır. Evin asıl giriş kapısı K.Z.1 kapısının malzemesinde renk değişimi ve bozulma ortadan kaldırılarak restitüsyon çizimi yapılmıştır (Şekil 4.57). K.Z.1 kapısının camlı bölümünde kırılmalar kaldırılıp restitüsyon çiziminde cam eklenmiş hali vardır (Şekil 4.61). Evin 1.katında sonradan eklenen B – 03 balkon mekânı ve K.1.2 kapısı çizim aşamasında kaldırılmıştır (Şekil 4.58). P.1.4 penceresinin tamamı ve P.1.1. P.1.2, P.1.10 pencerelerinin yok olan kasaları restitüsyon çiziminde eklenmiştir. P.1.3, P.1.5, P.1.6, P.1.7, P.1.8, P.1.9 pencerelerinin ahşap malzemelerinde renk değişimi ortadan kaldırılarak restitüsyon çizimi yapılmıştır. P.1.7 ve P.1.9 pencereleri kırılan camları çizimde yeniden eklenmiştir. Güneydoğu cephesinde evin giriş kapısı önüne metal bariyer kaldırılmıştır (Şekil 4.63).

4.4.1.3.2.2.Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi

Dört cephedeki duvarlarda boya üzerinde kirlenmeler restitüsyon çiziminde kaldırılmıştır. Cephelerde ve cumba bölümünde sıva çatlakları ve sıva dökülmeleri restitüsyon aşamasında ortadan kaldırılıp çizilmiştir. Cumbayı destekleyen ahşap payandalarda renk değişimi ve bozulmalar kaldırılmıştır (Şekil 4.64, 4.66).

4.4.1.3.3. İç tanımlama mekânsal kurguya ilişkin restitüsyon önerisi

İç tanımlama restitüsyon önerisinde, iç mekânda yapı elemanları ve yapı malzemelerine bağlı öneriler sunulmuştur.

4.4.1.3.3.1.Yapı elemanlarına ilişkin restitüsyon önerisi

Yok olan K.Z.2 ve K.Z.4 kapısıyla birlikte K.Z.5 kapısının yok olan bir kanadı restitüsyon çiziminde tamamlanmıştır (Şekil 4.57). Zemin kat ve 1.katta bulunan ahşap tavan döşemelerinde ise renk değişimi ve bozulmalar ortadan kaldırılarak çizim yapılmıştır (Şekil 4.59, 4.60). Evin 1.katında yok olan K.1.1, K.1.3 ve K.1.4 kapısı eklenmiştir (Şekil 4.58). Yapı iki ayrı kullanıma ayrılmadan önce kullanılan merdiven şuan ki halinde yok olmuş ancak restitüsyon projesine eklenmiştir.

4.4.1.3.3.2.Yapı malzemelerine ilişkin restitüsyon önerisi

Zemin kat duvarlarının genelinde kerpiç malzemede oluşan deformasyon restitüsyon çizimde kaldırılıp yerine yeni kerpiç bloklar eklenmiştir. Evin iç duvarlarındaki sıva dökülmesi ve kirlenmeler kaldırılmıştır. 1.katta B – 01 sofa mekânında duvar üzerindeki silmelerin malzeme kaybı olan yerlerine özgün haliyle eklemeler yapılmıştır. Mevcut silmelerde oluşan ahşap malzeme de bozulma ise restitüsyon aşamasında kaldırılmıştır. Malzeme kaybı olan yerlerde sıva dökülmesi ve 1.kat duvarlarındaki sıva çatlakları kaldırılmıştır. B – 05 mekânında bulunan ve yok olan ahşap dolap kapakları eklenmiştir (Şekil 4.62).

BÖLÜM 5

5. GENEL DEĞERLENDİRME, KARARLAR, ÖNERİLER VE MÜDAHALELER

5.1. Osmaniye'nin Gelecekteki Gelişimi ve Çalışma Alanının Sorunları

5.1.1. Şehrin gelişimi olarak çalışma alanının geliştirilmesi

Tezin ikinci bölümünde incelenen bilgi ve gözlemlere göre geçmişten günümüze ulaşan Osmaniye İli, sahip olduğu eşsiz tarihi, kültürel ve çevresel değerler konusunda gerekli önemi göstermiştir. Korunması gereken kültür varlıkları ilgili idari kuruluşlarca özel bir önemle değerlendirilmiş olup korunması, yorumlanması, sunumu, ihtiyaçları ve sorunlarına çözüm bulunması amacıyla sürdürülebilir bir yönetim politikası oluşturulmuştur.

İlin nüfusu; köyden kente göçler, önemli yol güzergâhı üzerinde yer alması, eğitim ve iş gibi faktörlerden dolayı da zamanla artmıştır. Artan nüfusla birlikte planlı kentleşme ve buna bağlı değişim sürecinde kentsel planlama, arazi kullanımı ve fonksiyon değişiklikleri görülmeye başlamıştır. Yeni toplumsal dönüşümle birlikte ortaya çıkan yeni talep ve ihtiyaçların karşılanması için konut başta olmak üzere birçok kamusal ticari faaliyetlerin artmasıyla beraber şehir gelişmeye başlamıştır.

Osmaniye, 1950'li yıllarda özgün niteliklerini koruyan geleneksel dokuya sahipti. Şehir gelişmeye başlayıp yüksek katlı yapıların artması, dönüşümü nedeniyle kent içindeki işlevlerini kaybeden az sayıdaki geleneksel evler kullanım dışı kalmaya ve doku değerini kaybetmeye başlamıştır. Ancak halkın, idari yönetimlerin ve ilgili kuruluşlarca kent içerisinde yer alan mimari miras olan geleneksel dokunun daha fazla korunması sağlanmıştır.

Koruma bilincinin gelişmiş olması kentin değişim sürecinin ilk adımı olduğunu göstermektedir. Çalışma alanı, konumu ve ticari faaliyetleri açısından önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla günümüze ulaşan az sayıdaki geleneksel evlerin mimari miras

olarak korunması ve yeniden kullanımı ya da yeni işlevlerle dönüştürülmesi gündeme gelmektedir. Tez konusunu belirleyen tarihi Geleneksel Osmaniye Evleri'nin bu alanda yer alması ve uyarlanabilir yeniden kullanım kazandırılarak kullanıcılara sunulması alanın geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Ancak ana işlevi konut olarak kullanılan bazı geleneksel evler, işlev değişikliğine uğramış, kısmen boşaltılmış ve terk edilmiştir.

5.1.2. Çevresel ölçekte sorunlar

5.1.2.1. Taşıma

Bölüm 2.2.3.3.2. ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, çalışma alanında yoğun trafiğe bağlı bazı sorunlar vardır. Özellikle şehir merkezinde bazı dar yollarda çift yönlü araç trafiği olmakla beraber geçiş kontrolünün sağlanamadığı kesişim noktaları trafiği yavaşlatmakta ve kazalara neden olmaktadır. Yayaların yürüdüğü bu yolların bazılarında ise kaldırım bulunmamaktadır. Bu durum tehlike arz etmektedir.

Otopark için özel alanlar sınırlıdır. Bu koşullarda binaların önüne araçların park etmesi başka bir sorun teşkil etmektedir. Ayrıca ticari bölümlerin ana ulaşım arterine yakınlığı ve kullanıcıların fazla olması nedeniyle araç trafik yoğunluğuna bağlı ulaşım kolay sağlanamamaktadır. Dolayısıyla bu yolların yoğun trafik için yeterli kapasitede olmadığını söyleyebiliriz.

5.1.2.2. Yapıların kullanımına bağlı sorunlar

Ticari kullanım, Atatürk Caddesi'nde bulunan geleneksel evlerin özellikle zemin katlarında görülmektedir. Bazı iki katlı geleneksel evler zamana bağlı olarak alt ve üst katın kullanıcıları ayrı olduğundan bölünmelere maruz kalmıştır.

Osmaniye'de geleneksel evlerin çoğu boş durumdadır. Alanın temel sorunlarından birisi bazı geleneksel evlerin terk edilmiş olması ve buna bağlı başkaları tarafından kullanılmasıdır. Bilindiği üzere yeniden işlevlendirme süreci ile kültürel değerlerin korunması ve yeniden hayata kazandırılması önem kazanmaktadır. Toplumsal değerin korunması bakımından da bu dönüşüm önemsenmektedir. Özellikle geleneksel konut yapıları, kültürel mirasın bir parçası olarak mimari kimliğin korunmasında kilit rol oynayarak mekânın veya mahallenin karakteristik yapısına ve tarihine katkıda bulunmaktır.

5.1.2.3. Mimari uyumsuzluk

Bölüm 2.2.3.4.3. de belirtildiği üzere, Osmaniye genelinde ve çalışma alanı sınırları içerisinde, planlı kentleşme ve buna bağlı gelişen mimarlık faaliyetleri içinde yer alan yapılar yerleşim olarak geleneksel yapıların aksine dikey bir yönde büyüme göstermektedir. Ayrıca yapı malzemeleri ve cephe elemanlarıyla mevcut geleneksel evler ile tezatlık oluşturmaktadırlar.

Yeni modern yaşam algısıyla ortaya çıkan yapılar şehre yayılmış durumda olup geleneksel yapıların dokusunu gölgelemiş ve ölçek olarak da zıtlık göstermektedir.

Geleneksel yapılarda yapılan bazı onarımlar ve kullanılan malzemelerde mimari açıdan uyumsuz olabilmektedir. Örneğin beton, takviye malzemesi olarak veya taş duvarların üzerine sıva örtüsü olarak kullanılmaktadır. Briket ise ek duvar malzemesi olarak kullanılmaktadır. Bunların dışında mimari özelliği belli olmayan demir malzemeler, metal plakalar, yeni tip çatı malzemeleri de geleneksel yapılarda kullanılmakta olup mimari açıdan uyumsuzluk göstermektedir.

Oysaki, insanlık tarihini değiştiren, tamamlayıcısı olan geleneksel konut yapıları, yapıldıkları dönemin mimarlığı, teknolojisi, yapım tekniği, toplumun sosyo-kültürel yapısı gibi birçok alanda fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır.

5.1.2.4. Çağdaş sokak elemanları ölçeğine ilişkin sorunlar

Gündelik hayatın gerekliliği olan elektrik ve telefon direkleri geleneksel evlerin önünde konumlanmıştır. Bu tür yeni eklemelerin, kentsel çevre-kimlik üzerindeki etkileri irdelenmeden, görsel ve estetik kural dikkate alınmadan sokak ve caddelere uygulanmıştır. Bu durum görünümleri ve konumlarıyla ilgili sorunlara neden olmaktadır.

5.1.3. Fiziksel ve sosyal yapının değerlendirilmesi

Çalışma alanındaki evlerin çoğu çağdaş yapılardır. Aralarında az sayıda bulunan geleneksel evler zamanla işlevsel ve bazı fiziksel özelliklerini kaybetmişlerdir.

Osmaniye genelinde kullanıcılar çoğunlukla aileleriyle birlikte yaşamayı tercih ettiklerinden, geleneksel yapıların bazılarının boş ve terk edilmiş durumundan dolayı periyodik bakımının yapılması zor olmaktadır. Ayrıca mal sahiplerinin orta yada

düşük gelir grubunda olabilmesi nedeniyle bilimsel yöntemlerle yapılan bakım – onarımlar için maddi yardıma ihtiyaç duyulabilmektedir. Aksi takdirde bulabildikleri ya da satın alabildikleri malzemeler ile yapılarını onarmayı denemektedirler. Özellikle boş ve bakımsız yapılar gerek bakım gerekse doğa koşullarının elverişsizliğinden dolayı çürümeye maruz kalmaktadır. Bu faktörler geleneksel evlerin mimari ve yapısal özellikleri ile ilgili değişim ve bozulmaları derinden etkilemektedir.

Kendi yapılarında yaşayan eğitim ve gelir düzeyi yüksek ailelerin yapıları daha düzenli ve bakımlı olabilmektedir. Bu durum yapısal koşulları olumlu etkileyen faktörlerden birisidir. Değişiklik türleri genellikle ailenin ekonomik durumuna ve mülkiyet modeline bağlıdır. Ev sahipleri genellikle eski yapılar yerine modern yapılarda yaşamayı tercih etmektedirler (Yanık, 1987: 151).

5.1.4. Mimari ölçekte sorunlar

5.1.4.1. Yapı sistemi ve malzeme sorunları

Üç geleneksel yapıda ciddi anlamda yapım sistemi, malzeme ve rutubet problemleri bulunmamaktadır. Bölüm 2.2.3.4.5.1.1. de yapısal bozulmanın nedenlerinin, malzemelerin doğal özellikleri, bakımı ve dış çevre etkileri ile ilgili olduğuna dair mevcut problemler ve açıklamalar yer almaktadır. Evlerin temel yapısal problemini ahşap elemanlar ile yapı malzemeleri olan kerpiç, taş ya da tuğla oluşturmaktadır. Ahşap malzemelerin çürümesi ve yapı malzemelerinin deformasyonu yapısal koşulları olumsuz etkileyip yapım sisteminin yıkılmasına neden olmaktadır.

5.1.4.2. Değişmişlik sorunları

Değişmişlik sorunları Bölüm 2.2.3.4.5.2 de detaylı şekilde açıklanmıştır. Ayrıca mekânlarda yapılan değişimler mimari elemanlara ve yapım sistemini oluşturan malzemelere zarar vermektedir. Değişiklikler yapının ana strüktürünü etkilemekte ya da sadece mimari elemanlar da olmaktadır.

5.1.4.3. Islak hacim sorunları

Genellikle banyo ve wc mekânları çalışma alanı içinde bulunan geleneksel evlerin içinde yer almaktadır. İhtiyaca göre yapının bahçesinde konumlananlar da mevcuttur. Ancak genel olarak ıslak hacimler kötü durumdadır. Sıhhi tesisat sistemleri yeterli değildir.

5.1.4.4. Mülkiyet

Bazı geleneksel evlerin birden fazla sahibi ya da kullanıcısı olduğundan bu durum kullanıcılar için sorun teşkil edebilir. Yapının onarımı, bakımı veya korunması – yeniden kullanım olasıklıklarının yeniden değerlendirilmesi konularında fikir ayrılıkları yaşanabilir.

5.2. Çalışma Alanının Potansiyelleri

5.2.1. Çevresel ölçekte potansiyeller

Osmaniye, tarihi ve arkeolojik kalıntılar yönüyle oldukça zengin bir yerleşim bölgesidir (Ceylan vd.2010: 63). 1918 yılında yapılan Osmaniye'nin gözde yapısı sıra konaklarla (Arı, 2010: 53,283) beraber geleneksel evler çevresel faktörler için de yapıldıkları dönemde dönüştürülebilecek mimari ve tarihi değerlere sahip olmuştur.

Günümüze kadar ulaşan bu geleneksel evler yapıldıkları dönemde ve var oldukları süreç boyunca mimari, konum, ölçek ve kullanım yoğunluğu açısından kentin simgesel yapılarından olup hafızasında yer etmiş yapılardır. Söz konusu yapıların çoğu kentsel dinamiklere ve yapım teknolojisinde gelişmelere bağlı olarak işlevini yitirerek atıl kalmışlardır. Bu koşullar altında, yapıların korunması ve doğru biçimde yeniden işlevlendirilmesine katkı sağlanması beklenmektedir. Dönüşüm çalışmaları için çözüm önerileri oluşturarak alanın çevresel, ekonomik ve sosyal fayda ölçeğinde potansiyelleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Ana ulaşım arteri olan Musa Şahin Bulvarı ve kent içi ulaşımda etkin rol oynayan Atatürk Caddesi ve Akyar Caddesi'nin ana ulaşım arterine yakın olduğundan ulaşımın kolay olması,
- Atatürk Caddesi, Dr. Ahmet Alkan Caddesi ve Alparslan Türkeş Caddesi'nin ana ulaşım aksına yakın olduğundan yerleşim açısından tercih edilmesini sağlaması,
- Çalışma alanının, yer aldığı konum itibariyle ticari, sosyal ve kültürel etkileşim açısından çevresiyle ilişkili olması,
- Çalışma alanında yer alan boş alanlar - parseller sorun teşkil etmektedir. Ancak çarpık ve yoğun yapılaşmaya engel olmak için oluşturulacak yeşil alan ve sosyal nitelikli geleneksel dokuya uyumlu yapılaşma alanı katkısının sağlanması güçlü potansiyel noktalarından olacaktır.

5.2.2. Mimari ölçekte potansiyeller

Alanın mimari ölçeğinde potansiyelleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Alan içerisinde bulunup çalışma konusu olmayan, günümüze ulaşmış mevcut geleneksel yapıların restorasyon uygulamalarında karşılaştırmalı çalışma olarak kullanılması açısından bir veri niteliği taşıması,
- Geleneksel evlerin cephe düzenlerinin bozulmamış olması ve yeniden işlev kazandırılması halinde diğer geleneksel evlere yol göstermesi,
- Çalışma alanı içerisinde yer alan geleneksel evlerin işlevini yitirerek atıl kalması, terk edilmiş olması, yapılan analizler sonucunda da olumlu olumsuz değerlendirmeler ortaya konularak çözüm önerileri sunulması ve yeniden işlevlendirilmesi sonucunda mevcut haline katkı sağlanağı düşüncesiyle gerekli dönüşüm senaryoları ihtiyaçlar doğrultusunda potansiyel oluşturacaktır.

5.3. Geleneksel Yapıların Değerlendirilmesi

Osmaniye'nin geleneksel dokusunun korunması konusunda doğru kararlar alabilmek için yapıların tarihi ve mimari değerlerinin tespit edilmesi gereklidir. Değerlerin belirtilmesi restorasyon için gerekli müdahaleler aşamasına ışık tutacaktır.

5.3.1. Dış değerlendirme

Dış değerlendirmede evler; konumları, dış mimari elemanları temel alınarak incelenmiştir.

57 Ada 27 Parsel 'de bulunan Ev, Dr. Ahmet Alkan Caddesi üzerinde yer almaktadır. Caddeye cepheli aynı zamanda bahçeli olup oto yıkama ve otopark alanı olarak kullanılmaktadır. Köşe başı bir parselde olmayıp işlev olarak önemli cadde üzerinde bulunmaktadır. Yapıda kısmi eklemeler ve değiştirmeler mevcuttur. Yapının değişim, eklemeler ve yenilenmelerine rağmen özgün durumu hala okunabilmektedir. Cephe elemanlarında özgün giyotin pencereler, cumba ve cumbayı destekleyen ahşap payandaları görmek mümkündür. Yapıda özgün olmayan elemanlar oturan aile tarafından kullanım tercihlerine göre değiştirilmiştir. İki bağımsız bölüm oluşturulmuş ve yapıya giriş zemin ve 1.katta ayrı olarak yapılmaktadır. Zemin kat ve 1.katın cumba olmayan cephe yüzeyleri ahşap karkas arası kerpiç dolgu, 1. katta bulunan cumba cephesi ise bağdadi yapım tekniğiyle inşa edilmiştir (Şekil 3.2, 3.3).

258 Ada 84 Parsel ’de bulunan Ev, Eyüp Sultan Mahallesi, Alparslan Türkeş Caddesi üzerinde yer almaktadır. Caddeye cephesi olup aynı zamanda bahçelidir. Ancak bahçe bölümü evin bulunduğu konuma göre toprak alanla sınırlandırılmış olup site içerisinde yer almaktadır. Yapıda eklemeler ve değiştirmeler mevcuttur. Yapının sadece 1.katında özgün giyotin pencereler ve cumba bulunmaktadır. Yapı eklenen müştemilat, wc, mutfak ve balkon eklentilerinden dolayı net olarak okunamamaktadır. Yapının zemin ve 1.kat duvarları; briket, kerpiç, taş ve tuğla malzemeden yapılmıştır (Şekil 3.83, 3.84).

323 Ada 46 Parsel ’de bulunan Ev, Eyüp Sultan Mahallesi, Alparslan Türkeş Caddesi üzerinde yer almaktadır. Caddeye cephesi vardır. Bahçeye sahip olan yapının zemini toprakla örtülü olup yapıya sonradan dâhil olan wc eklentisi mevcuttur. Yapıda bulunan pencereler yok olmuştur. Bu yüzden cephe elemanlarının biçimleri okunamamaktadır. Zemin ve 1. Kat duvarları kerpiç malzemeden yapılmıştır. Kerpiç malzemenin üzeri sıva kaplıdır. Sıva üzeri ise sarı boyalıdır (Şekil 3.126, 3.127).

5.3.2. İç değerlendirme

57 Ada 27 Parsel ’de bulunan Ev, yalın, fonksiyonel kullanıma yönelik biçimlenmiş ve Osmaniye geleneksel evlerinde sık görülen iç sofalı plan tipindedir. Evin zemin katta bulunan mutfak kapısı sonradan eklenmiştir. Ayrıca mutfak bölümlerindeki raflar bozulmaya uğramıştır. Yapının özgününde üst kata ulaşımı sağlayan merdiven bulunmaktadır. Ancak günümüz koşullarında yok olmuştur. Üst katta ise, mekânlar iç sofa etrafında sıralanmıştır. Ancak iç sofa mekânına bölücü duvar eklenmiş ve ayrı bir mekân oluşturulmuştur. Özgününde bu duvar bulunmamaktadır. İki bağımsız bölüm oluşturulan yapının 1.katına giriş kapısı da sonradan eklenmiştir (Şekil 3.32, 3.33).

258 Ada 84 Parsel’ de bulunan Evin 1. katı iç sofalı plan tipindedir. Zemin katı ise daha önce ahır olarak kullanıldığından dolayı yaşam alanları bu katta yer almamaktadır. Sofa mekânı 1.katta yer almaktadır. Ancak bölücü duvar ile iç sofa mekânı kapatılarak B – 04 mekânı oluşturulmuştur. Yaşam alanları bu katta yer almaktadır (Şekil 3.43, 3.44).

323 Ada 46 Parsel ’de bulunan Ev, tez konusu iki geleneksel ev gibi iç sofalı plan tipindedir. Yapının zemin katında sofa bulunmakta olup günümüzde yerinde olmayan

ancak özgününde var olan merdiven bu mekânda yer almaktadır. Tüm odalar sofa mekânına bağlanırken wc ye giriş mutfaktan sağlanmaktadır. Özgününde sofadan giriş yapılan wc bölümüne duvar eklenip küçültülmüştür. Zemin katta sadece giriş kapısı hariç diğerleri yok olmuştur. Yapının 1.katında mekânlar iç sofanın etrafında sıralanmış olup iç sofa ortak bir mekândır. İç sofaya erişim yapıya sonradan eklenen balkondan sağlanmaktadır (Şekil 3.94, 3.95).

5.3.3. Final değerlendirme

Tarihsel dokuyu oluşturan geleneksel yapılar, yapının bütünlüğünü, tipolojik özelliklerini ve mekânsal ilişkilerini zedelemeyecek, sürekliliğini sağlayacak, mimari değerlerine uygun konut veya sosyal amaçlı bir işlev verilerek restore edilmelidir. Mimari biçim, tarihsel değer, işlevsel kullanım ve finansal kaynaklar tarihi yapılara müdahalelerde belirleyici faktörlerdir (Yanık, 1987: 164 - 172). Bu süreçte, uygun koruma kararları için doğru verileri belirlemek amacıyla çalışma alanındaki mevcut durumları analiz edilen geleneksel yapılar değerlendirmeye alınmıştır.

Tez konusu üç geleneksel ev karnıyarık tipi iç sofalı plan tipindedir. Cephe elemanı olan cumba, üç evde de bulunmakta olup üzerinde giyotin pencereler yer almaktadır. Evlerdeki odalar iç sofa etrafında konumlanmıştır. Yapı malzemesi olarak kerpiç kullanılmış olup yapım tekniği yığma sistem özelliktedir. Ayrıca cumbaları bağdadi yapım tekniği ile olup payandalar ile desteklenmektedir (Şekil 3.1 – 3.11, 3.42 – 3.52, 3.93 – 3.103).

5.3.4. Geleneksel yapıların sorunlarını ve müdahalelerin aciliyetini dikkate alarak değerlendirme

Çalışma konusunu belirleyen üç geleneksel evin benzer sorunları vardır. Taşıyıcı sistemlerinde gözle görülür şekilde bir sorun bulunmamaktadır. Ancak gerek yapı elemanlarında gerekse yapı malzemelerinde birtakım sorunlar gözlenmektedir. Örneğin, her evin ahşap malzemelerinde zamana bağlı renk değişimi ve bozulmalar söz konusudur. Gerekli müdahaleler yapıldığı takdirde malzemeler özgünlüğünü koruyacaktır. Bir diğer sorun ise pencerelerdir. Üç evin pencerelerinde ahşap malzemelerinde bozulma mevcut olup, kapatılan ve yok olan pencereler bulunmaktadır. Yapılan doğru müdahaleler sonrasında geleneksel evlerin pencereleri kullanılır hale gelecektir. Evlerin iç mekân ve dış cephe duvarlarındaki bozulmalara

yapılacak olan müdahalelerde taşıyıcı sistemi destekleyecektir. Geleneksel üç evde aynı malzemeler kullanıldığı için yapısal sorunlara yapılacak olan müdahaleler de dolayısıyla benzerlik gösterecektir.

5.4. Osmaniye ile İlgili Kararlar

Şehrin ekonomisi tarım ve sanayiye dayalıdır. Sorunlar, fiziksel yapıyı büyük ölçüde etkileyen kentin sosyo-ekonomik yapısıyla ilgilidir. Yapıları yanlış onarım ve müdahalelerden koruyan tek faktör sahiplerinin yetersiz ekonomik gücüdür. Ancak, günlük faaliyetlerin ekonomik yapısı ve ihtiyaçları, gelecekteki olması muhtemel gelişmelerin etkisiyle yapıların yeni kullanımı için getirilen müdahalelere ilişkin ana yaklaşım ve bu yaklaşım çerçevesinde yapılacak müdahaleler sonucu, görünümleri değiştirilebilir. Osmaniye'nin yazılı veya sözlü kaynaklara dayanan ana kararları bulunmamaktadır. Bu nedenle kentte bulunan geleneksel dokuların kuruma uygun koruma ve restorasyon kararlarına ihtiyacı söz konusudur. Gelecekte müdahale kararlarının alınması halinde yol gösterici olması açısından aşağıda hususlar, maddeler halinde sıralanmıştır.

- Yeni gelişmekte olan imar alanları şehrin dışında planlanıp aynı zamanda eski dokuyla da uyumlu olmalıdır.

- Geleneksel mimari, doğanın bir parçasıdır. Dolayısıyla korunması doğal çevreninde korunması demektir.

- Tarihi Kent Dokusu içinde bulunan tarihi eserler Koruma Amaçlı İmar Planı ve kararları içinde yer almalıdır.

- Modern mimari kentte yer alan mimari kültür varlıkları değerlerine saygılı olmalıdır.

- Yapıların özgün işlevi olan konut kullanımı mümkün olduğunca korunmalıdır. Aynı zamanda kentsel dinamiklere ve gelişmelere bağlı olarak da yapılara canlılık kazandırmak için yeni ve uygun fonksiyonlarda önerilmelidir.

- Alınacak kararlar kentin eski dokusunu bozmadan ve değiştirmeden uygulanmalıdır. Yapıların özgün mimari biçimlenişini olduğu gibi, bilimsel restorasyona uygun koruyarak çağımız gereksinmelerini karşılayacak biçimde yeni donatıların ilave

edilmesi, bu uygulamanın proje aşamasında öngörülmesi ve sonrasında onarım süreci uygulamasının gerçekleştirilmesidir (Yenel, 2015: 74).

- Ticaretin kontrol altında gelişmesine izin verilmelidir.

- Son olarak, kentte yaşamını sürdüren halk ve ilgili makamlar arasında kent kimliğinin simgesi olan değerlerin korunmasına yönelik koruma bilincini sahiplenmek süreç için zorunluluktur.

5.5. Çalışma Alanı İçin Kararlar ve Öneriler

Çalışma alanı için verilen kararlar; Osmaniye ili için ve yapı ölçeğinde özgün durumunu esas alan müdahale yaklaşımları belirlenip, bu doğrultuda yapılacak teknik müdahaleleri içeren restorasyon ve sağlıklaştırma ile ilgili öneriler geliştirilerek incelenmiştir.

5.5.1. Osmaniye ile ilgili genel ilkeler ve kararlar

Yerel mimari dokunun korunması için hem Osmaniye genelinde hem de çalışma alanı için belirtilen veya alınan kararlara tez araştırmalarında, vs. rastlanmamıştır. Ancak 5.4'teki gibi müdahale kararlarının alınması halinde yol gösterici olması açısından aşağıdaki maddeler yer almaktadır.

- Alan içerisinde yer alan geleneksel yapılar mimari değerlerine uygun olarak konut veya sosyal amaçlı işlev verilerek yeniden kullanım dönüşümü sağlanarak restore edilmelidir.

- Tarihi değer, mimari form, işlevsel kullanım ve finansal kaynaklar geleneksel yapılar için gerekli müdahale türlerinin belirleyici faktörleri olmalıdır.

- Cephe düzenlemeleri, yapım teknikleri, yapı yükseklikleri geleneksel yapıların ana dokusunu oluşturan dış özellikleridir. Aynı şekilde yapıların iç mekân özellikleri de önem arz etmektedir. Bu süreçte yapıların geç dönem eklerinin fiziksel temizlenmesi yapıldıktan sonra özgün planı ve cephe kurgusu karakteristiği ile korunmalıdır.

- Yeniden düzenleme ve eklemeler özgün mimariyi bozmayacak şekilde sadece gerekli ve destekleyici uygulamalar yapılmalıdır.

- Temel amaç kültür mirası olan bu tarihi yapıların koruma bilim ilke ve kıstaslarına uygun olarak korumak ve özgün işlevinin devamını sağlamaktır.

- Eğer özgün kullanımı dışında işlev değişikliğine uğrayacaksa yukarıda yer alan temel kriterler çerçevesinde, yeni bir işlev belirlenmesinin temel yaklaşımı, genel restorasyon kurallarına uygun onarım yapılırken yapının karakterini bozmamak ve tarihi, estetik değerlerini azami derecede korumak (Yenel, 2015: 72).

- Yapıların geleneksel dokularının korunmasının yanı sıra ulaşım ile ilgili gerekli sorunlar da çözülmelidir. Yeşil alanlar da dâhil olmak üzere geleneksel yapıların da yer aldığı geleneksel sokak dokuları korunmalıdır. Dar sokaklarda park etmek yasaklanmalıdır.

- Kentin alt yapı sorunlarından olan kanalizasyon ve yağmur sularının toplanması ve tahliye edilmesi için gerekli müdahaleler ve kentsel öneriler geliştirilerek düzenlemeler yapılmalıdır.

5.5.2. Yapı ölçeğinde restorasyon ve sağlıklaştırma ile ilgili kararlar

Yapının onarımı ve yeni kullanımı için getirilen müdahalelere ilişkin ana yaklaşım ve çerçevesinde yapılacak müdahalelerin anlatımında şu hususlar yer almalıdır: Tarihi çevre koruma ve restorasyon çalışmalarında en temel nokta yapının özgünlüğünün korunması; yapıların onarım ve güçlendirilmesinde temel ilke ise yapıya müdahalenin en az seviyede uygulanmasıdır (Yenel, 2015: 75).

Çalışma alanı içerisinde yer alan yapılar için yerel olarak alınabilecek temel restorasyon ilke ve kararlarına ayrıca kamusal alanın temel kriterlerine de uygun olarak restorasyon önerileri geliştirilmelidir.

Restorasyon uygulamalarında her yapının mimari özelliklerine göre farklı türde koruma teknikleri ve uygulamalarına izin verilmelidir.

5.5.2.1. 1. grup yapılar için restorasyon kararları

1.grup yapılar, evrensel, ulusal ya da yöresel düzeyde mimari değere sahip tüm nitelikleriyle (tarihi, simgesel, anı ve estetik) korunması zorunlu yapılardır (Ahunbay, 2016: 32). Geleneksel konut yapıları yapıldıkları dönemde ve var oldukları süreç

içerisinde kentlerin mimari, konum, ölçek ve kullanım yoğunluğu açısından kentlerin simgesel yapılarından olup kentlerin hafızasında yer etmiş yapılardır. Geleceğe örnek olarak korunması gereken başlıca kültür mirası olan bu tür değerler, yapıların yapı teknolojisi ve plan özellikleri ile ilgili tüm ortak özelliklerini kendine özgü ögelerle temsil ettiği ve özel bir yapı teknolojisi, planlama veya işçiliğe sahip ayrıcalıklı birer değer oluşu ifade etmektedirler. Bu nedenle 1.grup yapılar restorasyonunun her aşamasında restorasyon ekibi tarafından koruma yöntemi ve modeli geliştirilerek, çağdaş ölçütlere uygun her bir yapı için restorasyon projesi hazırlanmalıdır. Evrensel koruma kararlarına uygun tarihî belge olma özelliği diğer bir deyişle yapısal özgünlük korunurken, uzman ekip ve işçiler tarafından restorasyon projesinde belirtildiği şekilde uygulamaların yerinde kontrolüne de özen gösterilmelidir (Yanık, 1987: 175).

Bu süreçte, sonradan yapılan ana yapıyla ilgisiz eklentilerin kaldırılarak, yerlerine restitüsyona uygun olarak özgün yapı teknikleri ve malzemeleri kullanılarak yeni düzenleme öngörülmektedir. Cephe kurgusunun değiştiği cephede, açıklıkların yapıdaki pencere ve kapı tipolojisine uygun olarak yeniden boyutlandırılarak, özgün özellikte yenilenmelidir. Cephe kurgusunun değişmediği cephelerde yapı elemanlarının onarılması, onarılmayacak durumda olanların ise yenilenmesi gerekmektedir (Yenel, 2015: 74). Yeniden düzenleme ve eklemeler yasaklanmalıdır. Sadece gerekli sıhhi ve destekleyici uygulamalar yapılmalıdır. Ayrıca yapı gruplarının sahiplerinin maddi destek sağlamak dışında restorasyon faaliyetlerine tek başlarına katılmalarına izin verilmemelidir (Yanık, 1987: 175).

5.5.2.2. 2. grup yapılar için restorasyon kararları

Bu tür yapılar kentsel çevreyi oluşturan, yöreye karakter veren ve geleneksel yapım tekniğiyle yapılmış binalardır (Ahunbay,2016: 34). Ayrıca ortak özellikleriyle kentin genel dokusunu oluşturan 2.grup bu tür yapıların kaybı mimari özellikleri ile mevcut mimariyi olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

1.grup yapılar gibi, bu yapı grubu için de yukarıda yer alan temel kriterler çerçevesinde, yeni bir işlev belirlenmesinin yanı sıra, günümüze kadar oluşan hasarların, yanlış müdahalelerin giderilmesi için aşağıda yer alan yapısal müdahalelerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Burada temel yaklaşım, genel restorasyon kurallarına uygun onarım yapılırken yapının karakterini bozmamak ve

tarihi, estetik değerlerini azami derecede korumaktır (Yenel, 2015 : 72). Araştırılan veriler çerçevesinde, dokunun korunması, rehabilitasyonu ve özgün niteliklerinin ortaya çıkarılarak geleceğe aktarılabilmesi için bir koruma yöntemi ve modeli geliştirilerek çağdaş ölçütlere uygun biçimde tanımlanmalıdır. Yapısal koruma sorunları ve nedenleri ortaya konularak, bu sorunların çözülmesine yönelik veriler ışığında, kuramsal ve yapısal açıdan restorasyon önerileri geliştirilmelidir. Evrensel koruma kararlarına uygun tarihî belge olma özelliği diğer bir deyişle yapısal özgünlük korunurken, kullanıcı ihtiyaçları ile konfor koşulları da sağlanarak, geleceğe, restorasyon ilkeleri doğrultusunda onarılıp aktarılmasını sağlayacak yeniden işlevlendirme önerileri getirilmelidir (Yenel, 2015: 75).

Osmaniye'de ki geleneksel yapılar ile çalışma konusunu belirleyen üç geleneksel ev de bu grupta yer almaktadır. 2.grup bu yapılar için gerekli müdahaleler aşağıda detaylı şekilde incelenecektir.

Yapısal Unsurlarla İlgili Müdahaleler

Çoğu kez bir kültür varlığının restorasyonu için müdahale tekniklerinin birkaçı bir arada uygulanır. Onarım sırasında yapılan müdahalelerin derecesi, sağlamlaştırmadan yeniden yapıma doğru artar. Koruma açısından en uygunu sağlamlaştırmayla yetinmektir. Sağlamlaştırma çalışmaları, anıtın malzemesinin, taşıyıcı sisteminin ve üzerinde bulunduğu zeminin sağlamlaştırılması olmak üzere ele alınabilir (Ahunbay, 2009: 90).

Bu bağlamda, alınması gereken restorasyon kararları şöyledir:

- Varlığı ve tümüyle her özelliği (konumu, boyutu, biçimi, malzemesi) bilinen elemanlar: özgün ile aynı biçim, boyut ve aynı nitelikte malzeme ile yeniden yapım,

- Biçimi bilinmeyen ancak diğer özellikleri (konumu, boyutu, malzemesi) bilinen elemanlar: Özgün konumda, özgün ile aynı boyut ve aynı nitelikte çağdaş malzeme ile yeniden yapım,

- Varlığı bilinen ancak hiçbir özelliği (konumu, boyutu, biçimi, malzemesi) bilinmeyen elemanlar: özgün malzeme, boyut ve biçimine, yapının genel karakterine uygun olarak, farklı malzeme ile yapılacaktır.

- Yapının yaşaması için gerekli olan ancak yapıda hiçbir zaman var olmamış sabit elemanlar: Tümüyle çağdaş yaklaşım, yeni tasarım ile mekân biçimine saygılı olarak ve eklenti olduğu belli edilerek uyumlu yapım.

- İşlev için gerekli olan hareketli tefriş elemanları: Mekânda kullanım değiştiği için mahalli mimariye uygun modern mimari tarz ve malzeme ile yapılacaktır.

Yukarıda önerilen biçimde her elemanın ayrıntısına kadar inilerek incelenmeden restorasyon kararlarına varılmamalı ve yapının genel atmosferine oldukça önemli katkısı bulunan tefriş elemanları göz ardı edilmemelidir (Hersek, 1993: 333) (Yenel, 2015: 72).

Üç geleneksel evde de yapısal unsurlar çok iyi durumda olmayıp gerekli müdahaleler yapılmalıdır. Taşıyıcı sistem elemanı olan yapının dış duvarları, dış çevre etkilerinin getirdiği sorunlardan dolayı çürüme ve yıkılmalara maruz kalmaktadır. Yıkılan ve çürüyen malzemeleri özgününe benzeyen malzemelerle değiştirilmelidir.

Bir diğer taşıyıcı sistem elemanı olan döşemelerde ve ahşap karkas sistemde zamana bağlı yapı sistemi ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ahşap hatıllarda ve döşeme sistemini oluşturan ahşap kirişlerde meydana gelen çürümeler mevcuttur. Gerekli bakımlar ve güçlendirmeler yapılarak korunması gerekmektedir.

Yapıların üst örtüsü olan çatıların zorlu hava koşulları nedeniyle zamanla aşınmaya uğraması ve yalıtım malzemelerinin yenilenmemesinden dolayı ahşap elemanlar sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmektedir.

Malzemelerle İlgili Müdahaleler

Kapı, pencere kapağı, vs. mobilya niteliğinde işlenmiş mimari ögelerin, korkuluk, tavan bezemesi gibi ayrıntıların böceklerinin öldürülmesi ve dokularının sağlamlaştırılması için kimyasal maddelerle işlem görmeleri söz konusudur. Çoğu kez yörede bulunan yumuşak ağaçlarla yapılan geleneksel konutlarımızda ise ahşap iskeletin eskimiş olan ögeleri yenilenmekte; onarımlarda emprenye edilmiş ahşap kullanılarak, yeni ögelerin yaşamlarının daha uzun süreli olması güvence altına alınmaktadır (Ahunbay, 2009: 91).

Ahşap tavan kaplamaları, ahşap tamiratı ve koruyucu sürülerek büyük ölçüde muhafaza edilmelidir. Ahşap doğramalar; ahşap rengine boyanıp ya da pinotex ile korunarak, çürüyenler değiştirilmelidir. Kimya sanayi tarafından üretilip piyasaya sunulan malzemelerin mukavemeti bilinmeden kullanılmamalıdır. Kullanım sonucu görüntüsü bozuk olan ahşap döşeme kaplamalarının temizlenmesi ve bununla beraber mermer ve terazzo kaplamaların da bakımı yapılmalıdır. Sağlamlaştırma yöntemi malzemenin çeşidine ve bozulma şekline göre belirlenmelidir. İç ve dış yüzeylere uygulanan özensiz boya ve sıvaların kaldırılması sırasında raspa ve sondaj çalışmalarıyla tespit edilen özgün renkler aynen uygulanmalıdır. Zaman içinde, paslanmış tüm metal elemanlar (pencere demir parmaklıklar, korkuluk gibi) temizlik sonrasında zımpara ile temizlenmelidir. Metal elemanların temizlenip pastan arındırılmasından sonra boyanmadan elemanların üzerine metal verniği sürülerek doğal yapısı vurgulanmalıdır (Yenel, 2015: 74).

57 Ada 27 Parsel ve 258 Ada 84 parselde zemin katta bulunan taş malzemelerde zamana bağlı mantarlar, çözülebilir tuz ya da sıcaklık farklarından dolayı aşınmalar söz konusu olabilmektedir. Öncelik olarak taş malzemelerin zemine yakın yerlerde nem almaması sağlanıp temizleme işlemi yapılmalıdır. Temizleme işleminden sonra yok olan derzler için harç yapılıp taş yüzeyler fırçalanarak üzerinde birikmiş tuz ve tozlar arındırılmalıdır (Hatır, 2014: 388).

Üç geleneksel evde sıvalar kötü durumdadır. Cumbalarda kullanılan ahşap çatı, ahşap payandalar, ahşap pencere ve kapılar ahşap zararlıları tarafından çürütülmüş durumdadırlar.

Pencerelerdeki korkuluklar, menteşeler, kapı kolları ve tokmak gibi metal elemanların yüzeyinde pas ve korozyon oluşmuştur.

Taş ya da tuğla malzemede bağlayıcı özelliğe sahip harçların dayanıklılığını kaybetmesi de yapı sisteminde oluşan sorunlar arasında yer almaktadır.

Duvarların hava şartlarından kaynaklı nem alması, kullanıcıların yapıda sıva, boya vb. gibi malzemeler kullanmaları birtakım sorunlara yol açmıştır. Sıva dökülmelerinin malzemeyi ortaya çıkarması duvarların dış etkenlere maruz kalmasına neden olmuştur.

Üç geleneksel evin gerekli malzeme bakımları yapılarak, güçlendirilerek korunması gerekmektedir.

Nem Sorunlarıyla İlgili Müdahaleler

Yapıların etrafına, uygulamada yeni eklenmiş olduğu belli olacak malzeme ile treatuar yapılmalıdır. Avlu duvarı, özgün avlu duvar tipine uygun yerel taşından yapılmış olup duvarın nemden korunması için üzerine alaturka kiremit örtü kaplanmalıdır (Yenel, 2015: 71). Evlerin bahçe düzenleri, restitüsyondaki kaynak kullanımı gerekçeleri doğrultusunda, geleneksel özelliklere uygun olarak düzenlenerek avlu içinde oluşturulmalıdır. Döşemeler özgün durumuna uygun biçimde taş – toprak olmalıdır. Bahçelerde yeşil alanın zenginleştirilmesine özen gösterilmelidir (Yenel, 2015: 73).

Yapının avlusuyla bir bütün olduğu ve özgün ilişkileri koruma kapsamında değerlendirilmesinin önemi vurgulanarak, avlunun özgün peyzajının aynen korunarak bahçe düzeninin özgün biçimi ve donatılarıyla varlığını sürdürmesi gerçekleştirilmelidir. Avlu, ziyaret eden kullanıcılar tarafından işlevsel bahçe olarak kullanılacaktır. İşlev gereği ekleyerek bahçede, organik formlara sahip kaskatlı havuz ve metal konstrüksiyonlu bir kameriye de önerilebilinir. Uygulamada, yeni eklenmiş olduğu belli olacak biçim ve malzeme ile yapılacaktır. Peyzaj, avludaki özgün ağaç, bahçe düzeni ve peyzaj elemanlarının saptanması, avludaki kameriye ve seraların önerileri de aynı yaklaşımla ele alınmalıdır. Zaman içinde okunurluğunu kaybetmiş olan avlu içinde, çiçek tarhları, yerel taş kaplama ile sert zemin oluşturulmuş platform ve bordürler ile yeşil alan düzenlemesinin geometrisi çıkarılarak çözüm üretilebilinir. Bahçe aydınlatması, saksılıklar gibi bahçe mobilyaları ile düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Avlu kapısı, ahşap ve kanatlı olarak, kapıların üzeri beşik çatı biçiminde saçaklı olup üzeri alaturka kiremit ile kaplanmalıdır (Yenel, 2015: 70,71).

Yeniden kullanım önerisi, günümüz konfor şartlarına da uygun olmasını gerektirir. Bu amaçla, elektrik, iklimlendirme, ısıtma ve su tesisatlarının günümüz standartlarına uygun olması için tümüyle yeniden iyileştirilerek yapılanması zorunludur. Aydınlatma kabloları tavan bezemelerinin görüntüsünü bozmaması için, üst katın döşeme altından veya tavan arasından geçirilmeli bunun yapılamaması halinde duvar yüzeylerinden çözüm üretilmelidir. Isıtma sistemi, günümüz şartlarına uygun olarak, yanıcı ve patlayıcı özelliğe sahip olmayan ısıtma sistemi ile yapılarak ahşap yapıya zarar

vermemelidir. Mekânlara yerleştirilecek kalorifer petekleri ve tesisatlar mekânda görsel olarak uyumlu olmalıdır. Temiz - pis su tesisatları plastik borularla değiştirilerek yapılmalıdır (Yenel, 2015: 74).

Nem, çalışma alanı için problem teşkil etmemektedir. Sadece evlerin içindeki nem sorunu genellikle servis mekânları sayılan wc, banyo ve mutfaktan kaynaklanmaktadır. Evler kullanılmadığı için servis mekânlarında zamana bağlı drenaj sistemlerinde problemler oluşmuştur. Evlerin çatılarında su sistemi bulunmamaktadır. Yağmur suları oluk borularının aksine eğimli çatıların üzerinden zemine dökülmektedir.

Üç evde de çatı strüktüründe yağmur sularının çatıya zarar vermesi ve ahşapta bozulmaları söz konusudur.

Zemin ile temas eden yapım malzemelerinde nem sorunları nedeniyle gelen suyun etkisiyle ve yalıtım uygulamalarının yetersizliği malzeme bozulmalarına sebep olduğu görülmektedir.

Üç evinde mutfak, ocaklık, wc, banyo gibi mevcut servis alanlarının konfor şartlarına uygun olmadığı görülmektedir.

Nem sorunlarıyla ilgili yapılarda bozulmalara sebep olmaması adına çözümler önerilmelidir.

5.5.2.3. 3. grup yapılar için restorasyon kararları

Bu gruptaki yapılar büyük ölçüde değişime uğramış ya da mimari özellikleri korunacak değerler açısından alt özelliklere sahip yapılardır. Diğer gruptaki yapılarda olduğu gibi 3.grup yapılar için de restorasyon projesine ihtiyaç duyulmaktadır. Restorasyon ve yeniden işlevlendirme konusunda sınırlandırılmamakla beraber bulunduğu çevre için anlam taşıyan bu yapıların onarımlarında cephe gerisinde kalan bölümlerinde değişiklik yapılmasına izin verilebilir. Ayrıca yapı sahipleri ya da yüklenici tarafından da yenilemeler yapılabilir (Yanık, 1987: 181).

5.5.2.4. 4. grup yapılar için restorasyon kararları

Bu grupta yer alan yapıların yenilenmesinde restorasyon projesine gerek duyulmamaktadır. Genel restorasyon ilkelerine göre yeniden düzenlemeler yalnız cepheleri, belli bir yönden görünüşleri veya bazı yapı ayrıntılarını koruyarak yapılabilir. Restorasyon ekiplerinden gerekli izinler alındıktan sonra yapı sahipleri kendi evlerini restore edebilirler. Ancak restorasyon sonunda yeniden kontrol edilmelidir (Yanık,1987: 181).

Yapısal elemanlar genel özellikleri dışında uyumlu olmaya çalışılarak çağdaş malzemeler ile değiştirilebilir. Duvarların yenilenmesi ya da yeniden inşa edilmesinde kireç harcı dolgu malzemesi olarak kabul edilebilir. Aynı şekilde çatlaklar da kireç ya da harç ile doldurulabilir. Restorasyonlar gerçek anlamda tarihi yaşatmak, özgün malzemeyi, yapım tekniğini, strüktürü bozmamak, dokuya sadık kalarak, yenilemeler şeklinde yapılmaktadır (Yanık, 1987: 182).

BÖLÜM 6

6. RESTORASYON YAKLAŞIMI

Kültür varlıklarının korunması için kullanılan ulusal mevzuat ile ülkemizin taraf olduğu uluslararası örgütlerin ilkeleri (UNESCO, ICOMOS, ICOM, Uluslar arası Venedik Tüzüğü, Amsterdam Tüzüğü ve Deklerasyonu, Nairobi Kararları, Burra Bildirgesi, Nara Bildirgesi vb.) ve imzalanan sözleşmeler (Avrupa Mimari Mirasın Korunması vb.) doğrultusunda restorasyon kararları alınmıştır (Hatır, 2014 :377).

Venedik Tüzüğü (Mayıs 1964) 4. maddeye göre "Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması, sürekliliğinin sağlanmasıdır" (Ahunbay, 2004:150).

Venedik Tüzüğü 9. maddeye göre; " Onarım uzmanlık gerektiren bir iştir. Amacı, anıtın estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım, kendine temel olarak aldığı original malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Faraziyenin başladığı yerde, onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyondan farkı anlaşılabilmeli ve günün damgasını taşımalıdır." (Ahunbay, 2004:150).

Bu bağlamda restorasyon yaklaşımı, yapıların genel özelliklerinin var olan ve yapıdan gelen bilgilerle okunabilir olması ve evlerin özgün özellikleri ile korunabilmelerini mümkün kılmaktadır (Hatır, 2014: 377).

Tez kapsamında restorasyon projesinin amacı, tarihsel bir miras olan Osmaniye'de bulunan üç geleneksel evin korunarak yok olma tehlikesine karşı tarihsel bir belge olarak gelecek nesillere ışık tutmasını sağlamaktır.

6.1. 1, 2 ve 3 Numaralı Evlerin Restorasyonu

Üç geleneksel evin, tezin Bölüm 5.5.2.2. 2. Grup Yapılar İçin Restorasyon Kararları'nda yer alan temel kriterler çerçevesinde, yeni bir işlev belirlenmesinin yanı sıra, günümüze kadar oluşan hasarların, yanlış müdahalelerin giderilmesi için Yapısal

Unsurlarla İlgili Müdahaleler ve Malzemelerle İlgili Müdahaleler doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Üç geleneksel evin dış elemanları ve iç elemanları yeni işlevine göre aşağıda başlıklar halinde açıklanacaktır.

6.1.1. Dış elemanlar

Venedik Tüzüğünün 5. maddesine göre; "Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir" (Ahunbay, 2016:152).

Bu yaklaşıma göre yapılması planlanan düzenlemeler aşağıda başlıklar halinde incelenmiştir.

Pencereler

1.evin zemin kat pencereleri tezin Bölüm 4 Restitüsyon da açıklandığı üzere değişime uğramıştır. Özgün hali yapıda da mevcut olan giyotin pencerelerdir. Müdahale aşamasında özgününe bağlı kalarak ahşap giyotin pencereler takılmalıdır (Şekil 4.2). Yapının 1.katında güneybatı cephesinde yer alan özgün olmayan P.1.15 penceresi kaldırılıp özgününde var olan ve yeniden oluşturulacak olan cumbanın üzerine giyotin pencereler eklenmelidir (Şekil 4.3). Ahşap malzemesi bozulmaya uğrayan pencerelerin ise bakımları yapılmalıdır. Bu müdahaleler restitüsyon projesinde (Şekil 4.35, 4.36) takip edilebilir.

2.evin zemin katında bulunan bazı mekânlardaki pencereler tezin Bölüm 4 restitüsyon da açıklandığı üzere kapatılmıştır. Bu pencereler malzemelerin kaldırılmasıyla beraber (Şekil 4.13) özgün oran ve boyutlarına göre yapılmalıdır. Müdahalede ahşap işçiliği, pencere bölmeleri özgün formuna uygun olmalıdır. Ayrıca yok olan pencerelerde özgününe göre yapılmalıdır. Yapının 2. katında iki pencere günümüz malzemesi olan pvc ile değiştirilmiştir. Müdahale aşamasında özgününe bağlı kalınmalıdır (Şekil 4.14). Yapıya geç dönemde eklenen wc penceresi ile mutfak penceresi müdahale aşamasında kaldırılıp özgünüyle değiştirilmelidir. Bu müdahaleler restitüsyon projesinde (Şekil 4.46, 4.47) takip edilebilir.

3. ev de ise tezin Bölüm 4 Restitüsyonda açıklandığı üzere yok olan pencere sayısı fazladır. Var olanlar ise özgün giyotin formdadır. Müdahale aşamasında pencereler özgün formuna göre yapılmalıdır (Şekil 4.24, 4.25). Ahşap malzemesi bozulmaya uğrayan pencerelerin ise bakımları yapılmalıdır. Bu müdahaleler restitüsyon projesinde (Şekil 4.57, 4.58) takip edilebilir.

Kapılar

1. ve 3. evin dış kapısı tezin Bölüm 4 Restitüsyonda açıklandığı üzere özgündür. Ancak 2. eve giriş metal kapıyla sağlanmaktadır. 2.evin özgün dış kapısı sonradan eklenen depo bölümüne açılmaktadır. Müdahale aşamasında kaldırılacak olan depodan sonra özgün kapı kuzeydoğu cephesinden görünecektir. Özgün dış kapılar süslemeler, pervazlar, bordürler gibi karakteristik unsurları değiştirilmeden korunmalı ve sağlamlaştırılmalıdır. Eğer sağlamlaştırılamıyorsa, aynı geleneksel teknikle, aynı boyutlarda benzer malzemeler kullanılarak yenilenmeleri gerekmektedir.

1. evdeki iç mekânda bulunan kapılarda sonradan eklenen ve yok olanlar mevcuttur. Sonradan eklenen kapılar kaldırılmalı ve yok olan kapılar ise özgününe bağlı kalarak yeniden inşa edilmelidir. Bu müdahaleler restitüsyon projesinde (Şekil 4.35, 4.36) takip edilebilir.

2. evde ise sonradan eklenen metal kapı kaldırılmalı ve yok olan kapı özgününe bağlı kalarak aynı nitelikte malzeme ile yeniden yapılmalıdır. Bu müdahaleler restitüsyon projesinde (Şekil 4.46, 4.47) takip edilebilir.

3.evdeki kapılarda da yok olan ve sonradan eklenenler vardır. Diğer evlerdeki kapılara yapılacak yapısal unsurlarla ilgili müdahaleler bunları da kapsamaktadır. Var olan kapıların ahşap malzemelerinin bakımları yapılarak sağlamlaştırılmalı kapı kanadı yok olanlar ise özgününe göre eklenmelidir. Bu müdahaleler restitüsyon projesinde (Şekil 4.57, 4.58) takip edilebilir.

Çatılar

Yağmur suyunun nem sorunları nedeniyle çatı yapısına girmesini önlemek, yalıtım uygulamaları için çatı kaplaması tamir edilmelidir. Drenaj sistemi kurulmalıdır. Bu süreçte çatı formları saçak tipleri değiştirilmemelidir. Çatılar Alaturka kiremiti ile kaplıdır. Eğer malzeme de bozulma var ise aynı nitelikteki malzeme ile yeniden

yapılmalıdır. Müdahalelerden sonra çatı elemanlarında gerekli periyodik bakımları yapılmalıdır.

6.1.2. İç elemanlar

Plan Ögeleri

Venedik Tüzüğü 6. maddeye göre; "Anıtın korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye, ya da değiştirmeye izin verilmemelidir" (Ahunbay, 2016:152).

Bu yaklaşıma göre üç evinde sofa, mutfak, ocaklık, cumba, özgün pencere ve kapılar, özgün yapı malzemeleri gibi geleneksel özellikler taşıyan planın mekânsal unsurları olduğu gibi korunmalıdır.

Değiştirilmiş plan elemanları, aynı nitelikte malzeme ve teknikler kullanılarak, mevcut iz ve örneklerine uygun olarak özgün ile aynı biçim, boyut ile yeniden yapılmalıdır. Bu duruma 1.evin güneybatı cephesinde bulunan ve yerine teras olarak kullanılan yıkılmış cumba örnek verilebilir (Şekil 3.10).

Evrensel koruma kararlarına uygun tarihi, estetik, mimari değeri olan 1.grup yapılarda, mekânsal unsurlara ve hizmet alanlarına yapısal özgünlüğün korunması nedeniyle sağlamlaştırılma ile yetinilmelidir. 1.grup yapılar gibi, 2. grup yapılarda da temel yaklaşım, genel restorasyon kurallarına uygun onarım yapılırken yapının karakterini bozmamak ve tarihi, estetik değerlerini azami derecede korumak, yeniden işlevlendirme önerileri getirilirken kullanıcı ihtiyaçları ile konfor koşullarının da sağlandığı eklentiler belli edilerek uyumlu olmalıdır (Yanık, 1987: 191).

Mimari Elemanlar

Üç geleneksel yapıda bulunan dolap, ocaklık, raf, sedir gibi mimari unsurlar korunmalı ve sağlamlaştırılmalıdır.

Yapısal Unsurlarla İlgili Müdahaleler bağlamında;

- Varlığı ve tümüyle her özelliği (konumu, boyutu, biçimi, malzemesi) bilinen elemanlar: özgün ile aynı biçim, boyut ve aynı nitelikte malzeme ile yeniden yapım,

- Biçimi bilinmeyen ancak diğer özellikleri (konumu, boyutu, malzemesi) bilinen elemanlar: Özgün konumda, özgün ile aynı boyut ve aynı nitelikte çağdaş malzeme ile yeniden yapım, alınması gereken restorasyon kararlarıdır (Hersek, 1993: 333) (Yenel, 2015: 72).

- 1. Evde Z – 02 mekânında kuzeydoğu duvarındaki raf ve güneydoğu duvarında yer alan ocaklık (Şekil 3.2).

- 1. Evde B – 02 mekânında güneydoğu duvarındaki ocaklık ve kuzeybatı duvarında yer alan raf (Şekil 3.3).

- 2. Evde B – 06 mekânında kuzeybatı duvarındaki mutfak dolabı (Şekil 3.44).

- 3. Evde Z – 05 mekânında kuzeydoğu duvarındaki ocaklık ve B – 05 kuzeybatı duvarında yer alan dolap (Şekil 4.62). Korunması gereken mimari unsurlara örnek verilebilir.

Kapı, pencere kapağı, vs. mobilya niteliğinde işlenmiş mimari ögelerin, korkuluk, tavan bezemesi gibi ayrıntıların böceklerinin öldürülmesi ve dokularının sağlamlaştırılması için kimyasal maddelerle işlem görmeleri söz konusudur. Çoğu kez yörede bulunan yumuşak ağaçlarla yapılan geleneksel konutlarımızda ise ahşap iskeletin eskimiş olan ögeleri yenilenmekte; onarımlarda emprenye edilmiş ahşap kullanılarak, yeni ögelerin yaşamlarının daha uzun süreli olması güvence altına alınmaktadır (Ahunbay, 2016: 91).

Niteliksiz eklerin kaldırılması

Nairobi kararlarının 4. maddesine göre; "Tarihi alanlar ve çevreleri, her türlü tehlikeye karşı etkin biçimde korunabilmelidir, özellikle özgünlüklerini zedeleyebilecek uygun olmayan kullanımlar, gereksiz ekler, yanlış veya duyarsız değişiklikler gibi zararlı etkenlere veya her türlü kirlenmenin zararlarına karşı korunabilmelidirler. Tüm onarım etkinlikleri bilimsel ilkelere dayanmalıdır (Ahunbay, 2016:158).

Bu yaklaşıma göre; 1.evin Z – 01 mekânında bulunan K.Z.1, K.Z.2, K.Z.3 kapısı, P.1.6 ve P.1.7 penceresi, B – 07 balkon mekânı ve aşağı kata bu balkonu destekleyen dikmeler, P.1.15 penceresi, B – 04 mekânında bulunan K.1.4 kapısı ve duvarı kaldırılmalıdır (Şekil 3.2, 3.3).

2. evde Z – 04 müştemilat mekânı, K.Z.1 kapısı, girilemeyen wc mekânı, 1.kattaki balkonu destekleyen dikme ve 1. Kata bulunan B – 07 mekânı, B – 08 mekânı ve B – 06 mekânına bağlı mutfak eklentisi, B – 04 mekânında bulunan K.1.4 kapısı ve güneybatı duvarı kaldırılmalıdır (Şekil 3.43, 3.44).

3.evde Z – 03 mekânı, K.Z.3 kapısı, Z – 04 mekânındaki kuzeydoğu duvarı, B – 03 mekânı ve K.1.2 kapısı kaldırılmalıdır (Şekil 3.94, 3.95).

6.2. Yeni İşlev

Tarihi yapıların restorasyonları yapılırken asıl amaç, yapının mimari değerlerinden bir şey kaybetmeden gelecek nesillere sağlıklı ve doğru bir şekilde ulaşabilmesini sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için dikkat edilmesi gereken en önemli faktör yapıların uygun olarak işlevlendirilmesidir (Yerlikaya, 2006: 223, 224).

Restorasyon projesi genellikle, yalnız strüktürün sağlamlaştırılması ve uygulanacak teknolojilerin belirtilmesiyle kalmaz, tarihi yapının yeniden kullanılmasıyla ilgili önerileri de içerir. Verilmesi istenen işlevin yapıya uyarlanabilirliği araştırılır ve yeniden kullanım projesinin eserin kütlesel ve mekânsal özelliklerini bozacak ekler, değişimler getirmemesine dikkat edilir. Bilimsel restorasyonda olabildiğince az müdahaleyle, anıtın tarihi belge ve estetik değerinin korunması amaçlanır (Ahunbay, 2016: 87).

Amsterdam Bildirgesi 6. maddeye gore; “Eski alanların sağlıklaştırılması olanak ölçüsünde bölge sakinlerinin toplumsal kompozisyonunda köklü bir değişiklik gerektirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulamalıdır. Kamu kaynaklarınca gerçekleştirilen restorasyon çalışmalarının sağladığı yararlardan tüm toplum kesimleri pay almalıdır.” (Ahunbay, 2016:152).

Restorasyonu yapılacak yapı çevresel değerleri ile ele alınmalı, onlardan bağımsız olarak değerlendirilmemelidir. Yeni fonksiyonun çevresel ölçekte de değerlendirilmesi sağlıklı bir restorasyon için değer taşımaktadır. Verilecek yeni işlev binanın yaşam süresi üzerinde olumsuz bir etki yaratmamalı ve binanın kapasitesini aşacak düzeyde olmamalıdır (Yerlikaya, 2006: 224).

Değişen yaşam tarzı ve ekonomik nedenlerden dolayı yapılar özgün işlevini koruyamamıştır. Bu tür yapıların gelecek nesillere aktarılması kültürel süreklilik için bir zorunluluktur. Yapının bütünlüğünü, tipolojik özelliklerini ve mekânsal ilişkilerini zedelemeyecek uygun bir işlev verilerek sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir (Yenel, 2015: 70).

Bu kapsamda tez konusunu belirleyen özgün niteliklerini koruyarak günümüze ulaşan üç geleneksel evin, koruma ve yöntemine uygun yeniden kullanımı ya da yeni işlevlerle dönüştürülmesi ve yeni işlevin, Osmaniye İli'nin potansiyelleri, ihtiyaçları düşünülerek verilmesi gerekmektedir. Kentin; ekonomik, sosyo – kültürelliğine katkı sunması ve kent kimliğini sürdürmesi gerekinimlerine uygun olarak işlev seçilmelidir.

Yeni işlev önerisinde; 1.evin konum itibariyle ticari alanda yer alması, yeme – içme alanlarının çevrede yoğunluk göstermesi nedeniyle gastronomi mekânı olarak kullanılması önerilmiştir. 2. ve 3.evin çevresinde ikamet eden kullanıcılarla yapılan röportajda; iki evin kullanılmamasının getirdiği olumsuz sonuçlardan bahsetmiş ve evlere yeniden işlev kazandırılması halinde alanın canlanacağını dile getirmişlerdir. Çevre sakinlerinin bilgi alışverişi yapabilecekleri ve okuma alanlarının oluşturulabildiği mekânların işlev olarak seçilmesinin yararlı olacağından bahsetmişlerdir. Röportaj sonucunda alınan bilgi ve çevre değerlendirmesi sonucunda 2.ev kitap – kafe ve 3.ev kent arşivi olarak kullanılması önerilmiştir.

6.3. Program

Üç geleneksel evin yeni işlevleri ile ilgili mekân kullanımları aşağıda verilmiştir.

1.ev Mekân Kullanımı

Gatronomi mekânı olarak kullanılması önerilen evin yakın çevresinde ve iç mekân organizasyonunda yapılması düşünülen restorasyon uygulamaları şu şekildedir;

Bahçe

Bölüm 5.5.2.2. 2. Grup Yapılar İçin Restorasyon Kararları çerçevesinde, evin bahçesi yeniden düzenlenecektir. Yeni işlevinde gastronomi mekânı olarak kullanılacak olan bahçe düzeni, restitüsyondaki kaynak kullanımı gerekçeleri doğrultusunda, geleneksel

özelliklere uygun olarak düzenlenerek avlu içinde oturma gupları ve yeşil alan düzenlemesi ile yeniden oluşturulacaktır.

Zemin + 1 katlı olan 1.ev de yer alan iç mekânlara önerilen işlevler ile yapılacak müdahaleler aşağıda maddeler halinde incelenmiş ayrıca Tablo 6.1' de ve restorasyon çizimlerinde (Şekil 6.1, 6.11) belirtilmiştir.

Z – 01 mekânı; özgün halinde sofa olarak kullanılan mekân, sofa olarak kullanılacaktır.

Z – 02 mekânı; mevcut halinde bulunmazken, özgün halinde wc olarak kullanılan mekân, mutfak olarak kullanılacaktır.

Z – 03 mekânı; özgün halinde mutfak olarak kullanılan mekân, mutfak olarak kullanılacaktır.

Z – 04 mekânı; özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, depo olarak kullanılacaktır.

Z – 05 mekânı; özgününde oda olarak kullanılan mekân, yemek salonu olarak kullanılacaktır.

Z – 06 mekânı; özgününde oda olarak kullanılan mekân, yemek salonu olarak kullanılacaktır.

B – 01 mekânı; özgününde iç sofa olarak kullanılan mekân, iç sofa olarak kullanılacaktır.

B – 02 mekânı; özgününde oda olarak kullanılan mekân, yemek salonu olarak kullanılacaktır.

B – 03 mekânı; özgününde oda olarak kullanılan mekân, yemek salonu olarak kullanılacaktır.

B – 04 mekânı; özgününde oda olarak kullanılan mekân, yemek salonu olarak kullanılacaktır.

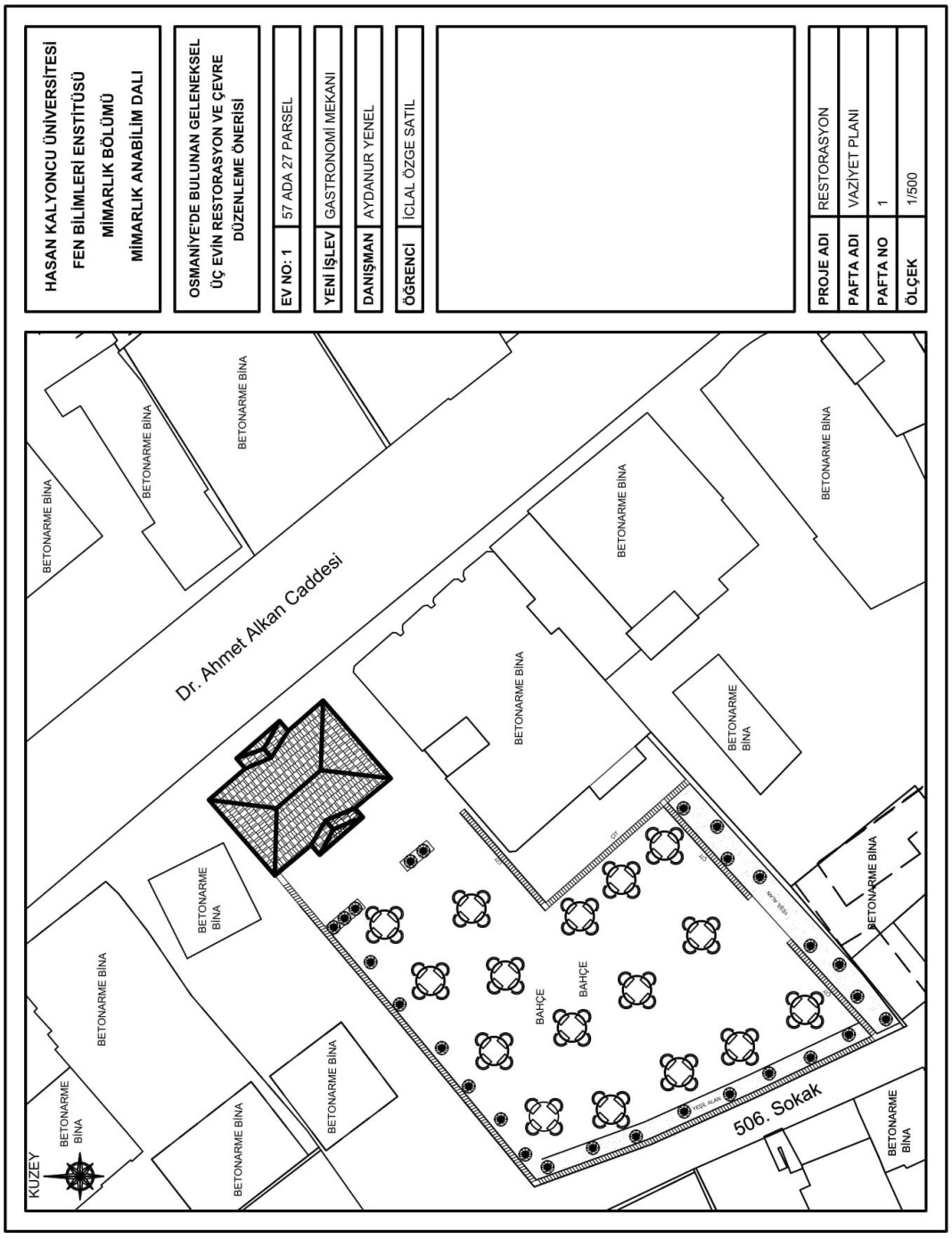
B – 05 mekânı; özgününde oda olarak kullanılan mekân, yemek salonu olarak kullanılacaktır.

Tablo 6.1: 1. Ev Mekân Kullanımı

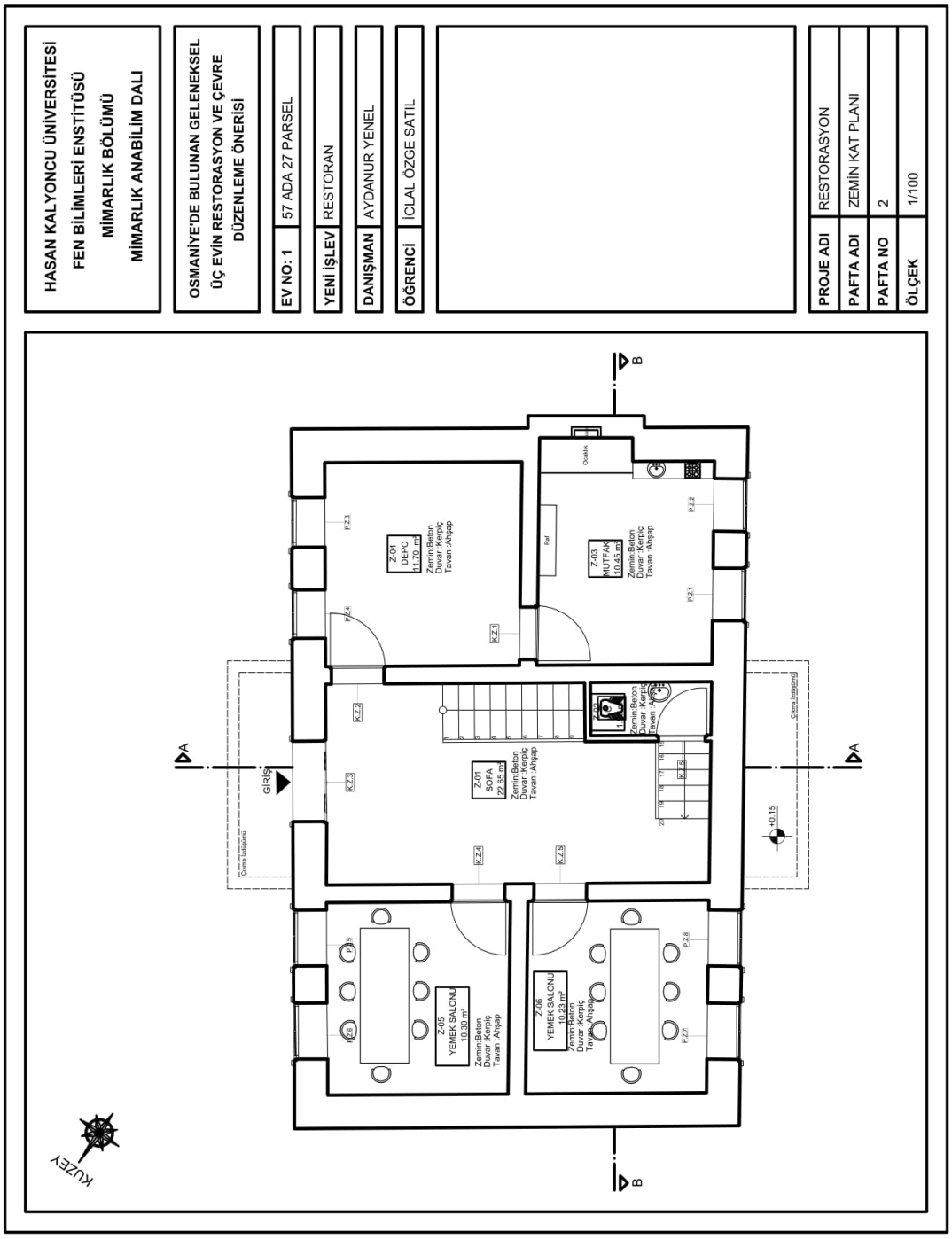
RÖLÖVE MEKÂN NO İŞLEVİ VE ALANI	RESTİTÜSYON MEKÂN NO İŞLEVİ VE ALANI	RESTORASYON MEKÂN NO İŞLEVİ VE ALANI	YAPILAN MÜDAHALELER
Z – 01 SOFA (22.65 M²)	Z – 01 SOFA (22.65 M²)	Z – 01 SOFA (22.65 M²)	Tavan kaplamasının kaldırılıp aslına uygun yeniden yapılması, ana giriş kapısının sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
–	Z – 02 WC (1.90 M²)	Z – 02 WC (1.90 M²)	Yapının özgününde bulunan wc mekânının eklenmesi
Z – 03 MUTFAK (10.45 M²)	Z – 03 MUTFAK (10.45 M²)	Z – 03 MUTFAK (10.45 M²)	Sonradan eklenen kapıların kaldırılması, pencerenin aslına uygun yeniden yapılması ve kapatılan pencerenin açılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 04 ODA (11.70 M²)	Z – 04 ODA (11.70 M²)	Z – 04 DEPO (11.70 M²)	Değiştirilen pencerelerin aslına uygun yeniden yapılması, kapıların sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 05 ODA (10.30 M²)	Z – 05 ODA (10.30 M²)	Z – 05 YEMEK SALONU (10.30 M²)	Değiştirilen pencerelerin aslına uygun yeniden yapılması, kapının sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 06 ODA (10.23 M²)	Z – 06 ODA (10.23 M²)	Z – 06 YEMEK SALONU (10.23 M²)	Değiştirilen pencerenin aslına uygun yeniden yapılması, sonradan eklenen pencerelerin kaldırılması, kapatılan pencerenin eklenmesi, kapının ve pencerelerin sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
B – 01+ B – 04 SOFA - ODA (28.33 M²)	B – 01 İÇ SOFA (28.33 M²)	B– 01 İÇ SOFA (28.33 M²)	Sofa ile odayı ayıran duvar ve kapının kaldırılması, özgününe uygun yeni cumba ve pencerelerinin eklenmesi, zemin ve tavan kaplamalarının sağlamlaştırılması

Tablo 6.1: 1. Ev Mekân Kullanımı (devamı)

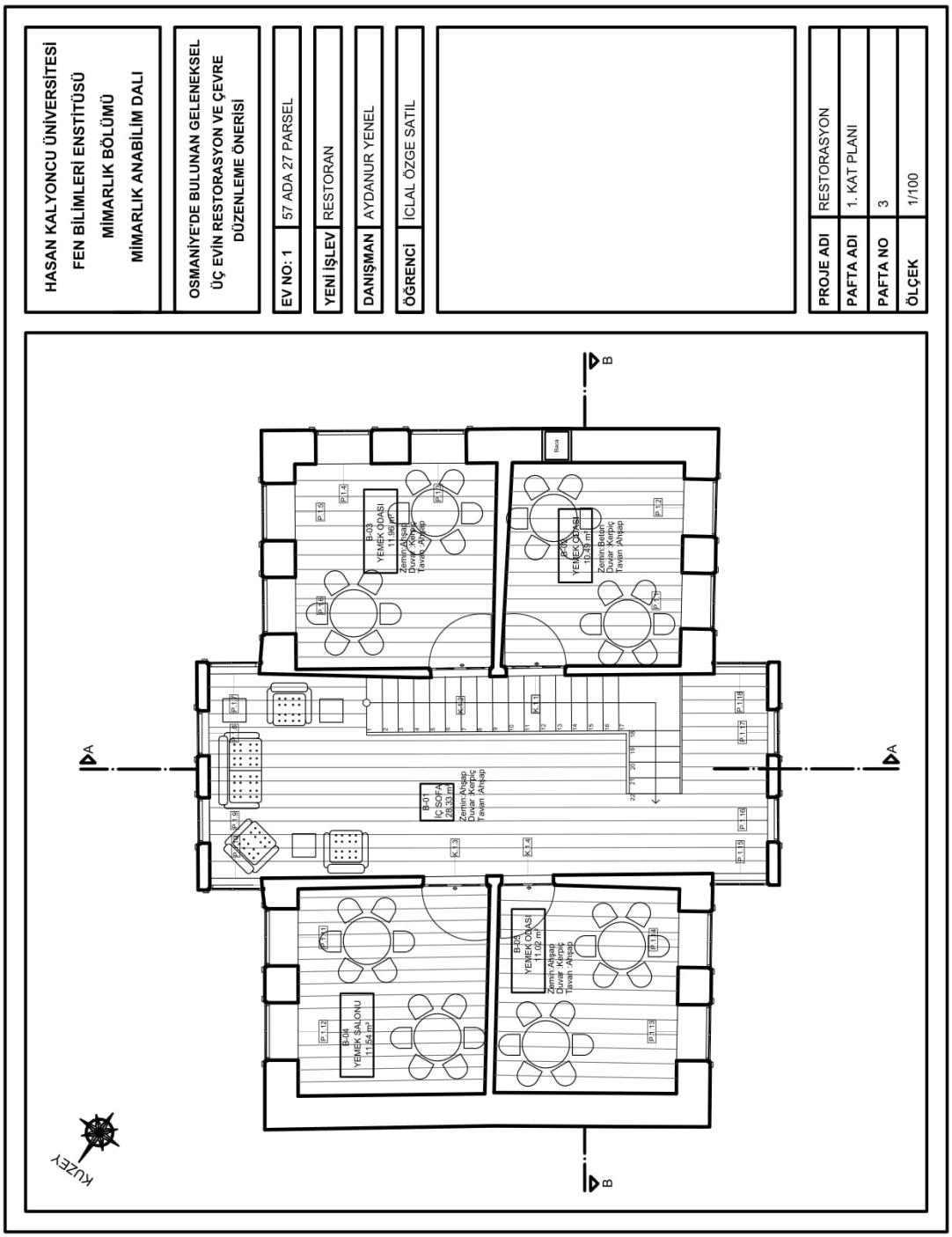
B – 02 MUTFAK-BANYO (10.49 M²)	B – 02 ODA (10.49 M²)	B – 02 YEMEK ODASI (10.49 M²)	Değiştirilen pencerenin aslına uygun yeniden yapılması, kapatılan pencerenin açılması, özgününe uygun yeniden raf, dolap yapılması, zemin ve tavan kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 03 ODA (11.96 M²)	B– 03 ODA (11.96 M²)	B – 03 YEMEK ODASI (11.96 M²)	Değiştirilen pencerenin aslına uygun yeniden yapılması, kapının sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 04 ODA (11.54 M²)	B – 04 ODA (11.54 M²)	B – 04 YEMEK SALONU (11.54 M²)	Değiştirilen pencerenin aslına uygun yeniden yapılması, kapının sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 05 ODA (11.02 M²)	B – 05 ODA (11.02 M²)	B – 05 YEMEK SALONU (11.02 M²)	Değiştirilen pencerenin aslına uygun yeniden yapılması, sonradan eklenen pencerelerin kaldırılması, kapatılan pencerenin eklenmesi, kapının ve pencerelerin sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması

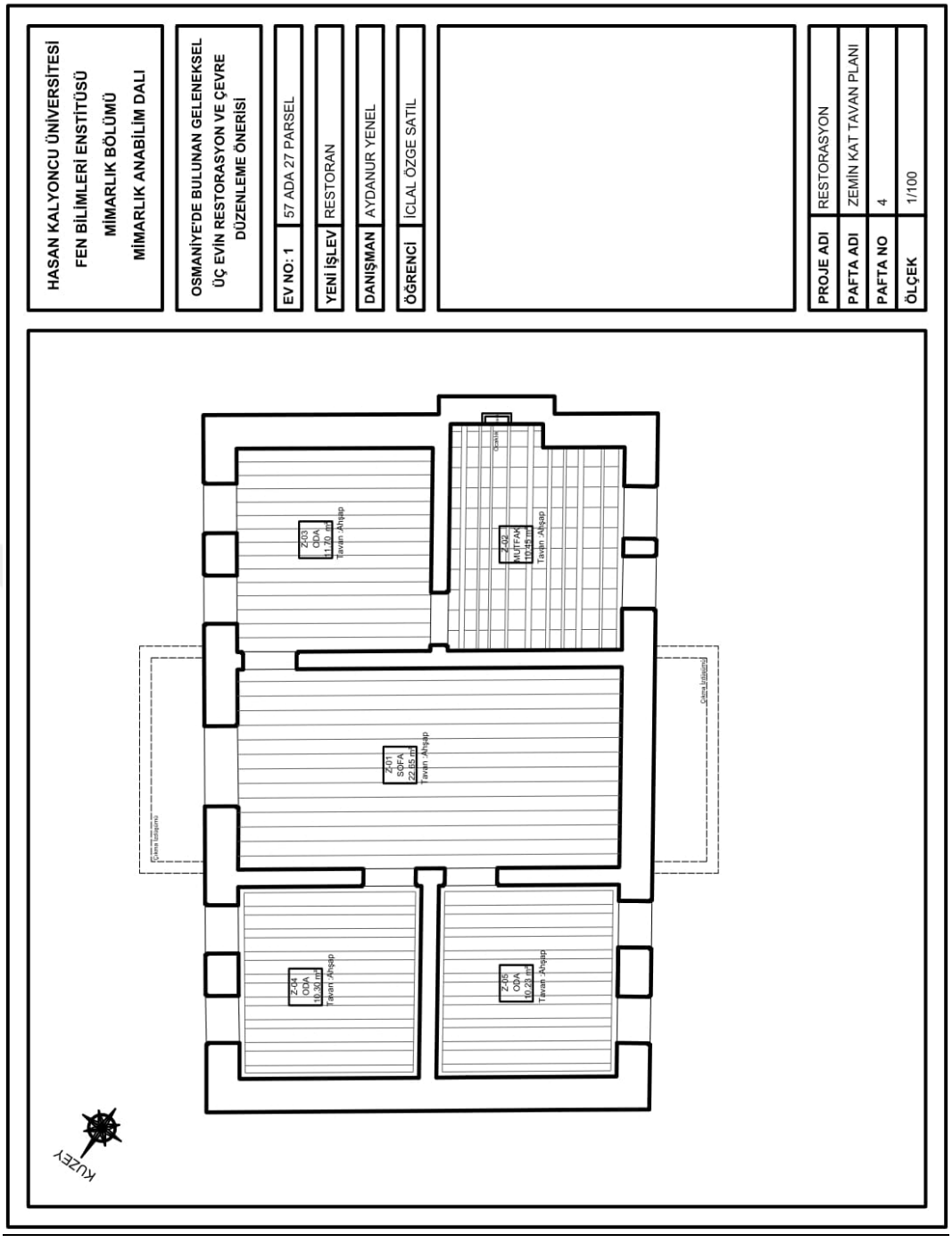
Şekil 6.1: 1.ev restorasyon vaziyet planı

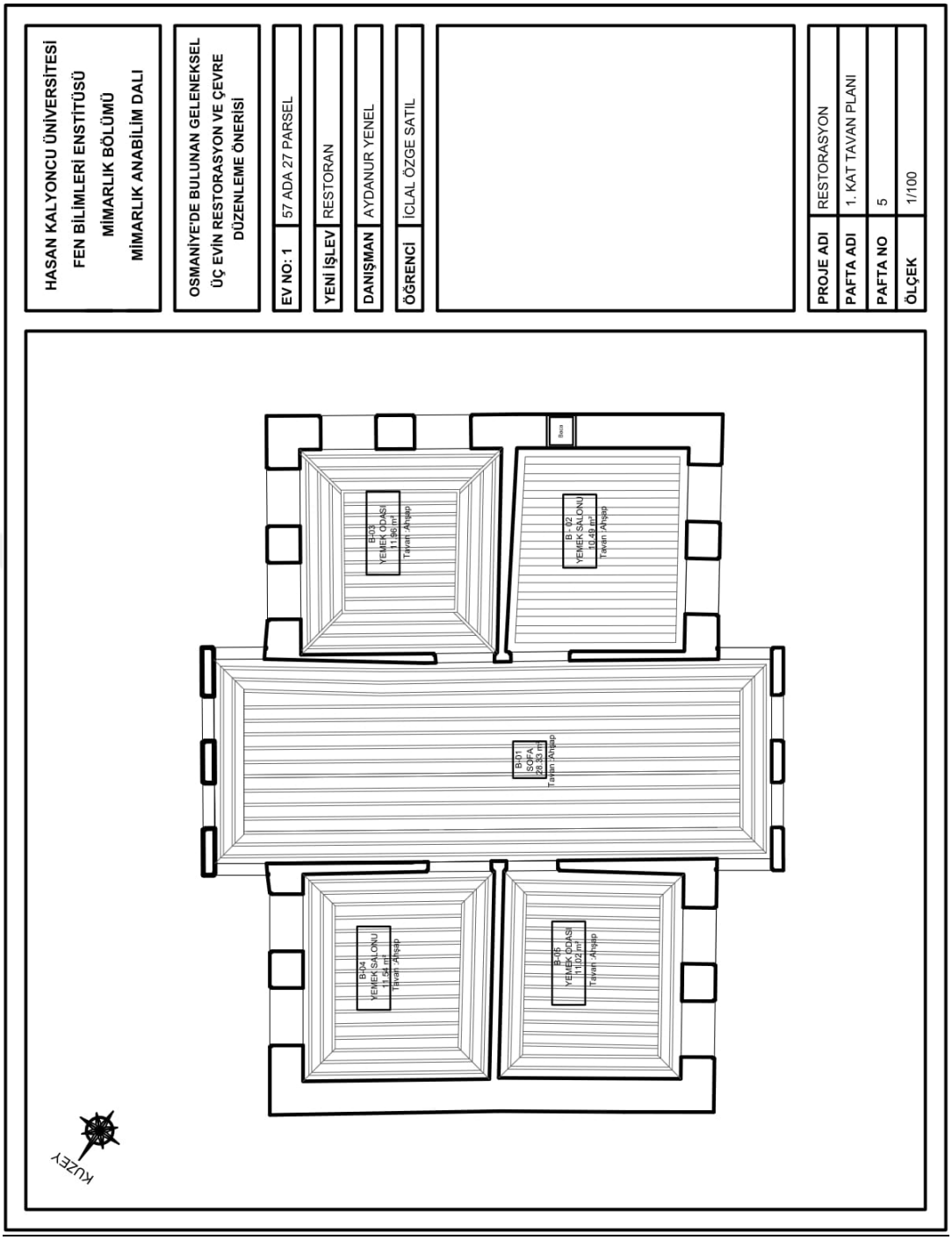
Şekil 6.2: 1.ev restorasyon zemin kat planı

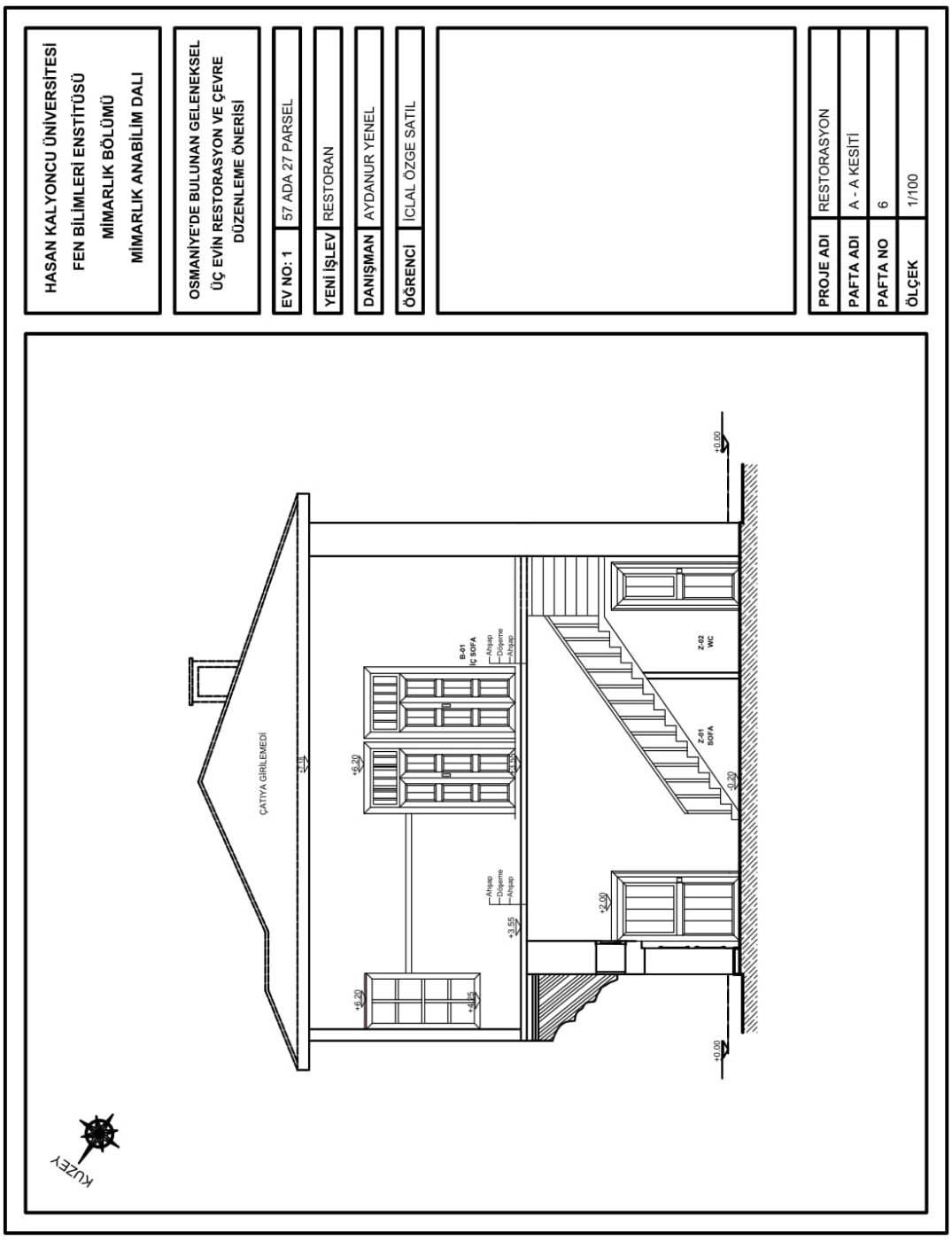
Şekil 6.3: 1.ev restorasyon 1. kat planı

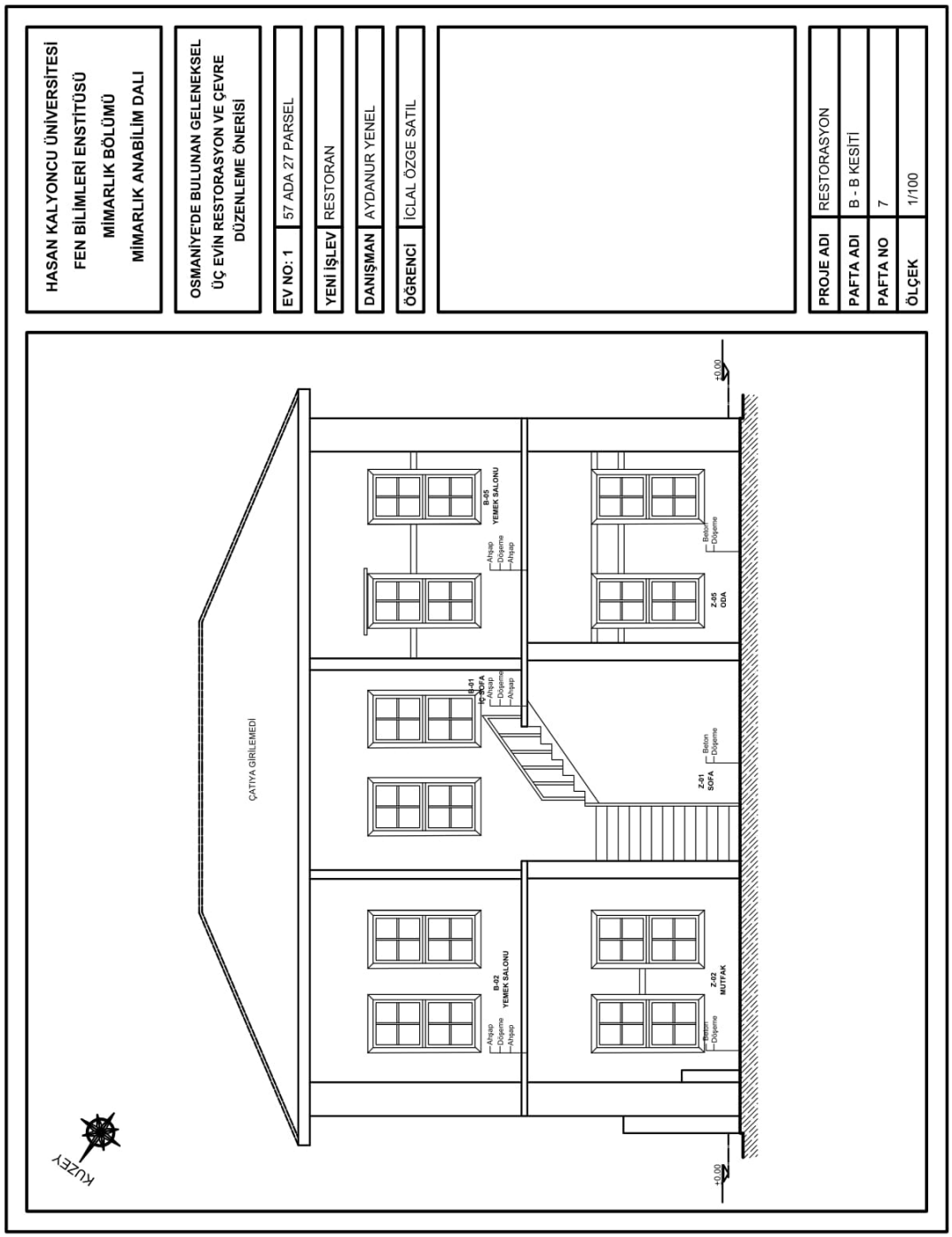
Şekil 6.4: 1.ev restorasyon zemin kat tavan planı

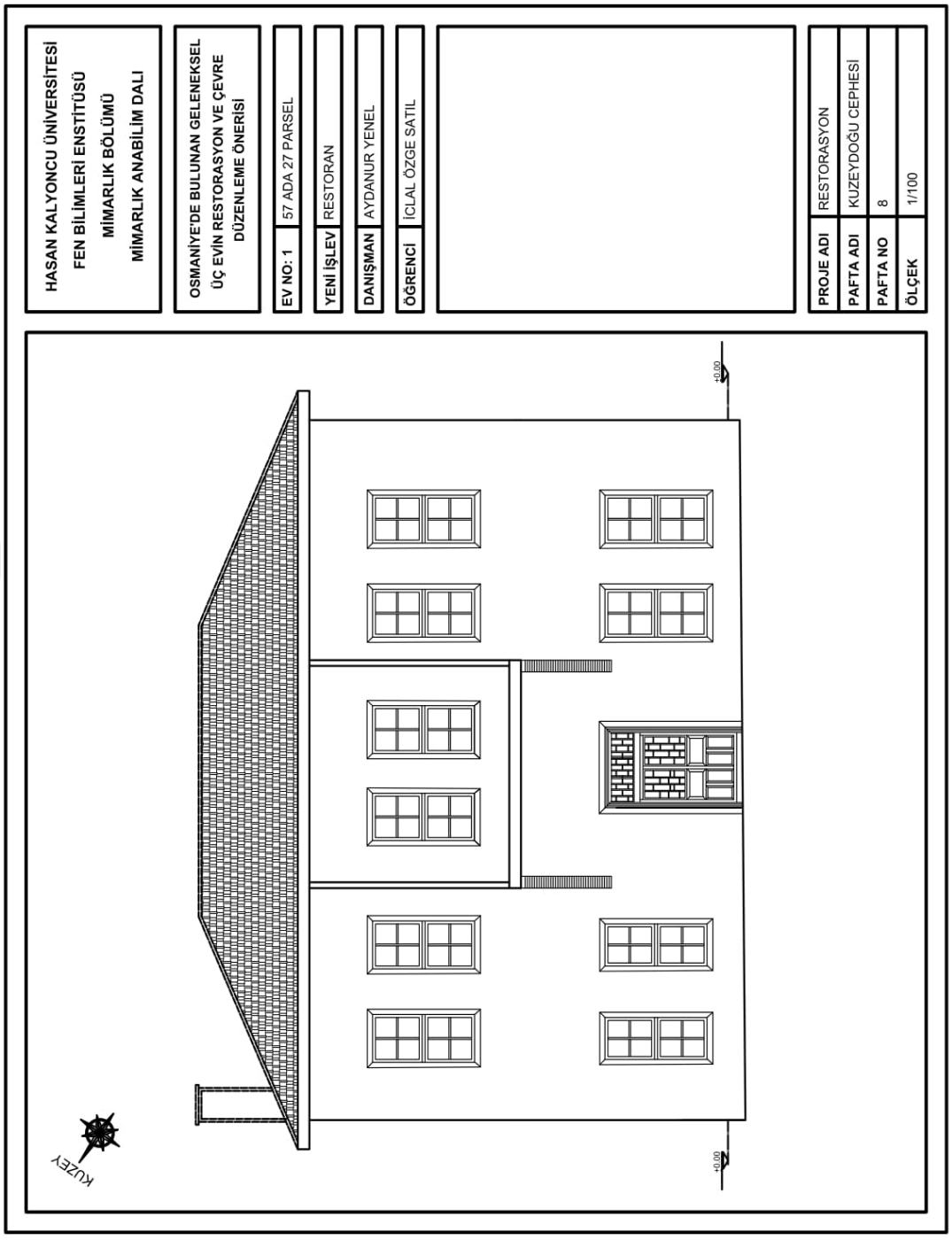
Şekil 6.5: 1.ev restorasyon 1. kat tavan planı

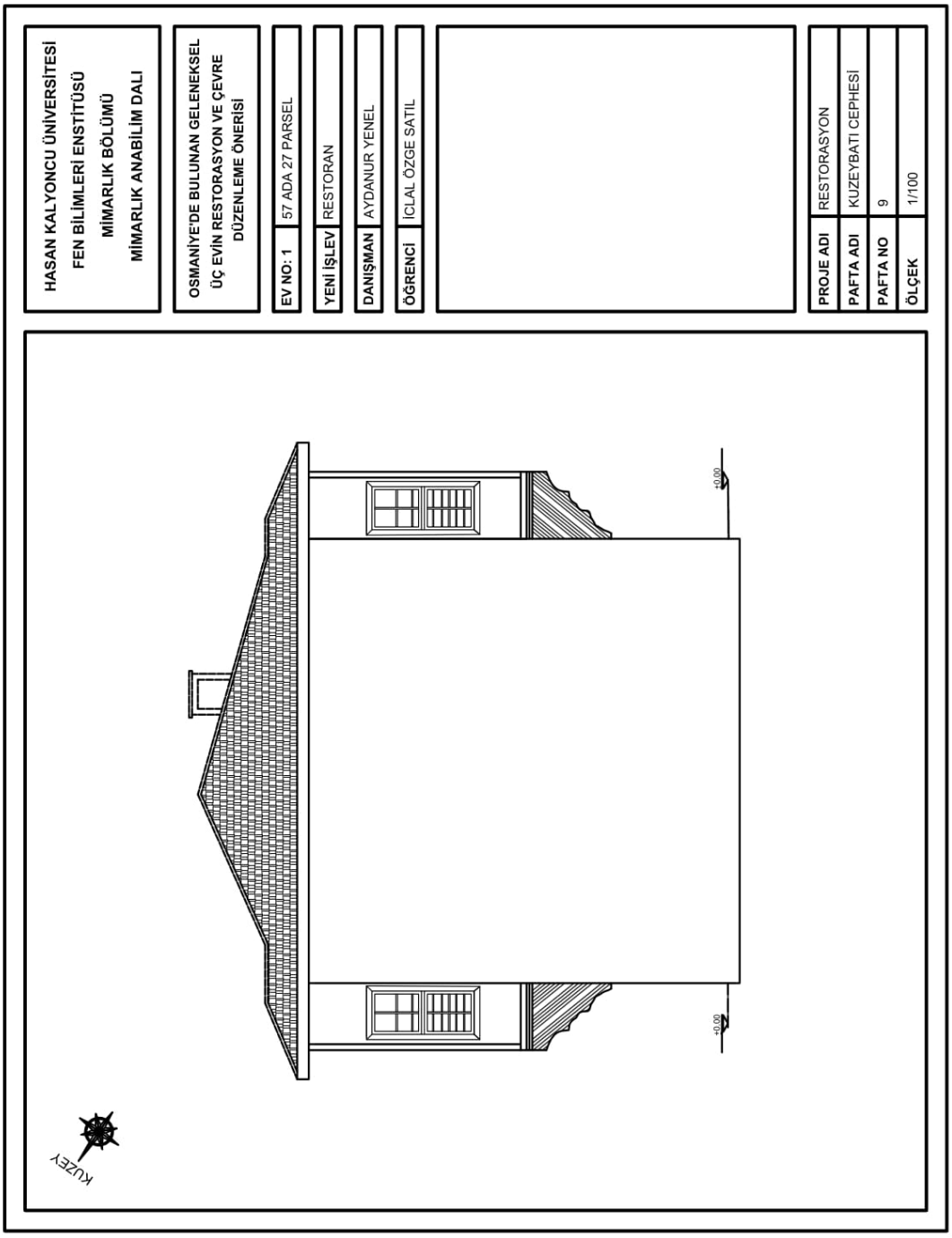
Şekil 6.6: 1.ev restorasyon a – a kesiti

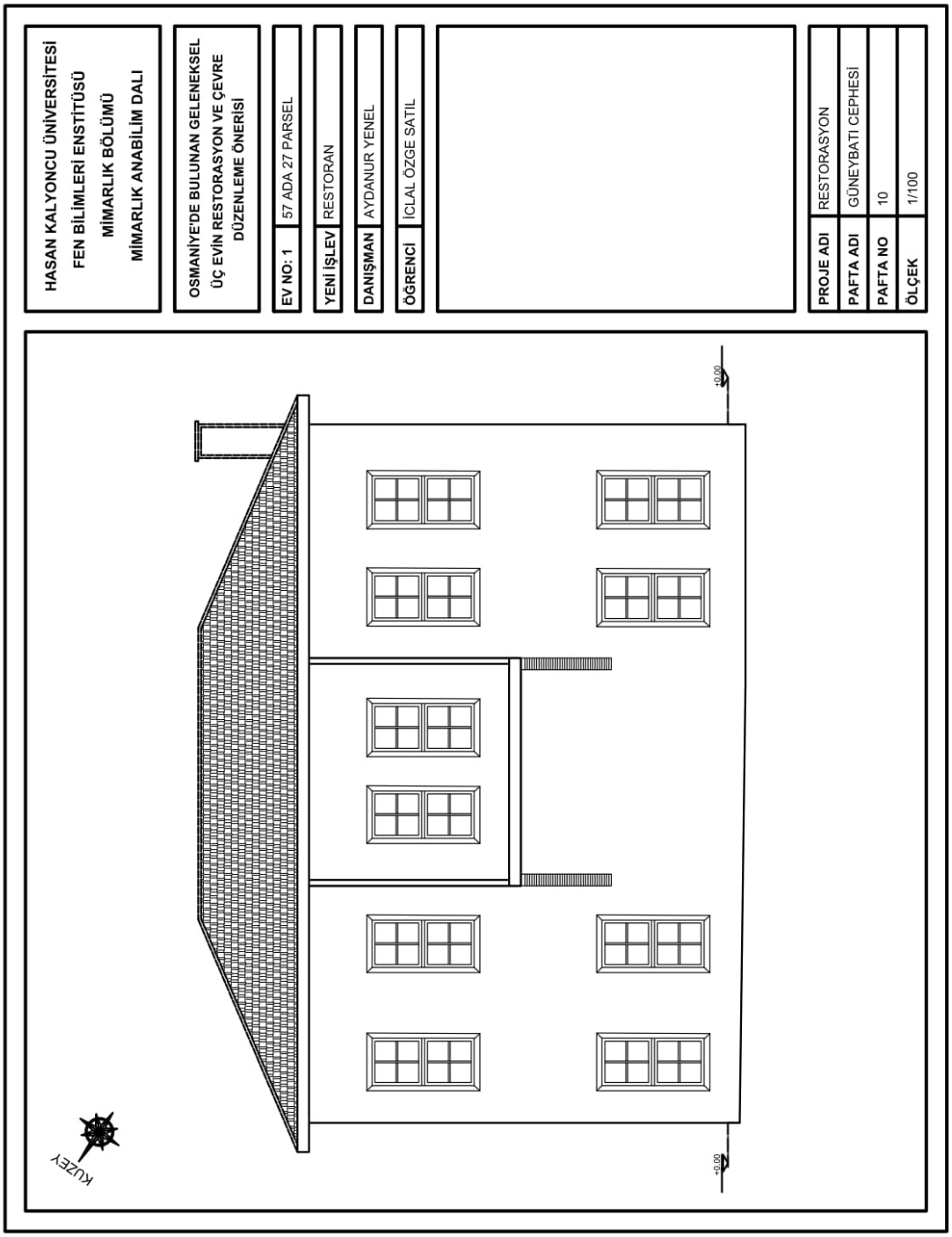
Şekil 6.7: 1.ev restorasyon b – b kesiti

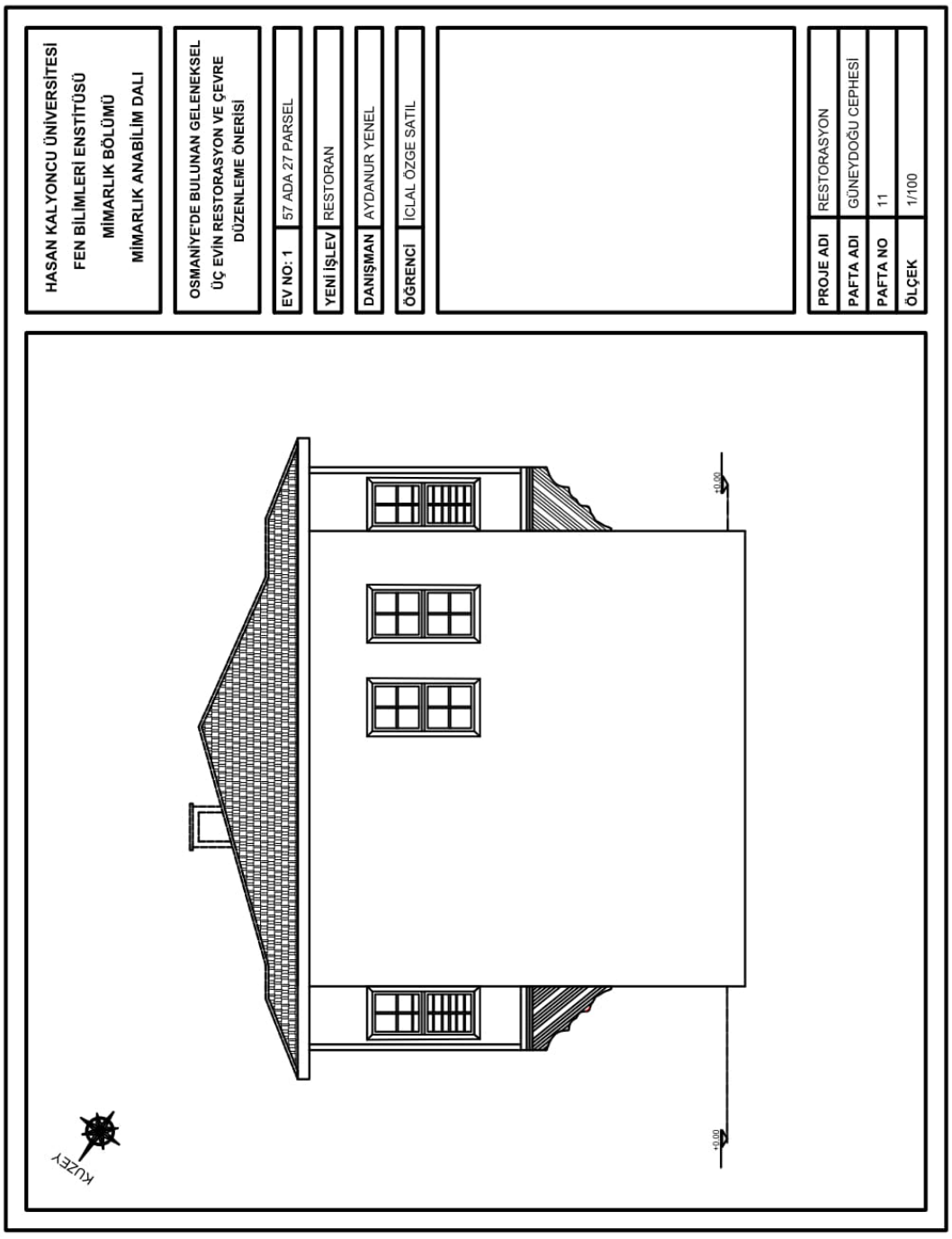
Şekil 6.8: 1.ev restorasyon kuzeydoğu cephesi

Şekil 6.9: 1.ev restorasyon kuzeybatı cephesi

Şekil 6.10: 1.ev restorasyon güneybatı cephesi

Şekil 6.11: 1.ev restorasyon güneydoğu cephesi

2.ev Mekân Kullanımı

Kitap – kafe olarak kullanılması önerilen evin yakın çevresinde ve iç mekân, organizasyonunda yapılması düşünülen restorasyon uygulamaları şu şekildedir;

Bahçe

Bölüm 5.5.2.2. 2. Grup Yapılar İçin Restorasyon Kararları çerçevesinde, evin bahçesi yeniden düzenlenecektir. Yeni işlevinde kitap – kafe olarak kullanılacak olan evin bulunduğu parselde yapılaşma sınırlarını belirlemek amacıyla bahçe duvarları restitüsyondaki kaynak kullanımı gerekçeleri doğrultusunda, geleneksel özelliklere uygun olarak düzenlenerek avlu içinde oturma gupları ve yeşil alan düzenlemesi ile yeniden oluşturulacaktır.

Zemin+ 1 katlı olan 2.evde yer alan iç mekânlara önerilen işlevler ile yapılacak müdahaleler aşağıda maddeler halinde incelenmiş ayrıca Tablo 6.2'de ve restorasyon çizimlerinde (Şekil 6.12, 6.22) belirtilmiştir.

Z – 01 mekânı, özgün halinde giriş holü olarak kullanılan mekân, hol olarak kullanılacaktır.

Z – 02 mekânı, özgün halinde depo olarak kullanılan mekân, okuma alanı olarak kullanılacaktır.

Z – 03 mekânı, özgün halinde ahır olarak kullanılan mekân, dinlenme alanı olarak kullanılacaktır.

Z – 04 mekânı, özgün halinde samanlık olarak kullanılan mekân, okuma alanı olarak kullanılacaktır.

Z – 05 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, self servis alanı olarak kullanılacaktır.

Z – 06 mekânı, özgün halinde wc – lvb olarak kullanılan mekân, wc – lvb olarak kullanılacaktır.

B – 01 mekânı, özgün halinde iç sofa olarak kullanılan mekân, iç sofa olarak kullanılacaktır.

B – 02 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, kafe alanı olarak kullanılacaktır.

B – 03 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, kafe alanı olarak kullanılacaktır.

B – 04 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, kafe alanı olarak kullanılacaktır.

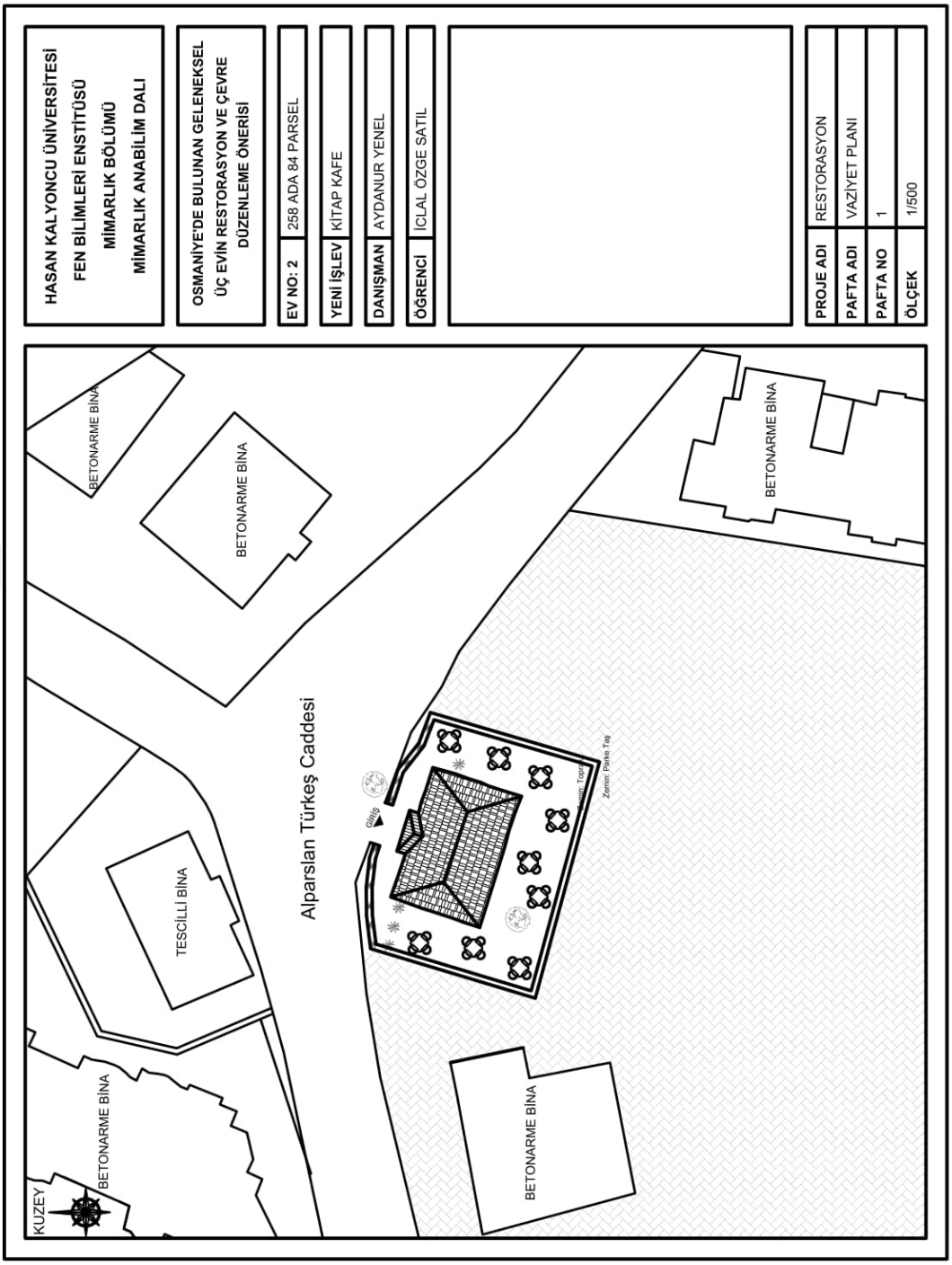
B – 05 mekânı, özgün halinde mutfak olarak kullanılan mekân, mutfak olarak kullanılacaktır.

Tablo 6.2: 2. Ev Mekân Kullanımı

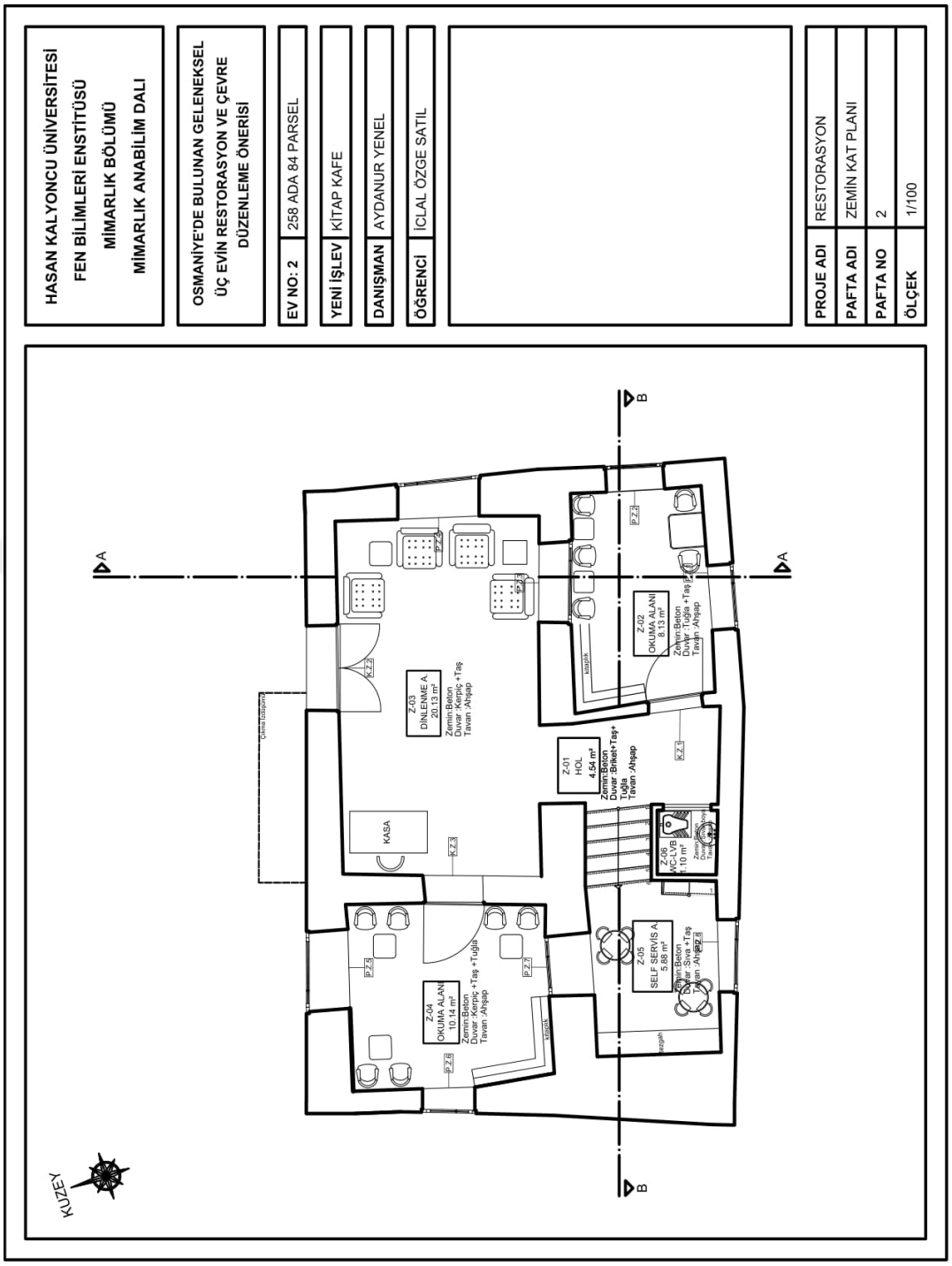
RÖLÖVE MEKAN NO İŞLEVİ VE ALANI	RESTİTÜSYON MEKAN NO İŞLEVİ VE ALANI	RESTORASYON MEKAN NO İŞLEVİ VE ALANI	YAPILAN MÜDAHALELER
Z – 01 GİRİŞ HOLÜ (4.54 M²)	Z – 01 GİRİŞ HOLÜ (4.54 M²)	Z – 01 HOL (4.54 M²)	Döşeme kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 02 DEPO (8.13 M²)	Z – 02 DEPO (8.13 M²)	Z – 02 OKUMA ALANI (8.13 M²)	Kapının aslına uygun yeniden yapılması, kapatılan pencerenin açılıp aslına uygun yeniden yapılması pencerenin sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 03 AHIR (20.13M²)	Z – 03 AHIR (20.13M²)	Z – 03 DİNLENME ALANI (20.13 M²)	Kapının sağlamlaştırılması, kapatılan pencerenin açılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 05 SAMANLIK (10.14 M²)	Z – 04 SAMANLIK (10.14 M²)	Z – 04 OKUMA ALANI (10.14 M²)	Kapatılan pencerelerin açılması, yok olan pencerenin aslına uygun yapılması,zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 06 ODA (5.88 M²)	Z – 05 ODA (5.88 M²)	Z – 05 SELF SERVİS ALANI (5.88 M²)	Kapatılan pencerenin açılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması

Tablo 6.2: 2. Ev Mekân Kullanımı (devamı)

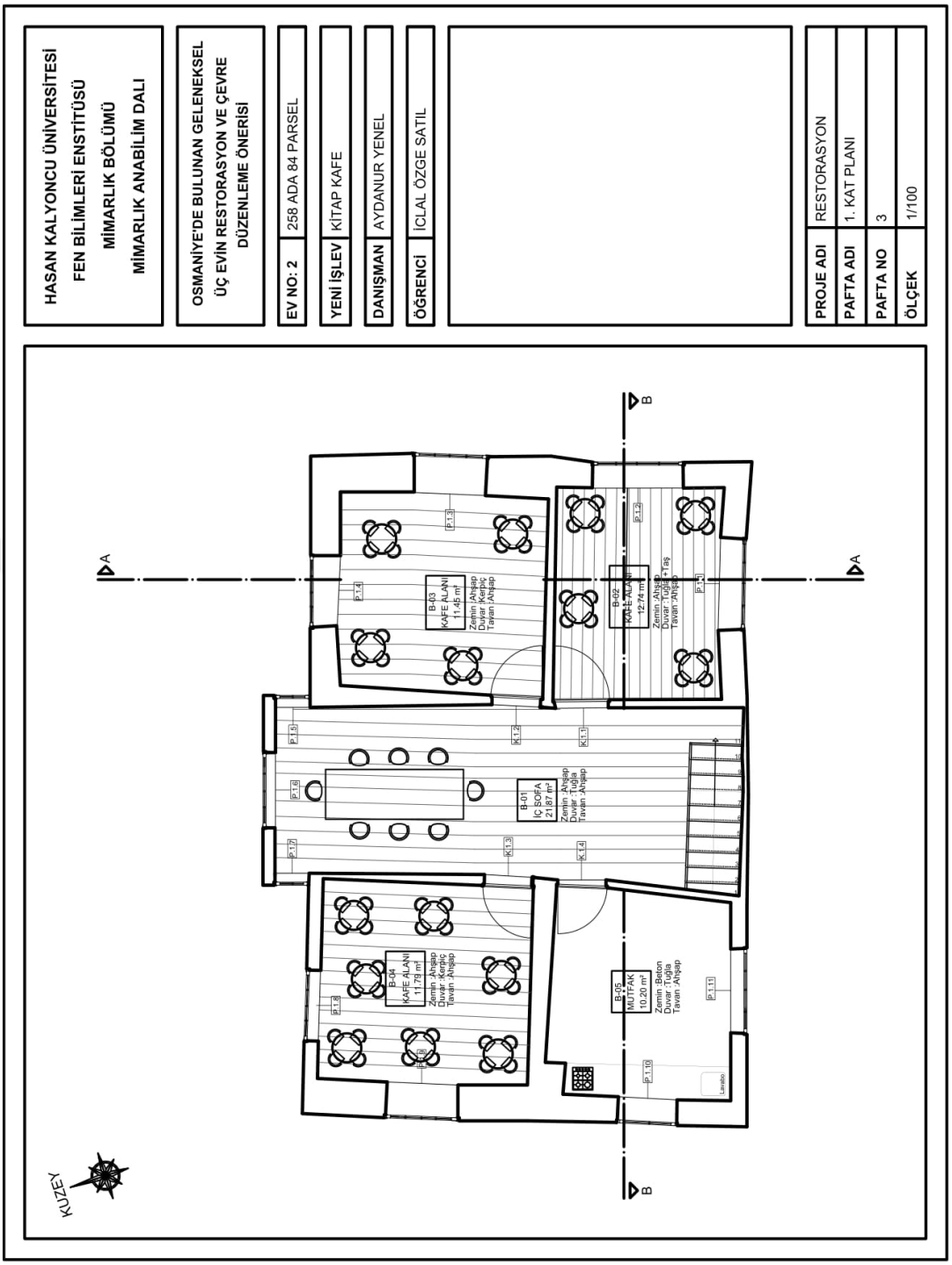
-	Z – 06 WC - LVB (1.10 M²)	Z – 06 WC – LVB (1.10 M²)	Yapının özgününde bulunan wc mekânının eklenmesi
1 – 01 1 – 04 HOL+SOFA (21.87 M²)	B – 01 İÇ SOFA (21.87 M²)	B – 01 İÇ SOFA (21.87 M²)	Pencerelerinin sağlamlaştırılması, hol ile odayı ayıran duvar ve kapının kaldırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
B – 02 ODA (12.74 M²)	B – 02 ODA (12.74 M²)	B – 02 KAFE ALANI (12.74 M²)	Kapı ve pencerelerin sağlamlaştırılması, zemin ve döşeme kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 03 ODA (11.45 M²)	B – 03 ODA (11.45 M²)	B – 03 KAFE ALANI (11.45 M²)	Kapı ve pencerelerin sağlamlaştırılması, zemin ve döşeme kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 05 ODA (11.79 M²)	B – 04 ODA (11.79 M²)	B – 04 KAFE ALANI (11.79 M²)	Değiştirilen pencerelerin aslına uygun yapılması, kapının sağlamlaştırılması, zemin ve döşeme kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 06 MUTFAK (15.26 M²)	B – 05 MUTFAK (15.26 M²)	B – 05 MUTFAK (10.20 M²)	Mutfak eklentisi olan alanın kaldırılması, kaldırılan duvara aslına uygun pencere eklenmesi, zemin ve tavan döşemesinin sağşamlaştırılması

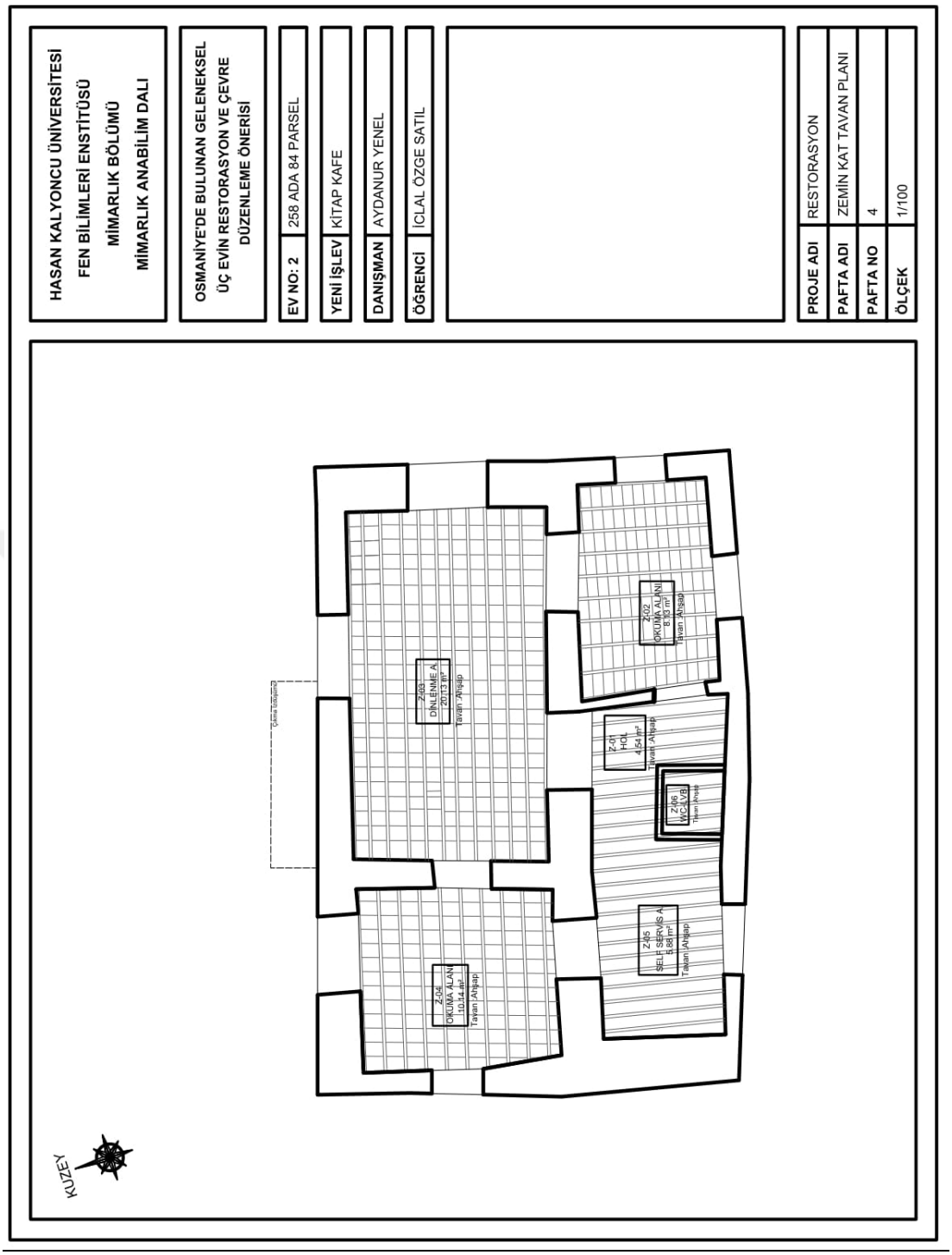
Şekil 6.12: 2.ev restorasyon vaziyet planı

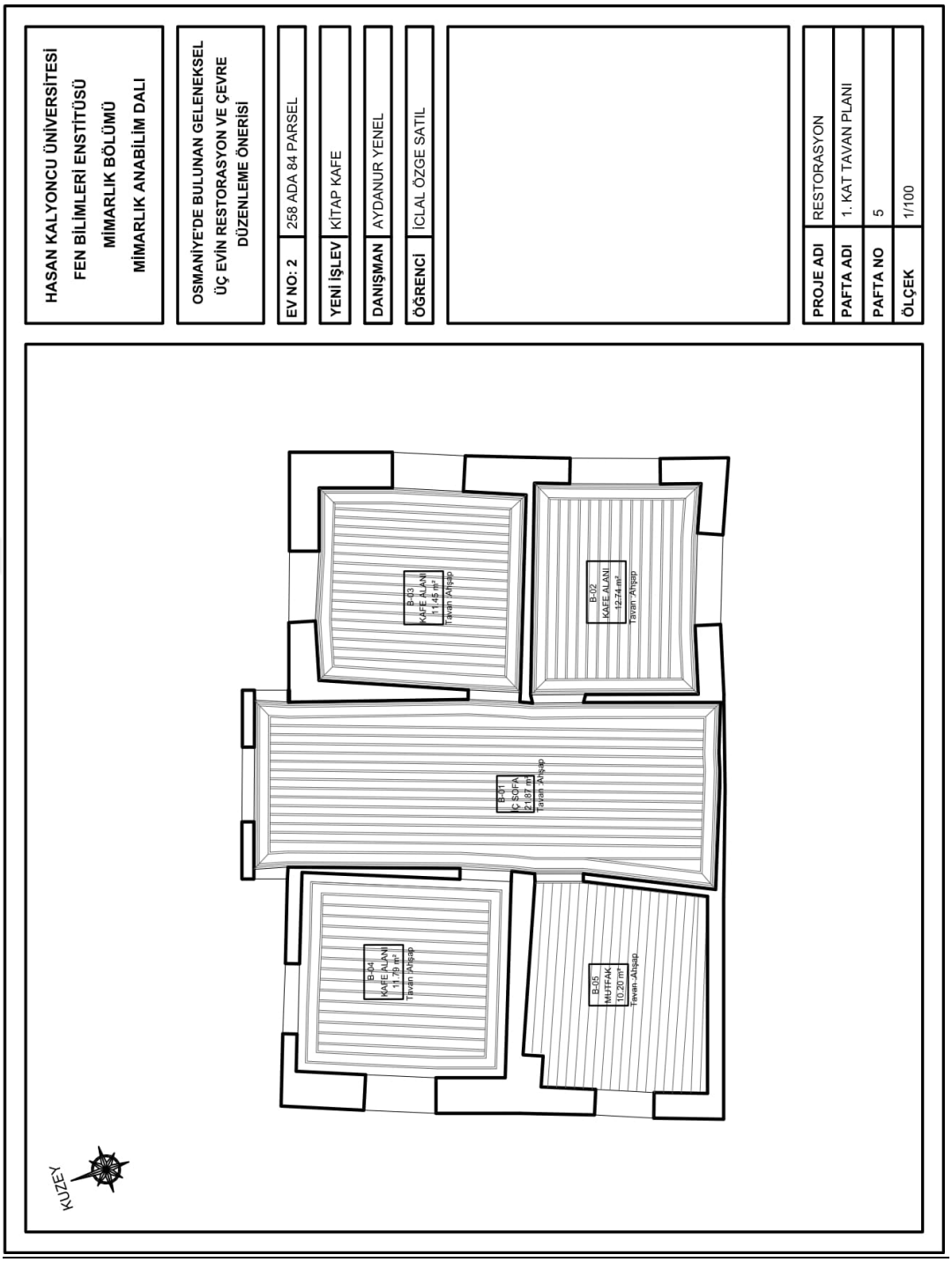
Şekil 6.13: 2.ev restorasyon zemin kat planı

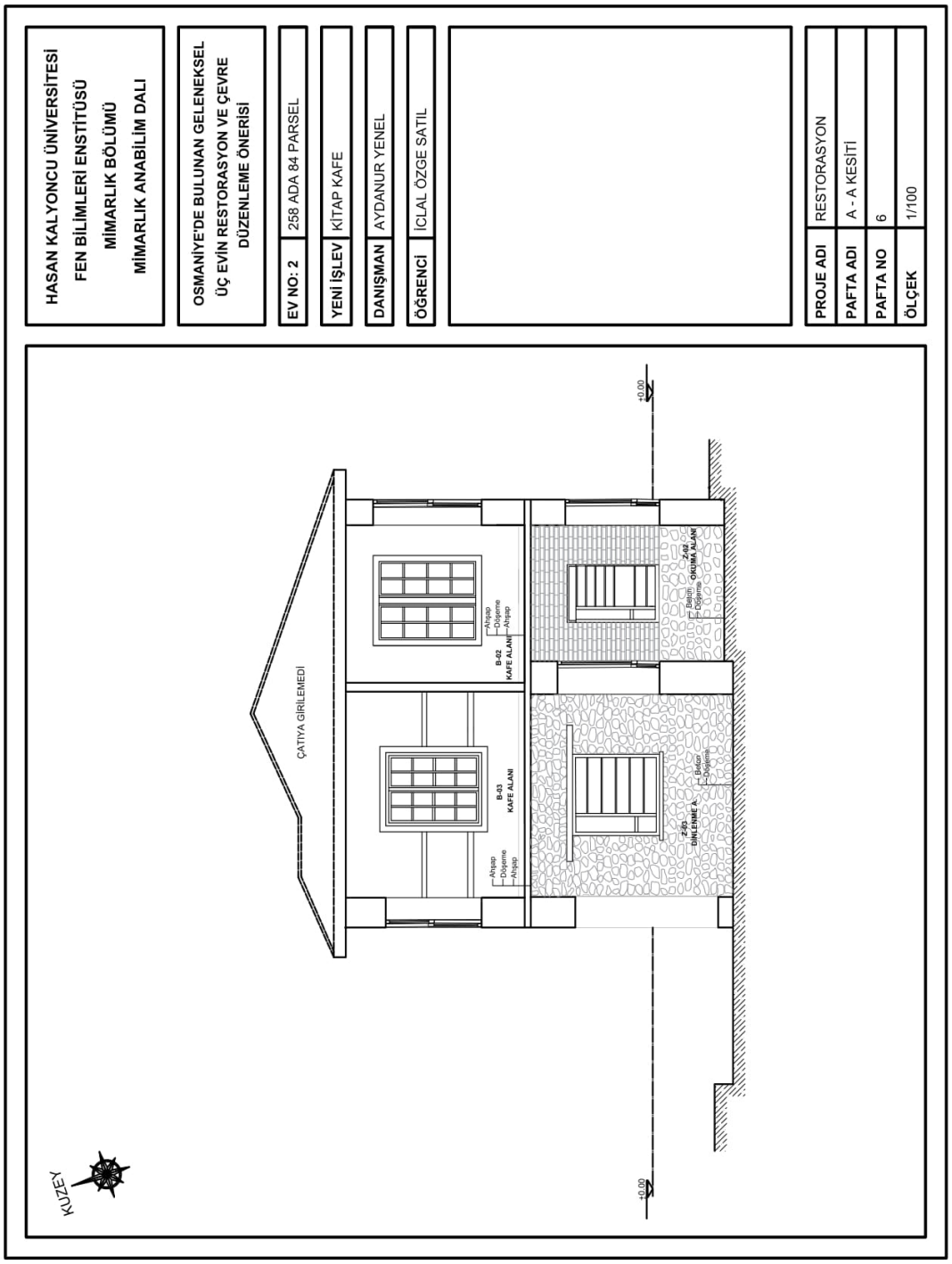
Şekil 6.14: 2.ev restorasyon 1. kat planı

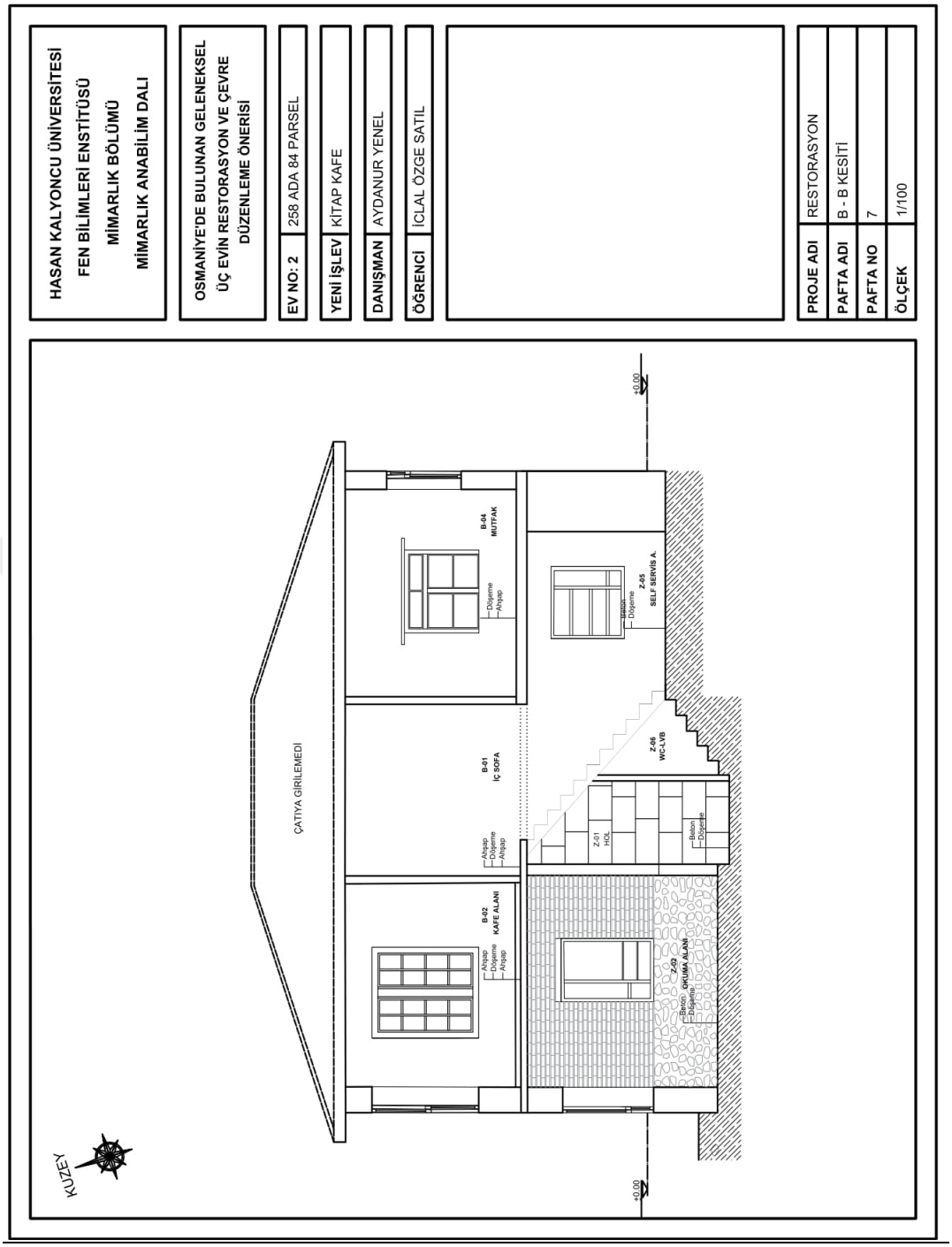
Şekil 6.15: 2.ev restorasyon zemin kat tavan planı

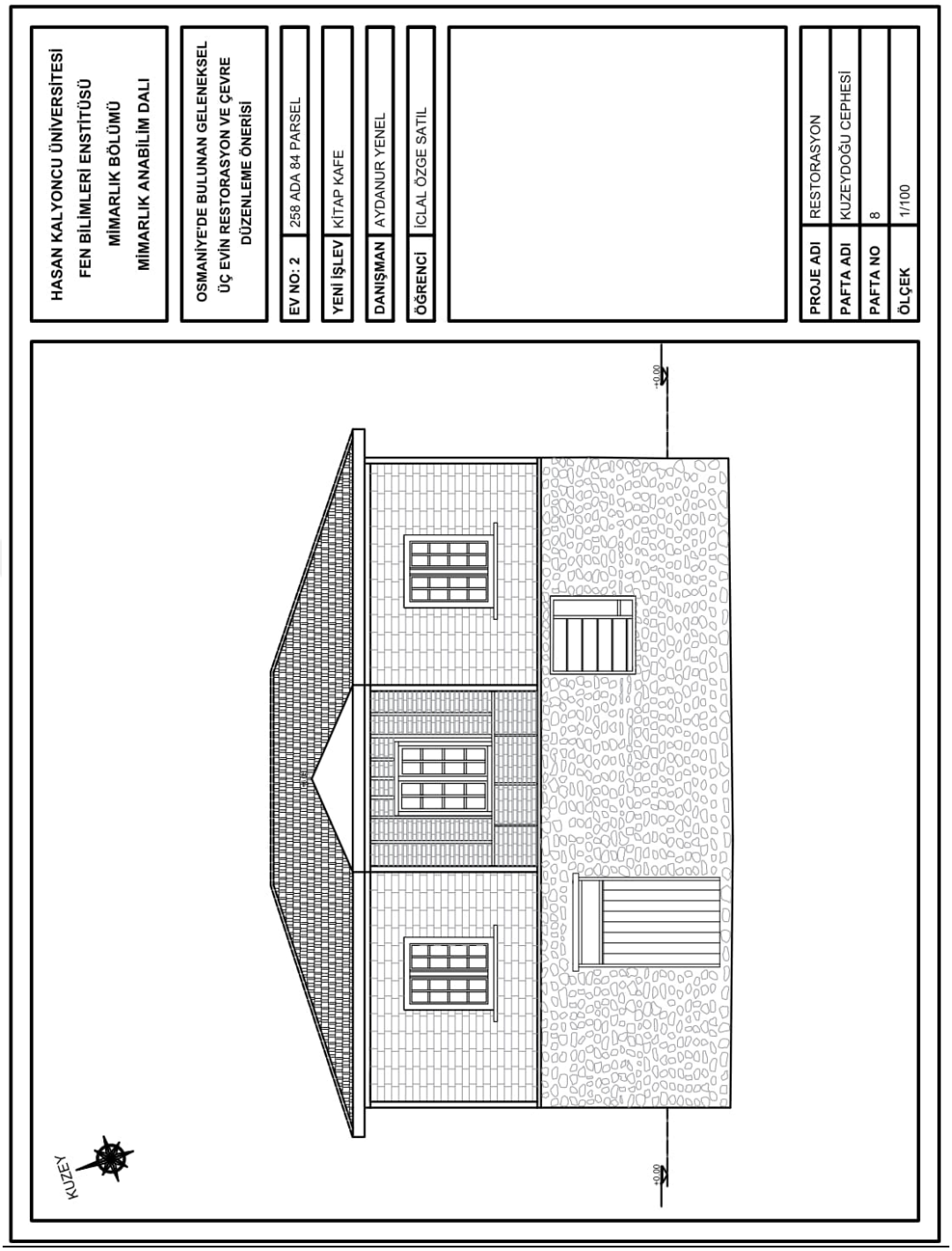
Şekil 6.16: 2.ev restorasyon 1. kat tavan planı

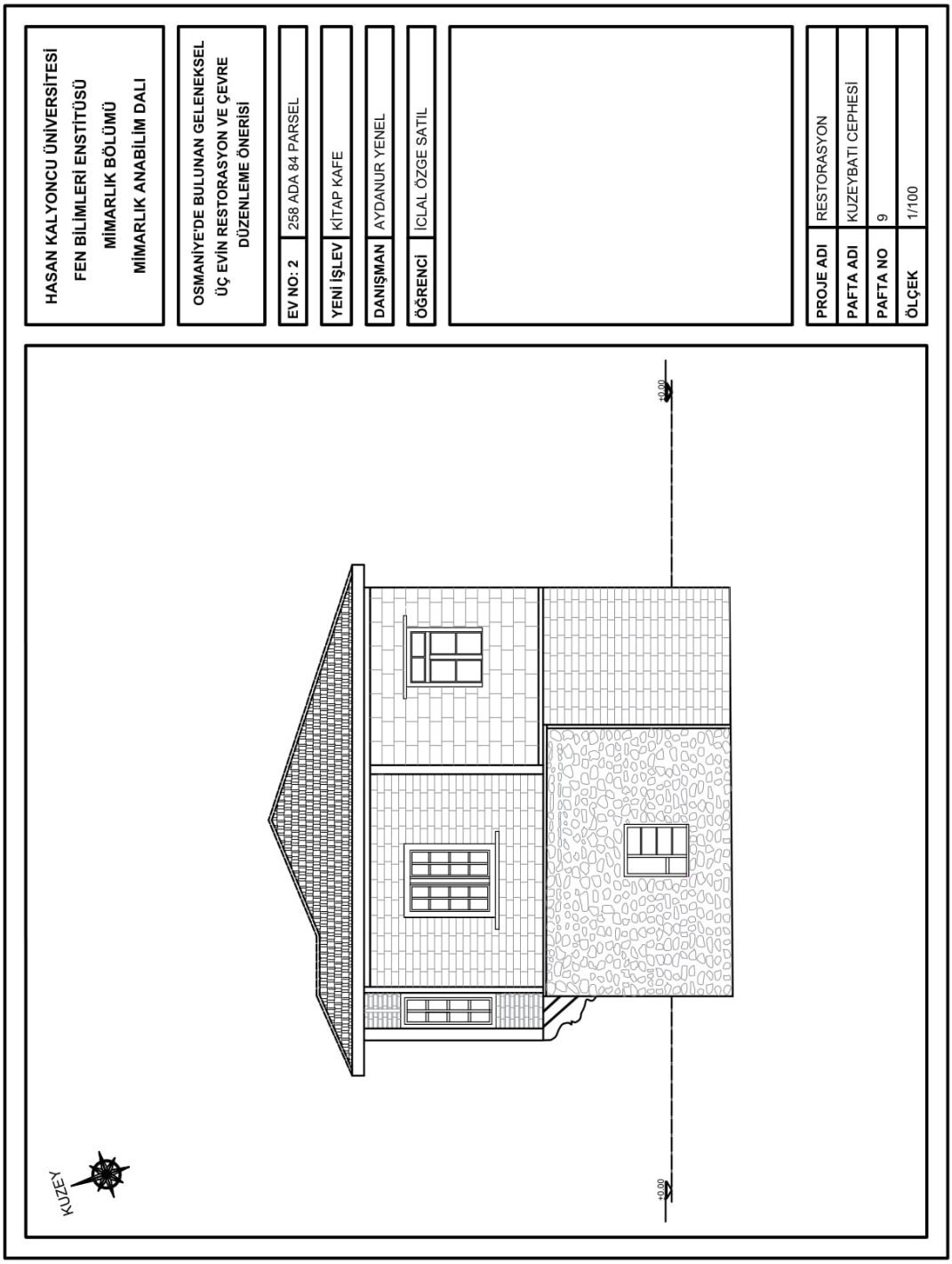
Şekil 6.17: 2.ev restorasyon a – a kesiti

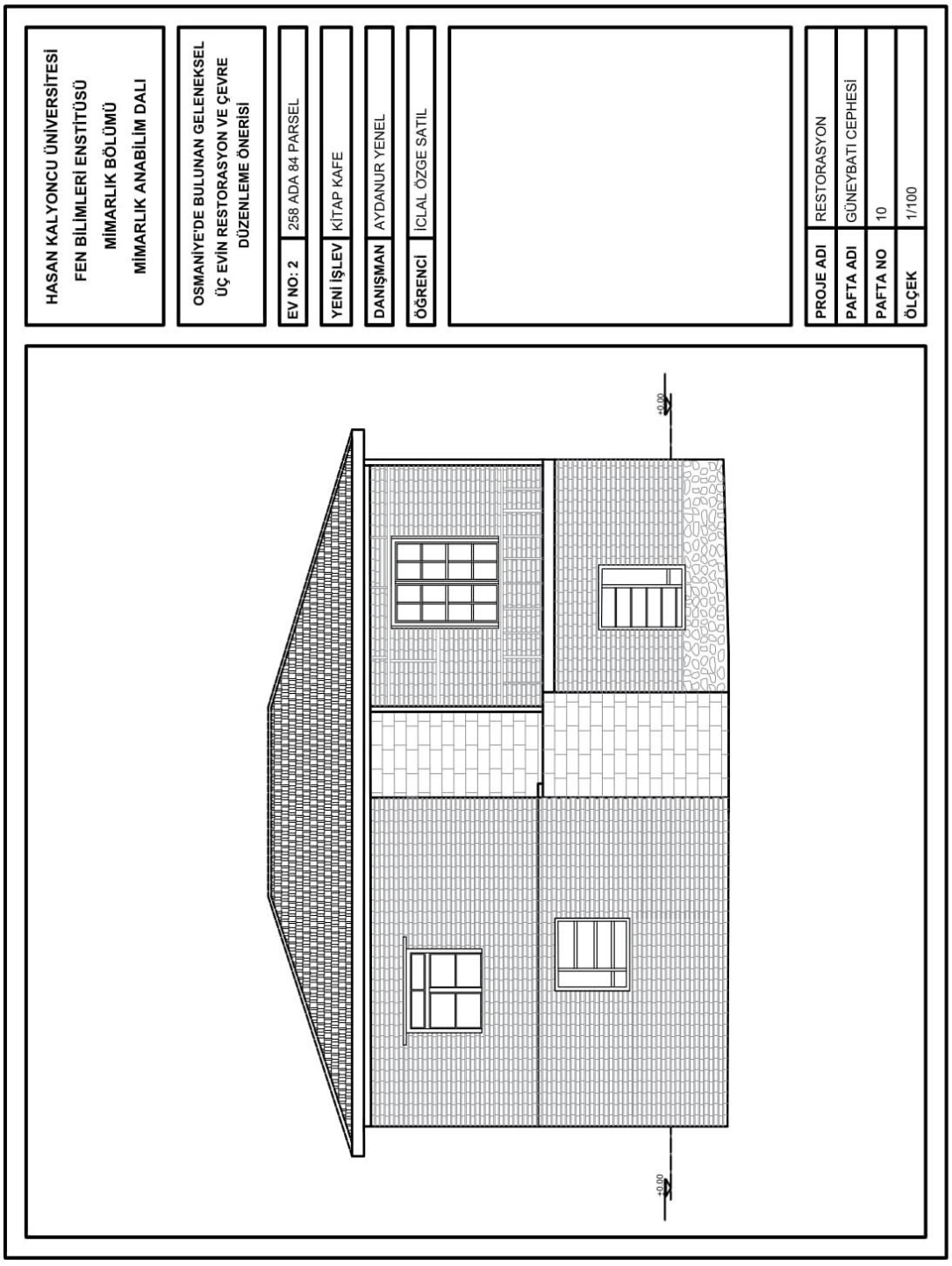
Şekil 6.18: 2.ev restorasyon b– b kesiti

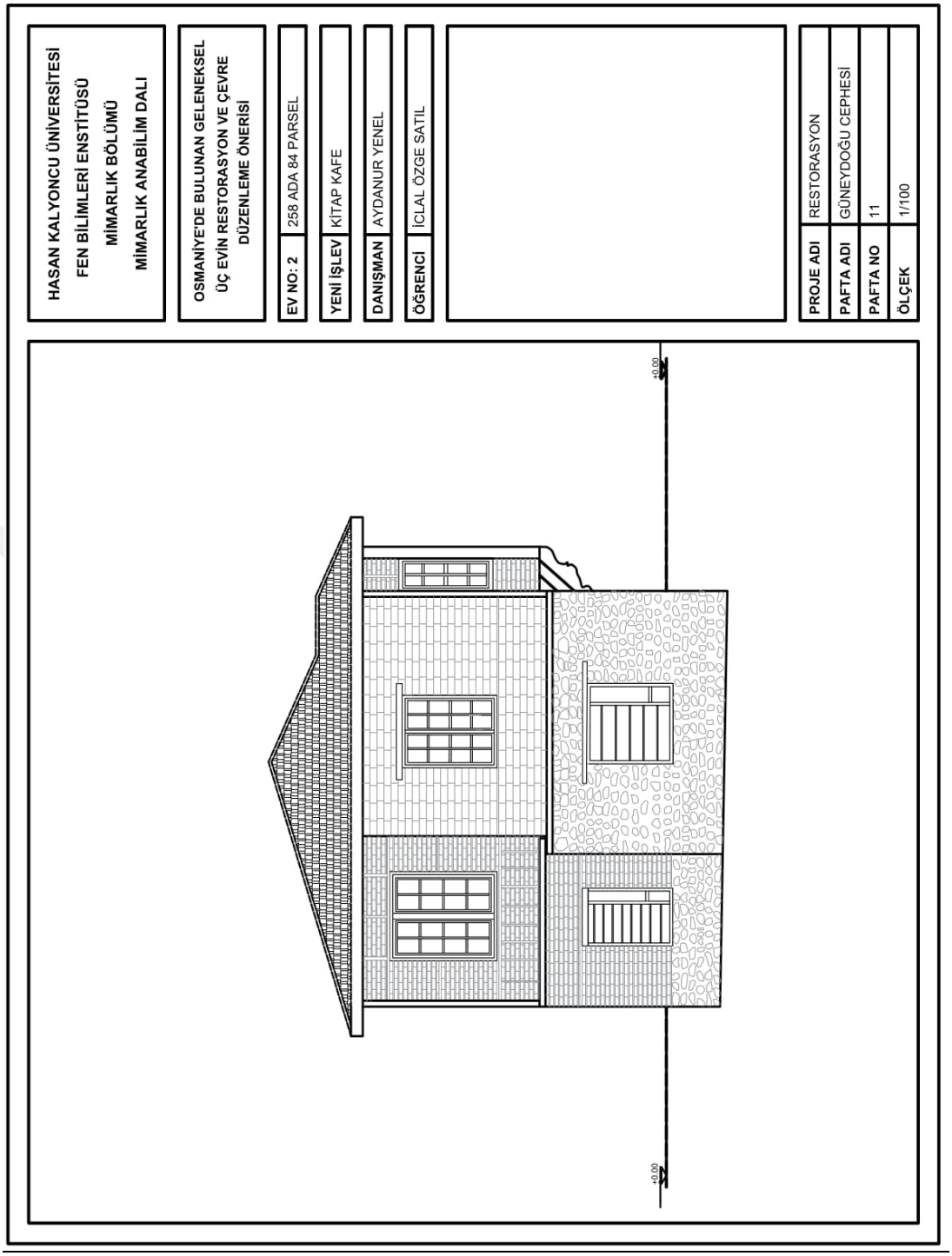
Şekil 6.19: 2.ev restorasyon kuzeydoğu cephesi

Şekil 6.20: 2.ev restorasyon kuzeybatı cephesi

Şekil 6.21: 2.ev restorasyon güneybatı cephesi

Şekil 6.22: 2.ev restorasyon güneydoğu cephesi

3.ev Mekân Kullanımı

Kent arşivi olarak kullanılması önerilen evin yakın çevresinde ve iç mekân, organizasyonuda yapılması düşünülen restorasyon uygulamaları şu şekildedir;

Bahçe

Bölüm 5.5.2.2. 2. Grup Yapılar İçin Restorasyon Kararları çerçevesinde, evin bahçesi yeniden düzenlenecektir. Yeni işlevinde kent arşivi olarak kullanılacak olan evin bulunduğu parselde yapılaşma sınırlarını belirlemek amacıyla bahçe duvarları restitüsyondaki kaynak kullanımı gerekçeleri doğrultusunda, geleneksel özelliklere uygun olarak düzenlenerek avlu içinde oturma gupları ve yeşil alan düzenlemesi ile yeniden oluşturulacaktır.

Zemin+ 1 katlı olan 3.evde yer alan iç mekânlara önerilen işlevler ile yapılacak müdahaleler aşağıda maddeler halinde incelenmiş ayrıca Tablo 6.3'de ve restorasyon çizimlerinde (Şekil 6.23, 6.33) belirtilmiştir.

Z – 01 mekânı, özgün halinde sofa olarak kullanılan mekân, sofa mekanı olarak kullanılacaktır.

Z – 02 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, okuma alanı olarak kullanılacaktır.

Z – 03 mekânı, özgün halinde wc olan mekân, wc olarak kullanılacaktır.

Z – 04 mekanı; özgün halinde mutfak olarak kullanılan mekân, okuma alanı olarak kullanılacaktır.

B – 01 mekânı, özgün halinde iç sofa olarak kullanılan mekân, iç sofa olarak kullanılacaktır.

B – 02 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, okuma alanı olarak kullanılacaktır.

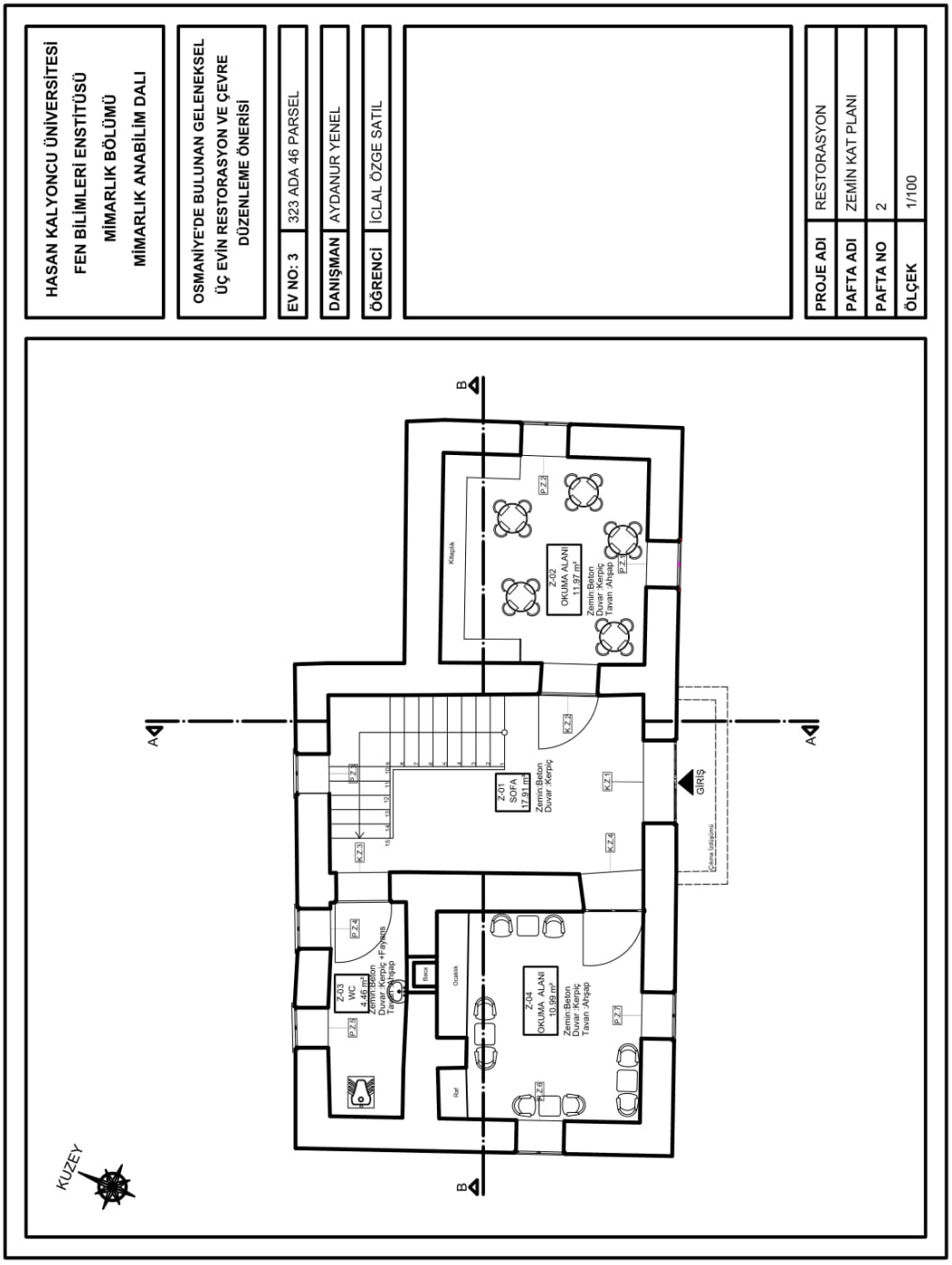
B – 03 mekânı, özgün halinde kiler olarak kullanılan mekân, arşiv+depo olarak kullanılacaktır.

B – 04 mekânı, özgün halinde oda olarak kullanılan mekân, okuma alanı olarak kullanılacaktır.

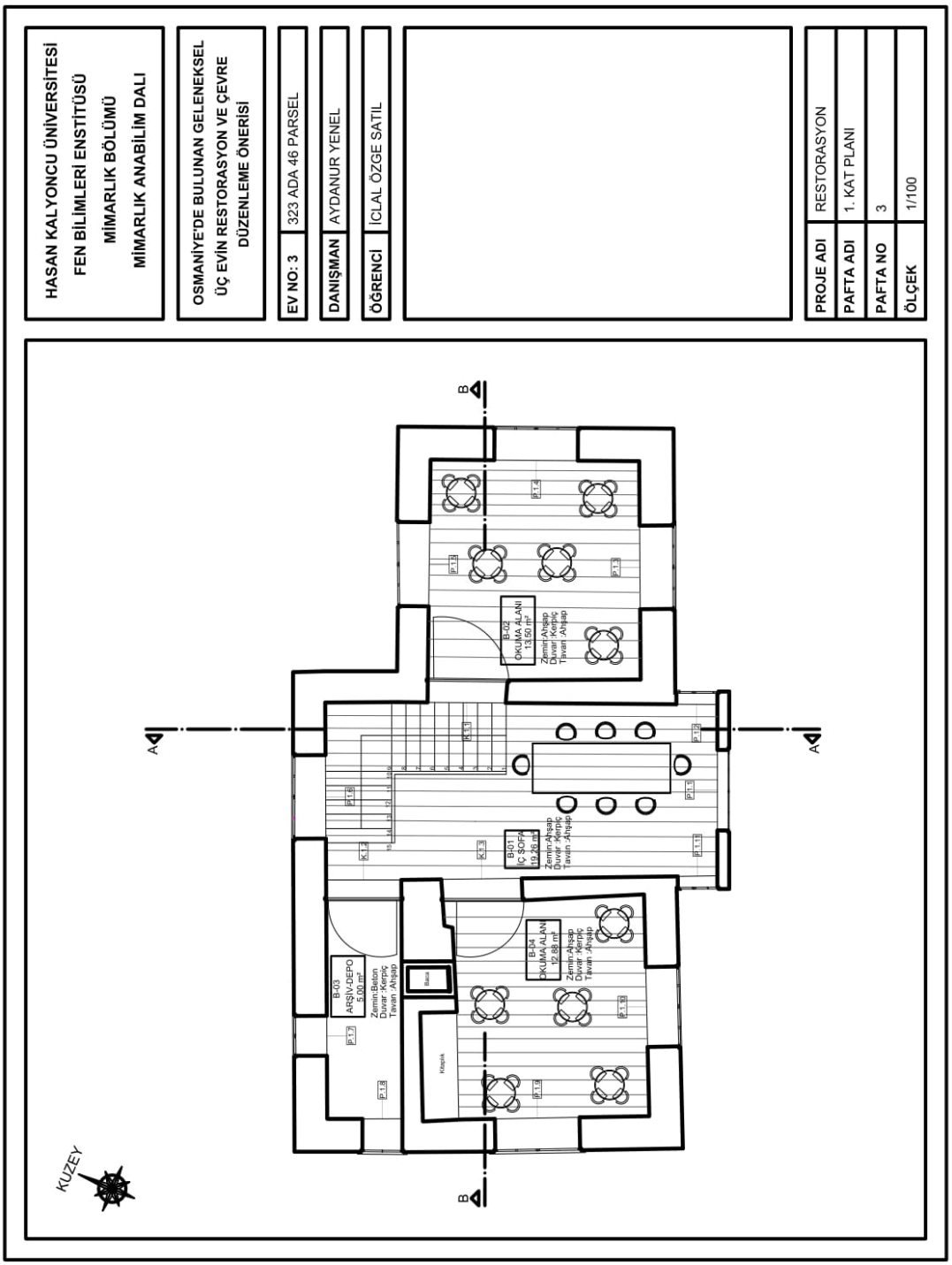
Tablo 6.3: 3. Ev Mekân Kullanımı

RÖLÖVE MEKÂN NO İŞLEVİ VE ALANI	RESTİTÜSYON MEKÂN NO İŞLEVİ VE ALANI	RESTORASYON MEKÂN NO İŞLEVİ VE ALANI	YAPILAN MÜDAHALELER
Z – 01 SOFA (17.91 M²)	Z – 01 SOFA (17.91 M²)	Z – 01 SOFA (17.91 M²)	Giriş kapısının sağlamlaştırılması, arka bahçeye açılan kapının kaldırılması, yok olan pencerelerin aslına uygun yapılması zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 02 ODA (11.97 M²)	Z – 02 ODA (11.97 M²)	Z – 02 OKUMA ALANI (11.97 M²)	Yok olan kapı ve pencerenin aslına uygun yeniden yapılması, var olan pencerenin sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 04 WC (2.29 M²)	Z – 03 WC (4.46 M²)	Z – 03 WC (4.46 M²)	Wc mekânının genişletilmesi, özgün kapının eklenmesi, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
Z – 05 MUTFAK (10.99 M²)	Z – 04 MUTFAK (10.99 M²)	Z – 04 OKUMA ALANI (10.99 M²)	Yok olan pencerelerin açılması ve aslına uygun yapılması, kapının sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
B – 01 İÇ SOFA (19.26 M²)	B – 01 İÇ SOFA (19.26 M²)	B – 01 İÇ SOFA (19.26 M²)	Yok olan pencerelerin açılması ve aslına uygun yapılması, var olan pencerenin sağlamlaştırılması, sonradan eklenen balkon kapısının kaldırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
B – 02 ODA (13.50 M²)	B – 02 ODA (13.50 M²)	B – 02 OKUMA ALANI (13.50 M²)	Yok olan pencerelerin açılması ve kapının aslına uygun yapılması, var olan pencerenin sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamasının sağlamlaştırılması
B – 04 KİLER (5.00 M²)	B – 03 KİLER (5.00 M²)	B – 03 ARŞİV+DEPO (5.00 M²)	Yok olan kapının aslına uygun yapılması, pencerelerin sağlamlaştırılması, zemin ve tavan kaplamalarının sağlamlaştırılması
B – 05 ODA (12.88 M²)	B – 04 ODA (12.88 M²)	B – 04 OKUMA ALANI (12.88 M²)	Yok olan kapı ve pencerenin aslına uygun yapılması, pencerenin sağlamlaştırılması, yok olan özgün dolabın yeniden yapılması, zemin ve tavan kaplamalarının sağlamlaştırılması

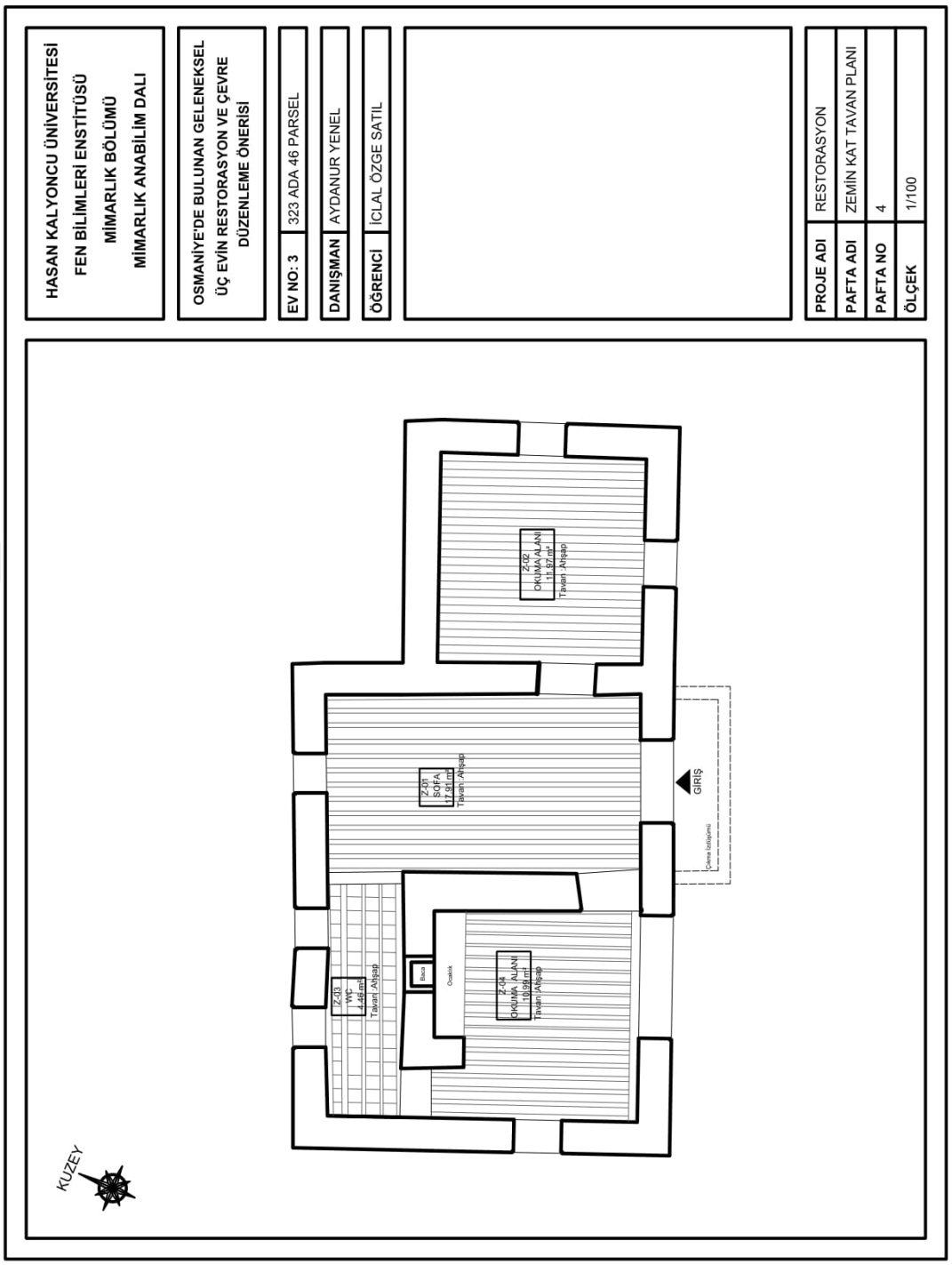
Şekil 6.23: 3.ev restorasyon vaziyet planı

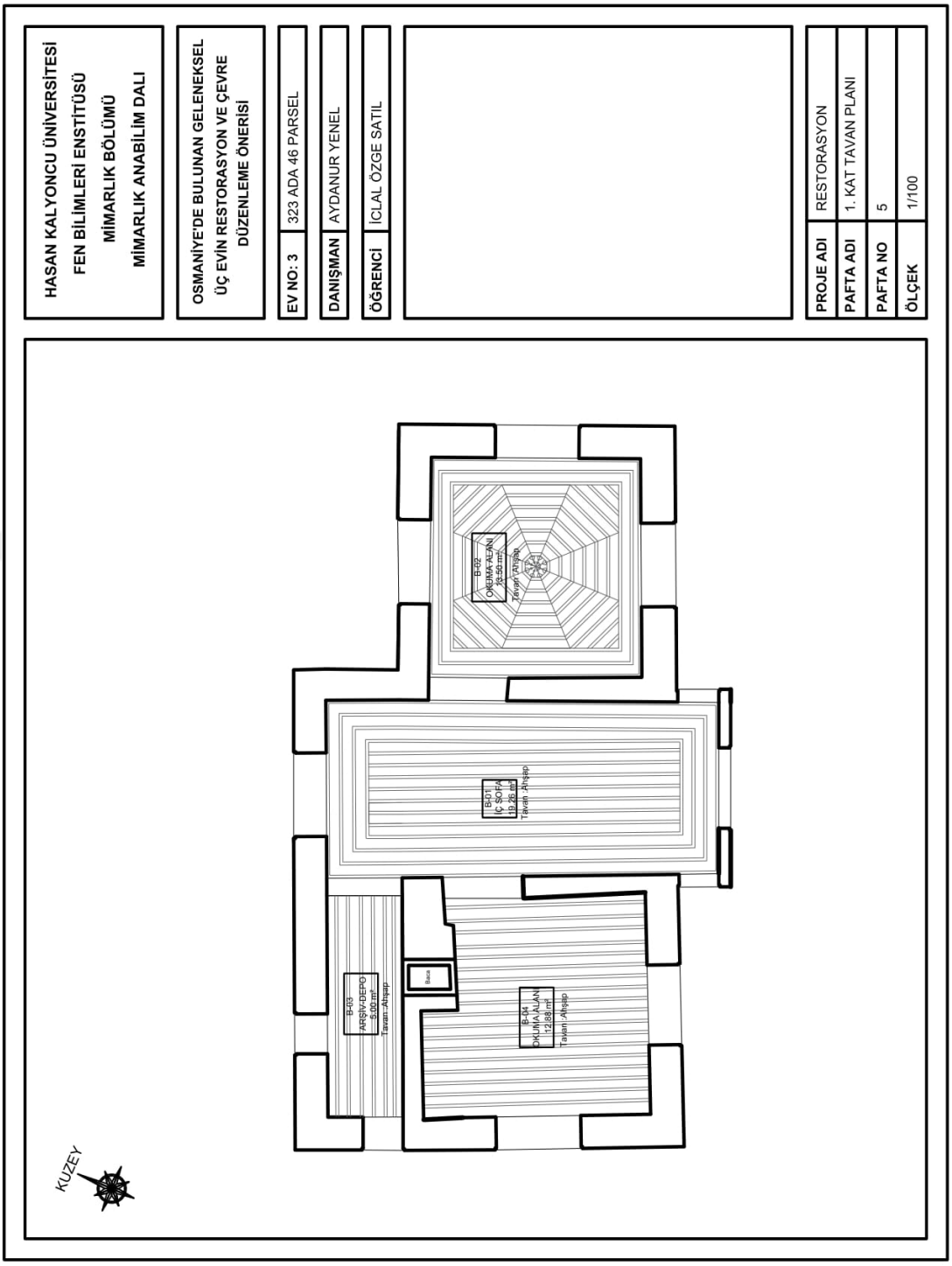
Şekil 6.24: 3.ev restorasyon zemin kat planı

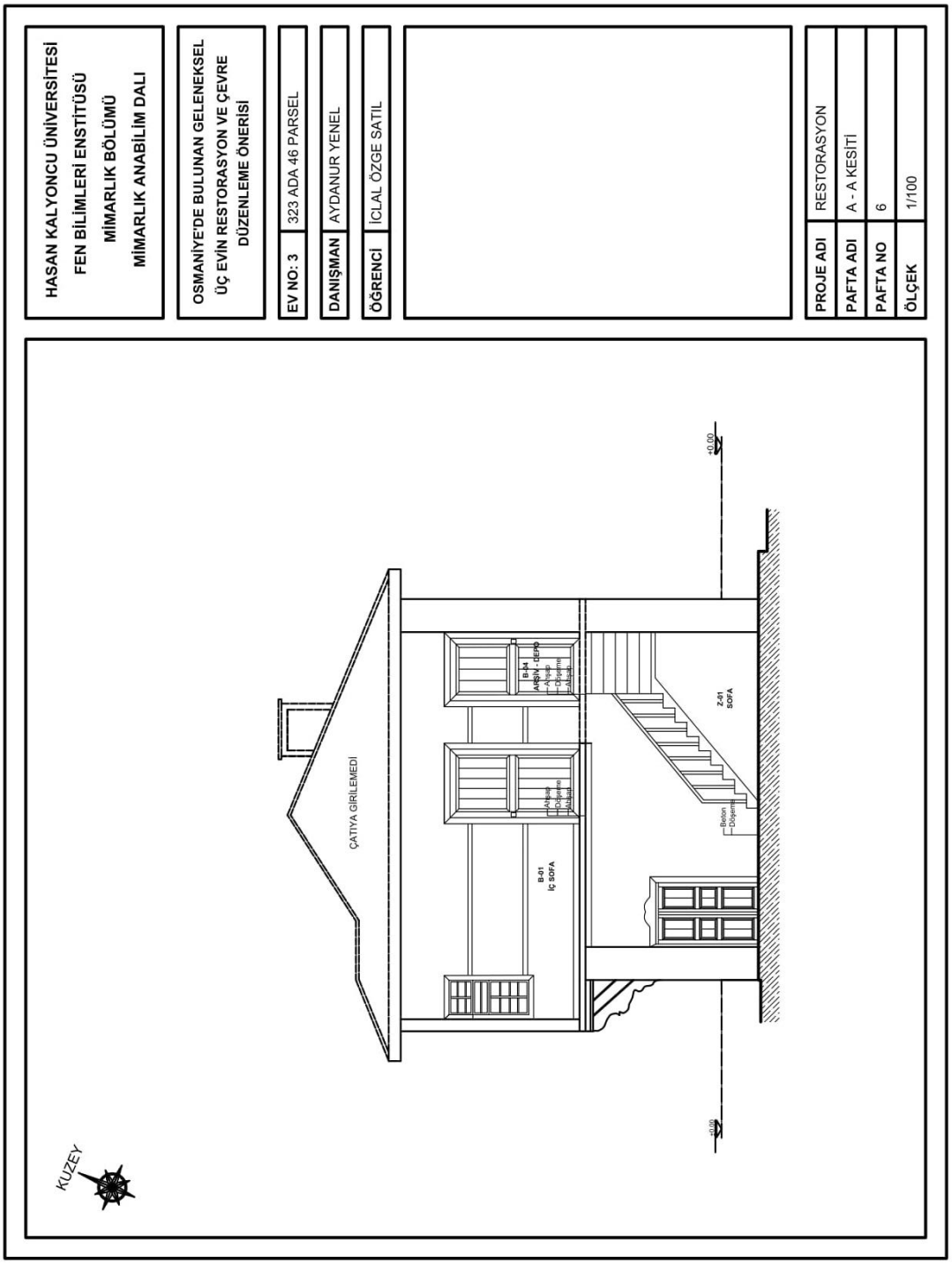
Şekil 6.25: 3.ev restorasyon 1. kat planı

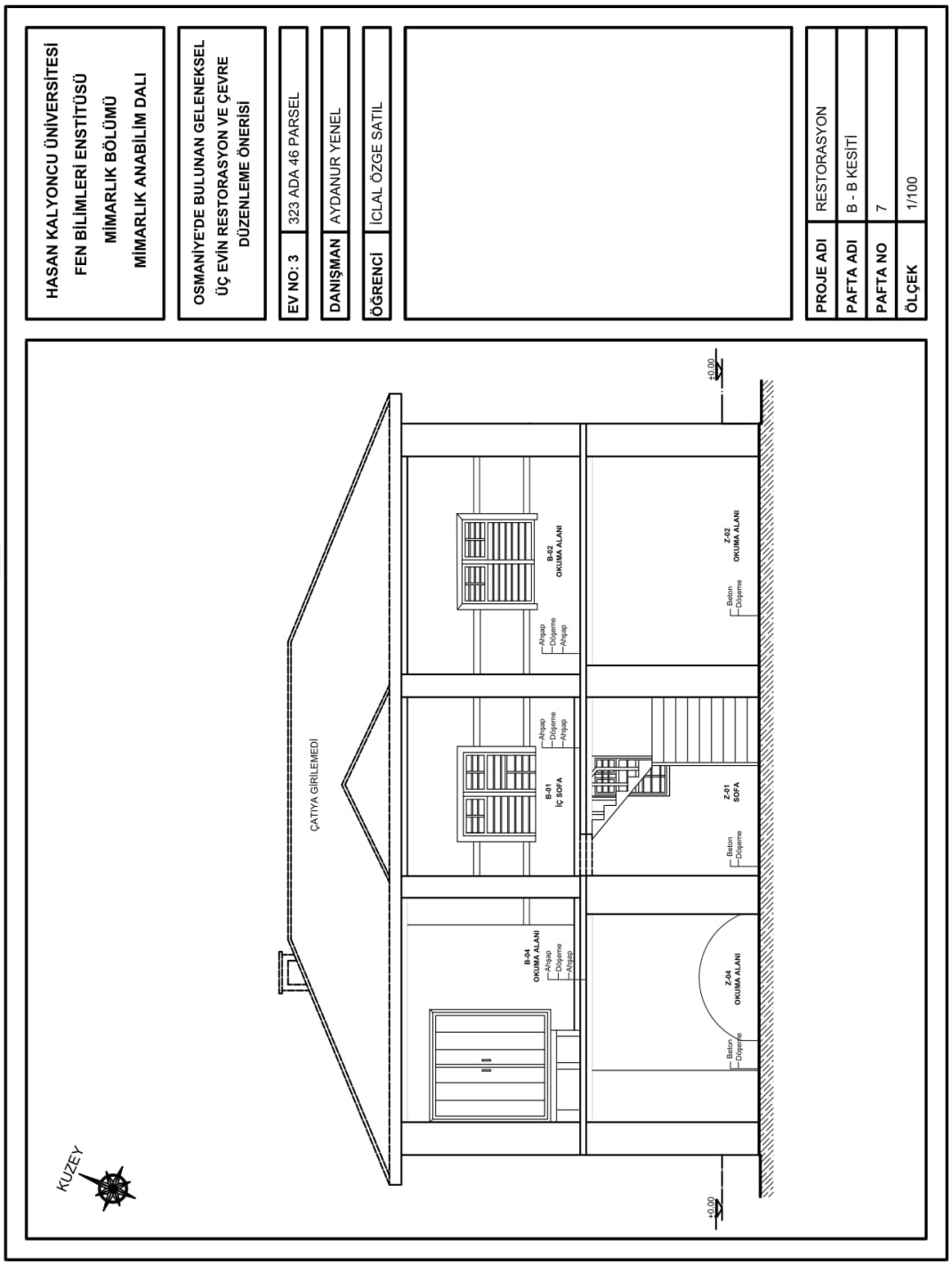
Şekil 6.26: 3.ev restorasyon zemin kat tavan planı

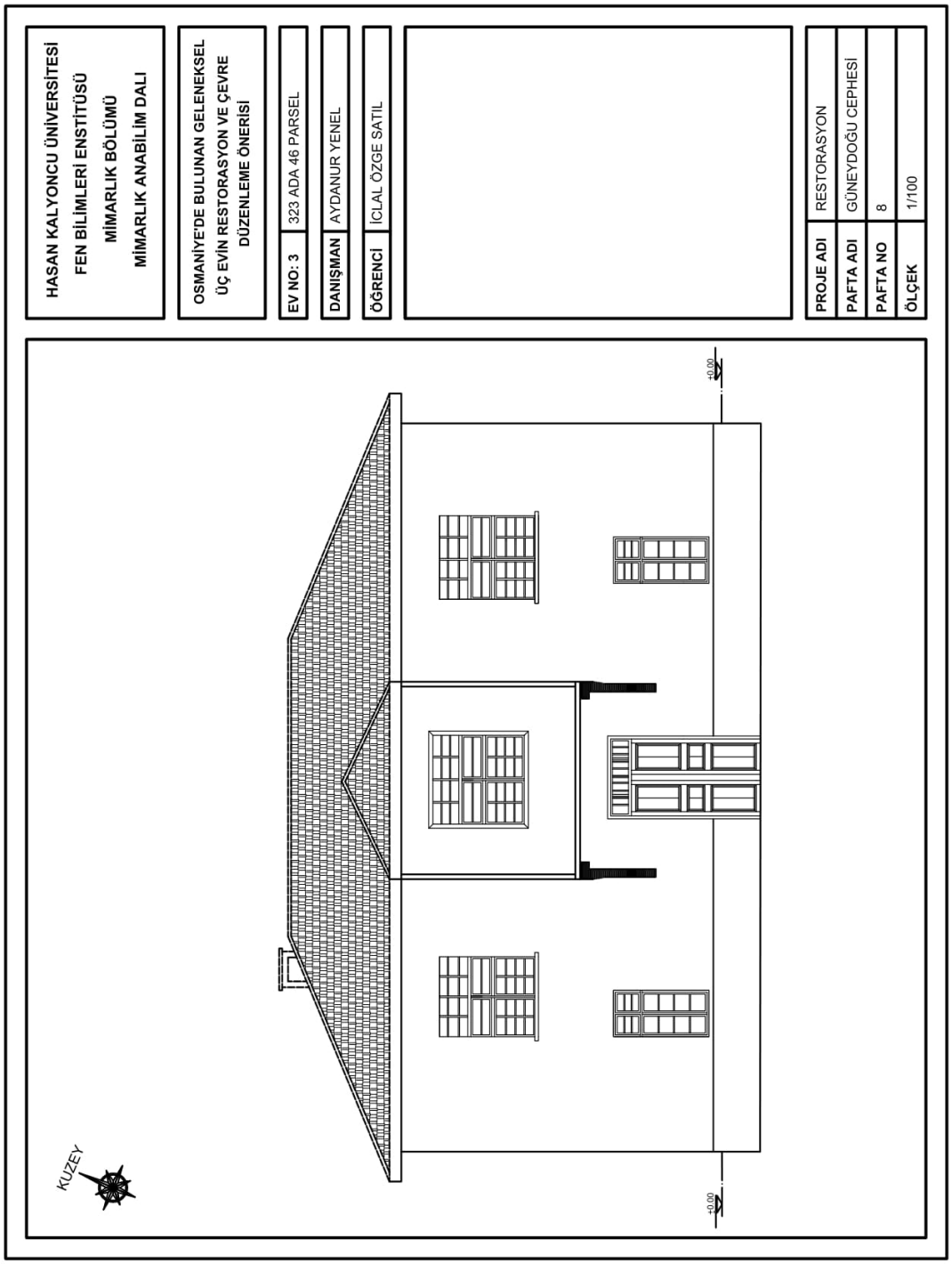
Şekil 6.27: 3.ev restorasyon 1. kat tavan planı

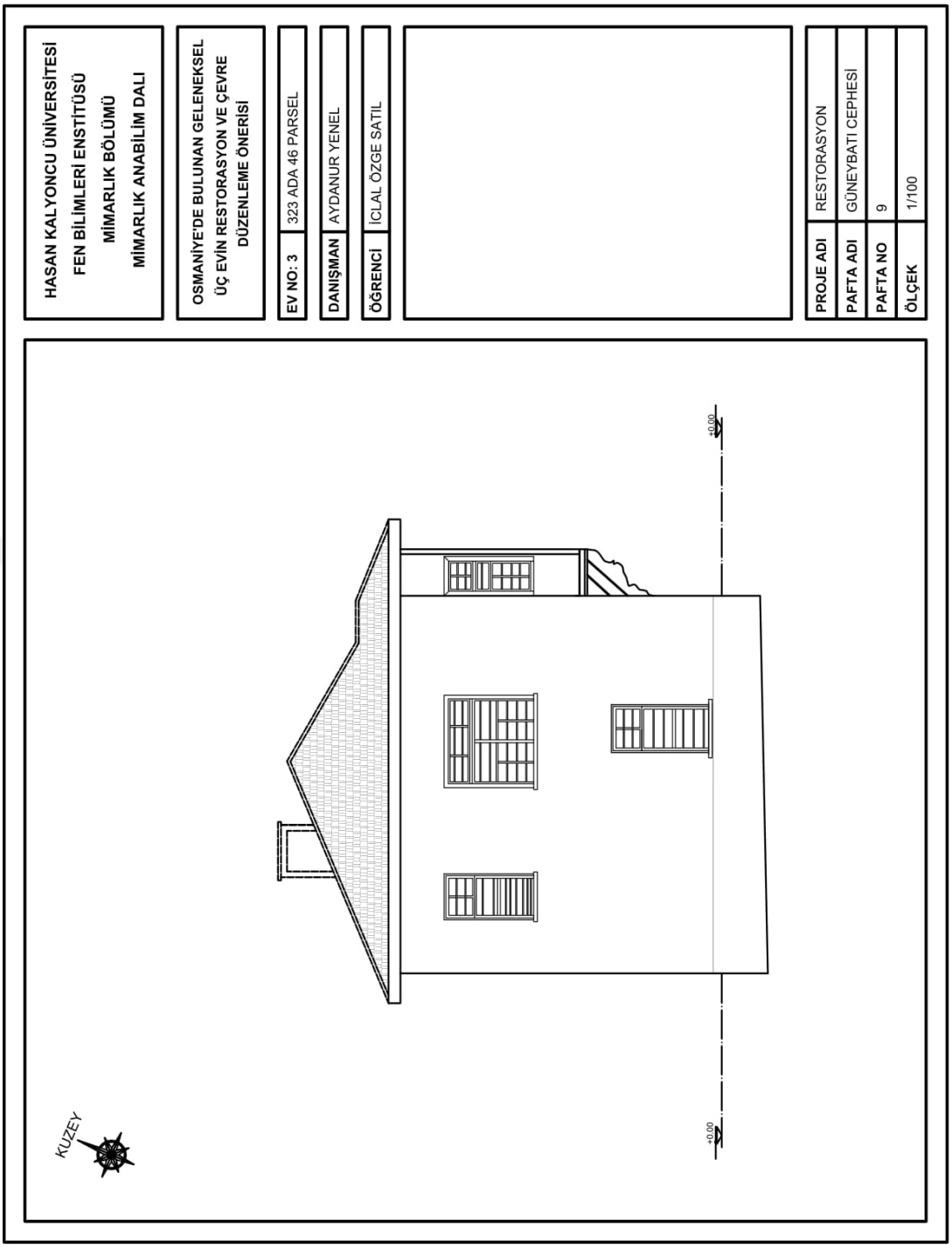
Şekil 6.28: 3.ev restorasyon a – a kesiti

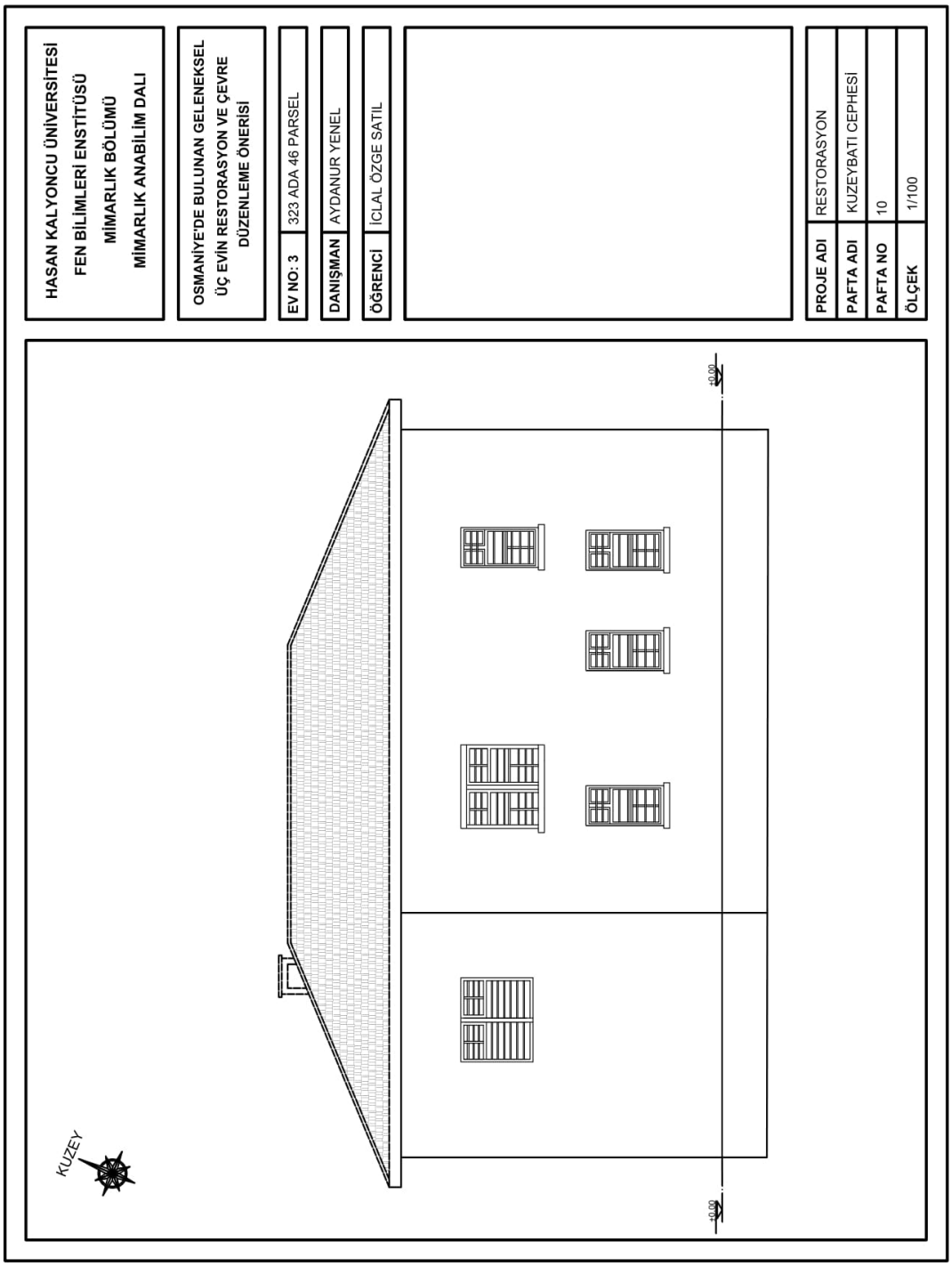
Şekil 6.29: 3.ev restorasyon b – b kesiti

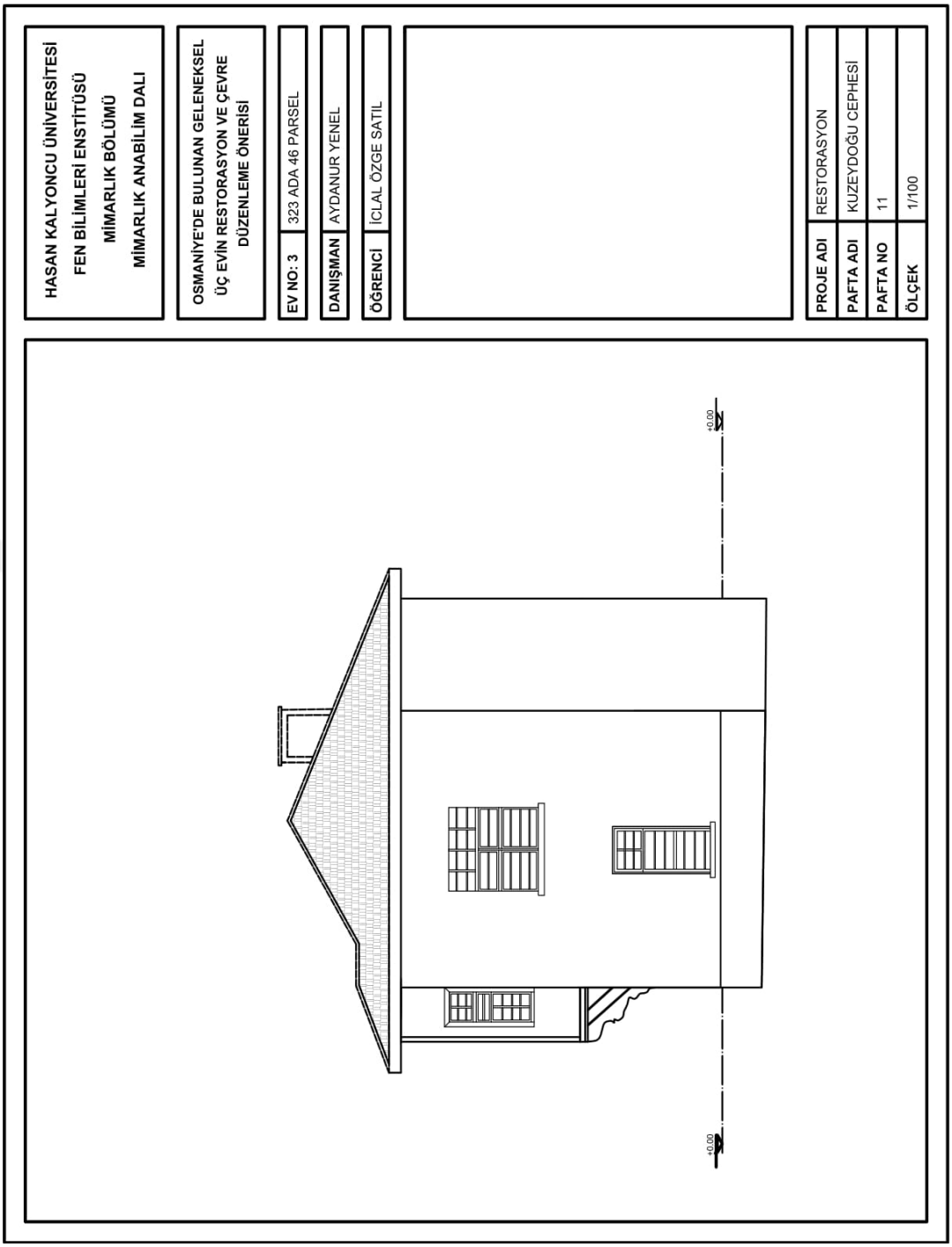
Şekil 6.30: 3.ev restorasyon güneydoğu cephesi

Şekil 6.31: 3.ev restorasyon güneybatı cephesi

Şekil 6.32: 3.ev restorasyon kuzeybatı cephesi

Şekil 6.33: 3.ev restorasyon kuzeydoğu cephesi

6.4. Restorasyon Faaliyetlerinin Organizasyonu

6.4.1. Çalışma

Geçmiş dönemin kültürel mirasını temsil eden tarihi ve geleneksel konutların önemli bir kısmı koruma kararı altında bulunmaktadır. Çoğunluğu tescilli olan tarihi dokudaki konutlar; bakım, onarım zorlukları ve maliyeti yüzünden yeterince değerlendirilememekte, bozulmakta ve giderek yok olmaktadır. Önemli bir bölüme çok düşük barınma yoğunluğunun içinde iskân edilen ya da terk edilmiş bulunan bu konutlar çeşitli ekonomik nedenlerin etkisi ile yıkılmaya bırakılmış durumdadır (Oğuz, 2002, 127). Osmaniye İli için de yukarıda belirtilen durum söz konusudur.

Koruma amaçlı imar planı koruma kurulunun belirleyeceği ölçekte, tek olarak (alt ve üst ölçeği olmayan) uygulama planıdır (Koç, 2007: 90). Osmaniye'de Tarihi kent dokusu içinde bulunan kültür varlıkları ile ilgili yerel yönetimler tarafından yürütülen koruma amaçlı imar planıve kararları bulunmamaktadır. Uygulanması halinde göz önünde bulundurulacak kriterler aşağıda sıralanmıştır.

2863 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde Koruma Amaçlı İmar Planı, hazırlanma esaslarını içerecek şekilde tanımlanmıştır. Buna göre, Koruma Amaçlı İmar Planları'nın;

• Sit alanının etkileşim-geçiş sahasını göz önünde bulunduracak şekilde hazırlanması,

• Kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunmasının amaçlanması,

• Arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo-ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olması,

• Koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejiler içermesi,

• Koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya

dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını içermesi,

• Yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modelleri uygulanarak hazırlanması, gerekmektedir (Koç, 2007: 91).

Plan kararlarının gerçekleştirilme yöntemleri genel olarak teşvik ve uygulama niteliğinde olmalıdır. Koruma kararları; proje yardımları, restorasyon kredileri, maddi yardımlar, nakdi yardımlar, işletme kredileri gibi teşvik yöntemleri ile önemli ölçüde desteklenmelidir. Mülkiyet durumları ve fonksiyonel potansiyeller göz önünde bulundurulmalıdır (Yanık, 1987: 201).

Öte yandan, kültür varlıklarını olumsuz yönde etkileyecek yol çalışmalarına, yeni arsa düzenlemelerine, geleneksel yapıların karakterine aykırı binaların yapılmamasına özen gösterilmelidir. Ayrıca ilgili kuruluşların, kültür varlıklarına sahip çıkmaları ve uygulanabilir müdahaleler için yol göstermeleri önemlidir.

6.4.2. Planlama, organizasyon ve uygulama

Günümüzde koruma, maliyeti yüksek birçok uygulamalar sonucunda gerçekleşmektedir. Korumanın gerektirdiği planlama, organizasyon, uygulama; alan içinde yapılacak olan koruma için bir arada yürütülmelidir. Planlama, korumanın ilk aşamasıdır. Alan içindeki tarihi geleneksel yapıların korunabilmesi için yapılacak eylemlerin planlanması, tarihi yapıların rölöve – restitüsyon – restorasyon projelerinin hazırlanması gerekir. Tarihi kentsel alanların korunması, örgütlerin resmi kuruluşlarla ortak çalışması ve resmi desteğin sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir (Oğuz, 2002: 127).

6.4.2.1. Kaynakların yetersizliği

Koruma esasları ve planlamasında gerekli olan ana kaynak mali fondur. Koruma amaçlı uygulama projeleri için gerekli malzeme, teknik yardım, nitelikli insan gücünün sağlanması önemli verilerdir (Yanık: 1987; 203).

Parasal, sözel, yazılı kaynaklar, kültür varlıklarının korunmasında önem arz etmektedir. Müze, müze müdürlükleri, belediye ve ilgili kuruşlardaki yazılı ve parasal kaynakların yetersizliğinden dolayı, hem geleneksel yapılarla ilgili bilgiler yeteri

kadar sağlanamamakta hem de uygulanabilir müdahaleler yapılamamaktadır. Yerel yönetimlerin destekleyeceği mali fonlar, müze müdürlüklerinin erişimini sağlayabileceği yeterli bilgiler sayesinde uygulanabilir müdahaleler yapılabilir. Ayrıca teknik elemanlardan oluşan bir organizasyonun oluşturulması ve planlamanın uygulanmasında yürütme, koordinasyon ve denetimin olması gerekmektedir.

6.4.2.2. Müdahale öncelikleri

Çalışma konusunu kapsayan üç eve erişimi sağlayan yollar, kavşaklar ve kaldırımlar özgün malzemeleriyle yeniden düzenlenmelidir. Yürüyüş yollarının düzenlenmesi ve iyileştirilmesi de müdahalelerden biridir. Ayrıca yapıların bulunduğu alanların bahçe duvarlarının sağlamlaştırılması da önemli bir önceliktir.

6.4.2.3. Pilot örnek uygulama gerekliliği

Tez çalışmasında her yönüyle analiz edilen ve yeniden kullanım için önerilen işlevlerin öncü bir örnek olması ve koruma bilincinin artırılması açısından büyük öneme sahiptir. Üç ev için restorasyon önerisi sunarak çevreyle uyumlu dönüşüm olasıkları geliştirmek esas hedef olmuştur. Gastronomi mekânı, kitap – kafe ve kent arşivi işlevinin ek avantajlar sağlayabileceği pilot örnek uygulamasının, Osmaniye İli için gelecekte proje oluşturulması halinde yol gösterici bir çalışma olmasıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve diğer ilgili kuruluşlarca hazırlanan koruma projelerinin desteklemesi kent adına kültür varlıklarının korunması amaçlanmalıdır. Aşağıda ilk aşama denebilecek halk ve belediye tarafından gerçekleştirilmesi mümkün bazı alt düzenlemeler, öneriler yer almaktadır:

- Kaldırımların sağlamlaştırılması,

- Araç trafik yoğunluğunu azaltmak için açık – kapalı otopark inşaatı,

- Ulaşım yollarında bulunan kesişim noktalarını engellemeye yönelik yolların düzenlenmesi,

- Ağaç dikimi,

- Bahçe duvarlarının sağlamlaştırılması veya yeniden yapılması,

- Geleneksel evlerin duvarlarında yer alan reklam ve ilan panolarının kaldırılması,

- Kaldırım ve yollardaki elektrik kablolarının taşıyan direklerin kaldırılıp bu kablolarının yer altına yerleştirilmesi,

- Çalışma alanı içerisinde yer alan boş parsellere geleneksel dokuyu bozmayacak nitelikte yapılar inşa edilmesi ve geleneksel mimari özellikleri ile uyumlu olması,

- Kanalizasyon ve yağmur sularının toplanması ve tahliye edilmesi için gerekli tadilatların yapılması.

YEDİNCİ BÖLÜM

7. SONUÇ

Tarihi geleneksel evler, birçok kültürel mirası bünyesinde bulunduran ve bu konuda oldukça zenginlik gösteren Anadolu coğrafyası için önemlidir. Çünkü yerleşik hayata geçilen bu coğrafyada konut oldukça ihtiyaç duyulan bir kavramdır. Kentin kültürünü, yaşayış tarzını, değerlerini ve şehir dokusunu oluşturan kültürel mimari mirasın bir parçasıdır. Toplumumuzda yer edinen tarihi evler, değerini kaybedip yitirilmeye bırakılmak yerine özgün mimari karakterleri korunarak yenilenmesi, topluma kazandırılması ve gelecek nesillere ulaştırılması açısından büyük önem taşır.

Konargöçer yaşam biçiminden yerleşik hayata geçildikten sonra, yaşama gereksinimlerinin sağlaması ve kalıcı bir ortama ihtiyaç duyulmasından dolayı belirli teknikler kullanarak evler inşa edilmiştir. Osmaniye'de bulunan geleneksel konut mimarisinin ana malzemesi kerpiç olarak bilinmektedir. Eski dönemlerden günümüze varlığını sürdüren az sayıda geleneksel ev kalmıştır (İpek, 1995: 106). Osmaniye'nin mimari mirasının korunması konusunda çalışmaların yetersiz oluşu, geleneksel Osmaniye evleri ile ilgili yapılmış mimari araştırmaların yok denecek kadar az olmasıdır. Günümüzde birkaçı sivil mimarlık örneği altında tescilli kültür varlıkları olarak kaynaklarda yerini almıştır.

Toplumumuzda yer edinen ve kültürel mimari miras içinde bulunan geleneksel Osmaniye Evleri bakımsızlık, ilgisizlik vb. nedenlerden dolayı değerini kaybedip özgün karakterini gün geçtikçe yitirmeye ve kullanım dışı kalmaya başlamışlardır.

Tez kapsamı içinde, söz konusu geleneğin parçası olan bu evlerin koruma ve yöntemine uygun uyarlanabilir yeniden kullanımı ya da yeni işlevlere dönüştürülmesi gündeme gelmektedir. Osmaniye İl'inde bulunan geleneksel üç evin yok olmasına karşı önlem almak ve özgün özelliklerini bilinçli koruma hedefiyle yeni işlevler tanımlayarak restorasyon ve çevre düzenleme önerisi geliştirilmiştir.

Tarihsel dokuyu oluşturan geleneksel yapılar mimari değerlerine uygun konut ve sosyal amaçlarla restore edilmelidir. Mimari biçim, tarihsel değer, işlevsel kullanım ve finansal kaynaklar tarihi yapılara müdahalelerde belirleyici faktörlerdir (Yanık, 1987: 164 - 172). Bu süreçte, uygun koruma kararları için doğru verileri belirlemek amacıyla çalışma alanınındaki geleneksel yapılar değerlendirmeye alınmıştır.

Bu bağlamda, terk edilmiş, fiziksel ve kimyasal bozulmalara uğramış, yanlış müdahaleler sonucunda kullanım değerini kaybetmiş geleneksel üç ev için yeni işlevler önerilmiştir. Yapılan analizler, röportajlar ve sosyal alan değerlendirmesinden sonra karar verilen kamusal alan niteliğindeki yeni işlevler sırasıyla, Gastronomi Mekânı, Kitap Cafe, Kent Arşividir.

Bu işlevler, kullanıcıların talepleri doğrultusunda ihtiyaçların karşılanmasını destekleyecek nitelikte olacaktır. Ayrıca kentin ticari olarak canlanmasına, kültürel, sanatsal yaşantısına katkıda bulunulmasına, geleneksel Osmaniye Evleri'nin tanıtılmasına ve halkın koruma bilincinin geliştirilmesine kamusal amaca hizmet etmesine katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak restorasyon projeleri hazırlanırken, evlerin özgün plan şemasına sadık kalınmaya çalışılmıştır. Restorasyon projeleri çizilerek temizleme, sağlamlaştırma, bütünleme, yenileme, çağdaş ek ve yeni işlev verilmesi konularında öneriler geliştirilmiştir. Osmaniye'de üç evin gerekli rölöve çalışmaları ile belgelenmesi, restitüsyon çizimlerinin hazırlanması ve geliştirilen restorasyon önerisiyle daha uzun süre kullanılabilmesi, kentin estetik, ekonomik, ekolojik, sosyo – kültürelliğine katkı sunması ve kent kimliğini sürdürmesi, toplum perspektifinden kamusal belleğin korunması, aidiyet duygusunun var olması gibi özellikler, sürdürülebilirlik kavramı ve uyarlanabilir yeniden kullanım yaklaşımıyla gelecek kuşakların bilgisine tarihi bir belge olarak sunulmuş olacaktır.

-

KAYNAKLAR

Adana Valiliği. 2006. Adana Kentsel Kültür Envanteri. Koordinatör: İsmail Salman, Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü Envanterler Dizisi:1, Adana.

Ahunbay Z. 2016. Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. 8.Baskı. İstanbul: Yapı – Endüstri Merkezi Yayınları.

Akçaözoğlu, E. 2018. Osmaniye İli'nin Kültürel Coğrafyası. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.

Altıner, A.,T., Budak, C. 1997. Konak Kitabı. Ankara: Tepe Yayınları.

Arı, N. 2010. Bir Zamanlar Osmaniye. 1.Basım. Osmaniye: Hasret Ofset Sürekli Form Matbaacılık.

Atik, D. 2011. Geleneksel Konut Alanlarındaki Fiziksel ve Sosyo – Kültürel Değişimlerin Saptanmasına Yönelik Bir Model Önerisi: Edirne Kenti Örneği. Doktora Tezi. Trakya Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Edirne.

Baş, D. 2010. Mimari Düşüncenin Biçimlenişi 'Yapım Dili'. İstanbul: Es Yayınları.

Başlamış, B.,B. 2003. Geleneksel Osmaniye Evleri Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Adana.

Binici, H., Temiz, H., Arı, N. (2005). Osmaniye'de Kentleşme, *Antalya Yöresi Mühendislik Problemleri Sempozyumu,* 2–24 Eylül 2005, 2 Cilt. 2, Antalya, **7,** 571 – 579.

Ceylan, A., Bingöl, A., Ceylan, N. ve diğerleri. 2016. Osmaniye İli Tarihi ve Arkeolojik Araştırmaları. Tarihte Adana ve Çukurova Cilt I. İlk Çağ'dan Ortaçağ'a Adana ve Çukurova. Editörler: Prof. Dr. Yılmaz Kurt – M. Fatih Sansar. Adana: Akademisyen Kitabevi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, T.C Osmaniye Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. 2017. Osmaniye İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü. (2018). Osmaniye İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu, Plan Açıklama Raporu. Mia Planlama.

Doğaner, A., 2016. Çukurova Bölgesi'nde Konargöçer Yaşam Biçiminin Dünü ve Bugünü. Tarihte Adana ve Çukurova Cilt IV. Milli Mücadele'den Günümüze Adana ve Çukurova. Editörler: Prof. Dr. Yılmaz Kurt – M. Fatih Sansar. Adana: Akademisyen Kitabevi.

Dönmez, E. 2006. Türkiye'deki Kültürel Kimliğin Mimariye Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Eldem, S,H. 1954. Türk Evi Plan Tipleri. İstanbul: Pulhan Matbaası.

Falay, N. 1995. 19.yüzyıl Sonunda Osmaniye'nin Sosyo – Ekonomik Yapısı, **19,** 19 – 29). Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1.Sempozyum. Editör: Prof. Dr. Kazım Tülücü. Adana. Çukurova Üniversitesi Basımevi.

Gül, G. 2005. Gaziantep İli Bey (Kayacık) Mahallesi Geleneksel Doku Koruma ve Geliştirme Önerisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Hasol, D. 2016. Mimarlık Cep Sözlüğü.İstanbul: YEM Yayın.

Hatır, M.E. 2014. Konya İli, Karatay İlçesi'nde Bulunan, Geleneksel Üç Evin Restorasyon Önerisi. Yüksek Lisans Tezi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Hersek, C. M. (1993). Ülkemizde yapı ölçeğindeki restorasyonlarda tefriş ve dekorasyon, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), **333,** 321-337.

İpek, İ. 1995. Osmaniye'nin Kültürel Zenginlikleri. Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1.Sempozyum. Editör: Prof. Dr. Kazım Tülücü. Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi.

İclal Özge Satıl Arşivi.

Karaboran,H. 1995. Osmaniye'nin Kuruluş ve Gelişmesi. Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1.Sempozyum. Editör: Prof. Dr. Kazım Tülücü. Adana.

Keleş, A. 2009. Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanarak Osmaniye İli Kültür Varlıkları Veri Tabanının Oluşturulması. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Adana.

Koç, E. 2008. Osmaniye'nin Sosyoekonomik ve Kültürel Yapısı. Osmaniye: Adana Nobel Yayınevi.

Koç, Z., 2007. Türkiye'de Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Mali Teşvikler. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Kuban, D. 2002. Mimarlık Kavramları Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş. 6.Baskı. İstanbul: Yapı – Endüstri Merkezi Yayınları.

Kurt, Y. 1995. Eski Osmaniye(Kınık Kasabası). Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1.Sempozyum. Editör: Prof. Dr. Kazım Tülücü. Adana.

Nacar, F., Sağır N. (2008). Osmaniye İlindeki Kentleşmenin Çevre ve İnsan Üzerindeki Etkileri ve Kent Bilgi Sistemleri. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, *I. CBS Günleri Sempozyumu*, 19-21 Kasım 2008, Ankara. **31, 40,** 30 – 58.

Oğuz, G. 2002. Adana Tepebağ Bölgesindeki Tarihi Yerleşim Dokusunun 98' Depremi Sonrası İncelenmesi ve Koruma – Geliştirme Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Osmaniye Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 2014. Osmaniye Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri,. Editör: M. Nalân Yastı, Osmaniye: Akdeniz Ofset Sürekli Form.

Osmaniye Belediyesi Arşivi.

Sansar, F. 2006. Fırka-i İslahiye ve Osmaniye (Cebel-i Bereket). 1. Basım. Osmaniye: Kültür Eserleri Dizisi – 2.

Sarpkaya, A. 2011. Bir Kentsel Dönüşüm İronisi: Osmaniye'de Yapılan Yeni Toplu Konut Uygulamalar. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Adana.

Sayar, M., H. 2016. Çukurova Eskiçağ Tarihi Araştırmaları. Tarihte Adana ve Çukurova Cilt I. İlk Çağ'dan Ortaçağ'a Adana ve Çukurova. Editörler: Prof. Dr. Yılmaz Kurt – M. Fatih Sansar. Adana: Akademisyen Kitabevi.

Şenesen, R. (2011). Osmaniye/Düziçi'nde Dünden Bugüne Yaylacılık ve Varsak Türkmenlerinin Yayla Göçü, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1. **267 – 271,** 267 – 286.

Terzi, M., A., Ergün, A. 2017. Kınık' tan Kıyı' ya Osmanlı Belgeleriyle Osmaniye 4. Basım. Osmaniye: Osmaniye Belediyesi Kültür Yayınları:9, Hasret Basın Yayın İletişim.

Tıraş, M. (2008). Osmaniye'de Kentsel Arazi Kullanımından Kaynaklanan Mekânsal Sorunlar, *Doğu Coğrafya Dergisi,* Cilt: 13, Sayı: 19, **274, 275,** 267 – 280.

Umar, B. 1993. Türkiye'deki Tarihsel Adlar. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Yanık (Yenel). A. 1987. The Environmental Regulation and Restoration Project of Five Buildings in Çerkeş. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Yenel, A. (2015). Ankara Kalesi, Hatipoğlu Konağı için Yeniden İşlevlendirme Önerisi (Re – Use Adaptation Proposal for Hatioğlu Mansion in Ankara Citadel), *Ankara Araştırmalar Dergisi(Journal of Ankara Studies)* 3(1), **70 - 75,** 55 – 77.

Yerlikaya, G. 2006. Sinop Murat Koca Konağı Restorasyon Önerisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

İNTERNET VERİLERİ

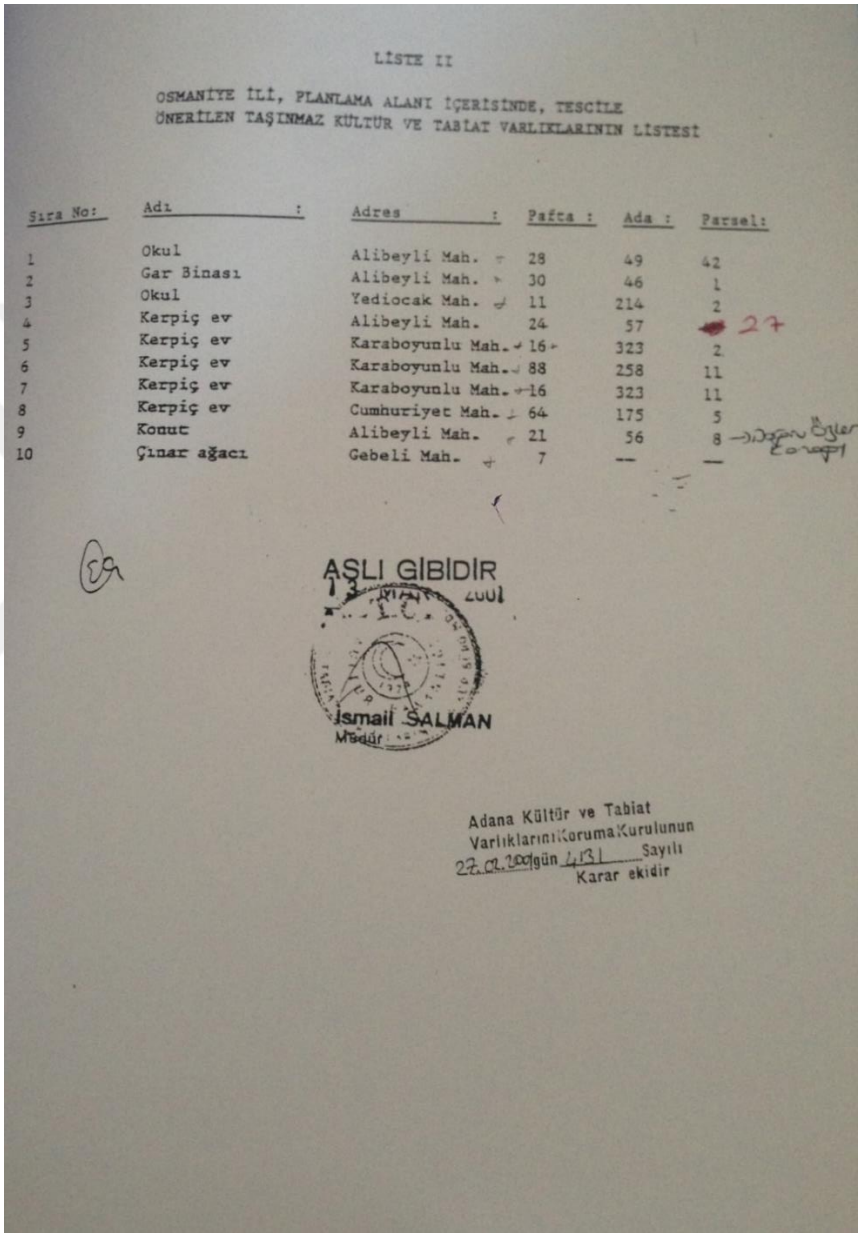
(URL – 1) KTB. Kültür ve Turizm Bakanlığı. 2019. https://osmaniye.ktb.gov.tr/TR-60788/tarihce.html erişim tarihi 16.07.2019.

(URL – 2) OB. Osmaniye Belediyesi. 2019. http://osmaniye-bld.gov.tr/kentimiz/osmaniye-tarihcesi E.tarihi: 01.07.2019

(URL – 3) CSB. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. 2019. https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/icerikler/osma-ye_-l-_100000_cdp_rev-zyon_rapor_29052018-20180601090912.pdf E.tarihi: 14.11.2019.

EKLER

Ek 1. Osmaniye İli, Planlama Alanı İçerisinde, Tescile Önerilen Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Listesi

LİSTE II

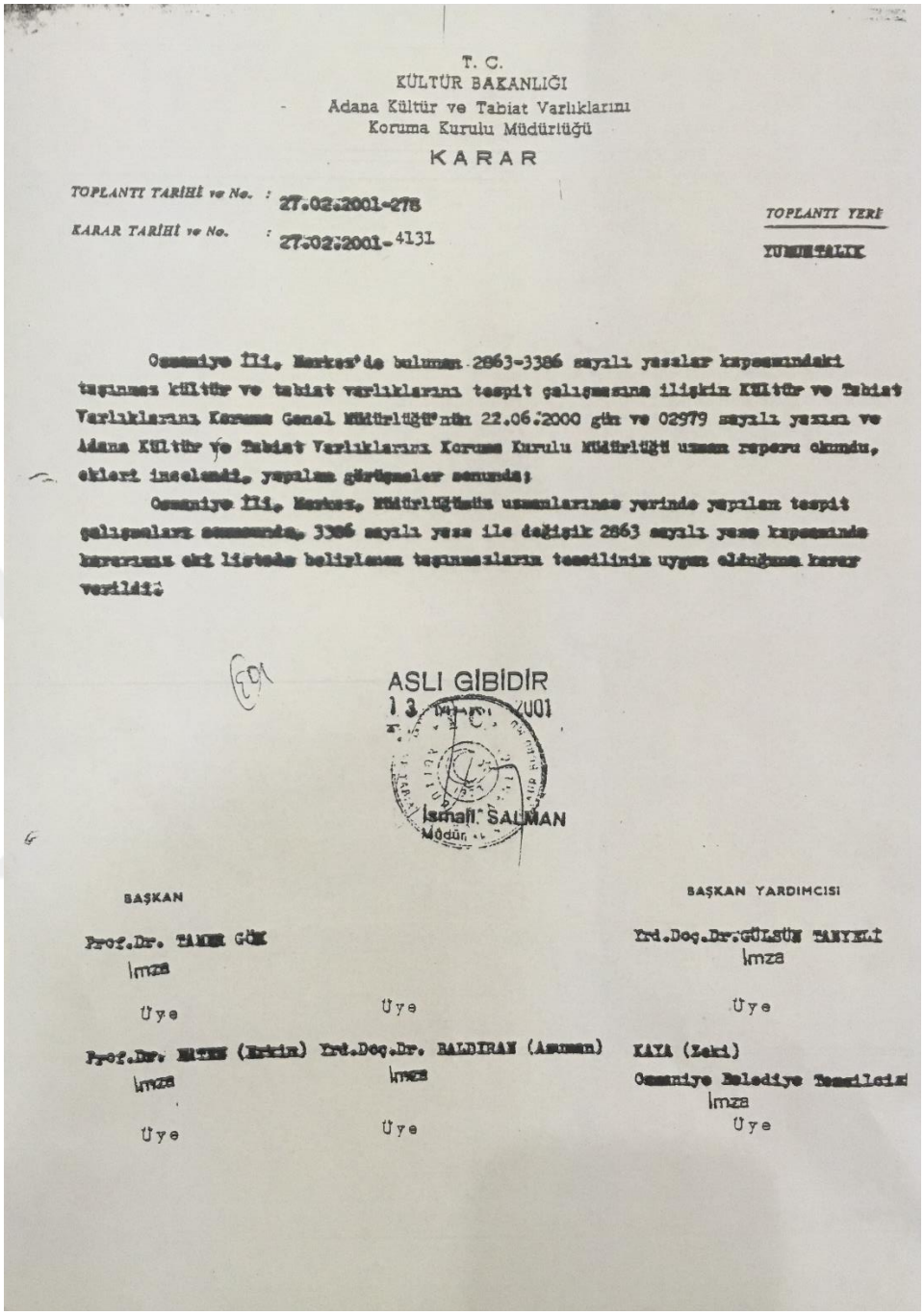
OSMANİYE İLİ, PLANLAMA ALANI İÇERİSİNDE, TESCİLE ÖNERİLEN TAŞINMAZ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARININ LİSTESİ

Sıra No:	Adı :	Adres :	Pafta :	Ada :	Parsel:
1	Okul	Alibeyli Mah.	28	49	42
2	Gar Binası	Alibeyli Mah.	30	46	1
3	Okul	Yediocak Mah.	11	214	2
4	Kerpiç ev	Alibeyli Mah.	24	57	27
5	Kerpiç ev	Karaboyunlu Mah.	16	323	2
6	Kerpiç ev	Karaboyunlu Mah.	88	258	11
7	Kerpiç ev	Karaboyunlu Mah.	16	323	11
8	Kerpiç ev	Cumhuriyet Mah.	64	175	5
9	Konut	Alibeyli Mah.	21	56	8
10	Çınar ağacı	Gebeli Mah.	7	--	--

AŞLI GİBİDİR
13 ... 2001
İsmail SALMAN
Müdür

Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun
27.02.2001 gün 431 Sayılı
Karar ekidir

Ek 1. (Devam) Osmaniye İli, Planlama Alanı İçerisinde, Tescile Önerilen Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Liste Kararı

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu Müdürlüğü

KARAR

TOPLANTI TARİHİ ve No. : 27.02.2001-278
KARAR TARİHİ ve No. : 27.02.2001-4131

TOPLANTI YERİ
YUMURTALIK

Osmaniye İli, Merkez'de bulunan 2863-3386 sayılı yasalar kapsamındaki taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespit çalışmasına ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün 22.06.2000 gün ve 02979 sayılı yazısı ve Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü uzman raporu okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Osmaniye İli, Merkez, Müdürlüğümüz uzmanlarınca yerinde yapılan tespit çalışmaları sonucunda, 3386 sayılı yasa ile değişik 2863 sayılı yasa kapsamında korunması gerekli listede belirlenen taşınmazların tescilinin uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR
13 [illegible] 2001
İsmail SALMAN
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr. TAMER GÖK
İmza
Üye

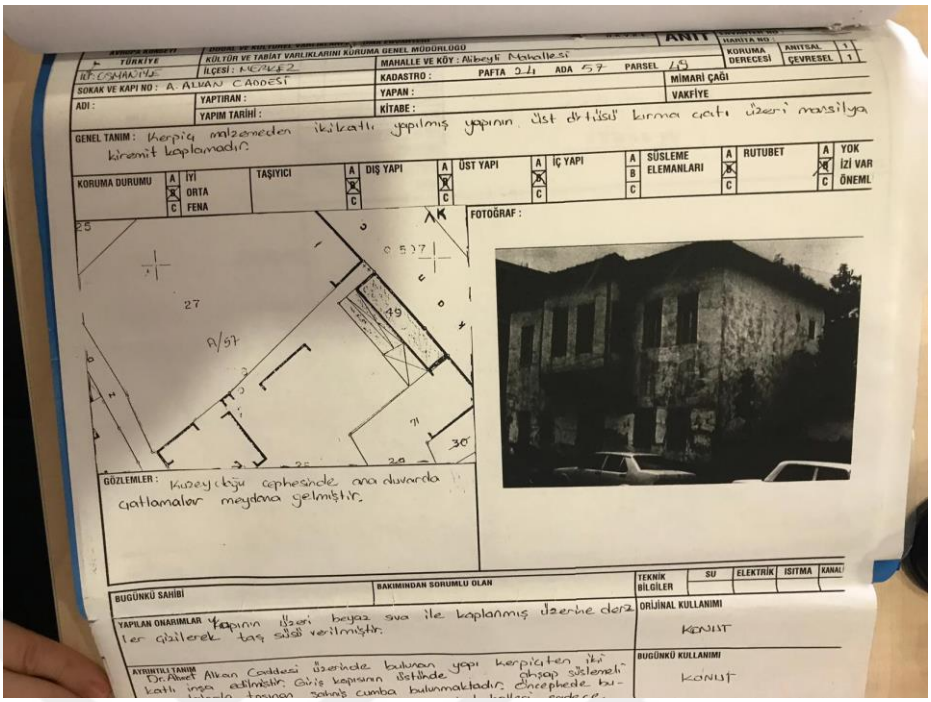
Üye
Prof.Dr. [illegible] (Erkin)
İmza
Üye

Üye
Yrd.Doç.Dr. BALDIRAN (Ansuman)
İmza
Üye

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd.Doç.Dr.GÜLSÜN TANYELİ
İmza
Üye

KAYA (Zeki)
Osmaniye Belediye Temsilcisi
İmza
Üye

Ek 2. 57 Ada 27 Parseldeki Evin Tescil Fişi

TÜRKİYE — KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — ANIT

İL: OSMANİYE — İLÇESİ: MERKEZ — MAHALLE VE KÖY: Abbeyli Mahallesi — KADASTRO: PAFTA 21 ADA 57 PARSEL 49

SOKAK VE KAPI NO: A. ALMAN CADDESİ — MİMARİ ÇAĞI — VAKFİYE

ADI: — YAPTIRAN: — YAPAN: — KİTABE: — YAPIM TARİHİ:

GENEL TANIM: Kerpiç malzemeden ikikatlı yapılmış yapının üst örtüsü kırma çatı üzeri marsilya kiremit kaplamadır.

KORUMA DURUMU: İYİ / ORTA / FENA — TAŞIYICI — DIŞ YAPI — ÜST YAPI — İÇ YAPI — SÜSLEME ELEMANLARI — RUTUBET — YOK / İZİ VAR / ÖNEML

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER: Kuzey cephesinde ana duvarda çatlamalar meydana gelmiştir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ — BAKIMINDAN SORUMLU OLAN — TEKNİK BİLGİLER: SU / ELEKTRİK / ISITMA / KANALİ

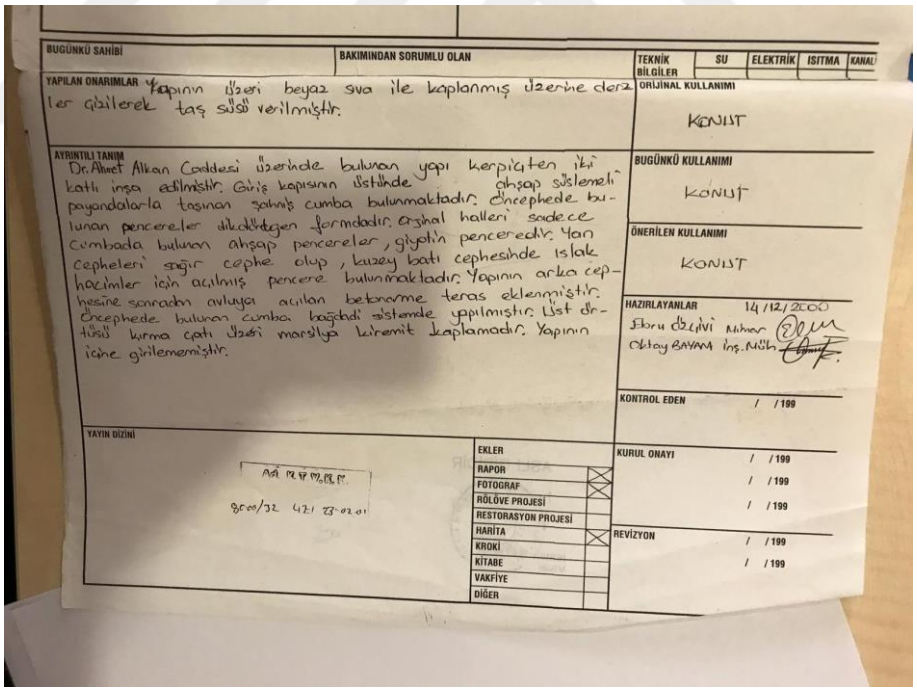
YAPILAN ONARIMLAR: Yapının üzeri beyaz sıva ile kaplanmış üzerine derzler çizilerek taş süsü verilmiştir.

ORİJİNAL KULLANIMI: KONUT

AYRINTILI TANIM: Dr. Ahmet Alkan Caddesi üzerinde bulunan yapı kerpiçten, iki katlı inşa edilmiştir. Giriş kapısının üstünde ahşap süslemeli payandalarla taşınan sahnişi cumba bulunmaktadır. Önephede bulunan pencereler dikdörtgen formdadır. Orjinal halleri sadece cumbada bulunan ahşap pencereler, giyotin penceredir. Yan cepheleri sağır cephe olup, kuzey batı cephesinde ıslak hacimler için açılmış pencere bulunmaktadır. Yapının arka cephesine sonradan avluyu açılan betonarme teras eklenmiştir. Önephede bulunan cumba bağdadi sistemde yapılmıştır. Üst örtüsü kırma çatı üzeri marsilya kiremit kaplamadır. Yapının içine girilememiştir.

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

Ek 2. (Devam) 57 Ada 27 Parseldeki Evin Tescil Fişi

BUGÜNKÜ SAHİBİ — BAKIMINDAN SORUMLU OLAN — TEKNİK BİLGİLER: SU / ELEKTRİK / ISITMA / KANALİ

YAPILAN ONARIMLAR: Yapının üzeri beyaz sıva ile kaplanmış üzerine derzler çizilerek taş süsü verilmiştir.

ORİJİNAL KULLANIMI: KONUT

AYRINTILI TANIM: Dr. Ahmet Alkan Caddesi üzerinde bulunan yapı kerpiçten, iki katlı inşa edilmiştir. Giriş kapısının üstünde ahşap süslemeli payandalarla taşınan sahnişi cumba bulunmaktadır. Önephede bulunan pencereler dikdörtgen formdadır. Orjinal halleri sadece cumbada bulunan ahşap pencereler, giyotin penceredir. Yan cepheleri sağır cephe olup, kuzey batı cephesinde ıslak hacimler için açılmış pencere bulunmaktadır. Yapının arka cephesine sonradan avluyu açılan betonarme teras eklenmiştir. Önephede bulunan cumba bağdadi sistemde yapılmıştır. Üst örtüsü kırma çatı üzeri marsilya kiremit kaplamadır. Yapının içine girilememiştir.

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 14/12/2000 — Ebru DİZİVİ Mimar — Oktay BAYAM İnş. Müh.

KONTROL EDEN / /199

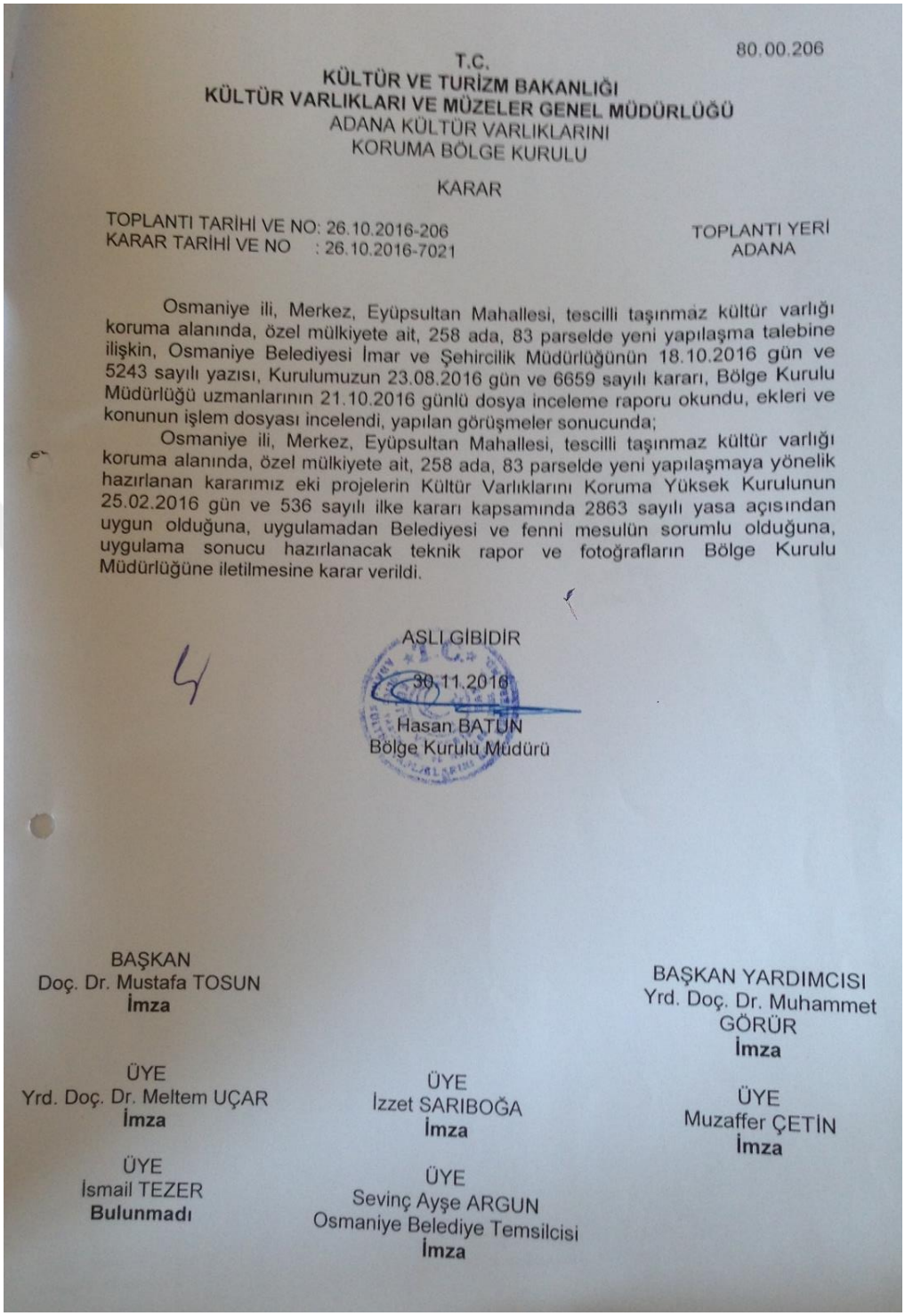
KURUL ONAYI / /199 / /199 / /199

REVİZYON / /199 / /199

YAYIN DİZİNİ

EKLER: RAPOR, FOTOĞRAF, RÖLÖVE PROJESİ, RESTORASYON PROJESİ, HARİTA, KROKİ, KİTABE, VAKFİYE, DİĞER

Ek 3. 258 Ada 84 Parseldeki Evin Yeni Yapılaşması İle İlgili Kararlar

80.00.206

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

TOPLANTI TARİHİ VE NO: 26.10.2016-206
KARAR TARİHİ VE NO : 26.10.2016-7021

TOPLANTI YERİ
ADANA

Osmaniye ili, Merkez, Eyüpsultan Mahallesi, tescilli taşınmaz kültür varlığı koruma alanında, özel mülkiyete ait, 258 ada, 83 parselde yeni yapılaşma talebine ilişkin, Osmaniye Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 18.10.2016 gün ve 5243 sayılı yazısı, Kurulumuzun 23.08.2016 gün ve 6659 sayılı kararı, Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 21.10.2016 günlü dosya inceleme raporu okundu, ekleri ve konunun işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

Osmaniye ili, Merkez, Eyüpsultan Mahallesi, tescilli taşınmaz kültür varlığı koruma alanında, özel mülkiyete ait, 258 ada, 83 parselde yeni yapılaşmaya yönelik hazırlanan kararımız eki projelerin Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 25.02.2016 gün ve 536 sayılı ilke kararı kapsamında 2863 sayılı yasa açısından uygun olduğuna, uygulamadan Belediyesi ve fenni mesulün sorumlu olduğuna, uygulama sonucu hazırlanacak teknik rapor ve fotoğrafların Bölge Kurulu Müdürlüğüne iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
30.11.2016
Hasan BATUN
Bölge Kurulu Müdürü

BAŞKAN
Doç. Dr. Mustafa TOSUN
İmza

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd. Doç. Dr. Muhammet GÖRÜR
İmza

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Meltem UÇAR
İmza

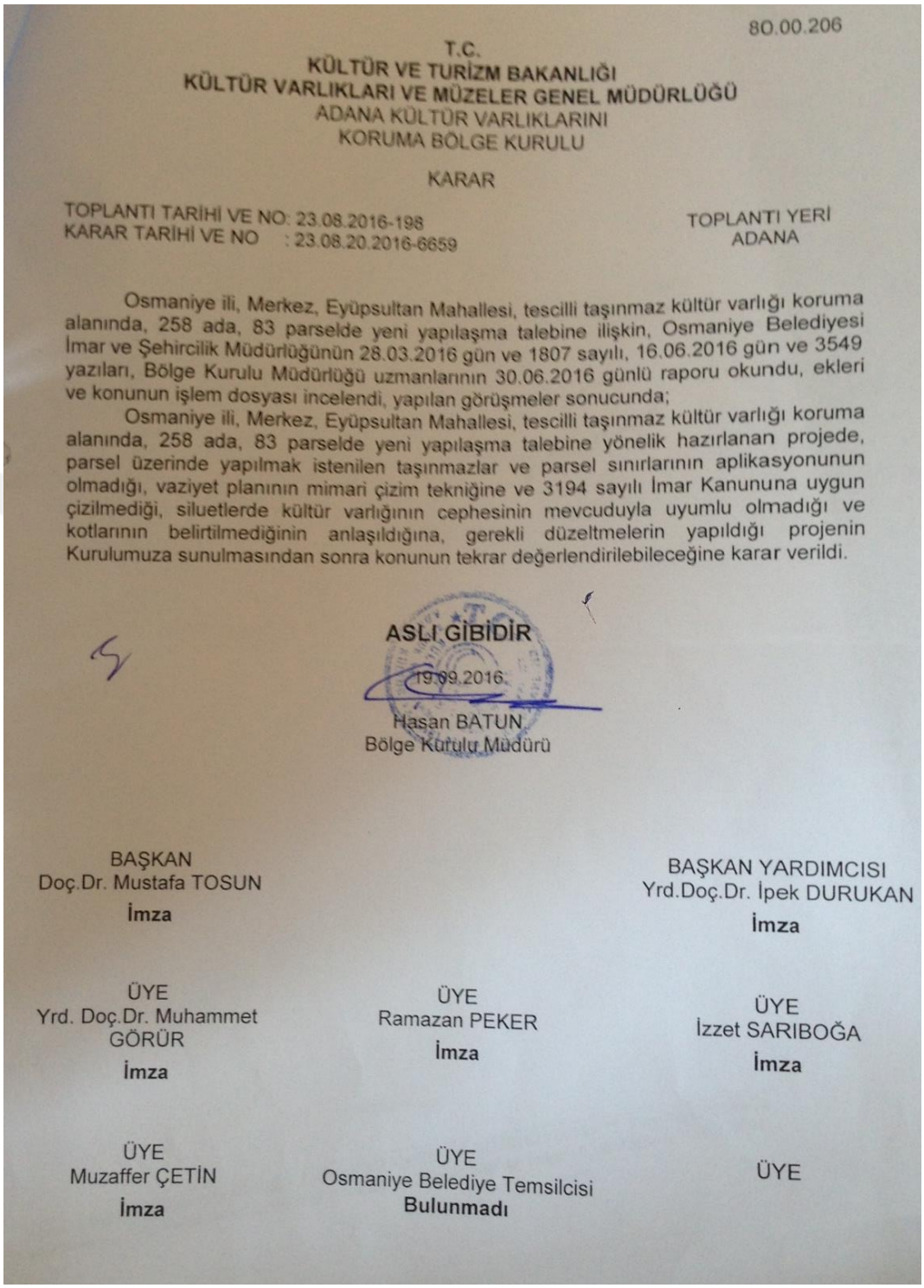
ÜYE
İzzet SARIBOĞA
İmza

ÜYE
Muzaffer ÇETİN
İmza

ÜYE
İsmail TEZER
Bulunmadı

ÜYE
Sevinç Ayşe ARGUN
Osmaniye Belediye Temsilcisi
İmza

Ek 3. (Devam) 258 Ada 84 Parseldeki Evin Yeni Yapılaşması İle İlgili Kararlar

80.00.206

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

TOPLANTI TARİHİ VE NO: 23.08.2016-198
KARAR TARİHİ VE NO : 23.08.20.2016-6659

TOPLANTI YERİ
ADANA

Osmaniye ili, Merkez, Eyüpsultan Mahallesi, tescilli taşınmaz kültür varlığı koruma alanında, 258 ada, 83 parselde yeni yapılaşma talebine ilişkin, Osmaniye Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 28.03.2016 gün ve 1807 sayılı, 16.06.2016 gün ve 3549 yazıları, Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 30.06.2016 günlü raporu okundu, ekleri ve konunun işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

Osmaniye ili, Merkez, Eyüpsultan Mahallesi, tescilli taşınmaz kültür varlığı koruma alanında, 258 ada, 83 parselde yeni yapılaşma talebine yönelik hazırlanan projede, parsel üzerinde yapılmak istenilen taşınmazlar ve parsel sınırlarının aplikasyonunun olmadığı, vaziyet planının mimari çizim tekniğine ve 3194 sayılı İmar Kanununa uygun çizilmediği, siluetlerde kültür varlığının cephesinin mevcuduyla uyumlu olmadığı ve kotlarının belirtilmediğinin anlaşıldığına, gerekli düzeltmelerin yapıldığı projenin Kurulumuza sunulmasından sonra konunun tekrar değerlendirilebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
19.09.2016
Hasan BATUN
Bölge Kurulu Müdürü

BAŞKAN
Doç.Dr. Mustafa TOSUN
İmza

BAŞKAN YARDIMCISI
Yrd.Doç.Dr. İpek DURUKAN
İmza

ÜYE
Yrd. Doç.Dr. Muhammet GÖRÜR
İmza

ÜYE
Ramazan PEKER
İmza

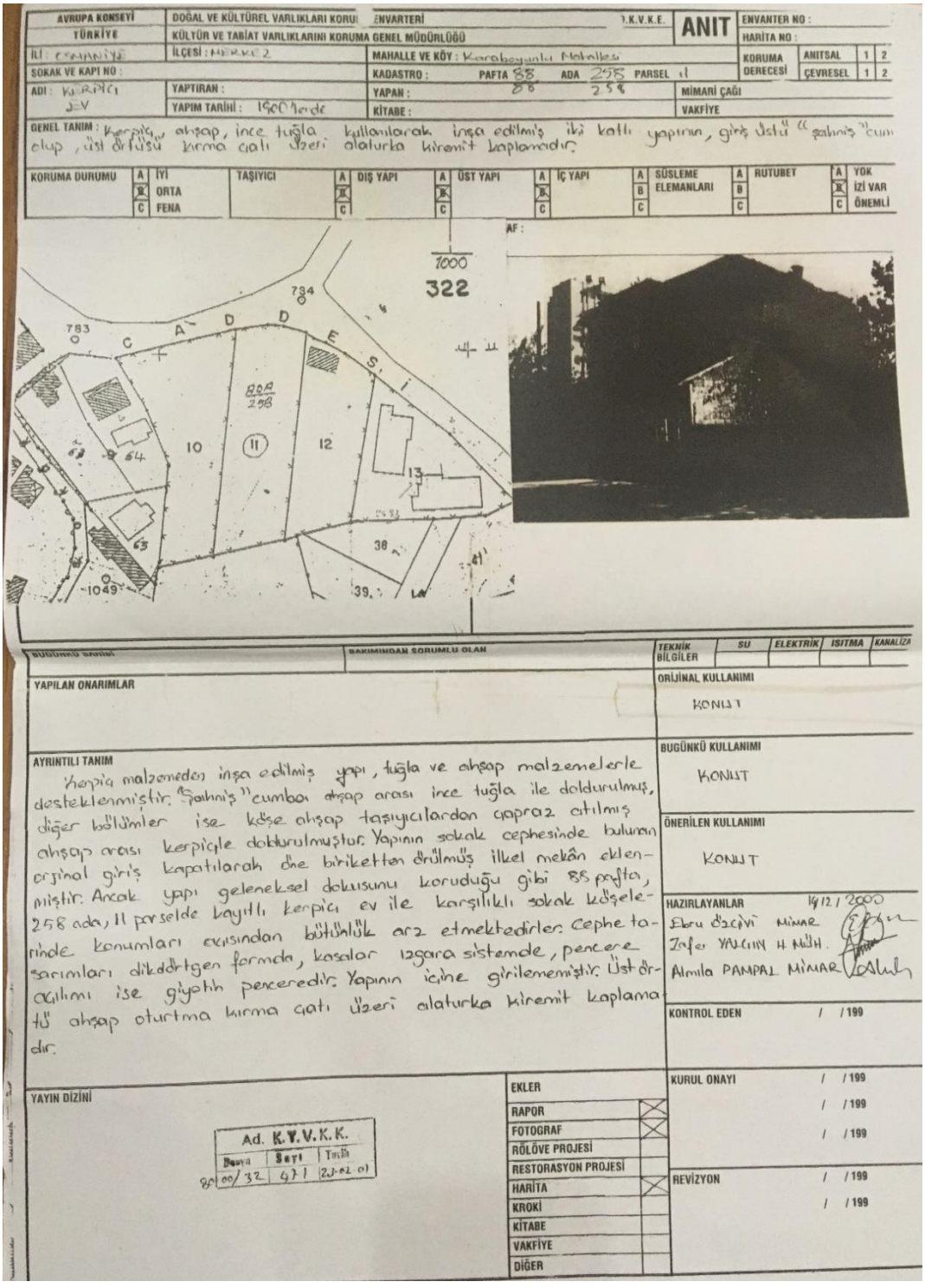
ÜYE
İzzet SARIBOĞA
İmza

ÜYE
Muzaffer ÇETİN
İmza

ÜYE
Osmaniye Belediye Temsilcisi
Bulunmadı

ÜYE

Ek 4. 258 Ada 84 Parseldeki Evin Tescil Fişi

AVRUPA KONSEYİ / TÜRKİYE — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORU ENVANTERİ — K.V.K.K. — KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — ANIT

ENVANTER NO :
HARİTA NO :
İL : KARABÜK — İLÇESİ : MERKEZ — MAHALLE VE KÖY : Karabeyunlu Mahallesi
SOKAK VE KAPI NO :
KADASTRO : PAFTA 88 ADA 258 PARSEL 11
KORUMA DERECESİ — ANITSAL 1 2 — ÇEVRESEL 1 2
ADI : KERPİÇ EV — YAPTIRAN : — YAPAN : — KİTABE : — MİMARİ ÇAĞI — VAKFİYE
YAPIM TARİHİ : 1900'lerde

GENEL TANIM : Kerpiç, ahşap, ince tuğla kullanılarak inşa edilmiş iki katlı yapının, giriş üstü "şahnişli" cumalı olup, üst örtüsü kırma çatı üzeri alaturka kiremit kaplamadır.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RÜTUBET
A İYİ						A YOK
B ORTA						B İZİ VAR
C FENA						C ÖNEMLİ

AF :

BUGÜNKÜ DURUMU — BAKIMINDAN SORUMLU OLAN — TEKNİK BİLGİLER — SU — ELEKTRİK — ISITMA — KANALİZA

YAPILAN ONARIMLAR

ORİJİNAL KULLANIMI: KONUT

AYRINTILI TANIM

Kerpiç malzemeden inşa edilmiş yapı, tuğla ve ahşap malzemelerle desteklenmiştir. "Şahnişli" cumbası ahşap arası ince tuğla ile doldurulmuş, diğer bölümler ise köşe ahşap taşıyıcılardan çapraz atılmış ahşap arası kerpiçle doldurulmuştur. Yapının sokak cephesinde bulunan orjinal giriş kapatılarak öne biriketten örülmüş ilkel mekân eklenmiştir. Ancak yapı geleneksel dokusunu koruduğu gibi 88 paşta, 258 ada, 11 parselde kayıtlı kerpiç ev ile karşılıklı sokak köşelerinde konumları evresinden bütünlük arz etmektedirler. Cephe tasarımları dikdörtgen formda, kasalar ızgara sistemde, pencere açılımı ise giyotin penceredir. Yapının içine girilememiştir. Üst örtü ahşap oturtma kırma çatı üzeri alaturka kiremit kaplamadır.

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR — 14/12/2000
Ebru Özçivi MİMAR
Zafer YALÇIN H. MİM.
Almila PAMPAL MİMAR

KONTROL EDEN / /199

YAYIN DİZİNİ

Ad. K.V.V.K.K. — Defter 80/00/32 — Sayı 471 — Tarih 27.02.01

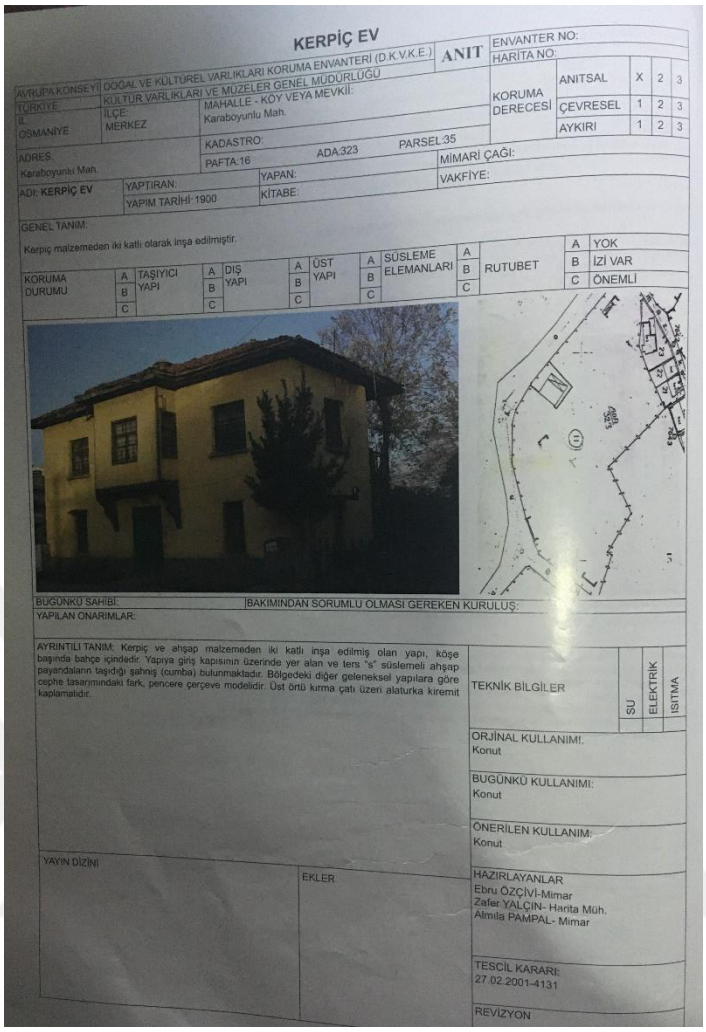
EKLER

RAPOR	☒
FOTOGRAF	☒
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	☒
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
DİĞER	

KURUL ONAYI / /199 — / /199 — / /199

REVİZYON / /199 — / /199

Ek 5. 323 Ada 46 Parseldeki Evin Tescil Fişi

KERPİÇ EV

ANIT

ENVANTER NO:
HARİTA NO:

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ (D.K.V.K.E.)
TÜRKİYE | KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İL: OSMANİYE | İLÇE: MERKEZ | MAHALLE - KÖY VEYA MEVKİİ: Karaboyunlu Mah.

KORUMA DERECESİ: ANITSAL X 2 3 | ÇEVRESEL 1 2 3 | AYKIRI 1 2 3

ADRES: Karaboyunlu Mah.
KADASTRO: PAFTA:16 ADA:323 PARSEL:35
MİMARİ ÇAĞI:
ADI: KERPİÇ EV | YAPTIRAN: | YAPIM TARİHİ: 1900 | YAPAN: | KİTABE:
VAKFİYE:

GENEL TANIM:
Kerpiç malzemeden iki katlı olarak inşa edilmiştir.

KORUMA DURUMU: TAŞIYICI YAPI A B C | DIŞ YAPI A B C | ÜST YAPI A B C | SÜSLEME ELEMANLARI A B C | RUTUBET A YOK B İZİ VAR C ÖNEMLİ

BUGÜNKÜ SAHİBİ: | BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:
YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM: Kerpiç ve ahşap malzemeden iki katlı inşa edilmiş olan yapı, köşe başında bahçe içindedir. Yapıya giriş kapısının üzerinde yer alan ve ters "s" süslemeli ahşap payandaların taşıdığı sahnış (cumba) bulunmaktadır. Bölgedeki diğer geleneksel yapılara göre cephe tasarımındaki fark, pencere çerçeve modelidir. Üst örtü kırma çatı üzeri alaturka kiremit kaplamalıdır.

TEKNİK BİLGİLER: SU | ELEKTRİK | ISITMA

ORJİNAL KULLANIM: Konut
BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut
ÖNERİLEN KULLANIM: Konut

YAYIN DİZİNİ
EKLER

HAZIRLAYANLAR
Ebru ÖZÇİVİ-Mimar
Zafer YALÇIN- Harita Müh.
Almila PAMPAL- Mimar

TESCİL KARARI:
27.02.2001-4131

REVİZYON